

ONTWERPBEGROTING 2022

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	5
Kerngegevens	16
Programma's.....	17
Programma 1: Economie en Ruimte	18
Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid.....	19
Deelprogramma 1.2: Mobiliteit	30
Deelprogramma 1.3: Wonen	40
Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid	48
Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving	49
Deelprogramma 2.2: Veiligheid	62
Programma 3: Vitaal en Sociaal.....	72
Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen	73
Deelprogramma 3.2: Onderwijs.....	83
Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg.....	90
Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen	106
Deelprogramma 3.5: Cultuur	112
Programma 4: Dienstverlening en bestuur	121
Deelprogramma 4.1: Dienstverlening	122
Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	127
Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien	133
Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie	137
Paragrafen	141
Paragraaf 1: Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken.....	142
Paragraaf 2: Duurzaamheid.....	153
Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	162
Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen	192
Paragraaf 5: Financiering	197
Paragraaf 6: Verbonden partijen.....	204
Paragraaf 7: Grondbeleid	228
Paragraaf 8: Lokale heffingen.....	247
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering.....	261
Financiële positie	267
Investering en financieringsstaat	301
Reserves	304
Voorzieningen	313
Balans	318
Emu saldo	324
Incidentele baten en lasten.....	325
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	331
Overzichten.....	332
Begroting op taakveld.....	333
Begroting op deelprogramma	337
Intensiveringen voorgaande jaren	339
Historisch intensiveringen (peildatum 30 juni 2021)	341

Kapitaallasten	344
Subsidies en inkomens overdrachten.....	345
Staat B: Personeelskosten.....	345
Meerjarige exploitatieprojecten	346
Samenwerkingsverbanden.....	347
SIF-middelen	348
Wettelijke indicatoren	350
Uitgangspunten begroting	351
Bestuur	354

Aanbiedingsbrief

Voor u ligt een sluitend begrotingsvoorstel voor het jaar 2022, de laatste begroting van de huidige coalitieperiode en de eerste begroting met de vernieuwde programma-indeling. We zijn erin geslaagd de noodzakelijke investeringen die we doen langs de sporen van ons coalitieakkoord overeind te houden. Dat is juist nu in de coronacrisis en in de herstelperiode daarna hard nodig. We staan immers met elkaar voor grote maatschappelijke uitdagingen. Daarin investeren we extra. Desalniettemin is de financiële positie van onze gemeente nog niet rooskleurig te noemen. Dit wordt beïnvloed door een aantal landelijke ontwikkelingen waar we aandacht voor blijven vragen bij de Rijksoverheid. Het betreft bijvoorbeeld de (tijdelijke) economische neergang die de coronacrisis heeft veroorzaakt, de discussies met het Rijk over de middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg, de tekorten op de WMO en de uitvoering van de participatiewet. Verder speelt ook mee dat de herijking van het gemeentefonds nog niet is afgerond en is nog niet duidelijk hoe gemeenten gecompenseerd gaan worden voor hun regierol in de uitvoering van het klimaatakkoord. Al deze thema's zullen door een nieuw kabinet moeten worden opgepakt.

Uitgangspunten bij het maken van keuzes voor deze begroting

Mede vanwege de nog steeds kwetsbare financiële situatie van onze gemeente, stelden wij u in de voorjaarsbrief dit jaar voor om geen nieuwe ambities op te nemen in de begroting. Tegelijkertijd vragen de grote opgaven waar we op de langere termijn niet alleen in Groningen maar in het hele land voor staan onze doorlopende aandacht. Voorbeelden hiervan zijn het herstel van bevingsschade, het dichten van de kloof in kwetsbare wijken, de energietransitie, het moderniseren van de arbeidsmarkt, veilige wijken en dorpen met voldoende woningen en het verduurzamen van onze economie. Ook in Groningen zien we bovendien polarisatie in de samenleving en is het belangrijk om aandacht te hebben voor een sterke rechtsstaat. Al deze ontwikkelingen vragen om continuering van onze inzet op de belangrijkste thema's van het coalitieakkoord en het op orde houden van onze dienstverlening. Deze laatste begroting van de coalitieperiode zal minder draaien om het maken van nieuwe plannen, maar vooral in teken staan van uitvoeren. We voeren in deze begroting daarom geen nieuwe ambities op. Veel van de opgaven zoals we die met u deelden in de voorjaarsbrief hebben we deels of geheel kunnen oplossen in dit begrotingsvoorstel. We blijven inzetten op scherper begroten zodat we zo min mogelijk onnodige overschotten overhouden, in lijn met de motie die uw raad daarover aannam. Later in deze brief gaan we daar uitgebreider op in. Voordat we ingaan op de inzet voor het komend jaar, blikken we eerst terug op de coalitieperiode.

Terugblik coalitieperiode

We begonnen de coalitieperiode met een grote financiële opgave bij de begroting voor 2020, maar na fors ingrijpen hebben we stabiliteit gecreëerd. De weg vooruit werd voor iedereen in onze gemeente bemoeilijkt door de coronacrisis, zo ook voor ons als gemeente. Desondanks hebben we de financiële stabiliteit gewaarborgd, al bleef mede door te weinig rijksmiddelen de situatie penibel. Het werken aan een betere gemeente is nooit af. We hebben desondanks in de afgelopen coalitieperiode concrete resultaten geboekt maar vooral ook grotere bewegingen in gang kunnen zetten, daar zijn we trots op. Met ons coalitieakkoord kozen we ervoor om in alles wat we doen als gemeente de mens, de inwoners van onze gemeente, meer centraal te stellen. Dit betekende op veel terreinen een omslag van sectoraal naar integraal denken en doen. Bijna alle onderwerpen waar we als gemeente aan werken raken immers in samenhang het leven van onze inwoners. Daarin hebben we duidelijk stappen gezet, maar ons werk is niet af.

We kregen bijvoorbeeld door 'zorgkosten in control' meer grip op de financiën van het sociale domein, ondanks dat we al jaren te weinig middelen voor een deel van onze taken ontvangen van het Rijk. We ontwikkelden een aanpak om multi-probleemgezinnen te helpen, we hebben nieuw armoede- en schuldenbeleid geïntroduceerd en hebben een buddy-academie opgezet die mede is gefinancierd vanuit het Nationaal Programma Groningen. We hebben bovendien structureel ingezet op preventie, sport en gezondheid

en de wijkaanpak met de WIJ-teams en het Gebiedsondersteuningnetwerk (GON) verder ontwikkeld en daarbij extra ingezet op het WIJ-team in Haren.

We hebben hard gewerkt om van het centrum tot de randen van de gemeente openbare ruimte te herwinnen. Zo hebben we de gemeente verfraaid, vergroend en duurzamer en klimaatbestendiger ingericht. We hebben keuzes gemaakt waardoor de gemeente bereikbaar én leefbaar zal blijven, door auto's minder ruimte te geven en fietsers en voetgangers meer. We hebben maatregelen genomen om het bestaande groen meer te behouden, en extra groen toe te voegen. Het openbaar vervoer is bijna in zijn geheel verduurzaamd. Er is nog veel werk te verzetten, maar de openbare ruimte wordt beetje bij beetje meer van ons allemaal.

We hebben de basis gelegd voor een betere aansluiting tussen scholing en arbeidsmarkt, met onze partners in de regio. We hebben ook ingezet op sociaal ondernemen, de basisbaan ingevoerd en op vele terreinen, zoals in het onderwijs rondom het thema kansengelijkheid, nieuw beleid gemaakt en maatschappelijke akkoorden gesloten met sleutelspelers in de gemeente.

In de energietransitie hebben we ons om de klimaatcrisis te bestrijden zeer ambitieuze doelen gesteld en we zijn landelijk koploper in de planvorming en kennisontwikkeling. We willen als Groningen de energieprovincie van Nederland blijven en we willen vooroplopen in Europa. De afgelopen jaren hebben we duizenden woningen van het aardgas gehaald, door de aanleg en uitbreiding van het warmtenet. Dankzij een omvangrijke subsidie gaan we nu in de Wijert aan de slag met de voorbereiding van het aardgasvrij maken van de wijk. De energietransitie komt steeds meer bij mensen thuis, al is er natuurlijk nog een lange weg te gaan. Ook hierin staat voor ons de inwoner centraal.

Groningen is inmiddels de zesde gemeente van het land en we zullen de komende jaren blijven groeien. We werken daarom niet alleen aan ontwikkeling van onze gemeente en de regio met onze partners in het noorden, maar zoeken ook steeds meer de samenwerking met de Noord-Duitse steden. Economisch gezien hebben we ons als echte innovatieve kennismunicipiteit, hoewel geremd door de coronacrisis, flink ontwikkeld. We zijn een belangrijke kennismunicipiteit met een toonaangevende campus en een steeds beter vestigingsklimaat, gericht op cruciale economische thema's van de toekomst zoals gezondheid, verduurzaming en digitalisering.

De afgelopen jaren zijn enorme aantallen woningen gepland, in Suikerzijde, Stadshavens, de Held 3 of de Eemskanaalzone en jaarlijks vele woningen bijgebouwd zoals in Meerstad en op vele andere plekken. Toch is de woningmarkt nog altijd overspannen en is het vinden van betaalbare woonruimte voor veel mensen daarom moeilijk. Daar blijven we aan werken. Met de ontwikkeling van het stationsgebied en de herinrichting van de binnenstad, de verbetering van het Raadhuisplein en het centrum van Ten Boer, hebben we de daarnaast de basis gelegd voor een mooiere en leefbaardere gemeente.

De wijk- en dorpsvernieuwing is grootschalig op stoom gekomen, bijvoorbeeld in Selwerd en in het gebied Ten Boer. Daarmee geven we deze wijken en dorpen waar dit het meest nodig is samen met bewoners perspectief. We werken tegelijkertijd en in samenhang aan de fysieke en sociale opgaven, want deze zien we als onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Veiligheidsbeleid kan daar niet los van worden gezien. De afgelopen jaren hebben we fors ingezet op het veilig houden van onze wijken, vooral op preventie en vroegsignalering. Met onze partners in het land en de regio verbeterden we onze informatiepositie en aanpak van ondermijnende criminaliteit, een nog altijd groeiend probleem in onze samenleving. Op het raakvlak tussen veiligheid en zorg hebben we geïnvesteerd in ketenregisseurs, in de aanpak van problematische jeugdgroepen en personen met verward gedrag. Onmisbaar, ook in de coronacrisis, waren en zijn onze handhavers, die niet alleen ingrepen waar nodig maar juist door in gesprek te blijven hielpen bij het tegengaan van de verspreiding van het coronavirus.

Trots zijn we ook op de ontwikkelingen die in gang zijn gezet op het gebied van democratische vernieuwing, waardoor mensen meer zeggenschap krijgen over hun eigen leefomgeving door bijvoorbeeld de vaststelling van het Gronings model voor Wijk- en Dorpsdemocratie, de Stem van Groningen en de omslag van Factor-Communicatie naar Factor-Participatie.

Zoals gezegd heeft de coronacrisis, die helaas nog niet tot een einde gekomen is, de wereld en daarmee ook onze gemeente getekend in deze coalitieperiode. We hebben ons uiterste best gedaan om zo goed mogelijk de ondersteuningsregelingen van de Rijksoverheid uit te voeren en burgers en bedrijven met onze eigen ondersteuningsmaatregelen te helpen. Met onze herstelplannen op zowel sociaal als economisch gebied proberen we de weg uit deze crisis te vergemakkelijken. Het blijft echter lastig in te schatten hoe de gevolgen van de coronacrisis zich sociaal en economisch gaan manifesteren de komende tijd. We moeten daarom klaar blijven staan om oplossingen te bieden waar we kunnen. Hierna gaan we in op de effecten die de coronacrisis heeft op de begroting voor komend jaar en op welke maatregelen we verder per spoor van het coalitieakkoord nemen in de begroting 2022. We sluiten af met het financieel perspectief.

Impact coronacrisis op deze begroting

Wat betreft het verwerken van zowel financiële als inhoudelijke gevolgen van corona op de programma's hebben we er vorig jaar in de begroting 2021 voor gekozen om bij alle programma's uit te gaan van een fictief normaal jaar. Dit omdat de gevolgen van de coronacrisis destijds nog erg onduidelijk waren. We hebben separaat aangegeven wat de mogelijke impact van corona op de programma's zou zijn. Hiermee hebben we ervoor gezorgd dat de gevolgen uiteindelijk achteraf beter in kaart gebracht konden worden en dat we de begroting 2021 makkelijker zouden kunnen vergelijken met begrotingen van voorgaande jaren. Inmiddels zijn we een jaar verder. Hoewel er nog veel onduidelijk is over de met name lange termijn gevolgen van de corona crisis, heeft corona tot nu toe al een duidelijke impact op de meeste (deel)programma's, zoals bijvoorbeeld bij de deelprogramma's cultuur en economie en werkgelegenheid. Tevens hebben we de effecten van de nog geldende maatregelen in beeld. In de begroting 2022 zijn de gevolgen van corona daarom voor zover bekend en/of verwacht verwerkt in de begrotingsteksten en indicatoren. De in de deelprogramma's opgenomen indicatoren gaan dus waar nodig uit van een corona-effect, dit in tegenstelling tot de indicatoren in de begroting 2021 waarbij de te verwachten impact niet was opgenomen. Daarom zien we in deze begroting veel afwijkende indicatoren die waar nodig voorzien zijn van een toelichting. De coronapandemie heeft ook zeker impact op de gemeentelijke financiën. In de begroting 2021 hadden we daarvoor een risico opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van 12,5 miljoen. Nu er meer duidelijkheid is over de van het Rijk ontvangen aanvullende middelen, is dit risico verlaagd naar 3,2 miljoen euro. Het Rijk is inmiddels wel de coronasteun aan het afbouwen. Vooralsnog handhaven we een risico voor corona. Waar mogelijk zijn de financiële corona effecten nu ook in de lasten en baten in de begroting 2022 verwerkt.

De begroting 2022 per spoor uit het coalitieakkoord

De mens centraal

Het eerste spoor uit ons coalitieakkoord loopt als een rode draad door alle andere sporen heen. We stellen de leefkwaliteit van de inwoner voorop, de mens centraal. We willen handelen vanuit vertrouwen, ruimte geven en maatwerk leveren waar het kan.

Armoede, schulden en kansengelijkheid

Met integraal armoedebelief werken we inmiddels hard aan het doorbreken van intergenerationele armoede, speciale aandacht gaat daarbij uit naar kinderen in armoede. We werken niet alleen vanuit de gemeente als organisatie, maar mét de mensen in de dorpen en wijken. Telkens staat het opbouwen van vertrouwen, het bieden van perspectief en het denken vanuit de eigen behoeften en mogelijkheden centraal. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van buddy's, mobility mentoring of brugfunctionarissen. Daarnaast onderzoeken we bijvoorbeeld ook, in lijn met de motie die uw raad daarover aannam, hoe we de vakantie-activiteiten voor kinderen in wijken onder het sociaaleconomisch gemiddelde kunnen verbreden en verankeren. We blijven

huishoudens rond het sociaal minimum ook extra ondersteunen en we onderzoeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat de budgetten van ondersteunende regelingen altijd volledig kunnen worden benut. Desondanks blijft kansengelijkheid een groot probleem, in Groningen als ook in de rest van het land. Daarom pleiten we samen met veel andere gemeenten onder de noemer Dicht de Kloof bij het Rijk voor een integrale aanpak van kansengelijkheid, bestaande uit zowel fysieke ingrepen als sociale ondersteuning. Dit is juist nu we de kloof in de samenleving zagen groeien in de coronacrisis extra nodig.

Zorg, gezondheid en welzijn

In de jeugdzorg gaan we de inkoop van zorg op een nieuwe manier organiseren. We versterken de lokale toegang tot de jeugdhulp via de WIJ, het uitgangspunt hierin is dat we meer hulp en ondersteuning lokaal organiseren, dichtbij en rondom het kind en het gezin. Hiermee beogen we tevens beter grip te krijgen op het aanbod en de financiën. We zetten ook in op verbetering van de ambulante hulp bij huiselijk geweld en ontwikkelen een integrale aanpak van seksueel geweld. Dat doen we met de regio ook door het actieprogramma Geweld hoort nergens thuis uit te voeren. Het bevorderen van fysieke en mentale gezondheid heeft de afgelopen jaren een belangrijke plaats gehad in ons beleid. Die inzet zetten we door. We gaan onder meer het lokaal preventieakkoord sluiten, de samenwerking rondom geboortezorg verbeteren en de communicatie tussen zorgaanbieders helpen verbeteren. Wachtlijsten in de GGZ pakken we regionaal aan. We leren hierbij ook, in lijn met de motie die uw raad daarover aannam, van initiatieven uit het buitenland, waaronder IJsland.

Zowel op het gebied van maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als bij Jeugdhulp streven we ernaar om minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis)voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door het stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze beweging is onder meer in gang gezet door een hierop gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen en ontwikkelen van het Gebiedsondersteuningnetwerk (GON) en door een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Een specifiek probleem in de jeugdzorg is dat bij de overgang 18- naar 18+ de verschillende wetten niet of onvoldoende op elkaar aansluiten, waardoor de jongvolwassene in financiële problemen kan belanden. Via het Actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren zetten we hierin stappen.

Met betrekking tot WIJ Groningen zetten we in 2022, net als in 2021, de transformatieopgave onverminderd voort. WIJ Groningen werkt in dat licht aan verschillende interventies, welke in 2022 verder intensiveren. Eén van de belangrijke interventies in dat kader, waar WIJ Groningen een belangrijke verantwoordelijkheid heeft, betreft de aanpak voor huishoudens die ondersteuning (nodig) hebben vanuit meerdere domeinen of voorzieningen.

We constateren verder in toenemende mate dat onze inwoners, veelal in een kwetsbare positie, knelpunten ervaren met betrekking tot (het vinden van passende) huisvesting. Deze knelpunten spelen zich af tegen een achtergrond van een krappe markt in de sociale huursector. Dit leidt ertoe dat het voor kwetsbare huishoudens steeds moeilijker wordt om snel passende en vaak noodzakelijke huisvesting te kunnen vinden. Daarbij denken we ook na over hoe we onze oudere inwoners in de toekomst goed kunnen huisvesten. Daarom ontwikkelen we een woonzorgvisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Ook het reeds genoemde GON ontwikkelt zich verder en gaat in 2022 verder inzetten op substitutie van zware en kostbare zorg en ondersteuning, door het meer toegankelijk maken en benutten van algemene voorzieningen en ondersteuning dichtbij. Het doel is om integraal, in aansluiting op de eigen kracht en mogelijkheden van burgers, laagdrempelige hulp- en ondersteuningsvragen voor mensen van 0-100 jaar van passende antwoorden te voorzien.

Sekswerkers met zorg en ondersteuningsvragen hebben de afgelopen (corona) periode blijvend gebruik kunnen

maken van het aanbod van de zorgpartijen in het sociaal domein. Onder meer het Overweeghuis en de Huiskamer hebben (nogmaals) hun nut en meerwaarde bewezen. Onze inzet is om voor 2022 dit aanbod aan zorg en ondersteuning te continueren en goed af te stemmen op de behoefte.

De openbare ruimte herwinnen

In een groeiende gemeente wordt het van steeds groter belang om zorgvuldig om te springen met de openbare ruimte. Deze wordt groener, klimaatbestendiger, prettiger om te verblijven en veiliger, kortom leefbaarder. Dat willen we bereiken door voetgangers en fietsers meer ruimte te geven, door plaats te bieden om te spelen en te recreëren en door gebieden opnieuw in te richten. Leefbaarheid is de kern van onze omgevingsvisie, van ons Groenplan en van de voorlopige versie van de Leidraad openbare ruimte. In de wijk- en dorpsvernieuwingen voegen we via herinrichtingsprojecten meer groen en meer ruimte om elkaar te ontmoeten, te spelen en te recreëren toe. We gaan door met de verbetering van de binnenstad, onder de noemer Ruimte voor Jou. De afgelopen jaren is er veel gebeurd: de aanpak van de verschillende straten en plekken aan de westzijde van de binnenstad zoals de nieuwe Centrumhalte West op de A-weg, de herinrichting van de A-sstraat, Brugstraat en Munnekeholm en recent de oplevering van de nieuwe zitplekken bij het A-kerkhof. De komende tijd richten we ons op de herinrichting van de Grote Markt tot een mooiere, groenere plek, de huiskamer van de stad. Daarover zijn we in gesprek met inwoners en belanghebbenden. Daarna worden onder andere straten als de Oosterstraat, Gelkingestraat, Oude Ebbingestraat, Kwinkenplein en Vismarkt heringericht. We starten in 2022 ook met de aanleg van Dudok aan het Diep en met de herinrichting van het Damsterplein.

In Haren wordt gewerkt aan het Raadhuisplein. We voegen in Haren de komende jaren net als in de hele gemeente ook meer en bereikbaarder groen toe. Dat doen we door 'kroonjuwelen' in kaart te brengen, gebieden met grote cultuurhistorische en ecologische waarde. We gaan ook door met de aanleg van houtwallen in het buitengebied en werken verder aan de gebiedsaanpak landschap in het Gorecht. De opgaven in het buitengebied van Ten Boer zijn door een combinatie van aardbevingen, de transitie in de landbouw, klimaat en energie groot, dat verdient extra aandacht. We onderzoeken hoe we de verschillende opgaven in het gebied kunnen bundelen in een landschapsonontwikkelingsplan. We planten in de hele gemeente in totaal jaarlijks 1000 bomen bij en voegen 30.000 vierkante meter openbare ruimte toe. We blijven ook schoolpleinen vergroenen, stimuleren het ontstane van tuinen en verbeteren biodiversiteit onder andere door ons maaibeleid verder te verbeteren, in lijn met de motie die uw raad daarover aannam.

We gaan hiernaast meer parkeerplekken voor fietsers realiseren, op bijvoorbeeld de Grote Markt, bij het Hoofdstation en straks bij het Europapark. We blijven ook inzetten op gedragsbeïnvloeding en handhaving met fietsstewards. Bovendien ontwikkelen we fiets- en leefstraten. We gaan ook door met de aanpak van parkeeroverlast door in een groter gebied parkeren betaald te maken. Zo maken we ruimte die gebruikt kan worden om meer groen aan te leggen, waar het fijner is om te verblijven en te spelen. Zo verhogen we de leefkwaliteit van iedereen in de gemeente.

Groningen actief

De opgave op de arbeidsmarkt was al groot, door de coronacrisis is deze nog groter geworden. We zetten samen met onze partners in op het dempen van het effect van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld met het ondernemersloket voor ZZP'ers, met vaardigheidstrajecten voor vakkrachten in de energiesector of met regionale mobiliteitsteams. Het is van groot belang dat we mensen aan het werk krijgen en houden. De aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs is daarin belangrijk. We blijven daarom inzetten op de samenwerking in de regio via onder andere Werk in Zicht, de Noordelijke Scholingsalliantie en de regionale mobiliteitscentra. Via het Talentperron op het Harm Buitenplein kunnen werkzoekenden en werknemers kennismaken met kansrijke beroepen en een stap zetten in hun ontwikkeling. We gaan ook door met praktijkleren voor werkzoekenden zonder startkwalificatie. Het werkprogramma wordt een werk- en scholingsprogramma, om meer mensen met een grote afstand tot de

arbeidsmarkt in de praktijk op te leiden richting kansrijke sectoren. We gaan bovendien door met het 1000 banenplan en blijven zoeken naar nieuwe manieren om vraag en aanbod beter te verbinden en de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. De Europese gelden uit het Just Transition Fund gaan daarbij helpen. Voor de mensen voor wie regulier werk niet haalbaar blijkt bieden we de basisbaan. We zetten ons ervoor in dat deze vorm van waarde toevoegen aan de maatschappij door het Rijk wordt overgenomen.

Energietransitie

In de regio werken we aan een Regionale Energie Strategie (RES), omdat de klimaatcrisis vereist dat we de energietransitie krachtig aanpakken, in breed verband. Dat zijn we verplicht aan onszelf en aan de komende generaties. We willen in Groningen dé energieprovincie van Nederland blijven. Het gaat hierbij om de opwekking van zonne- en windenergie op land en de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. De RES 1.0 is in 2021 voorgelegd aan de gemeenten, provincie en waterschappen in de regio. Hierna gaan we aan de slag met de ruimtelijke visie voor de toekomst, samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Lokaal blijven we werken volgens onze ambitieuze routekaart Groningen CO2-neutraal in 2035. We hebben met bijvoorbeeld de gebiedsvisie Meerstad Noord en het principebesluit tot plaatsing van windmolens bij Roodehaan een belangrijke stap gezet als het gaat om de opwek van zonne- en windenergie op gemeentelijke grond. De opbrengsten hiervan komen terecht bij de mensen die wonen in de directe omgeving én in het Fonds Energietransitie dat in oprichting is. We zetten verder in op het zoveel mogelijk benutten van daken voor het opwekken van zonne-energie. Op het gebied van de warmtetransitie zetten we nu al stappen met onze wijkgerichte aanpak: op de Zernikecampus komt een warmtecentrale en het hoofddistributiesysteem wordt uitgebreid naar Vinkhuizen Noord, Paddepoel Zuid en Selwerd. Steeds meer woningen worden hierop aangesloten. Zo is de energietransitie een belangrijke motor van de wijk- en dorpsvernieuwing.

We zijn onder de indruk van de hoeveelheid motivatie en initiatieven van bewoners uit de hele gemeente om te verduurzamen. Naast opwek van duurzame energie is energie besparen ook van groot belang. Ons energieloket wordt in 2022 verder doorontwikkeld, zodat we burgers nog beter van informatie kunnen voorzien. Ook in ons eigen vastgoed zetten we in op besparing en verduurzaming via de Gresco.

Tegelijkertijd zien we een aantal nog ongedekte grote opgaven op ons afkomen, zoals de aanpak van de energiearmoede als gevolg van sterk stijgende energieprijzen en de verduurzaming van woningen, onze schoolgebouwen en ander maatschappelijk vastgoed. Hiervoor hebben we al eerder de oprichting van het Fonds Energietransitie aangekondigd. We spreken nu het voornemen uit om dit Fonds, bestemd voor deze opgaven, met een bedrag van 2 miljoen euro te gaan voeden met dekking uit de Algemene Reserve. Dit is nog niet verwerkt in de begroting, medio januari komen we met een voorstel hiervoor naar uw raad.

Klimaatadaptatie

We zien steeds vaker en heftiger extreme weersomstandigheden. We spannen ons in om de gevolgen van klimaatverandering te kunnen opvangen in onze dorpen en wijken. Aan de hand van de uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen en het Uitvoeringsplan Groen willen we wateroverlast en hittestress tegengaan en zetten we ons in voor meer, beter en bereikbaar groen. We starten met de aanpak van de klimaatkwetsbare wijk Vinkhuizen, als één van de prioritaire gebieden. Naast onze eigen inzet stimuleren we partners en inwoners om hun omgeving te vergroenen, bijvoorbeeld via 'Een nieuwe dag een nieuwe boom'. Daarnaast creëren we een bredere subsidieregeling voor klimaatadaptatieve initiatieven.

Wijk- en dorpsvernieuwing intensiveren

Helaas leeft een deel van de Groningers in armoede, veel kinderen groeien in armoede op. De wijk- en dorpsvernieuwing geeft wijken en dorpen een brede fysieke en sociale kwaliteitsimpuls en is daarom cruciaal om de ongelijkheid te bestrijden. Aangezien kansenongelijkheid en achterstanden ook een voedingsbodem vormen voor veiligheidsproblematiek zetten we in op het aanpakken van misstanden en strafbare feiten.

Vertrouwen in de overheid begint met het waarborgen van de veiligheid van onze inwoners. In meerdere wijken is de vernieuwing inmiddels van start en zal de komende jaren verder op stoom komen. Daarmee wordt onze gemeente een leefbaardere, eerlijkere, duurzamere en veiligere gemeente. Maar elke wijk of dorp is anders, daarom leveren we maatwerk, met hulp van de gelden uit de Regio Deal Groningen Noord en uit het Nationaal Programma Groningen. We werken ook intensief samen met bewoners aan de wijk- en dorpsagenda's. Zo investeren we in een beter en democratischer proces waarin we de verschillende belangen vroegtijdig op tafel krijgen en een plek geven. De implementatie van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie en de nieuw op- en vast- te stellen Participatieverordening dragen hieraan bij. We investeren daarbij in innovatieve vormen van participatie en experimenteren met nieuwe methoden van lokale (directe) democratie. Ook de inzet van jongeren en studenten in de wijken via WIJS is van groot belang. We werken daarom aan een meerjarenplan om de werkzaamheden van WIJS duurzaam te borgen, samen met de betrokken onderwijsinstellingen.

Groningen ontwikkelt zich verder

Economie

Sinds het begin van de coronacrisis hebben ondernemingen het bijzonder zwaar gehad. We staan hopelijk aan de vooravond van een herstel, maar dat zal niet vanzelf gaan. Met Groningen Vooruit, onze herstelagenda, geven we het economisch herstel een duw in de rug. Dat doen we niet alleen met het oog op economische groei, maar omdat dit bijdraagt aan onze brede welvaart. We zullen ons in 2022 blijven inzetten op de speerpunthema's uit de economische agenda (arbeidsmarkt, energietransitie, duurzaamheid, circulariteit, digitale economie, gezondheidseconomie en creatieve industrie) en bovendien een nieuwe economische agenda opstellen voor de jaren erna. Extra inzet plegen we voor de creatieve industrie, horeca en detailhandel, gezien de grote impact van de coronacrisis op deze sectoren. We gaan daarnaast een nieuwe strategische agenda uitwerken met onze partners in het Akkoord van Groningen en zetten zo stevig in op versterking van onze kenniseconomie, een van de belangrijke dynamo's van onze regionale economie. Een cruciaal thema in die samenwerking is waterstof. Waterstof gaat een steeds grotere rol spelen in de energietransitie. In de regio blijven we ons inzetten om onze positie als Hydrogen Valley van Europa te verstevigen, door onze kennispositie uit te bouwen en een waterstofeconomie aan te jagen.

Versterken en vernieuwen

We blijven ons inzetten om de versterkings- en vernieuwingsoperatie te versnellen en via de uitvoering van de plannen die voortkomen uit het Nationaal Programma Groningen werken we aan toekomstperspectief voor het aardbevinggebied. De eigenheid van de dorpen in Ten Boer wordt door bewoners hoog gewaardeerd. In 2021 zijn we gestart met het actualiseren van de dorpsvisies door per dorp uitvoeringsplannen op te stellen. Dit hebben we fysiek en digitaal met Stem van Groningen gedaan. De uitvoering van de plannen stemmen we samen af door vast te stellen wie welke rol en taak vervult. Vanuit het gebiedsteam zoeken we samenwerking en cofinanciering met de programma's van de gemeente Groningen, zoals het programma Vernieuwen en Versterken en met derde partijen. Met deze levende dorpsagenda's krijgen bewoners meer regie op hun leefomgeving.

Onderwijs

De afgelopen jaren hebben we met ons coalitieakkoord ingezet op kansengelijkheid in het onderwijs. Onderwijs is daarom ook onlosmakelijk verbonden met ons beleid op jeugd(zorg), bijvoorbeeld door te starten met de uitvoering van het Thuiszitterspact 2.0. Om kansengelijkheid te bevorderen zetten we bovendien in op de verlengde schooldag en vroeg- en voorschoolse educatie. Inmiddels heeft een aantal scholen een plan ingediend en middelen ontvangen om pilots vorm te geven voor deze verlengde schooldagen. We hebben ook extra aandacht voor het tegengaan van segregatie, voor sociale inclusie en voor onderwijsachterstanden opgelopen tijdens de coronacrisis. In het primair onderwijs hebben we in dit kader de focus gelegd op de informatieverstrekking over en de aanmeldprocedure voor de basisschool en op vriendschapsscholen. In het

voortgezet onderwijs ligt de focus op afspraken over de schoolkosten, de mogelijkheden van brede brugklassen, de rol van schoolleidingen en docententeams als het gaat om sociale inclusie en afspraken rondom huiswerkbegeleiding. We gaan in 2022 het langjarige integraal huisvestingsplan op volle kracht verder uitvoeren en zo schoolgebouwen in de hele gemeente, zoals de Driebond in Engelbert, De Groenewei in Meerstad, de Bisschop Bekkersschool in Paddepoel en de Brinkschool in Haren vernieuwen en verduurzamen. We gaan bovendien door met de ontwikkeling van MBO-campussen bij Karding en Suikerzijde en de ontwikkeling van de Campus Groningen op Zernike.

Sport en bewegen

Iedere Groninger verdient gelijke kansen om de kracht van sport en bewegen te ervaren. Om te ervaren wat iedere sporter al weet: het is leuk, maakt gezonder, maakt gelukkiger en draagt bij aan een sterke samenleving. Het plezier, de gezelligheid, de uitdaging, de uitlaatklep en de ontspanning die sport biedt, zijn van grote waarde voor onze maatschappij. De coronacrisis en de impact die deze heeft gehad op de sport(sector) laat meer dan ooit zien hoe belangrijk sport en bewegen is in ons dagelijks leven. Het is daarom ook een belangrijk onderdeel van ons gezondheids- en preventiebeleid. Plezier in sport en bewegen, meedoen en ontmoeten zien we ook als basis voor een sociaal inclusieve wijkopbouw. Bij verdere gebiedsontwikkelingen van nieuwe wijken werken we integraal. De mogelijkheden voor sport en bewegen worden daarin dus nadrukkelijk meegenomen. Het komende jaar werken we bovendien aan verdere ontwikkeling van Karding (zowel het sportcentrum als het gebied) en concreet subsidiëren we bijvoorbeeld het zwembad en de sporthal in Ten Boer, zwembad Scharlakenhof in Haren en Zwembad Hoogkerk. Via het programma Bslim4 zetten we in op bewegingsonderwijs en buursportcoaches en we continueren bovendien het Jeugdfonds Sport & Cultuur. We gaan voor een sterke sport- en beweeginfrastructuur, zodat we alle inwoners van Groningen nog betere kansen bieden om sportief kapitaal op te bouwen.

Cultuur

Sinds maart 2020 verkeert de cultuur- en evenementensector als gevolg van Covid-19 in ontzettend zwaar weer. Veel getalenteerde makers en ondersteunende professionals hebben de sector moeten verlaten, ondanks de steunpakketten. Het jaar 2022 zal vooral in het teken staan van een zo goed mogelijk herstel van de cultuursector, zodat er ook in de komende jaren een goed aanbod van kunst, cultuur en evenementen is voor Groningers en bezoekers. Om daarbij te helpen hebben we in 2020 en 2021 steunpakketten voor de sector vormgegeven, voor culturele instellingen, ondernemers, amateurkunst en zzp'ers. In 2022 komen we met een nieuw strategisch beleidskader voor evenementen. We voeren hiervoor gesprekken met organisatoren, omwonenden en andere betrokkenen. Daarnaast zal verder worden gezocht naar extra ruimte voor evenementen, op tijdelijke of vaste plekken, in Groningen. Een van de ontwikkelingen die in 2021 is ingezet, de verdere ontwikkeling en toekomstbestendigheid van het evenemententerrein op de Drafbaan, geven we in 2022 verder vorm. Verder start de bouw en programmering van het Museum aan de A, starten de Kunstwerf en Villa B als thuisbasis van zeven instellingen voor podiumkunst en werken we verder aan de samenwerking in de stedelijke culturele regio We the North. Daarnaast zetten we in op cultuur in de wijken door o.a. inzet van cultuurcoaches in Selwerd, Paddepoel, De Wijert, Korrewegwijk, Beijum, Vinkhuizen, Oosterparkwijk, Lewenborg en in Ten Boer.

Mobiliteit

De afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het leefbaar en bereikbaar houden van onze steeds drukker gemeente met meer ruimte voor voetgangers, fietsers en met goed duurzaam openbaar vervoer. Door het uitvoeren van de mobiliteitsvisie gaan we daar mee verder. We verbeteren fietsroutes binnen de gemeente zoals richting Suikerzijde, maar ook richting Leek en Assen. We leggen meer fietsstraten aan en op plekken waar de druk op de openbare ruimte groot is, winnen we deze terug door auto's minder ruimte te geven. We ontwikkelen ook een slim systeem van verkeersmanagement om de doorstroom te verbeteren en blijven daarnaast investeren in betere P+R-voorzieningen en goed gereguleerde deelmobiliteit. In lijn met het groeiend aantal elektrische auto's plaatsen we laadpalen bij waarmee we onze gemeente verduurzamen en

vergroten we het venstertijdgebied om de leefbaarheid te vergroten. We werken uiteindelijk toe naar een geheel emissievrije zone voor binnenstadslogistiek. Op nationaal niveau blijven we ons sterk maken voor de uitvoering van het Deltaplan voor het Noorden, waarmee we nieuwe snelle spoorinfrastructuur bepleiten en extra woningbouw realiseren, waarmee we helpen de nationale wooncrisis te bestrijden.

Wonen

Met bijdragen van het Rijk uit de woningbouwimpuls en uit het Volkshuisvestingsfonds kunnen we de woningbouw in onze gemeente versnellen, maar de markt blijft overspannen. Daar waar mogelijk zetten we daarom, ter uitvoering van de motie die uw raad daarover aannam, in op versnelling. Ook richting het Rijk blijven we inzetten op meer aandacht en middelen voor woningbouw. Onze gebiedsontwikkelingen draaien echter niet slechts om wonen maar ook om bijvoorbeeld de samenhang met werken, recreatie en onderwijs. We verliezen daarbij de kwaliteit, duurzaamheid, veiligheid, gezondheid en leefbaarheid van de omgeving niet uit het oog. We verwachten in 2022 circa 2400 woningen op te leveren. We willen de huizen in de gemeente voor meer mensen beschikbaar houden en daarom voeren we zodra dat kan een opkoopbescherming in en investeren we extra in handhaving van de verhuurdersvergunning. We zorgen ook voor voldoende locaties voor de ontwikkeling van sociale huurwoningen. We zetten in op het naar voren halen van het sociaal woningbouwprogramma in onder andere Suikerzijde en de Held 3. Bovendien werken we samen met de kennisinstellingen en de corporaties om te zorgen voor structurele goede huisvesting voor (internationale) studenten en jongeren voor de lange termijn, ook op de Zernike Campus. We zetten ook in op extra woningen door de bouw van flexwoningen vanwege de toenemende druk op de sociale huurwoningvoorraad.

Openbare orde en veiligheid

Wij investeren in 2022 extra in de handhavingscapaciteit voor de leefbaarheid en veiligheid in Groningen. Komend jaar krijgt de handhaving op misstanden op de woningmarkt een impuls. In de coronacrisis pakten criminelen steeds meer ruimte waardoor de risico's op ontwrichting van onze fysieke en digitale samenleving zijn vergroot. Daarom hebben we een oproep gedaan om te investeren in het herstel van de rechtstaat. En we blijven inzetten op het voorkomen en stevig aanpakken van ondermijnende criminaliteit. In dat kader stellen we een nieuwe programma-aanpak van seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting op met onze partners. Tijdens de coronacrisis zagen we verharding van crimineel gedrag onder jongeren met een aantal ernstige incidenten en een toename van overlast door problematische jeugdgroepen. Daarom investeren in de aanpak van problematische jeugdgroepen en starten we met de ontwikkeling van een Top-X aanpak voor de jongeren met een hardnekkige criminele leefstijl. We leiden bovendien opbouwwerkers op om jonge aanwas te leren voorkomen in de stratenaanpak binnen de Regiodeal Groningen Noord. We continueren de inzet van de ketenregisseurs Veiligheid en Zorg op de terreinen aanpak problematische jeugd en aanpak personen met verward gedrag. Ondermijning kent inmiddels ook een digitale variant. Tijdens de coronapandemie heeft de rijke digitale infrastructuur van Nederland zijn meerwaarde getoond maar ook laten zien hoe kwetsbaar deze is voor criminele activiteiten. Cybercrime komt onze wijken in met whatsappfraude en online babbeltrucs en onze jongeren worden steeds vaker verleid of gedwongen om te kiezen voor een criminele carrière. Daarom investeren we in het versterken van een digitaal veilig Groningen met bewustwordingsactiviteiten gericht op digitale risico's bij inwoners, ondernemers en (grote) instellingen, aanpak van crimineel online gedrag en oefeningen in cybercrises.

Dienstverlening en organisatie

Onze inwoners en ondernemers zien één gemeente en willen ook één gemeente ervaren, mét moderne dienstverlening en technologie die kansen biedt om antwoorden te vinden op cruciale vragen van deze tijd. Tegelijkertijd bieden wij als organisatie van ruimtelijk tot sociaal gebied bijna vierhonderd producten en diensten aan. We moeten ons aanpassen aan deze technologische veranderingen om voor onze inwoners blijvend meerwaarde te bieden. De invloed ervan in en op de samenleving wordt steeds groter en als gevolg van de coronacrisis zijn deze bovendien versneld. We investeren daarom ook in 2022 extra in goed vindbare en toegankelijke dienstverlening zoals de MijnGroningen omgeving en vervanging van onze ICT-infrastructuur. Ook

werken we in gezamenlijkheid met onze inwoners aan een Groninger Digitale Agenda, zodat we prioriteiten kunnen stellen om de noodzakelijke digitale transformatie en bijbehorende investeringen te realiseren. In 2021 dachten we gezamenlijk na over de Missie en Visie van onze organisatie. Dit deden we met medewerkers, leidinggevendenden, met ons college van B&W en concerndirectie. Deze ontmoetingen mondden uit in een gedeelde strategie voor onze organisatie: we geven als één organisatie prioriteit aan onze lokale taken en opgaven, zijn op nationaal niveau een speler van belang en dienen onze inwoners met oog voor verschil. Hiermee hebben we een basis gelegd voor de koers van onze organisatie voor de komende 4,5 jaar waaraan we met medewerkers verder invulling gaan geven. De verwachting is dat werk zich de komende jaren compleet anders gaat ontwikkelen. Met onze HR-strategie richten we ons ook in 2022 op het mobiliseren en verbinden van menskracht en talent waarbij we werken aan een diverse en inclusieve organisatie.

Kerngegevens van de gemeente

Voor kerngegevens over de gemeente verwijzen we u naar de Basismonitor, vindbaar op <https://basismonitor-groningen.nl/>

Scherper ramen

Voordat we ons financieel perspectief en onze financiële positie beschrijven gaan hierna eerst in op hoe we inzetten op scherpere ramen. In de moties 'Geef geld uit waar het nodig is' bij de jaarrekening 2020 en 'Meer begrotingsruimte, reken jezelf minder arm door beter te begroten' bij het Voorjaarsdebat 2021 riep uw raad het college op scherpere ramen en er voor te zorgen dat de begrote middelen (met name in het sociaal domein) wel uitgegeven zullen worden. Structurele voordelen worden jaarlijks al meegenomen in het begrotingsproces. Voor de overige voordelen hebben we bij de begroting 2020 vanaf de jaarschijf 2020 een algemene taakstelling voor onderbesteding van budgetten opgenomen ter hoogte van structureel vijf miljoen euro. Van deze taakstelling resteert per 2021 nog een bedrag van 2,4 miljoen euro.

We hebben voor een vijftal regelingen in het sociaal domein gekeken naar manieren om dit mogelijk te maken. Het betreft de meerkostenregeling (MKR), de individuele inkomenstoeslag (IIT), de individuele studietoelage (IST), de bijzondere bijstand en de BUIG. Op dit moment brengen we beschikbare regelingen al proactief onder de aandacht bij de doelgroepen. Proactief verstrekken is niet altijd mogelijk omdat vaak aan bepaalde voorwaarden voldaan moet worden. In de periode 2018-2020 blijkt dat alleen bij de MKR sprake is van een overschot, bij de overige regelingen zijn er vooral tekorten. Voor 2021 verwachten we op de IST een overschot doordat een verwachte verlaging van de leeftijdsgrens niet is doorgevoerd. Als de huidige leeftijdsgrens in 2022 blijft gelden verwachten we ook in 2022 een voordeel op deze regeling. Dit zou ingezet kunnen worden voor andere activiteiten voor de doelgroep of, zoals eerder is gebeurd, voor een scholingsplan. Er kan ook worden gekozen voor het schrappen van de leeftijdsgrens, vooruitlopend op nieuwe wetgeving. Voor twee regelingen hebben we de mogelijkheid om de hoogte van de toeslag of de tegemoetkoming zelf vast te stellen: bij de IIT en de MKR. Om overschotten te voorkomen willen we de regeling aanpassen door bijvoorbeeld op basis van de prognose per 1 oktober nieuwe aanvragen een hogere toeslag/ tegemoetkoming te verstrekken en inwoners die voor die datum al een bedrag hebben ontvangen een nabetaling uit te keren.

Tot slot merkt de accountant op dat het voorspellend vermogen kan worden verbeterd. Dit wordt opgepakt door bij iedere voortgangsrapportage meer aandacht te besteden aan de onzekerheden enerzijds, en realistische meevallers rapporteren anderzijds.

Financieel perspectief

In de voorjaarsbrief 2021 hebben we u geïnformeerd over het actuele meerjarenbeeld en de geïnventariseerde opgaven voor de begroting 2022. De discussie van de raad bij het voorjaarsdebat over de opgaven en het financieel perspectief en de aangenomen moties, hebben we betrokken bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2022.

Voor de ontwerpbegroting 2022 is het financieel beeld en de opgaven geactualiseerd en hebben we beoordeeld welke bijsturmingsmogelijkheden we hebben. In het hoofdstuk financieel perspectief van de ontwerpbegroting lichten we de opgaven en de oplossingsmogelijkheden toe. Eerder in deze aanbestedingsbrief hebben we per inhoudelijk spoor uit het coalitieakkoord een toelichting gegeven op de belangrijkste opgaven waarvoor we extra middelen beschikbaar stellen. Zoals aangegeven in de voorjaarsbrief 2021 hebben we ons hierbij gericht op het beheersmatig op orde houden van de begroting.

Een belangrijke oplossingsmogelijkheid in de ontwerpbegroting 2022 is de aanvulling op het rijksbudget voor jeugdhulp. In de ontwerpbegroting houden we rekening met extra structurele middelen voor jeugdhulp op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie. Voor 2022 houden we rekening met een aanvulling van 17,4 miljoen euro. Voor 2023-2025 houden we rekening met 75%¹ van de door de commissie genoemde bedragen.

Het financieel perspectief voor de komende jaren is:

Overzicht financieel perspectief 2022-				
2025	2022	2023	2024	2025
Actueel meerjarenbeeld 2022-2025	2.053	1.675	2.901	15.350
Opgaven begroting 2022	-23.742	-19.438	-18.720	-20.980
Oplossingsmogelijkheden	21.811	14.880	13.499	12.419
Saldo	122	-2.883	-2.320	6.789
Toevoeging aan algemene reserve	-122	0	0	-6.789
Onttrekking aan algemene reserve	0	2.883	2.320	0
Eindsaldo begroting 2022	0	0	0	0

De meerjarenbegroting 2022-2025 sluit per saldo met een plus van 1,7 miljoen euro. In de jaarschijven 2023 en 2024 is sprake van een tekort, die kan worden opgevangen met de plussen in 2022 en 2025. De jaarlijkse plussen en minnen verrekenen we met de algemene reserve. Het positieve saldo van 1,7 miljoen euro zetten we nu niet in, maar houden we beschikbaar voor de volgende collegeperiode.

Financiële positie

Voor de ontwerpbegroting 2022 zijn de risico's en het beschikbare weerstandsvermogen geactualiseerd. Het weerstandsvermogen is nodig om tegenvallers op te kunnen vangen wanneer zich risico's voordoen. De actualisatie geeft het volgende beeld van het weerstandsvermogen voor de jaren 2022-2025.

Weerstandsvermogen begroting 2022	2022	2023	2024	2025
Ratio weerstandsvermogen	127%	119%	121%	124%
Verhouding reserves/ benodigd weerstandsvermogen	59%	58%	61%	66%

De ratio van het weerstandsvermogen komt in 2022 op 127% (streefwaarde is 100%). Bij de jaarrekening 2020 kwam de ratio voor 2022 uit op 94%. De verbetering ten opzichte van de rekening 2020 ontstaat door een verlaging van de ingeschatte risico's met ruim 34 miljoen euro (jaarschijf 2022). Het grootste deel hiervan komt door de verlaging van het risico grondzaken met 25,6 miljoen euro. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de risico's van de nieuwe gebiedsontwikkelingen (Stadshavens en Suikerzijde) en Meerstad (uitgezonderd Meerstad Noord) kunnen worden opgevangen binnen de grondexploitaties en beschikbare budgetten. De verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen ligt boven de streefwaarde van 50%.

Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen. Uit de kengetallen en de houdbaarheidstest van de VNG blijkt dat de financiële situatie van Groningen als zwak kan worden beoordeeld. Deze beoordeling is het gevolg van hoge schulden en een laag eigen vermogen. Daarbij heeft Groningen ook relatief hoge uitgaven en hoge belastingtarieven. Gelet op de

¹ Op basis van de afspraak tussen Rijk, IPO en VNG

kwetsbare financiële conditie zijn in de kadernota weerstandsvermogen 2020 streefwaarden opgenomen voor enkele belangrijke financiële kengetallen: netto schuldquote, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte. Met name bij de solvabiliteit (aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen) zitten we ver onder de streefwaarde en blijft de versterking van de financiële positie noodzakelijk. In de ontwerpbegroting 2022 zit de solvabiliteit op 8%. Om de streefwaarde op korte termijn van 10% te realiseren is een aanvulling van ruim 45 miljoen euro benodigd.

Kerngegevens

De peildatum van alle kerngegevens is 31 december van het betreffende jaar. Een streepje betekent dat het betreffende cijfer nog niet bekend is.

Inwoners	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Beoogd 2022
Aantal inwoners	236.730	233.265	239.183	239.740
% jongeren (0 t/m 19 jaar)	19,3%	18,3%	19,3%	19,2%
% middengroep (20 t/m 64 jaar)	65,8%	66,7%	65,5%	65,5%
% ouderen (65 jaar en ouder)	14,8%	15,0%	15,0%	15,3%

Ruimtelijke kerngegevens	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Beoogd 2022
Oppervlakte gemeente (in ha)	19.795	19.975	19.795	19.795
% binnenwater	9,4%	9,40%	9,4%	9,4%
% Functiemenging	57,1%	57,0%	-	-
Lengte van de wegen (km)	898	1.215	1.215	1.215

Woningvoorraad	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Beoogd 2022
Aantal woningen	116.396	116.445	118.596	121.396
% huurwoningen	57,8%	58,2%	58%	58%
% koopwoningen	42,2%	41,8%	42%	42%
Gemiddelde WOZ-waarde	211.425	239.500	220.000	220.000

Financieel (in euro's)	2020 (realisatie)	2021 (Begroting)	2022 (Beoogd)
Totaal lasten	1.125.299.000	1.050.902.000	1.081.584.000
Rekeningresultaat	59.900.000	-	-
Omvang algemene egalisatiereserve (AER)	55.853.000	42.280.000	48.977.000
Ratio weerstandsvermogen	105%	93%	127%
Inkomsten gemeentefonds	592.178.000	555.969.000	594.938.000
Opbrengst belastingen (totaal)	105.623.000	112.753.513	116.059.051
Opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB)	89.312.000	94.505.000	97.940.928
Opbrengst roerende zaakbelasting (RZB)	129.000	110.000	132.000
Opbrengst hondenbelasting	1.040.000	1.115.000	0
Opbrengst logiesbelasting	1.731.000	2.274.273	2.274.273
Opbrengst precariobelasting	870.000	1.169.603	1.198.843
Opbrengst parkeerbelasting	12.546.000	13.579.637	14.513.007

Programma's

- **Economie en Ruimte**
- **Leefomgeving en Veiligheid**
- **Vitaal en Sociaal**
- **Dienstverlening en Bestuur**

Programma 1: Economie en Ruimte

Binnen het overkoepelende programma Economie en Ruimte blijven wij samen met onze partners investeren in structuurversterkende maatregelen, waarmee we ondernemers en instellingen, initiatiefnemers en inwoners tevens perspectief geven en herstelmogelijkheden bieden tijdens en na de Coronacrisis. Deze structuurversterkende maatregelen zijn gerelateerd aan onze lange-termijn-opgaven op het gebied van economische ontwikkeling, werkgelegenheid en woningbouw. Als kennisgemeente bij uitstek werken we binnen het Akkoord van Groningen met onze kennisinstellingen aan de speerpuntsectoren energietransitie, digitalisering en gezondheid.

We proberen de juiste randvoorwaarden te creëren voor economische groei, een voldoende en evenwichtige woningvoorraad met kwaliteit binnen de gemeente en in wijk en dorp, alsmede een toekomstbestendige gemeente. We spelen daarbij in op bestaande trends en ontwikkelingen en weten de kansen in Europees en nationaal verband te benutten. Denk daarbij aan het Just Transition Fund, het Klimaatakkoord, de Woondeal en Stedelijke Vernieuwingsbudgetten waaronder het Volkshuisvestingsfonds. Voor de gewenste schaa sprong zijn investeringen in de bereikbaarheid op (inter)nationale schaal en de geplande investeringen in het stedelijk-regionaal verkeer- en vervoersysteem in combinatie met een aangescherpt mobiliteitsbeleid gericht op het gebruik van duurzame vervoersalternatieven onontbeerlijk. Dit mobiliteitsbeleid, met een focus op gezonde beweging per fiets of te voet draagt tegelijkertijd nadrukkelijk bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

De gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt inwoners werk en inkomen. Daarmee is er een wenkend perspectief op een blijvende brede welvaart en welzijn. Een baan geeft financiële zekerheid, zorgt voor sociale contacten en leidt tot positieve eigenwaarde. Het gaat om een beleving van welvaart die niet alleen gewaardeerd wordt op wat inwoners nu belangrijk vinden, maar ook zodanig dat volgende generaties van eenzelfde niveau van welvaart kunnen genieten als de huidige generatie. Wij willen iedereen die graag in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. Daar hoort een voortreffelijk woon- en leefklimaat bij: betaalbaar, duurzaam en van hoge kwaliteit. De krapte op de woningmarkt blijft voorlopig bestaan. We blijven daarom de komende jaren in recordtempo kwalitatief hoogwaardige woningen bijbouwen en onze wijken en dorpen vernieuwen. We werken aan toekomstbestendige wijken met duurzame woningen voor alle inkomens- en leeftijdsgroepen, met daaromheen een leefbare, gezonde en groene openbare ruimte.

Om een aantrekkelijke woon- en werkgemeente te zijn is een goede bereikbaarheid randvoorwaardelijk. Daarbij staat de bereikbaarheid van de economische kerngebieden (binnenstad, stationsgebied, Universitair Medisch Centrum Groningen, Zernike Science Park, Europapark/Kempkensberg en Martiniziekenhuis en omgeving) vanuit stad en regio voorop. Uitgangspunt van ons verkeersbeleid is 'te voet, met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet'. In Groningen gebruiken veel inwoners de fiets, mede dankzij de korte afstanden in de compacte stedelijke omgeving en het goede fietsklimaat. Voor het gebruik van openbaar vervoer, al dan niet in combinatie met het gebruik van Park+Ride (P+R), is veel draagvlak. We verbeteren de leefkwaliteit van onze wijken door de openbare ruimte anders in te richten en de dominantie van de auto terug te dringen. Omdat onze gemeente een centrumfunctie heeft voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg in een regio die verder weinig verstedelijkt is, blijft de bereikbaarheid van Groningen met de auto belangrijk.

Deelprogramma's

Het programma Economie en ruimte bestaat uit de volgende deelprogramma's:

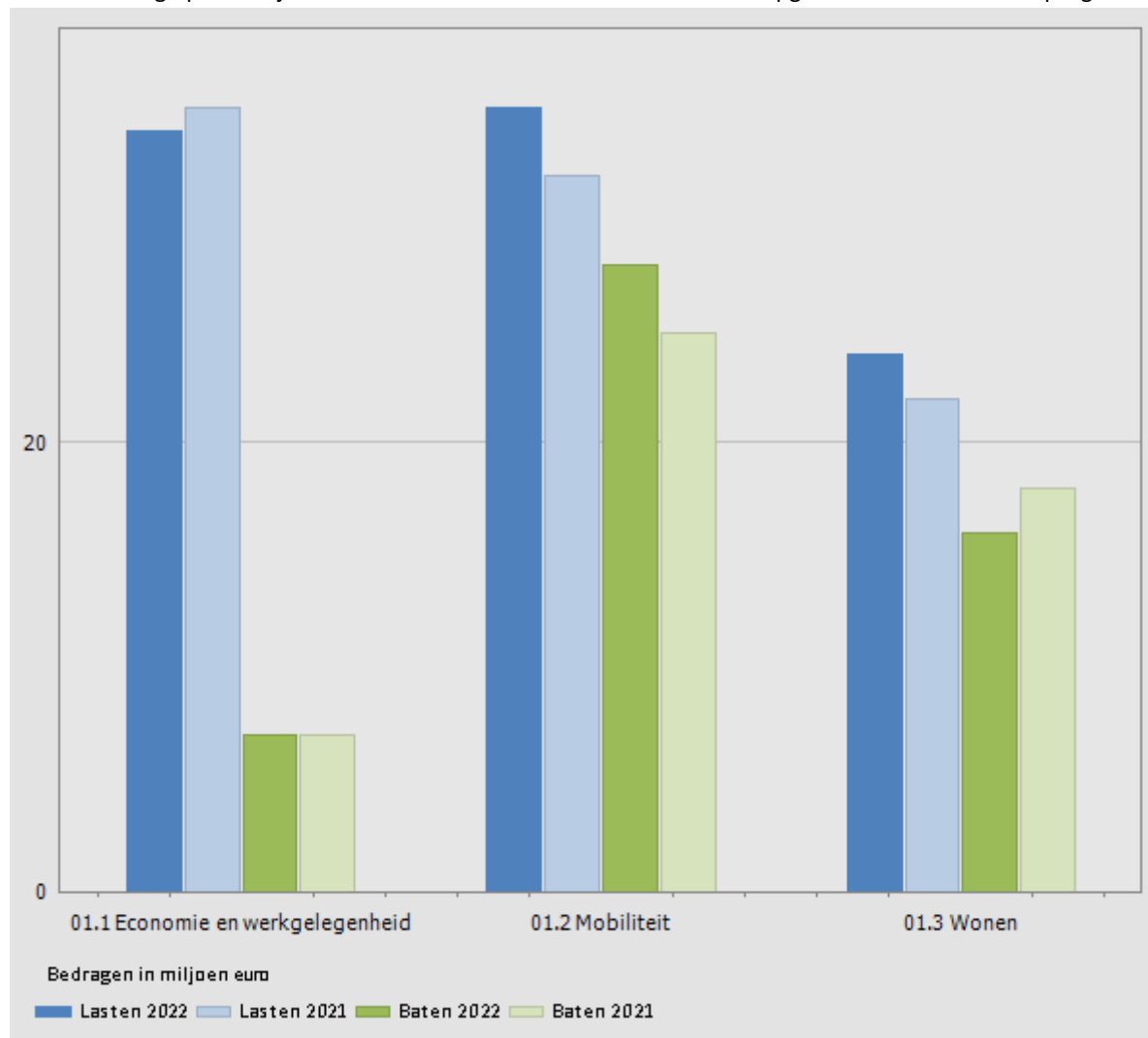
- Economie en werkgelegenheid
- Mobiliteit

- Wonen

Begroting in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de begroting 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2021 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

De gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt inwoners werk en inkomen. Daarmee is er een wendend perspectief op een blijvende brede welvaart en welzijn voor de inwoners. Een baan geeft financiële zekerheid, zorgt voor sociale contacten en leidt tot positieve eigenwaarde.

Doelen Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Het deelprogramma Economie en werkgelegenheid heeft de volgende doelen:

- Het creëren en behouden van werkgelegenheid;
- Faciliteren van toekomstbestendige economische groei;
- Behouden en versterken van de economische aantrekkelijkheid van onze gemeente

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen	156.819	155.872	157.250	158.650
Ontwikkeling aantal banen in de energie sector	2.031	1.955	2.000	2.000
Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie)	9.428	8.767	9.000	9.250
Ontwikkeling aantal banen in Life science & Health (gezondheidseconomie)	28.209	28.478	28.000	29.000
Ontwikkeling aantal banen in de creatieve industrie	6.262	6.403	6.200	6.400
Ontwikkeling aantal banen op kantoorlocaties	45.921	45.738	46.074	46.484
Ontwikkeling aantal banen op bedrijventerreinen	35.941	35.549	35.932	36.252
Aantal toeristische overnachtingen	609.250 (2018)*	613.030 (2019)	500.000 (2020)	550.000 (2021)
Bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in m ²	1.608.869	1.606.953	1.610.000	1.630.000
Bruto vloeroppervlak kantoorruimte in m ²	1.168.484	1.162.847	1.156.000	1.150.000
Leegstaand bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in %	3,9%	2,5%	Rond de 5%	Rond de 5%
Leegstaand bruto vloeroppervlak kantoorruimte in %	7,1%	4,5%	<11,2%	Rond de 5%
Winkelvloeroppervlakte detailhandel in m ²	441.183	448.329	450.000	452.500
Winkelvloeroppervlakte horeca in m ²	69.382	70.019	70.800	71.600
Winkelvloeroppervlakte diensten in m ²	27.784	27.686	27.700	27.700
Leegstaand winkelvloeroppervlak commerciële verkooppunten in %	5,5%	6,5%	4 - 10%	4 – 10%

Toelichting effectindicatoren

Ontwikkeling aantal banen speerpuntsectoren: Deze cijfers worden achteraf met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Hierdoor kunnen er verschillen zijn met de cijfers in de begroting 2021.

Ontwikkeling aantal banen in de energiesector: Niet alle banen in de energiesector worden door Onderzoek en Statistiek als zodanig onderkend. De installatietechniek en onderwijsinspanningen vallen onder andere indicatoren. Hier is alleen het personeel van onder andere de Gasunie en Gasterra zichtbaar, dat zich met het verdwijnen van de gaswinning uit faseert naar nul.

Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie): De daling in het aantal banen in de ICT-sector tussen 2019 en 2020 is te verklaren door reorganisaties en overnames, waardoor werknemers onder een andere sector zijn komen te vallen. Voor 2021 en 2022 verwachten we een toename vanwege de relatief snelle opleving van de ICT-sector na de pandemie, het aantrekken van de economie en de verdergaande digitalisering in alle sectoren.

Aantal toeristische overnachtingen: De aanlevering van de data over het aantal toeristische overnachtingen heeft altijd een jaar vertraging. Aangezien de aanslagen toeristenbelasting door de corona maatregelen pas in het vierde kwartaal van 2020 zijn verstuurd zijn er op het moment van schrijven van deze begroting nog geen cijfers bekend over 2019. Op basis van de cijfers die nu bekend zijn hebben we een prognose gemaakt van 613.030. Voor de prognoses van 2021 en 2022 (op basis van CBS cijfers) geldt dat door corona de hotel -en congresmarkt is ingestort. Een deel van de congresmarkt zal online voorgezet worden. De vraag is of de markt zich herstelt op het oude niveau. We verwachten dat marktherstel in ieder geval 5 jaar zal vergen.

Bruto vloeroppervlak kantoorruimte in m²: Het aantal meters kantoorruimte dat verdwijnt uit de markt is groter dan het aantal nieuw toegevoegde meters kantoorruimte. Dit is een ontwikkeling die wij landelijk zien. Onderstaande figuur komt uit de landelijke publicatie kantoren in cijfers 2021 en illustreert dit. Ook in de andere grote steden neemt het aantal meters kantoorruimte af.

Bureau Buiten heeft in 2018 een studie gedaan naar de mogelijke toekomstige ruimtebehoefte in twee scenario's. In zowel het hoge als lage scenario houden we rekening met een hoge vervangingsvraag, met name doordat er in Groningen veel kantoorgebouwen kunnen worden getransformeerd naar woningbouw. Om de kantoorgebruikers te behouden is nieuwbouw nodig. Dat is overigens ook terug te zien in de meest recente leegstandscijfers in de kantorenmarkt: er is nu sprake van krapte in de Groninger kantorenmarkt, met een leegstandspercentage onder frictieleegstand (nu 4,5%). Daarnaast is goed om te noemen dat in het verkende hoge scenario er wel degelijk sprake is van uitbreidingsvraag (en dus groei) in de kantorenmarkt in de gemeente Groningen. Tot slot heeft het PBL in september een onderzoek gepresenteerd naar de impact van thuiswerken op de kantorenmarkt. Op het gebruik van de hoeveelheid kantooroppervlak heeft thuiswerken naar verwachting niet veel effect. De grootste veranderingen zullen waarschijnlijk te zien zijn in het gebruik van het kantoor zelf. Zo is er vooral meer behoefte aan overlegruimten en minder aan werkplekken.

Beleidsvelden

Deelprogramma Economie en werkgelegenheid bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Economische ontwikkeling

Zoals aangegeven in de Economische Agenda richten we ons binnen het beleidsveld 'Economische Ontwikkeling' op vijf speerpuntsectoren die de komende jaren het verschil moeten maken in het creëren en behouden van werkgelegenheid; Arbeidsmarkt, Energietransitie, Digitale economie, Gezondheidseconomie en Creatieve Industrie. Naast deze speerpunten werken we aan doorsnijdende thema's die noodzakelijk zijn voor het creëren en behouden van werkgelegenheid in de regio; Basis Dienstverlening, Campus Groningen, Startup en Scale-up Klimaat, Ondernemen met impact, Talentontwikkeling, Internationalisering, Circulaire Economie, Binnenstad en Dorpskernen & Wijken. Vanwege de Corona maatregelen hebben we Horeca en Retail ook benoemd als belangrijk speerpunt. Dit zijn de sectoren die het hardst getroffen zijn door de Corona maatregelen.

Ruimtelijk-economische ontwikkeling

Zoals aangegeven in het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie werken we in dit programma aan het ruimtelijk faciliteren van de (groei van) werkgelegenheid en aan het structureel versterken van ons economisch profiel. In het programma benoemen we de ruimtelijk-economische opgaven voor de gemeente en geven we de uitwerking daarvan op hoofdlijnen weer. We onderscheiden drie hoofdopgaven:

1. Faciliteren van bestendige economische groei;
2. Behouden en versterken van de aantrekkelijkheid van onze gemeente;
3. Flexibel en wendbaar zijn bij veranderingen.

Overige economie

In dit beleidsveld worden de jaarlijkse bijdragen aan het Fonds Ondernemend Groningen en het Dorpsfonds & Ondernemend Haren verantwoord.

Grondzaken

In dit beleidsveld worden voor een belangrijk deel de rente en afschrijving verantwoord die zijn gekoppeld aan ruimtelijk-economische projecten. De resultaten grondzaken worden voor een groot deel verantwoord in dit deelprogramma. Concreet gaat het om de nog in exploitatie te nemen eigendommen, de ontwikkeling van bedrijfsterreinen en verhuurde kavels. Voor grondzaken is geen afzonderlijk deelprogramma opgenomen in de begroting. In Paragraaf 7: [Grondbeleid](#) zijn alle resultaten grondzaken nader toegelicht.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

De corona pandemie heeft een aantal (ruimtelijk-economische) ontwikkelingen in een stroomversnelling gebracht. Bepaalde sectoren floreren zoals supermarkten, woonwinkels, bouwmarkten en tuinentra. Ondanks dempende steunmaatregelen voor ondernemers is de economische impact enorm. Juist die sectoren die kleur en sfeer geven aan onze gemeente/binnenstad staan onder druk. Vooral de horeca, deelsectoren van de detailhandel (mode, schoenen) en de cultuursector. Branches die weer open mogen, pakken de draad snel weer op. Vooral culturele instellingen en nachthoreca lopen vooralsnog achter bij die ontwikkeling. Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht dat de economie zich sneller herstelt van de corona maatregelen dan eerder gedacht (juni 2021). De kansen voor de toekomst van onze Groningse speerpuntsectoren gezondheidseconomie, energie en digitale economie zijn onverminderd actueel gebleken in de coronacrisis.

De Groningse economie had per 1-4-2020 een omvang van 155.872 banen en 22.495 vestigingen. In de periode 2015-2020 is de werkgelegenheid gemiddeld met ongeveer 1,8% per jaar toegenomen. De leegstandscijfers laten een dalende trend zien. De werkgelegenheid op werklocaties is in de afgelopen vijf jaar relatief meer toegenomen dan de werkgelegenheid in de gehele gemeente Groningen. Voor de bedrijfsruimtemarkt daalde de leegstand van 10,6% in januari 2016 naar 2,5% per 1 januari 2021. De kantorenmarkt zag in dezelfde periode een daling van 13% naar 4,5%. Dit is deels te verklaren doordat er bijna geen nieuwe kantoren worden bijgebouwd, en er jaarlijks gemiddeld 14.000 m2 uit de markt verdwijnt door transformatie naar andere functies. De krapte op de kantoren- en bedrijfsruimtemarkt is zo groot geworden dat beide onder de frictieleegstand van 5% zijn gekomen.

De gronduitgifte is –ondanks, of misschien juist dankzij- de corona pandemie hoger dan verwacht. In 2020 is 16,6 hectare grond verkocht. De prognose is gemiddeld 5 hectare per jaar. De verwachting is dat de gemeente ruim voor 2030 door haar voorraad heen is. Op basis van de marktanalyse verwachten wij een tekort per 2030, maar gezien het hoge tempo van uitgifte en de verstedelijkingsopgave kan dit moment ook eerder zijn. Deze mogelijke verschuiving is ook genoemd door bureau Buiten in de marktanalyse bedrijventerreinen (2018).

Er is met name een toestroom van logistieke bedrijven (zowel E-commerce als bevoorradings supermarkten). De verwachting is dat komende jaren de vraag naar bedrijfsruimte in Groningen blijft toenemen. Het grootste deel van de vraag (45%) is afkomstig van het reguliere midden- en kleinbedrijf uit diverse branches, met kavels tot 1 hectare voor kleinere gebruikers en 1 tot 3 hectare voor middelgrote bedrijven. Daarnaast is een aanzienlijk deel (45%) afkomstig van grootschalige bedrijven uit vooral de industrie en logistiek, al dan niet in combinatie met een behoefte aan voldoende hinderruimte. Een beperkt deel van de vraag (10%) is naar verwachting afkomstig van bedrijven met een hoogwaardige uitstraling, waaronder veel kennisintensieve bedrijvigheid.

Het aangekondigde herstel lijkt zich op het eerste gezicht te vertalen in een afname van leegstaand winkelvloeroppervlak (wvo) op basis van de cijfers tussen januari 2021 en juni 2021. Deze daling wordt echter voornamelijk veroorzaakt door de invulling van het voormalige V&D-pand (8.400

m2). Vanwege de vele onzekerheden blijft het dan ook lastig de ontwikkelingen in de leegstand te prognosticeren.

Op het moment van schrijven voeren we de herstelagenda uit en in november 2022 stellen we twee nieuwe beleidskaders vast.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Economische ontwikkeling	
Het behouden en creëren van duurzame en innovatieve werkgelegenheid.	• We stellen een nieuwe Economische Agenda op (2023 en verder) dat moet dienen als nieuws economisch beleidskader; • We zetten samen met onze partners in op het dempen van het effect van het coronavirus op de arbeidsmarkt (ondernemersloket ZZP'ers) door skillbased trajecten voor vakkrachten in de energie sector, regionale mobiliteitsteams; • We zetten in op de ontwikkeling en matching van inwoners die (ander) werk zoeken (Doorontwikkeling House of Skills extra Meet Your Future's, Check the New Bizz's, Make it in the North doorontwikkeling (digitale) dienstverlening); • We ondersteunen het verblijf- en werkklimaat van internationals (doorontwikkeling IWCN voor internationale studenten); • We zetten maximaal in op werkgelegenheidsontwikkeling op- en rond de Campus Groningen door extra business developers aan te trekken in samenwerking met onze partner organisaties; • We ontwikkelen maatregelen voor ondernemers om hun onderneming te kunnen op- her- of doorstarten (Heroriëntatieteam); • We ondersteunen en ontwikkelen gezamenlijk projecten. We stellen capaciteit beschikbaar en voeren regie ten dienste onze belangrijkste stakeholders (samenwerking met Campus Groningen in CCF, Akkoord van Groningen en Werk in Zicht); • We stimuleren om-, door- en bijscholingstrajecten en trainingen die de werkgelegenheid versterken en toekomstbestendig maken. Dit doen we onder andere met gerichte subsidies; • We zetten, met onder andere het Akkoord van Groningen en Marketing Groningen, in op (economische) profilering en positionering van stad en regio voor bezoekers, bewoners, bedrijven en (internationaal) talent (Economisch Narratief); • We zetten in op het opschalen van het digitale ecosysteem verbinding met overige Noord Nederlandse digitale infrastructuur 'Make IT Work'; • We ondersteunen de implementatie van Waarborg Digitaal Veilig tegen cybercriminaliteit, de IT academy voor opleidingen van IT-professionals en het Noorden digitaal platform voor digitale initiatieven.

Faciliteren van toekomstbestendige economische groei	• We gaan meer extern werken door intensivering van onze lobby en vergroting van onze zichtbaarheid op onze speerpunthema's binnen Europa en Den Haag (Bestuurlijke missies naar de Scandinavische landen op thema's waterstof en smart mobility, kennismaking diplomatieke connecties met Groningen); • We versterken de bekendheid van Groningen als energie en waterstofstad (Inzet op trekkersrol Groningen en Hamburg in waterstoftransitie Noord-Europa (MOU); • We gaan onze positie op gezondheidseconomie uitbouwen en profileren door met de sector ontwikkel- en investeringskansen te herkennen en te verzilveren, en cross-over projecten tussen gezondheidseconomie en digitaal, en techniek te realiseren (versnellingsfonds, haalbaarheidsonderzoek broedplaats); • We ondersteunen de creatieve sector in het professionaliseren van de sector (Lab Pressure Cooker voor training van ondernemersvaardigheden); • We nemen maatregelen om het start-up -en scale-up ecosysteem verder te versterken (Start-up visa, PHX-programma, Founded Noord-Nederland); • We investeren in ondernemen met impact (vergroting zichtbaarheid impactvolle ondernemers, social return verbreden naar impact-vol inkopen); • We verbinden ondernemers met elkaar door het bieden van platforms, het organiseren van events en werken gezamenlijk aan de ontwikkeling van hun ondernemers-skills.
Ruimtelijk-economische ontwikkeling	
Een sterker economisch profiel voor de werklocaties	• Op basis van het beleidskader 'strategie werklocaties' faciliteren we de groei van de werkgelegenheid volgens het principe van de ladder voor duurzame verstedelijking: eerst ruimte benutten in bestaand bebouwd gebied, dan pas op nieuwe (uitleg)locaties. Dit betekent dat we inzetten op intensivering ruimtegebruik en versterken van het profiel van bestaande werklocaties; • Gezamenlijk met bedrijvenverenigingen stellen we jaarlijks een uitvoeringsprogramma werklocaties op en investeren we in de toekomstbestendigheid van werklocaties; • We huisvesten die bedrijven die een toegevoegde waarde hebben voor onze economie.
Voldoende ruimte creëren voor (bovenregionale) bedrijvigheid, ook wanneer dit niet op een regulier bedrijventerrein past.	• We investeren in die gebieden die het meest bijdragen aan de werkgelegenheid: Campus Groningen (Zernike en UMCG), Stationsgebied, Europapark, Kardingse (vitaliteitscampus) en Corpus den Hoorn. Dit doen we door toevoegen van programma en versterken verblijfskwaliteit door ingrepen in de openbare ruimte en verkeersafwikkeling; • Wij stemmen het aanbod van bedrijventerreinen af met de regio Groningen-Assen; • Wij onderzoeken of er ruimte is voor meer bedrijvigheid aan de west- (uitbreiding Westpoort) en oostkant (Meerstad) van de stad; We onderzoeken of de lokale vraag naar bedrijfsruimte/kavels in Haren, Hoogkerk en Ten Boer lokaal gefaciliteerd kan worden; • Wij werken aan de doorontwikkeling van Roodehaan, Zernike en Westpoort als locaties voor (boven)regionale bedrijvigheid.
Behouden van de werkfunctie bij de transformatie van gebieden.	• We voeren het uitvoeringsprogramma werklocaties uit. We programmeren werk in de ontwikkelzones; • We stellen een verplaatsingsstrategie op om bestaande bedrijvigheid in de gemeente te behouden; • We bieden ruimte aan broedplaatsen en woon-/ werkcombinaties in bestaande kernen en woonwijken. • We stellen in RGA-verband een nieuwe economische marktanalyse voor de ruimtevrage per sector tot 2040 op.

We vergroten de aantrekkelijkheid van onze stad, wijken en dorpen voor bewoners en bezoekers ter versterking van de economie.	• We geven uitvoering aan 'Ruimte voor Retail': de visie voor de detailhandel en horeca, inclusief overnachtingenmarkt; • Wij zetten sterker in op onze vrijetijdseconomie, het Stadspark en de toekomst van Kardinge, Martiniplaza en het nieuwe muziekcentrum.
Onze winkelvoorzieningen in wijken en buurten vitaal houden en toekomstbestendig maken ten behoeve van de leefkwaliteit van gebieden.	• Wij ondersteunen initiatieven voor de ruimtelijke verbetering van wijkwinkelcentra en dorpscentra; • Wij ondersteunen bij nieuwe initiatieven vanuit de markt die bijdragen aan de leefkwaliteit van gebieden; • Wij geven uitvoering aan de centrumvisie Haren voor een aantrekkelijke openbare ruimte en inperken van het centrumgebied; • We investeren in economische randvoorwaarden voor de perifere detailhandel op Sontplein en PDV-zone Hoendiep, onder andere openbare ruimte, ontsluiting, parkeren.
De aantrekkelijkheid van de binnenstad vergroten	• In november 2021 leggen we de actualisatie van de binnenstadsvisie ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. We gaan het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma binnenstad herijken; • Verkennen met het ministerie van EZK en de G6 hoe gezamenlijk concrete projecten geïnitieerd kunnen worden voor een vitale binnenstad; • Wij geven uitvoering aan de herstelagenda 'Groningen Vooruit'; Agenda voor een bruisende gemeente na corona'. Veel van deze maatregelen hebben (ook) betrekking op de binnenstad door het grote aandeel retail en de afhankelijkheid van bezoekersstromen.
Grondzaken: Zie Paragraaf 7: Grondbeleid .	
Overige economie	
Het uitvoeren van projecten door het Fonds Ondernemend Groningen.	We dragen jaarlijks bij aan het Fonds Ondernemend Groningen.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van de uitvoering van ons beleid gemeten.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken	580	211	>580	>580
Aantal adviesgesprekken horeca	1.100	200	700	1.100
Aantal projecten ondersteund	-	-	100	>100
Aantal bedrijven geparticipeerd in door ons opgezette activiteiten	-	-	300	>300

Toelichting prestatie indicatoren

Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken: Het aantal bedrijfsbezoeken is door de corona maatregelen lager uitgevallen maar onze accountmanagers hebben wel veel contact gehouden met ondernemers via andere wegen.

Aantal adviesgesprekken horeca: Het aantal fysieke adviesgesprekken is door de corona maatregelen lager uitgevallen. Onze accountmanagers hebben aanzienlijk meer online contact gehad in verband met de zware gevolgen van de corona maatregelen voor de horecabranche.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Euroborg NV
- Stichting TNC/SIG

- Waterbedrijf NV
- Enexis holding/belang elektriciteitsproductie EPZ
- Community Network Noord-Nederland (CENN) BV
- WarmteStad holding BV
- Stichting Ondernemerstrefpunt
- GR Eems-Dollard Regio (EDR)
- GR Omgevingsdienst
- Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:
[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Economische Agenda 2020-2022 \(2019\)](#)
[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2021-2024, onderdeel Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie 2021-2024](#)
[Strategische agenda Akkoord van Groningen 2018-2022 \(2018\)](#)
[Omgevingsvisie 'The Next City' \(2018\)](#)
[Centrumvisie Haren \(2018\)](#)
[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)
[Watervisie - Koersen op Water \(2017\)](#)
[Toekomstvisie Koopmansplein \(2017\)](#)
[Binnenstadvisie Bestemming Binnenstad \(2016\)](#)
[Groningen geeft energie \(2015\)](#)
[Strategisch evenementenbeleid \(oktober 2014\)](#)
[Structuurvisie Detailhandel 2011-2020 \(januari 2011\)](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

01.1 Economie en werkgelegenheid							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
01.1.1	Economische Ontwikkeling	7.439	6.455	6.452	6.300	6.383	6.490
01.1.2	Ruimtelijk-economische ontwikkeling	3.967	2.450	2.438	2.437	2.433	2.331
01.1.3	Grondzaken	8.999	11.036	9.879	10.776	10.750	10.707
01.1.4	Overige Economie	11.494	14.627	14.966	15.745	16.241	16.747
Totaal		31.899	34.567	33.735	35.258	35.807	36.275
Baten							

01.1.1 Economische Ontwikkeling	2.270	1.131	1.082	830	830	830
01.1.2 Ruimtelijk-economische ontwikkeling	1.155	1.152	1.173	1.173	1.173	1.173
01.1.3 Grondzaken	15.113	4.620	4.544	4.544	4.544	4.544
01.1.4 Overige Economie	995	375	367	369	371	373
Totaal	19.532	7.278	7.166	6.916	6.918	6.920
Geraamd resultaat voor bestemming	-12.367	-27.289	-26.569	-28.342	-28.889	-29.355
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen	963	800	129	129	129	129
Totaal onttrekkingen	26.927	106	0	0	0	0
Geraamd resultaat na bestemming	13.596	-27.983	-26.698	-28.471	-29.018	-29.484

Financiële toelichtingen begroting 2022

Beleidsveld 1.1.1 Economische ontwikkeling	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	6.452	1.082	-5.370
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	6.452	1.082	-5.370
Verschil ten opzichte van 2021	-3	-49	-46
Toelichting op de lasten van 6,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022) De begrote lasten houden onder meer verband met de uitvoering van de Economische Agenda 2020-2022. In totaal begroten we hiervoor 3 miljoen euro. Ook bevatten de begrote lasten de gemeentelijke bijdrage aan de Stichting Marketing Groningen (1 miljoen euro). Daarnaast begroten we hier de lasten voor het Akkoord van Groningen (samenwerkingsverband van de Gemeente Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool, Noorderpoort, het Alfa-college, Universitair Medisch Centrum Groningen en de Provincie Groningen). Onder meer via subsidiëring en cofinanciering van projecten ondersteunen we nieuwe initiatieven die gericht zijn op het versterken en profileren van de kennisgemeente Groningen (0,9 miljoen euro). Voor internationaliseringsbudgetten, waaronder middelen voor stedenbanden, begroten we hier 0,2 miljoen euro. Verder begroten we hier middelen voor het International Welcome Centre North (0,4 miljoen euro). Deze budgetten worden deels uit ontvangen bijdragen gedekt. Overige begrote lasten zijn vooral gerelateerd aan personele inzet op diverse onderdelen binnen dit beleidsveld (1 miljoen euro).			
Toelichting op de baten van 1,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022) De baten bestaan voor een groot deel uit de bijdragen van de partners van het Akkoord van Groningen (625 duizend euro). Daarnaast begroten we binnen dit beleidsveld bijdragen voor het International Welcome Centre North (0,3 miljoen euro).			
Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022 Niet van toepassing			
Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021 Niet van toepassing.			

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Beleidsveld 1.1.2 Ruimtelijke-economische ontwikkeling	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	2.438	1.173	-1.265
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	4	0	-4
Bestaand beleid 2022	2.434	1.173	-1.261
Verskil ten opzichte van 2021	-16	21	37

Toelichting op de lasten van 2,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We begroten binnen dit beleidsveld middelen onder meer te besteden aan personele capaciteit voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie (0,5 miljoen euro).

Verder hebben we hier de lasten voor het markt- en havenwezen begroot (1,9 miljoen euro), waaronder de lasten voor de brugbediening in onze gemeente (1,1 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 1,2 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We verwachten uit marktelden 931 duizend euro en uit havengelden 171 duizend euro te ontvangen.

Voor de bediening van bruggen in provinciaal eigendom hebben we een bijdrage van de provincie Groningen begroot (70 duizend euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld is 4 duizend euro toegekend voor Klachtenafhandeling Stadsontwikkeling. In totaal is hiervoor 22 duizend euro structureel beschikbaar gesteld, verdeeld over een aantal beleidsvelden. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd per deelprogramma.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Beleidsveld 1.1.3 Grondzaken	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	9.878	4.544	-5.334
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-900	0	900
Bestaand beleid 2022	10.779	4.544	-6.235
Verskil ten opzichte van 2021	-257	-76	181

Toelichting op de lasten van 10,8 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

In dit beleidsveld worden voor een belangrijk deel de lasten en baten begroot die zijn gekoppeld aan ruimtelijk-economisch projecten bij grondzaken. De begrote lasten houden verband met:

- het strategische bezit (6,6 miljoen euro); gemeentelijke panden en percelen, die aan zijn gekocht met de bedoeling om op een later tijdstip te worden (her)ontwikkeld;
- rente en afschrijvingen van bovenwijkse voorzieningen in en rondom Meerstad (3,6 miljoen euro);
- de exploitatie van erfpachtterreinen (0,4 miljoen euro);
- overige budgetten (0,2 miljoen euro).

Voor een nadere toelichting op de begrote lasten verwijzen wij naar paragraaf 7. [Grondbeleid](#)

Toelichting op de baten van 4,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote baten houden onder meer verband met opbrengsten gerelateerd aan het strategisch bezit (3,8 miljoen euro) en de exploitatie van erfpachtterreinen (0,7 miljoen euro).

Voor een nadere toelichting op de begrote baten verwijzen wij naar paragraaf 7. [Grondbeleid](#).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Er zijn geen intensiveringen beschikbaar gesteld. De hervormingen die in dit beleidsveld zijn doorgevoerd, bedragen 0,9 miljoen euro. Dit betreft een incidentele verlaging van kapitaallasten bij bovenwijkse voorzieningen Meerstad ten gunste van de algemene middelen. Een uitgebreide toelichting op de intensiveringen en hervormingen is opgenomen in hoofdstuk 4 Financiële positie, gesorteerd per deelprogramma.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

De kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen Meerstad dalen met 0,2 miljoen euro, vanwege een verlaging van het rente omslagpercentage naar 1,5%.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Beleidsveld 1.1.4 Overige economie	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	14.966	367	-14.599
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-400	0	400
Bestaand beleid 2022	15.366	367	-14.999
Verskil ten opzichte van 2021	739	-8	-747

Toelichting op de lasten van 15,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten bestaan uit de volgende bestanddelen:

- kapitaallastebudget in verband met investeringen in gemeentelijke ruimtelijk-economische projecten/activa (9,6 miljoen euro);
- Stedelijk Investeringsfonds (SIF)-middelen begroot voor de structurele dekking van beheer- en rentelasten gebiedsontwikkeling Suikerzijde (1,6 miljoen euro);
- SIF-middelen begroot voor de structurele dekking van kapitaallasten bij overige ruimtelijke-economische projecten (0,5 miljoen euro waarvan 0,2 miljoen euro incidenteel);
- de bijdrage aan de Regio Groningen-Assen (1,6 miljoen euro);
- inzet van personeel (1,1 miljoen euro);
- een budget voor OZB-lasten van gronden (0,4 miljoen euro);
- subsidieprojecten (0,2 miljoen euro);
- overige budgetten (0,4 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 0,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten bestaan onder meer uit diverse begrote opbrengsten bij subsidieprojecten.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld zijn hervormingen doorgevoerd ten bedrage van 400 duizend euro. Dit betreft vrijval van kapitaallasten doordat projecten later in uitvoering worden genomen. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

De begrote kapitaallasten binnen dit beleidsveld stijgen met 0,9 miljoen euro doordat we het kapitaallastebudget hebben geactualiseerd.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

In het deelprogramma Mobiliteit staat een goed bereikbare gemeente met een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving centraal. Uitgangspunt van ons mobiliteitsbeleid is om lopen, fietsen en het openbaar vervoer te stimuleren en de auto daar waar noodzakelijk te faciliteren. Met een stevig groeiende gemeente is het een flinke uitdaging om de impact van het (auto)verkeer zoveel mogelijk in balans te houden met aantrekkelijkheid en leefbaarheid. Samen met het terugdringen van de CO₂-uitstoot in het kader van onze klimaatdoelstellingen vraagt dit om een transitie naar minder ruimte innemende en emissievrije mobiliteit. Het speelveld rond mobiliteit gaat de komende tijd hierdoor flink veranderen.

Doelen Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

Het deelprogramma mobiliteit heeft de volgende doelen:

- Wij willen dat Groningen lopen, fietsen en het openbaar vervoer stimuleert en de auto faciliteert;
- Voor iedereen goed bereikbaar is en blijft op een veilige en duurzame manier;
- En voorrang geeft aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2017	Behaald 2019	Beoogd 2021	Beoogd 2023
Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen Groningen*:				
• Aandeel voetganger	-	25,3%	26%	26%
• Aandeel fiets	-	47,2%	48%	49%
• Aandeel openbaar vervoer	-	2,9%	3%	3%
• Aandeel auto	-	22,8%	22%	21%
Vervoerswijzekeuze (modal split) van en naar Groningen*:				
• Aandeel voetganger	-	1,3%	2%	2%
• Aandeel fiets	-	8,2%	10%	11%
• Aandeel openbaar vervoer	-	19,1%	20%	21%
• Aandeel auto	-	68,9%	68%	66%

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022	Beoogd 2023
Maximum aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen	279	317	250	240	230
Aandeel schone voertuigen in het wagenpark:					
• Gemeentelijk wagenpark	12%	16%	20%	25%	25%
• Stedelijke logistiek binnenstad	-	5,1%	6%	8%	12%

Toelichting effectindicatoren

Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen, van en naar Groningen: De cijfers die betrekking hebben op het aandeel verplaatsingen binnen de gemeente Groningen en van en naar de gemeente Groningen ontvangen we tweejaarlijks van het CBS. De optelsom van het aandeel verplaatsingen is geen 100%, omdat een beperkt deel van de verplaatsingen onder de categorie 'overig' valt.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Mobiliteit bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Vervoerswijzen

Onze gemeente bestaat uit een compacte stad met daaromheen een aantrekkelijk landelijk gebied met compacte dorpen. We zijn een groeiende gemeente die een sterke (boven)regionale rol vervult in de regio. Deze kenmerken zien we terug in de opbouw van onze mobiliteit en de ontwikkeling daarvan. Lopen en fietsen zijn samen verantwoordelijk voor bijna driekwart van alle verplaatsingen. Daarentegen is de autoafhankelijkheid in de dunbevolkte regio rond de stad juist groot. En ook het openbaar vervoer (trein en bus) heeft een belangrijk aandeel in het aantal verplaatsingen van en naar onze gemeente. Het openbaar vervoer verbreedt zich steeds meer naar openbare mobiliteit, ofwel de keten die de reis van deur tot deur vormt in plaats van alleen het deel dat daadwerkelijk met bus of trein wordt gereisd. Onze P+R terreinen en hubs worden daarin als overstappunt steeds belangrijker. De samenstelling en verandering van mobiliteitspatronen in onze gemeente, maar ook daarbuiten, vormen belangrijke bouwstenen voor het deelprogramma Mobiliteit.

Impact op de directe omgeving

Onze ambities op het gebied van leefbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid staan onder druk door de gevolgen van onze (auto)mobiliteit. Daarom kiezen we in onze Mobiliteitsvisie voor het uitgangspunt van een 'doorwaadbare' stad waarin de leefkwaliteit centraal staat en we afscheid nemen van de autologica bij het vormgeven van onze openbare ruimte. De snelheidslimiet op veel wegen binnen de bebouwde kom wordt teruggebracht naar 30 km/uur en we kijken kritisch naar autoparkeervraagstukken, want de geparkeerde auto hoeft niet altijd het eerste recht op een plek op straat te hebben. Met name in de binnenstad, in de schilwijken en bij stations staat de kwaliteit van de openbare ruimte soms onder druk door grote aantallen gestalde fietsen. Daarom stimuleren we fietsers hun fiets zoveel mogelijk te stallen op plekken waar wij dat willen.

Verkeersveiligheid speelt binnen onze gemeente een belangrijke rol, omdat inwoners zich ook in het verkeer veilig moeten voelen. Kinderen, ouderen en mensen met een beperking hebben soms moeite met het steeds drukker wordende verkeer. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen blijven bevorderen, is afstemming van maatregelen op het gebied van infrastructuur, educatie en handhaving noodzakelijk. Verkeerseducatie is een belangrijke pijler voor onze verkeersveiligheid.

Slim en Duurzaam

De snelle opeenvolging van technologische innovaties, de opkomst van nieuwe spelers op de mobiliteitsmarkt en de klimaatverandering leiden tot vernieuwing (op onderdelen) van het deelprogramma Mobiliteit. De toepassing van slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen die kunnen bijdragen aan een betere leefkwaliteit worden in dit beleidsveld beschreven.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

De Coronacrisis heeft laten zien dat we onszelf minder vaak hoeven te verplaatsen als we meer thuis werken en vaker online onderwijs volgen. Als de Coronacrisis voorbij is, willen we hier vol op blijven inzetten en voorkomen dat we onze oude verplaatsingsgewoonten weer oppakken. Desalniettemin zorgt de groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen in onze gemeente er naar verwachting voor dat de druk op ons verkeer- en vervoersysteem de komende tijd blijft toenemen. Het aandeel van de actieve mobiliteit (voetganger en fiets) in de totale mobiliteit blijft onverminderd hoog, het openbaar vervoer was voor de Coronacrisis op sommige tijden en lijnen zwaar belast en ook de doorstroming van het autoverkeer kent de nodige knelpunten. Omdat

de ambities uit het coalitieakkoord en onze omgevingsvisie The Next City ertoe leiden dat de druk verder toeneemt, hebben wij een nieuwe Mobiliteitsvisie voor Groningen opgesteld. Daarin beschrijven we de belangrijkste keuzerichtingen op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid en leefbaarheid, maar ook de onderlinge samenhang daarvan.

Verduurzaming is en blijft een belangrijk thema in ons mobiliteitsbeleid. Onze eigen inwoners, maar ook bezoekers van buiten de stad, worden uitgedaagd om de auto zoveel mogelijk te laten staan door met het openbaar vervoer te reizen en op de kortere afstanden de fiets te pakken of te gaan lopen (of een combinatie daarvan). We zetten daarnaast zoveel mogelijk in op alternatieven voor de auto. Naast de keuze voor duurzame vervoermiddelen zetten we ook in op de vergroening van de vervoermiddelen zelf. De overgang van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden is één van de belangrijkste veranderingen. Zo is de verduurzaming van het openbaar en publiek vervoer de afgelopen periode razendsnel gegaan. Een groot deel van het busvervoer in Groningen en Drenthe is inmiddels emissievrij.

Tot slot vinden op dit moment diverse snelle (technologische) ontwikkelingen plaats in mobiliteit. Zo hebben we recent de vergunningverlening voor deelscooters afgerond en ontwikkelen we nu beleid voor deelfietsen. En ook als het gaat om (verkeers)onderzoek maken we steeds vaker gebruik van nieuwe technieken. Binnen hive.mobility bundelen we onze krachten met kennis- en onderwijsinstellingen, andere overheden, bedrijven en non-profitorganisaties, zodat we samen werken we aan de ontwikkelingen van de mobiliteit van de toekomst.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Vervoerswijzen Toename van ruimte-efficiënte, schone en gezonde vervoerswijzen door groei van het aandeel voetganger, fiets en openbaar vervoer en afname van het aandeel auto zowel binnen gemeente Groningen als van en naar Groningen met als doel: herwinnen openbare ruimte, verminderen CO ₂ uitstoot en een gezondere leefomgeving	• In 2022 verbeteren we ons regionale fietsnetwerk met de aanleg van nieuwe fietspaden als onderdeel van de Doorfietsroutes Leek-Groningen (aanlanding ter hoogte van de Roderwolderdijk), Assen-Groningen (tussen de P+R Haren en de Oosterbroeksebrug) en Winsum-Groningen (vanaf de Walfridusbrug richting Adorp) (conform het Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022); • In 2022 werken we aan de nieuwe Suikerzijderoute, zodat het ontwikkelgebied Suikerzijde meteen vanaf het begin uitstekend te voet en per fiets bereikbaar is. Zo zetten we de voetganger en de fiets op 1 (conform de Fietsstrategie 2015-2025); • In 2022 verbeteren we ons lokale fietsnetwerk door het voorbereiden en realiseren van nieuwe fietsstraten (Kerklaan in Groningen en Korreweg), ontbrekende schakels (fietsbrug Eemskanaal en fietspad langs het spoor tussen de Walfridusbrug en de Eikenlaan) en het verbeteren van bestaande fietsvoorzieningen (Sleedoornpad en Peizerweg) (conform het Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022); • Door Groningen Fietsstad duidelijk en structureel te blijven promoten, willen we ervoor zorgen dat de fiets nog meer gebruikt wordt voor het woon-werkverkeer, maar ook dat fietsers zich bewuster gaan gedragen in het verkeer; • In 2022 stellen we, als vervolg op onze Mobiliteitsvisie, een Routekaart OV 2040 op waarin opgenomen is op welke wijze en op welk moment invulling gegeven wordt aan de groei van het openbaar vervoer met daarbij specifiek aandacht voor het openbaar vervoer naar Zernike Campus en de aanleg van station Suiker;

	• In 2022 voeren we projecten uit die het gebruik van het openbaar vervoer bevorderen (bijvoorbeeld Groningen Spoorzone), zorgen we voor fijnmazig wijkvervoer en nemen we maatregelen die de bereikbaarheid van de binnenstad met het openbaar vervoer, als gevolg van het verdwijnen van de bussen van de Grote Markt, garanderen; • We dragen bij aan de nationale opgaven op het gebied van economische structuurversterking en woningbouw wat vraagt om een samenhangende investering in Lelylijn, verbetering bestaand spoor en Nedersaksenlijn; • We blijven investeren in het nog aantrekkelijker maken van onze P+R terreinen door het uitbreiden van te kleine fietsenstallingen (P+R Karding), het verbeteren van reizigersvoorzieningen, het realiseren van pakketkluizen (P+R Hoogkerk) en het faciliteren van diverse vormen van deelmobiliteit (deelscooters en deelfietsen); • Om de (door)ontwikkeling van P+R en wijk- en buurthubs gestructureerd aan te kunnen pakken, stellen we in 2022 een Routekaart Hubs op; • Om forenzen en wijkvreemd verkeer te weren, voeren we in 2022 betaald parkeren in een aantal wijken (onder andere De Hoogte en Paddepoel); • In 2022 zorgen we er met de nieuwe parkeernormen voor dat corporaties en ontwikkelaars de parkeervraag bij nieuwbouw op eigen terrein oplossen.
Bereikbaar houden van de economische kerngebieden van Groningen met onder meer de (vracht)auto	• In 2022 gaan de werkzaamheden aan de ombouw van de Zuidelijke Ringweg onverminderd voort; • We gaan in 2022 verder met het opstellen van een plan voor het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg. Daarmee willen we in relatie tot het verstedelijkingsakkoord de doorstroming en betrouwbaarheid op de Westelijke Ringweg verbeteren, maar we hebben daarbij ook veel aandacht voor het verbeteren van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit rondom de ring zelf en het verminderen van de barrièrewerking; • In 2022 werken we samen met Rijkswaterstaat de plannen voor de Paddepoelsterbrug verder uit, net zoals de voorkeursvariant voor de Gerrit Krolbrug. Voor de busbaanbrug over het Van Starckenborghkanaal voeren we in 2022 een (MIRT-)verkenning uit; • In 2022 gaan we verder met de planvorming voor de verbindingen in de Oosterhamrikzone op basis van de keuzes die zijn gemaakt bij de besluitvorming van de Mobiliteitsvisie; • In 2022 bepalen we aan de hand van een op te stellen multimodaalnetwerkkader welke maatregelen nodig zijn om de groei rond het Martini Ziekenhuis en de Alo-locatie (Corpus den Hoorn), en rond Stadshavens en het Sontplein, te kunnen faciliteren.
In de wijken en dorpen krijgt de auto een minder dominante positie	• In 2022 stellen we ons Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad op en zetten we de eerste stappen hieruit. Met de te nemen maatregelen creëren we een zorgvuldig evenwicht tussen netwerkdelen die gericht zijn op doorstroming en betrouwbaarheid en netwerkdelen waar het autoverkeer niet langer het primaat heeft.
Effect op de directe omgeving	
Herwinnen van de openbare ruimte en zorgen voor minder overlast door gestalde fietsen op straat	• We realiseren goede fietsenstallingen passend bij de stallingsbehoefte van de gebruiker. In 2022 gaan we daarom verder met de verkenning van mogelijkheden voor nieuwe inpandige/ondergrondse

	fietsenstallingen in het westelijke en zuidelijke gedeelte van de binnenstad; • In 2022 continueren we de promotie van stallingsmogelijkheden, gedragsbeïnvloeding en handhaving op fout gestalde fietsen en maximale stallingsduur. De inzet van fietsstewards blijft daarbij van grote waarde; • Met de nieuwe parkeernormen kunnen we de extra fietsparkeerdruk in de openbare ruimte als gevolg van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (fietsparkeren op eigen terrein) voorkomen.
Herwinnen van de openbare ruimte door terugbrengen dominantie van geparkeerde auto's in het straatbeeld	• Waar de druk op de openbare ruimte groot is, dringen we het parkeren op straat terug en stimuleren we het parkeren in garages en parkeren op afstand, zoals op P+R terreinen. Met bewoners(organisaties) maken we afspraken over aanvullende maatregelen om de parkeerdruk op straat terug te dringen (conform de Parkeervisie 2018-2025) en richten we de openbare ruimte opnieuw in.
Minder verkeersslachtoffers	• In 2022 gaan we samen met bewoners verder met het verbeteren van objectief aantoonbaar onveilige locaties en pakken we knelpunten aan conform onze Aanpak Verkeersveiligheid; • Samen met de provincie Groningen en onze buurgemeenten werken we in 2022 aan projecten uit het op te stellen Regionaal Uitvoeringsplan SPV 2030.
Slim en Duurzaam	
Voorrang geven aan innovatie en schone vormen van personen- en goederenvervoer	• We blijven openbare laadpalen plaatsen op verzoek van bewoners, forenzen en aanbieders van deelauto's en op strategische locaties voor bezoekers. Het streven hierbij is te komen tot een gemeente dekkend netwerk in 2025, zodat er op loopafstand altijd een laadpunt aanwezig is (conform de Visie Openbare Laadinfrastructuur 2025); • Om de overgang naar emissievrij vervoer te stimuleren, worden laadpalen ook geplaatst in wijken waar de parkeerdruk hoog is; • In 2022 onderzoeken we innovatiemogelijkheden voor laadinfrastructuur op het gebied van ruimtelijke inpassing en netwerkbelasting; • We bieden een vaste standplaats aan een laadpaal aan voor elektrische deelauto's; • We stimuleren deelmobiliteit door in 2022 een pilot met deelfietsen uit te voeren en uitvoering te geven aan de activiteiten uit ons op te stellen Uitvoeringsprogramma Deelauto; • Tot en met 30 april 2023 hebben Check en Felyx een vergunning voor het aanbieden van 200 deelscooters. De ervaringen die we hiermee opdoen, gebruiken we voor het eventueel bijstellen van ons beleid op het gebied van deelscooters/deelmobiliteit.
Sturen op verkeer (in plaats van faciliteren en geleiden)	• In 2022 stellen we een Visie op Strategisch Verkeersmanagement op waarmee we een systeem van verkeersmanagement introduceren, zodat we kunnen sturen op de doorstroming van specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld door fietsers vaker groen te geven; • In 2022 stellen we een Beleidsvisie Verkeerslichten op met daarin de belangrijkste keuzes op het gebied van regelstrategieën, ontwerp en beheer van verkeerslichten.
Het op orde hebben van de datastromen	• In 2022 zorgen we ervoor dat alle relevante mobiliteitsdata in beheer van gemeente Groningen structureel en correct wordt aangeleverd aan de landelijke organisaties (conform ons plan van aanpak 'Digitale weg op orde').

Een leefbare en aantrekkelijke binnenstad door alleen nog maar schone voertuigen toe te staan	• In 2022 vergroten we het venstertijdgebied voor bestel- en vrachtwagens en voeren we hiervoor een nieuw ontheffingenbeleid in; • In 2022 starten we met de handhaving van het venstertijdgebied ; • In 2022 werken we met lokale bedrijven en instellingen aan Europese en/of nationale subsidieprojecten om duurzame, logistieke concepten te ontwikkelen, testen en implementeren; • In 2022 bereiden we de zero-emissiezone voor stadslogistiek (conform de Visie Stadslogistiek) verder voor.
---	--

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van de uitvoering van ons beleid gemeten.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Vervoerswijzen				
Tevredenheidscijfer voor fietsen in Groningen	7,1	-	7,3	7,3
Betrouwbaarheid van het openbaar vervoer in Groningen	56%	70%	≥ 60%	≥ 60%
Effect op de directe omgeving				
Bezetting van de P+R terreinen in Groningen:				
• Autoparkeerplaatsen	55%	30%	60%	60%
• Fietsparkeervoorzieningen	65%	68%	70%	70%
Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen	7,6	-	7,9	7,9
Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur	-	-	-	0
Slim en Duurzaam				
CO ₂ -uitstoot per reizigerskilometer bus in gram per reizigerskilometer	112	23,7	10,7	15,8
Aantal openbare laadpunten voor elektrische/waterstof voertuigen				
• Op straat en P+R	150	310	700	928
• In gemeentelijke parkeergarages	46	54	62	72
Aantal spitsmijdingen per dag	383	733	1.000	1.250

Toelichting prestatie indicatoren

Tevredenheidscijfer voor fietsen in Groningen: Vanwege de Coronacrisis heeft de jaarlijkse fietsenquête in 2020 niet plaatsgevonden.

Bezetting van de P+R terreinen in Groningen: Vanwege de Coronacrisis heeft een scherpe daling van de bezetting van het aantal autoparkeerplaatsen plaatsgevonden.

Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen: De parkeerenquête vindt tweejaarlijks plaats.

Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur: In 2022 stellen we een uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad op. Door een andere inrichting van de openbare ruimte willen we de snelheid op verschillende wegen terugdringen naar 30 km/uur. Binnenkort wordt bepaald hoe deze indicator eruit komt te zien voor de periode vanaf 2022.

CO₂-uitstoot per reizigerskilometer bus in gram per reizigerskilometer: Tot het uitbreken van de Coronacrisis was de trend omlaag. Zo was 2021 nog bepaald voordat we de effecten van de Coronacrisis voor het gebruik van het openbaar busvervoer in konden schatten. De indicator voor 2022 lijkt realistischer, omdat de gemiddelde bezetting van de bus in 2022 waarschijnlijk lager zal zijn.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR OV bureau

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer 2021-2024 \(2020\)](#)

[Concept Mobiliteitsvisie \(2021\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2017 \(2017\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022 \(2019\)](#)

[Conceptvisie op het Gronings OV 2040 \(2019\)](#)

[Parkeervisie 2018-2025 \(2018\)](#)

[Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025 \(2020\)](#)

[Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek \(2021\)](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

01.2 Mobiliteit							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
01.2.1	Vervoersmiddelen	3.837	2.209	4.377	3.314	4.393	4.393
01.2.2	Effecten op de directe omgeving	16.591	16.697	18.012	19.449	19.859	20.023
01.2.3	Slim en duurzaam	11.377	12.426	12.193	11.962	12.580	12.805
Totaal		31.804	31.332	34.582	34.725	36.833	37.221
Baten							
01.2.1	Vervoersmiddelen	774	0	0	0	0	0
01.2.2	Effecten op de directe omgeving	19.776	22.519	27.502	26.127	26.252	26.401
01.2.3	Slim en duurzaam	1.837	300	300	300	300	300
Totaal		22.387	22.819	27.802	26.427	26.552	26.701
Geraamd resultaat voor bestemming		-9.418	-8.513	-6.780	-8.298	-10.281	-10.520
Reserve mutaties							
Totaal toevoegingen		4.884	451	390	350	0	0
Totaal onttrekkingen		1.075	2.000	0	0	0	0
Geraamd resultaat na bestemming		-13.227	-6.964	-7.170	-8.648	-10.281	-10.520

Financiële toelichtingen begroting 2022

Beleidsveld 1.2.1 Vervoersmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	4.377	0	-4.377
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	400	0	-400
Bestaand beleid 2022	3.977	0	-3.977
Verschil ten opzichte van 2021	1.768	0	-1.768
Toelichting op de lasten van 4,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022) We hebben hier onder meer SIF-middelen begroot voor de verdere uitvoering van de fietsstrategie (0,4 miljoen euro). Voor een nadere toelichting op de inzet van deze middelen verwijzen we naar het beleidsveld 1.2.3 Slim en duurzaam. Daarnaast begroten we hier SIF-middelen voor tijdelijke maatregelen om de overlast van het fietsparkeren terug te dringen. In 2022 zetten we hiervoor ruim 1 miljoen euro in, waaronder voor fietsstewards (350 duizend euro), handhaving maximale parkeerduur en verkeerd gestalde fietsen (425 duizend euro) en overige maatregelen (250 duizend euro). Voor het beheer van fietsenstallingen begroten we hier 1,7 miljoen euro. Ook begroten we hier middelen voor de bereikbaarheid van Groningen met kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer en de bereikbaarheid van wijken en dorpen (0,6 miljoen euro). Overige begrote budgetten bedragen 0,3 miljoen euro, waaronder de bijdrage aan het OV-bureau (165 duizend euro). Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022) Niet van toepassing. Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022 Er is 400 duizend euro aan intensiveringen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn bestemd voor een geluidswal in combinatie met een geluidsscherm langs de A7 ter hoogte van de Buitenhof. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen. Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021 Het verschil in de lasten ten opzichte van de actuele begroting 2021 wordt vooral verklaard door een verlaging van de bezuinigingstaakstelling op het SIF met 1,4 miljoen euro. Voor 2022 is een bezuinigingstaakstelling SIF afgesproken van 180 duizend euro (structureel). Deze gaan we in 2022 zoveel mogelijk incidenteel invullen door uitgavenreductie op diverse onderdelen. Daarnaast wordt het verschil verklaard door hogere begrote onderhoudslasten bij het beheer van fietsenstallingen (0,3 miljoen euro). Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021 Niet van toepassing.			

Beleidsveld 1.2.2 Effecten op de directe omgeving	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	18.012	27.502	-490
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-1.250	0	1.250
Bestaand beleid 2022	19.262	27.502	8.240
Verschil ten opzichte van 2021	2.565	4.983	2.418
Toelichting op de lasten van 19,3 miljoen euro (bestaand beleid 2022) Binnen het beleidsveld Effecten op de directe leefomgeving zijn de lasten en baten van de gemeentelijke parkeertaak begroot. Het fietsparkeren vormt hierop een uitzondering, de lasten hiervan zijn begroot binnen het beleidsveld Vervoersmiddelen. De belangrijkste onderdelen waarvoor we middelen inzetten zijn: • Straatparkeren (1,8 miljoen euro)			

- Exploitatie van parkeergarages en buurtstallingen (12,4 miljoen euro)
- Parkeerhandhaving (3,2 miljoen euro, waarvan 2,8 miljoen euro voor handhaving op betaald parkeren en 0,4 miljoen euro voor handhaving op foutparkeren).

Daarnaast hebben we voor de kosten gemoeid met de heffing van parkeerbelastingen, de zogenoemde perceptiekosten, bijna 1,3 miljoen euro begroot.

Tot slot hebben we hier SIF-middelen begroot voor verkeerseducatie en de aanpak van knelpunten verkeersveiligheid. Voor een nadere toelichting op de inzet van deze middelen verwijzen we naar het beleidsveld 1.2.3 Slim en duurzaam.

Toelichting op de baten van 27,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten houden hoofdzakelijk verband met tariefopbrengsten uit straatparkeren (11,6 miljoen euro), de exploitatie van parkeergarages en buurtstallingen (11,9 miljoen euro) en naheffingsaanslagen parkeren; parkeerboetes (4,0 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Er zijn hervormingen doorgevoerd van 1,25 miljoen euro. Dit betreft een incidentele meeropbrengst parkeerbedrijf door de lage rentestanden en tariefffecten. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Bij het Parkeerbedrijf nemen de lasten toe onder andere door toegenomen belastingen (0,3 miljoen euro). Daarnaast nemen de onderhoudslasten toe met 0,3 miljoen euro, met name veroorzaakt door toegenomen dotaties aan de voorzieningen (0,2 miljoen euro). Dit als gevolg van actualisaties van meerjarenonderhouds planningen. Tegenover de resterende lastenstijging staat het opnemen als hervorming in deze begroting van een incidentele meeropbrengst van 1,25 miljoen euro bij het Parkeerbedrijf in 2022. Dit incidentele voordeel ontstaat door de lage rentestanden en tariefffecten. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 4, Financieel beeld.

Bij parkeerhandhaving verwachten we door de inzet van de scanauto meer naheffingsaanslagen. Hier staan ook meer kosten tegenover (0,5 miljoen euro). Daarnaast stijgen de perceptiekosten door een verwachte volumetoename naheffingsaanslagen parkeerbelasting (0,4 miljoen euro).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De parkeergarage aan de Leonard Springerlaan is gemeentelijk eigendom. Door deze parkeergarage te verkopen, kan een eenmalige opbrengst worden gerealiseerd van naar verwachting 2 miljoen euro in 2022. In deze begroting is deze opbrengst taakstellend opgenomen en zorgt voor een toename in de baten. Daarnaast nemen de opbrengsten uit straatparkeren toe met 0,9 miljoen euro onder ander door staangelden en bezoekerspassen. Ook nemen de baten bij parkeergarages voor kortparkeren toe met 0,9 miljoen euro toe. Tot slot verwachten we door de inzet van de scanauto meer naheffingsaanslagen op te kunnen leggen en derhalve ook meer opbrengsten te kunnen genereren (0,9 miljoen euro).

Beleidsveld 1.2.3 Slim en duurzaam	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	12.193	300	-11.893
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	581	0	-581
Bestaand beleid 2022	11.612	300	-11.312
Verskil ten opzichte van 2021	-814	0	814

Toelichting op de lasten van 11,6 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Toelichting SIF-intensiveringsmiddelen Meerjarenprogramma Verkeer en vervoer

In deze begroting zijn structurele intensiveringsmiddelen en structureel beschikbare middelen Extra Beleid ondergebracht in het Stedelijk Investeringsfonds (SIF). Samen vormen deze middelen het budget voor de uitvoering van het mobiliteitsbeleid. Om het ruimtelijk en economisch functioneren en de ontwikkeling van de gemeente en regio te ondersteunen is een goede bereikbaarheid en een veilig, duurzaam verkeerssysteem randvoorwaardelijk. Voor de ontwikkeling van het daarvoor noodzakelijke mobiliteitsbeleid zijn uren/personele

capaciteit beschikbaar. De uitvoering van beleid en de aanpak van knelpunten vergt noodzakelijkerwijs financiële middelen voor de realisatie van maatregelen en voor de voorbereidende planuitwerking en ondersteunende beleidsadviezen. De inzet van deze middelen is beschreven in het jaarlijkse Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer.

Het beleidsveld Slim en duurzaam omvat de lasten voor de overige onderdelen van het deelprogramma Mobiliteit. De belangrijkste zijn:

- Het kapitaallastenbudget voor de gemeentelijke projecten/activa Verkeer (5,3 miljoen euro);
- SIF-middelen intensiveringen Meerjarenprogramma Verkeer en vervoer (1,8 miljoen euro), waaronder voor:
 - De jaarlijkse bijdrage aan Groningen Bereikbaar (0,5 miljoen euro);
 - Stedelijke Logistiek (0,5 miljoen euro);
 - Duurzame en slimme mobiliteit (0,3 miljoen euro);
 - Diverse onderzoeks- en proceskosten (0,5 miljoen euro);
 - Verkeersonderzoek en monitoring (0,5 miljoen euro).(Zie voor een nadere toelichting op de inzet van deze SIF-middelen bovenstaande toelichting)
- SIF-middelen projecten (2,0 miljoen euro):
 - Uitvoeringsprogramma Binnenstad: Ruimte voor jou (1,3 miljoen euro);
 - Spaarregeling ringwegen (454 duizend euro);
 - Oosterhamrikzone (250 duizend euro);
- Personele inzet (met name voor beleidsontwikkeling en -advies gericht op de opgaven: duurzame en slimme en mobiliteit en stedelijke logistiek (1,6 miljoen euro);
- Rijkssubsidie Sanering geluidsoverlast (0,3 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 0,3 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten bestaan uit subsidie-opbrengsten ten behoeve van sanering geluidsoverlast (0,3 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 0,6 miljoen euro en zijn bestemd voor:

- Verkeersmeldingen en vragenafhandeling Loket Verkeer (27 duizend euro)
- Klachtenafhandeling Stadsontwikkeling (4 duizend euro)
- Opstellen uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie (550 duizend euro)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Op 3 november 2020 heeft de raad besloten een budget van 1 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van geluidwerende maatregelen voor Bussen over West uit de reserve SIF. De gemeentebegroting 2021 is daarmee incidenteel gewijzigd. In deze begroting resulteert dit in een lastendaling voor 2022 van 1 miljoen euro.

Daarnaast is het kapitaallastenbudget voor het uitvoeringsprogramma Binnenstad Beter: Ruimte voor jou, structureel verhoogd met 180 duizend euro ten opzichte van 2021.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 1.3: Wonen

In het deelprogramma Wonen staat centraal dat we iedereen die in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. We zetten in op voldoende kwalitatief goede en betaalbare woningen in een goede en toekomstbestendige woonomgeving. Wij bouwen als gemeente zelf geen woningen. Daarom sturen wij met wetgeving en beleid op onze doelstellingen en maken wij afspraken met ontwikkelaars en corporaties over hoe we onze ambities willen realiseren.

Doelen Deelprogramma 1.3: Wonen

Het programma Wonen heeft de volgende doelen (bron woonvisie):

- We willen een ongedeelde gemeente zijn, waarbij iedereen een plek kan vinden;
- We willen dat voldoende en betaalbare woningen worden gerealiseerd en behouden blijven;
- We hebben extra aandacht voor de woonbehoeftes van ouderen, kwetsbare groepen en groepen en met een alternatieve woonwens;
- We bouwen woningen met aandacht voor kwaliteit van de woon- en leefomgeving;
- We willen dat woningen duurzaam worden gerealiseerd in een klimaatbestendige woonomgeving.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Opgeleverde aantal nieuwbouwwoningen	-	1.900	2.800	1.600
Ontwikkeling totale woningvoorraad (netto)	-	2.366	3.300	1.950
Netto toevoeging sociale huur	-	459	200 - 240	200 - 240
Zoektijden sociale huurwoning	-	2,4 jaar	2 jaar	2 jaar
Percentage huishoudens tevreden over de prijs-kwaliteitsverhouding van de woning (incl. g/w/e)	-	65%	65%	70%
Tevredenheidscijfer kwaliteit woning	-	7,7	7,7	8
Gemiddelde energie-index woningen	-	1,59	1,54	1,49
Percentage woningen met zonnepanelen.	-	20%	20%	23%
Totale CO2-uitstoot woningen (kg).	-		319.852.000	310.012.000

Toelichting effectindicatoren

De woningmarkt is een dynamische markt en de bouw van woningen is van vele factoren afhankelijk. Veel van deze factoren liggen buiten de invloedssfeer van de gemeente. We hebben dus geen directe invloed op het aantal woningen dat wordt gebouwd. Wij bouwen namelijk zelf geen woningen, maar stimuleren en faciliteren de woningmarkt zoveel als mogelijk. Dit doen we bijvoorbeeld door het opstellen van bestemmingsplannen en met vergunningverlening. Deze inspanningen van de gemeente leiden vervolgens tot woningbouwontwikkelingen. Om deze redenen nemen het aantal nieuwbouwwoningen en de ontwikkeling van de woningvoorraad als effect indicatoren op en niet als prestatie indicatoren. We laten hiermee het effect van onze inspanningen zien.

De bovenstaande effectindicatoren zijn nieuw. Om deze reden bevat de kolom van 2019 geen waarde.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Wonen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Stimuleren en reguleren Woningmarkt

Alle prognoses laten zien dat we als gemeente de komende jaren blijven groeien. We hebben een flinke bouwopgave voor verschillende woningbouwsegmenten (grondgebonden, appartement) en categorieën (koop, huur, sociale huur), zodat we alle doelgroepen kunnen bedienen. We zetten in op gemiddeld circa 1.500

nieuwbouwwoningen per jaar. Om een inhaalslag te maken zetten we de komende jaren in op meer woningen per jaar. Het overgrote deel van deze woningen moet landen in onze grote ontwikkelzones Suikerzijde, Stadshavens, Reitdiepzone en Meerstad. We hebben de doelstelling om jaarlijks tussen de 200 - 240 sociale huurwoningen toe te voegen en we willen dat de zoektijden van sociale huurwoningen naar beneden gaan. We zorgen dat de sociale huurwoningen die we toevoegen eerlijk en evenwichtig worden verdeeld. Hierover maken we afspraken met corporaties over de woonruimteverdeling.

Stimuleren woningmarkt betekent ook reguleren van de markt.

Doelgroepen

Hoewel veel mensen moeite hebben met het vinden van een goede en betaalbare woning, focussen we ons op een aantal (nieuwe) doelgroepen. We hebben oog voor de groeiende groep (zorgbehoevende) ouderen in Groningen. Daarnaast focussen we ons op de groeiende groep kwetsbare bewoners en hun woonbehoefte in combinatie met passende zorg en de juiste woonomgeving. In de op te stellen woon-zorgvisie gaan we hier verder op in. Ook hebben we aandacht voor groepen die anders (willen) wonen. Te denken valt aan stadsnomaden en woonwagenbewoners, maar ook aan hen die de ontwikkeling en/of het beheer van hun woning anders willen inrichten (wooncoöperaties, collectief wonen, etc.). Deze alternatieve vormen van ontwikkeling kunnen zorgen voor een duurzame toevoeging van betaalbare woningen. Daarnaast blijven jongeren en (internationale) studenten een belangrijke doelgroep in de stad. In onze woonprogrammering hebben we aandacht voor deze verschillende doelgroepen. Daarnaast houden we aandacht voor het positief verbinden van studenten en niet-studenten door WIJS te continueren en uit te breiden.

Kwaliteit en duurzaamheid

Een goede, groene en gezonde leefomgeving is het speerpunt van onze omgevingsvisie The Next City. Leefkwaliteit is het samenbindende thema voor alles wat we doen. Naast zorgen voor voldoende goede woningen willen we ook zorgen voor een goede leefomgeving. Bouwen in Groningen betekent bouwen voor de langere termijn, met aandacht voor diversiteit, kwaliteit en duurzaamheid. We streven naar klimaatbestendige woningen in een fijne en groene woonomgeving. Om in 2035 CO₂-neutraal te zijn alle nieuwbouwwoningen aardgasvrij. De grootste opgave ligt echter in de bestaande woningvoorraad. De opgave is om de gebouwde omgeving te verduurzamen en aardgasvrij te maken middels de wijkenergieaanpak. Er ligt hier een directe relatie met de programma's Energie en Leefkwaliteit waar deze opgaven nader worden uitgewerkt.

Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden kijken we naar de juiste plekken om te bouwen. Hier bouwen we mooie, duurzame, energiezuinige of zelfs energie producerende wijken. In Paragraaf 2: [Duurzaamheid](#) gaan we nader in op de gestelde doelen rondom verduurzaming. We hebben ook aandacht voor de leefbaarheid in de bestaande stad en dorpen. Met de wijkvernieuwing (zie Paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht](#)) geven we invulling aan gemengde wijken met een goed woon- en leefklimaat.

Overig wonen

Binnen het programma Wonen worden vele reguliere taken en activiteiten uitgevoerd, die niet rechtstreeks aan een van de beleidsvelden of deelprogramma's kunnen worden toebedeeld, maar wel een plek in de begroting moeten krijgen. Daarnaast verantwoorden wij de financiële middelen van het duurzaamheidsprogramma, inhoudelijk toegelicht in Paragraaf 2: [Duurzaamheid](#) en de wijkvernieuwing, inhoudelijk toegelicht Paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht](#) werken van deze begroting.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

De druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog. Ook staat de betaalbaarheid van wonen steeds meer onder druk. De woningprijzen van zowel bestaande als nieuwe woningen blijven stijgen. Woningen in de bestaande woningvoorraad worden steeds vaker als belegging gezien en gekocht door particuliere beleggers. In 2021 werd bekend dat het Rijk een opkoopbescherming gaan invoeren om op gebiedsniveau een

opkoopverbod in te gaan voeren. Zodra deze wetswijziging plaats heeft gevonden, willen we deze in 2022 zo spoedig en zo breed als mogelijk gaan invoeren.

Daarnaast hebben we te maken met grote uitdagingen binnen het sociaal domein. Dan gaat het om de afbouw van intramurale plaatsen in de ouderenzorg, de toenemende vergrijzing en geestelijke gezondheidszorg, maar ook de uitstroom van jongvolwassenen uit jeugdhulpvoorzieningen met een verblijfscomponent. Bovendien vragen andere doelgroepen om aandacht: van ouderen en andere zorgbehoevenden tot groepen mensen die bewust anders willen wonen en zelf de regie willen nemen over de ontwikkeling en/of het beheer van hun huis. Deze ontwikkelingen zijn voor ons de aanleiding om een woonzorgvisie met daar aan gekoppeld een uitvoeringsprogramma op te stellen.

Na de herindeling met de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer is de woningmarkt van Groningen uitgebreid met dorpse woonmilieus en meer landelijk gebied. In de dorpen van de voormalige gemeente Ten Boer speelt de versterkingsopgave in verband met de aardbevingsproblematiek. We hebben aandacht voor de specifieke wensen van de dorpen als het om de woonbehoefte gaat. Duurzame veiligheid van de huizen en de leefomgeving staat voorop. In de dorpen waar woningen versterkt moeten worden, werken we samen met de bewoners aan dorpsvernieuwing.

Door de afbouw van de gaswinning nemen de veiligheidsrisico's geleidelijk af. Met het Meerjarenversterkingsprogramma (MJVP) krijgen we, samen met de andere gemeentes in de aardbevingsregio, steeds meer grip op de planning van de versterking. De Nationaal Coördinator Groningen is eerst verantwoordelijke voor de uitvoering van de versterking. Als gemeente zijn we direct betrokken als opdrachtgever, vanuit dorpsvernieuwing en vanuit onze zorgplicht voor onze inwoners. In het Lokaal Plan van Aanpak, leggen we de prioritering en fasering van de versterkingsopgave hebben vast. We combineren deze waar mogelijk met dorpsvernieuwing. De uitvoering van de versterking in de dorpen van de voormalige gemeente Ten Boer is goed op gang en wordt in een aantal dorpen afgerond. Prioriteit ligt bij de integrale aanpak in Woltersum en Ten Post, waarvoor alle Versterkingsadviezen in 2021 gereed zijn. In het dorp Ten Boer komt een aantal projecten tot uitvoering en afronding.

Tot slot kampen we met forse klimaatopgaven. Dat gaat om de transitie naar duurzame energie, maar ook om het klimaatbestendig en aantrekkelijker maken van onze leefomgeving. Perioden van extreme hitte en droogte zullen veel vaker voorkomen. Daarnaast zullen we te maken krijgen met momenten waarop het juist veel natter is. Die extremen hebben direct invloed op onze woon- en leefomgeving en dat brengt grote uitdagingen met zich mee.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Toevoegen van voldoende woningen (gemiddeld 1500 per jaar tot en met 2030). In 2022 verwachten we circa 1.600 nieuwbouw woningen op te leveren.	• We zetten daar waar mogelijk in op versnelling van onze grote ontwikkelzones zoals Suikerzijde en Stadshaven. Enerzijds procedureel, anderzijds door een toename van de geplande jaarlijkse productie; • We maken met het woonakkoord afspraken met partijen over onze opgave voor het realiseren van voldoende betaalbare woningen; • Voor de langere termijn kijken we naar nieuwe ontwikkelgebieden; • We zetten in op een zo efficiënt en zo snel als mogelijke vergunningverlening.
We willen dat er voortgang geboekt wordt in de versterkingsoperatie, waarbij	• We zien vanuit de Lokale stuurgroep toe op een voortvarende uitvoering van het Lokaal plan van Aanpak door de Nationaal coördinator Groningen en sturen waar nodig bij.

de bewoner centraal staat en waarbij de bewoner, dorpen en buurten sterker uit de versterking komen.	
Meer grip op de woningmarkt	• Invoeren van een opkoopbescherming; • Actualiseren van de huisvestingsverordening bijvoorbeeld met beleid rondom short-stay; • Ondersteunen van het Steunpunt Huren; • Uitvoering en handhaving van de verhuurdersvergunning.
Toevoegen van netto gemiddeld 200 - 240 sociale huurwoningen.	• We maken prestatieafspraken met de corporaties over aantallen te bouwen, te verkopen en te slopen sociale huurwoningen; • We zorgen voor voldoende locaties voor de ontwikkeling van sociale huurwoningen. We zetten in op het naar voren halen van sociaal woningbouwprogramma in onder andere Suikerzijde en de Held 3; • Bij private ontwikkelingen sturen we zo mogelijk en waar wenselijk op het toevoegen van sociale- en middenhuur woningen.
Voldoende woningen voor (zorgbehoevende) ouderen en kwetsbare groepen.	• We stellen een woonzorgvisie op inclusief uitvoeringsprogramma. In 2022 geven we uitvoering aan dit uitvoeringsprogramma; • We onderzoeken hoe we kunnen voorzien in de woonbehoefte van ouderen. In de woonmanifestatie geven we speciale aandacht aan de doelgroep ouderen; • Op basis van zorgprofielen stimuleren we specifieke woonvormen voor zorgbehoevende- en kwetsbare groepen.
Voldoende huisvesting voor (internationale) studenten en jongeren.	• We werken samen met de kennisinstellingen en de corporaties om te zorgen voor structurele goede huisvesting voor (internationale) studenten en jongeren voor de lange termijn; • We werken plannen voor het toevoegen van Wonen op Zernike met de campuspartners verder uit.
We willen duurzame, energie-neutrale woningen	• We ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen waarbij we het energieloket een duidelijke en zichtbare plek geven in de wijkaanpak met kwalitatief goede, onafhankelijke adviezen; • Samen met de corporaties blijven we investeren in het verduurzamen van de woningen (9.000 woningen in de komende 5 jaar); • Om de energielasten direct naar beneden te brengen, worden energiecoaches ingezet en hebben we extra aandacht voor inwoners met een smalle beurs. Zie paragraaf 2: Duurzaamheid

Prestatie indicatoren

De gemeente bouwt zelf geen woningen en is daarvoor afhankelijk van marktpartijen en corporaties en heeft daardoor slechts deels invloed op de aantallen toegevoegde woningen. Om die reden nemen we geen prestatie indicatoren op, maar alleen effectindicatoren (zie inleiding van het deelprogramma Wonen).

Bijdrage(n) verbonden partijen

- NV Groninger Monumentenfonds
- GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)
- Dilgt Hemmen Essen BV
- Stichting Commanditair kapitaal Haren Noord

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Woonvisie Groningen - een thuis voor iedereen \(2020\)](#)

[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkelingen 2021-2024 \(December 2020\)](#)

[Routekaart CO2 neutraal \(2018\)](#)

[Erfgoednota \(2017\)](#)

[Regionale woningbouwafspraken \(2012\) Provinciale omgevingsverordening](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

01.3 Wonen						
Nr.	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024
				2025		
Lasten						
01.3.1	Stimuleren woningmarkt	1.369	2.175	3.380	3.580	3.780
01.3.2	Doelgroepen	1.404	2.211	1.950	1.995	1.995
01.3.3	Kwaliteit en duurzaamheid	5.643	4.626	4.405	3.143	3.268
01.3.4	Overig Wonen	15.239	12.696	14.452	13.455	13.533
	Totaal	23.655	21.707	24.186	22.173	22.575
Baten						
01.3.1	Stimuleren woningmarkt	275	53	53	53	53
01.3.2	Doelgroepen	673	547	629	629	629
01.3.3	Kwaliteit en duurzaamheid	752	240	580	362	362
01.3.4	Overig Wonen	21.298	13.337	15.062	15.194	15.194
	Totaal	22.998	14.177	16.323	16.237	16.237
Geraamd resultaat voor bestemming		-657	-7.529	-7.863	-5.935	-6.338
Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	0	50	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	6.580	3.422	0	0	0
Geraamd resultaat na bestemming		5.923	-4.158	-7.863	-5.936	-7.213

Financiële toelichtingen begroting 2022

1.3.1 Stimuleren woningmarkt	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	3.380	53	-3.327

Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	3.380	53	-3.327
Verskil ten opzichte van 2021	1.205	0	-1.205

Toelichting op de lasten van 3,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Binnen dit beleidsveld hebben we onder meer SIF-middelen begroot voor het stimuleren van de woningmarkt (0,2 miljoen euro), prestatieafspraken met corporaties (0,2 miljoen euro) en het steunpunt Huren (0,1 miljoen euro). Ook hebben we hier SIF-middelen begroot voor het actieplan sociale huur (0,5 miljoen euro).

Daarnaast hebben we hier middelen begroot voor de plankosten van projecten uit het Stedelijk Investeringsfonds (1,5 miljoen euro).

Voor de structurele dekking van de kapitaallasten gebiedsontwikkeling Stadshavens-Eemskanaalzone hebben we 0,6 miljoen euro begroot.

Overige budgetten tellen op tot 0,3 miljoen euro, waaronder het kapitaallastenbudget voor de tunnel bij het station Haren (0,2 miljoen euro).

Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022)

Niet van toepassing.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing binnen dit beleidsveld. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd per deelprogramma.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Voor de verkenning naar een nieuw muziekcentrum en de herontwikkeling van Kardingse worden plankosten gemaakt. In de begroting 2021 is daarvoor incidenteel respectievelijk 0,3 miljoen euro en 0,45 miljoen euro duizend euro beschikbaar gesteld, gedekt uit het plankostenbudget SIF.

Daarnaast is in de vorige begroting 0,2 miljoen euro aanvullend beschikbaar gesteld voor het treffen van tijdelijke fietsparkeermaatregelen, eveneens gedekt uit het plankostenbudget SIF.

In deze begroting draaien we deze incidentele verlagingen van het plankostenbudget SIF terug. Dit leidt tot hogere lasten van 0,95 miljoen euro.

Verder zijn de kapitaallasten voor de gebiedsontwikkeling Stadshavens 0,2 miljoen euro hoger. Hiermee sluiten we aan bij de meerjarenraming kapitaallasten.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

1.3.2 Doelgroepen	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	1.950	629	-1.321
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	240	99	-141
Bestaand beleid 2022	1.710	530	-1.180
Verskil ten opzichte van 2021	-501	-17	484

Toelichting op de lasten van 1,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Binnen dit beleidsveld hebben we SIF-middelen begroot voor jongerenhuisvesting (0,4 miljoen euro) en de woonbehoefte van (zorgbehoevende) ouderen en kwetsbare groepen (0,3 miljoen euro). Ook begroten we hier middelen voor de uitvoering van de watervisie (0,2 miljoen euro).

Voor het beheer en onderhoud van woonwagenvelden begroten we 0,5 miljoen euro.

Toelichting op de baten van 0,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Tegenover de beheer- en onderhoudskosten van woonwagenvelden staan ook huuropbrengsten begroot (0,4 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Voor de uitvoering van het kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur is voor 240 duizend euro aan intensiveringen beschikbaar gesteld. Daarnaast is een hervorming doorgevoerd van 99 duizend euro, gerealiseerd door een verhoging van de leges vergunningen huisvestingswet. Hiermee voldoen we voor dit onderdeel aan het uitgangspunt van 100% kostendeckendheid van onze leges.

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

In de vorige begroting zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de bodemsanering van het kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel. In deze begroting worden deze middelen niet meer opgenomen. Dit leidt tot lagere lasten van 0,4 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

1.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	4.405	580	-1.367
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	20	0	-20
Bestaand beleid 2022	4.385	580	-3.805
Verskil ten opzichte van 2021	-241	340	581

Toelichting op de lasten van 4,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Voor het duurzaamheidsprogramma Groningen Geef Energie hebben we hier 2,2 miljoen euro begroot. Deze SIF-middelen worden ingezet voor de uitvoering van activiteiten gekoppeld aan de thema's warmtetransitie gebouwde omgeving en de opwekking van duurzame energie. Ook hebben we hier structureel SIF-middelen begroot voor de bestrijding van energiearmoede (230 duizend euro) en dekking van de rentelasten bij Warmtestad (250 duizend euro).

Daarnaast begroten we hier personeelslasten in verband met reguliere taken voor duurzaamheidsactiviteiten (1,3 miljoen euro).

Ook hebben we middelen begroot voor de door het Rijk gesubsidieerde proeftuin Aardgasvrije Wijken in de Wijert (naar verwachting 0,5 miljoen euro in 2022).

Toelichting op de baten van 0,6 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote lasten voor de proeftuin Aardgasvrije Wijken in de Wijert worden gedekt uit toegekende rijksbijdragen (0,5 miljoen euro). Deze rijksbijdragen vormen het belangrijkste bestanddeel van de baten.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld is 20 duizend euro aan intensiveringsmiddelen toegekend voor extra capaciteit bij de gebied-stedenbouwkundigen (in totaal 29 duizend euro, verdeeld over meerdere deelprogramma's). In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd per deelprogramma.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

In deze begroting worden extra middelen opgenomen voor de proeftuin Aardgasvrije wijken in de Wijert. Deze hogere lasten worden gedekt uit toegekende rijksbijdragen. Dit leidt zowel tot hogere lasten als hogere baten van 0,5 miljoen euro.

Daarnaast wordt het verschil in de lasten verklaard doordat in 2021 incidenteel rijksmiddelen beschikbaar waren voor de Regionale Energiestrategie. In de begroting 2022 worden deze middelen niet meer opgenomen. Dit leidt tot lagere lasten van 0,4 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Voor de proeftuin Aardgasvrije wijken in de Wijert worden in deze begroting extra middelen opgenomen. Dit leidt zowel tot hogere lasten als hogere baten van 0,5 miljoen euro.

1.3.4 Overig Wonen	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	14.452	15.062	-3.825
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	1.194	0	-1.194
Bestaand beleid 2022	13.258	15.062	1.804
Verschil ten opzichte van 2021	562	1.725	1.163

Toelichting op de lasten van 13,3 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten in verband met het verstrekken van bouwvergunningen vormen het belangrijkste onderdeel van dit beleidsveld. Voor onder meer personele inzet en kosten van ICT-applicaties is 9,5 miljoen euro aan de lastenzijde begroot.

Verder zijn aan de lastenzijde begroot de personele inzet voor toezicht en handhaving wonen (1,2 miljoen euro) en reguliere taken in verband met het programma Wonen (2,1 miljoen euro).

Ook hebben we hier structurele middelen begroot voor de implementatie van de Omgevingswet (0,25 miljoen euro) en een deel van het kapitaallastenbudget voor de gemeentelijke vaste activa wonen (0,3 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 15,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De legesopbrengsten in verband met het verstrekken van bouwvergunningen vormen het belangrijkste batenonderdeel van dit beleidsveld (14,6 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen ten bedrage van 1,2 miljoen euro worden als volgt ingezet:

- Klachtenafhandeling Stadsontwikkeling (5 duizend euro)
- Adequate managementsturing Vergunning verlening Toezicht en Handhaving (56 duizend euro)
- Implementatie omgevingswet (1,133 miljoen euro)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Door aanhoudende bouwactiviteiten en toename van grote bouwprojecten in de gemeente zien we de verwachte legesopbrengsten stijgen. Hiervoor is een tijdelijke capaciteitsuitbreiding nodig, wat mede door de schaarste op de arbeidsmarkt leidt tot een toename van de lasten van 1,7 miljoen euro.

Daarnaast zijn in de vorige begroting aanvullende incidentele middelen opgenomen voor de implementatie van de Omgevingswet. In deze begroting worden deze middelen niet meer opgenomen. Dit leidt tot een lastendaling in het bestaand beleid van 1 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Door aanhoudende bouwactiviteiten en toename van grote bouwprojecten in de gemeente zien we de verwachte bouwlegesopbrengsten stijgen met 1,7 miljoen euro.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich op aangename, geborgen en veilige buurten en dorpen. Daar waar het goed toeven is doordat burens prettig met elkaar samenleven en geen overlast veroorzaken, inwoners gezond zijn en niet in aanraking komen met onveilige en ongewenste situaties. Maar ook waar architectuur, inrichting van de openbare ruimte en het onderhoud zorgen voor een buurt en dorp waar het fijn wonen, werken en verblijven is.

We zetten in op een buitenruimte met verblijfskwaliteit door goede inrichting en beheer. Inwoners zetten zich hier in steeds grotere mate voor in door mee te helpen in het maken van een mooiere buurt en het onderhouden ervan. Door dit zoveel mogelijk in gezamenlijkheid te doen worden sociale structuren sterker en zal de betrokkenheid bij de buurt worden vergroot. Vooral het vergroenen van wijken en dorpen is een veel gehoorde wens van inwoners. Samen geven we invulling aan die wensen, waarbij we niet alleen de focus leggen op het vergroenen van de openbare ruimte, maar ook van private terreinen. Met deze bijdrage van inwoners en ondernemers zetten we alles op alles om in 2050 een klimaatbestendige gemeente te zijn waarin hittestress en wateroverlast zijn teruggedrongen.

De inrichting van buurten en dorpen komt het lopen en fietsen ten goede en heeft een positief effect op de gezondheid van onze inwoners. Kinderen in een groene schoolomgeving hebben betere leerprestaties, bewegen meer en hebben meer onderling contact. De openbare ruimte is bij uitstek de plek om burens, vrienden en familie te ontmoeten, maar ook om samen te bewegen en sporten.

Al deze aspecten dragen bij aan de leefkwaliteit zoals deze door inwoners wordt ervaren. Daarbij speelt het niveau van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een belangrijke rol. Het gebruik van de openbare ruimte wordt steeds intensiever en de 24 uurseconomie is volop in ontwikkeling. Met het regulier en groot onderhoud (inzamelen van afval, onderhoud van wegen, openbare verlichting, bruggen, groen en speelplekken, waar nodig vervangen van versleten voorzieningen) waarborgen we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte, zorgen we ervoor dat het vastgestelde beheerniveau (BORGO-doelstellingen) wordt behaald, zoeken we naar mogelijkheden om de kwaliteitsdoelen binnen de hele gemeente op elkaar af te stemmen en dragen we bij aan de belangrijke maatschappelijke opgaven. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de opgaven op het gebied van water en riolering veranderen. Met maatregelen op het gebied van water en rioleringen dragen we bij aan de klimaatdoelstellingen. We continueren de uitvoering van het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP). Hiermee houden we het (afval)watersysteem efficiënt en doelmatig in stand.

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich ook op een verantwoord gebruik van de schaarse grondstoffenstromen die in Groningen vrij komen. Wij analyseren stelselmatig de hele grondstoffenstromenketen en richten onze inspanningen daar waar ze het meeste rendement opleveren. Inwoners, lokale partijen, kennisinstellingen en bedrijven hebben een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen en we focussen op facilitering, communicatie en dialoog zodat in gezamenlijkheid wordt bijgedragen aan het bevorderen van een circulaire economie. Daarnaast zetten we aanbestedingen in om hergebruik te stimuleren en denken dat dit kan leiden tot het verder brengen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen baat hebben van deze werkgelegenheid om een betekenisvolle rol in de samenleving te spelen.

Een sterke sociale structuur draagt bij aan veilige buurten en dorpen. Het komt het prettig samenleven ten goede en vermindert overlast. Daar waar het nodig is vergroten we de leefbaarheid op straat door onder andere wet- en regelgeving na te leven. We hebben aandacht voor inwoners die in een moeilijke persoonlijke situatie verkeren en niet beschikken over een sociaal netwerk of professionele hulp nodig hebben. Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie moet problematisch en verward gedrag en bijbehorende overlast voorkomen.

Naast het bieden van hulp in de offlinewereld doen we dit ook voor de online omgeving zodat Groningen digitaal veiliger wordt. Jongeren zijn vatbaarder voor cybercriminaliteit. Hier willen we ze beter tegen beschermen door onder andere een weerbaarheidsprogramma op te stellen. Ook ondersteunen we bewustwordingsactiviteiten waarmee we inwoners, ondernemers en instellingen attenderen op digitale risico's. We blijven we ons focussen op ondermijnende criminaliteit door activiteiten succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen. Vanwege de coronacrisis verwachten wij dat extra aandacht nodig is voor verschillende branches en jongeren en mensen in een kwetsbare positie die gevoelig zijn voor ondermijnende criminaliteit.

Deelprogramma's

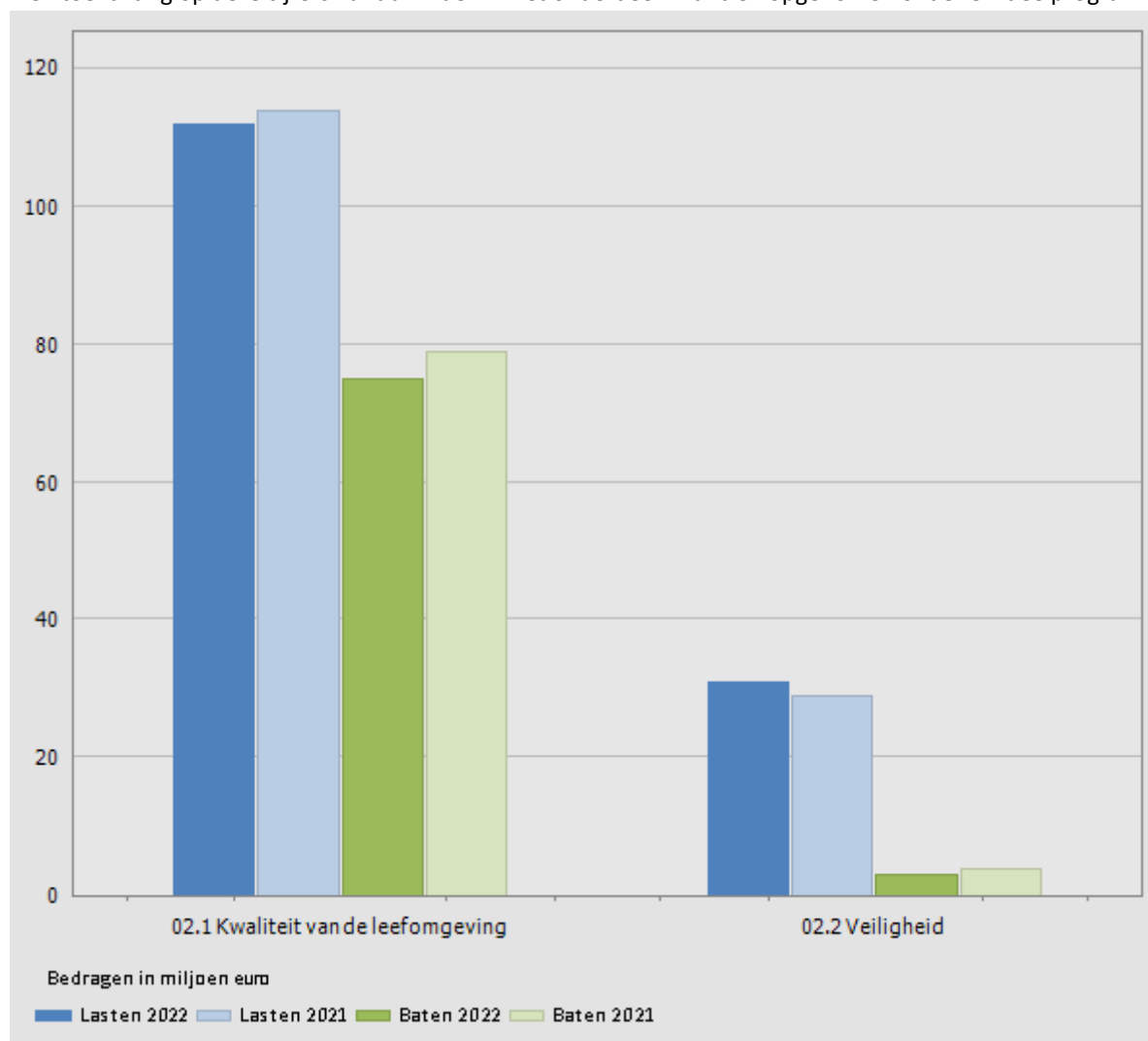
Het programma Leefomgeving en Veiligheid bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Kwaliteit leefomgeving
- Veiligheid

Begroting in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de begroting 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2021 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

In dit deelprogramma staat een schone, aantrekkelijke leefomgeving centraal. De leefomgeving is groen en klimaatbestendig, waar het aangenaam is om te verblijven en uitnodigt tot ontmoeting en beweging. Steeds meer inwoners doen in gezamenlijkheid actief mee; niet alleen bij het vormgeven en beheren van buurten en dorpen maar ook in het behalen van onze doelstelling om een afvalloze samenleving te worden, waarin scheiden en hergebruik van afval en grondstoffen centraal staat.

Doelen Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

Het deelprogramma Kwaliteit leefomgeving heeft de volgende doelen:

- In alles wat we doen in de leefomgeving/openbare ruimte staat Leefkwaliteit voorop (conform omgevingsvisie Next City);
- Robuuste, goed onderhouden en aantrekkelijke leefomgeving waarin verblijfskwaliteit voorop staat;
- Wij zijn een circulaire gemeente waar zo weinig mogelijk afval ontstaat, waar we zuinig omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken, zodat we in 2030 afvalvrij zijn.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Onderhoud en beheer van de openbare ruimte				
• Tevredenheid van inwoners over het onderhoud	-	6.3	-	> 6,5
• % van de gemeente dat voldoet aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstelling	90%	94.5%	90%	90%
Afval				
• % afval gescheiden ten behoeve van hergebruik	59%	62%	60%	64%
• Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar			141	135
Leefkwaliteit				
• % oppervlakte met matige en ernstige hittestress*	-	-	-	21%
• % oppervlakte met matige en ernstige wateroverlast*	-	-	-	9%
• % Boomkroonbedekking totale gemeente (trendanalyse)*	-	-	-	
• Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken*	-	-	-	7,0
• Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad)*	-	-	-	7,0

* Nieuwe indicator

Toelichting effectindicatoren

Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar: Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2021. Om deze reden bevatten de kolommen 2019 en 2020 geen waarde;

% Boomkroonbedekking totale gemeente (trendanalyse): Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde.

Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken: Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde.

Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad): Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde.

Beleidsvelden

Deelprogramma Kwaliteit Leefomgeving bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Leefkwaliteit

Dit beleidsveld bundelt alle activiteiten waarmee we de leefkwaliteit zo optimaal mogelijk willen houden. De buitenruimte, zowel openbaar als privaat, maken we bestendig om alle gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Een groene openbare ruimte waar voldoende ruimte is voor spelen, lopen en fietsen draagt bij aan verbetering van de gezondheid, een hoger welbevinden van inwoners en sociale samenhang doordat de inrichting uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en participeren. De verblijfskwaliteit, door vertaald naar onder andere het verhaal van de stad en dorpen en de toegankelijkheid voor inwoners en bezoekers, is daarbij van belang.

Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

Een belangrijke indicator van de leefkwaliteit is een schone leefomgeving. We onderhouden onze gemeente (verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen, speelvoorzieningen, bruggen, tunnels en viaducten) conform de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelen en waarborgen met de uitvoering van het lang-cyclisch onderhoud en de vervanging van diverse voorzieningen de technische kwaliteit van de openbare ruimte. We zorgen voor een goed functionerend water- en rioleringsstelsel. We ondersteunen bewonersinitiatieven en bevorderen daarmee een grotere betrokkenheid van buurtbewoners wat vervolgens leidt tot minder vervuiling, schade en meer tevredenheid. Daarnaast draagt bewonersdeelname ook bij aan de sociale cohesie in de buurt.

Afval en grondstoffen

We streven naar een afvalloze samenleving waarin zo weinig mogelijk huishoudelijk afval ontstaat en waarin het afval dat wel vrijkomt, op de meest hoogwaardige wijze weer wordt hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten. De ambitie is dat Groningen in 2030 afvalvrij is. We blijven focussen op technieken waarmee het scheiden van afval en grondstoffen wordt bevorderd. We gaan door met onze bewustwordings-campagnes om bewoners te motiveren en houden daarbij rekening met de verscheidenheid aan bevolkings- en leeftijdsgroepen die Groningen rijk is. Wij maken gebruik van aanbestedingen en inkoopbeleid om hergebruik te stimuleren en dit kan leiden tot het bevorderen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen van deze werkgelegenheid profiteren om een betekenisvolle en duurzame rol in de samenleving te spelen.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Beheer en onderhoud openbare ruimte

Behoud van een hoge leefkwaliteit is een rode draad die terugkomt bij alle behoeftepeilingen in relatie tot wonen en leven in de stad.

We krijgen de komende jaren te maken met grote maatschappelijke uitdagingen. De zogenaamde 'global grand challenges' klimaatverandering, grondstoffen schaarste, demografische verschuivingen, langer en anders leven en de gevolgen van nieuwe connectiviteit hebben directe gevolgen voor de leefkwaliteit van Groningen. Hierop inspelen zorgt voor nieuwe uitdagingen bij het beheer van het stedelijk gebied, zeker in Groningen als compacte en groeiende stad. Daarnaast hebben we grote arealen landelijk gebied in onze gemeente.

In de komende jaren wordt er overal gebouwd. Groningen verdicht en er komt extra openbare ruimte bij met hoogwaardig groen, ruimte om te spelen en bewegen en met oog voor ecologie. We werken aan beheerstrategie om onze inzet hierop af te stemmen.

Afval en grondstoffenbeleid

Voor een verantwoord gebruik van schaarse grondstoffen streven we naar een afvalloze samenleving. In de komende periode willen we daarom het percentage hergebruik van onze grondstoffen verhogen. De wijze waarop die ambitie wordt gerealiseerd, wordt verwoord in het plan 'Minder Afval, Meer Grondstoffen: Op weg naar een circulair Groningen'.

In 2022 wordt ingezet op een mix van maatregelen om het plan 'Minder Afval Meer Grondstoffen: Op weg naar een circulair Groningen' te implementeren. Wij zullen ons richten op communicatie campagnes voor het vergroten van de bewustwording en actiebereidheid op het gebied van afvalscheiding en -preventie (Haal alles uit je afval). We hebben bijzondere aandacht daarbij voor specifieke groepen zoals studenten. Daarnaast breiden we het aantal papier-, glas- en textielbakken uit zodat inwoners hun grondstoffen beter kunnen scheiden. We vervangen gezamenlijke rolcontainers voor restafval door (semi) ondergrondse containers. Lediging van deze rolcontainers is erg arbeidsintensief en is fysiek zwaar werk. Vervanging door ondergrondse containers leidt tot minder Arbo-klachten en is efficiënter. We onderzoeken de mogelijkheid om de toegangscontrole op afvalbrengstations te verbeteren door middel van een pas.

Met samenwerkingspartners, onder andere de kennisinstellingen, oriënteren wij ons op mogelijkheden om de circulaire economie verder lokaal en regionaal in te bedden. Voorbeelden zijn het samenwerken aan praktische en circulaire leerlijnen ten aanzien van een circulaire economie en het promoten van circulaire producten. Daarnaast stimuleren wij kansrijke innovaties om de circulaire economie lokaal en regionaal te versterken met inzet van door ons ingezamelde grondstoffen, zoals textiel en hout. Het delen van bezit en ruimte is een fenomeen dat in record tempo groeit. Jonge consumenten hechten minder aan bezit en kopen maakt (deels) plaats voor huren, delen en lenen. Gezien het feit dat we een stad vol jonge mensen zijn, bezien we hoe we ons aan kunnen sluiten bij deze trend om onze circulaire ambities te realiseren.

We gaan door met de gemeentebrede preventieve aanpak van zwerfvuil gericht op het vermijden van zwerfvuil in de wijken en bij evenementen, bij winkelcentra en stations en op snoeproutes. De acties vinden plaats onder de noemer "Groningen schoon dankzij mij" op basis van een plan samengesteld met partners zoals scholen, winkeliers, studentenverenigingen, evenementen organisaties en vrijwilligers. De Milieu- stewards hebben een centrale rol daarbij. Ze geven les op basisscholen en faciliteren milieustraten, de meer dan 2000 Stille Krachten, studentenacties en ondersteunden andere initiatieven van bewoners. De grootste zwerfvuilactie van het jaar is Lentekriebels. Daarnaast gaan we door met onze aanpak om het bijplaatsen en dumpen van afval te voorkomen.

Leefkwaliteit

Robuust en veerkrachtig

Groningen wil klimaatbestendig zijn in 2050. De uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen, het GWRP en het Groenplan Vitamine G vormen de basis om dit te bereiken. Een klimaatbestendige gemeente maken we samen. We hebben inwoners, bedrijven, grote instellingen en corporaties nodig om gezamenlijk aan deze ambitie te kunnen werken. We zien dat er steeds meer aandacht komt voor de klimaatadaptatie. Dit zien we onder andere terug in de betrokkenheid van onder andere scholen, corporaties en bedrijven bij het voeren van risicodialogen, de klimaatadaptatieweek in januari 2021, projecten als Euvelgunne klimaatbestendig en het NK Tegelwippen. De deelname aan subsidies voor groene daken en geveltuinen groeit. We willen die subsidies effectief en efficiënt gaan inzetten. Naar aanleiding van de Klimaatweek is er behoefte aan een nadere samenwerking met kennisinstellingen, om praktijk en beleid samen te brengen, pilotprojecten uit te voeren en te monitoren en gezamenlijk tot nieuwe oplossingen te komen. We leggen extra groen aan door bomen te planten en de openbare ruimte te ontstenen. We werken aan het aanpakken van wateroverlastsituaties en brengen we de risico's met betrekking tot droogte in beeld. Daarnaast actualiseren we de regenwaterverordening waarmee we ook juridisch klimaatbestendigheid kunnen borgen. Tevens borgen we ook klimaat adaptieve richtlijnen, natuur inclusief bouwen en de gemeentelijke ecologische structuur. Inwoners zijn niet alleen in klimaatadaptatie geïnteresseerd, maar verbinden dit aan andere duurzame

opgaven, zoals energie en circulariteit. Er is behoefte aan een integrale kijk op een duurzame straat en wijk: daarbij zoeken samenwerking met energietransitie en circulariteit.

Gezond, veilig en duurzaam

Gezondheidsverschillen, biodiversiteit en klimaat vragen om maatregelen vanuit de voedselstrategie. In de voedselagenda hebben we de koers uitgestippeld. Tegelijkertijd zien we kansen om verschil te maken door middel van activiteiten rondom voedsel. Dat doen we onder andere via het EU-project Horizon 2020 Food Trails.

Milieuthema's geluid en lucht bepalen in sterke mate de lokale leefomgevingskwaliteit. De luchtkwaliteit in de gemeente is relatief goed; we voldoen aan de gezondheidkundige advieswaarden van de World Health Organization (WHO) voor fijn stof. Omdat de luchtkwaliteit in onze gemeente sterk wordt beïnvloed door de luchtverontreiniging die van elders wordt aangevoerd met de wind, is het nauwelijks mogelijk om de luchtkwaliteit hier met lokale maatregelen nog verder te verbeteren. Wegverkeerslawaaï verminderen we via het actieplan Wegverkeerslawaaï 2018-2023. Hierin werken we intern samen met de afdeling Gezondheid. Alle bij ons bekende bodemverontreinigingen zijn tenminste in beheer. De nazorg en afronding van een aantal grote saneringen loopt de komende jaren door.

Verblijfskwaliteit staat voorop

Met de Leidraad openbare ruimte hanteren we inrichtingsprincipes voor de verschillende typen openbare ruimte in onze gemeente. Door deze principes toe te passen bij alle (her)inrichtingsvraagstukken herwinnen we de openbare ruimte, zetten we de voetganger en fietser centraal en zorgen we tevens voor een aantrekkelijk vormgegeven openbare ruimte waarin ontmoeten en bewegen worden bevorderd. De nota hoogbouw zorgt voor een goede ruimtelijke inpassing van grotere wooncomplexen en versterkt onder andere de relatie tussen de openbare ruimte en de gebruiksfuncties in de plint van dergelijke complexen. We zetten al een aantal jaren in op fietsparkeren om daarmee een aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte te houden en deze te herwinnen. De inzet van extra stewards, het handhaven op de maximale parkeerduur en het handhaven op fout gestalde fietsen hebben hun effect bewezen. Na het openen van extra stallingscapaciteit bij het Forum en Grote Markt zetten we in op het vergroten van extra capaciteit aan de zuid- en westkant van de binnenstad. We onderzoeken de mogelijkheden daartoe. De beoogde resultaten en bijbehorende activiteiten zijn te raadplegen in deelprogramma: [1.2 Mobiliteit](#).

Erfgoed bestaat uit het drieluik monumenten, cultuurhistorie en archeologie en zorgt voor de identiteit van de gemeente. Beleving en (h)erkenning van erfgoed door bewoners is essentieel hierbij. Het thema is in de Omgevingswet benoemd als één van de kenmerken van ruimtelijke kwaliteit. Borging van erfgoedwaarden is een wettelijke taak. Daarbij is de inventarisatie van het onbeschermd erfgoed het uitgangspunt. Naast de input van erfgoed in ontwikkelingen zetten we ook in op het afronden van de uitvoeringsactiviteiten van de Erfgoednota.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Onderhoud en beheer van de openbare ruimte	
We voldoen aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstellingen	• Uitvoeren dagelijks onderhoud en jaarlijkse BORG-schouw; • Faciliteren participatieprojecten;
Veilige, toegankelijke en gebruiksvriendelijke voorzieningen (wegen, riolering, spelen, groen) door uitvoering noodzakelijk groot onderhoud	• Vervangen of verwijderen versleten voorzieningen in de openbare ruimte; • Uitvoeren het vastgestelde Groninger water- en rioleringsplan.

Afval	
Verhoging van het percentage hergebruik van de Groninger grondstoffen	• Uitbreiden voorzieningen (brengpunten glas, papier, textiel, papiermini's, grofvuil); • Uitvoeren communicatie campagnes; • Bevorderen circulair ondernemen met aanbod van grondstofstromen zoals textiel en hout en door middel van inkoop ten aanzien van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
Minder afvalproductie	
Leefkwaliteit	
Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig.	• We voeren risicodialogen met maatschappelijke partners om samen te werken aan een klimaatbestendige gemeente; • We starten de aanpak klimaatkwetsbare wijk Vinkhuizen, als een van de prioritaire gebieden conform de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen en Uitvoeringsplan Groen; • We maken een bredere groen blauwe subsidieregeling; • We ondersteunen de aanleg van groene schoolpleinen; • We planten extra bomen en ontsteden samen met inwoners en ondernemers; • We stellen de Gemeentelijke Ecologische Structuur vast; • We geven uitvoering aan uitvoering diverse landschapsprojecten.
Onze leefomgeving is gezond, veilig en draagt bij aan een duurzaam leven	• Met het Horizon 2020-project FOOD TRAILS willen we de voedselsystemen versterken, verduurzamen, gezonder en inclusief maken en de keuze voor gezond voedsel gemakkelijker maken; • We beschermen de bodem en dragen zorg voor nazorglocaties; • We geven uitvoering aan het Actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023, door onder andere stil asfalt bij groot wegonderhoud en nieuwe ontwikkelingen toe te passen en gevelisolatie-projecten met subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat uit te voeren; • We monitoren geluid bij onder andere evenementen en horeca en het adviseren hierover om klachten te voorkomen; • We stimuleren het ontmoeten, bewegen, spelen en sporten in een gezonde en groene openbare ruimte.
In onze leefomgeving vinden wij verblijfskwaliteit belangrijk	• In de binnenstad starten we met de herinrichting van de Grote Markt en het Damsterplein; • Binnen de wijkvernieuwing voegen we via herinrichtingsprojecten meer verblijfskwaliteit toe aan de openbare ruimte; • We borgen erfgoedwaarden als een van de kenmerken van ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingswet, inclusief het reeds geïnventariseerde onbeschermd erfgoed; • We stellen het Bestemmingsplan Gebouwd Erfgoed met daaraan gekoppeld een Afwegingskader Cultuurhistorie vast en voldoen hiermee Provinciale omgevingsverordening. We stellen een integrale Kerkenvisie (erfgoed) op.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
• Aantal gefaciliteerde participatie projecten beheer	560	322	410	410
• % van het programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd	89%	82%	90%	90%
• Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden.	5	3.4	4	6.8
Afval				
• Aantal nieuwe voorzieningen				*51
• Aantal uitgevoerde • communicatiecampagnes				*4
% urgente wateroverlast- en hittestresslocaties aangepakt				*20%
Boombalans				*1.000
Groene regelingen – Oppervlakte m2 groene daken gesubsidieerd				*8.000
Groene regelingen - Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart **				*3.300
Mate biodiversiteit onderzochte gebieden (bestaand)		Gelijk gebleven	Gelijk gebleven	Gelijk gebleven

*Nieuwe indicator

Toelichting prestatie indicatoren

Aantal nieuwe voorzieningen. In 2022 worden er:

- 30 voorzieningen restafval bijgeplaatst op 15 locaties;
- 15 voorzieningen voor oud papier bijgeplaatst op 12 locaties;
- 6 voorzieningen voor glas bijgeplaatst op 6 locaties.

Het gaat dan met name om nieuwbouw locaties.

Groene regelingen - Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart: Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde.

Boombalans: Dit betreft het resultaat van het aantal aangeplante bomen (inclusief herplant) verminderd met het aantal verwijderde bomen. In de eerste opzet was het aantal bomen conform het beheersysteem als indicator opgenomen. We stellen voor een aangepaste indicator op te nemen die beter aansluit bij de beleidsdoelstellingen uit Vitamine G en de APVG.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Meerschap
- GR Afvalbeheer regio centraal Groningen (ARCG)
- Omrin NV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

[BORG rapportage 2020Beheerplan Openbare verlichting Groningen 2016-2025](#)

[Beheerplan openbare verlichting Ten Boer 2016-2025](#)

[Beleidsplan Openbare Verlichting Haren 2016-2025](#)

[Groninger water en rioleringsplan 2020-2024](#)

[Minder afval meer grondstoffen; op weg naar een circulair Groningen \(keuzenota\) 2021-2025](#)

[Actualisatie nota 'Bladgoud' 2018](#)

[2018https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Bomenstructuurvisie-Sterke-Stammen-1.pdf](https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Bomenstructuurvisie-Sterke-Stammen-1.pdf)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

02.1 Kwaliteit van de leefomgeving						
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024
				2025		
Lasten						
02.1.1	Onderhoud & Beheer Openb. Ruimte	74.561	74.849	76.387	77.145	79.300
02.1.2	Afval inzameling en verwerking	27.830	28.204	31.473	31.481	31.499
02.1.3	Leefkwaliteit	6.233	10.285	3.241	2.867	2.868
	Totaal	108.624	113.338	111.101	111.493	113.666
Baten						
02.1.1	Onderhoud & Beheer Openb. Ruimte	34.444	37.935	36.894	36.756	36.519
02.1.2	Afval inzameling en verwerking	32.554	34.544	37.727	37.727	37.727
02.1.3	Leefkwaliteit	2.026	3.219	21	21	21
	Totaal	69.025	75.698	74.642	74.503	74.266
	Geraamd resultaat voor bestemming	-39.600	-37.640	-36.459	-36.990	-39.399
	Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen	610	530	530	530	530
	Totaal onttrekkingen	105	3.737	120	76	65
	Geraamd resultaat na bestemming	-40.105	-34.433	-36.869	-37.444	-41.582

Financiële toelichtingen begroting 2022

2.1.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	76.387	36.894	-39.493

Waarvan intensivering en hervormingen 2022	1.022	0	-1.022
Bestaand beleid 2022	75.365	36.894	-38.471
Verschuil ten opzichte van 2021	516	-1.041	-1.557

Toelichting op de lasten van 76,4 miljoen euro en de baten van 36,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Onderhoud en beheer

Binnen het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte onderscheiden we diverse onderhoud- en beheerbudgetten:

- Groen- en speelvoorzieningen, beheer en onderhoud van groen en speelvoorzieningen in de openbare ruimte (17,0 miljoen euro);
- Onderhoud van wegen in de openbare ruimte (11,1 miljoen euro);
- Schoonhouden van de openbare ruimte, waaronder ook onder meer gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding en fietsenbeheer (6,2 miljoen euro);
- Verkeersvoorzieningen, onderhoud van verlichting en verkeersvoorzieningen zoals bebording en markeringen (4,0 miljoen euro);
- Kunstwerken en water, onderhoud en beheer van civiele kunstwerken in de openbare ruimte, het betreft onder meer bruggen, kademuuren en torens (3,8 miljoen euro);
- Beheren en participatie, onder meer programmering van onderhoudsprogramma's, beheerbeleid, beheer van data en stadsdeelbeheer (1,7 miljoen euro);
- Onderhoud van begraafplaatsen, zoals parkonderhoud Selwerderhof en het onderhoud en beheer van inactieve begraafplaatsen (1,4 miljoen euro).

In zijn totaliteit gaat het hier om een begroot lastentotaal van circa 45,2 miljoen euro. Diverse baten in relatie tot deze onderhoudsbudgetten bedragen 1,6 miljoen euro.

Rioolheffing

Voor het beheer van riolering en water bedragen de begrote lasten binnen dit beleidsveld in totaal 17,5 miljoen euro, waarvan 0,8 miljoen euro perceptiekosten.

Tegenover deze lasten staan 18,5 miljoen euro opbrengsten uit opgelegde aanslagen rioolheffing. Het verschil tussen baten en lasten laat zich verklaren doordat de bijbehorende overheadkosten centraal binnen het beleidsveld 4.4.1 Overhead worden begroot. Doorberekening van deze overheadkosten resulteert in een 100 procent kostendekkendheid. Zie hiervoor ook de paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Voor de rioolheffing bepalen we jaarlijks de BTW op basis van de gerealiseerde en geraamde investeringen en de geraamde uitvoeringskosten van riolering. In deze begroting hebben we hiervoor ruim 1,8 miljoen euro compensabele BTW opgenomen.

Leges begrafenisrechten

Ook zijn binnen dit beleidsveld de lasten en baten bij leges begrafenisrechten opgenomen. Het faciliteren van de mogelijkheid om te begraven is een wettelijke verplichting voor de gemeente. De hiermee gepaarde lasten bedragen 1,3 miljoen euro, waarvan 0,3 miljoen euro perceptiekosten.

Tegenover deze lasten staan 1,8 miljoen euro legesopbrengsten begrafenisrechten. Ook hier leidt doorberekening van de overheadkosten tot 100 procent kostendekkendheid. Zie ook de paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Leges instemmingsbesluit telecommunicatieverordening graafwerkzaamheden

Het betreft hier de instemmingsbesluiten voor onder andere de aanleg van (glasvezel-)kabels en leidingen. De begrote lasten hierbij bedragen 0,5 miljoen euro. Hiertegenover staan 0,6 miljoen euro begrote legesopbrengsten. Ook hier leidt doorberekening van de overheadkosten tot 100 procent kostendekkendheid. Zie ook paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Zakelijke dienstverlening

Binnen dit beleidsveld begroten we ook de lasten en baten van producten die vallen onder de zakelijke dienstverlening van Stadsbeheer. De wet markt en overheid stelt dat overheden een product of dienst niet onder de kostprijs aan mogen bieden. Daarom moeten commerciële producten minimaal 100% kostendekkend

zijn. Het gaat hier om de inzameling van bedrijfsafval en klein gevaarlijk afval, straatreiniging en de zakelijke werkplaats Stadsbeheer. Hieronder worden deze kort toegelicht:

Inzameling bedrijfsafval

We leveren onder andere aan bedrijven en instellingen diensten op het gebied van inzameling en verwerking van bedrijfsmatig vrijkomende afvalstromen. Ook faciliteren we omliggende gemeenten bij de inzameling van huishoudelijk afval.

Binnen dit deelprogramma bedragen de begrote lasten voor dit product 7,5 miljoen euro. De bijbehorende overheadkosten worden centraal binnen het beleidsveld 4.4.1 Overhead begroot.

Tegenover deze lasten staan 9,3 miljoen euro begrote opbrengsten. Voor een volledig overzicht van de kostendekkendheid van dit product (totale lasten en baten) verwijzen wij naar paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Klein Gevaarlijk Afval

Dit betreft de inzameling van afval waarin chemische stoffen zitten, die schadelijk kunnen zijn voor het milieu en de gezondheid van mens en dier. Voor dit product bedragen de begrote lasten voor 1,1 miljoen euro. De bijbehorende overheadkosten worden centraal binnen het beleidsveld 4.4.1 Overhead begroot.

Tegenover deze lasten staan 1,1 miljoen euro begrote opbrengsten. Voor een volledig overzicht van de kostendekkendheid van dit product (totale lasten en baten) verwijzen wij naar paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Straatreiniging

Dit betreft de reiniging van verharding op private terreinen. Binnen dit beleidsveld bedragen de begrote lasten voor dit product 0,6 miljoen euro. De bijbehorende overheadkosten worden centraal binnen het beleidsveld 4.4.1 Overhead begroot. Tegenover deze lasten staan 0,7 miljoen euro begrote opbrengsten uit privaatrechtelijke heffingen. Voor een volledig overzicht van de kostendekkendheid van dit product (totale lasten en baten) verwijzen wij naar paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Zakelijke werkplaats Stadsbeheer

Dit betreft:

- het onderhoud reparaties derden, we doen het onderhoud en reparaties van voertuigen in bezit van derden;
- de verkoop van brandstoffen, in- en verkoop van diverse soorten brandstoffen aan bedrijven en particulieren;
- het leasen van voertuigen aan derden.

Binnen dit beleidsveld bedragen de begrote lasten voor dit product 1,2 miljoen euro. De bijbehorende overheadkosten worden centraal binnen het beleidsveld 4.4.1 Overhead begroot. Tegenover deze lasten staan 1,2 miljoen euro begrote opbrengsten uit privaatrechtelijke heffingen. Voor een volledig overzicht van de kostendekkendheid van dit product (totale lasten en baten) verwijzen wij naar paragraaf 8: [Lokale heffingen](#).

Overige

Tot slot hebben we aan de lastenzijde ca. 1,3 miljoen euro begroot voor het beheer van geo-data. Dit betreft met name personele inzet en lasten van ICT-applicaties (1 miljoen euro) en middelen voor dierenwelzijn (0,3 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringsmiddelen ten bedrage van 1,022 miljoen euro worden ingezet voor:

- Onderhoudskosten openbare ruimte door veranderende instroom mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (300 duizend euro)
- Visie Stadspark onderhoudsniveau (100 duizend euro)
- Onderhoud openbare ruimte in relatie tot gebiedsgericht werken (gebiedsteams)
- Extra capaciteit toetsing werkzaamheden zuidelijke ringweg
- Dierenwelzijnsnota
- Tekort capaciteit uitvoering en beheer BAG en budget verplichte jaarlijkse mutatie detectie (44 duizend euro binnen dit beleidsveld, in totaal 120 duizend euro)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten en baten ten opzichte van de begroting 2021*Rioolheffing*

De lasten voor de riolering dalen met ca. 1,0 miljoen euro. Dit wordt met name verklaard door een wijziging in de systematiek van het begroten van kapitaallasten en een lagere toerekening van BTW-lasten aan de rioolheffing. Hiertegenover staat een gelijkwaardige batendaling. Per saldo een neutraal effect.

Daarnaast stijgen de baten rioolheffing per saldo met ruim 0,2 miljoen euro. De baten stijgen enerzijds doordat het aantal aansluitingen is toegenomen tot ruim 131 duizend. Anderzijds dalen de baten doordat het tarief ten opzichte van 2021 is gedaald met € 1,15. De toename van het aantal aansluitingen zit met name in de verwachte stijging van het aantal nieuwbouw woningen in 2022.

Tot slot stijgen de uitvoeringslasten voor riolering met 0,2 miljoen euro. Overige effecten leiden een batendaling van 0,4 miljoen euro.

Groen- en speelvoorzieningen

Doordat inkomsten uit tuinonderhoud zijn vervallen dalen de lasten ook grotendeels mee (0,4 miljoen euro). Aan de lastenkant is naast dit voordeel ook sprake van hogere onderhoudslasten door areaaluitbreiding (0,4 miljoen euro). Verschuiving van lasten, voorheen begroot op het beleidsveld Leefkwaliteit, naar het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte leidt hier tot hogere lasten van 0,3 miljoen euro. Overige kleinere afwijkingen leiden per saldo tot hogere lasten van 0,1 miljoen euro.

De lagere baten van 0,4 miljoen euro worden vooral verklaard door de hierboven genoemde vervallen inkomsten uit contracten tuinonderhoud. Opdrachten zijn bewust teruggegeven dan wel opgezegd omdat personele capaciteit (met name iederz) is teruggelopen en anders is ingezet.

Bedrijfsafval

Hogere lasten van 0,4 miljoen euro worden vooral veroorzaakt door een tariefstijging van de nieuwe vuilverwerker OMRIN (0,1 miljoen euro) en een stijging in materieel gerelateerde lasten zoals energie, onderhoud en afschrijvingen (0,3 miljoen euro).

Hogere baten van 0,5 miljoen euro worden met name veroorzaakt door het toepassen van een jaarlijkse tariefstijging van 4% (0,4 miljoen euro) en verwachte meeropbrengsten van afval afkomstig van kantoren, winkels en bedrijven (0,1 miljoen euro).

Leges instemmingsbesluit telecommunicatieverordening graafwerkzaamheden

De hogere lasten van 0,2 miljoen euro worden vooral verklaard door hogere inhuurkosten. Extra personeel is nodig voor de verglazing van de bekabeling. Daarnaast stijgen de lasten door een hoger toerekening van ICT-lasten.

De hogere baten van 0,2 miljoen euro worden veroorzaakt door hogere legesopbrengsten bij de aanleg van glasvezelkabels.

2.1.2 Afvalinzameling en -verwerking	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	31.473	37.727	6.254
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	31.473	37.727	6.254
Verskil ten opzichte van 2021	3.269	3.183	-86

Toelichting op de lasten van 31,5 miljoen euro en baten van 37,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)*Afvalstoffenheffing*

Als gemeente hebben we een wettelijke taak om zorg te dragen voor een adequate inzameling en verwerking van het afval dat vrijkomt bij huishoudens. Binnen dit beleidsveld bedragen de hiervoor begrote lasten in totaal 32,8 miljoen euro, waarvan 1,3 miljoen euro perceptiekosten.

Tegenover deze lasten staan 37,0 miljoen euro opbrengsten uit opgelegde aanslagen afvalstoffenheffing. Het verschil tussen baten en lasten laat zich verklaren doordat de bijbehorende overheadkosten centraal in deelprogramma 4.4 Overhead en ondersteuning organisatie worden begroot. Doorberekening van deze overheadkosten resulteert in een 100 procent kostendekkendheid. Zie ook de paragraaf 8 Lokale heffingen.

Voor de afvalstoffenheffing bepalen we jaarlijks de BTW op basis van de geraamde investeringen en uitvoeringskosten van de inzameling van het afval. In de begroting hebben we hiervoor ruim 2,4 miljoen euro compensabele BTW opgenomen.

Ondersteuning ARCG

Vanaf 1 januari 2022 wordt het restafval, GFT, bedrijfsafval en ongescheiden grof huishoudelijk afval niet meer in ARCG- verband verwerkt, een verbonden partij van de gemeente Groningen. De individuele ARCG-gemeenten treden toe tot de nieuwe afvalverwerker OMRIN.

Een aantal activiteiten blijft wel onderdeel van het ARCG-domein, zoals het gebruik van het afvalbrengstation Woldjerspoor, de chemokar, KGA-depot en de olie, water en slib afscheider.

De hiermee verband houdende begrote personele lasten bedragen voor met name administratieve en ondersteunende werkzaamheden 0,8 miljoen euro. Doorberekening van deze lasten aan de ARCG leidt tot begrote baten van 0,8 miljoen euro.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten en baten ten opzichte van de begroting 2021

Afvalstoffenheffing (hogere lasten 3,558 miljoen euro)

Hogere lasten worden verklaard door:

- het toevoegen van de Nedvang-vergoeding voor kunststof en PMD (Plastic verpakkingen, Metalen Verpakkingen en Drankkartons), deze wordt ontvangen door de gemeente Groningen en vervolgens doorbetaald aan de afvalverwerker (OMRIN) (1,973 miljoen euro);
- overheveling van lasten voor het product Overige afvalstromen naar het product Afvalstoffenheffing (376 duizend euro);
- investeringen voor meer glas-, papier- en afvalbakken in 2021 leiden in 2022 tot hogere kapitaallasten (508 duizend euro);
- verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan het afvalbrengstation (468 duizend euro) door onder andere prijsstijgingen in de verwerking van de diverse afvalstromen;
- stijging van salarissen (390 duizend euro) als gevolg van indexatie;
- meer inhuur van uitzendkrachten bij de afvalbrengstations en inhuur voor diverse afvalpreventieprojecten en – campagnes (304 duizend euro);
- verwachte hogere kwijtscheldingslasten (100 duizend euro);
- hogere BTW-lasten (126 duizend euro);
- overige effecten (101 duizend euro).

Naast bovenvermelde hogere lasten dalen de lasten als gevolg van het lagere tarief gehanteerd door de nieuwe vuilverwerker OMRIN (788 duizend euro).

Afvalstoffenheffing (hogere baten 3,556 miljoen euro)

De hogere baten worden voor een belangrijk deel verklaard door hogere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing (1,31 miljoen euro). Deze hogere opbrengsten ontstaan onder meer door een verwachte stijging van het aantal aansluitingen.

Daarnaast leidt de toevoeging van de Nedvang-vergoeding kunststof en PMD (Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankkartons) tot hogere baten (1,973 miljoen euro). Deze baten worden ontvangen door de gemeente Groningen en vervolgens doorbetaald aan de afvalverwerker OMRIN.

Ook leidt de overheveling van baten voor het product Overige afvalstromen naar het product Afvalstoffenheffing tot hogere baten (376 duizend euro).

Overige kleinere effecten resulteren in lagere baten van 103 duizend euro.

2.1.3 Leefkwaliteit	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	3.241	21	-3.220
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	256	0	-256

Bestaand beleid 2022	2.984	21	-2.963
Vershil ten opzichte van 2021	-7.301	-3.198	4.103

Toelichting op de lasten van 3,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We hebben hier SIF-middelen begroot voor het programma Archeologie (100 duizend euro), het programma Monumenten (200 duizend euro) en het Groninger Monumentenfonds (75 duizend euro). Daarnaast zijn hier begroot de SIF-middelen voor compensatie groen en duurzaamheid Eelde (150 duizend euro), het herwinnen en vergroenen van de openbare ruimte (145 duizend euro) en plankosten bij projecten Leefkwaliteit (295 duizend euro).

Ook zijn binnen dit beleidsveld de personeelslasten begroot voor het beschermen, het in stand houden en het zorgvuldig beheren van het cultuurhistorisch erfgoed (0,8 miljoen euro).

Voor wettelijke taken bodembeheer hebben we 0,3 miljoen euro begroot. Met deze middelen saneren we o.m. spoedeisende locaties.

Voor ecologie en groen begroten we hier 0,7 miljoen euro. Het gaat hier onder andere om personele inzet bij het ecologisch beheer van groen, het monitoren van de ecologische kwaliteit in de gebieden van de gemeente Groningen, het beheer van de ganzenpopulatie en schapenbegrazing.

Tot slot bevatten de lasten de personele inzet voor overige taken in relatie tot het meerjarenprogramma Leefkwaliteit (0,2 miljoen euro).

Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022)

Niet van toepassing.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De toegekende intensiveringen bedragen 256 duizend euro en bestaan uit:

- Klachtenbehandeling Stadsontwikkeling (4 duizend euro)
- Beleidsmedewerker Milieu (20 duizend euro)
- Tekort capaciteit uitvoering en beheer BAG en budget verplichte jaarlijkse mutatie detectie (7 duizend euro binnen dit beleidsveld, in totaal 120 duizend euro)
- Erfgoed (225 duizend euro)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Bodemsanering voormalige vuilstortlocatie bij Woltersum (lagere lasten 6,9 miljoen euro)

Het terug ramen van de in 2021 begrote middelen voor de sanering van de voormalige vuilstortlocatie bij Woltersum leidt tot een lastendaling van 6,9 miljoen euro.

Groen- en speelvoorzieningen (lagere lasten 0,3 miljoen euro)

Dit betreft een verschuiving van met name personeelslasten van het beleidsveld Leefkwaliteit naar het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Bodemsanering voormalige vuilstortlocatie bij Woltersum (lagere baten 3,2 miljoen euro)

Het terug ramen van de in 2021 begrote middelen voor de sanering vuilstortlocatie bij Woltersum leidt tot een baten-daling van 3,2 miljoen euro. Dit betreft de resterende provinciale subsidie beschikbaar gesteld voor deze sanering.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Onze missie is een aantrekkelijk Groningen waar inwoners en bezoekers zich welkom, thuis en veilig voelen. Een Groningen dat in staat is om de huidige en opkomende veiligheidsproblematiek het hoofd te kunnen bieden. Een gemeente met minder overlast en criminaliteit. We werken met een aanpak waarbij we de balans vinden tussen preventie, zorg en repressie. We zien het als onze opdracht om samen met onze partners te zorgen voor een veilig Groningen. Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het beleidskader Veiligheid 2021-2024.

Doelen Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Het deelprogramma Veiligheid heeft de volgende doelen:

- Blijvend inzicht in ondermijnende criminaliteit en we weten ondermijnende activiteiten succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen;
- Een digitaal veilig(er) Groningen voor inwoners, ondernemers, bezoekers en organisatie;
- Onze signalering- en interventiepositie is verstevigd om verscherping van polarisatie tegen te gaan en spanningen te verminderen. Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen;
- Met partners die actief zijn op het gebied van zorg, ondersteuning, opvang en veiligheid zorgen we ervoor dat de keten jeugd en veiligheid als geheel optimaal functioneert;
- Met zorg en veiligheid- en ondersteuningspartijen realiseren we een goed werkende aanpak van ondersteuning, opvang en zorg voor mensen met verward gedrag en hun omgeving;
- We bevorderen de naleving van wet- en regelgeving en vergroten leefbaarheid op straat;
- De brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg is goed op orde.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Gelijk of minder misdrijven in Groningen	-	-	Peiljaar	

Toelichting effectindicatoren

In dit deelprogramma werken we toe naar gewenste beleidseffecten en dit doen we op een nieuwe samengestelde effectindicator. Die is rustiger en minder beïnvloedbaar door incidenten. Het streven is om het aantal misdrijven in Groningen jaarlijks te laten afnemen en bij oplopende cijfers tijdig bij te sturen. De gegevens zijn afkomstig van onze ketenpartner de politie. De veiligheidssituatie is van veel factoren afhankelijk. Met onze inspanningen willen we bijdragen aan de gewenste effecten. De prestatie-indicatoren staan op specifieke thema's en projecten in het Uitvoeringsprogramma Veiligheid en Leefbaarheid 2021-2024.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Veiligheid bestaan uit de volgende beleidsvelden:

Ondermijning

Ondermijning is veelal onzichtbare criminaliteit die gebruik maakt van legale structuren. Criminele vermogens, intimidatie en geweld stelt criminele netwerken in staat ongewenste invloed en druk uit te oefenen op onze samenleving. In verschillende wijken is ondermijning de afgelopen decennia verknoopt geraakt met maatschappelijke problematiek. In de wijkaanpak is het dan ook noodzakelijk om een impuls te geven en kansen te bieden aan de wijken die achterblijven én om heldere grenzen te stellen om ondermijning te bestrijden. Preventie met gezag. Binnen onze aanpak van ondermijnende criminaliteit ligt het accent op drugscriminaliteit, witwassen, misbruik en fraude in de vastgoedsector en mensenhandel.

Digitale Veiligheid

Door onze afhankelijkheid van technologie zijn we zeer kwetsbaar geworden. Die kwetsbaarheid kan crimineel worden uitgebuit, zoals met digitale aanvallen op de gemeente of met rampen die vitale infrastructuur lamleggen. Hoe verder we digitaliseren, des te groter de gevolgen zijn van storing of van cybercrime. In Groningen vraagt de sterke toename van cybercriminaliteit om het vergroten van digitale veiligheid en het versterken van de aanpak van digitale criminaliteit.

Maatschappelijke onrust en polarisatie

Spanningen tussen groepen liggen onder een vergrootglas. Of het nu gaat om anti-overheidssentiment of polarisatie tussen groeperingen, we willen maatschappelijke onrust vroegtijdig signaleren en tegen gaan. Met de toename van het aantal demonstraties en de actiebereidheid willen we goed zicht houden op mogelijke onrust, escalatie en openbare ordeverstoringen.

Veiligheid en Zorg

Het belang van een effectieve verbinding tussen zorg-en veiligheidsprofessionals is sinds de decentralisaties sterk gegroeid. Het lukt in de praktijk nog lang niet altijd om verbinding en samenwerking te realiseren. Om de tegenstellingen op het snijvlak van veiligheid en zorg te overbruggen én doorslaggevende factoren te vinden voor succesvolle samenwerking investeren we in deze verbinding tussen zorg-en veiligheidsprofessionals, en in de aanpak van personen met onbegrepen gedrag en jongeren met problematisch gedrag.

Veilige leefomgeving

Binnen dit beleidsveld zetten we in op het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van leefbaarheid op straat en voorkomen en terugdringen van overlast in de openbare ruimte. Hierbij focussen op veilige wijken en buurten. Aangezien woninginbraken, straatroven en overvallen een grote inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer zijn deze delicten van directe invloed op het veiligheidsgevoel van inwoners. Daarom blijft een integrale aanpak van deze 'high impact crimes' (HIC) van belang. Ook het voorkomen van openbare orde problematiek, het zorgvuldig voorbereiden van demonstraties en evenementen en het inzetten van bestuurlijke instrumenten als cameratoezicht en gebied- en huisverboden horen bij het bewaken van de veilige leefomgeving.

Crisisbeheersing en brandveiligheid

We dragen zorg voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige zorg. Het is belangrijk dat de crisisorganisatie snel en effectief op kan treden bij fysieke crisissituaties, branden, calamiteiten en andere (natuur) rampen. Door de toenemende digitale dreiging vraagt de voorbereiding op crisissen met een cybercomponent de komende jaren bijzondere aandacht.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Het COVID-19 virus en de bijbehorende maatregelen om het virus te controleren hebben een aanzienlijke impact op de Groningse samenleving. De coronacrisis was een langdurige gezondheids crisis met grote lokale en nationale impact, ook op maatschappelijk en economisch vlak. Dit zien we ook terug in de veiligheidsproblematiek.

Een van de gevolgen van de coronamaatregelen is dat een deel van de georganiseerde criminaliteit voor langere periode onzichtbaar is. Branches, die langere tijd gesloten waren, zijn nu extra kwetsbaar voor financiële injecties met crimineel geld. Daarnaast is de verwachting dat de aantrekkingskracht van het criminele (drugs)geld op jongeren en mensen in een kwetsbare positie toeneemt als banen wegvallen. Dit alles leidt tot een nog grotere opgave in de aanpak van de ondermijnende criminaliteit. Bij een normalisering van de

samenleving/economie zal er een extra investering moeten plaatsvinden om onze informatiepositie terug te winnen en de criminaliteit terug te dringen.

In 2021 vonden een aantal ernstige incidenten plaats met enorme impact. De aanval op 2 agenten tijdens de avondklokcontrole, een moord op een jongen in Hoogkerk door een persoon met verward gedrag. Meerdere steekincidenten onder jongeren. En een aanslag op een journalist en daarmee op de pers en de rechtstaat.

Cybercriminaliteit is in 2020 flink gestegen evenals het aantal overlastincidenten. De verwachting is dat dit langere tijd zijn weerslag zal hebben.

Het aantal demonstraties is de afgelopen periode toegenomen en de verwachting is dat dit in 2022 doorzet. . Dit legt een stevige claim op onze capaciteit.

De aanpak tussen professionals binnen het complexe netwerk van (medische) zorg, strafrecht, en gemeentelijke hulp- en dienstverlening is versnipperd. Die versnippering resulteert in groter risico op mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen en waarbij het verwarde gedrag duidelijk gevaar/risico oplevert voor hun omgeving, en jongeren die problematisch tot hardnekkige crimineel gedrag vertonen. Bij problematische jeugdgroepen zien we dat het gedrag verhardt, de mobiliteit van groepen online en offline toeneemt en dat de leden steeds jonger zijn. Daarom investeren we in de effectieve verbinding tussen veiligheid en zorgprofessionals. De extra investeringen in grenzen stellend jongerenwerk vormen daar een onderdeel van.

Binnen de wijkvernieuwing investeren we in handhaving van de openbare orde, de inzet op High Impact Crimes en de aanpak van ondermijnende criminaliteit om veilig en prettig samenleven en een impuls te geven aan de wijken met achterstanden. De komende periode blijven we per wijk extra investeren in de knelpunten die ontstaan.

De aard en omvang van crises verandert. Risico's en crises zijn steeds meer onvoorspelbaar geworden. Ze zijn vaak ingewikkelder dan een grote brand en houden zich niet aan regio- of landsgrenzen. De huidige crisisorganisatie is ingericht op kortdurende crisissituaties en nog onvoldoende toegerust op langdurige crisissituaties zoals de coronacrisis. Sociale media dragen eraan bij dat plaatselijke gebeurtenissen een landelijke of zelfs internationale impact kunnen hebben. Sluimerende crises kunnen langzaam ontstaan, uitdoven en weer snel aanwakkeren. Actuele dreigingen zijn veelzijdig: van een digitale hack of een terroristische aanval tot de klimaattransitie. Covid-19 laat zien dat een crisis van ogenschijnlijk onvoorstelbare proporties mogelijk is.

We bewaken de voortgang van het experiment gesloten coffeeshopketen. Dit landelijke experiment, met Groningen als een van de 10 deelnemende gemeenten, moet duidelijk maken of legale levering, inkoop en verkoop van cannabis mogelijk is. Ook wordt de kwaliteit van deze cannabis gecontroleerd.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Ondermijning steviger aanpakken	
We pakken zowel de criminelen als de achterliggende structuren	• We verbreden en bouwen de aanpak, met ondersteuning van ons RIEC-samenwerkingsverband, uit. Door barrières op te werpen en zo de criminele ondermijnende processen zoveel mogelijk te verstoren willen we ondermijning in al haar facetten aanpakken;

van ondermijning steviger aan.	• We zetten strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale middelen en instrumenten in om het criminele ondernemersklimaat te verslechteren; • We werken samen met onze partners in Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)-verband bij de aanpak van ondermijning waarbij onze focus op witwassen/vastgoed, fraude, drugs en mensenhandel ligt; • We versterken onze informatiepositie door samenwerking met sleutelfiguren en data-analyse gericht op het bereiken van meer en beter zicht in vitale schakels, in lokale en regionale patronen en in het businessmodel van ondermijnende criminaliteit; • We onderzoeken de aanpak van (kenteken)fraude; • We werpen barrières op tegen het ongewild faciliteren door de overheid van criminele organisaties, door beschikkingen, overheidsopdrachten of vastgoedtransacties te weigeren of in te trekken als hierbij het gevaar dreigt dat deze voor criminele activiteiten misbruikt worden (Wet Bibob).
Meer zicht op aard, omvang en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit in Groningen.	• We voeren casusoverleggen aan de ondermijningstafel in RIEC-verband; • We nemen deel aan de City Deal Zicht op Ondermijning waarmee we inzicht verkrijgen in patronen binnen georganiseerde ondermijnende criminaliteit, gelegenheidsstructuren en kwetsbare sectoren en branches.
Ondermijnende criminaliteit leren voorkomen.	• We geven bewustwordingstrainingen; • We vergroten kennis, expertise en weerbaarheid van de eigen organisatie en dat van inwoners en partners met behulp van acties en bewustwordingscampagnes in samenwerking met het RIEC; • We leiden opbouwwerkers op om jonge aanwas te leren voorkomen in de stratenaanpak binnen de Regiodeal Groningen Noord; • We doen mee aan het landelijke experiment gesloten coffeeshopketen. Naast de voorbereiding, organiseren en coördineren we het toezicht en de handhaving op de coffeeshops.
Integrale programma-aanpak mensenhandel voor de gemeente Groningen voor 2022 en verder gericht op maatwerk en adequate samenwerking tussen alle veiligheid-en zorgketen-partners.	• We stellen een nieuwe programma-aanpak van seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting op met onze partners; • We organiseren bewustwordingsacties voor het voorkomen van slachtofferschap en ouderschap en trainingen voor het adequaate signaleren en melden van signalen van uitbuiting; • We breiden het aantal aandachtfunctionarissen mensenhandel uit en we continueren de inzet van de ketenregisseur mensenhandel; • We verrijken signalen van uitbuiting in het zorg-en veiligheidshuis en organiseren passende zorg en ondersteuning voor slachtoffers en de aanpak van daders; • We houden toezicht op een veilige en schone seksbranche.
Digitaal veilig(er) Groningen	
We hebben en houden ons eigen huis op orde.	• Bij paragraaf 9: Bedrijfsvoering staat welke acties we ondernemen om de informatieveiligheid van de gemeente op orde te houden.
We zijn voorbereid op cybercrisis-en incidenten en gevolg-bestrijding.	• We organiseren samen met de Veiligheidsregio een crisisoefening met een cybercomponent; • We ontwikkelen met de Veiligheidsregio cybercrisismanagement dat zich richt op het versterken van het vermogen om organisatie brede en maatschappelijke gevolgen zoveel mogelijk te beperken.
We voorkomen en bestrijden cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	• We ondersteunen bewustwordingsactiviteiten gericht op digitale risico's bij inwoners, ondernemers en (grote) instellingen; • Als een van de deelnemende gemeenten in de Citydeal Lokale Weerbaarheid ontwikkelen we een cyberweerbaarheidsprogramma om jongeren beter te beschermen tegen cybercriminaliteit en tegen misbruik door cybercriminelen;

	• We participeren in een meerjarig,ontwikkelprogramma cyberweerbaarheid Noord-Nederland.
Maatschappelijke onrust en polarisatie	
Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie om problematisch gedrag te voorkomen.	• We voeren een fenomenenonderzoek in Noord-Nederland uit naar polarisatie, radicalisering, extremisme en terrorisme; • We breiden onze weerbaarheidstrainingen BOUNCE uit; • We blijven investeren in ons sleutelfigurennetwerk om vroegtijdig signalen over polarisatie en radicalisering te kunnen ontvangen; • We richten ons op het versterken van de lokale samenwerking tussen professionals uit het sociale domein en het veiligheidsdomein en het sleutelfigurennetwerk. Dit doen we door van elkaar te leren op basis van casuïstiek, het delen van dilemma's, het opdoen van nieuwe kennis en het verbinden van interventies. • Met de toename van het aantal demonstraties, neemt ook de impact op de capaciteit sterk toe. Om beter grip te houden op de openbare orde bekijken we de inzet en mogelijke uitbreiding van technische middelen voor crowd control.
Effectieve verbinding tussen veiligheid en zorg	
Minder jeugdoverlast en meer perspectief voor jongeren met problematisch gedrag.	• We voeren de aanpak problematische jeugdgroepen uit; • We zetten de ketenregisseur Veiligheid en Zorg in. De samenwerking tussen veiligheid en sociaal domein is een samenwerking in opbouw. De problematiek die we zien is vaak erg complex. We willen de verbinding tussen de domeinen versterken om effectiever te kunnen interveniëren. Dit doen we met een ketenregisseur die domeinoverstijgend werkt aan het verbeteren van (beleids)afstemming, coördinatie en regie; • We organiseren samen met het onderwijs een breed aantal beleidsontwikkelingen en activiteiten binnen de beleidsgroep Veiligheid en op Scholen; • In het kader van het tegengaan van wapenbezit onder jongeren haken we aan bij de actiepunten uit het Landelijk Actieplan Wapens en Jongeren.
Meer aansluiting tussen veiligheid- en zorgprofessionals op het gebied van personen met verward gedrag én een gevaar risico.	• We continueren met de inzet van de ketenregisseurs Veiligheid en Zorg (op terreinen aanpak problematische jeugd en aanpak personen met verward gedrag) die landelijke, regionale en lokale zorg-en veiligheidsnetwerken verbinden, mogelijkheden en gezamenlijke en steeds terugkerende knelpunten signaleert en escaleert en vertaalt; • Daar waar gemeentelijke, zorg- en justitiële partners wel met dezelfde woorden spreken, maar niet altijd in dezelfde taal, om vervolgens als schakel te fungeren naar de GGZ, Veiligheidshuizen, meldpunten acuut en niet-acuut en relevante partners in de regio; • We organiseren bijeenkomsten tussen veiligheid-en zorgprofessionals; • We voeren een case-reviews uit om inzicht in risicofactoren te vergroten en handelingsrepertoire te verfijnen of te verbeteren; • We voeren onderzoek uit naar de aard en omvang van de problematiek van personen met verward gedrag; • We introduceren crisiskaarten 2.0. Het opstellen van een crisiskaart helpt mensen die risico lopen om inzicht te krijgen in hun eigen herstel én om zelf de regie te houden op het moment dat het mis gaat. Dit is onderdeel van het sociaal perspectiefplan en deelprogramma 3.3. Welzijn, gezondheid en zorg.
Veilige leefomgeving	
Minder overlast en criminaliteit.	• We bevorderen naleving van wet-regelgeving en bestrijden overlast door de inzet van toezicht en handhaving; • We continueren onze langdurige, integrale aanpak van High Impact Crimes; • We begeleiden demonstraties en grote of risicovolle evenementen en we monitoren de komst van evenementen op het hernieuwde evenemententerrein op de Drafbaan;

	• We geven invulling aan de actielijn veilig en prettig samenleven binnen de wijkvernieuwing.
Crisisbeheersing en brandveiligheid	
Goed georganiseerde brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding, crisisbestrijding.	• We versterken onze crisisorganisatie door uit te werken hoe de driehoek tegelijkertijd met de GRIP-structuur functioneert en we organiseren verdere afstemming tussen de lokale en nationale crisisstructuur. Daarnaast bereiden we onze crisisorganisatie voor op een rol bij allerlei soorten crises, zoals beleids crises, cybercrises en crises in het sociale domein; • We investeren in en nemen deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Groningen (VRG); • We voeren oefeningen uit, waarbij we de in het bijzonder een brandoefening organiseren met een cybercomponent.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van de uitvoering van ons beleid gemeten.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Integrale controles ondermijning				
Aantal integrale controles i.s.m. onze veiligheidspartners	3	2	3	4

Toelichting prestatie indicatoren

Veiligheid is complex en er zijn veel partners bij betrokken. De aanpak van ondermijning heeft prioriteit in de gemeente Groningen en bestaat uit een actie- en interventiegerichte aanpak. Integrale handavingsacties spelen een belangrijke rol bij het toezien op wet- en regelgeving. We vergroten met de integrale acties waarbij we bedrijven controleren ook ons inzicht in de aard en omvang van ondermijning in onze gemeente. De integrale controles worden in samenwerking uitgevoerd door gemeente, politie, belastingdienst en inspectie sociale zaken & werkgelegenheid.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Veiligheidsregio Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Beleidskader Veiligheid 2021-2024](#)

[Aanpak problematische jeugdgroepen 2018](#)

[Verordening cameratoezicht gemeente Groningen 2016](#)

[Nota prostitutie en overige seksbedrijven 2016](#)

[Nota integraal drugsbeleid 2016](#)

[Handavingsprotocol horeca gemeente Groningen 2010](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

02.2 Veiligheid						
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024 2025
Lasten						
02.2.1	Ondermijning	286	312	311	311	311 311
02.2.3	Maatschappelijke onrust en polarisatie	155	80	505	180	180 180
02.2.4	Veiligheid en Zorg	1.137	1.871	1.645	1.645	1.645 1.645
02.2.5	Veilige leefomgeving	5.880	6.146	7.480	7.944	7.649 7.832
02.2.6	Crisisbeheersing en brandweer	20.053	20.522	20.909	21.280	20.758 20.091
	Totaal	27.511	28.930	30.850	31.360	30.544 30.059
Baten						
02.2.1	Ondermijning	72	0	0	0	0 0
02.2.3	Maatschappelijke onrust en polarisatie	0	38	0	0	0 0
02.2.4	Veiligheid en Zorg	446	756	531	531	531 531
02.2.5	Veilige leefomgeving	2.402	2.721	2.774	2.803	2.832 2.832
02.2.6	Crisisbeheersing en brandweer	0	17	17	17	17 17
	Totaal	2.920	3.532	3.322	3.351	3.380 3.380
Geraamd resultaat voor bestemming		-24.591	-25.399	-27.529	-28.010	-27.164 -26.679
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Geraamd resultaat na bestemming		-24.591	-25.398	-27.528	-28.009	-27.164 -26.679

Financiële toelichtingen begroting 2022

2.2.1 Ondermijning	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	311	0	-311
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	311	0	-311
Verschuif ten opzichte van 2021	-1	0	1
Toelichting op de lasten van 0,3 miljoen euro (bestaand beleid 2022) We begroten hier middelen voor de aanpak van de georganiseerde criminaliteit, mensenhandel, prostitutie, hennepsteelt en drugshandel.			
Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022) Niet van toepassing.			

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

2.2.3 Maatschappelijke onrust en polarisatie	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	505	0	-505
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	425	0	-425
Bestaand beleid 2022	80	0	-80
Vershil ten opzichte van 2021	0	-38	-38

Toelichting op de lasten van 0,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We hebben hier onder meer middelen begroot voor cameratoezicht, de aanpak van radicalisering en het supportersproject.

Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022)

Niet van toepassing.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Voor cameratoezicht is 425 duizend euro aan intensiveringen beschikbaar gesteld. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

2.2.4 Veiligheid en zorg	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	1.645	530	-1.115
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	1.645	530	-1.115
Vershil ten opzichte van 2021	-225	-225	0

Toelichting op de lasten van 1,6 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote lasten houden vooral verband met het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen (1 miljoen euro). Dit is een regionaal samenwerkingsverband tussen justitiële partners, zorginstellingen en gemeenten. Daarnaast is 0,6 miljoen euro gereserveerd voor jeugd en veiligheid, onder meer voor de aanpak van problematische jeugdgroepen (0,5 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 0,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote baten bestaan uit bijdragen van het Rijk en bijdragen van de deelnemende gemeenten voor het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen (0,5 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

In de begroting 2022 zijn de baten van het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen in lijn gebracht met de feitelijke bijdragen van de Groninger gemeenten. Daarmee zijn de lasten dienovereenkomstig verlaagd (0,2 miljoen euro).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

In de begroting 2022 zijn de baten van het Zorg en Veiligheidshuis Groningen in lijn gebracht met de feitelijke bijdragen van de Groninger gemeenten. Dit leidt tot lagere baten van 0,2 miljoen euro.

2.2.5 Veilige leefomgeving	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	7.480	2.774	-4.706
Waarvan intensivering en hervormingen 2022	824	32	-792
Bestaand beleid 2022	6.656	2.742	-3.914
Verschuif ten opzichte van 2021	510	21	-489

Toelichting op de lasten van 6,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten bestaan onder meer uit middelen voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte (1,7 miljoen euro). Dit betreft met name personele inzet.

Daarnaast zijn hier de middelen voor de bedrijfsvoering van Openbare Orde & Veiligheid begroot (1,3 miljoen euro).

Ook bevat dit beleidsveld de middelen voor handhaving van veiligheids- en milieuvorschriften (1,8 miljoen euro). Dit betreft met name de inzet van personeel.

Verder bestaan de lasten uit middelen voor precariobelasting (0,6 miljoen euro) en reclaimedragend straatmeubilair (0,5 miljoen euro). Diverse begrote legeskosten bedragen 0,2 miljoen euro.

Overige budgetten bedragen 0,6 miljoen euro, waaronder middelen voor de bestrijding van woninginbraken (0,3 miljoen euro).

Toelichting op de baten van 2,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten bestaan vooral uit begrote opbrengsten uit reclaimedragend straatmeubilair (1,2 miljoen euro) en geheven precariobelasting (1,2 miljoen euro). Diverse verwachte legesopbrengsten bedragen 0,2 miljoen euro.

Toelichting op de intensivering en hervormingen jaarschijf 2022

De intensivering bedragen 824 duizend euro en worden ingezet voor:

- Top- X aanpak Jongeren (49 duizend euro)
- Ketenregisseur effectievere verbindingen veiligheid en zorg (110 duizend euro)
- Handhavingsteams openbare ruimte taakspecialisatie jeugd (240 duizend euro)
- Aanpak misstanden in de verhuursector (425 duizend euro)

Daarnaast is een hervorming doorgevoerd van 32 duizend euro, gerealiseerd door een verhoging van de leges horeca- en terrasvergunningen in drie stappen tot 100 procent kostendekkendheid. Ook brengen we hiervoor de leges vergunningen seksbedrijven ineens op een kostendekkendheid van 100 procent.

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Een deel van de middelen voor handhaving die in vorige begrotingen elders waren begroot, worden met ingang van deze begroting op de juiste plek verwerkt. Dit zorgt binnen dit beleidsveld voor een stijging van de lasten van 0,4 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

2.2.6 Cisisbeheersing en brandveiligheid	Lasten	Baten	Saldo
--	--------	-------	-------

Begroting 2022	20.908	17	-20.897
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	20.908	17	-20.891
Vershil ten opzichte van 2021	387	0	-387

Toelichting op de lasten van 20,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

In deze begroting nemen we een bijdrage op aan de Veiligheidsregio Groningen (VRG) van in totaal 20,9 miljoen euro. Van deze bijdrage is het grootste deel ad 18,8 miljoen euro bestemd voor de brandweezorg en risicobeheersing. Daarnaast zijn er bedragen beschikbaar voor de regionale ondersteuning van de gemeentelijke kolom (0,5 miljoen euro), GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio) (0,2 miljoen euro) en rampenbestrijding en crisisbeheersing (0,3 miljoen euro).

Daarnaast zit in het genoemde totaalbedrag ook een tijdelijke extra gemeentelijke bijdrage van 1,1 miljoen euro begrepen. Deze geldt gedurende de periode 2020 tot en met 2024, voor het aanzuiveren van de negatieve algemene reserve van de VRG. Deze is ontstaan doordat de VRG een voorziening heeft getroffen voor het opvangen van toekomstige kosten van functioneel leeftijdsontslag.

Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022)

Niet van toepassing.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten met bijna 0,4 miljoen euro toegenomen door de stijging van de bijdrage aan de VRG. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door indexering voor loon- en prijsontwikkelingen (0,3 miljoen euro). Een andere oorzaak van de stijging is de herrekening van de verdeling van de gemeentelijke bijdrage 2021 ten gevolge van de herindelingen, geactualiseerde inwonersaantallen en de gewijzigde OOV sleutel volgens eerder gemaakte afspraken (67 duizend euro).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Programma 3: Vitaal en Sociaal

Groningen is een inclusieve, vitale en veilige gemeente waarin iedereen tot zijn recht kan komen en op een gelijkwaardige manier kan deelnemen aan de samenleving: in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. Met de nadruk op eigen regie en veerkracht en de beweging van (medische) nazorg naar voorzorg (preventie) staat het gedachtengoed van “positieve gezondheid” en het belang van een goede leefkwaliteit centraal. We zien in Groningen grote gezondheidsachterstanden tussen wijken, dorpen en groepen inwoners en een aantal stevige sociale opgaven: toenemende en dubbele vergrijzing, kloof arm en rijk binnen de gemeente, tegenstelling noord- en zuid Groningen, onderwijssegregatie en sociale impact corona.

Met het inzicht dat ongezonde keuzes worden beïnvloed door de leefomgeving en de sociale context, werken we langs twee lijnen aan het verbeteren van de leefkwaliteit van onze inwoners: We zorgen voor de *randvoorwaarden voor een (betaalbare) sociale infrastructuur* zodat onze inwoners gedurende hun levensloop gebruik kunnen maken van sociale voorzieningen. We versterken de sociale structuur in wijken en dorpen door in te zetten op instandhouding van (kleinschalige) voorzieningen zoals scholen, dorpshuizen en sportverenigingen. Daarnaast willen we met een *langdurige integrale wijkaanpak* het verschil maken in het dagelijkse leven van inwoners.

We zetten in op kansrijk opgroeien voor alle kinderen in de gemeente en het doorbreken van de armoede-overdracht van ouder op kind. Onderwijs zien we hierbij als een belangrijk middel om de effecten van kansenongelijkheid te verkleinen. Een goed leerklimaat vormt een belangrijke voorwaarde om kinderen en jongeren vanuit gelijke kansen optimaal te laten ontwikkelen en opgroeien. Daarom zetten we ons met onze partners in onderwijs en opvang in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren en de door Covid-19 opgelopen leer- en ontwikkelingsachterstanden zo goed mogelijk in te lopen. Werk betekent zelfontplooiing, structuur en sociale contacten. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan. Daarnaast bieden we mensen die het nodig hebben inkomensondersteuning. Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief, daarom bieden we schuldhelpverlening en zetten we in op het voorkomen van schulden, vroegsignalering en nazorg. De coronacrisis heeft de uitdagingen op de arbeidsmarkt blootgelegd. De komende tijd gaan we in onze stad en regio werken aan deze uitdagingen.

Waar nodig bieden we passende ondersteuning. Bijvoorbeeld vanuit de Jeugdwet, waarbij we uitgaan van de vraag van de jeugdige en het gezin en de door hen aangegeven oplossingsrichtingen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van kind en gezin. Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning bevorderen we met de inzet op het sociale netwerk en algemene voorzieningen, de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners en bieden we steun aan kwetsbare inwoners. Voor inwoners die omwille van verminderde zelfredzaamheid niet langer in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen, bieden we mogelijkheden tot beschermd wonen, variërend van het wonen in een intramurale voorziening tot het zelfstandig (blijven) wonen met intensieve ondersteuning en toezicht, thuis. Waar zorg en veiligheid elkaar raken, bijvoorbeeld bij vraagstukken rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, personen met verward gedrag, zetten we in op interventies die zijn gericht op preventie, vroegsignalering, herstelgericht werken en het doorbreken van intergenerationele overdracht.

Groningen is een belangrijk centrum met top-voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, sport, cultuur en zorg voor de brede regio. We blijven inzetten op een hoogwaardige culturele infrastructuur waarbij kunst en cultuur voor alle inwoners en bezoekers bereikbaar is. We investeren in de samenwerking in de cultuursector en stimuleren de zichtbaarheid van cultuur in de gemeente en de mogelijkheden om mee te doen aan cultuur in dorpen en wijken. Met de ontwikkeling van sportief kapitaal en een leven lang sport en bewegen voor iedere Groninger draagt sport bij aan participatie in de samenleving, cohesie, positieve gezondheid en positief opgroeien. Hierbij zetten we in op meer samenwerkingskracht in het rijke en

innovatieve sportnetwerk in Groningen, maar ook door juist lokaal in de wijken en buurten gebiedsgericht maatwerk te leveren.

Deelprogramma's

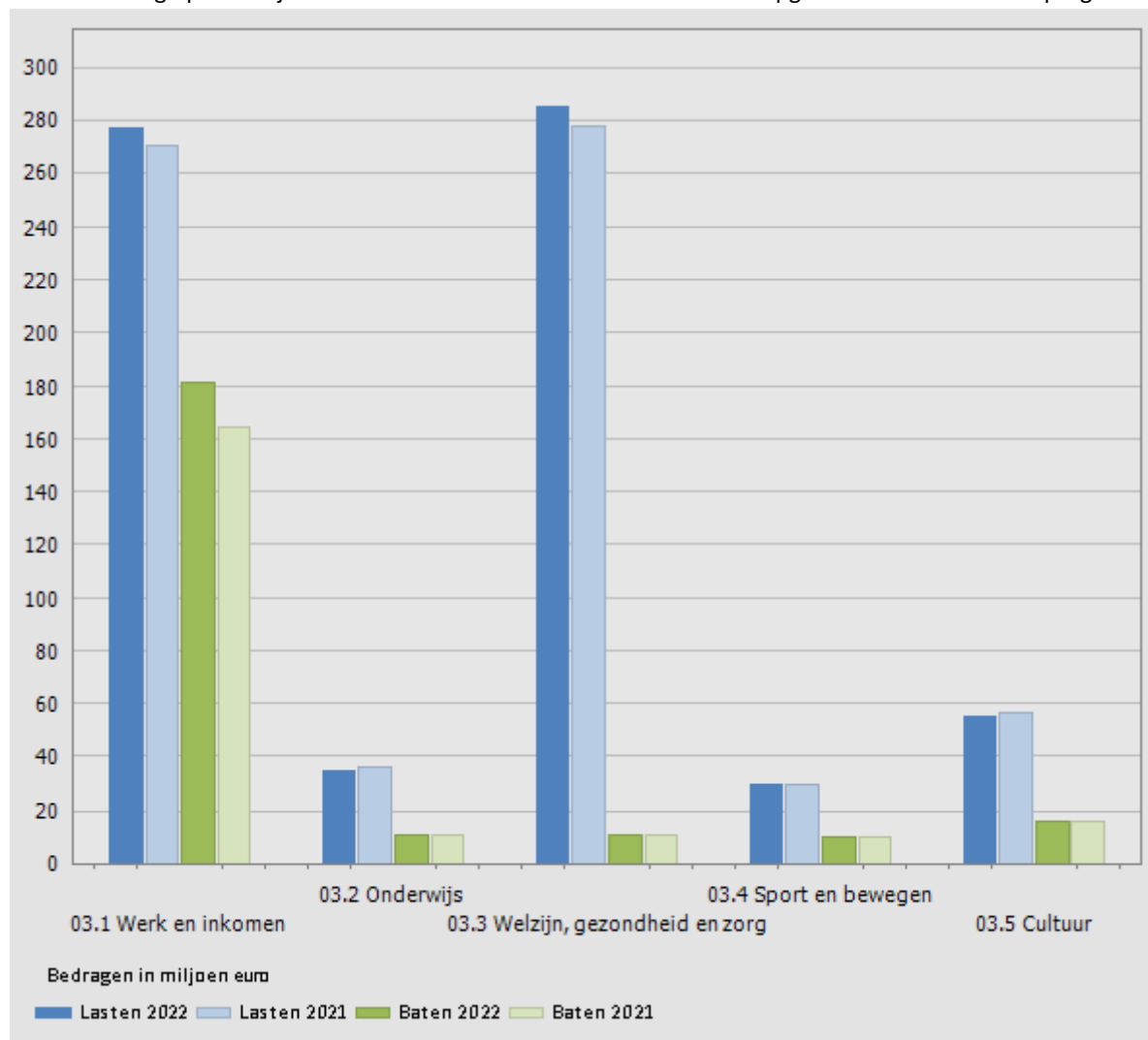
Het programma Vitaal en Sociaal bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- **Werk en inkomen**
- **Onderwijs**
- **Welzijn, gezondheid en zorg**
- **Sport en bewegen**
- **Cultuur**

Begroting in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de begroting 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2021 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

In dit deelprogramma richten wij ons op alle inwoners zodat iedereen gelijke kansen krijgt en mee kan doen in de maatschappij. Daarmee draagt iemand bij aan de samenleving en de leefbaarheid van Groningen. Meedoen

via betaald werk heeft de voorkeur en is een belangrijke oplossing tegen armoede. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan en/of bieden we inkomensondersteuning.

Doelen Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

Om iedereen zoveel mogelijk Sociaal & Vitaal te laten ontwikkelen streven we in het deelprogramma Werk en Inkomen naar een brede welvaart voor alle inwoners. We vinden het van groot belang dat een ieder een goede kwaliteit van leven heeft en daarom streven we er naar dat;

- Een ieder zo veel mogelijk financieel zelfredzaam is, het liefst via een eigen betaalde baan, waarbij niemand onder het (economisch) bestaansminimum hoeft te komen;
- Een ieder zo lang mogelijk - naar eigen aard en vermogen - actief kan (blijven) deelhebben aan het economische - en maatschappelijke verkeer, ook als gezondheidsbeperkingen en/of belemmeringen anderszins dit bemoeilijken.

Waarbij:

- Het hier in dit programma ten aanzien van 'meedoen' in eerste instantie gaat over het hebben van (betaalde) arbeid gerelateerde participatie (in relatie tot de beroepsbevolking), en waar dit (nog) niet mogelijk is, over maatschappelijke participatie en/of tenminste sociale activering;
- Strategische focus ten aanzien van armoede ligt bij het (structureel) doorbreken van (intergenerationele) armoede - dat wil zeggen het voorkomen van de overdracht van armoede van ouder op kind.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2020	Beoogd 2022	Beoogd 2024
% Personen dat op peilmoment 1 januari gebruik maakte van een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet op de totale bevolking	5,4%	4,5%	afname	afname
• Waarvan jongeren 18 t/m 26-jarigen	2,9%	2,3%	afname	afname
% Huishoudens behorend tot de minima:				
• 1 jaar of langer	16,8%	16,7% (2019)	afname	afname
• 4 jaar of langer	10,5%	10,7% (2019)	afname	afname
% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden **	13,0%	12,9% (2019)	afname	afname
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen van het eigen huishoudinkomen	9%	9%	afname	afname
% Minima ** (en niet-minima) (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• De eigen gezondheid als goed te ervaren	n.n.b.	n.n.b.	toename	toename
• (Zeer) tevreden te zijn over de manier waarop men meedoet aan de samenleving	n.n.b.	n.n.b.	toename	toename

Toelichting effectindicatoren

% Huishoudens behorend tot de minima: Betreft minimahuishoudens op basis van CBS-definitie; particuliere huishoudens behorend tot de doelpopulatie met een huishoudens inkomen tot 110% van het beleidsmatig minimum (exclusief studenten) (voorlopige cijfers op basis van voorgaand jaar; met andere woorden peilmoment 2020 betreft lopende 2019).

% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden: Gecorrigeerd cijfer op basis van nieuwe (online) systematiek wijkenenquête Basismonitor.

Beleidsvelden

Deelprogramma Werk en inkomen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Werk en activering

We zetten ons in om met behulp van verschillende instrumenten mensen op zijn of haar niveau te activeren naar werk of een andere vorm van participatie. Daarmee dragen we bij aan het vergroten van bestaanszekerheid en maatschappelijke participatie van mensen. (Betaald) werk draagt in belangrijke mate bij aan persoonlijk geluk en ontwikkeling van talenten maar biedt ook materiële welvaart en economische onafhankelijkheid. Werk geeft toegang tot een sociaal netwerk en is van belang in het tegengaan van armoede en schulden. Daarom vinden wij het belangrijk dat iedereen die dat kan actief is, bij voorkeur in een betaalde baan of als ondernemer en als dat niet kan bijvoorbeeld als vrijwilliger, in een P-baan of een basisbaan.

Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening

Inwoners die korter of langduriger zijn aangewezen op een laag inkomen bieden we inkomensondersteuning. Doel daarbij is dat financiële belemmeringen niet leiden tot uitsluiting op levensgebieden zoals gezondheid, ontplooiing en participatie. Dit doen we door het verstrekken van uitkeringen op basis van onder meer de Participatiewet, door het bieden van schuldhulpverlening met voorzieningen gericht op armoedebestrijding en -verlichting. Omdat we intergenerationele armoede willen aanpakken richten we ons in het bijzonder op gezinnen en het vergroten van de kansen van kinderen die in armoede opgroeien.

Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief, daarom bieden we schuldhulpverlening. We zoeken naar oplossingen en pakken tegelijk de oorzaak aan. Ook zetten we in op het voorkomen van schulden, vroegsignalering en nazorg in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

De corona-pandemie lijkt op zijn retour. Langzamerhand worden steeds meer beperkende regels afgeschaft en krijgen we meer vrijheden terug. De economische gevolgen van de corona-pandemie zijn enorm geweest maar de economie blijkt veerkrachtig. De financiële steunmaatregelen van het Rijk zijn van belang geweest voor behoud van de werkgelegenheid. De voorspellingen van het Centraal Plan Bureau (CPB augustusraming 2021) zijn gunstig en gaan uit van een groei van de economie met bijna 4% in 2021 en ruim 3% in 2022. Hierbij wordt er van uitgegaan dat er geen grootschalige nieuwe contactbeperkende maatregelen nodig zijn.

Eind juli 2021 ontvingen in de gemeente Groningen 2.844 mensen een WW uitkering, 2% van de beroepsbevolking. Medio 2020 werden meer dan 2x zoveel uitkeringen verstrekt. Het aantal mensen dat in Groningen een Participatiewet uitkering ontvangt, bedraagt eind augustus 9.793. Ten opzichte van eind 2019 zijn dit er 165 minder. Deze daling komt hoofdzakelijk door een afname van bijna 10% van het aantal jongeren met een uitkering. Het aandeel van deze groep in de bijstand is met 1,0 procentpunt afgenomen tot 11,7%.

De coronacrisis heeft de uitdagingen op de arbeidsmarkt blootgelegd, zoals de onzekere positie van flexwerkers en ZZP'ers, maar ook de kwetsbaarheid van jongeren, arbeidsgehandicapten of mensen die het even niet lukt om te werken. Aan de andere kant hebben werkzoekenden, bijvoorbeeld uit de horeca- en de evenementensector, ook heel flexibel gereageerd op de arbeidsmarkt en relatief snel een baan gevonden in een sector waar nog wel voldoende werk was. De komende tijd gaan we in onze stad en via Werk In Zicht werken aan deze uitdagingen.

In de aanvullende crisisdienstverlening werken we vanuit de arbeidsmarktregio met sociale partners, onderwijs, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) aan het Regionaal Mobiliteit Centrum voor mensen die hun baan alsnog dreigen te verliezen door corona om ze van werk naar werk te begeleiden. Ook zetten we in op ondernemers die zich willen heroriënteren op de arbeidsmarkt.

Met het nieuwe Werk en Scholingsprogramma zetten we in om mensen uit de bijstand te krijgen en op het voorkomen dat mensen in een uitkeringssituatie terecht komen. Jongeren stimuleren we om terug te gaan naar school en als dat niet lukt om aan het werk te gaan. We activeren mensen om mee te doen en verdere

stappen te maken op de ontwikkelladder. Mensen die al stappen hebben gemaakt stimuleren en begeleiden we verder naar de hoogst haalbare vorm van werk. Voor de één is dat een participatiebaan en voor de ander is dat regulier werk of een basisbaan. Ook in de volgende fase bieden we mogelijkheden voor ondersteuning om werk te behouden, waarbij scholing een onderdeel kan zijn.

Voor mensen met een laag inkomen bieden we inkomensondersteuning. Het gaat om regelingen op grond van de Participatie wet (zoals de individuele inkomenstoeslag en de laptopregeling voor schoolgaande kinderen) en om een breed pakket van voorzieningen. We blijven de Rijksgelden van het 'kindpakket' inzetten voor voorzieningen die kinderen ondersteunen in hun (school)ontwikkeling.

We pakken de schuldenproblematiek aan en zetten in op preventie voor een gezonde financieel onafhankelijke situatie. De verwachting bestaat dat het aantal aanmeldingen voor schuldhulp (met name ook van jongeren en zelfstandigen) gaat toenemen (bron NVVK). Ook het beroep op beschermingsbewind zal stijgen. Inzet op de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering bij betalingsachterstanden van vaste lasten zal leiden tot vroegtijdiger (schuld)hulpverlening. Door meer saneringskredieten te verstrekken zal aan burgers sneller schuldenrust worden gegeven.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Werk en activering	
<i>(Regionaal) arbeidsmarktbeleid</i>	
- Er is een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, waardoor er voor (potentieel) kwetsbare doelgroepen en andere personen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt een beter perspectief naar een (betaalde) baan ontstaat. - Hierbij is ook een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt van belang, waardoor de mismatch tussen kwalificaties van mensen enerzijds en gevraagde competenties anderzijds wordt verkleind, en (jong) volwassenen hierdoor makkelijker vanuit de opleiding kunnen doorstromen richting een betaalde baan of reeds werkenden meer wendbaar kunnen zijn in hun (verdere) arbeidscarrière.	- We werken via 'Werk In Zicht' proactief samen met partners vanuit het onderwijs, het UWV, de sociale partners en het bedrijfsleven aan een inclusieve, gezonde arbeidsmarkt. Vanuit deze samenwerking voeren we diverse activiteiten uit die gericht zijn op het (duurzaam) versterken van de positie van personen richting een betaalde baan, bijvoorbeeld door aan de hand van opleidingstrajecten in te zetten op het verhogen van de wendbaarheid van mensen. Vanuit deze samenwerking voeren we diverse activiteiten uit die gericht zijn op het (duurzaam) versterken van de positie van personen richting een betaalde baan zoals: • Activiteiten en organiseren van opleidingstrajecten, opleiding richting kansrijke beroepen, praktijkleren, kansrijk beroep, kansrijk opleiden, online opleiden onlinebanenmarkten, jobhunting, 1000-banenplan, jobcoaching en ook voorlichting corona steunmaatregelen; • Jongeren: sluitende aanpak jongeren Praktijkonderwijs (Pro) en Voortgezet Speciaal Onderwijs (Vso) en MBO zoals via route arbeid/route entree; • Regelen banen via social return en afspraakbanen. Ook werkt de gemeente samen aan andere projecten:

	• Talentperron: samenwerking tussen gemeente en UWV voor iedereen die zich wil oriënteren op hun loopbaan en kansen op de arbeidsmarkt; • Inzetten op Noordelijke Scholingsalliantie voor mensen in kwetsbare beroepen; • Samenwerken op grond van Regionale mobiliteitscentra, NPG, Regio Deal, Perspectief op Werk; • Inzet accountmanagement en nieuwe manieren om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.
Werk	
• Meer inwoners in een uitkeringssituatie weten met behulp van passende ondersteuning hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en succesvol uit te stromen naar een (reguliere) betaalde baan of als ondernemer, al dan niet via een scholingstraject.	• We ontwikkelen het Werkprogramma naar een meerjarig 'Werk- en Scholingsprogramma'. Daarin voeren we gerichte activiteiten uit om enerzijds de instroom van werkzoekenden te beperken en anderzijds de door- en uitstroom van werkzoekenden te bevorderen, waarbij scholing een belangrijk onderdeel wordt. De preventieve kant komt onder meer tot uitdrukking door middel van het bieden van informatie en advies en faciliteren van netwerken. Daarnaast zetten we in op het vroegtijdig bereiken en - waar nodig - begeleiden van werkzoekenden; • Bemiddeling, job coaching of het aanbieden van (extra) scholing, ook voor de groep zelfstandigen die een heroriëntatie wil; • Inzet op Regionaal Mobiliteitsteams om mensen van werk naar werk te helpen; • Verder ontwikkelen van de ontwikkelladder.
Maatschappelijke participatie	
• Meer inwoners in een uitkeringssituatie met daarbij een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt worden geactiveerd en doen mee via verschillende vormen van maatschappelijke participatie; • Personen met een SW indicatie of een NB indicatie zijn actief binnen een Nieuw Beschut omgeving of met een LKS subsidie bij een werkgever.	• Met 'Kansen in Kaart' leggen en houden we contact met inwoners, brengen ze in beeld of verwijzen hen door naar vervolgtrajecten. Door in te zetten op herstel van vertrouwen realiseren we een betere bereikbaarheid van langdurig werkzoekenden; • Met Meedoen zetten we vervolgens in op (sociale) activering en (maatschappelijke) participatie met inzet op het hoogst haalbare hetgeen kan betekenen dat men alsnog door middel van een re-integratietraject doorstroomt naar regulier werk of na een activeringstraject een bestemming kan vinden in vrijwilligerswerk. We leiden hen - als ze daar aan toe zijn- naar een passend traject of activiteiten zoals, sociale activering, vrijwilligerswerk P-baan, basisbaan, jobcoaching, cursussen en opleidingen; • Voor inwoners die niet regulier aan het werk kunnen en baat hebben bij een vertrouwde, voor hun passende omgeving, om zo toch actief te kunnen zijn bieden we plekken aan bij bijvoorbeeld het instroomportaal (binnen het Gebiedsondersteunend Netwerk GON); • We geven invulling aan het quotum van het Rijk voor nieuw beschut; • We helpen mensen uit het doelgroepenregister aan het werk met een loonkostensubsidie (afsprakabaan).
Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening	
Uitkeringen en minimaregelingen	

Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch minimum (dreigen te) geraken hebben financiële rust en stabiliteit en zijn daardoor beter in staat grip op het eigen leven te houden en aan verschillende facetten van het leven actief te (blijven) participeren.	- We bieden huishoudens die (tijdelijk) niet in de mogelijkheid zijn om (volledig) zelfstandig een gezond financieel huishouden te kunnen draaien - vanwege geen of ontoereikend inkomen uit werk of andere financieel belemmerende omstandigheden - via diverse inkomensondersteunende regelingen tijdige en rechtmatige financiële en materiële aanvulling c.q. compensatie om in het levensonderhoud te kunnen (blijven) voorzien. - Een belangrijke basis hierin vormt de bijstandsuitkering, daarnaast kan aanvullend worden gedacht aan de bijzondere bijstand, collectieve zorgverzekering, etc. Ook ondersteunen we noodvoorzieningen zoals de voedselbank en kledingbanken.
<i>Integraal armoedebeleid</i>	
- Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch leven kunnen actief (blijven) participeren aan verschillende facetten van het leven, waardoor sociale uitsluiting, gezondheidsverschillen en/of ontwikkelingskansen voor kinderen kunnen worden beperkt; - Meer huishoudens zien kans - met aanvullende ondersteuning zo lang als nodig - de regie over het eigen leven te herwinnen en de eigen financiële redzaamheid te versterken.	- We bieden minimagezinnen met kinderen voorzieningen, zoals een laptop, een schoolontbijt, of mogelijkheden tot sport, zodat kansenongelijkheid bij kinderen in armoede kan worden beperkt; - We bieden - in samenwerking met andere partners - huishoudens in armoede via de 'Stadspas' de mogelijkheid om toch op een betaalbare, laagdrempelige wijze mee te kunnen (blijven) doen aan activiteiten ter ontspanning en ontplooiing, om zo deel op volwaardige wijze aan het sociale leven deel te kunnen nemen; - We bieden op verschillende wijze huishoudens in armoede op maat gerichte ondersteuning, waarin telkens het opbouwen van vertrouwen, het bieden van perspectief en het denken vanuit de eigen behoeften/mogelijkheden het vertrekpunt zijn. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van 'buddy's', 'mobility mentoring', brugfunctionarissen.
<i>Schuldhulpverlening</i>	
- Minder huishoudens raken in een financieel kwetsbare - of zelfs (problematische) schuldensituatie; - Daar waar dit wel gebeurt willen we de financiële situatie door tijdige en gerichte ondersteuning eerder stabiliseren en - daar waar mogelijk - laten leiden tot (financieel) herstel en een hogere uitstroom naar een financieel gezonde, zelfstandige, situatie.	- We voeren via onder andere voorlichting en financiële educatie (budget-coaching) activiteiten uit die gericht zijn op het voorkomen of beperken van financieel kwetsbare situaties. Daarnaast geven we vorm aan de nieuwe wettelijke taak 'vroegsignalering', waarbij we bij signalen van bijvoorbeeld betalingsachterstanden van vaste lasten, huur, energie, water en zorgpremie pro-actief een hulpaanbod kunnen doen aan inwoners; - We bieden (integrale) schuldhulpverlening aan huishoudens met (problematische) schulden, dit doen we door middel van onder meer budgetbeheer, euro-coaching (jongeren), schuldregeling (o.m. collectief schuldregelingen), sociale kredietverlening en (indien noodzakelijk) beschermingsbewind. Ook zetten we in op het verkorten van budgetbeheertrajecten door de inzet van saneringskredieten en (indien nodig) het doorbraakfonds. Tot slot richten we ons op het leveren van nazorg zo lang als nodig.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
1. Werk en activering				
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar:				
• Een regulier betaalde baan	861	937	1300	1000
• Een opleiding	-	-	200	200
Aantal plaatsing met betrekking tot.:				
• Een werk-/ stageplek gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio	842	1011	650	750
• Een afspraakbaan	3.424	3.469	3.141	3.565
• Een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet)	90	94	138	152
% Inwoners (met uitkering) dat via het traject Kansen in Kaart in beeld is	74%	82%	90%	92%
2. Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening				
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand):				
• Totaal aantal personen met een bijstandsuitkering	9.746	10.127	Afname	Afname
• Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat parttime inkomsten heeft uit arbeid	325	350	Toename	Toename
• Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat behoort tot de groep verkerend in een langdurig financieel afhankelijke situatie (>=3 jaar)	[n.n.i.t.v.]	[n.n.i.t.v.]	Afname	Afname
Aantal personen dat gebruik maakt van één of meerdere (aanvullende) inkomensondersteunende minimaregelingen	9.793	9.774	Toename	Toename
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een of meerdere (langdurige) trajecten van schuldhulpverlening	2.964	3.264	Toename	Toename
Percentage geslaagde 'minnelijke' schuldregelingen	78%	84%	78%	84%

Toelichting prestatie indicatoren

Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar een reguliere betaalde baan en een opleiding: in 2019 en 2020 betrof de cijfers van de oude gemeente Groningen.

Aantal plaatsing met betrekking tot een afspraakbaan: Het gaat om regionale cijfers bij de aantallen afspraakbaan.

Aantal plaatsing met betrekking tot een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet): Het beoogde cijfer voor Nieuw Beschut is gebaseerd op een door het Rijk vastgesteld quotum. In de afgelopen 1.5 jaar is er een achterstand opgelopen in de nieuwe instroom Nieuw Beschut door corona. Een meer realistische verwachting voor 2022 is 139.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Thermiek BV
- Stichting weerwerk Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Werkprogramma 2020-2022 \(2020\)](#)

[Toekomst met perspectief ontwikkelplan \(2019\)](#)

[Beleidsregels bijzondere bijstand en tarieven beschermingsbewind \(2018\)](#)

[Realisatie en stand van zaken afspraakbanen \(2018\)](#)

[Experiment Bijstand op maat \(2017\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Stand van zaken Aanpak Jeugdwerkloosheid \(2017\)](#)

[Eindrapportage project Aanpak Jeugdwerkloosheid 2015-2017 \(2017\)](#)

[Een vertrouwd gezicht \(2016\)](#)

[Plan schuldhulpverlening 2016-2020 \(2016\)](#)

[Mee\(r\)doen in Stad \(2015\)](#)

[Invoering Participatiewet in de gemeente Groningen \(2014\)](#)

[Beleidsplan vernieuwing sociaal domein \(2014\)](#)

[Met elkaar, voor elkaar \(2014\)](#)

[Handhavingsbeleidsplan sociale zekerheid 2014 \(2014\)](#)

[Dienstverlening Werk & Participatie \(2013\)](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

03.1 Werk en inkomen						
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024
				2025		
Lasten						
03.1.1	Werk en activering	66.101	71.724	64.389	62.789	62.274
03.1.2	Inkomen en armoedeverlichting	231.495	198.802	213.760	210.433	206.620
	Totaal	297.596	270.526	278.149	273.222	268.894
Baten						
03.1.1	Werk en activering	12.505	9.507	15.026	15.026	15.026
03.1.2	Inkomen en armoedeverlichting	190.601	153.921	166.698	163.664	159.965
	Totaal	203.106	163.428	181.724	178.690	174.991
	Geraamd resultaat voor bestemming	-94.490	-107.098	-96.425	-94.532	-93.903
	Reserve mutaties					-93.022

Totaal toevoegingen	1.000	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	890	1.250	340	0	0	0
Geraamd resultaat na bestemming	-94.600	-105.848	-96.085	-94.532	-93.903	-93.022

Financiële toelichtingen begroting 2022

3.1.1 Werk en activering	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	64.389	15.026	-49.363
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-300	0	300
Bestaand beleid 2022	64.689	15.026	-49.663
Verschil ten opzichte van 2021	-7.035	5.519	12.554

Toelichting op de lasten van 64,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De middelen worden voor het grootste deel ingezet voor de Sociale Werkvoorziening (SW) (30,8 miljoen euro) en voor Participatie (25,9 miljoen euro). Van dit Participatiebudget wordt 5,3 miljoen euro ingezet ter dekking van het tekort op de SW.

Daarnaast wordt 4,6 miljoen euro verstrekt aan loonkostensubsidie en 1,8 miljoen euro aan begeleidingsvergoeding. Ook zetten we 1,2 miljoen euro in voor begeleid werken en 0,4 miljoen euro voor het regionale programma van Werk in Zicht (WIZ).

Toelichting op de baten van 15,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de baten heeft 8,3 miljoen euro betrekking op de SW. Dit betreft voornamelijk detacheringsoptbrengsten en omzet van het beschutte bedrijf. Daarnaast ontvangen we 4,6 miljoen euro van het Rijk voor loonkostensubsidie voor 'baan afspraakbanen' en 'nieuw beschut' en 1,9 miljoen euro voor begeleidingskosten. Voor het regionale programma Werk in Zicht (WIZ) hebben we 0,2 miljoen euro aan baten begroot.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld is een hervorming doorgevoerd van 300 duizend euro. We zetten activeringsmiddelen anders in. Deze middelen gaan we inzetten voor de oplopende onderhoudskosten beheer en onderhoud openbare ruimte door veranderende instroom mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (deelprogramma 2.1). In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 liggen de lasten 7,0 miljoen euro lager. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag. Zo dalen de uitvoeringskosten re-integratie met 4,9 miljoen euro met name doordat we in de begroting 2021 incidenteel extra re-integratiemiddelen hebben opgenomen. Deze maken onderdeel uit van de steun- en herstellmiddelen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. De middelen die voor 2022 zijn aangekondigd maar nog niet zijn toegekend, zijn nog niet in de begroting 2022 opgenomen.

Ook de lasten van WIZ zijn in 2022 lager. Het verschil van 3,1 miljoen euro wordt veroorzaakt doordat in de begroting 2021 incidentele middelen zijn opgenomen voor het 1000-banenplan (1,1 miljoen euro) en extra gelden crisisdienstverlening 2021 (2,0 miljoen euro). Een deel van deze middelen maakt onderdeel uit van het verwachte resultaat 2021 en wordt ingezet in 2022 voor cofinanciering van NPG projecten en het nieuwe Werk en Scholingsprogramma. Deze middelen zijn nog niet opgenomen in de begroting 2022.

Daarnaast zijn de lasten van het werkprogramma 1,2 miljoen euro lager als gevolg van lagere incidentele middelen in 2022 (het oude werkprogramma loopt in 2022 af). Tot slot is het subsidie- en uitvoeringstekort 1,2 miljoen euro lager als gevolg van een daling van de loonkosten door de afname van het aantal WSW medewerkers en een toename van het subsidiebedrag dat we per WSW medewerker ontvangen.

Aan de andere kant is in de begroting 2022 een hoger budget opgenomen voor Nieuw Beschut (1,7 miljoen euro). Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we de loonkosten (lasten) en de loonkostensubsidie (baten) dit jaar apart in de begroting hebben opgenomen. Dit leidt zowel aan de baten als aan de lasten kant tot een

stijging van 1,3 miljoen euro. Daarnaast stijgt het aantal Nieuw Beschut medewerkers waardoor de netto loonkosten met 0,4 miljoen euro stijgen.

Tevens hebben we voor loonkostensubsidie 0,9 miljoen meer opgenomen in verband met een stijging van het aantal baan afspraak banen en Nieuw Beschut. En is het re-integratiebudget met 0,6 miljoen euro gestegen met name als gevolg van de nominale compensatie.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de actuele begroting 2021 zijn de baten 5,5 miljoen euro hoger begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de verwerking van de loonkostensubsidie ad. 4,6 miljoen euro. Vanaf 2022 loopt de financiering van de loonkostensubsidie niet meer via de BUIG, maar wordt het een aparte financiering gebaseerd op de realisatie van het voorgaande jaar. Deze baten worden daarom vanaf 2022 geboekt via beleidsveld 3.1.1. en niet meer via beleidsveld 3.1.2.

Daarnaast nemen de baten Nieuw Beschut met 1,1 miljoen euro toe. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we de loonkosten (lasten) en de loonkostensubsidie (baten) dit jaar apart in de begroting hebben opgenomen. Dit leidt zowel aan de baten als aan de lasten kant tot een stijging van 1,3 miljoen euro. Daarnaast stijgt het aantal Nieuw Beschut medewerkers, hierdoor stijgt de te ontvangen begeleidingsvergoeding met 69 duizend euro. Daarentegen is de bonus Nieuw Beschut vanaf 2022 ad 315 duizend euro komen te vervallen.

Daarnaast valt de bijdrage vanuit de buitengemeenten 0,2 miljoen euro lager uit. In de begroting 2021 zijn we er van uitgegaan dat deze bijdrage gerealiseerd zou worden. Echter de buitengemeenten zijn niet akkoord gegaan met een extra bijdrage in het subsidietekort. In de begroting 2022 hebben we daarom 0,2 miljoen euro minder opgenomen.

3.1.2 Inkomen en armoedeverlichting	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	213.760	166.698	-47.062
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	571	0	-275
Bestaand beleid 2022	213.485	166.698	-49.787
Verschil ten opzichte van 2021	14.682	12.777	-1.905

Toelichting op de lasten van 213,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van het budget van 213,5 miljoen euro wordt 191,1 miljoen euro (= 89,5%) ingezet voor het bekostigen van de uitkeringen en inzet personeel in het kader van de Participatiewet (BUIG), IOAW (Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werknemers), IOAZ (Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen), Bbz 2004 (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) en de overige wettelijke regelingen. Daarnaast zetten we 15,4 miljoen euro in voor de armoede- en minimaregelingen (zoals de bijzondere bijstand) en 7,0 miljoen euro voor de schuldhulpverlening.

Toelichting op de baten van 166,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten betreffen voor 99% baten die we ontvangen van het Rijk in het kader van bovengenoemde wettelijke regelingen.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De toegekende intensiveringen van 571 duizend euro betreffen:

- Vroegsignalering schuldhulpverlening (430 duizend euro)
- Organisatie Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) (141 duizend euro binnen dit beleidsveld, in totaal 690 duizend euro verdeeld over meerdere beleidsvelden)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 vallen de lasten 14,7 miljoen euro hoger uit. Dit wordt met name verklaard door de hogere bijstandsuitgaven. Op basis van de macro-ramingen voor de bijstandsuitgaven in de rijksbegroting en het aandeel van onze gemeente, verwachten we dat de bijstandsuitgaven met 16,3 miljoen euro stijgen (Participatiewet 15,3 miljoen euro, IOAW 0,7 miljoen euro en BBZ 0,3 miljoen euro).

Aan de andere hebben we in de begroting 2021 diverse incidentele posten opgenomen die niet in de begroting 2022 zijn verwerkt. Het gaat hier om extra kosten als gevolg van corona, projectuitgaven voor de nieuwe applicatie sociaal domein en de bijdrage vanuit armoedemiddelen voor de GKB. Per saldo gaat het om een bedrag van 1,9 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De baten vallen ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 12,8 miljoen euro hoger uit. Deze hogere baten kunnen volledig verklaard worden door de hogere BUIG-uitkering. Gebaseerd op het aandeel 2021 van de gemeente Groningen in het macrobudget voor bijstandsuitkeringen en de ramingen voor bijstandsuitgaven in de rijksbegroting, verwachten we dat het BUIG-budget in 2022 11,4 miljoen euro hoger zal zijn dan in 2021. Daarnaast hebben we in verband met de tekorten op de BUIG een vangnetuitkering van 1 miljoen euro begroot en zijn de overige baten naar verwachting 0,4 miljoen euro hoger.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 3.2: Onderwijs

We vinden het van groot belang dat kinderen en jongeren optimale kansen geboden worden om op een positieve wijze op te groeien. We willen hen daarom de mogelijkheden bieden om de hiervoor benodigde vaardigheden in het leven eigen te kunnen maken. Zodat onze jeugd zich kan ontwikkelen tot perspectiefrijke, participerende en verantwoordelijke volwassenen. Hiervoor is het cruciaal dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien binnen een pedagogisch gezonde, stimulerende en veilige omgeving. Een omgeving die ruimte biedt om de eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen, waar iedereen zich kan ontplooiën en gewaardeerd weet.

Samen met onze partners in onderwijs en opvang zetten we ons daarom in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren om zo een uitstekend leerklimaat voor onze kinderen en jongeren te realiseren.

Doelen Deelprogramma 3.2: Onderwijs

- Wij versterken de kwaliteit van het onderwijs.
- Wij bieden gelijke kansen aan alle kinderen.
- Wij creëren een klimaat voor een leven lang leren.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2020	Beoogd 2022	Beoogd 2024
% Doelgroepkinderen VVE	12%	12%	-	-
Onderwijsniveau:				
• Gemiddelde score taaltoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger	Hoger	≥ landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde
• Gemiddelde score rekentoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger	Hoger	≥ landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde

• % leerlingen VO met niveau gelijk of boven niveau schooladvies in relatie tot landelijk gemiddelde	-	-	≥ landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde
• % uitstroom binnen het VO met minimaal een HAVO diploma in relatie tot landelijk gemiddelde	-	-	≥ landelijk gemiddelde	≥ landelijk gemiddelde
% Voortijdig schoolverlaters (VSV)	2,3%	-	Afname	Afname
% Jongeren (12 t/m 23-jarigen) zonder startkwalificatie	2,5%	-	Afname	Afname

Toelichting effectindicatoren

% Doelgroepkinderen VVE: Het percentage doelgroepkinderen is geen effectindicator, want is gebaseerd op een doelgroep definitie gehanteerd door het Rijk. We nemen dit percentage op om inzicht te hebben in de omvang van de doelgroep ten opzichte van de gehele populatie kinderen. Bij de prestatie-indicatoren wordt het daadwerkelijke bereik weergegeven.

Onderwijsniveau: De toets scores betreffen een vergelijking met de landelijke cijfers, waardoor we een beeld hebben hoe we in de gemeente Groningen presteren.

% Schooladvies en uitstroom: Dit betreft nieuwe indicatoren.

% VSV en jongeren zonder startkwalificatie: De definitieve resultaten 2020 komen in het vierde kwartaal 2021 beschikbaar.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Onderwijs bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs)

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om te voorzien in de huisvesting van basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. De scholen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud. Samen met de schoolbesturen is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld. Dit IHP geeft inzicht in de maatregelen die nodig zijn om te komen tot een toekomstbestendige onderwijshuisvestingsportefeuille en de omvang van de daarvoor benodigde investeringen. Concreet voor de eerste vier jaar, met een doorkijk voor de jaren daarna. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs staat de procedure beschreven voor het opstellen en betalen van het programma onderwijshuisvesting. In de beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs is vastgelegd hoeveel klokuren bewegingsonderwijs door de gemeente worden bekostigd en welke voorzieningen voor het onderhoud van gymlokalen voor bekostiging door de gemeente in aanmerkingen komen.

Leerlingenvervoer

Het aanbieden van leerlingenvervoer voor kinderen die vanwege bijzondere omstandigheden niet zelfstandig naar school kunnen reizen, is een van de wettelijke onderwijstaken van de gemeente.

Voortijdig Schoolverlaten

Met het onderwijs en andere ketenpartners werken we intensief samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. We zien toe op de naleving van de leerplichtwet en handhaven waar dit nodig is. Daarnaast voeren we de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig School Verlaters (VSV) uit. Per 1 januari 2019 is de wet 'regionale samenwerking VSV en jongeren in een kwetsbare positie' in werking getreden. De wet beoogt dat alle jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie optimaal worden ondersteund bij het vinden van een passende plek (school, werk, dagbesteding) dankzij een sluitend vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en werk. Deze wet betekende een uitbreiding van de doelgroep en

de opdracht van Het RMC.

Volwasseneneducatie

Met ons beleid voor volwasseneneducatie richten we ons op laaggeletterde volwassenen, analfabeten en mensen die vrijwillig inburgeren. We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk). We doen dit binnen de kaders van de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB). De gemeente Groningen verzorgt als contactgemeente de inkoop van educatie en coördineert het regionale educatiebeleid.

OAB & VVE

In het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) neemt Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) een belangrijke plaats in. VVE is erop gericht om peuters en kleuters met een risico op onderwijsachterstand zo goed mogelijk toe te rusten voor de 'start' in groep 3 van de basisschool. Dit gebeurt in de voorschoolse periode (van 2,5 tot 4 jaar) en in de vroegschoolse periode (groep 1 en 2 van de basisschool). Daarnaast zet de gemeente in op aanvullende activiteiten gericht op het voorkomen en terugdringen van onderwijsachterstanden in de groepen 3 tot en met 8.

Verlengde Schooldag

Binnen de verlengde schooldag richten we ons op brede sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling door binnen en buiten de bestaande schooltijden meer werk te maken van bewegen, gezonde voeding, natuureducatie, wetenschap & techniek, cultuureducatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en beroepsleven, waarbij er specifiek aandacht is voor de taal- en rekenontwikkeling.

Aansluiting jeugdhulp-onderwijs

Het *Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024* vormt het kader voor een integrale aanpak van de aansluiting jeugdhulp en onderwijs.

Kansenbeleid

Binnen het Maatschappelijk Akkoord werken we samen met onze kinderopvang- en schoolbesturen aan minder onderwijssegregatie, meer sociale inclusie en meer gelijke kansen, vanuit de integrale benadering van drie leefwerelden: thuis, school en vrije tijd/wijk. Specifieke aandacht binnen dit beleidsveld is er voor de doorontwikkeling van de brugfunctionaris en voor het in gezamenlijkheid uitwerken van initiatieven voor huiswerkondersteuning.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

In 2021 is het 'Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024' getekend. Het betreft een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs in de stad Groningen, Middelbaar Beroeps Onderwijs, Gemeente Groningen, WIJ Groningen en GGD Groningen. Het Thuiszitterspact 2.0 is een voortzetting van het 'Thuiszitterspact 2018-2020', met als centrale doelstelling het aantal thuiszitters terug te dringen. In het Thuiszitterspact 2.0 is er voor gekozen om ook de verbinding onderwijs & jeugdhulp onder het pact te brengen, aangezien de inzet van jeugdhulp in het onderwijs ook een belangrijke bijdrage kan leveren aan het terugdringen (en voorkomen) van het aantal thuiszitters. Het Thuiszitterspact 2.0 is tevens voorzien van een uitvoeringsplan, zodat helder is waar de focus de komende jaren op komt te liggen én de resultaten goed gemonitord kunnen worden.

Wat betreft het creëren van gelijke kansen worden veel activiteiten verder doorontwikkeld. Meest in het oog springend is de uitrol van de verlengde schooldag. Inmiddels heeft een aantal scholen een plan ingediend en middelen ontvangen om pilots vorm te geven voor deze verlengde schooldagen. Het gaat hierbij om OBS Het Karrepad, IKC Borgmanschool Oosterpark en een aantal scholen die in SPT-verband (Selwerd, Paddepoel,

Tuinwijk) samenwerken. Naar verwachting zal in samenwerking met scholen uit Beijum en Lewenborg in het vierde kwartaal van 2021 nog een tweetal pilots starten. Alle genoemde pilots worden gefinancierd vanuit Regio Deal Noord-Groningen en Nationaal Programma Groningen.

Ook met betrekking tot het Maatschappelijk Akkoord zijn relevante stappen gezet. Met dit akkoord hebben wij de ambitie om maatschappelijke kwesties samen met partners in onderwijs en kinderopvang op te pakken; het betreft het tegengaan van segregatie en het bevorderen van sociale inclusie. In het primair onderwijs hebben we de focus gelegd op de informatieverstrekking over en de aanmeldprocedure voor de basisschool, en op vriendschapsscholen. In het voortgezet onderwijs ligt de focus op afspraken over de schoolkosten; de mogelijkheden van brede brugklassen; de rol van schoolleidingen en docententeams als het gaat om sociale inclusie; en afspraken rondom huiswerkbegeleiding.

Naast dit alles speelt het Nationaal Programma Onderwijs een belangrijke rol. Dit programma biedt met name het onderwijs zelf, maar ook ons als gemeente de mogelijkheid om de door Covid-19 opgelopen leer- en ontwikkelingsachterstanden zo goed mogelijk in te lopen.

Met betrekking tot onderwijshuisvesting zijn we volop bezig met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs)	
Er zijn voldoende goede scholen in de nabijheid van leefomgeving kind; de scholen zijn daarbij goede afspiegeling van wijk waarin ze staan en de populatie die er gebruik van maakt, zodat segregatie voorkomen of bestreden kan worden.	Uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP.)
De randvoorwaarden voor goed bewegingsonderwijs zijn aanwezig.	Zorgen voor voldoende en goede gym-accommodaties voor het volgen van bewegingsonderwijs.
Leerlingenvervoer	
Alle kinderen hebben toegang tot een goed bij hen passende school.	Zorgen voor voldoende kwalitatief goed leerlingenvervoer.
Voortijdig Schoolverlaten	
Meer kinderen en jongeren volgen onderwijs en ronden hun onderwijscarrière af met een erkend diploma	Uitvoeren van taken ten aanzien van toezicht en handhaving leerplicht.
Volwasseneneducatie	
Meer inwoners (18+) ontwikkelen vaardigheden en behalen een kwalificatie (en zijn daardoor beter toegerust om onder andere succesvol de arbeidsmarkt op te kunnen (en daarmee kans op financiële zekerheid te verhogen).	Organiseren van aanbod voor volwasseneneducatie. Bieden van aanbod in de taalhuizen voor lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.
OAB & VVE	
Meer (jonge) kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen beter toegerust het primair onderwijs in.	Organiseren van passend aanbod voor- en vroegschoolse educatie.
Verlengde Schooldag	
Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het voortgezet onderwijs in.	Organiseren van gericht, aanvullend aanbod voor extra onderwijstijd, in het bijzonder door middel van de verlengde schooldag.

Aansluiting jeugdhulp-onderwijs	
Kinderen en jongeren worden optimale kansen geboden om zich te ontwikkelen met als uitgangspunt dat elk kind onderwijs krijgt en dat dit zo gewoon mogelijk is.	Organiseren van een integrale aanpak van de aansluiting jeugdhulp en onderwijs
Onderwijskansen	
Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het onderwijs uit.	Organiseren van een grotere mate van sociale inclusie binnen het onderwijs zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Initiëren van afspraken om segregatie binnen het onderwijs zoveel mogelijk te voorkomen. Doorontwikkeling van de functie brugfunctionaris en creëren van een breed aanbod aan huiswerkondersteuning dat (financieel) toegankelijk is voor alle jongeren.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons ten doel gestelde realisatie van ons beleid gemeten.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn met de aanwezigheid van scholen in het primair onderwijs	-	-	Toename	Toename
% schoolverzuimers dat succesvol is teruggeleid naar het onderwijs (schooljaar)	73,4%	81,8%	Toename	Toename
Aantal volwassenen dat heeft deelgenomen aan basiseducatie	960	877	900	900
• waarvan nieuwe deelnemers	370	350	400	400
Prestaties in het primair onderwijs in vergelijking met het landelijk gemiddelde:				
• leerwinst taal groep 2			> 80%	> 80%
• begrijpend lezen groep 4	Hoger	Hoger	Hoger	Hoger
• rekenen groep 4	Hoger	Hoger	Hoger	Hoger
• begrijpend lezen groep 8	Hoger	Hoger	Hoger	Hoger
• rekenen groep 8	Hoger	Hoger	Hoger	Hoger
Aantal kinderen dat gebruik heeft gemaakt van:				
• VVE (% van het totaal aantal VVE-kinderen)	92%	93%	Toename	Toename
• Leerlingenvervoer	692	655	-	-
Aantal scholen met:				
• Verlengde Schooldag	-	-	Toename	Toename

Toelichting prestatie indicatoren

Leerlingenvervoer: Het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer betreft geen prestatie-indicator, maar geeft het reële gebruik weer.

Prestaties in het primair onderwijs: Bij de leerwinst in groep 2 streven we ernaar dat 80% van de vve-doelgroepkinderen de gemiddelde landelijke leerwinst behaald op de toets taal voor kleuters of een andere genormeerde toets in vergelijking met alle kinderen. Bij de prestaties in groep 4 en 8 streven we naar resultaten van alle kinderen boven het landelijk gemiddelde.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Jaarverslag Leerplicht en RMC 2019-2020](#) + [Kadernotitie](#)

[Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Verordening leerlingen vervoer gemeente Groningen 2019](#)

[Beleidsplan "Voor alle jonge kinderen gelijke kansen 2018-2022"](#)

[Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024](#)

[Strategische koers Vensterschool: Venster op de wereld](#)

[Onderwijsagenda Gemeente Groningen 2020+](#) + [bijlage: Goed onderwijs voor iedereen](#)

[Maatschappelijk Akkoord - sociale inclusie in het onderwijs 2020](#)

[Integraal huisvestingsplan onderwijs 2020-2039: Investeren in onderwijs](#)

[Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2021](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

03.2 Onderwijs							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
03.2.1	Onderwijskansen	27.297	28.486	28.122	28.670	28.680	28.594
03.2.2	Voorkomen schooluitval	3.293	4.199	4.105	4.105	4.105	4.105
Totaal		30.589	32.685	32.227	32.775	32.786	32.699
Baten							
03.2.1	Onderwijskansen	11.024	9.223	9.011	9.617	9.628	9.653
03.2.2	Voorkomen schooluitval	1.011	1.588	1.438	1.438	1.438	1.438
Totaal		12.035	10.811	10.449	11.055	11.066	11.091
Geraamd resultaat voor bestemming		-18.554	-21.874	-21.778	-21.720	-21.720	-21.608
Reserve mutaties							
Totaal toevoegingen		3.065	3.992	2.327	2.759	3.064	3.593
Totaal onttrekkingen		475	636	625	774	809	853
Geraamd resultaat na bestemming		-21.144	-25.230	-23.480	-23.705	-23.975	-24.348

Financiële toelichtingen begroting 2022

03.2.1 Onderwijskansen	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	28.122	9.011	-19.111
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	45	0	-45
Bestaand beleid 2022	28.077	9.011	- 19.066
Verschil ten opzichte van 2021	-409	-212	197

Toelichting op de lasten van 28,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de lasten heeft 16,9 miljoen euro betrekking op onderwijshuisvesting. Daarnaast is een bedrag van 7,5 miljoen euro begroot voor onderwijskansen (zoals peuteropvang, kwaliteitsbewaking kinderopvang, onderwijsachterstandsmiddelen, taalinterventies en nieuwe-impuls vensterscholen), een bedrag van 2,7 miljoen euro voor volwassen-educatie en 1,0 miljoen voor natuur- en duurzaamheidseducatie.

Toelichting op de baten van 9,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We ontvangen rijksmiddelen in het kader van onderwijskansen (4,0 miljoen euro) en volwassen-educatie (2,6 miljoen euro). Daarnaast ontvangen we 2,4 miljoen euro aan baten (onder andere huuropbrengsten) betreffende de onderwijshuisvesting.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Er zijn voor 45 duizend euro aan intensiveringsmiddelen toegekend. Deze middelen zijn grotendeels bestemd voor Organisatie Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) (33 duizend euro binnen dit beleidsveld, in totaal 690 duizend euro verdeeld over meerdere beleidsvelden). Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere bedragen toegekend aan dit beleidsveld. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd naar deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten 409 duizend euro lager. Hier liggen diverse mutaties aan ten grondslag.

Bij onderwijshuisvesting is per saldo sprake van een voordeel van 242 duizend euro. Doordat met ingang van 2022 onroerende zaken die bestemd zijn voor het geven van voorgezet onderwijs vrijgesteld zijn van OZB, nemen de lasten met 1,4 miljoen euro af. Voor de gemeente is dit een budgettair neutrale wijziging omdat ook de OZB-opbrengsten met het zelfde bedrag afnemen (zie financiële toelichting beleidsveld 4.3.1, [Algemene inkomsten](#)). Anderzijds nemen de lasten onderwijshuisvesting met 1,2 miljoen euro toe. Dit wordt verklaard door een toename van de kapitaallasten met 880 duizend euro onder andere voor de Groene Wei inclusief tijdelijke huisvesting en de Borgmanscholen. Hiertegenover staat de inzet van intensiveringsmiddelen van 400 duizend euro. Ook zijn de begrote kosten van energie toegenomen met 300 duizend euro (actualisatie van het areaal) en zijn de onderhoudskosten als gevolg van actualisatie van de onderhoudsplannen met 300 duizend euro gestegen.

Daarnaast hebben we in de begroting 2021 182 duizend euro opgenomen voor laaggeletterdheid. Hiervoor hebben we in 2022 nog geen budget opgenomen, omdat de rijksmiddelen voor 2022 bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn er geen materiële afwijkingen.

03.2.2 Voorkomen schooluitval	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	4.105	1.438	-2.667
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	4.105	1.438	- 2.667
Verschil ten opzichte van 2021	-94	-150	- 56

Toelichting op de lasten van 4,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de middelen voor 'voorkomen schooluitval' wordt 2,6 miljoen euro ingezet voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) en overige leerling zaken en wordt 1,5 miljoen euro ingezet voor het leerlingenvervoer (eigen vervoer en aangepast vervoer).

Toelichting op de baten van 1,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Om schooluitval te voorkomen ontvangen we 0,8 miljoen euro aan rijksmiddelen en 0,6 miljoen euro aan VSV middelen (Vroegtijdig School Verlaten).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

De lasten zijn 94 duizend euro lager dan in 2021. Dit komt vooral doordat we in de begroting 2021 een incidentele last van 150 duizend euro hebben opgenomen in het kader van ons penvoerderschap RMC en VSV. Voor 2022 zijn de afspraken hieromtrent nog niet gemaakt.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De baten zijn 150 duizend euro lager dan in 2021. In de begroting 2021 hebben we een incidentele bate van 150 duizend euro opgenomen in het kader van ons penvoerderschap RMC en VSV. Voor 2022 zijn de afspraken hieromtrent nog niet gemaakt.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg

In dit brede deelprogramma staan allereerst resultaten en activiteiten centraal die gericht zijn op het versterken van de lokale sociale basis. Het draait daarbij om het bevorderen en faciliteren van gezonde, vitale leefgemeenschappen in wijken en buurten waarin bewoners omwille van hun talenten en hun betekenis voor de ander worden uitgenodigd om mee te doen. Daarnaast richt het deelprogramma zich op het verlenen van (al dan niet tijdelijke) ondersteuning en zorg, ten behoeve van het herstel en de bevordering van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. De zorg en ondersteuning, die aanvullend is op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners, kennen een preventief karakter en staan in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, bieden we een doelmatig vangnet (bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke opvang of jeugdhulp) en werken we vanuit dat perspectief aan het herstel van regie.

Doelen Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg

We vinden het van groot belang dat een ieder zo veel als mogelijk gelijke kansen heeft op een goede kwaliteit van leven - en dat;

- Een ieder op volwaardige wijze deel kan uitmaken van de samenleving en hierdoor niemand in een (sociaal) isolement hoeft te raken;
- Een ieder een gezonde levensloop kan doormaken, waarbij de kansen op onderlinge gezondheidsverschillen beperkt blijven;

- Een ieder zo lang als mogelijk - naar eigen aard en vermogen - zelfstandig of met hulp van naasten kan (blijven) functioneren en wonen in en nabij de eigen thuis- en leefomgeving;
- 'Veilig en dak boven hoofd';

[...] En dat de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving hierbij op positieve wijze bijdraagt aan het welbevinden van inwoners - en dus dat;

- Buurten, wijken en dorpen een prettig leefklimaat hebben, waarin mensen elkaar kennen, zich opgenomen en geaccepteerd voelen, en op een plezierige wijze met elkaar omgaan;
- Buurten, wijken en dorpen vitale, veerkrachtige sociale structuren kennen, van waaruit mensen maatschappelijk actief kunnen zijn en hierbij iets voor elkaar kunnen en willen betekenen;
- Buurten, wijken en dorpen een laagdrempelig georganiseerde infrastructuur aan sociale - en maatschappelijke voorzieningen hebben, waar mensen terecht kunnen voor informatie, advies en (lichte) ondersteuning;
- 'Vangnet voor ondersteuning, opvang en zorg'.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2020	Beoogd 2022	Beoogd 2024
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (wel eens) eenzaam te voelen	- (Nieuw in 2020)	23%	Daling	Daling
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving	68%	61%	Toename	Toename
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet op het gebied van:				
• Inspanningen ten gunste van de algehele leefbaarheid van de eigen woonbuurt (actief in de buurt)	27%	26%	Toename	Toename
• Het verrichten van vrijwilligerswerk	33%	29%	Toename	Toename
• Het verlenen van mantelzorg	22%	21%	Toename	Toename
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan	74%	73%	Toename	Toename
• Zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld (in eigen woonbuurt)	(5%)	10% (6%)	Afname	Afname
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Plekken om elkaar te ontmoeten	66%	66%	Toename	Toename
• Instanties voor informatie, advies en/of ondersteuning, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	64%	68%	Toename	Toename
% Inwoners dat aangeeft zich in de afgelopen periode zich gelukkig te hebben gevoeld:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO)	- (75% in 2015)	- (82% in 2019)	Toename	Toename
• Volwassenen (18 jaar e.o.) (op basis van de afgelopen 2 weken)	65%	71%	Toename	Toename
% Inwoners dat aangeeft een goede gezondheid te ervaren:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO)	- (80% in 2015)	- (86% in 2019)	Toename	Toename
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	89%	80%	Toename	Toename
% Jongeren (klas 2 en 4 VO) dat:				
• Zich onvoldoende weerbaar voelt	- (8% in 2015)	- (10% in 2019)	Afname	Afname

• Een verhoogd risico op psychosociale problemen heeft	- (25% in 2015)	- (25% in 2019)	Afname	Afname
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Terug te kunnen vallen op hulp of zorg vanuit de eigen omgeving, indien dit nodig is (eens, neutraal)	- (Nieuw in 2020)		Toename	Toename
• Gemakkelijk zelf hulp te kunnen regelen c.q. organiseren, indien dit nodig is (eens, neutraal)	- (Nieuw in 2020)	90%	Toename	Toename
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	34%	37%	Afname	Afname

Toelichting effectindicatoren

Ten aanzien van 'jongeren klas 2 en 4 VO': de metingen lopen hierbij niet synchroon met de peilmomenten van de andere indicatoren, het betreft hier een enquête onderzoek door GGD Groningen dat 1 maal per 4 jaar plaatsvindt in de oneven jaren, de laatste keren betrof dit de peiljaren 2015 en 2019.

De eigen wijkenenquête (onder inwoners van 18 jaar en ouder) van de gemeente Groningen vindt tweejaarlijks plaats op de even jaren.

Beleidsvelden

Deelprogramma 'Welzijn, gezondheidszorg en zorg' bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Stimulering samenlevingsopbouw

Op dit beleidsveld werken we aan de cohesie in de samenleving. In dat kader is het belangrijk dat er plekken zijn waar mensen elkaar ontmoeten, bijvoorbeeld in buurthuizen, kerken, scholen en sportclubs. We faciliteren zelf- en samenredzaamheid en makkelijk toegankelijke informatie over de voorzieningen die de maatschappelijke organisaties in de stad aan onze inwoners aanbieden.

Publieke gezondheid

Tussen groepen inwoners en wijken bestaan substantiële verschillen qua gezondheid en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Inzet op preventie kan op termijn verlichting geven binnen het zorgdomein. Om deze reden richten wij ons extra op de wijken waar veel gezondheidspotentieel is door middel van een gebiedsgerichte aanpak. We investeren in een sociale en fysieke leefomgeving die de gezondheid van onze inwoners beschermt en die gezond gedrag gemakkelijker maakt. Een gezonde dagelijkse omgeving moet veilig zijn, rookvrij, uitnodigen tot ontmoeting en beweging en de consumptie van gezonde voeding stimuleren. We betrekken inwoners en maatschappelijke organisaties en instellingen hierbij en in het eerste kwartaal zullen we om deze samenwerking te bekrachtigen een Lokaal Preventie Akkoord sluiten. De corona pandemie liet nog extra het belang zien van preventie en een gebiedsgerichte aanpak.

Op basis van de Wet publieke gezondheid voert de GGD taken uit op het gebied van preventie, gezondheidsbevordering- en bescherming. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een dienstverleningsovereenkomst met de GGD waarin we afspraken maken op welke wijze de GGD optimaal kan bijdragen aan het realiseren van onze doelen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is voornemens de Wet Publieke Gezondheid te wijzigen per 1-1-2022 en prenatale huisbezoeken verplicht af te nemen bij de Jeugdgezondheidszorg instelling (in Groningen is dat de GGD).

Passende ondersteuning

Jeugdhulp

Wij bieden jeugdhulp daar waar een jeugdige en/of zijn ouders dit nodig hebben bij het opgroeien en opvoeden, het vergroten van de zelfredzaamheid en/of maatschappelijk participatie. De wettelijke basis daarvoor is de Jeugdwet. Wij gaan daarbij uit van de vraag van de jeugdige en het gezin, de door hen aangegeven oplossingsrichtingen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van kind en gezin. Zo zorgen we dat de betrokken jeugdigen en ouders/opvoeders de begeleiding en ondersteuning krijgen die nodig is en waar zij tevreden over zijn. De inzet vanuit het vastgestelde Koersdocument visie inkoop Jeugdhulp is hierin uitgangspunt.

De toegang tot de jeugdhulp en het deel van de ambulante jeugdhulp dat wordt uitgevoerd door de Stichting WIJ Groningen gaan we als gemeente zelf organiseren. De specialistische jeugdhulp is ook toegankelijk op verwijzing van huisartsen, medisch specialisten en Gecertificeerde Instellingen. Voor deze vormen van hulp zijn we met de regio en aanbieders in gesprek om tot een goede Norm voor Opdrachtgeverschap te komen.

Wmo/Gebiedsondersteunend Netwerk

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) geeft ons als opdracht de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen en steun te bieden aan kwetsbare inwoners. Wij willen dit doen door de eigen kracht van onze inwoners meer te benutten en in te zetten op het sociale netwerk en algemene voorzieningen.

Beschermd Wonen

Voor inwoners die omwille van verminderde zelfredzaamheid niet langer in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen, bieden we mogelijkheden tot beschermd wonen. De gemeente Groningen fungeert daarin als centrumgemeente. Daarbij hebben de Groninger gemeenten afspraken gemaakt over de verdeling van middelen en werken zij samen in een programma dat zich richt op de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Daarnaast organiseert elke gemeente zelf en in samenwerking met het programma de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn. De vorm waarin beschermd wonen wordt aangeboden varieert van het wonen in een intramurale voorziening tot het zelfstandig (blijven) wonen met intensieve ondersteuning en toezicht, thuis. De toegang tot deze vormen van ondersteuning worden voor de gemeente Groningen door een gemeentelijk toegangsteam, in samenwerking met de WIJ teams, georganiseerd.

Zorg en veiligheid

Onze gemeente heeft te maken met huishoudens (waaronder gezinnen) die, veelal als gevolg van onderliggende problematiek, zorg en ondersteuning behoeven. Een (relatief klein) deel van deze groep veroorzaakt overlast en vormt soms een gevaar voor zichzelf en/of de samenleving. Als gevolg van hun problematiek hebben deze huishoudens vaak te maken met een divers aantal hulpverleners en betrokken instellingen.

Interventies binnen het beleidsveld 'zorg en veiligheid' zijn er in belangrijke mate op gericht om te voorkomen dat de meest kwetsbare mensen tussen wal en schip vallen tussen de beide domeinen. Met zorg en veiligheid doelen we op de verbinding tussen het sociaal domein (met onder andere welzijn en zorg) en het domein van veiligheid en openbare orde. Op dit speelveld is een breed palet aan instanties en organisaties actief, op zowel het zorg- als het veiligheidsdomein. Zij houden zich bezig met vraagstukken voor huiselijk geweld en kindermishandeling, maatschappelijke opvang, personen met verward gedrag, jeugd en veiligheid, mensenhandel, prostitutiebeleid, detentie, ondersteuning van vergunninghouders en inburgeringsplichtigen. Belangrijke aspecten van de verschillende interventies die voor deze vraagstukken worden ingezet zijn preventie, vroegsignalering, herstelgericht werken, aandacht voor (licht) verstandelijke beperkingen en het doorbreken van intergenerationele overdracht. Om deze betere afstemming tussen zorg en veiligheid te organiseren, zullen twee ketenregisseurs de specifieke problematiek van verwarde personen en problematische jeugdgroepen begeleiden en organiseren. Centraal in het beleid staan de leefwereld en levensloop van inwoners. Niet alleen ten behoeve van de inwoner zelf maar ook ten bate van een veilige samenleving.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Stimulering samenlevingsopbouw

Door het zo effectief mogelijk stimuleren van samenlevingsopbouw streven we ernaar een zo positief mogelijke invloed uit te oefenen op de kwaliteit van leven van onze inwoners. Een belangrijke pijler van samenlevingsopbouw is preventie. Aan de hand van de inzet van preventieve interventies, in de 'sociale basis' trachten we zoveel mogelijk kostbare zorg- en ondersteuningsvragen te voorkomen.

Een voorbeeld in dit kader betreft het project 'Leefwereld aan zet', waar bij het zoeken naar oplossingsrichtingen voor ondersteuningsvragen met prioriteit wordt gekeken naar mogelijkheden in het 'voorliggend veld'. Daarnaast heeft WIJ Groningen de methodiek 'WIJ op straat' ontwikkeld en geïmplementeerd. De methodiek omvat straatrondes door WIJ-medewerkers, al dan niet samen met netwerkpartners, zoveel mogelijk op andere plekken dan de bekende entrees of plekken waar bewoners elkaar doorgaans ontmoeten. WIJ-medewerkers zijn daarmee een (breed) onderdeel van de wijk. We zijn aanwezig, zichtbaar en gemakkelijk aanspreekbaar in de wijk en daardoor op een laagdrempelig manier beschikbaar voor inwoners.

Een ander voorbeeld betreft het project Preventie en Vroegsignalering Basisschool 2.0. Het doel van dit project is om in een vroeg stadium bij jonge kinderen signalen te herkennen van afwijkend, risicovol en/of grensoverschrijdend gedrag op basis waarvan, samen met ouders en kind, passende preventieve ondersteuning ingezet wordt. Hiermee wordt zoveel als mogelijk voorkomen dat jonge kinderen uiteindelijk afglijden, of pas in beeld komen wanneer er specialistische jeugdhulp ingezet moet worden.

Bovenstaande voorbeelden dienen als illustratie voor een veel breder palet aan interventies waaraan in 2022 wordt gewerkt en ontwikkeld om de sociale basis in Groningen zo sterk mogelijk te maken.

Passende ondersteuning

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid tot het bieden van passende ondersteuning voor inwoners die hierop zijn aangewezen, binnen een context van transformatie. Zowel op het gebied van maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als bij Jeugdhulp streven we ernaar om minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis)voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door het stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze beweging is onder meer in gang gezet door een hierop gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen en ontwikkelen van het GebiedsOndersteunend Netwerk (GON) en door een verdere decentralisering van Beschermd Wonen.

Het fundament voor onze levensloop wordt gelegd tijdens onze jeugd. De gemeente Groningen heeft de ambitie dat kinderen van 0-23 jaar gezond en veilig opgroeien in een stimulerende omgeving, waarin de kinderen/jongeren een eigen stem hebben. De basis voor dit beleid wordt gevormd door de beweging rond positief opgroeien. Deze beweging, die al is ingezet, zetten wij in 2022 voort. Wij willen daarbij een omslag bewerkstelligen van problematiseren, naar normaliseren. Hiermee willen we voorkomen dat kinderen en jongeren onnodig en/of te snel beroep doen op zwaardere vormen van jeugdhulp.

Met betrekking tot WIJ Groningen zetten we in 2022, net als in 2021, de transformatieopgave onverminderd voort. Het optimaliseren van de benutting van de veerkracht, de talenten en mogelijkheden van inwoners en hun sociale omgeving staan daarin centraal. WIJ Groningen werkt in dat licht aan verschillende interventies, welke in 2022 verder intensiveren. Eén van de belangrijke interventies in dat kader, waar WIJ Groningen een belangrijke verantwoordelijkheid heeft, betreft de aanpak voor huishoudens die ondersteuning (nodig) hebben vanuit meerdere domeinen, waar sprake is van een stapeling van door de gemeente verstrekte en/of gefinancierde voorzieningen. Bij deze gezinnen wordt onderzocht of het geheel van interventies doeltreffender

(betere kwaliteit) en doelmatiger (lagere kosten) kan worden ingezet. Waar dit mogelijk blijkt, zal het ook ten uitvoer worden gebracht. Deze aanpak loopt in beginsel tot en met 2021. Op basis van de behaalde resultaten werken we op dit moment aan een borgingsplan voor het uitrollen van de werkwijze binnen de verschillende betrokken organisaties- en organisatieonderdelen. Daarmee gaan we van project naar reguliere werkwijze zodat de doorbraakmethode breed kan worden toegepast. In 2022 blijven we werken volgens deze methode en zullen we de eerste stappen zetten in de overgang naar reguliere werkwijze.

We constateren in toenemende mate dat onze inwoners, veelal in kwetsbare positie, knelpunten ervaren met betrekking tot (het vinden van passende) huisvesting. Het oplossen van deze knelpunten vormt vaak een belangrijke basis en voorwaarde voor positieve ontwikkelingen op andere leefgebieden. Deze knelpunten spelen zich af tegen een achtergrond van een krappe markt in de sociale huursector. Dit leidt ertoe dat het voor kwetsbare huishoudens steeds moeilijker wordt om snel passende en vaak noodzakelijke huisvesting te kunnen vinden. Om onder meer aan dit vraagstuk tegemoet te komen wordt ingezet op het ontwikkelen van een woonzorgvisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma. Deze ontwikkeling past in het licht van een verplichting die het Rijk gemeenten oplegt om een woonzorgvisie op te stellen. We geven hier in 2022 uitvoering aan.

Ook het GON ontwikkelt zich verder in het licht van de noodzakelijke transformatie. Het GON gaat in 2022 verder inzetten op substitutie van zware en kostbare zorg en ondersteuning, door het meer toegankelijk maken en benutten van algemene voorzieningen en ondersteuning dichtbij. Het doel is om integraal, in aansluiting op de eigen kracht en mogelijkheden van burgers, laagdrempelige hulp- en ondersteuningsvragen voor mensen van 0-100 jaar van passende antwoorden te voorzien.

Voor de jeugdhulp werken wij samen met de tien Groninger gemeenten. Wij werken met onze transformatiedoelstellingen aan versterking van de toegang tot de jeugdhulp en minder inzet van intensieve specialistische jeugdhulp, waarmee hulp en ondersteuning dicht bij en rondom kind en gezin beschikbaar is. Ook scherpen wij de afspraken met de Gecertificeerde Instellingen aan. Onze inspanningen zijn gericht op het versterken van grip en regie op het jeugdhulplandschap, in nauwe samenwerking met de Groninger gemeenten. De nieuwe inkoop van de jeugdhulp moet hierbij helpen. Wij werken in regionaal verband mee aan de regiovisie conform de Norm voor Opdrachtgeverschap en de Uitvoeringsagenda Inkoop jeugdhulp, en lokaal aan de doelstellingen zoals verwoord in het Koersdocument visie inkoop jeugdhulp. Ook investeren wij samen met het onderwijs en de partners in het veld in collectieve vormen van jeugdhulp zoals begeleiding en ondersteuning in en nabij de scholen, en versterking van de relatie met huisartsen, onder andere door de Ondersteuner Jeugd en Gezin.

Publieke gezondheidszorg

De levensverwachting in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen. Landelijk zien we (grote) verschillen in levensverwachting en gezondheid tussen mensen met hogere of lagere sociaaleconomische status (SES). Uit de gegevens van de Gezondheidsmonitor komt naar voren dat gezondheid en ziekte ook in Groningen ongelijk zijn verdeeld. Terwijl we op gemeentelijk niveau geen grote verschillen zien in vergelijking met andere (middel)grote steden - onder meer in ervaren gezondheid en levensverwachting - zien we grote verschillen tussen wijken, gebieden en groepen inwoners. Deze zijn vaak gerelateerd aan sociaaleconomische status. De verschillen gelden voor alle leefstijlthema's zoals roken, bewegingsarmoede, alcoholconsumptie en overgewicht. Deze verschillen zijn door de coronacrisis extra benadrukt. Daarnaast heeft, gedurende de coronapandemie, de GGD een deel van haar reguliere inzet moeten gebruiken voor de crisisorganisatie en het bron- en contactonderzoek.

De gemeente participeert in diverse samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen en andere partners met als doel kennis en onderzoek beter in te passen in het beleid. Kennisontwikkeling en het beter ontsluiten en toegankelijk maken van kennis moet leiden tot beleid en interventies die de gezondheid van de inwoners

vergroten: meer gezonde jaren en het verkleinen van gezondheidsverschillen. De intensieve, langdurige samenwerking met de kennisinstellingen heeft er onder meer toe geleid dat Groningen op grond van onderzoek van Arcadis is uitgeroepen tot fysiek de gezondste stad van Nederland.

Zorg en veiligheid

Met de toename van gemeentelijke verantwoordelijkheden op het domein van zorg en veiligheid, de afgelopen jaren, nam ook het aantal incidenten en vraagstukken op het snijvlak van veiligheid en zorg toe. We zien met name een toename van (veiligheids)incidenten met verward gedrag en vraagstukken rondom risicovol gedrag van jongeren. Het gaat om kwetsbare mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen en een gevaar voor hunzelf of hun omgeving gaan vormen.

Om op deze vraagstukken antwoorden te bieden wordt in 2022 aan tal van interventies gewerkt. Ten aanzien van verward gedrag dragen we, door onder andere uitvoering te geven aan de nieuwe Wet verplichte GGZ en de preventielijnen van het Meerjarenprogramma *Mensen met een psychische kwetsbaarheid of handicap*, samen met ketenpartners bij aan vroegsignalering, preventie en focus op herstel en participatie zodat problemen worden voorkomen dan wel de kans op terugval wordt verkleind.

Aansluitend willen we in 2022 de overlast en criminaliteit van jeugdgroepen verminderen en zetten we tegelijkertijd in op het verhogen van de weerbaarheid van kwetsbare jongeren om te voorkomen dat ze opnieuw in de fout gaan. Wij hanteren hierbij de aanpak problematische jeugdgroepen, die wij inzetten bij de eerste signalen van het ontstaan van een jeugdgroep. Wanneer een dergelijke groep is 'afgeschaald' houden wij de risicojeugd in beeld. Daarbij richten wij ons op de jongere zelf, zijn/haar (risico)gedrag, het gezin, het sociale netwerk en de wijk.

Daarnaast zetten we in 2022 in op preventie en vroegsignalering op de basisschool. Het doel van deze aanpak is om in een vroeg stadium bij jonge kinderen signalen te herkennen van afwijkend, risicovol en/of grensoverschrijdend gedrag op basis waarvan, samen met ouders en kind, passende preventieve ondersteuning ingezet wordt. Hiermee wordt zoveel als mogelijk voorkomen dat jonge kinderen uiteindelijk afglijden, of pas in beeld komen wanneer er specialistische jeugdhulp ingezet moet worden.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid bij het huisvesten, integreren en participeren van vergunninghouders. Na het regelen van huisvesting richten we ons op taalverwerving, opleiding, participatie, werk en gezondheid. We bieden maatschappelijke begeleiding voor de groep inburgering-plichtige vergunninghouders. Vergunninghouders met een uitkering bieden we ondersteuning vanuit het coördinatiepunt 'Thuisin050' van de Directie Werk en Participatie. Met de vergunninghouder maken we een persoonlijk trajectplan. Daarmee willen we voorkomen dat nieuwkomers langdurig aan de maatschappelijke zijlijn komen te staan. Belangrijke opgaven voor 2022 zijn het realiseren van de taakstelling huisvesting, het bieden van maatschappelijke begeleiding aan inburgering-plichtige vergunninghouders en uitvoering van de nieuwe Wet inburgering die per 1 januari 2022 van kracht wordt. In de nieuwe Wet inburgering krijgt de gemeente de regie op de uitvoering van de inburgering en moet de gemeente zorgen voor een passend inburgeringsaanbod. Dit betreft een voor de gemeente nieuwe taak. We ondersteunen kwetsbare alleenstaande minderjarige vluchtelingen (met verblijfsstatus) door hen te faciliteren in een overgang naar een zelfstandige woning en het ondersteunen van pleegzorg tot 21 jaar

We willen in Groningen voorkomen dat afgewezen asielzoekers en vluchtelingen zonder voorzieningen op straat belanden, met criminaliteit in aanraking komen of een risico voor de openbare orde vormen. Met de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) die in Groningen per 1 april 2019 van start is gegaan, kunnen we ook in 2022 opvang bieden aan vreemdelingen zonder recht op verblijf of opvang.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Stimulering samenlevingsopbouw	
Inwoners nemen dankzij verschillende laagdrempelig georganiseerde voorzieningen in en rond hun wijk vaker deel aan verschillende activiteiten en zijn daarmee in de gelegenheid om andere buurtgenoten te ontmoeten, hen (beter) te leren kennen en de kans op sociaal isolement te verminderen.	• Het met de wijkbewoners opstellen van wijkagenda's; • Het faciliteren van buurtverenigingen en andere partijen met het realiseren en beheren van geschikte accommodaties; • Het subsidiëren van Eensamen: een coalitie van netwerkpartners rond het thema eenzaamheid.
We versterken aandacht voor onze gedeelde geschiedenis en agenderen dit onderwerp met regelmaat.	• We onderzoeken ons slavernijverleden en agenderen dit onderwerp in samenspraak met diverse lokale partners; • We werken mee aan een overzichtstentoonstelling in het Groninger Museum; • We ondersteunen een wandelroute langs ons slavernijverleden, • We onderzoeken en bereiden in overleg met diverse lokale partners het plaatsen van een herdenkingsteken voor.
Kansrijke ideeën uit de wijk worden tijdig omarmd en indien nodig (verder) geholpen, waardoor deze meer perspectief krijgen om uit te kunnen groeien tot waardevolle initiatieven voor en door inwoners en andere lokale partners, om zo ook bij te kunnen dragen aan de verbetering van de vitaliteit en leefbaarheid van de wijk.	• Het organiseren en faciliteren van innovatie ateliers; • Het stimuleren en ondersteunen van initiatieven van de inwoners uit de wijk of het dorp.
Inwoners zijn bekend met het geheel aan voorzieningen voor informatie en advies en ervaren de toegang hiertoe als laagdrempelig en inwoner vriendelijk.	• Het bieden van informatie en advies (onder andere via de website van de gemeente site, de entree van WIJ, wijkkrantjes, etc.); • We stimuleren inwoners een hulpvraag te stellen door onder andere de campagne, 'Groningers helpen elkaar', de website We helpen en de 'alvast bedankt' advertenties.
Ter verlichting van de belasting die met mantelzorg gepaard kan gaan hebben mantelzorgers toegang tot ondersteuning bij het uitvoeren van hun zorgtaken en kennen zij de weg daartoe.	• Het subsidiëren van het steunpunt mantelzorg van Humanitas, waar trainingen en respijtzorg wordt georganiseerd; • Het realiseren van steuntrajecten via welzijnspartners als Humanitas.
Meer inwoners [geactiveerd en/of gestimuleerd tot het doen van vrijwilligerswerk]	• Het subsidiëren van organisaties die vrijwilligerswerk stimuleren of ondersteunen (w.o. LINK050, Humanitas, Goeie Buurt); • Het informeren van inwoners over de mogelijkheden van vrijwilligerswerk (onder andere bij de vrijwilligerszaak LINK050); • Het waarderen van vrijwilligers (met onder andere een gratis training en cursussen bij Ontwikkellink); • Het stimuleren van vrijwilligerswerk d.m.v. campagnes.
Publieke gezondheid	

Versterking van de regionale samenwerking in het Preventie Overleg Groningen (POG) op zes thema's: opgroeien en levensloop; veilige, gezonde leefomgeving; preventie in de zorg; armoede en gezondheidspotentieel; gezondheid op het werk; gezonde burgerkracht.	• Diverse activiteiten op basis van de zes thema's samenstellen in een jaarcyclus van proberen, monitoren en aanpassen; • Actief burgerschap koppelen aan deze activiteiten • Op basis van de thema's samen optrekken in de lobby richting het rijk, positionering als experimenteerregio en binnenhalen subsidies.
(Meer) kinderen kunnen rekenen op een kansrijke start wat hun mogelijkheden vergroot om gezond en veilig op te groeien in een stimulerende leefomgeving.	• Het verstevigen van het netwerk en de samenwerking rondom geboortezorg (huisartsen, verloskundigen, kraamhulp et cetera). • Het realiseren van een optimale digitale communicatie en overdracht tussen de verschillende zorgaanbieders; • Het signaleren en begeleiden van (potentieel) zwangeren met een psychische kwetsbaarheid en gerichte ondersteuning met de opvoeding via praktijkverbeteringsproject DOEN. • Het starten met de bewezen effectieve interventie Voorzorg voor de aller kwetsbaarste zwangere vrouwen • Het werken met ervaringsdeskundigen en leggen alle bestaande interventies tegen de lat van armoede.
(Meer) kinderen in de wijkvernieuwingswijken groeien op in een gezonde en stimulerende leefomgeving door een betere en duurzame samenwerking met professionals en bewoners.	• Het verstevigen van de samenwerking met onder andere professionals uit zorg, kinderopvang, onderwijs, WIJ, JGZ en gemeente op wijkniveau; • Het continueren van de inzet van JOGG-regisseurs met wijkbudgetten om gezond gedrag in de sociale en fysieke leefomgeving in De Wijert, Lewenborg, Beijum, Korrewegwijk en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk (SPT) verder te bevorderen.
Passende ondersteuning	
Er is sprake van een fijnmazige structuur van maatschappelijke voorzieningen voor informatie, ondersteuning en hulp, die toegankelijk en laagdrempelig is georganiseerd, waardoor inwoners met een hulpvraag beter bekend zijn met de mogelijkheden tot ondersteuning en daar - waar nodig – in een vroeg stadium gebruik van kunnen maken om zo beter in staat te zijn zich te kunnen (blijven) redden in het alledaagse.	• Het stimuleren dat inwoners een (hulp)vraag stellen, onder andere door de campagne 'Groningers helpen elkaar', de website 'We helpen' en de 'Alvast bedankt' advertenties; • Het op een laagdrempelige manier (fysiek, telefonisch, digitaal) faciliteren van een entree waar inwoners met een (hulp)vraag of -aanbod terecht kunnen; • Het, waar van belang, uit laten voeren van onderzoek naar de persoonlijke omstandigheden van een hulpvrager; • Het faciliteren in de totstandbrenging van ondersteuningsplannen.
(Meer) inwoners die als gevolg van psychische, somatische- en/of andere beperkingen belemmeringen ondervinden bij het uitvoeren van activiteiten in het alledaagse, ontvangen - daar waar nodig - tijdige en passende ondersteuning, om zich zo beter te kunnen (blijven) redden en zo lang als mogelijk vanuit de eigen thuissituatie aan het maatschappelijke verkeer te kunnen (blijven) deelnemen.	• Het aanbieden van ondersteuning en begeleiding aan inwoners die zich niet (volledig) op eigen kracht en/of met ondersteuning van hun netwerk kunnen redden. • Daar waar nodig kunnen maatwerk voorzieningen als Huishoudelijke Hulp, Begeleiding, hulpmiddelen en/of woonvoorzieningen worden ingezet.
Jeugdigen en gezinnen ontvangen eerder en dichter bij huis passende, samenhangende en adequate ondersteuning.	• Het organiseren van een dekkend zorglandschap in onze gemeente, in samenhang met de Groninger gemeenten.

	• Het versterken van de lokale toegang tot de jeugdhulp bij WIJ Groningen door het toevoegen van meer taken en functies. • Het stimuleren dat bij zoveel mogelijk huisartsen een OJG wordt geplaatst. • Het aanscherpen van de samenwerkingsafspraken met de Gecertificeerde Instellingen • Het implementeren van de nieuwe inkoop jeugdhulp, waarbij het uitgangspunt is dat meer hulp en ondersteuning lokaal wordt georganiseerd, dichtbij en rondom kind en gezin. • Het beter grip krijgen op het aanbod en de financiën.
Jeugdigen groeien 'zo thuis mogelijk' op. Minder jeugdigen worden uit huis geplaatst.	Het verbeteren van de kwaliteit van de ambulante hulp, onder andere bij huiselijk geweld en kindermishandeling.
Jeugdigen worden beter beschermd als hun ontwikkeling gevaar loopt.	Het investeren in de samenwerking met de Gecertificeerde Instellingen en de partners in de (veiligheids)keten.
Meer inwoners zijn bekend met en maken tijdig gebruik van lokale voorliggende voorzieningen, waardoor een extra beroep op voorzieningen als Beschermd Wonen in een later stadium vaker kunnen worden voorkomen.	• Het faciliteren van zogenaamde 'voorliggende voorzieningen', die kunnen worden ingezet ter voorkoming van Beschermd Wonen.
Meer inwoners met psychiatrische - en/of sociaal-maatschappelijke problemen worden tijdig en passend ondersteund, waardoor zij vanuit een stabiele omgeving eerder en beter in staat zijn stappen te zetten naar meer of volledige zelfredzaamheid.	• Het faciliteren van Beschermd Wonen voor inwoners die dit nodig hebben; • Het organiseren van de toegang tot Beschermd wonen; • Het stimuleren van samenwerking tussen de toegang BW en de WIJ-teams voor de gemeente Groningen; • Het ondersteunen van zorgaanbieders bij uitstroomtrajecten.
Zorg en veiligheid	
Signalen over inwoners die als gevolg van psychiatrische problemen, middelengebruik en/of een verstandelijke beperking (mogelijk) onbegrepen en soms gevaarlijk gedrag vertonen worden zo vroeg mogelijk opgepakt waardoor zo tijdig mogelijk passende ondersteuning is gerealiseerd, gericht op herstel en herwinning van zelfredzaamheid.	• Het faciliteren van het Meldpunt Wvggz/zorgwekkend gedrag; • Het faciliteren van een gemeentelijk Wvggz/OGGz team bij WIJ Groningen dat meldingen triageert, oppakt, waar nodig Verkennend Onderzoek doet in het kader van de Wvggz en wanneer van belang een zorgmachtiging aanvraagt. • Het doorontwikkelen van de pilots Psycholance en Bereikbaarheidsteam Psychosociaal. • Het verbeteren van de toeleiding naar Vroegsignalering. • Het verder uitrollen van Samen voor Herstel. • Het implementeren van de hulpkaart. • Het oprichten van een Grijs Fonds met ketenpartners. • Het terugdringen van wachttijden ggz (ondersteuner sociaal domein).
Voor inwoners die als gevolg van een crisis acuut hulp nodig hebben zijn adequate voorzieningen getroffen aan de hand waarvan zij aan herstel kunnen werken.	Het verder ontwikkelen en faciliteren van sluitende zorgroutes acuut en niet-acuut i.s.m. ketenpartners.
Meer inwoners in een kwetsbare positie zijn bekend met en maken tijdig gebruik van lokale voorliggende voorzieningen, waardoor een beroep op voorzieningen op het terrein van Maatschappelijke Opvang vaker kunnen worden voorkomen.	• Het organiseren en inzetten van voorliggende voorzieningen, ter voorkoming van Maatschappelijke Opvang; • Het doorontwikkelen van de Groningse monitor dal- en thuislozen.

Inwoners die (noodgedwongen) beroep doen op voorzieningen in het kader van Maatschappelijke Opvang worden veilig opgevangen en passend ondersteund, gericht op herstel en herwinning van de zelfredzaamheid.	• Het subsidiëren en ondersteunen van Maatschappelijke Opvang; • Het bieden van begeleiding tijdens de opvang, gericht op herstel en herwinning van zelfredzaamheid; • Het omzetten van de opvang in 24 uur opvang met meerdere locaties waarbij de zelfredzaamheid van de inwoner leidend is bij het plaatsen in de specifieke opvanglocatie.
Signalen van inwoners die in huiselijke kring te maken hebben met (lichamelijke en/of psychische) mishandeling en/of geweld worden zo vroeg mogelijk opgepakt waardoor zo tijdig mogelijk passende ondersteuning is gerealiseerd, gericht op beëindiging van deze situatie.	• PR- en trainingsactiviteiten gericht op signalering en het bieden van informatie en advies bij het signaleren en melden van kindermishandeling; • Uitvoering regionaal actieprogramma Geweld hoort nergens thuis; • Faciliteren regionaal advies- en meldpunt Veilig Thuis • Faciliteren intensief casemanagement bij huisverboden; • Verbeteren van kwaliteit van de ambulante hulp bij huiselijk geweld; • Faciliteren van ondersteuning bij complexe problematiek: pilot MDA++ • Faciliteren Centrum voor Seksueel Geweld • Ontwikkelen integrale aanpak seksueel geweld • Uitvoering regionaal actieprogramma Geweld hoort nergens thuis; • Faciliteren regionaal advies- en meldpunt Veilig Thuis
De taakstelling huisvesting vergunninghouders is gerealiseerd.	Het in samenwerking met corporaties vergunninghouders huisvesten.
Vergunninghouders weten de weg te vinden in de samenleving als het gaat om basisvoorzieningen als gezondheid, onderwijs, opvoeding, werk en inkomen.	Het bieden van maatschappelijke begeleiding.
Inburgeringsplichtigen slagen voor het inburgeringsexamen en zijn actief op het gebied van onderwijs of werk.	Het uitvoeren van de Wet inburgering 2022.
Vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf belanden niet op straat.	Het bieden van opvang in de LVV.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Stimulering samenlevingsopbouw				
Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ-Groningen	39.580	30.984	-	Kengetal
% Meldingen bij entree WIJ-Groningen dat is afgehandeld via inzet 'eigen netwerk' en/of ondersteuning 'sociale basis'	61%	56%	-	Kengetal
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• (Redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ-Groningen	66%	64%	>70%	>70%
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen (van het deel dat bekend is met WIJ-Groningen)	30%	28%	-	Kengetal
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn met een hulpvraag door WIJ-Groningen	86%	90%	-	Kengetal

(van het deel dat contact heeft gehad met WIJ-Groningen)				
• Te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag	71%	71%	>75%	>75%
• Het gemakkelijk te vinden om bij WIJ-Groningen naar binnen te lopen	71%	69%	>75%	>75%
% Mantelzorgers (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (ernstig) belast te voelen als gevolg van de geboden zorgtaken	-	18%	Afname	Afname <20%
Passende ondersteuning				
Aantal (wettelijke) meldingen WIJ-Groningen dat heeft geleid tot een onderzoek	17.772	17.264	-	Kengetal
% Onderzoeken WIJ-Groningen dat heeft geleid tot een maatwerk voorziening	-	nieuwe indicator per 2021	-	Kengetal
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Snel geholpen te zijn bij de hulpvraag	75%	- (i.v.m. COVID)	>80%	>80%
• Zich serieus genomen te hebben gevoeld door de medewerker	86%	- (i.v.m. COVID)	>85%	>85%
• Samen met de medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing	79%	- (i.v.m. COVID)	>80%	>80%
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning:				
• Huishoudelijke Hulp	5.471 * incl. AV HH	5.949	-	Kengetal
• Begeleiding	3.948	3.663	-	Kengetal
• Beschermde Wonen	2.017	2.181	-	Kengetal
• Hulpmiddelen (WMO Oud): rolstoelen, vervoer (incl. collectief) en wonen	10.154	9.849	-	Kengetal
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag	85%	- (i.v.m. COVID)	>85%	>85%
• Dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is	84%	- (i.v.m. COVID)	>85%	>85%
• Door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie)	82%	- (i.v.m. COVID)	>80%	>80%
• Door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	82%	- (i.v.m. COVID)	>80%	>80%
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Jeugdhulp	5.672	5.772	-	Kengetal
Zorg en veiligheid				
Totaal aantal geregistreerde daklozen (overnachten in opvang, buitenslapers en/of briefadreshouders)		705	-	Kengetal
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Maatschappelijke Opvang	663	447	-	Kengetal
Totaal aantal personen die bekend zijn als buitenslaper		78	-	Kengetal

Totaal aantal personen die wegens dakloosheid briefadreshouder zijn		308	-	Kengetal
Aantal personen dat gebruik maakt van de dagopvangvoorzieningen	724	565	-	Kengetal
Aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel			-	Kengetal
Aantal jeugdigen dat uit huis geplaatst wordt	59	<70	<70	<70
Aantal meldingen van kindermishandeling bij Veilig Thuis	826	<700	<700	<700
Aantal gehuisveste vergunninghouders	168	151	280	250
Aantal mensen in LVV-Groningen	230	204	240	230
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	175	164	170	150

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR PG & Z (RIGG/GGD)
- GR Centrumregeling beschermd wonen Groningen
- GR Publiek vervoer Groningen, Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Healthy Ageing Visie en Groningen Gezond 2018-2021](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Versnelling transformatie sociaal domein in control 2018-2020](#)

[Nota regionaal kompas 'Actief onder Dak' \(2014-2017\)](#)

[Samen Sterk in Stad \(2012-2015\)](#)

[Beleidsplan/ Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein gemeente Groningen 2014/2015](#)

[Meerjarenprogramma 'Van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat' \(2015\)](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

03.3 Welzijn, gezondheid en zorg							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	Lasten						

03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	17.442	17.337	17.892	18.495	18.952	19.396
03.3.2 Publieke gezondheidszorg	7.888	8.610	8.285	8.191	8.411	8.628
03.3.3 Passende ondersteuning	242.863	218.410	229.497	225.498	227.664	230.871
03.3.4 Zorg en veiligheid	33.958	32.782	27.816	27.849	27.850	27.853
Totaal	302.152	277.139	283.491	280.033	282.877	286.748
Baten						
03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	1.868	1.510	1.527	1.503	1.513	1.519
03.3.2 Publieke gezondheidszorg	71	8	10	6	6	6
03.3.3 Passende ondersteuning	6.425	5.669	5.163	5.088	5.128	5.132
03.3.4 Zorg en veiligheid	4.521	1.407	1.373	1.361	1.361	1.361
Totaal	12.885	8.595	8.072	7.958	8.007	8.018
Geraamd resultaat voor bestemming	-289.266	-268.545	-275.418	-272.075	-274.870	-278.730
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen	3.243	1.964	2.811	3.607	4.353	5.215
Totaal onttrekkingen	2.218	2.625	2.776	4.276	4.890	5.686
Geraamd resultaat na bestemming	-290.292	-267.883	-275.454	-271.406	-274.333	-278.259

Financiële toelichtingen begroting 2022

03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	17.892	1.527	-16.365
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-53	0	0
Bestaand beleid 2022	17.945	1.527	-16.418
Verschil ten opzichte van 2021	608	17	-591

Toelichting op de lasten van 17,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de begrote 18,0 miljoen euro zetten we 10,8 miljoen euro in voor het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid; onder andere voor inzet op mantelzorg, maatschappelijke dienstverlening, dorpshuizen, Torion, buurt-/wijkcentra, bewonersorganisaties en vrijwilligerswerk. Voor positief opgroeien en innovatie jeugd hebben we 4,0 miljoen euro in de begroting opgenomen. Daarnaast hebben we voor vastgoed sociaal culturele, welzijnsinstellingen 2,0 miljoen euro opgenomen. Voor diversiteitsbeleid zit een bedrag van 1,1 miljoen euro in de begroting.

Toelichting op de baten van 1,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We ontvangen bijdragen van andere gemeenten en VSV-middelen (Vroegtijdig School Verlaten) voor 'School als Wijk' en bijdragen van andere gemeenten voor 'Zorg voor jeugd', totaal 0,8 miljoen euro. Daarnaast ontvangen we 0,5 miljoen euro aan huuropbrengsten van sociaal culturele, welzijnsinstellingen. Tot slot krijgen we van het rijk een bijdrage van 0,2 miljoen euro in verband met overgangsregeling ambulancezorg FLO (Functioneel Leeftijd Ontslag).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De toegekende intensiveringen zijn grotendeels bestemd voor het accommodatiebeleid (50 duizend euro). In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 zijn de lasten 0,6 miljoen euro hoger. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het toevoegen van accres aan de begroting 2022 (0,3 miljoen euro). De rest van het verschil heeft te maken met een aantal verschuivingen tussen beleidsvelden (zoals uitvoeringskosten en verschuiving Wmo zorgkosten in natura Haren).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Geen materiële verschillen ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021.

03.3.2 Publieke gezondheidszorg	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	-8.285	10	-8.275
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	300	0	-300
Bestaand beleid 2022	7.985	10	-7.975
Verskil ten opzichte van 2021	-624	2	626

Toelichting op de lasten van 8,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de begrote lasten heeft 6,7 miljoen euro betrekking op de inwonersbijdrage GGD (dit is conform de PG&Z begroting 2022). De rest van de gelden wordt ingezet voor Rijksvaccinatie, forensische geneeskunde, kansrijke start, JOGG, suïcide preventie, healthy ageing, B-slim en uitvoeringskosten gezondheid.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

In 2019 is een hervorming van 300 duizend euro opgenomen voor het heroverwegen van het takenpakket van de GGZ (Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg) om een besparing van 5% te realiseren. Deze taakstelling is nog niet structureel ingevuld. Hierover hebben we onlangs een zienswijze bij de begroting 2022 van de GR PG&Z voorgelegd aan de raad. Eind 2021 moet blijken of invulling vanaf 2022 haalbaar is. Vooralsnog houden we er rekening mee dat de taakstelling in 2022 niet wordt ingevuld.

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 vallen de lasten 624 duizend euro lager uit. In 2021 hebben we 485 duizend euro inzet GIDS gelden (Gezond In De Stad) en 72 duizend euro inzet Kansrijke start gelden opgenomen. Deze rijks gelden zijn niet in 2022 opgenomen waardoor ook de lasten 557 duizend euro lager zijn. Voor 2022 heeft het ministerie van VWS middels een brief aangegeven dat de GIDS gelden toegekend zullen worden, echter deze middelen zijn nog niet toegevoegd aan de algemene uitkering en daardoor ook nog niet verwerkt in de begroting 2022.

Daarnaast hebben we in 2021 incidentele middelen opgenomen voor de compensatie van de bezuiniging GGD (300 duizend euro) en frictiekosten GGD (108 duizend euro).

Aan de andere kant ontvangen we vanaf 2022 van het Rijk 110 duizend euro aan extra middelen enerzijds voor prenataal huisbezoek (71 duizend euro) en anderzijds in het kader van het rijksvaccinatieprogramma (39 duizend euro).

Daarnaast hebben we in de begroting 2022 204 duizend euro extra voor prijsindexatie opgenomen.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Geen materiële verschillen ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021.

03.3.3 Passende ondersteuning	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	229.497	5.163	-224.334

Waarvan intensivering en hervormingen 2022	9.762	187	-9.575
Bestaand beleid 2022	219.735	4.976	-214.759
Verschil ten opzichte van 2021	1.325	-693	-2.018

Toelichting op de lasten van 219,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Met onze regionale taak in het kader van Beschermd wonen (BW) is een bedrag gemoeid van 67,4 miljoen euro. Daarnaast hebben we een bedrag van 66,1 miljoen euro voor Jeugd, 51,1 miljoen euro voor Wmo 18+ en 35,1 miljoen euro voor WIJ in de begroting opgenomen.

Toelichting op de baten van 5,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De grootste post is de eigen bijdrage die we van cliënten verwachten. We verwachten 3,3 miljoen euro aan eigen bijdrage Beschermd wonen en 1,4 miljoen euro aan eigen bijdrage Wmo te ontvangen.

Toelichting op de intensivering en hervormingen jaarschijf 2022

De intensivering bedragen per saldo 9,6 miljoen euro en zijn bestemd voor:

- Zorgkosten WMO (2,5 miljoen euro)
- Financiering algemene voorzieningen die niet volledig vanuit het GON worden gefinancierd (152 duizend euro)
- Jeugdhulp (6,6 miljoen euro)
- Organisatie Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (296 duizend euro binnen dit beleidsveld, in totaal 690 duizend euro verdeeld over meerdere beleidsvelden)

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

De lasten zijn ten opzichte van de geactualiseerde begroting 1,3 miljoen euro hoger. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag.

Beschermd wonen

Voor BW hebben we 1,9 miljoen euro extra opgenomen. Conform de meicirculaire 2021 hebben we het budget geactualiseerd op basis van de loon- en prijsbijstelling 2021 en de volume-indexatie 2022.

Jeugdhulp

De lasten voor jeugdhulp zijn 1,1 miljoen euro lager. Dit wordt vooral veroorzaakt door de verwerking van de extra besparing van 2,6 miljoen euro vanuit het coalitieakkoord. Het gaat om de besparing als gevolg van de inzet OJG, acceleratie model WIJ en innoveren inkoop. Daarnaast hebben we in de begroting 2021 incidenteel een bedrag van 0,7 miljoen euro opgenomen als gevolg van de vertraging van de nieuwe inkoopwerkwijze. Aan de andere kant hebben we in de begroting 2022 0,9 miljoen euro extra aan prijscompensatie begroot en hebben we op basis van de meicirculaire 2021 1,1 miljoen extra opgenomen voor Voogdij/18+, met name als gevolg van de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022.

Wmo

De Wmo lasten zijn 0,9 miljoen euro hoger. De komt vooral om dat de lasten voor de zorg in natura Haren vanaf 2022 onder dit beleidsveld worden begroot (verschuiving vanaf beleidsveld 3.3.1).

Overige

Naast bovengenoemde mutaties wordt het verschil onder andere verklaard doordat we in de begroting 2021 incidenteel 1,0 miljoen euro hadden opgenomen voor de versnelling sociaal domein, door een verschuiving van de kostentoerekening tussen diverse beleidsvelden (- 0,4 miljoen euro) en toerekening accres (+ 1,0 miljoen euro).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 vallen de baten 0,7 miljoen euro lager uit. Dit komt voornamelijk door een daling van de eigen bijdrage BW met ruim 0,6 miljoen euro als gevolg van uitstroom naar de WLZ (Wet langdurige zorg).

03.3.4 Zorg en veiligheid	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	27.816	1.373	-26.443
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	17	0	-17
Bestaand beleid 2022	27.799	1.373	-26.426
Verschil ten opzichte van 2021	-4.983	-34	4.949

Toelichting op de lasten van 27,8 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Met onze regionale taak in het kader van Maatschappelijke opvang (MO) en Vrouwenopvang (VO) is respectievelijk 17,1 miljoen euro (MO) en 7,6 miljoen (VO) euro gemoeid. Voor de opvang van vluchtelingen en asielzoekers hebben we 1,8 miljoen euro in de begroting opgenomen. Daarnaast hebben we 1,0 miljoen euro voor heroïneverstrekking, 0,2 miljoen voor aanpak kindermishandeling en 0,1 miljoen euro in het kader van de uitstapprogramma's sekswerkers (RUPS gelden) opgenomen.

Toelichting op de baten van 1,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

In het kader van Heroïneverstrekking hebben we een rijksbijdrage begroot van 1,0 miljoen euro. Daarnaast hebben we voor VO 0,4 miljoen euro aan bijdragen van andere Groninger gemeenten begroot.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Er is 17 duizend euro aan intensiveringen beschikbaar voor Organisatie Directie Maatschappelijke Ontwikkeling binnen dit beleidsveld (in totaal 690 duizend euro, verdeeld over meerdere beleidsvelden). In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 zijn de lasten 5,0 miljoen euro lager. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door een tweetal incidentele posten die wel in de begroting 2021 zijn opgenomen en niet in de begroting 2022. Enerzijds gaat het om een bedrag van 3,9 miljoen euro voor de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV). Deze pilot loopt af en het nieuwe kabinet moet nog een beslissing nemen over het vervolg. Anderzijds gaat het om een bedrag van 1,7 miljoen euro die we voor de aanpak van dak- en thuisloosheid in het kader van het landelijke plan 'een (t)huis, een toekomst' in 2021 incidenteel hebben ontvangen.

Aan de andere kant hebben we in 2022 0,6 miljoen euro meer aan inburgeringslasten opgenomen. Vanaf 2022 is de nieuwe Inburgeringswet van kracht. We ontvangen van het rijk 0,6 miljoen euro extra voor de uitvoeringskosten.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Geen materiële verschillen ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

'We vinden dat iedere Groninger gelijke kansen verdient om de kracht van sport en bewegen te ervaren. Om te ervaren wat iedereen al weet: het is leuk, maakt gezonder, maakt gelukkiger en draagt bij aan een sterke

samenleving.' Het ontwikkelen van sportief kapitaal op jonge leeftijd en het versterken van dit kapitaal zijn noodzakelijk om een leven lang sporten en bewegen mogelijk te maken voor iedere inwoner. Sport en bewegen draagt bij aan een sterke samenleving én maatschappelijke waarden voor een sterke sport, waardoor iedereen kan meedoen, ontmoeten en plezier kan beleven aan sport- en bewegen.

Doelen Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

Om bovenstaande te kunnen bewerkstelligen zetten we in op de volgende doelen:

- Ieder kind sportief en vaardig
- Vitale sportclubs in de buurt
- Uitnodigende sportieve ruimte
- Sporten en spelen in de buurt
- (Top)talent als inspiratiebron

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2020	Beoogd 2022	Beoogd 2024
% Inwoners dat aangeeft (wekelijks) actief te sporten en (intensief) te bewegen:				
• Op basis van 18 jaar e.o. (OIS Groningen)	59%	66%	66%	rond 65%
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, bij een sportvereniging of -sportschool (GGD Groningen) *	73% (2015)	76% (2019)	-	-
% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (GGD Groningen):				
• Op basis van 19 jaar e.o., minstens 150 minuten per week (GGD Gezondheidsmonitor Groningen 4-jaarlijks)	68,8% (2016)	Volgt	-	70%
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, dagelijks minimaal 1 uur (GGD Groningen)	18% (2015)	19% (2019)	-	-
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (actief) lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	47%	47%	50%	50%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Binnensportaccommodaties, in of nabij de eigen woonomgeving	72%	63%	75%	75%
• Sportvelden en andere buitensport faciliteiten, in of nabij de eigen woonomgeving	73%	68%	75%	75%
• Plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen, in of nabij de eigen woonomgeving	74%	63%	75%	75%

Toelichting effectindicatoren

Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, bij een sportvereniging of -sportschool (GGD Groningen): De volgende GGD-monitor wordt verwacht in 2023.

Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, dagelijks minimaal 1 uur (GGD Groningen): De metingen lopen hierbij niet synchroon met de peilmomenten van de andere indicatoren, het betreft hier respectievelijk de peiljaren 2015 en 2019. De volgende GGD-monitor wordt verwacht in 2023.

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van: De trendbreuk in 2020 wordt verklaard door wijziging in onderzoeksmethode en mogelijk corona-effect.

Het is mogelijk dat er bij de jaarrekening van 2022 ook nog een corona-effect te zien is in de effectindicatoren. Bij de tabel beoogd 2022 is het uitgangspunt geweest om de indicator op te nemen zonder corona-effect.

Beleidsvelden

Deelprogramma Sport en bewegen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Sportieve infrastructuur

Een leven lang sporten en bewegen voor iedere Groninger. Daarbij is essentieel dat er een sterke sport- en beweeginfrastructuur is met veel mogelijkheden om te sporten en te bewegen, ook voor de nog niet actieve/weinig actieve inwoners. De hardware hangt nauw samen met de software (de activiteiten) en de orgware (zoals de sportclubs, de professionals en het onderwijs).

Sportief kapitaal

Het ontwikkelen van sportief kapitaal begint van jongs af door bewegingsvaardigheden op te bouwen met spelen in de buurt, op school, bij de kinderopvang en bij de sportclub. Goede bewegingsvaardigheden, zelfvertrouwen en sociale contacten dragen bij aan het opbouwen en doorontwikkelen van sportief kapitaal. We willen dat iedere Groninger in elke fase van zijn leven mee kan doen. Voor de jeugd doen we dat vanuit het programma Bslim4. We vinden een inclusief sportaanbod belangrijk om zo sporten en bewegen laagdrempelig te maken zodat ook inwoners die psychosociale en fysieke beperkingen kunnen meedoen. Daartoe is een veilig, positief en inclusief sportklimaat bij sportclubs van belang.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Met de ontwikkeling van sportief kapitaal en een leven lang sport en bewegen voor iedere Groninger draagt sport bij aan participatie in de samenleving, cohesie, positieve gezondheid en positief opgroeien. Dit willen we bereiken door strategisch in te zetten op meer samenwerkingskracht in het rijke en innovatieve sportnetwerk in Groningen, maar ook door juist lokaal in de wijken en buurten gebiedsgericht maatwerk te leveren. Samen met betrokken stakeholders en deelnemers willen we slimme interventies ontwikkelen die lokaal het verschil kunnen maken, zoals bij het Gronings Sportakkoord. Daarnaast willen we het bewustzijn vergroten ten aanzien van complexe uitdagingen in de samenleving en ontwikkelingen in sport en bewegen die hiermee verband houden of een oplossing kunnen bieden. Bij dit alles is er in de sportvisie extra aandacht voor inclusiviteit. Bij alles wat we doen stellen we onszelf de vraag of daadwerkelijk iedereen mee kan doen.

In het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2021 - 2025 zijn de ambities en strategieën uit de sportvisie vertaald naar elf actielijnen. Net als bij het Gronings Sportakkoord streven wij naar de uitvoering in nauwe samenwerking met de vele sportieve partners die onze gemeente rijk is. Daarnaast volgen wij ook de ontwikkelingen rondom het Provinciaal Beweegakkoord en het Lokaal Preventie Akkoord gemeente Groningen op de voet. De Adviescommissie voor de Sport is betrokken als adviesorgaan voor het gehele sportbeleid. De Sportkoepel is betrokken bij onderwerpen die de breedtesport raken.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Sportieve infrastructuur	
Sportaccommodaties en -faciliteiten worden optimaal benut. De capaciteit sluit aan op de vraag, faciliteiten en aanbod aan te sluiten op de behoeften van sporters.	• Project Beter Benutten voetbal en overige buitensport, optimaal gebruik sportaccommodaties; • Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB);

	- Klanttevredenheidsonderzoek; - Verdere ontwikkeling van Karding (sportcentrum en gebied); - Sport en bewegen meenemen in gebiedsontwikkeling nieuwe wijken.; - Subsidiëring zwembad/sporthal Ten Boer, zwembaden Haren en Hoogkerk.
Een gelijk speelveld voor de sportclubs die gebruik maken van gemeentelijke sportfaciliteiten.	2e fase gelijk speelveld eigendomssituaties club- en kleedaccommodaties op sportparken (voormalige gemeente Haren en Ten Boer) is gestart in 2021 en wordt verder ontwikkeld; - Ingroeieregeling harmonisatie tarieven vanaf seizoen 2022 - 2023.
De Bewegende Stad: Realiseren van uitdagende sport- en speelplekken en het (her)inrichten van een beweegvriendelijke openbare ruimte.	- Proces spelen inrichten om te komen tot meer uitdagende en toegankelijke speelvoorzieningen binnen de gemeente; - Onderzoeken of een grotere urban sports voorziening haalbaar is; - Samenwerking met City Legends om urban sports in Groningen door te ontwikkelen.
Sportief kapitaal	
Ontwikkelen van bewegingsvaardigheid, sportief leervermogen, sportidentiteit en opdoen van positieve sportervaringen die bij hun motivatie passen.	Bslim4: inzet van brede vakdocenten (bewegingsonderwijs + naschoolse activiteiten) en buursportcoaches.
Wegnemen van fysieke, sociale en financiële barrières bij doelgroepen waarbij de sportdeelname achterblijft.	- Continueren Jeugdfonds Sport & Cultuur, daarnaast ook Sportfonds voor volwassenen; - Sport- en cultuur-hopper; - Inzet beweegcoach inclusief sporten (Gronings Sportakkoord).
Vitaliseren van sportclubs door op maat begeleiding en ondersteuningsprojecten.	- Doorontwikkeling sportpark-management en sportwijken; - Ontwikkeling Veilig sportief en inclusief Sportklimaat; - Services voor cursussen en procesbegeleiding;
Kennis en expertise benutten om talentprogramma's te verbeteren en deze in te zetten voor versterking van de breedtesport.	- Ondersteuning 7 Regionale Training Centra (RTC's); - Kennisdeling Sport Science & Innovation Groningen; - Gezamenlijke uitvoering Talenthub Groningen.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
% Klanttevredenheid (op basis van klanttevredenheidsonderzoeken) over sportaccommodaties aangaande:				
• Zwembaden en ijsbanen (score)	7,7	-	-	80%
• Sporthallen	-	-	7	70%
• Gymzalen en dojo's	6,3	-	-	70%
• Sportparken	-	6,9	-	84%
• Dienstverlening Sport050	8,6	-	8	86%
Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande:				
• Zwembaden	480.000	258.000	480.000	480.000
• Ijsbaan	133.500	80.000	120.000	133.500
• Sporthallen	57%	-	57%*	60%
• Gymzalen	55%	-	57%	60%
Percentage positief oordeel over Bslim-activiteiten door deelnemers	95%	-	95%	95%

Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdsportfonds	1.265	1.239	1.400	1.400
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	96%	97%	90 - 100%	90 - 100%
Gemiddelde waardering van gebruikers van nieuwe sport- en beweegplekken	-	-	-	nulmeting
Gemiddelde waardering van talenten binnen de RTC's aangaande de kwaliteit van het talentprogramma	-	-	-	nulmeting

* Bezettingsgraad geeft gemiddelde weer over 12 maanden, gedurende de dag. De bezettingsgraad ligt tijdens verenigingsuren (tussen 17.00 en 22.30 u) hoger.

Toelichting prestatie indicatoren

Bij de klanttevredenheidsonderzoeken, die we per onderwerp 1 x per 3 jaar uitvoerden, werken we vanaf 2021 met een nieuwe onderzoekopzet, waarbij we voor ieder onderdeel jaarlijks de klanttevredenheid meten in percentage (voorheen in cijfers).

Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande: Zwembaden en ijsbaan in 2020 zijn lager als gevolg van coronamaatregelen. Bij beoogd 2021 zijn we uitgegaan van een normaal jaar zonder corona beperkingen. In de VGR is dit aangepast.

Bezoekersaantallen gemeentelijke zwembaden: Op basis van totaal inclusief 3 gesubsidieerde zwembaden in Haren, Hoogkerk en Ten Boer gaan we uit van in totaal 546.000. Als gevolg van de coronamaatregelen is er geen vergelijkbare bezettingsgraad.

In 2020 en 2021 effect op bezoekersaantallen als gevolg van de corona maatregelen. De toename in 2022 kan bekeken worden in relatie tot 2019.

Bij de vanaf 2022 opgenomen prestatie indicatoren 'percentage sportclubs dat kan worden aangemerkt als vitaal' en 'gemiddelde waardering van talenten binnen de RTC's' wordt in 2022 een nulmeting gedaan.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Sport en Beweging 2021+, Sportief kapitaal voor iedere Groninger, november 2020](#)

[Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2021-2025, Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten, april 2021](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

03.4 Sport en bewegen							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	Lasten						
03.4.1	Sportieve infrastructuur	24.785	27.692	28.457	27.739	26.982	27.887

03.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	1.880	2.299	1.911	1.942	1.955	1.971
Totaal	26.666	29.991	30.368	29.681	28.937	29.858
Baten						
03.4.1 Sportieve infrastructuur	6.641	9.211	9.461	9.457	9.456	9.453
03.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	204	405	5	5	5	5
Totaal	6.845	9.616	9.466	9.462	9.461	9.458
Geraamd resultaat voor bestemming	-19.820	-20.374	-20.902	-20.220	-19.476	-20.399
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen	358	138	112	139	165	195
Totaal onttrekkingen	680	551	186	239	206	233
Geraamd resultaat na bestemming	-19.499	-19.962	-20.828	-20.119	-19.435	-20.362

Financiële toelichtingen begroting 2022

3.4.1 Sportieve infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	28.457	9.461	-18.996
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	1.053	0	-1.053
Bestaand beleid 2022	27.404	9.461	-17.943
Verschil ten opzichte van 2021	-288	250	538

Toelichting op de lasten van 27,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de middelen voor sportieve infrastructuur zetten we via Sport050 14,8 miljoen euro in voor sportparken, gymlokalen, sporthallen en multifunctionele centra, 8,7 miljoen voor zwembaden en 1,9 miljoen voor de ijsbaan Karding. Voor de recreatiegebieden en bewegende stad hebben we respectievelijk een bedrag van 0,7 miljoen en 0,1 miljoen in de begroting opgenomen. De overige lasten van 1,2 miljoen euro zijn vooral algemene uitvoeringskosten.

Toelichting op de baten van 9,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Sinds 2019 ontvangen we 1,4 miljoen euro in het kader van de Specifieke uitkering sport (SPUK betreffende compensatie btw-nadeel). De overige baten zijn voornamelijk huuropbrengsten, entree- en lesgelden. De totale baten (SPUK en overige baten) van de sporthallen, gymlokalen en sportparken bedragen 4,6 miljoen euro, van de zwembaden 3,5 miljoen euro en de ijsbaan Karding 1,3 miljoen euro.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 1,053 miljoen euro en worden ingezet voor:

- Actualisatie Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) Sportvastgoed (300 duizend euro)
- Plankosten Karding (300 duizend euro)
- Herontwikkeling Karding - tijdelijke gebruik huidige complex (176 duizend euro)
- Meerschapp Paterswolde (75 duizend euro)
- Structuur Sport050 (182 duizend euro)

Verder zijn een aantal toegekende intensiveringen over meerdere beleidsvelden verdeeld, binnen dit beleidsveld levert dat een toegekend bedrag op van 20 duizend euro. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

De begrote lasten zijn 288 duizend euro lager dan in de actuele begroting 2021. Dit wordt veroorzaakt door diverse kleinere mutaties, waaronder een tweetal incidentele posten die wel in de begroting 2021 en niet in de begroting 2022 zijn opgenomen (co-financieringsfonds duurzame sportfaciliteiten en compensatie taakstelling Meerschap).

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de actuele begroting 2021 zijn de begrote baten 250 duizend euro hoger. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat we voor 2022 de begrote huuropbrengsten hebben opgehoogd met de reguliere prijsindexatie.

3.4.2 Ontwikkelen sportkapitaal	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	1.911	5	-1.906
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	1.911	5	- 1.906
Vershil ten opzichte van 2021	-388	-400	- 12

Toelichting op de lasten van 1,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De middelen worden ingezet om jeugd in beweging te krijgen, voor talentontwikkeling, voor combinatiefuncties en voor ondersteuning van verenigingen.

Toelichting op de baten van 5 duizend euro (bestaand beleid 2022)

We ontvangen van diverse verenigingen rente in verband met uitstaande leningen.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Niet van toepassing.

Toelichting op het verschil in de lasten en baten ten opzichte van de begroting 2021

Het verschil in de lasten en baten tussen de begroting 2022 en de actuele begroting 2021 wordt grotendeels verklaard door de verwerking van het Groninger Sportakkoord. In de actuele begroting 2021 hebben voor het Groninger Sportakkoord 2021 zowel aan de baten- als aan de lastenkant een bedrag van 400 duizend euro opgenomen. Deze gelden, die wij van het Rijk vanuit de Regeling Sportakkoord 2020-2022 ontvangen, worden door de samenwerkingspartners ingezet. De gelden in het kader van het Groninger Sportakkoord 2022 zullen we in de loop van 2022, zodra we de beschikking van het rijk hebben ontvangen, budgettair neutraal verwerken.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 3.5: Cultuur

Groningen is een jonge gemeente met een authentiek en hoogstaand cultureel aanbod. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van de gemeente. Wij vinden kunst en cultuur belangrijk voor onze inwoners omdat cultuur verrast, verrijkt en schoonheid biedt. De artistieke waarde van kunst en cultuur staat voor ons als intrinsieke waarde voorop. Er is tevens steeds meer bekend over het positieve effect van cultuurdeelname op je gezondheid. Cultuur draagt bij aan het cultureel zelfbewustzijn, de leefkwaliteit en

identiteit van onze inwoners, van jong tot oud en met alle achtergronden en opleidingsniveaus. Culturele voorzieningen geven inwoners de mogelijkheid verhalen te delen, anderen te ontmoeten en hun creatieve talenten te ontwikkelen. We willen dat cultuur een breed bereik heeft zodat alle inwoners zich herkennen in het aanbod. Daarom zetten wij de komende jaren in op 'Kunst en cultuur voor iedereen'.

Doelen Deelprogramma 3.5: Cultuur

- Kunst en cultuur voor iedereen
- Een sterke basis
- City of talent

Effectindicatoren

Effect indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022	Beoogd 2024
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (maandelijks) creatieve, kunstzinnige hobby's uit te oefenen, zoals muziek spelen, dansen, schilderen, e.d.	28%	-	31%	-	30%	30%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens):						
• Een film- of theatervoorstelling, concert of museum te bezoeken	91%	-	85%	-	87%	87%
• Een festival, braderie of evenement te bezoeken	87%	-	78%	-	82%	82%
• Een activiteit in een wijkgebouw, bibliotheek of cultureel centrum te bezoeken	31%	-	46%	-	40%	40%
Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen:						
• Eurosonic Open Air	15.000	15.000	0	0	Toename	Toename
• Winter welvaart	30.000	36.000	0	0		
• Bevrijdingsfestival	135.000	80.000	0	0	Toename	Afname
Aantal bezoekers evenementen in openbare ruimte in totaal *	-	-	-	1.500.000	1.500.000	Toename
Aantal (of %) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen:						
• SPOT	-	-	-	-	Toename	Toename
• Groninger Museum	-	-	-	-	Toename	Toename
• Forum	-	-	-	-	Toename	Toename
Aantal (geluids-)klachten over evenementen in de openbare ruimte	198	557	1	235	Gelijk niveau ten opzichte van 2018	Gelijk niveau ten opzichte van 2018

Toelichting effectindicatoren

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (maandelijks) creatieve, kunstzinnige hobby's uit te oefenen, zoals muziek spelen, dansen, schilderen, en dergelijke: Deze indicator wordt gemeten in de basismonitor, dit onderzoek vindt tweejaarlijks plaats.

Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen: Deze festivals konden vanwege corona niet doorgaan

Aantal bezoekers evenementen in openbare ruimte in totaal; Dit wordt in 2022 voor het eerst gemeten.

Aantal (of %) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen; Dit wordt in 2022 voor het eerst gemeten.

Beleidsvelden

Deelprogramma Cultuur bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Culturele infrastructuur

Groningen kent een sterke culturele sector; om dit te behouden is het van belang dat we goede voorwaarden creëren. Dit doen we door instellingen die de basis vormen van onze culturele infrastructuur voor acht jaar op te nemen in onze cultuurnota's. Ook investeren we in nieuwe huisvesting en een gezonde arbeidsmarkt voor de culturele sector. We willen ervoor zorgen dat het vele creatieve talent verbonden blijft aan Groningen en dat talent de kans krijgt zich te ontwikkelen en te professionaliseren.

Groningen is een echte evenementengemeente. Jaarlijks vinden zo'n 350 evenementen plaats. We zijn trots op de iconische festivals die Groningen op de kaart zet. Veel evenementen die nieuwe verhalen vertellen en ontmoetingen mogelijk maken worden (mede) georganiseerd door vrijwilligers. Evenementen, groot en klein, leveren zo een sterke bijdrage aan sociale cohesie. Een goed aanbod van (culturele) evenementen draagt bij aan waardering voor Groningen en heeft een positief effect op het vestigingsklimaat.

Cultuur beleven

Cultuur beoefenen of bezoeken draagt bij aan zingeving. We zien steeds meer dat cultuur onderdeel wordt van de wijkgerichte aanpak en zo bijdraagt aan de leefkwaliteit van inwoners. We willen dat cultuur toegankelijk is voor een ieder, dat betekent betaalbaar aanbod, maar ook voor elk wat wils. Door cultuur in de openbare ruimte te organiseren, vergroten we de zichtbaarheid van cultuur en zorgen we ervoor dat inwoners 'vanzelf' in aanraking komen met cultuur.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Sinds maart 2020 verkeert de cultuur- en evenementensector als gevolg van Covid-19 in zwaar weer. Sinds het uitbreken van de Coronacrisis konden evenementen en festivals, groot en klein, niet of enkel onder strikte voorwaarden doorgaan. Eind juni versoepelde het kabinet de coronamaatregelen waarop met name jongeren in groten getale het nachtleven en evenementen bezochten. Dit leidde tot een golf aan nieuwe besmettingen, waarop het kabinet uiteindelijk festivals, (meerdaagse) evenementen en nachthoreca weer zeer strenge beperkingen oplegde. De cultuur- en evenementensector staan landelijk achteraan in de rij bij de heropening, terwijl vergelijkbare sportevenementen wel plaats mochten vinden. Dit leidde tot veel frustratie en onbegrip. Voor de langere termijn is er veel behoefte aan een duidelijk perspectief en verlenging van steunmaatregelen.

2022 zal vooral in het teken staan van een zo goed mogelijk herstel van de cultuur- en evenementensector, zodat er ook in de komende jaren een goed aanbod is voor Groningers en bezoekers. Met dat doel voeren we gesprekken met instellingen, organisatoren, omwonenden en andere stakeholders. Ook zal verder worden gezocht naar extra ruimte voor evenementen, op tijdelijke of vaste plekken, in Groningen. Een van de ontwikkelingen die in 2021 is ingezet, de verdere ontwikkeling en toekomstbestendigheid van het evenemententerrein op de Drafbaan, geven we in 2022 verder vorm.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Culturele infrastructuur	
Een breed en divers aanbod van (laagdrempelige) culturele en kunstzinnige activiteiten en	Start bouw en uitwerking programmering Museum aan de A;

faciliteiten, waar iedereen, jong en oud, arm en rijk aan kan meedoen;	• Uitwerking van de voorkeurslocatie (stationsgebied) voor een nieuw muziekcentrum als mogelijke opvolger van De Oosterpoort; • Volwaardige start van de Kunstwerf en Villa B in het Ebbingekwartier als kersverse thuisbasis van zeven instellingen op het gebied van de podiumkunsten; • Vertaling definitief ontwerp nieuwbouw VRIJDAG in een technisch ontwerp, dat als basis dient voor de te selecteren aannemer, waarmee de bouwvoorbereiding kan starten in 2023; • Verder werken aan de tijdelijke herhuisvesting van VRIJDAG tijdens de bouwwerkzaamheden; • Noodzakelijke en gewenste aanpassingen in beeld brengen voor programma en vastgoed van MartiniPlaza voor de lange termijn (uitwerking visie); • We streven naar een verzelfstandigd Centrum voor Kunst en Cultuur in Haren; • Nieuw evenementenbeleid waarin 'Evenementen voor iedereen' als een van de ambities invulling krijgt
De stad kent een complete culturele keten in meerdere disciplines, biedt ruimte aan vernieuwingen die een aanvulling vormen op dit aanbod en heeft oog voor het bestaande culturele erfgoed.	• Binnen We the North werken zeven noordelijke overheden als stedelijke culturele regio aan talentontwikkeling, lobby en innovatie; • Gesprekspartner zijn van het Rijk en fondsen voor de vormgeving van het landelijke beleid.
De sector heeft een sterke basis, met gezonde arbeidsrelaties, goede organisatiestructuren en onafhankelijk toezicht, aan de hand van de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice.	• In 2021 hebben wij onderzoek laten doen naar de betekenis van de Fair Practice Code voor onze culturele infrastructuur, in 2022 brengen we uitkomsten van dit onderzoek in praktijk.
Talentvolle kunstenaars kunnen zich ontwikkelen en presenteren binnen de complete keten van talentontwikkeling in meerdere disciplines in onze stad én in het gehele Noorden.	• Ondersteuning van 3 talentvolle makers in de tweejarige regeling; • Starten met Stadstalent; een talentvolle jonge kunstenaar die vanuit de eigen discipline op ontwikkelingen in de gemeente reflecteert • Uitbreiding van de stipendia; • Stimuleren talent ontwikkelingsnetwerken in Noord-Nederland, zoals Station Noord; • Stimuleren ondernemerschapsvaardigheden van (jong) talent in creatieve en culturele sector; • In de uitwerking van de Aanpak broedplaatsen faciliteren we passende ruimte voor nieuwe makers, kunstenaars en creatieve ZZP'ers.
Een toekomstbestendige evenementenlocatie voor grootschalige concerten.	• Op basis van de besluitvorming in mei 2021 wordt het evenemententerrein Stadspark gereedgemaakt voor evenementen uit het topsegment; • Verder werken aan de ontwikkeling van het terrein, en kijken naar de optimalisering voor evenementen in samenhang met de publieke openstelling van het terrein als integraal onderdeel van het Stadspark.
We bieden ruimte aan evenementen en beperken zo veel mogelijk de ervaren overlast.	• Verkennen van mogelijkheden voor (tijdelijke) evenemententerreinen; • Herijken van de (ruimtelijke) kaders voor grote en middelgrote evenementen en voor de vergunningverlening;

	- Na vaststelling van het nieuwe evenementenbeleid vertalen we ambities naar procedures, voorschriften en afspraken rond evenementen in Groningen in een nieuwe nota evenementenvergunningen; - Onderzoeken van technieken en geluidsbeperkende maatregelen zowel in de ontwikkeling van het evenemententerrein Stadspark als bij de vergunningsvoorwaarden.
Cultuur beleven	
- Meer kinderen kunnen hun (creatieve en/of kunstzinnige) talenten ontdekken en ontwikkelen door een goed en passend cultuuraanbod binnen het onderwijs; - Er is een goed cultuuraanbod voor het onderwijs.	- In 2022 besteden we extra aandacht aan het voortgezet onderwijs, deze ontwikkeling wordt landelijk ingezet vanuit de CMK-regeling; - We geven K&C opdracht de kanselijkheid op scholen te vergroten door focus te hebben op scholen waar weinig aan cultuuronderwijs gebeurt.
- Meer inwoners komen op een laagdrempelige wijze in aanraking met cultuur door (onder andere) de aanwezigheid van een tijdelijk of permanent aanbod van kunst en erfgoed in de openbare ruimte; - Inwoners worden gestimuleerd om kunst en cultuur te bezoeken of zelf aan kunst en cultuur te doen.	- In gebiedsontwikkeling voegen we kunst in de openbare ruimte toe waar relevant in samenwerking met stadsontwikkeling en Kunstpunt Groningen; - In samenwerking met Marketing Groningen maken we cultureel aanbod beter zichtbaar en vindbaar; - We onderzoeken de status van cultuurbeoefening, cultuurbezoek en cultuurwaardering van bewoners van Groningen; - We zetten cultuurcoaches in in de wijken Selwerd, Paddepoel, De Wijert, Korrewegwijk, Beijum, Vinkhuizen, Oosterparkwijk, Lewenborg en in het dorp Ten Boer; - Ondersteunen van De wijk de Wereld dat dit jaar plaatsvindt in de Oosterparkwijk; - We geven VRIJDAG opdracht duurzaam aanbod in de wijken te ontwikkelen; - SPOT werkt de programma's Leerwerk, Ode en De wijk de Wereld verder uit; - De bibliotheek levert een belangrijke bijdrage aan het stimuleren van participatie in de samenleving. We vragen Forum Groningen in te zetten op versterking van haar functies in het sociaal domein.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
% Inwoners dat aangeeft dat het cultuuraanbod passend is bij de eigen behoeften of wensen				
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	-*	-	-	Toename
• Jongeren (o.b.v. jongeren panel)	-	-	-	Toename
Aantal cultuurinstellingen dat kan worden aangemerkt als:				
• Bestuurlijk competent (op basis van criteria: 'good governance', 'fair practice' en 'code culturele diversiteit')	-	-	Toename	Toename
• Financieel gezond en weerbaar (op basis van criteria: 'prognose' sluitende exploitatie en voldoende weerstandsvermogen)	34*	32*	Toename	Toename
Aantal bezoekers:				
• SPOT	305.441	88.245	300.000*	Toename
• Groninger Museum	324.296	116.167	200.000*	Toename

• Forum	-	1.621.378	1.300.000*	Toename
Aantal personen dat deelneemt aan/ lid is van:				
• Cultuurhopper	97	787	120	Toename
• Activiteiten/ cursussen VRIJDAG	14.275	9.984	-*	Toename
• Bibliotheek	46.000	49.894	45.000*	Toename
Aantal professionele talentontwikkelingstrajecten	5	5	-*	Continueren

Toelichting prestatie indicatoren

* In 2018 hebben we voor het eerst onderzoek gedaan naar cultuurbeoefening, cultuurbezoek en waardering van bewoners, met de inzet dit tweejaarlijks te doen. Vanwege corona hebben we dit niet uitgevoerd in 2020. We gaan dit onderzoek opnieuw doen in 2022. In 2018 was het percentage voor volwassenen 80% en voor jongeren 60%.

* In totaal worden 37 culturele instellingen gesubsidieerd.

* In de begroting 2021 is ervoor gekozen uit te gaan van een normaal jaar, in de beoogde cijfers is geen rekening gehouden met corona.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- MartiniPlaza
- Groninger archieven

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Kadernota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2028](#)

[Cultuurnota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2024](#)

[Toekomstdocument 'We the North' 2021-2024](#)

[Nota evenementenvergunningen \(2021\)](#)

[Nota lokale media-instellingen 2020-2023](#)

[Verkenning nieuw muziekcentrum \(2018\)](#)

[Strategisch evenementenbeleid \(2014\)](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

03.5 Cultuur						
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024
						2025
	Lasten					

03.5.1 Culturele infrastructuur	22.728	31.611	29.843	30.235	30.694	31.263
03.5.2 Cultuur beleven	22.955	24.359	24.274	25.115	25.495	26.127
Totaal	45.683	55.970	54.116	55.350	56.189	57.390
Baten						
03.5.1 Culturele infrastructuur	7.029	13.597	13.734	13.793	13.841	13.890
03.5.2 Cultuur beleven	707	654	665	631	631	631
Totaal	7.737	14.251	14.398	14.424	14.472	14.521
Geraamd resultaat voor bestemming	-37.946	-41.719	-39.718	-40.926	-41.717	-42.869
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen	403	1.167	1.691	2.186	2.652	3.188
Totaal onttrekkingen	0	1.527	1.642	2.589	2.968	3.463
Geraamd resultaat na bestemming	-38.350	-41.359	-39.767	-40.523	-41.401	-42.594

Financiële toelichtingen begroting 2022

03.5.1 Culturele infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	29.843	13.734	-16.109
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	913	-49	-962
Bestaand beleid 2022	28.930	13.783	-15.147
Verschil ten opzichte van 2021	-2.681	186	-2.867

Toelichting op de lasten van 28,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de totale lasten heeft 14,9 miljoen euro betrekking op de Oosterpoort & Stadsschouwburg (SPOT). Dit betreft zowel de lasten voor de culturele activiteiten als de horeca- en de facilitaire kosten. Daarnaast gaat 14,0 miljoen euro naar de culturele infrastructuur, subsidies in het kader van podiumkunsten en beeldende kunsten. Het betreft hier de lasten met betrekking tot culturele gebouwen zoals het Groninger Forum, het Groninger Museum, Martiniplaza, Vrijdag, Grand Futura, Simplon en bijdragen voor onder andere het Noord Nederlands orkest en toneel, Noorderlicht, Vera, de Kunstraad, het Jonge Harten Festival en Noorderzon.

Toelichting op de baten van 13,8 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten hebben voor 9,5 miljoen euro betrekking op huur- en horecaopbrengsten Oosterpoort en Stadsschouwburg (SPOT). Daarnaast ontvangen we 0,5 miljoen aan opbrengsten vanuit evenementen en kermis. Het resterende deel betreft voornamelijk de huurbedragen die we ontvangen van het Groninger Museum (1,1 miljoen euro), het Groninger Forum (1,9 miljoen euro), Vrijdag (0,3 miljoen euro) en Kunstwerf (0,2 miljoen euro).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen per saldo 962 duizend euro en worden ingezet voor:

- Onderzoek en uitwerking nieuw muziekcentrum 2022 en verder (452 duizend euro)
- 350 jaar Gronings Ontzet in 2022 (150 duizend euro)
- Taakstelling evenementen niet volledig realiseerbaar (49 duizend euro)
- Personele capaciteit SPOT (cao ontwikkelingen) (300 duizend euro)

Verder zijn een aantal toegekende intensiveringen over meerdere beleidsvelden verdeeld, binnen dit beleidsveld levert dat een toegekend bedrag op van 11 duizend euro. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 vallen de lasten 2,7 miljoen euro lager uit. In de begroting 2021 hebben we 2,9 miljoen euro aan incidentele middelen opgenomen in het kader van het steunpakket Corona, deze middelen hebben we niet in 2022. Door het verwerken van het reguliere accres van 0,2 miljoen euro in de begroting 2022, is per saldo sprake van een verschil van 2,7 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn er geen materiële afwijkingen.

03.5.2 Cultureel beleven	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	24.273	664	-23.609
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	149	0	-149
Bestaand beleid 2022	24.124	664	-23.460
Verskil ten opzichte van 2021	-235	11	-246

Toelichting op de lasten van 24,1 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Van de lasten is 9,7 miljoen euro begroot voor het Groninger Forum. Daarnaast is 3,2 miljoen euro begroot voor Stichting Vrijdag, 2,7 miljoen euro voor de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RHC Groninger Archieven, 2,0 miljoen euro voor een bijdrage in de kapitaallasten van Martiniplaza, 1,0 miljoen voor CBK en 0,8 miljoen euro voor Het Clockhuys/CKC Haren.

Voor de extra ambities op het gebied van cultuur is vanuit het coalitieakkoord 1,0 miljoen euro in de begroting opgenomen. Tevens is in de begroting een bedrag van 1,1 miljoen euro opgenomen voor de uitvoeringskosten culturele voorzieningen. De overige bedragen, die optellen tot 2,6 miljoen euro, zijn begroot voor diverse andere musea, mediabeleid, cultuureducatie en amateurkunst. Waaronder gelden voor Eurosonic Noorderslag en Peter de Grote Festival.

Toelichting op de baten van 0,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten hebben voor 0,3 miljoen euro betrekking op huuropbrengsten betreffende Het Clockhuys/CKC Haren. De overige baten van 0,4 miljoen euro ontvangen we als bijdragen voor cursussen (zoals muziekscholing en beelden kunst- en theatercursussen).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 149 duizend euro. Hiervan is voor de jaarschijf 2022 130 duizend euro bestemd voor Martiniplaza vanwege een toenemende onderhoudsbehoefte.

Verder zijn een aantal toegekende intensiveringen over meerdere beleidsvelden verdeeld, binnen dit beleidsveld levert dat een toegekend bedrag op van 20 duizend euro. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021 vallen de lasten 235 duizend euro lager uit. In de begroting 2021 hebben we 770 duizend euro aan incidentele middelen opgenomen in het kader van het steunpakket Corona, deze middelen hebben we niet in 2022. Met name door de verwerking van het reguliere accres in de begroting 2022 bedraagt het verschil per saldo 235 duizend euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn er geen materiële afwijkingen.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;

- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Programma 4: Dienstverlening en bestuur

In dit programma staat de dienstverlening aan onze inwoners en de ondersteuning van het bestuur en de organisatie centraal. Daarnaast worden de algemene inkomsten verantwoord zoals het gemeentefonds en belastingen, evenals de baten en de lasten van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen (overhead). Ook verantwoordt we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het hierbij behorende beleid is opgenomen in paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#).

De gebiedsteams en wijk- en dorpswethouders zijn het gezicht van de gemeente in onze wijken, buurten en dorpen. We verbinden de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Het Programmabureau Wijkvernieuwing en Gebiedsgericht werken zet in op de wijk- en dorpsontwikkeling als basis. Voor een aantal wijken hebben we extra aandacht met de intensivering van de wijkvernieuwing. In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en formuleren op basis hiervan de resultaten en activiteiten van het gebiedsprogramma die we willen bereiken

We zijn een organisatie die van ruimtelijk tot sociaal gebied bijna vierhonderd producten en diensten aanbiedt. We willen onze dienstverlening blijven verbeteren vanuit het perspectief van de inwoners en ondernemers. Het is onze ambitie om als één gemeente te communiceren. We blijven daarom inzetten op het verbeteren van de samenwerking tussen organisatieonderdelen en streven naar toegankelijke fysieke en digitale dienstverlening voor onze inwoners. We faciliteren zo optimaal mogelijk onze gemeentelijke taken. Het beleid voor onze bedrijfsvoering worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Deelprogramma's

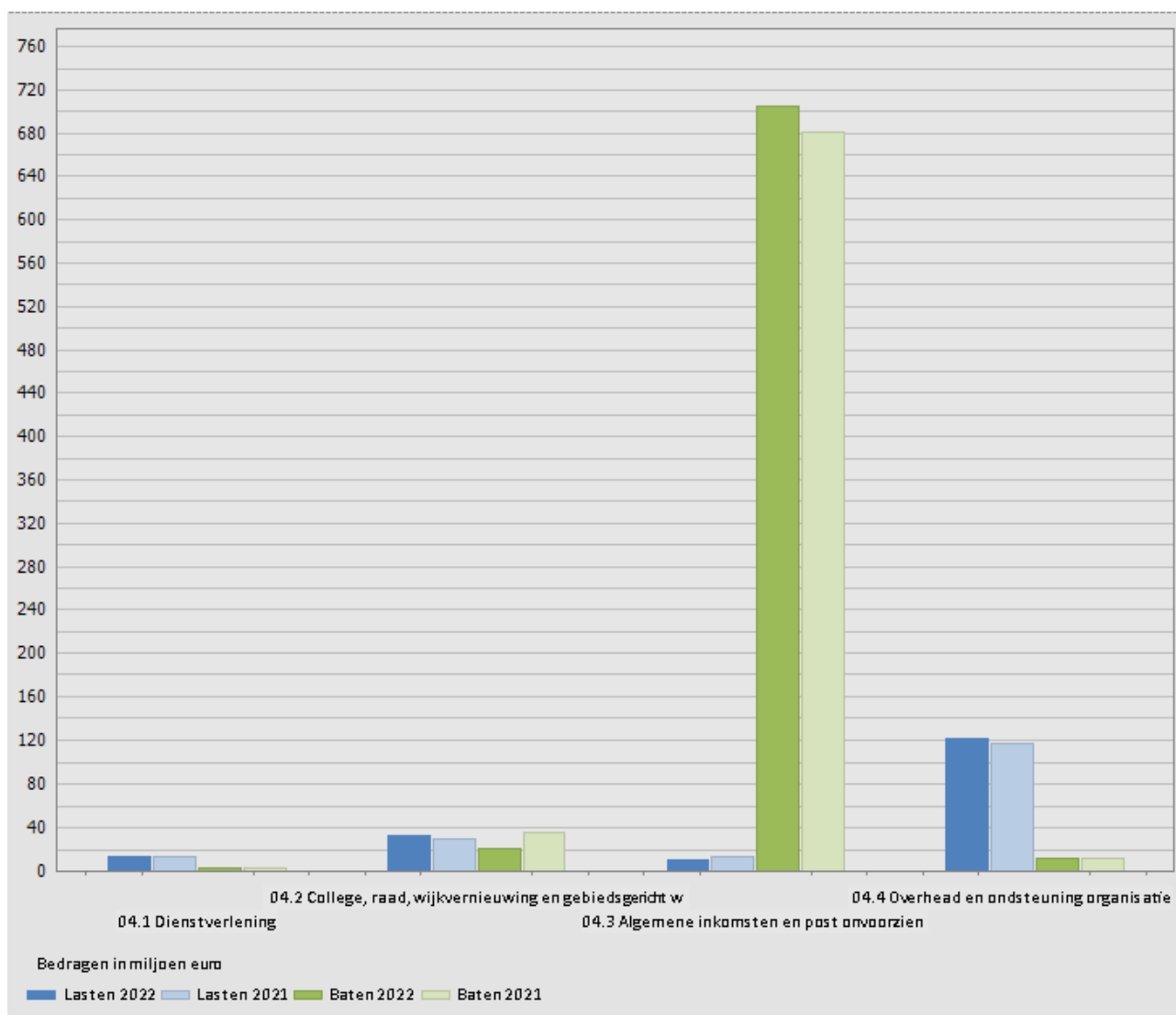
Het programma Bestuur en dienstverlening bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- **Dienstverlening**
- **College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken**
- **Algemene inkomsten**
- **Overhead en ondersteuning organisatie**

Begroting in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de begroting 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2021 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

Als gemeente zijn we voor een groot deel een dienstverlener voor onze inwoners en ondernemers. Ons streven is om de gemeentelijke dienstverlening zo duidelijk en toegankelijk mogelijk te leveren, met oog voor de menselijke maat. We proberen proactief te voldoen aan de informatiebehoeften van inwoners en stellen hierbij onze inwoner centraal. We zijn transparant en bereikbaar voor iedereen en staan open voor signalen uit de samenleving.

Doelen Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

- **We stellen onze inwoner en ondernemer centraal**
We zijn er voor onze inwoner en ondernemer en richten onze dienstverlening in vanuit hun perspectief;
- **Onze inwoner en ondernemer ervaart één gemeente**
We spreken met één mond en houden oog voor de menselijke maat;
- **Informatie en gegevens inzichtelijk op één centrale plek**
Voor goed contact tussen inwoner en gemeente zijn de actuele behoeften en de juiste beschikbare informatie van groot belang. Op deze manier hoeven inwoners maar één keer hun verhaal te doen, ongeacht wie ze spreken;
- **Het contact is kanaalafhankelijk**
De inwoner of ondernemer kiest het gewenste contactkanaal, waarbij deze kanalen allemaal naadloos

op elkaar zijn aangesloten. We schrijven in duidelijke taal en voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen;

- **Digitaal waar kan, fysiek waar nodig**

Wij zorgen voor een optimale digitale dienstverlening waar men snel en goed geholpen wordt. Wij zijn er daarbij als gemeente voor al onze inwoners: De fysieke dienstverlening blijft vindbaar en beschikbaar;

- **Proactief en Preventief**

Vanuit onze functie als dienstverlener willen we niet alleen reageren op de vraag van buiten, maar ook proactief zijn in onze hulp aan inwoners die daar recht op hebben.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt het effect van het door ons gewenste beleid gemeten.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022	Beoogd 2023
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening.	6,8	7,0	7,0	7,0	7,0

Beleidsvelden

Deelprogramma Dienstverlening bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over alle producten en diensten die de gemeente verleent aan onze inwoners en ondernemers. Niet alleen uitvoerende taken zoals burgerzaken of de website, maar ook de algehele regie op de dienstverlening. Het gaat daarbij ook over de relatie die wij met onze inwoners en ondernemers beogen. Hoe we dit zien hebben we dan ook uitgewerkt in onze nieuwe visie op dienstverlening (2021), met als kern zes principes van dienstverlening waar wij naar streven.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Onze inwoners en ondernemers zien één gemeente en willen ook één gemeente ervaren. Tegelijkertijd zijn wij wel een organisatie die van ruimtelijk tot sociaal gebied bijna vierhonderd producten en diensten aanbiedt. Hierin is het dan ook onze missie om de dienstverlening van de gemeente Groningen te blijven aanbieden vanuit het perspectief van deze inwoner en ondernemer: zodat onze inwoner en ondernemer een optimale ervaring wordt geboden. De belangrijke taak die de komende tijd dan ook voor ons ligt is het integraal inrichten van onze dienstverlening.

Hiervoor hebben we in 2021 de nieuwe visie op dienstverlening opgesteld, waar aan de hand van zes principes ons wensbeeld van optimale dienstverlening staat beschreven. Wij zien het in 2022 als onze taak om met actief aan de slag te gaan om naar dit wensbeeld toe te groeien. Dit doen we met concrete acties, zoals het verbeteren van de samenwerking tussen organisatieonderdelen, het investeren in de ontwikkeling van een MijnGroningen omgeving voor toegankelijke digitale dienstverlening en uitvoering geven aan de Groninger Digitale Agenda (eind 2021). Deze laatstgenoemde behelst de gebundelde uitwerking van onze ambitie op het gebied van digitalisering en dienstverlening.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Regie op dienstverlening	
Onze dienstverlening inrichten vanuit het perspectief van de inwoner en ondernemer;	Samen met inwoners onze dienstverleningsprocessen verbeteren;

Eén gemeente: voor de inwoner spreken met één mond (integraliteit).	- De interne samenwerking verbeteren en afspraken maken ten behoeve van een optimale ervaring voor onze inwoners, zoals bijvoorbeeld het verminderen van het aantal websites; - Het starten met het bundelen van onze digitale portalen binnen één MijnGroningen omgeving.
Burgerzaken	
- Onze dienstverlening toegankelijk en bereikbaar houden, zowel fysiek als digitaal; - In het klanttevredenheidsonderzoek willen we een 8 behalen; - Huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen handhaven en in 2022 voldoen aan de wettelijke norm 'goed'; - Ook met de jaarlijkse zelfevaluatie van het reisdocumentenproces willen we de wettelijke score 'goed' halen.	- Afgeven van paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten, rijbewijzen en overige persoonsdocumenten, uitvoeren werkzaamheden Burgerlijke stand en uitvoering Wet basisregistratie personen; - De organisatie van de verkiezing van de leden van de gemeenteraad op 16 maart 2022; - Pilot samenwerking met bibliotheken: deze wordt onderzocht. Een pilot Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) vindt plaats in Selwerd.
Website en nieuwsbrieven	
- Binnen- en buitenwereld nauwer aan elkaar verbinden; - In gemeentelijke communicatie nog beter aansluiten op wensen en behoeften van inwoners.	- Contentstrategie ontwikkelen waarin boodschappen, toon en kanaal zijn afgestemd op informatiebehoefte van onze inwoners; - Uitbreiden van de Newsroom zodat naast huidige analisten, KCC, web- en nieuwsredactie ook de communicatieadviseurs direct zijn aangehaakt; - Inregelen van de eind 2021 vernieuwde website, met speciale aandacht voor het verder verbeteren van de online toegankelijkheid.
Belastingen (Noordelijk Belastingkantoor)	
Vanuit onze regio het NBK laten uitgroeien tot een deskundige, betrouwbare en flexibele organisatie die haar werk tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.	We zorgen ervoor dat het Noordelijk Belastingkantoor de prestatieafspraken over de dienstverlening nakomt en we bewaken de voortgang van de verbetermaatregelen en de informatievoorziening daarover.
Klant Contact Centrum*	
- Als gezicht van de gemeente de vragen van inwoners en ondernemers zo goed mogelijk beantwoorden; - Vanuit de signaleringsrol actief bijdragen aan het verbeteren van de dienstverlening.	- Binnen de bestaande servicenormen bereikbaar zijn voor vragen en melding van inwoners, ondernemers en derden via de telefoon, social media, webcare en de post; - Actief beheren van uniforme en zuivere informatie voor eenduidige informatievoorziening (kennismanagement); - Signalen van inwoners over problemen aan de voorkant analyseren en op de juiste plek agenderen. *Het Klant Contact Centrum wordt in 2022 hernoemd in navolging van de motie 'Overheid is geen BV'.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein.	8	8	8	8
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat.	8	8,5	8	8
Klanttevredenheid publieksbalie Haren.	8	8	8	8
Klanttevredenheid Website.	7	7,1	7,5	7,5
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050.	7,5	7,1	7,5	7,5
% Terugbellen binnen 1 werkdag.	69%	73%	75%	80%
% Terugbellen binnen 2 werkdagen.	80%	83%	100%	100%

Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 min.	6:30	5:46	Maximaal 5 min	Maximaal 5 min
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 min.	7:36	5:28	Maximaal 15 min	Maximaal 15 min

Toelichting prestatie indicatoren

Terugbellen: De norm om 100% binnen 1 of 2 werkdagen terug te bellen is niet altijd mogelijk. Bij de afdeling Stadstoezicht mag bijvoorbeeld alleen de handhaver van het incident zelf terugbellen, waarbij de gewenste 24 uur termijn al wordt overschreden. Ook voor andere afdelingen is het binnen 1 of 2 werkdagen terugbellen niet altijd mogelijk om te realiseren. De Directie Publieke Dienstverlening heeft met het KCC een signaleringsfunctie binnen de organisatie met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening. Afdelingen worden waar nodig door het KCC gewezen op het niet tijdig terugbellen van de terugbel-verzoeken. We zien dat de verbetering in houding en gedrag een cultuurverandering vereist. Dit een langzaam proces is waar we van ver zijn gekomen, want in 2018 behaalden we 55% en in 2019 80%. We constateren dat we goed op weg zijn en werken aan de doelstelling richting 100%.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Noordelijk Belastingkantoor

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Visie op Dienstverlening -](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

04.1 Dienstverlening							
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting			
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
04.1.1	Publieke dienstverlening	13.698	13.390	13.142	12.799	13.056	13.372
	Totaal	13.698	13.390	13.142	12.799	13.056	13.372
Baten							
04.1.1	Publieke dienstverlening	4.154	3.011	2.584	2.584	3.070	3.222
	Totaal	4.154	3.011	2.584	2.584	3.070	3.222
Geraamd resultaat voor bestemming		-9.544	-10.379	-10.559	-10.215	-9.986	-10.151
Reserve mutaties							

Totaal toevoegingen					
Totaal onttrekkingen					
Geraamd resultaat na bestemming	-9.544	-10.379	-10.558	-10.215	-9.986
					-10.150

Financiële toelichtingen begroting 2022

Beleidsveld 4.1.1 Publieke dienstverlening	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	13.142	2.584	-10.558
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	207	0	-207
Bestaand beleid 2022	12.935	2.584	-10.351
Verschil ten opzichte van 2021	-455	-427	-28

Toelichting op de lasten van 12,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten voor de uitgifte van diverse leges burgerzaken, zoals reisdocumenten en rijbewijzen, zijn begroot op 2,3 miljoen euro. Voor de uitvoering van de dienstverlening van de diverse belastingen verwachten wij 3,8 miljoen euro uit te geven. De lasten van de publieke dienstverlening voor het uitvoeren van algemene burgerzaken zijn begroot op 3,1 miljoen euro, dit is inclusief 0,7 miljoen voor het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Verder hebben we 0,2 miljoen euro begroot voor het project Virtueel Groningen. Voor de ICT-ondersteuning, functioneel beheer en onderhoud van applicaties van publieke dienstverlening verwachten we 0,8 miljoen euro aan lasten. De lasten voor het uitvoeren van het klant contact centrum bedragen 2,7 miljoen.

Toelichting op de baten van 2,6 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

We verwachten 2,4 miljoen euro aan inkomsten te ontvangen voor diverse leges Burgerzaken, zoals reisdocumenten en rijbewijzen. Verder hebben we 0,2 miljoen euro begroot aan baten voor Registratie Niet-Ingezetenen (RNI).

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 207 duizend euro en worden voor 180 duizend euro ingezet voor het niet realiseren hervorming publieke dienstverlening. Daarnaast is binnen dit beleidsveld een bedrag van 27 duizend euro bestemd voor tekort capaciteit uitvoering en beheer BAG / jaarlijkse mutatie detectie (in totaal 120 duizend euro, verdeeld over meerdere beleidsvelden). In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten 437 duizend euro lager begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door het extra budget van 270 duizend euro dat beschikbaar is gesteld voor de voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2021, deze wordt in 2022 terug geraamd. Verder loopt de begroting voor het project Virtueel Groningen in 2022 terug met 110 duizend euro.

Daarnaast verwachten we in 2022 een lagere afgifte leges Burgerzaken. Dit komt met name door de zogenaamde 'rijbewijscyclus'. Vanaf 1 oktober 2021 hebben we te maken met een periode van vijf jaar waarin minder rijbewijzen worden afgegeven. In verband met een lagere afgifte worden er ook minder rijksleges, 55 duizend euro, aan het rijk afgedragen. De personele capaciteit is eveneens aangepast op de lagere afgifte en dat levert 175 duizend euro minder lasten op.

Anderzijds stijgen de lasten met 175 duizend euro doordat de afgelopen jaren het aantal bezwaarschriften tegen de WOZ afkomstig van no-cure/ no-pay bureau sterk toegenomen is en daarmee eveneens de uitgekeerde proceskostenvergoedingen.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de baten 427 duizend euro lager begroot. Dit wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt doordat er door de lagere afgifte van rijbewijzen ook minder leges worden ontvangen. Dit betreft 175 duizend euro aan gemeente leges en 55 duizend euro aan rijksleges.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

In het deelprogramma College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken richten we ons op de partners die College en Raad ondersteunen (zoals de griffie en de ombudsman). Begrotingsposten die nog niet direct aan een beleidsveld (kunnen) worden overgeheveld, worden eerst op ook in dit deelprogramma begroot (concernstelposten). Daarnaast verantwoorden we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het beleid van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken is opgenomen in Paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#).

De griffie heeft tot doel de raad zo goed mogelijk te ondersteunen bij zijn werk. Naast de logistieke - gaat het daarbij ook om de procesinhoudelijke ondersteuning. De griffie levert een actieve bijdrage aan de wijze waarop de raad functioneert en kan meebewegen met diverse maatschappelijke ontwikkelingen. 2022, het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen, staat voor de griffie in het teken van het in positie brengen, adviseren en ondersteunen van de nieuwe raad. Verder zal in het voorjaar door raad en griffie de nieuwe werkomgeving in het gerenoveerde stadhuis worden betrokken.

Doelen Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

- Om de nieuwe raadsleden zo goed mogelijk voor te bereiden op hun taken, wordt een introductieprogramma opgesteld, dit in samenwerking met externen en de ambtelijke organisatie. De griffie neemt hierin het voortouw. De verdere implementatie van de vergaderwijze en de begeleiding van de vakcommissies wordt ingevuld. Diverse persoonlijke, praktische voorzieningen voor raadsleden en woordvoerders zullen worden georganiseerd;
- Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) werkt op basis van het coalitieakkoord en hanteert een bestuursstijl die ruimte geeft aan inbreng, wijziging, verbetering en coproductie met belangenorganisaties, bewoners, deskundigen, ondernemers;
- De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van burgers over gedragingen van de gemeente, maar ook klachten die betrekking hebben op stichting WIJ, de GGD, Beschermd Wonen en Opvang en het Noordelijk Belastingkantoor (NBK), voor zover het de inwoners van de gemeente Groningen betreft. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de verschillende organisaties worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de betreffende organisatie niet uitkomen.
- De doelen van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken zijn te vinden in [Paragraaf 1](#). We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#).

Effectindicatoren

De effect indicatoren meten de mate waarin het lukt om de geformuleerde doelen te realiseren. Er zijn binnen dit deelprogramma geen effect indicatoren opgenomen.

Beleidsvelden

Deelprogramma College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken bestaat uit de volgende beleidsvelden:

College, gemeenteraad en griffie

In dit beleidsveld College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken richten we ons op het ondersteunen van College en Raad.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

In 2021 is de formalisering van de nieuwe vergaderwijze uitgewerkt en (deels) vastgelegd. Het nieuwe raadsinformatiesysteem is verder geïmplementeerd. Er is een uitbreiding gerealiseerd van de ondersteuning van het audit committee, en het griffiebureau (secretariaat) is versterkt met 0,5 fte. Daarnaast heeft de Rekenkamer voltijds (was half-) ondersteuning gekregen in de vorm van een secretaris/onderzoeker.

De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van inwoners en andere betrokkenen over gedragingen van de gemeente. Maar ook klachten die betrekking hebben op stichting WIJ, de GGD, Beschermd Wonen en Opvang en het Noordelijk Belastingkantoor (NBK), voor zover het de inwoners van de gemeente Groningen betreft. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de verschillende organisaties worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de betreffende organisatie niet uitkomen.

De eerste helft van het jaar 2021 laat vergelijkbare aantallen qua instroom zien als in 2020.

De inloopsprekuren zijn vanwege de voortdurende maatregelen ter beperking van de Coronapandemie nog niet weer opgestart. De huidige kantoorruimte is daarvoor te klein. Het is de bedoeling om in het najaar van 2021 daarmee weer te starten met gebruikmaking van een andere locatie.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
College, Gemeenteraad en Griffie	
• Vlot verloop van de raadswisseling in maart 2022; • Nadere implementatie van de werkwijzen van de raad en ondersteunende (digitale) systemen; • Een professioneel ondersteunde, goed geïnformeerde raad en fracties die in staat zijn hun werkzaamheden uit te voeren.	• Het voorbereiden, organiseren en communiceren van een toereikend afscheid- en introductieprogramma en praktische (rand)voorwaarden als ICT middelen; • Adequate, proactieve ondersteuning en advisering organiseren van de betreffende vakcommissies, verordeningen voorbereiden; • (Door)ontwikkelen en verbeteren van de werkprocessen, -methoden (Raadsinformatiesysteem) en griffievaardigheden met behulp van opleiding en specialisatie.
De lange-termijnagenda biedt overzicht van de te bespreken agendapunten voor de komende tijd. De breed opgezette agendacommissie heeft, ondersteund door de griffie, een actieve rol in de agendering van onderwerpen die (in	• Zorgvuldige inpassing van de nieuwe vergaderwijze, inclusief de ontwikkeling en aanvulling van bijbehorende instrumenten en ondersteuning; • De basis op orde: doorontwikkeling van de ondersteunende administratieve processen en communicatie, optimalisering

samenspraak met het college) behandeld worden.	van de organisatie - en het faciliteren van overleg- en vergadercondities.
De inwoners van de gemeente Groningen weten hun raad te vinden zodat uitwisseling van informatie plaatsvindt en de betekenis van de volksvertegenwoordiging aan zichtbaarheid wint.	
Ombudsman	
Herstel van het vertrouwen van de burger in de betreffende organisaties is een belangrijk doel. De inzet van de ombudsman (interventie) is er daarom op gericht dat de burger zich gehoord voelt naar aanleiding van zijn klacht of probleem (uiting van onvrede). En vervolgens dat het probleem wordt opgelost, er contact wordt gelegd of hersteld of een antwoord op de vraag wordt verkregen als dat bij de betrokken organisatie niet is gelukt. Het kan ook betekenen dat de gang van zaken door de ombudsman onderzocht wordt. De uitkomst van het onderzoek kan vergezeld gaan van een oordeel, advies of aanbeveling. Waarbij een ander belangrijk doel is dat de organisatie kan leren van de aangebrachte en behandelde zaken.	• Mensen te woord staan (mondeling of schriftelijk) die zich tot de ombudsman richten; • Verwijzen naar de juiste instantie als de ombudsman niet bevoegd is; • Intervenieren bij vastgelopen contact of spoedeisende/urgente kwesties; • Onderzoeken naar aanleiding van uitingen van onvrede; • Informeren van de betrokken organisatie en de verzoeker hierover; • Rapporteren aan gemeenteraad, betrokken organisatie en burgers; • Bijhouden van de website met recent afgeronde onderzoeken en interventies.

Prestatie indicatoren

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
	Zie jaarverslag ombudsman 2019	Zie jaarverslag ombudsman 2020	Geen doelstelling/ afhankelijk van instroom	Geen doelstelling; afhankelijk van instroom

Toelichting prestatie indicatoren

Ombudsman: Over de inhoud en de aantallen binnengekomen klachten en behandelde dossiers rapporteert de ombudsman jaarlijks (artikel 81u Gemeentewet) aan de gemeenteraad. Zie daarvoor de jaarverslagen.

De ombudsman streeft geen aantallen na, vandaar dat er geen prestatie indicator is opgenomen. De instroom is afhankelijk van het handelen van de gemeente, stichting WIJ, NBK, GGD, Bescherm Wonen & Opvang en van de inwoners en andere betrokkenen bij het handelen van deze organisaties.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Vereniging Groninger Gemeenten

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Naar nieuwe werk- en vergaderwijzen van de gemeenteraad, januari 2020](#)
[Wijzigingen werkwijze raad, september 2020](#)

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht w

Nr	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele Begroting 2021	Primitieve begroting			
				2022	2023	2024	2025
Bedragen x 1.000 euro							
Lasten							
04.2.1	College en Raad	8.932	6.347	7.953	6.865	6.786	6.840
04.2.2	Gebiedsgericht werken	3.331	3.911	4.130	2.020	2.020	2.020
04.2.3	Wijkvernieuwing	11.404	14.414	11.440	2.606	2.391	2.391
Totaal		23.666	24.671	23.523	11.491	11.197	11.251
Baten							
04.2.1	College en Raad	777	1.250	1.500	1.500	0	0
04.2.2	Gebiedsgericht werken	198	165	165	165	165	165
04.2.3	Wijkvernieuwing	7.046	8.870	6.984	2.150	1.745	1.745
Totaal		8.021	10.285	8.649	3.815	1.910	1.910
Geraamd resultaat voor bestemming		-15.645	-14.386	-14.874	-7.676	-9.287	-9.341
Reserve mutaties							
Totaal toevoegingen		15.512	5.445	9.335	12.162	10.367	9.397
Totaal onttrekkingen		44.348	25.297	12.194	7.475	4.936	2.513
Geraamd resultaat na bestemming		13.191	5.466	-12.015	-12.363	-14.718	-16.225

Financiële toelichtingen begroting 2022

4.2.1 College en Raad	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	7.953	1.500	-6.453
Waarvan intensivering en hervormingen 2022	-758	0	-758
Bestaand beleid 2022	8.711	1.500	-7.211
Verschil ten opzichte van 2021	2.364	250	-2.114

Toelichting op de lasten van 8,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten voor de Raad en Griffie zijn begroot op 3,1 miljoen euro. Voor het College van Burgemeester en Wethouders is inclusief de ondersteuning een bedrag van 2,7 miljoen euro begroot en 1,4 miljoen euro is beschikbaar voor deelname aan diverse samenwerkingsverbanden. De inzet en ondersteuning van de ombudsman bedraagt 0,4 miljoen euro. Voor organisatiekosten en organisatieontwikkeling is een budget van 2,1 miljoen euro beschikbaar en voor de effecten van de verzelfstandiging van de GGD is een bedrag van 0,5 miljoen euro begroot. Verder is er voor de gemeentelijke herindeling nog 0,1 miljoen euro in de begroting opgenomen en is de personele formatie met 0,1 miljoen euro verhoogd ten behoeve van een lobbyist.

Het saldo van de nog te realiseren bezuinigingen is 5,4 miljoen euro (negatieve last). Bij bezuinigingen met effect op de tarieven voor de burger is een restant weglekbudget van 1,2 miljoen euro beschikbaar. Verder is voor areaaluitbreiding voor het sociaal domein een bedrag van 0,2 miljoen euro beschikbaar. Per saldo geeft het meerjarenbeeld voor 2022 een positief resultaat van 2,1 miljoen euro. In de begroting is dit voordeel ingezet ter dekking van de intensiveringen bij de andere programma's. Overige lasten tellen op tot een bedrag van 0,2 miljoen euro.

Toelichting op de baten van 1,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Aan nog te realiseren bezuinigingen is een taakstelling van 1,5 miljoen euro in de begroting opgenomen met betrekking tot het binnenhalen van subsidies.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld is 1,795 miljoen euro aan intensiveringsmiddelen toegekend voor het niet realiseren van hervormingen (1,5 miljoen euro) en het generatiepact (295 duizend euro). Verder is 103 duizend euro aan de algemene bestemmingsreserve onttrokken ter dekking van extra capaciteit toetsing werkzaamheden zuidelijke ringweg.

Aan hervormingen is een aanvullend bedrag voor subsidies opgevoerd van 500 duizend euro en is 323 duizend euro onttrokken aan de algemene bestemmingsreserve ter dekking van de begroting.

Tot slot is het saldo van het meerjarenbeeld ad 2,1 miljoen euro terug geraamd en is het begrotingssaldo voor 2022 ad 122 duizend euro toegevoegd aan de algemene reserve.

Samenvattend:

Lasten	-758
Baten	0
Reservemutaties	<u>-304</u>
Totaal	-1062

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd per deelprogramma.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten met 2,4 miljoen euro gestegen.

Behalve het saldo van het meerjarenbeeld (N 1,8 miljoen euro) wordt deze afwijking vooral veroorzaakt door een hoger saldo van nog te realiseren bezuinigingen (N 0,9 miljoen euro) en zijn de budgetten voor stadstalenten naar dit beleidsveld overgeheveld ten behoeve van het nieuwe Young Professional programma (N 0,5 miljoen euro). Daarnaast is het beschikbare bedrag voor de gemeentelijke herindeling verlaagd (V 1,3 miljoen euro). Overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van 0,5 miljoen euro.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De baten zijn 250 duizend euro hoger dan in 2021. Dit voordeel ontstaat door een verhoging van de bezuiniging op het binnenhalen van subsidies.

4.2.2 Gebiedsgericht werken	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	4.130	165	-3.965
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	260	0	-260
Bestaand beleid 2022	3.870	165	-3.705
Verskil ten opzichte van 2021	-40	0	40

Toelichting op de lasten van 3,9 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Voor de uitvoering van de gebiedsagenda's is 2,8 miljoen euro begroot. De bedrijfsvoering van gebiedsgericht werken via gebiedszaken bedraagt 1,1 miljoen euro.

Toelichting op de baten van 0,2 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten ad 0,2 miljoen euro hebben betrekking op het informatiecentrum op de Grote Markt en zijn onveranderd ten opzichte van de begroting 2021.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 260 duizend euro en worden ingezet voor structurele financiering gebiedsteams 2022 en verder. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

n.v.t.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

n.v.t.

4.2.3 Wijkvernieuwing	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	11.440	6.984	-4.456
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	450	0	-450
Bestaand beleid 2022	10.990	6.984	-4.006
Vershil ten opzichte van 2021	-3.424	-1.886	1.538

Toelichting op de lasten van 11,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De belangrijkste bestanddelen zijn:

- Middelen voor het invulling geven aan de wijkvernieuwingsplannen (4,7 miljoen euro);
- Inzet van middelen die beschikbaar zijn vanuit de Specifieke uitkering Regio Deal (4,4 miljoen euro);
- Inzet van middelen voor het aardbevingsprogramma (1,9 miljoen euro);

Toelichting op de baten van 7,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De baten bestaan voor 4,4 miljoen uit de Specifieke uitkering Regio Deal en voor de overige 2,6 miljoen euro uit de lumpsum-bijdrage voor het Aardbevingsprogramma.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen 450 duizend euro en worden ingezet voor organisatie Programma Wijkvernieuwing / Gebiedsgericht werken. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten met 3,4 miljoen euro gedaald.

In de begroting 2021 is het uitvoeringsbudget ten behoeve van Wijkvernieuwing Selwerd incidenteel verhoogd met 2,5 miljoen euro. Ook is er in 2021 een incidentele onttrekking van 1,0 miljoen euro aan de reserve SIF geweest om de overbesteding van de wijkvernieuwing te kunnen dekken. Beide budgetten keren in de begroting 2022 derhalve niet terug.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de baten met 1,9 miljoen euro gedaald.

Voor 2,5 miljoen wordt dit veroorzaakt doordat de bijdrage in 2021 van Warmtestad voor de wijkvernieuwing Selwerd eenmalig was. De resterende afwijking betreft de lumpsum-bijdrage voor het Aardbevingsprogramma, wat jaarlijks opnieuw wordt bepaald en in 2022 0,6 miljoen euro hoger uit valt.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

In dit deelprogramma verantwoorden we de inkomsten zoals het gemeentefonds, de belastingen, de rente reserves, dividenden en post onvoorzien. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen.

Doelen Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

- We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.

Effectindicatoren

De effect indicatoren meten de mate waarin het lukt om de geformuleerde doelen te realiseren. Er zijn binnen dit deelprogramma geen effect indicatoren opgenomen. Indicatoren die betrekking hebben op bedrijfsvoering zijn opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

In dit deelprogramma is het overzicht algemene dekkingsmiddelen opgenomen conform het BBV:

Baten	Rek.2020	2021	2022	2023	2024	2025
Onroerend zaakbelasting	89.312	94.505	97.941	101.207	103.548	106.229
Roerende zaakbelasting	129	110	132	135	137	140
Hondenbelasting	1.040	1.115	0	0	0	0
Overige belastingen	1.727	2.274	2.274	2.424	2.424	2.424
Saldo financieringsfunctie	1.897	1.269	1.313	2.877	3.904	4.882
Gemeentefonds	592.178	572.929	594.938	590.543	597.585	607.949
Dividenden	1.852	1.640	1.648	740	740	740
Totaal	688.135	673.842	698.246	697.836	708.338	722.364

Lasten	Rek.2020	2021	2022	2023	2024	2025
Compensatieregeling OZB	792	810	460	218	0	0
Post Onvoorzien	0	170	173	176	179	183
Diverse uitvoeringslasten	2.965	3.028	2.732	2.813	2.883	2.959
Te betalen Vpb	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	3.757	4.008	3.365	3.207	3.062	3.142

Totaal	684.378	669.834	694.881	694.629	705.276	719.222
---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de volgende paragrafen en hoofdstukken:

- Voor belastingen verwijzen wij naar Paragraaf 8: [Lokale heffingen](#);
- Voor de rente-effecten en dividenden verwijzen wij naar Paragraaf 5: [Financiering](#);

- Voor het gemeentefonds verwijzen wij naar de Financiële positie 1: [Financieel Meerjarenbeeld](#).

Herziening gemeentefonds

De verdeling van de middelen in het gemeentefonds wordt herijkt. De laatste herziening van de financiële verhoudingen stamt uit 1997. Sindsdien is er veel veranderd in de opgaven voor gemeenten. Bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein en de toenemende regionale samenwerking op tal van terreinen. De herziening van de verdeling van de algemene uitkering is met behulp van de onderzoeksbureaus AEF en Cebeon uitgevoerd. Op basis van de eerste voorlopige uitkomsten van de herziening bleek dat Groningse en Friese gemeenten er onevenredig op achteruit gaan. Er is toen besloten om met de Friese en Groninger gezamenlijk op te trekken om tot een eerlijkere verdeling te komen. De minister heeft naar aanleiding van reacties van gemeenten en de ROB vervolgens besloten het voorgestelde verdeelmodel nog eens nader te onderzoeken. In de zomervakantie is een aangepast verdeelvoorstel voor het gemeentefonds gepresenteerd. Hieruit blijkt voor veel noordelijke gemeentes een verbetering maar toch blijken er nog steeds een aantal noordelijke gemeenten er onevenredig op achteruit te gaan. Dit najaar worden de ROB en de VNG/gemeenten geconsulteerd over het nieuwe verdeelmodel. Uiteindelijk besluit een nieuw kabinet over de herziening van de verdeling van het gemeentefonds en dit zal op zijn vroegst vanaf 2023 van kracht worden.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
• We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.	• We verwerken de uitkomsten van de circulaires conform de consistente gedragslijn verwerkt in de Voorjaarsnota,
• Algemene dekkingsmiddelen leveren een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.	

Prestatie indicatoren

Er zijn binnen dit deelprogramma geen meetbare prestatie indicatoren.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- BNG Bank

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Er zijn op dit deelprogramma geen relevante beleidsnota's

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling

in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien						
Nr.	Omschrijving	Rekening	Actuele Begroting	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	2021	2022	2023	2024
	Lasten					
04.3.1	Algemene Inkomsten	13.470	12.947	10.516	6.365	4.447
04.3.2	Post Onvoorzien	0	170	173	176	179
	Totaal	13.470	13.117	10.689	6.541	4.626
	Baten					
04.3.1	Algemene Inkomsten	698.147	682.950	705.570	701.169	709.902
	Totaal	698.147	682.950	705.570	701.169	709.902
	Geraamd resultaat voor bestemming	684.677	669.834	694.881	694.629	705.276
	Reserve mutaties					
	Totaal toevoegingen					
	Totaal onttrekkingen					
	Geraamd resultaat na bestemming	684.677	669.833	694.881	694.628	705.276

Financiële toelichtingen begroting 2022

4.3.1 Algemene inkomsten	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	10.516	705.570	695.054
Waarvan intensivering en hervormingen 2022	0	17.228	17.228
Bestaand beleid 2022	10.516	688.342	677.826
Verschil ten opzichte van 2021	-2.430	5.392	7.822

Toelichting op de lasten van 10,5 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Bij de financieringsfunctie van de gemeente hebben we een rentelast van 7,3 miljoen euro begroot. De externe lasten worden berekend aan de hand van reeds afgesloten leningen en een prognose voor nog aan te trekken leningen op basis van de investeringsplannen. De direct toe te wijzen lasten aan de uitvoering van de Onroerende zaakbelasting (OZB) bedragen 3,1 miljoen euro. Dat is inclusief de compensatieregeling OZB. De lasten van deelnemingen (Euroborg, Martiniplaza, BNG, Enexis en Waterbedrijf) bedragen tezamen 108 duizend euro.

Toelichting op de baten van 688,4 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De bijdrage vanuit het Gemeentefonds hebben we begroot op 577,6 miljoen euro. De berekening is gebaseerd op de gegevens vanuit de meicirculaire 2021. De rentebaten van de financieringsfunctie van de gemeente hebben we begroot op 8,6 miljoen euro. Aan dividend van de deelnemingen in Enexis en BNG verwachten we 1,6 miljoen euro te ontvangen.

De opbrengst van de OZB hebben we begroot op 98,0 miljoen euro. Hierbij is rekening gehouden met de nominale tariefstijging en met verwachte volumeontwikkeling door nieuwbouw. De raming van de opbrengst logiesbelasting is 2,3 miljoen euro. Hierbij wordt rekening gehouden met de groei in het aantal overnachtingen

van de afgelopen jaren. De verwachte inkomsten uit reclamebelasting zijn 150 duizend euro en uit roerende zaakbelasting 132 duizend euro.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Het betreft hier de middelen voor Jeugd van 17,4 miljoen euro. Tot slot is er voor 150 duizend euro toegekend voor uitstel reclamebelasting.

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten met 2,4 miljoen euro gedaald. Voor 1,8 miljoen euro het gevolg van dalende rentelasten, voor 350 duizend euro door een lager beschikbaar bedrag voor de compensatie OZB niet-woningen Haren en Ten Boer en voor 190 duizend euro liggen de lasten in relatie tot de OZB iets lager. In verband met de afschaffing van de hondenbelasting zijn de lasten met 110 duizend euro verlaagd.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De baten zijn 5,4 miljoen euro hoger dan in 2021. De OZB stijgt naar verwachting met 4,8 miljoen euro. Deze stijging wordt veroorzaakt door autonome ontwikkelingen en door de extra verhoging in verband met het vervallen van de hondenbelasting. Hiertegenover staat dat het effect van de vrijstelling OZB voor voortgezet onderwijs tot 1,4 miljoen lagere opbrengsten leidt. De afschaffing van de hondenbelasting heeft een batenverlaging van 1,1 miljoen euro tot gevolg en de reclamebelasting levert daarentegen 150 duizend euro meer op. In de paragraaf lokale heffingen is een uitgebreidere toelichting op de belastingen opgenomen. Het Gemeentefonds stijgt met 4,6 miljoen euro. Deze stijging wordt vooral verklaard door de meicirculaire 2021. Hierin zitten diverse taakmutaties zoals Beschermd wonen. De lagere rentestand zorgt er voor dat we 1,7 miljoen euro minder aan rentebaten door kunnen berekenen.

4.3.2 Post Onvoorzien	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	173	0	-173
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	0	0	0
Bestaand beleid 2022	173	0	-173
Verskil ten opzichte van 2021	3	0	-3

Toelichting op de lasten van 173 duizend euro (bestaand beleid 2022)

In de begroting houden we rekening met een post voor onvoorziene zaken. Door indexatie is deze met 3 duizend euro gestegen.

Toelichting op de baten (bestaand beleid 2022)

Niet van toepassing

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

Niet van toepassing

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie

In het deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen. Dit gaat om de concernstaf, de concerndirectie en het shared service center (SSC, incl. kernvastgoed). Daarnaast wordt in dit programma de overhead van de gemeente Groningen verantwoord. Het beleid voor de bedrijfsvoering en de (wettelijke) indicatoren worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Vanaf 2017 moeten alle gemeenten in Nederland dezelfde definitie hanteren voor overhead en deze overhead op een plek binnen de begroting zichtbaar maken. Onder overhead wordt verstaan "Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces".

Voortgang lopende jaar relevante ontwikkelingen

Voor de relevante ontwikkelingen verwijzen wij naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend aan bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld).

Voor resultaten en activiteiten verwijzen wij u naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Stichting Sociaal Fonds Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Deelprogramma overhead en ondersteuning heeft geen beleidsnota's:

Financiën

In dit onderdeel worden de financiën van het deelprogramma toegelicht op het niveau van het beleidsveld. Door een toelichting op het niveau van het beleidsveld, sluiten we aan bij de indeling in de tabel met resultaten/ activiteiten. Indien mogelijk wordt bij de toelichting op de totale lasten aangesloten bij de activiteiten.

Financieel overzicht lasten en baten

04.4 Overhead en ondersteuning organisatie						
Nr	Omschrijving	Rekening	Actuele	Primitieve begroting		
	Bedragen x 1.000 euro	2020	Begroting 2021	2022	2023	2024
				2025		
	Lasten					
04.4.1	Overhead	115.921	115.545	119.022	121.721	123.580
04.4.2	Ondersteuning organisatie	2.178	2.219	2.401	3.235	3.185
	Totaal	118.100	117.764	121.423	124.956	126.766
						130.696

Baten						
04.4.1 Overhead	10.683	10.411	9.887	9.926	11.953	10.017
04.4.2 Ondersteuning organisatie	1.299	1.662	1.722	1.722	1.722	1.722
Totaal	11.983	12.073	11.609	11.648	13.675	11.738
Geraamd resultaat voor bestemming	-106.117	-105.691	-109.813	-113.308	-113.090	-118.957
Reserve mutaties						
Totaal toevoegingen	147	169	946	147	2.010	36
Totaal onttrekkingen	126	159	196	200	242	211
Geraamd resultaat na bestemming	-106.138	-105.701	-110.564	-113.255	-114.859	-118.783

Financiële toelichtingen begroting 2022

Beleidsveld 04.4.1 Overhead	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	119.022	9.887	-109.135
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	2.975	-400	-3.375
Bestaand beleid 2022	116.047	10.287	-105.760
Verschil ten opzichte van 2021	502	-124	-626

Toelichting op de lasten van 116 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De lasten van de zuivere overhead bedragen 116 miljoen euro. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Conform de definitie vanuit notitie overhead van de commissie BBV bevat overhead de volgende elementen: Leidinggevenden primair proces; financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie; personeel- en organisatie management (HRM); opleidingskosten personeel; inkoop, aanbesteding en contractmanagement; interne- en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie; juridische zaken; bestuurszaken en bestuursondersteuning; informatievoorziening en automatisering (ICT); facilitaire zaken en huisvesting; documentatie en informatievoorziening en managementondersteuning primair proces. De overhead is inclusief lasten waarvoor we ook baten ontvangen.

Toelichting op de baten van 10,3 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote baten voor werkzaamheden voor de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) bedragen 2 miljoen euro. Dit betreffen kostendekkende werkzaamheden. Daarnaast ontvangen we 0,8 miljoen euro uit de doorbelasting van personeel en overhead voor overige dienstverlening aan derden. We ontvangen bovendien 0,2 miljoen euro als vergoeding voor administratiekosten verzekeringen derden. We hebben 3,4 miljoen euro begroot aan baten voor dienstverlening ICT aan derden en we verwachten 3,3 miljoen euro aan inkomsten voor verhuur van panden inclusief facilitaire dienstverlening te ontvangen. Verder hebben we 0,4 miljoen euro baten begroot voor taakstellende verhoging voor de dekkingsgraad van tarieven. De overige opbrengsten bedragen 0,2 miljoen euro.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

De intensiveringen bedragen per saldo 3,4 miljoen euro en worden ingezet voor:

- Niet realiseren hervormingen maatschappelijke begeleiding statushouders (30 duizend euro)
- Niet realiseren hervormingen herstructurering medezeggenschap (245 duizend euro)
- Structureel tekort ICT faciliteiten (300 duizend euro)
- ICT reservering (1,850 miljoen euro)
- Niet realiseren hervormingen verhogen dekkingsgraad tarieven (380 duizend euro)

Verder zijn een aantal toegekende intensiveringen over meerdere beleidsvelden verdeeld, binnen dit beleidsveld levert dat een toegekend bedrag op van 600 duizend euro.

In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten 0,5 miljoen euro hoger begroot.

Dit heeft enerzijds te maken met een daling in de lasten van 0,5 miljoen euro voor onderhoud Vastgoed in 2022 naar aanleiding van actualisatie van de onderhoudsplannen. Daarnaast is er vanuit Vastgoed 0,7 miljoen euro minder aan lasten toegerekend aan dit beleidsveld. Dit bedrag is conform het uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen incidenteel beschikbaar gesteld aan andere beleidsvelden in de begroting ter dekking van niet activeerbare kosten brandveiligheid in 2022.

Verder zijn er in de begroting 2021 incidentele intensiveringsmiddelen opgenomen die niet terugkomen in de begroting 2022. Het gaat om een totaalbedrag van 2,1 miljoen euro: frictiekosten met 1,2 miljoen euro, Transitie Documentaire Informatievoorziening met 0,3 miljoen euro, huur Oosterborg en I&A met 0,3 miljoen euro en tekort ICT faciliteiten met 0,3 miljoen euro. Anderzijds stijgen de lasten doordat er een intensivering vanuit voorgaande jaren is waarvoor in 2022 extra geld beschikbaar is gesteld: 0,4 miljoen euro voor huisvesting Iederz.

De overeenkomsten van het zaakstelsel e-Suite en Burgerzaken Modules lopen op 1 juli 2023 af en zijn niet te verlengen. Deze systemen moeten op 1 juli 2023 vervangen zijn via een Europese aanbesteding. Wij zijn van plan om hiervoor aan de sluiten bij het Dimpact transitieprogramma. De incidentele kosten voor de migratie van deze systemen bedragen 1,7 miljoen euro.

Per 1 januari 2022 gaat de Wet Open Overheid (WOO) in. Het uitvoeren van deze nieuwe wet ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) vraagt veel werk en aanpassing van de systemen. We ontvangen hiervoor in 2022 0,1 miljoen euro incidenteel en 0,2 miljoen euro structureel uit het Gemeentefonds.

Tot slot nemen de lasten met 1,4 miljoen euro toe door vooral de loon- en prijsontwikkeling.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De voor 2022 begrote baten liggen in lijn met de begroting 2021.

Beleidsveld 04.4.2 Ondersteuning organisatie	Lasten	Baten	Saldo
Begroting 2022	2.401	1.722	-679
Waarvan intensiveringen en hervormingen 2022	-607	0	607
Bestaand beleid 2022	3.008	1.722	-1.286
Verskil ten opzichte van 2021	789	60	-729

Toelichting op de lasten van 3,0 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

Een deel van de algemene werken voor derden, 1,7 miljoen euro, valt onder beleidsveld 4.4.2. Deze lasten kunnen verrekend worden met externe partijen. Daarnaast hebben we 0,7 miljoen begroot voor diverse ondersteunende kosten. Verder hebben we 0,6 miljoen euro opgevoerd voor compensabele BTW bij de leges bouwvergunningen. Dit wordt ingezet ter dekking van de begroting.

Toelichting op de baten van 1,7 miljoen euro (bestaand beleid 2022)

De begrote baten voor werken voor derden bedragen 1,7 miljoen euro en bestaan uit inkomsten door diverse kostendekkende dienstverlening aan derden.

Toelichting op de intensiveringen en hervormingen jaarschijf 2022

Binnen dit beleidsveld is een hervorming doorgevoerd van 607 duizend euro. Dit betreft een incidentele opbrengst in verband met door te berekenen btw in leges tarieven. In hoofdstuk 4, Financiële positie is een uitgebreide toelichting per intensivering/hervorming opgenomen, gesorteerd op deelprogramma's.

Toelichting op het verschil in de lasten ten opzichte van de begroting 2021

Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de lasten 0,8 miljoen euro hoger begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door het opnemen van de compensabele BTW bouwleges.

Toelichting op het verschil in de baten ten opzichte van de begroting 2021

De voor 2022 begrote baten liggen in lijn met de begroting 2021.

In het hoofdstuk financiële positie zijn aanvullend nog de volgende overzichten en toelichtingen opgenomen:

- In het [Financieel meerjarenbeeld](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op de intensiveringen en hervormingen uit voorgaande jaarschijven;
- In de [Intensiveringen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle intensiveringen 2022;
- In de [Hervormingen 2022-2025](#) staat een totaaloverzicht van en toelichting op alle hervormingen.

Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) geeft een totaaloverzicht van en een toelichting op de (financiële) risico's.

Paragrafen

1. **Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken**
2. **Duurzaamheid**
3. **Weerstandsvermogen**
4. **Onderhoud kapitaalgoederen**
5. **Financiering**
6. **Verbonden partijen**
7. **Grondbeleid**
8. **Lokale heffingen**
9. **Bedrijfsvoering**

Paragraaf 1: Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken is samen met het wijk- en dorpswethouderschap een waardevolle werkwijze. Hiermee verbinden we de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Dit doen we dichtbij én met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partners. Het Programmabureau Wijkvernieuwing en Gebiedsgericht werken zet in op de wijk- en dorpsontwikkeling als basis. Voor een aantal wijken hebben we extra aandacht met de intensivering van de wijkvernieuwing.

Intensivering wijkvernieuwing

Wijk- en dorpsvernieuwing is één van de meest urgente opgaven in onze gemeente. De sociaaleconomische achterstand in met name het noordelijk deel van de stad, de samenstelling en kwaliteit van de woningvoorraad, de energietransitie en de versterkingsopgave zijn belangrijke aanleidingen om aan de slag te gaan in deze gebieden, zoals ook in de omgevingsvisie en het coalitieakkoord geschetst. Onze cijfers laten zien dat ook in Groningen niet alle wijken evenredig profiteerden van de gunstige economische omstandigheden de laatste jaren: De kloof tussen wijken met relatief veel draagkracht en de kwetsbaarder wijken wordt zelfs groter. Deze twee gezichten van onze gemeente willen we dicht bij elkaar brengen. Hiervoor zijn forse investeringen nodig, op alle facetten die van invloed zijn op de persoonlijke kwaliteit van leven van onze inwoners. Daarbij is een sterke verbinding tussen ruimtelijke ingrepen en sociale programma's cruciaal.

Democratische vernieuwing

We werken intensief samen met bewoners aan de wijk- en dorpsagenda's. Zo investeren we in een beter en democratischer proces waarin we de verschillende belangen vroegtijdig op tafel krijgen en een plek geven. We werken continu aan nieuwe vormen van samenwerking met én tussen bewoners om de (wijk- en dorps) democratie te versterken en het vertrouwen in de overheid en elkaar te versterken. We investeren daarbij in innovatieve vormen van participatie en experimenteren met nieuwe methoden van lokale (directe) democratie. Dit doen we op het niveau van de buurt, wijk of dorp, maar ook op stedelijke schaal.

In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en formuleren op basis hiervan de resultaten en activiteiten van het gebiedsprogramma die we willen bereiken. De uitvoeringsprogramma's van de wijkvernieuwing zijn in de [relevante beleidsnota's](#) te vinden. De financiële grondslag voor deze paragraaf is terug te vinden in Deelprogramma 4.2: [College en Raad en wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#) .

Deze paragraaf bestaat uit de volgende gebieden:

- **Centrum**
- **Oude Wijken**
- **Zuid**
- **Oost**
- **West**
- **Haren**
- **Ten Boer**

Doelen paragraaf 1 wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

- Met de paragraaf wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken hebben we de ambitie verbindingen binnen wijken te leggen, en in te spelen op de eigenheid van wijken en dorpen;
- Elke wijk heeft continue aandacht nodig. We werken daarom aan een duurzame wijkontwikkeling in de brede zin: een integrale benadering waarin alle thema's die van belang zijn, samenkomen in het gebiedsprogramma;
- Een stevige inzet voor alle kwetsbare wijken binnen onze gemeente is noodzakelijk. Daarom verbreden en intensiveren we de wijkvernieuwing naar andere wijken binnen onze gemeente die het nodig hebben, en waar kansen liggen om wijkvernieuwing, -ontwikkeling en energietransitie hand in hand te laten gaan;
- De gebiedsteams, de wijkwethouders en de dorpswethouders zijn de spil in de wijk en het dorp. Zij zijn de verbindende schakel tussen de gemeente en de wijken en dorpen en jagen aan dat de gemeentelijke organisatie steeds meer gebiedsgericht gaat werken;
- We streven naar een duurzame democratische vernieuwing en een integrale gebiedsgerichte manier van werken in alle wijken en dorpen. De gebiedsteams ondersteunen de beweging naar meer zeggenschap voor de bewoners in wijk, dorp of gebied.

Resultaten en Activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
We informeren bewoners over actuele ontwikkelingen en projecten	• We versturen voor alle zeven gebieden een wekelijkse nieuwsbrief; • We lichten voorbeelden van gebiedsgericht werken uit op de Nieuwspagina in de Gezinsbode, Noorderkrant en het Harener Weekblad.
Met onze wijkkompassen ontsluiten we per wijk een schat aan informatie op basis van 250 indicatoren. Hiermee brengen we verschillen tussen wijken duidelijk in beeld, als basis voor onze inzet.	• We actualiseren de wijkkompassen om het jaar op basis van nieuwe kennis, tweejaarlijkse enquêtes en andere onderzoeksresultaten. De laatste wijkenquête uit 2020 leverde een respons op van ruim 23.000 bewoners.
We willen inwoners meer zeggenschap geven en afspraken maken wanneer op welke wijze inwoners betrokken worden bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid.	• Uitvoeren Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie • Opstellen participatieverordening
We willen dat iedereen die mee wil doen, kan meedoen. Bij participatie gaat het zowel om online en offline participatiemogelijkheden voor bepaalde doelgroepen.	• Doorontwikkeling online participatieplatform De Stem van Groningen • Evalueren Raad van Kinderen i.s.m. VNG pilot 'Democratie en Jongeren'
We werken toe naar een 'open begroting', waarin de gebiedsgerichte inzet inzichtelijk is op wijk- en dorpsniveau. Dat vergemakkelijkt het gesprek tussen bewoners onderling én met de gemeente over keuzes per gebied.	• Uitvoeren pilot Omgekeerde Right to Challenge in één wijk en op enkele thema's
Goede participatie staat en valt met het participatieontwerp en de vaardigheden van medewerkers om dit goed uit te voeren	• Doorontwikkeling Factor C naar Factor P • Testen met de Participatiegarage • Ontwikkelen leeraanbod democratische vernieuwing en participatie

voeren. Dit vraagt iets van onze organisatie (zie ook paragraaf 9: bedrijfsvoering).	• Doorontwikkeling participatiewerkboek
De Regio Deal Groningen-Noord biedt een impuls aan zeven wijken, waarvan Selwerd en Indische Buurt/De Hoogte reeds golden als wijkvernieuwingswijk. Dit houdt in dat de lopende aanpak in deze twee wijken wordt geïntensiveerd, verbreed en versneld. De aanpak van de Groninger wijkvernieuwing wordt daarnaast verbreed naar Vinkhuizen, Tuinwijk, Paddepoel, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk.	• Projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing 2021 uitvoeren; • Projecten van de Uitvoeringsagenda Regiodeal 2021 uitvoeren.
Vanuit het Nationaal Programma Groningen geven we een impuls aan Beijum en Lewenborg. Hiermee wordt de lopende wijkvernieuwing in Beijum verbreed, geïntensiveerd en versneld en wordt de wijk Lewenborg nieuw onderdeel van de wijkaanpak.	• Projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing 2021 uitvoeren, als onderdeel van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen.
Met WIJS bevorderen we het samenleven tussen studenten en andere bewoners.	

Centrum

Wijken en buurten

Binnenstad, Binnenstad-Oost, A-Kwartier, Binnenstad-West, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hoofdstation en omgeving.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Het herwinnen van de openbare ruimte is één van de centrale opgaven voor het Centrum. Daarom voeren we sinds een aantal jaren de visie “Bestemming Binnenstad” uit. In 2022 springt de aanpak van de Grote Markt het meest in het oog. Door het hoge fietsgebruik is in Groningen de parkeerdruk van de fiets op straat ook hoog. De binnenstad van Groningen is een hitte-eiland. Vergroening gebeurt daar waar het kan. Corona heeft geleid tot maatschappelijke en economische effecten die nog lang merkbaar zijn. Veel van de gevolgen landen fysiek in de binnenstad door de afhankelijkheid van bezoekers van buiten en het grote aandeel horeca en detailhandel. Door de Coronacrisis zijn er minder bezoekers geweest aan de binnenstad en vonden er geen evenementen plaats. We treffen passende maatregelen en blijven ondernemers ondersteunen, zoals tijdelijke terrasuitbreiding en het 1,5 meter loket. Met het economische herstelplan ‘Groningen Vooruit’ zorgen we voor een veilig opstartende, bruisende en veerkrachtige en ondernemende stad. Om de stad aantrekkelijk te houden is het belangrijk te blijven investeren in het woon- en verblijfsklimaat. We zien dat de drugsoverlast de laatste jaren is verminderd. De overlast voor de woonomgeving neemt op drukke plekken zoals het Stadsstrand en het Noorderplantsoen echter toe.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
We willen dat er in de binnenstad meer ruimte wordt gemaakt voor voetgangers en fietsers. Daarvoor werken we vanuit de visie ‘Bestemming Binnenstad’.	• Actualiseren van de binnenstadvisie; • We werken aan ‘Ruimte voor Retail’, een nieuwe visie op ons detailhandel- en horecabeleid (zie deelprogramma 1.1: Economie en Werkgelegenheid); • Aanleg ‘Dudok aan het Diep’; • Herinrichting Diepenring met meer groen.

We willen de hittestress in de binnenstad verminderen, dit doen we door het vergroenen van pleinen en straten.	• Uitvoering 'Vergroeningsplan Damsterplein' met de toegekende Europese subsidie; • Herinrichting Nieuwe Boteringestraat; • Uitvoeren van ingediende ideeën op Groenplan Vitamine G, zie deelprogramma 2.1: kwaliteit van de Leefomgeving.
De binnenstad blijft een veilige plek om uit te gaan, maar ook een leefbare omgeving om te wonen.	• Inzet van extra handhaving en camera's om drugsoverlast te voorkomen; • Extra maatregelen en handhaving om overlast rondom het Stadsstrand en Noorderplantsoen te verminderen.
Verbinden van initiatieven en kansen met de opgaven in de wijken en het gebiedsprogramma	• Uitvoeren van initiatieven uit het Wijkwethoudersbudget; • In Binnenstad-Oost wordt het buurtcentrum de St. Jan geopend.

Oude wijken

Wijken en buurten

Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Schildersbuurt, Kostverloren, De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt, Oosterparkwijk, Woonschepenhaven.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

In Oude Wijken onderscheiden de woonwijken zich vooral door de woningvoorraad, in het bijzonder het verschil in koop en huur. In de Indische Buurt en De Hoogte is sprake van concentratie van sociale problematiek op gebieden als armoede, schulden, opvoeding en overlast. De hoge concentratie van (multi)probleemhuishoudens zorgt voor een negatief effect op de veiligheid en de objectieve en subjectieve leefbaarheid. De bestaanszekerheid is laag, meedoen en participeren in de buurt gaat daarom moeizaam. In de Oosterparkwijk verbloemt de diverse samenstelling van de wijk de intergenerationele problematiek van lage inkomens en hogere werkloosheid. Daarom zetten we met de intensivering van de wijkvernieuwing extra in op deze wijken om de brede welvaart in deze wijken naar het stedelijke gemiddelde te krijgen. Kostverloren kent een concentratie van kwetsbare personen, dit legt een grote druk op deze kleine wijk. De ontwikkeling gaat echter de goede kant op. De Schildersbuurt, Oranjebuurt, Noorderplantsoenbuurt en Professorenbuurt staan er goed voor. Het samenleven tussen student en Stadger staat echter onder druk. Door een intense coronatijd is de overlast met name in de Schildersbuurt flink toegenomen. Ook de openbare ruimte staat in deze wijken onder druk, door een hoge parkeerdruk van auto's en fietsen, en wensen voor meer vergroening.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal streven we ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord (waaronder De Hoogte, Korrewegwijk, Oosterparkwijk) over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen: • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen.	• Projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing 2021 uitvoeren; • Projecten van de Uitvoeringsagenda Regiodeal 2021 uitvoeren. Maatschappelijk meedoen: • Creëren van werk en participatie in deze wijken, met gebiedsgerichte inzet van coaches; • In de Oosterparkwijk starten we met de verbouw van Siebe Jan Boumaschool naar een nieuw wijkcentrum: Bij Van Houten; • We ontwikkelen het Groenhuis, Floreshuis en Sportcentrum Noord tot een netwerk van wijkwerkbédrijven in de Korrewegwijk en De Hoogte. Prettig en veilig samenleven: • We breiden de Straataanpak uit

	• We creëren een veilige en uitnodigende omgeving in het Molukkenplantsoen, de Floresstraat en hofjes in de Oosterparkwijk. Kansen voor kinderen: • We starten met de Verlengde schooldag in de Korrewegwijk en de Oosterparkwijk; • We voeren projecten uit voor De Hoogte schuldenvrije wijk; • We breiden Kinderdromendurvendoen uit van 0-12 naar 0-16 jaar, waarin kinderen en jongeren hun eigen dromen realiseren; • We investeren in VVE en huiskamer; • Investeren in huisvesting van basisscholen, met een transformatie van De Kleine Wereld (Rosensteinlaan en Celebesstraat) en Nassauschool en een veilige schoolomgeving; • We starten met nieuwe kindteams 0-12 jaar
Met onze verschillende aanpakken brengen we de sociale opgave in onze wijken in beeld. We willen hiermee stapeling van problematiek voorkomen en met snelle oplossingen de sociale cohesie versterken.	• Voortzetten van de Stratenaanpak Kostverloren, en uitbreiden naar Oranjebuurt. De initiatieven die hieruit voortkomen financieren we met het wijkwethoudersbudget; • In de Indische buurt, De Hoogte en Oosterparkwijk verbinden we met design thinking en de hofjesaanpak fysieke ingrepen aan sociale opgaven; • In de Indische buurt en De Hoogte belt buurtcoöperatie de Goeie Buurt bij bewoners en kinderen aan met de strataanpak 'U in de buurt' en 'Jij in de buurt' op eigen initiatief of in opdracht.
In de wijken hebben we aandacht voor de schaarse openbare ruimte en het prettig samenleven tussen alle bewonersgroepen. We willen bewoners actief betrekken bij keuzes en initiatieven voor en door de wijk.	• Bij ontwikkelingen in de openbare ruimte worden omwonenden en belanghebbenden actief betrokken door de initiatiefnemers van het plan. Bijvoorbeeld bij de uitwerking van Vitamine G, de Nieuwe Mobiliteitsvisie, Leidraad Openbare Ruimte, tracés van Warmtestad en diverse rioleringsprojecten. Zie deelprogramma 2.1: Kwaliteit van de leefomgeving. • In de Schildersbuurt werkt een projectleider aan het terugdringen van overlast zodat de leefbaarheid verbeterd; • In de Schildersbuurt werken we met de Wijkraad en Schilderskwartieren aan de toepassing van de Leidraad Openbare Ruimte op de pleinen in de buurt.
Voor het prettig samenleven in straten, buurten en wijken met sterke sociale verbanden zijn een aantal randvoorwaarden nodig zoals ontmoetingsplaatsen, activiteiten en voorzieningen voor kinderen en volwassenen. Dit wordt ook wel de sociale basis genoemd.	• Het beleidskader sociale basis en accommodaties werken we gebiedsgericht samen met bewoners en organisaties uit; • We ondersteunen bewoners en organisaties om ontmoetingsplekken voor de wijk te versterken.
We willen meer en andere mensen op een betere manier betrekken, meedoen en laten werken	• Aan de hand van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie voeren we gesprekken met wijken over zeggenschap, initiatief en inspraak, waaronder de Oosterparkwijk en de Indische buurt / De Hoogte; • Met het wijkwethoudersbudget financieren we initiatieven uit de wijken, met speciale aandacht voor buurtinitiatieven voor kinderen in De Hoogte en de

	Indische buurt en initiatieven rondom prettig samenleven in de buurten waar veel studenten wonen; • Daar waar mogelijk voeren lokale partijen nieuwe en bestaande taken in de wijk uit, zoals communicatie, of coördinatie.
--	--

Zuid

Wijken en buurten

Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoort, Corpus den Hoorn, Hoornse meer, Hoornse Park, Piccardthof, De Wijert, De Wijert-Zuid, Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie, Europapark, De Meeuwen, Klein Martijn.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Uit de wijkcompassen en de leefbaarheidsmonitor voor Zuid blijkt dat naast de Wijert (wijkvernieuwings-wijk), ook Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt, zich onderscheiden op sociaal vlak. De kwaliteit van leven wordt hier lager beoordeeld dan het gemeentelijke gemiddelde. Ook de kwaliteit van de openbare ruimte wordt lager beoordeeld. Ook de wijk Coendersborg wijkt af door een hoger aantal WMO-aanvragen. De werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg A7 hebben voor de komende jaren impact op de aangrenzende wijken. Dat geldt voor de bereikbaarheid en (verkeer)overlast. Het Stadspark is in het gebied en voor de hele gemeente een belangrijke groene en recreatieve voorziening.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
We willen voor Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt een verdere negatieve afwijking van het Gronings gemiddelde stoppen en ombuigen. Voor deze wijken en voor Coendersborg/ Helpman willen we een scherper beeld krijgen van de opgaven in deze wijken.	• Opstellen van een inhoudelijke actieagenda met effectieve maatregelen; • Met bewoners, sleutelfiguren en instellingen binnen de wijken concrete actiepunten afspreken en duidelijke doelen formuleren; • Tot overeenstemming komen met de wijk over de bijdrage die zij zelf kunnen leveren in relatie tot "Het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie".
In wijkvernieuwings-wijk De Wijert werken we aan een integrale strategie en bijbehorend wijkprogramma op basis van de Wijkdeal met alle betrokken partijen om de opgaven in de wijk van oplossingen te voorzien. Opgaven rond leefbaarheid, gezondheid, doorbreken van de armoede, inclusiviteit en tegengaan van eenzaamheid zijn opgaven waar instellingen, ondernemers, woningcorporaties, Gemeente en bewoners samen in optrekken.	• Verduurzamen van de wijk in het kader van de proeftuin aardgasvrij-klaar; • Uitvoeren van sloop en nieuwbouw van 285 sociale huurwoningen door De Huismeesters; • We geven uitvoering aan de accommodatievisie op De Wijert; • We bouwen het bewonersbedrijf verder uit; • Uitvoeren van het groenbeheer door onder andere SWO; • Met de Buurtvlinder proberen we een goed alternatief vervoermiddel voor bewoners in de buurt te laten rijden; • Uitvoeren van projecten als Positieve Gezondheid, Kansrijk Zuid en de Slimotheek.
We willen weten welke knelpunten spelen bij de bewoners in de omliggende wijken van de Zuidelijke Ringweg, zodat we daar indien nodig op in kunnen spelen.	• Daar waar mogelijk, bieden we ondersteuning aan de bewoners en brengen we ontwikkelingen op gang; • Goed contact onderhouden met andere partners in het gebied die behulpzaam kunnen zijn bij het vinden van een (deel)oplossing voor de ervaren problemen.
In de herijkte visie op het Stadspark willen we de recreatieve functies verder versterken waarbij de versterking van biodiversiteit een continu aandachtspunt is. Eén coördinator voor het Stadspark	• We geven uitvoering aan de visie op het Stadspark; • We versterken de biodiversiteit;

moet een sleutelrol innemen in de ontwikkeling van het park en tussen alle belanghebbenden in en rondom het gebied. We willen bewoners en gebruikers betrekken bij de ontwikkelingen van het Stadspark.	• Ook in de randvoorwaardelijke sfeer, zoals bijvoorbeeld door bewegwijzering, willen we een bijdrage leveren aan de versterking van het functioneren van het Stadspark; • Aanstellen van een parkmanager; • Een nieuwe parkcommissie bestaande uit bewoners en gebruikers adviseert ons.
---	---

Oost

Wijken en dorpen

Beijum, Noorderhoogebrug, De Hunze, Van Starckenborgh, Drielanden, Ruischerwaard, Zilvermeer, Lewenborg, Oosterhoogebrug, Ulgersmaborg, Noorddijk, Ruischerbrug, Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Meerstad.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

In Oost onderscheiden Lewenborg en Beijum zich van de verspreid liggende dorpen en nieuwbouwwijken in dit gebied. In beide wijken groeien relatief veel kinderen op in een kwetsbare situatie. Er zijn relatief veel jongeren en jongvolwassenen die (nog) geen startkwalificatie hebben. Dit kan leiden tot sociale uitsluiting en achterstand. We willen de intergenerationele armoede doorbreken en voor ieder kind en jongere optimale kansen bieden om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Daarnaast willen we proberen eenzaamheid te voorkomen door onder andere het stimuleren van de informele ondersteuning van bewoners onderling. Voor beide wijken is met de intensivering van de wijkvernieuwing en in het kader van het Nationaal Programma Groningen een apart meerjarenprogramma opgesteld. In de dorpen en nieuwbouwwijken concentreren de vraagstukken zich rondom verkeersveiligheid, soms jongerenoverlast en behoud van voorzieningen. Op sommige plekken zetten bewoners zich in voor duurzaamheid en klimaatadaptatie. De nieuwbouwwijk Meerstad heeft haar eigen visie ontwikkeld, net zoals de Meerdorpen Engelbert en Middelbert. In Oosterhoogebrug wordt een nieuwe woontoren ontwikkeld en ook de ontwikkeling van Stadshavens zal zijn weerslag op het gebied Oost hebben. Een andere belangrijke ontwikkeling is de ontwikkeling van de visie op het Kardingengebied.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing in Beijum en Lewenborg willen we met een integrale aanpak het verschil maken op het gebied van: • Doorbreken van intergenerationele armoede; • Het voorkomen van achterstanden bij de jeugd; • Het realiseren van twee aantrekkelijke toekomstbestendige wijken.	• Uitvoeren van projecten van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen. Deze richten zich op een aantal thema's: gezonde en kansrijke generatie, toekomst met perspectief, versterken van de sociale basis, levensloopbestendige wijk en aantrekkelijke, gezonde en veilige wijk; • We maken het uitvoeringsplan voor de Wijkvernieuwing Lewenborg (Lewenborg Leeft); • We sluiten aan bij het wijkvernieuwingsplan Beijum, het integraal wijkplan Lewenborg XL, en (bewoners)initiatieven in beide wijken.
In Lewenborg en Beijum werken cultuuraanagers gezamenlijk met bewoners aan het versterken van kunst en cultuur in de wijk, met als doel om de sociale cohesie en gemeenschapsvorming te versterken.	• Uitwerken cultuur- en sportprogramma's in Beijum en Lewenborg.
Versterken bewonersparticipatie.	• Faciliteren en ondersteunen bewonersplatforms Lewenborg, Wijkplatform Beijum; Wijkplatform Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg; • Ondersteunen van bewonersinitiatieven, zoals viering 50 jaar Lewenborg en bij diverse vraagstukken rondom leefbaarheid.
Aantrekkelijke speelplekken in de wijken.	• Bijdragen aan de realisatie van speelvoorzieningen in samenwerking met WIJ en bewoners.

Mede op initiatief van het Groninger Landschap willen we de oude loop van de Hunze herstellen en de inrichting verbeteren. Hiervoor is een visie vastgesteld.	• Samen met het Groninger Landschap en inwoners werken we aan een ontwerp; • Uitvoeren quick wins plan de Hunze.
---	---

West

Wijken en buurten

Hoogkerk, Gravenburg, Leegkerk, Reitdiep, Reitdiepzone, Dorkwerd, De Held, Buitenhof, Vinkhuizen, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

De wijken in West hebben een divers karakter. Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen hebben een relatief hoge sociale huur voorraad. Er zijn hardnekkige sociale problemen in de wijk die een vervolgentwikkeling vragen. De wijkvernieuwing Sunny Selwerd is goed op gang gekomen. In alle vier deelgebieden zijn we met bewoners en woningcorporaties in gesprek over de verbeteringen die de komende jaren Selwerd sociaal & fysiek weer op de kaart gaan zetten. In veel deelgebieden wordt dit ook zichtbaar in de vorm van transformaties in de woonomgeving. Vinkhuizen, Tuinwijk en Paddepoel vormen, naast Selwerd ook onderdeel van de intensivering van de Wijkvernieuwing met de Regiodeal Groningen-Noord. Het dorps karakter van Hoogkerk is behouden gebleven en de wijk is gewend eigen problemen op te lossen of te agenderen. Enkele hardnekkige problemen zoals jeugdproblematiek, verkeer en voorzieningen zijn zaken die daarbij onze gezamenlijke aandacht hebben. Hoogkerk en de omliggende wijken, inclusief Reitdiep vormen onderdeel van onze westflankstudie, hierin worden de opgaven in het gebied zoals mobiliteit, voorzieningen, recreatie verbonden aan de grote opgaven die spelen rondom de Suikerzijde en de Held 3. In het hele gebied heroriënteren we ons samen met bewonersvertegenwoordigers en instellingen op de sociale basis in deze wijken. De wijkorganisaties hebben zich verstevigd in hun rol in de wijk, richting bewoners, en als gemeentelijke gesprekspartner, zoals voorzien in het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal streven we ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord (waaronder Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk) over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen: • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen. We streven een integrale verbinding na op thema's en schaalniveau. We sluiten aan bij lopende initiatieven en processen zoals Sunny Selwerd, Cocreatie Paddepoel, Vinkhuizen laat niet los & bewonersbeheer Tuinwijk.	• Projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing 2021 uitvoeren, voortzetten van Sunny Selwerd; • Projecten van de Uitvoeringsagenda Regiodeal 2021 uitvoeren; • We vervolgen de inzet van interdisciplinaire teams (gemeente, WIJ, corporaties en Politie), ze zijn zichtbaar, aanwezig en aanspreekbaar in het gebied. Per straat kijken zij wat er nodig is, onze focus ligt op Hoogkerk en Paddepoel; • Doorontwikkeling Wijkbedrijf Vinkhuizen; • Verbouw van de Wegwijzer Selwerd en nieuwbouw van de Bisschop Bekkerschool; • Uitvoeren van het energie-transitieprogramma, met energicoaches om de energietransitie in Paddepoel, Vinkhuizen en Hoogkerk te koppelen aan vraagstukken rondom leefbaarheid, betaalbaarheid en rondkomen; • Faciliteren van bewonersgroepen die in Tuinwijk bijdragen aan onderhoud, beheer en leefbaarheid van de wijk; • Samen met bewoners de mobiliteitsvisie uitwerken om de verkeersknelpunten in de wijken op te lossen, met aandacht voor de Eikenlaan, de Zonnelaan, de Westelijke ringweg, en de ontsluiting van Suikerzijde en de Held 3, Zie deelprogramma 1.2: Mobiliteit.

We willen de gebiedsontwikkelingen in de Held 3 en Suikerzijde aangrijpen om duurzame antwoorden te bieden voor hardnekkige problemen in Hoogkerk, zoals verkeer, het voorzieningenniveau en jeugdproblematiek, en kansen aangrijpen op het gebied van groen, duurzaamheid, sport en recreatie .	Wij onderhouden goed contact met Hoogkerk, Gravenburg, de Held, Buitenhof en Reitdiep, hierdoor kunnen wij vroegtijdig afstemmen en anticiperen.
In de wijken Reitdiep, Gravenburg, De Held 3 en de Buitenhof bouwen we de bewonersbetrokkenheid bij initiatieven en ingrepen in en om de wijk uit.	- Vervolg van de transformatie van het Westpark tot een volwaardig Stadspark met nieuwe functies; - Ondersteunen van lokaal-voedselinitiatieven in het park zoals voedselbos, pluktuin en Tuin in stad. Zie programma 2: Leefomgeving en veiligheid.
Met het wijkwethoudersbudget bepalen de wijken zelf jaarlijks de prioriteiten voor hun wijk met het top3-budget. Hiermee organiseren en onderhouden we tevens een doorgaande dialoog met de wijk(vertegenwoordiging).	- Ondersteunen van wijkbewoners bij de top3-aanpak, zoals grotere meerjarige initiatieven als de historische haven Hoogkerk, kiosk Diamantpark, sportfaciliteiten Ruskeveenseplas, en ontwikkeling centrumzone Paddepoel; - Agenderen van de uitkomsten van de top3 voor (latere) grotere ingrepen in het gebied, bijvoorbeeld in het kader van gebiedsontwikkeling Westflank; - Aan de hand van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie voeren we gesprekken met wijken over uitbreiding van zeggenschap, initiatief en partnerschap, onder andere in Hoogkerk.

Haren

Wijken en dorpen

Haren West, Haren Oosterhaar, Onnen, Noordlaren en Glimmen.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

In 2019 en 2020 hebben we samen met de vier dorpen het fundament voor het gebiedsgericht werken in Haren gelegd. Gelijktijdig zien we na het afronden van de harmonisatie dat de relatie tussen inwoners en gemeente ook de komende jaren extra aandacht behoeft. Inmiddels voeren we samen met bewonersgroepen de met de Groene Parel (2020) opgehaalde ideeën en wensen uit. Deze geven tevens richting aan de gebiedsagenda. Hiermee krijgen nieuwe manieren van samenwerking tussen inwoners en de gemeente vorm, met aandacht voor het behoud van bestaande structuren. We voeren gezamenlijk met bewonersorganisaties gesprekken over de leefbaarheid van hun dorpen. De opbouw van de bevolking van Haren kenmerkt zich door een relatief hoog percentage ouderen (65+) en eveneens een naar verhouding grote groep jongeren (18-). Het is goed om extra aandacht te hebben voor beide groepen. Het landelijke karakter biedt veel mogelijkheden als het gaat om vrijetijdsbeleving, werkgelegenheid/onderwijs en gezondheid. Het is een uitdaging om dit in balans te brengen met groeiende aandacht voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en behoud van erfgoed. Daarnaast vinden in het centrum van Haren de komende jaren diverse ontwikkelingen plaats die vragen om een gebiedsvisie voor het centrum waarbij betrokkenheid van inwoners, ondernemers essentieel is.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
We zijn toegankelijk en zichtbaar voor onze inwoners en bouwen onze samenwerking verder uit.	- We blijven aandacht hebben voor zichtbaarheid, communicatie en dialoog; - We blijven spreken met inwoners en andere betrokken over de kansen, zorgen en mogelijkheden van het gebied. De versoepelingen van de coronamaatregelen maken het mogelijk om elkaar weer in levende lijve te ontmoeten.

De ideeën en wensen van de Groene Parel geven richting aan de gebiedsagenda.	De lange termijn ideeën worden zoveel als mogelijk uitgevoerd, zoals de vervanging van de skatebaan en inrichting van het terrein bij de Mikkellhorst en een speelplek als onderdeel van de herinrichting van het Boeremapark.
Er liggen vier concrete agenda's/plannen waarin de dorpen beschrijven hoe ze hun toekomst zien. Inclusief een beschrijving van de gewenste samenwerkingsvorm (in het kader van het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie). Daarmee investeren we in de samenwerkingsrelatie met inwoners.	- Uitvoeren van het participatieproject leefbare wijken en dorpen, en de uitkomsten meenemen in de doorontwikkeling van de gebiedsagenda; - Ondersteunen en faciliteren van de vier accommodatiebesturen en de verenigingen van buurt- en dorpsbelangen bij het tot stand komen van hun plan in het kader van accommodatiebeleid en de sociale basis.
We vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen denken over de ontwikkelingen in hun gebied. We hebben bij diverse projecten in de openbare ruimte een actieve rol in het ontwikkelen van een participatieproces en jagen een aantal integrale opgaven aan.	- We dragen bij aan een gebiedsvisie centrum Haren. Hierin krijgen onder andere klimaatadaptatie, vergroening, ontmoeting en het winkelaanbod een plek; - Er komt een verkenning recreatief-toeristische mogelijkheden in relatie tot natuurwaarden voor het buitengebied (zoals het Zuidlaardermeergebied, het Paterswoldsemeer, het Nationaal park Drentsche Aa en Geopark De Hondsrug). Hier dragen we vanuit onze kennis van het gebied aan bij; - We verkennen samen met de Programma's de mogelijkheden voor het opstellen van een integraal plan voor het gebied ten oosten van Haren (de Vork – Mikkellhorst); - Herijken van de nota zandwegen inclusief het bijbehorende beheer en onderhoudsplan.
We stimuleren bewonersbetrokkenheid bij het behoud en versterken van de ecologische en cultuurhistorische waardevolle gebieden.	- Samen met het programma leefkwaliteit geven we vorm aan diverse groenprojecten, waaronder het herstel van houtwallen, hagen en pingoruïnes en de gebiedsaanpak Landschap Gorecht; - We stimuleren en dragen bij aan het bewonersinitiatief bermbeheer door te starten met een doelsoortenmeting die aansluit op het GES.
We hebben aandacht voor de groep 65+ en groep 18-. In het kader van vitaal ouder worden, geven we een impuls aan het aanbod van samenhangende zorg en welzijnsactiviteiten voor thuiswonende ouderen. We betrekken jongeren op basis van hun vragen, wensen, behoeften nader bij de ontwikkelingen in ons gebied.	- Samen met lokale netwerkpartners realiseren we een aanbod van samenhangend zorg en ondersteuning voor thuiswonende ouderen; - We doen samen met partners een subsidieaanvraag om het netwerk verder af te stemmen, te ontwikkelen en te verduurzamen; - We faciliteren en stimuleren kleine initiatieven en activiteiten die bijdragen aan het creëren van een netwerk structuur en een positief effect hebben op het vitaal ouder worden in het gebied/ of bijdragen bij het oplossen van vragen en inspelen op behoeften van jongeren.

Ten Boer

Dorpen

Ten Boer, Garmerwolde, Thesinge, Sint Annen, Lellens, Winneweer, Ten Post, Wittewierum, Woltersum

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Nu de formele harmonisatie achter ons ligt is het zaak dat de inwoners van Ten Boer zich thuis gaan voelen in de nieuwe gemeente Groningen. Om dit tot stand te brengen is het nodig dat de inwoners tevreden en trots blijven op hun leefomgeving en dat de leefbaarheid en identiteit van het gebied overeind blijft. Daarbij hoort ook nadrukkelijk het bewustzijn van verschillen in het gebied. Net zo min als stadswijken zijn de dorpen in Ten Boer een homogeen verschijnsel. De eigenheid van de dorpen in Ten Boer wordt door bewoners hoog gewaardeerd. In 2021 zijn we gestart met het actualiseren van de dorpsvisies door per dorp uitvoeringsplannen op te stellen. Dit hebben we fysiek en digitaal met [Stem van Groningen](#) gedaan. De uitvoering van de plannen stemmen we samen af door vast te stellen wie welke rol en taak vervult. Vanuit het gebiedsteam zoeken we samenwerking en cofinanciering met de programma's van de gemeente Groningen, zoals het programma Vernieuwen en Versterken en met derde partijen. Met deze levende dorpsagenda's krijgen bewoners meer regie op hun leefomgeving.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
We realiseren samen met bewoners en andere partijen stap voor stap de dorpsvernieuwing binnen de kaders van Nationaal Programma Groningen.	• We gaan samen met inwoners de dorpenagenda's voor de komende jaren vormgeven. Deze worden jaarlijks geëvalueerd, bijgesteld en vernieuwd; • We gaan fysiek en digitaal het gesprek aan met alle belanghebbenden; • We realiseren quick wins en programmeren op basis van fasering in tijd en geld en in afstemming met relevante programma's.
We bouwen een robuust netwerk en streven goede samenwerking met en tussen bewoners na. De samenwerking richt zich op de fysieke en sociale ontwikkeling van de leefomgeving en de realisatie van de dorpsvisies. Zelf- en samenredzaamheid in de dorpen staat voorop, de gemeente is partner waar nodig in de rol die nodig is.	• Activiteiten en rollen binnen projecten uit de dorpsagenda's worden naar gelang de situatie of aard van het project verdeeld; • We versterken samenwerking in en met de bewoners; • Samen met bewoners gaan we knelpunten oplossen en kansen verzilveren waar deze zich voordoen. Hierbij maken we gebruik van korte lijnen met het WIJ-team en de gemeentelijke organisatie.
De dorpshuizen hebben een centrale plaats in de gemeenschap.	• We ondersteunen accommodatiebesturen en vrijwilligers met de ontwikkeling van het buurt- en dorpshuis van de toekomst. We doen dit samen met WIJ.

Relevante beleidsnota's

De paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[De sociale basis in Groningen](#)

[Nota Sociaal culturele accommodaties geharmoniseerd](#)

[Omgevingsvisie 'The Next City](#)

[Groenplan Groningen Vitamine G](#)

[Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie](#)

[Visie Bestemming Binnenstad](#)

[Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad](#)

[Groninger wijkvernieuwing Uitvoeringsprogramma 2021](#)

[Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen](#)

[Wijkvernieuwingplan Beijum](#)

[Uitvoeringsprogramma regio deal Groningen Noord](#)

Paragraaf 2: Duurzaamheid

De opwarming van de aarde is wereldwijd merkbaar. De snelheid waarmee het klimaat verandert, is niet eerder voorgekomen in ten minste tweeduizend jaar. Daarbij dreigen sommige aspecten van klimaatverandering onomkeerbaar te worden voor een periode van eeuwen of zelfs duizenden jaren, zoals het stijgen van de zeespiegel. Zonder drastische maatregelen moet de wereld zich opmaken voor fors grotere weersextremen. Dat blijkt uit het nieuwste rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), het klimaatpanel van de Verenigde Naties. In het rapport wordt gewaarschuwd dat enkel met drastische en grootschalige maatregelen het nog mogelijk is de gemiddelde temperatuur op aarde hooguit 1,5 graad te laten stijgen.

In deze paragraaf geven we aan wat de doelstellingen zijn voor het programma Groningen Geeft Energie en hoe we in 2022 via meerdere sporen bijdrage leveren in het aanpakken van de klimaatcrisis.

Doelen paragraaf 2: Duurzaamheid

Gemeente Groningen CO₂-neutraal in 2035 (volgens de uitgangspunten van de Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 uit 2018).

Relevante ontwikkelingen

Met de CO₂ monitor houden we doorlopend in beeld hoe we vorderen met onze doelstelling CO₂-neutraal in 2035. De CO₂-uitstoot veroorzaakt door het gebruik van fossiele energie op het grondgebied van de gemeente Groningen bedraagt 1.226 kiloton in 2019. Circa 28% van de uitstoot wordt veroorzaakt door gebruik van fossiele energie in woningen, 26% door fossiele brandstoffen in de mobiliteit en 44% door het fossiele energiegebruik van bedrijven en instellingen. Daarnaast staan de indicatoren voor woningen vanuit het programma Energie vermeld in deelprogramma 1.3: [Wonen](#).

Klimaatakkoord

Met het Klimaatakkoord krijgen gemeenten, provincies en waterschappen te maken met nieuwe taken. Dit leidt tot extra lasten in de bestuurlijke en ambtelijke uitvoering. Om het akkoord uit te voeren, hebben het Rijk en decentrale overheden de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies gevraagd. In zijn [onderzoek](#) concludeert de raad onder andere dat de uitvoeringslasten voor gemeenten optellen van 450 miljoen euro in 2022 tot 599 miljoen euro in 2024. Wat dit betekent en hoe de kosten worden ondervangen is onderwerp van de kabinetsformatie. We zetten in op de continuïteit van het programma Groningen Geeft Energie, de begroting is gebaseerd op de gemeentelijke middelen.

Regionale energie strategie

Met alle lokale overheden uit onze provincie werken we aan een Regionale Energie Strategie (RES). De RES bevat de opgaven uit het klimaatakkoord die door het Rijk aan de regio's zijn toebedeeld. Het gaat hierbij om grootschalige zon en wind op land en de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. De RES 1.0 van de regio Groningen is in 2021 voorgelegd aan de gemeenten, provincie en waterschappen van de RES-regio Groningen. Na de RES 1.0 gaat de RES Groningen aan de slag met de ruimtelijke visie voor de toekomst, samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Spoor warmte

Uit de routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 volgt dat 54 procent van de totale energievraag van onze gemeente bestaat uit warmte. Er zijn goede duurzame technische alternatieven voor het huidige op aardgas gebaseerde warmtesysteem. Ook kan de vraag sterk worden verminderd door aanbrengen van (extra) isolatie en het nemen van efficiëntiemaatregelen. De warmtevoorziening zal in de toekomst per wijk verschillen. Hier bereiden we ons nu op voor.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Warmte

Eind dit jaar levert WarmteStad aan meer dan 5.500 woningequivalenten (weq) warmte dit is voor verschillende afnemers (onder andere flats woningcorporaties, gebouwen RUG, Hanze, gemeente) in Noordwest. Daarmee zitten ze nu op de helft van hun huidige opdracht (11.000 weq). In het voorjaar 2021 is WarmteStad begonnen met het bouwen van een nieuwe warmtecentrale op Zernike Campus. Wanneer deze gereed is wordt vanuit deze centrale onder andere warmte geleverd afkomstig van twee nabij gelegen datacenters. In 2022 wordt hier zonthermische warmte aan toegevoegd. Het warmte hoofddistributiesysteem wordt dit jaar verder uitgebreid richting Vinkhuizen Noord en Paddepoel Zuid. Ook zal in 2021 en 2022 Selwerd verder aangesloten worden op het warmtenet. Buurtwarmte/ Grunneger power heeft de nodige stappen richting een concrete uitwerking gemaakt voor het aansluiten particuliere woningbezitters in Vinkhuizen Noord, Paddepoel Noord en Selwerd. In de tussentijd wordt er bij nieuwbouw steeds meer gebruik gemaakt van eigen warmte koude systemen (wko) en liggen er plannen voor collectieve wko systemen op verschillende woningbouwlocaties.

Wijkenergieaanpak

Er worden steeds meer woningen aangesloten op het warmtenet van WarmteStad, voornamelijk hoogbouw van woningcorporaties. In verschillende projecten in Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen zijn we samen met bewoners op zoek gegaan naar mogelijkheden om ook grondgebonden particuliere woningen aan te sluiten. Hierin hebben we grote stappen gezet en kunnen we snel richting uitvoering. In de rest van de gemeente benutten we kansen waar ze zich voordoen. Het aantal bewonersinitiatieven blijft snel groeien en omdat wij hen faciliteren komen er talloze duurzame projecten van de grond en weten zij zich steeds professioneler te organiseren.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Warmte - Eind 2021 willen we het WarmteTransitiePlan vaststellen. Hierin staat onze doelstelling (en verdere invulling) met betrekking tot het warmtenet. Hierin wordt ook omschreven met welke warmtebronnen het warmtenet gevoed gaat worden op korte en lange termijn. Doel is om dit in 2022 duidelijk te hebben; - Ook willen we de totale financieringsbehoefte in beeld hebben. De contouren van financiering moet volgend jaar bekend zijn.	- Haalbaarheidsonderzoek restwarmte industrie Hoogkerk voor warmtenet Noordwest; - Deelname in regiegroep restwarmte Eemshaven; - Stimulering en uitwerking collectieve wko voor nieuwbouw; - Laten vaststellen bodemenergieplannen (Suikerzijde, Stadshavens, Binnenstad, Stationsgebied) + interferentie gebied Suikerzijde; - Verder uitwerken (risico's, wet- en regelgeving) geothermie met Ministerie Economische Zaken en Klimaat en Energiebeheer Nederland voor zowel gemeente als provincie Groningen; - Uitwerken plan voor financiering voor uitbreiding Warmtenet NoordWest; - Belangen gemeente Groningen (en G40 gemeenten) behartigen in nieuwe regelgeving Warmtewet (2.0) / Energie-wet.

Wijkenergieaanpak	
• In het Noordwesten van de stad gaan we verder met de uitrol van het warmtenet. Nu worden er ook grondgebonden woningen aangesloten en realiseren we wijkgerichte plannen om het warmtenet over het gehele noordwesten te financieren en uit te rollen en hiervoor draagvlak te vergaren; • Daarnaast willen we in de rest van de gemeente stappen zetten door actief kansen te benutten in wijkvernieuwingswijken en bewoners-collectieven zo effectief mogelijk te ondersteunen in hun plannen om wijken en dorpen te verduurzamen.	• Aansluiten van particuliere grondgebonden woningen op het warmtenet in de Larix en Selwerd-Zuid; • Kansen (in relatie tot energie) benutten in wijkvernieuwingswijken; • Bewoners-collectieven ondersteunen middels procesbegeleiding en/of advies; • Uitvoering Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) Paddepoel/Selwerd waarbij het doel is om grondgebonden woningen in particulier eigendom op een warmtenet aan te sluiten; • Uitvoering PAW De Wijert-Noord waarbij de focus ligt op isoleren en de wijk 'aardgasvrij-klaar' te maken.

Spoor besparen

Alle energie die we kunnen besparen hoeven we niet op te wekken. Grote besparingen zijn mogelijk in woningen en bij bedrijven en kantoren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met het eigen vastgoed (Gresco). Besparingen zijn goed voor een derde deel van ons einddoel. Dit spoor valt uiteen in wonen (nieuwbouw, huursector, particuliere woningen), bedrijven en Gresco.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Wonen

Het jaar 2021 stond in het teken van de doorontwikkeling van het energieloket Groningen. Het energieloket is de plek waar inwoners van de gemeente alle informatie over het verduurzamen van het eigen huis, de plannen van de gemeente voor de wijken of dorpen (wijkenergievisie) en de samenwerking in de buurt (Grunneger Power, Buurkracht en buurtinitiatieven) kunnen vinden. De samenwerking met onze loketaanbieder is in het najaar van 2021 beëindigd en de volgende fase gaan we in met een nieuwe samenwerkingspartner. We hebben subsidie ontvangen van de Regeling Reductie Energiegebruik woningen (RREW) waarbij we ruim 20.000 woningeigenaren en huurders kunnen voorzien van kleine energiebesparende maatregelen. Met de woningcorporaties wordt samengewerkt om de ook de huurders te voorzien van de kleine energiebesparende maatregel. Om de corporatieve woningvoorraad te verduurzamen hebben we prestatieafspraken gemaakt waarin we streven naar een CO₂ neutrale en aardgasvrije woningvoorraad.

Ons energieloket wordt in 2022 verder doorontwikkeld, samen met onze nieuwe loketaanbieder. Alle woningeigenaren kunnen via het loket een stappenplan naar aardgasvrij wonen aanvragen specifiek voor hun woningtypologie met daarbij een goede doorverwijzing naar lokale aanbieders.

Bedrijven (Groningen Werkt Slim)

Om het bedrijfsleven en instellingen in de gemeente Groningen nog meer te inspireren en te ondersteunen bij hun ambitie om te verduurzamen gaat Groningen Werkt Slim verder met de samenwerking tussen gemeente, de Groningse bedrijvenverenigingen en de provincie Groningen in het platform Groningen Werkt Slim (GWS).

Bedrijven (toezicht)

De helft van de besparingsmogelijkheden in de gemeente is aanwezig bij bedrijven. Omdat niet alle bedrijven op eigen initiatief maatregelen nemen, kan toezicht een belangrijke bijdrage leveren aan energiebesparing. De eerste stap bestaat uit het opvragen van het energieverbruik, omdat de wettelijke verplichtingen daaraan zijn gekoppeld. In 2022 verwachten we van alle relevante bedrijven het verbruik te weten. Zo nodig wordt realisatie afgedwongen met handhaving. Omdat bedrijven individueel benaderd worden, leveren we maatwerk en garanderen dat aanwezige besparingsmogelijkheden daadwerkelijk worden gerealiseerd. Hierdoor wordt

gemiddeld 20 % bespaard op gas en 20 % op elektra. De beschikbare capaciteit is onvoldoende om deze controles in 2022 bij alle bedrijven uit te voeren. Hercontroles van lopende trajecten krijgen prioriteit.

Gresco

De Gresco, de gemeentelijke organisatie om al ons eigen vastgoed te verduurzamen, blijft zich ontwikkelen. Maatregelen die zichzelf terugverdienen worden genomen en we kijken vooruit wat de klimaatwet straks van ons als vastgoedeigenaar gaat verlangen. Verder onderzoeken we hoe we onze inmiddels brede expertise verder kunnen inzetten voor onze gemeente.

We zijn goed op weg om energiebesparende maatregelen te treffen die zichzelf terugverdienen uit de energiebesparing. Er is binnen het krediet van 7,8 miljoen euro al bijna 6 miljoen euro geïnvesteerd en diverse projecten zijn in uitvoering of worden momenteel voorbereid. Onze energie kopen we sinds 2019 duurzaam in: 15 jaar lang groene stroom, met als uiteindelijke doel opgewekt in eigen provincie met nieuwe installaties. Gas wordt sinds 2019 steeds een stapje groener ingekocht. De Gresco voorzien dat ergens de komende jaren de maatregelen die terug verdiend kunnen worden op zullen raken. Deze zullen dan grotendeel zijn uitgevoerd. Om een bijdrage te kunnen blijven leveren is een notitie; “Gresco, de doorontwikkeling” vastgesteld door ons college en ter kennisname naar uw raad gestuurd, met de opdracht een aantal pilots uit te werken om de scope van de Gresco te verbreden. Verwachting is dat we medio 2022 hier de voortgang van kunnen rapporteren.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Wonen - Woningeigenaren van de gemeente stimuleren om aan de slag te gaan met het isoleren van de woning. Dat geldt ook voor huurders. - We willen in iedere wijk energiecoaches inzetten en zowel via de digitale weg als via een fysiek loket de woningeigenaren ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. - We willen dat minimaal 15.000 bezoekers de website bezoeken. - Samen met de corporaties is afgesproken om de bestaande voorraad naar basiskwaliteit te brengen: minimaal label A (energie index 1,2). Dit betekent dat in 2024 50% van de woningen voldoet aan deze basiskwaliteit.	- De inwoners ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen, met extra focus op isolatie, waarbij we het energieloket een duidelijke en zichtbare plek geven in de wijkaanpak met kwalitatief goede, onafhankelijke adviezen; - Alle inwoners kunnen via het energieloket een stappenplan naar aardgasvrij wonen aanvragen. Uiteraard houden we hierbij rekening met de toekomstige warmtevoorziening. Een goede samenwerking zoeken met de lokale aanbieders waarbij de bewoners een goed aanbod krijgen van energiebesparende maatregelen; - Ondersteunen van de wijk- en buurtinitiatieven bij het verduurzamen van de wijk; - Om de energielasten direct naar beneden te brengen worden energiecoaches ingezet en we hebben extra aandacht voor inwoners met een smalle beurs; - De corporaties verduurzamen de komende vijf jaar naar verwachting zo’n 6765 woningen en een deel van de oudere woningvoorraad wordt vervangen door zeer duurzame nieuwbouw; - Actualiseren masterplan corporaties.
Bedrijven (Groningen Werkt Slim) - Groningen Werkt Slim opschalen en het komende jaar nog meer bedrijven actief benaderen voor ondersteuning en activeren om energiezuiniger en duurzamer te ondernemen; - Daarnaast worden voor de thema’s Energie, Mobiliteit, Klimaatadaptatie en Circulair verschillende projecten uitgevoerd;	- Een actieve rol vanuit het loket GWS; - Een logische opvolging tussen toezicht en stimuleren; - De gesloten samenwerkingen verder versterken en uitbreiden; - Inspirerende initiatieven en ideeën rondom circulair een podium geven;

Via het regulerende spoor (vergunningverlening, toezicht en handhaving) wordt verder doorgezet op de ingeslagen route van toezicht.	- Samen met bedrijvenverenigingen verder werken aan transitieplannen rond bedrijven terreinen; - Aandacht vragen voor 2035: het jaar waarin bedrijven CO₂-neutraal zouden moeten ondernemen conform ambitie.
Bedrijven (toezicht)	
Uitvoering van toezicht bij bedrijven: - De eerste stap bestaat uit het opvragen van het energieverbruik; - De tweede stap bestaat uit een bedrijfsbezoek, waarbij we adviseren over verplichte en aanvullende energiebesparende maatregelen en het beoordelen van plannen van aanpak; - De derde stap bestaat uit het toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen.	200 bedrijven controleren op de realisatie van energiebesparende maatregelen; 200 bedrijven beoordelen en plannen van aanpak laten opstellen.
Gresco	
- Met maatregelen die zichzelf terugverdienen zetten we belangrijke stappen maar daarmee zijn we nog niet klimaatbestendig; - De totale opgave om het maatschappelijk vastgoed aan te laten sluiten bij onze gemeentelijke klimaat ambities en de verplichtingen uit de klimaatwet vraag meer (onrendabele) investeringen. Hiervoor werken we aan een integrale aanpak die we verwoorden in een routekaart “verduurzamen maatschappelijk vastgoed”; - Daarnaast zal de Gresco blijven zoeken naar terug te verdienen maatregelen als bijdrage aan deze doelstellingen.	- Bij ons vorige reguliere jaarplan hebben we ook een voorstel gedaan om de scope van de Gresco te verbreden. We noemen dat “Gresco, de doorontwikkeling”. Dit voorstel is door ons college vastgesteld en ter kennisname naar uw raad gestuurd. Dit heeft geresulteerd in een opdracht om een aantal pilots uit te werken en de resultaten voor te leggen. Te denken valt aan; hoe om te gaan met de split incentive problematiek, hoe om te gaan met de financiële regelgeving, hoe om te gaan met scholen en dorpshuizen en het onderzoeken van mogelijkheden om slim om te gaan met financieringsconstructies. Dit geeft mogelijk ruimte om meer panden te kunnen verduurzamen binnen de Gresco methodiek. Vanwege de landelijke ontwikkelingen rondom de verplichting uit de klimaatwet willen we deze verbreding in relatie tot de totale opgave bekijken en rapporteren; - Om onze daken verder en sneller te benutten voor de opwek van stroom middels zonnepanelen zijn deze werkzaamheden in een Europese aanbesteding op de markt gezet. In de tweede helft van 2021 is deze aanbesteding rond zodat we in 2022 kunnen versnellen; - Om verspilling van energie tegen te gaan passen we slimme regeltechniek toe in onze bestaande installaties. Dit wordt ook wel “artificial intelligence” genoemd. Het levert met een relatief kleine investering een goed resultaat op. Voor het jaarplan 2022 willen we voorstellen doen om deze aanpak op basis van deze eerste goede resultaten verder uit te gaan breiden; - Verkennen van de mogelijkheden voor de oprichting van een gemeentelijke exploitatiemaatschappij voor duurzame energie.

Spoor Hernieuwbare energie en energieoplossingen

Om aan de doelen van de ‘Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035’ te voldoen zetten we in op hernieuwbare energie. Verder kijken we naar energieoplossingen die bijdragen aan onze doelen. Dit spoor valt uiteen in zon, wind, biomassa, waterstof en Making City.

Voortgang lopende jaar en relevante ontwikkelingen

Zon

Met 950 MWp geïnstalleerd vermogen in 2035 wordt zonne-energie de grootste duurzame elektrische energiebron van de gemeente. De potentie van de daken moet dan ten volle benut worden. Van de opgave kan 450 MWp op daken en boven parkeerplaatsen worden gerealiseerd. De overige 500 MWp in zonneparken. Van de opgave van 950 MWp is op moment van schrijven al 95 MWp gerealiseerd. De resterende 90% dient de komende 14 jaar een invulling te krijgen. Daarom moet de realisatie van zonnepanelen versneld worden. Om iedere inwoner binnen de gemeente de mogelijkheid te bieden mee te doen met de energietransitie, wordt onderzocht of de revenuen van de exploitatie van energie uit wind- en zonneparken op de gronden in bezit van de gemeente, ingezet kunnen worden om de energietransitie te versnellen en energiearmoede te voorkomen. Dit komt niet alleen ten goede aan de inwoners, maar ook aan de lokale economie.

Wind

De resultaten van de verkenning windenergie Westpoort en Roodehaan door Windplatform Groningen (Grunneger Power, Natuur en Milieu Federatie en Gemeente Groningen) inclusief participatieproces met omwonenden is in april 2021 in de gemeenteraad besproken. Uw raad heeft toen besloten in principe te stoppen met de windontwikkelingen bij Westpoort, en door te gaan met de windontwikkeling bij Roodehaan. Dit houdt in dat we, in nauwe samenspraak met omwonenden, in 2021 de MER procedure voor windpark Roodehaan zullen doorlopen. Verder heeft uw raad besloten tot windverkenning van de resterende opgave.

Biomassa

We hebben een routekaart ontwikkeld voor de circulaire economie en daarmee samenhang tussen de relevante thema's zoals, energie, afval, bouw en sloop en water. De routekaart wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda om ook ten aanzien van grondstoffen CO₂ neutraliteit te bereiken. In de gemeente Groningen wordt groen gas geproduceerd (voldoende om op een zomerse dag de stad te voorzien). Uit onze routekaart en uit de RES blijkt echter dat we in de toekomst meer groen gas nodig hebben. We zien kansen voor het vergroten van de groen gas productie en het reserveren van de bijbehorende certificaten. Zo heeft Omrin een opdracht gekregen om de groengas productie te verhogen.

Waterstof

Als Hydrogen Valley speelt de regio Groningen een sleutelrol in de toepassing van waterstof in mobiliteit, klimaattransitie en economische ontwikkeling. De gemeente Groningen is betrokken bij verschillende regionale, nationale en Europese waterstofprojecten en -initiatieven.

We hebben een actieve rol in verschillende Europese waterstofprojecten. We doen hiermee vooral op het gebied van mobiliteit nuttige ervaring op. Zo hebben we een deel van ons wagenpark inmiddels met inzet van waterstof emissievrij kunnen maken. Hiermee dragen we ook bij aan kennisontwikkeling en innovaties in onze regio. Groene waterstof is naar verwachting echter onvoldoende voorradig om een rol van betekenis te spelen in het aardgasvrij maken van de gebouwen in onze gemeente in de periode tot 2035.

Making City

Making City is een groot Europees subsidie project waarbij we innovatieve, veelal energie gerelateerde, oplossingen demonstreren in de praktijk. Het project is gestart in december 2018 en loopt tot december 2023. Naast de samenwerking met vele Europese partners werken we samen met 10 lokale partners. Hierbij werken we aan de volgende thema's:

- Demonstreren van innovatieve technische toepassingen in het kader van de energietransitie;
- Nieuwe business modellen en financiering;
- Bewonersparticipatie in het kader van de wijkgerichte aanpak;
- Wet en regelgeving en lokaal beleid;
- ICT en Urban data;

- Monitoring en evaluatie;
- E-mobility en netstabiliteit;
- Communicatie en Disseminatie.

Het project heeft een samenwerking met vele lokale en Europese partners. Daarnaast is het project breed opgezet en gaat onder andere om het beleid- en technische innovaties in te zetten in wijken om deze energiepositief (PED) te maken. Hiervoor wordt in de wijken Paddepoel, Zernike (district Noord) en Europapark (district Zuid) gewerkt aan diverse technische inpassingen waarvan verscheidene acties inmiddels zijn gerealiseerd. De huidige energiebalans laat zien dat voor zowel het Noord- als het Zuid district al veel energie is bespaard en ook dat het aandeel lokaal opgewekte duurzame energie substantieel. Meerdere innovatieve toepassingen zijn geïmplementeerd.

Er is meer inzicht verkregen in niet-technische acties. Bijvoorbeeld op het gebied van energie-armoede. Uit onderzoek blijkt dat energiearmoede zal groeien van 8% naar 12% richting 2030 zolang er geen maatregelen getroffen worden.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
Zon	
In 2022 willen we voor ten minste 157 MW aan zonnepanelen in de gemeente hebben liggen, zowel op daken als in zonneparken. Dat komt overeen met ongeveer 483.000 zonnepanelen.	- We voeren de actieprogramma's van het beleidskader 'Zon-op-daken' uit; - Daarbij ligt de focus op de ontwikkeling van zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed, scholen en op P+R terreinen. Zo voorzien we in 2022 weer minimaal acht gemeentelijke daken van zonnepanelen, willen we in het kader van Energieneutrale Scholen 2035 op alle geschikte school-daken starten met zonnepaneelprojecten en onderzoeken we hoe de P+R terreinen, Hoogkerk, Haren A28, P3 Euroborg en Kardingse verduurzaamd kunnen worden door het plaatsen van zonnedaken; - We werken aan de realisatie van zonneparken Meerstad-Noord en Westpoort-Noord waarbij sociaal eigenaarschap in combinatie met betrokkenheid van de directe omgeving het leidend principe is; - We helpen lokale initiatieven door hen bijvoorbeeld te ondersteunen bij het proces richting een omgevingvergunning-aanvraag voor een lokaal coöperatief zonnepark.
Wind	
- Het doel is 36 MW opgesteld vermogen windenergie in 2035 en het tussendoel is 10,6 MW opgesteld vermogen windenergie in 2023; - Resultaten van de MER procedure voorleggen aan uw raad.	- Uitwerken kaders voor omwonenden, die duidelijkheid en zekerheid moeten bieden met ruimte voor maatwerk; - Continueren participatieproces omwonenden; - MER procedure windontwikkeling Roodehaan, waarbij varianten worden verkend waaruit een voorkeursvariant volgt; - Daarnaast gaan we in 2021 ons beleid ten aanzien van windenergie herijken. We willen daarbij ruimte bieden aan lokale initiatieven, om onze doelstelling van 36MW opgesteld windvermogen in 2035 te behalen. Het herziene beleid wordt begin 2022 aan uw raad aangeboden ter besluitvorming.
Biomassa	

Wij zien dat het produceren met nieuwe grondstoffen eindig is en veel energie vraagt. De noodzaak om hernieuwbare grondstoffen in te zetten wordt steeds groter. We willen helder maken wat hiervan de betekenis voor, en de rol van, de Gemeente Groningen is.	- We maken een uitvoeringsagenda voor Circulaire economie waarmee we de inzet van hernieuwbare grondstoffen willen stimuleren; - We gaan met onze routekaartpartners actief bezig met het vergroten van de groengas productie.
Waterstof	
- Versterken koploperspositie als Hydrogen Valley en uitbouw waterstofeconomie in onze regio, zowel door kennisontwikkeling als praktijkervaring te faciliteren en zelf op te doen; - Met inzet van waterstof onze duurzaamheidsdoelstellingen op gebied van mobiliteit mede behalen; - Economische kansen en kansen voor werkgelegenheid op gebied van waterstof faciliteren en zelf benutten.	- In 2022 willen we ons binnen de nationale en internationale samenwerkingsverbanden verder profileren als de groene waterstof regio van Europa. Hierbij hanteren we een duidelijke kernboodschap die in 2021 is ontwikkeld; - We werken aan innovatieve toepassingen van waterstof binnen en buiten de gemeente en we zetten onze projectontwikkeling voort samen met onze regionale, nationale en Europese partners. Dit doen we gericht, gebaseerd op de uitkomsten van een gemeentelijke analyse uit 2021 naar kansrijke projecten binnen onze regio; - We nemen hiervoor onder andere deel aan (Europese) waterstofprojecten. Hiermee versterken we voorlopig vooral onze kennispositie en economische waarde op het gebied van waterstof en dragen we bij aan de opbouw van een groene waterstofeconomie in Noord-Nederland in de toekomst.
Making City	
- Zoveel mogelijk nieuwe oplossingen aandragen die bijdragen aan de doelstelling Groningen CO2-neutraal 2035. - De innovatieve technische oplossingen moeten in eerste instantie opschaalbaar zijn, hebben in potentie een goede business case, zijn financieerbaar, passen binnen de wet- en regelgeving en laten zien dat Groningen een voorbeeld kan zijn voor anderen.	Het project kenmerkt zich door een groot aantal acties, wat in de meeste gevallen op zichzelf staande projecten zijn. Een paar concrete activiteiten zijn: - Het verder realiseren van de Demo woningen in Paddepoel; - We willen voor 2 flats in Paddepoel gevelpanelen realiseren; - We willen zonnestroom opwekken in een voetpad en fietspad in district Zuid; - Diverse oplossingen implementeren bij verscheidene gebouwen in de beide districten; - Het komende jaar willen we beter inzicht krijgen in de financiële gevolgen van energie-armoede in Groningen. Zowel voor bewoners als voor de gemeente; - Impact analyse van toename elektrische laadpalen met diverse scenarios; - Inrichten van Energy Island platform voor de weergave van de projectresultaten; - Onderzoek opstarten rondom energie wet- en regelgeving; - Werken aan een nieuwe stadsvisie in relatie tot de energietransitie.

Relevante beleidsnota's

De paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Visie biobased economy \(2013\);](#)

[Kansenkaart wind \(2013\);](#)

[Groningen aardgasloos in 2035, actieplan warmte \(2016\);](#)
[De zonnewijzer 2017-2020 \(2017\);](#)
[Routekaart Groningen CO2 neutraal 2035 \(2018\);](#)
[Deelname Europees Making City Lighthouse project \(2018\);](#)
[Making City Lighthouse project \(2018\);](#)
[Beleidskader zonneparken fase 1 \(2019\);](#)
[Biomassa \(2019\);](#)
[Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest \(2019\);](#)
[Strategie stap voor stap naar aardgasvrije wijken en dorpen \(2019\);](#)
[Masterplan CO2-neutrale aardgasvrije woningvoorraad corporaties \(2019\);](#)
[CO2 monitor 2019 \(2021\);](#)
[Windverkenning verdiepend onderzoek \(2020\);](#)
[Windplatform verkenning windenergie \(2020\);](#)
[Gebiedsvisie Meerstad-Noord \(2021\);](#)
[Uitkomsten Windverkenning \(2021\);](#)
[Regionale Energie Strategie 1.0 \(2021\)](#)

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's en ontwikkelingen die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's van de gemeente af te zetten tegen de mogelijkheden die een gemeente heeft om de risico's op te kunnen vangen. De afgelopen jaren hebben we al geconstateerd dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat en het noodzakelijk is deze de komende jaren te versterken.

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve/ reserve grondzaken) en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen.

Op basis van de huidige inschattingen verbetert het weerstandsvermogen ten opzichte van de rekening 2020. De ratio ligt de komende jaren (2022 127%) boven de 100% en ook de verhouding reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen (risico) (2022 59%) ligt boven de streefwaarde van 50%. De verbetering van de ratio's ontstaat door een verlaging van het berekende risico (vooral het risico bij grondexploitaties).

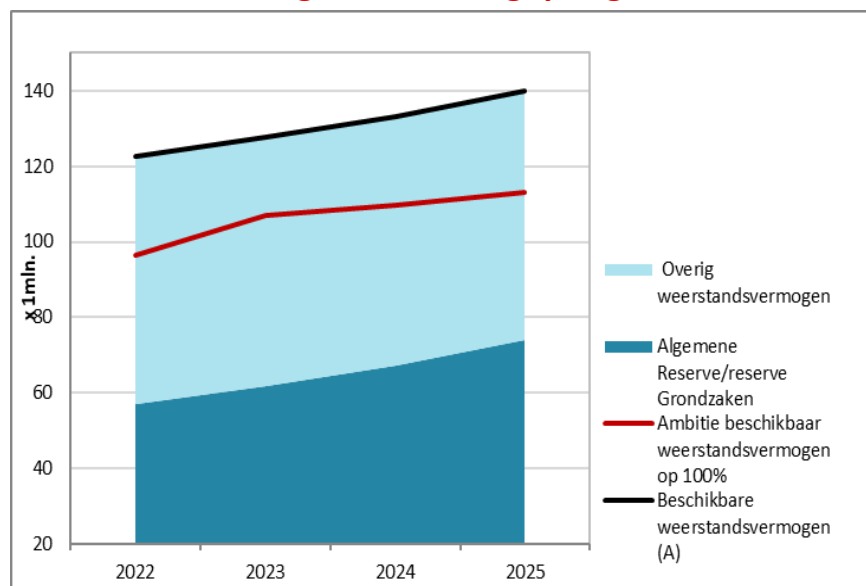
Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen. De kengetallen netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) en de solvabiliteit zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen. Voor deze beide kengetallen geldt dat Groningen in de meest risicovolle categorie zit. De netto schuldquote voor 2022 is 127% en de solvabiliteit voor 2022 is 8%. Op basis van deze kengetallen en de houdbaarheidstest van de VNG blijft de financiële positie van Groningen zwak.

Met name bij de solvabiliteit (aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen) zitten we ver onder de streefwaarde. De in de kadernota opgenomen streefwaarde is 20%. Daarbij hebben we geconstateerd dat deze streefwaarde niet op korte termijn gerealiseerd kan worden. Daarom hanteren we voor de korte termijn een streefwaarde van 10%. In de begroting 2022 zitten we op 8%. Om de streefwaarde van 10% te realiseren is al een aanvulling 45 miljoen euro nodig.

De verbetering van het weerstandsvermogen ten opzichte van de rekening 2020 ontstaat door een verlaging van de ingeschatte risico's met ruim 34 miljoen euro (jaarschijf 2022). Het grootste deel hiervan komt door de verlaging van het risico grondzaken met 25,6 miljoen euro. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de risico's van de nieuwe gebiedsontwikkelingen (Stadshavens en Suikerzijde) kunnen worden opgevangen binnen de grondexploitaties en de beschikbare budgetten voor de gebiedsontwikkelingen. Tot op heden zien we in die uitwerking dat de door de raad bestemde SIF-middelen voldoende zijn om de risico's binnen de BV's te kunnen opvangen. We zien nu dan ook geen aanleiding om alsnog een risicobuffer voor Stadshavens en De Suikerzijde in het gemeentelijk weerstandsvermogen op te nemen. Dit uitgangspunt geldt ook voor het risico bij de grondexploitatie Meerstad, met uitzondering van het risico bij Meerstad-Noord. De ontwikkeling van het benodigd weerstandsvermogen ziet er de komende jaren positief uit, toch moeten we ons nu niet rijk rekenen. We staan aan het begin van een aantal grote gebiedsontwikkelingen. Ondanks dat in de huidige uitwerkingen de gebiedsontwikkelingen in BV vorm over voldoende risicobuffer lijken te beschikken, zal pas bij vaststelling door de raad blijken in hoeverre de BV's direct bij aanvang daadwerkelijk hun eigen risico's kunnen opvangen.

De gemeente Groningen heeft gekozen om de omvang van en de achtergronden in de risico's en het beschikbare weerstandsvermogen voor meerdere begrotingsjaren (vier jaren) te bezien. Dit wordt dynamisch weerstandsvermogen genoemd. Deze keuze is vastgelegd in de kadernota weerstandsvermogen van de gemeente Groningen (raadsbesluit 22 april 2020).

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Berekening weerstandsvermogen begroting				
2022	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	122.716	127.549	133.096	139.993
Algemene Reserve/reserve Grondzaken	56.919	61.752	67.299	74.196
Overig weerstandsvermogen	65.797	65.797	65.797	65.797
Benodigde weerstandsvermogen (B)	96.610	106.941	109.663	113.204
Risico grondexploitatie * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	46.358	52.225	52.967	52.494
Overige risico's * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	50.252	54.716	56.697	60.710
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	127%	119%	121%	124%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	59%	58%	61%	66%
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	100%	100%
Verschil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	26.106	20.608	23.433	26.789

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's (kans * effect * waarschijnlijkheidsfactor van 90%) te kunnen opvangen.

Waarschijnlijkheidsfactor

Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%. Deze factor geeft weer dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit een aantal bronnen waarmee het effect van risico's kan worden opgevangen. We maken onderscheid tussen de reserves (Algemene reserve (AR) en reserve

Grondzaken (GZ)) en overige bronnen. De Algemene reserve (49 miljoen euro in 2022) en de reserve Grondzaken (8 miljoen euro in 2022) zijn hard en kunnen direct worden ingezet. Inzet van de overige bronnen (65,8 miljoen euro) vraagt over het algemeen meer tijd. Voor de inzet van de stille reserve Enexis bijvoorbeeld is eerst verkoop van de aandelen nodig en inzet van de intensiveringsmiddelen vraagt besluitvorming over verlaging van de beschikbare budgetten en aanpassing van het beleid.

Gezien het belang van de omvang van de reserves maken we deze afzonderlijk zichtbaar. In het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op de onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2022 haast 50% van het benodigd weerstandsvermogen. In het onderdeel [benodigd weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt twee keer per jaar bepaald: bij de begroting en bij de rekening. We willen benadrukken dat de berekening van het weerstandsvermogen geen exacte wetenschap is. Bij het bepalen van de omvang van het benodigd weerstandsvermogen worden een groot aantal inschattingen gemaakt die meer of minder goed te onderbouwen zijn. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we dan ook vooral naar hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkelt. Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen (vooral netto schuldquote en solvabiliteit). Deze kengetallen zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen en kunnen objectief worden bepaald.

Het effect van de coronapandemie op ons beleid, onze inkomsten en onze uitgaven is nog steeds onzeker. Onzeker is ook in welke mate gemeenten voor de wegvallende inkomsten en extra uitgaven worden gecompenseerd. We hebben er daarom voor gekozen om ook voor 2022 een risico op te nemen voor de mogelijke financiële effecten van de coronapandemie rekening houdend met bekende compensaties vanuit het Rijk. Voor 2022 hebben we het risico ingeschat op 3,2 miljoen euro. In het risico parkeerbedrijf, het risico sociaal domein, het bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport 050)/ Zakelijke dienstverlening Stadsbeheer en in het risico BUIG zijn de mogelijke effecten van corona in de afzonderlijke risicoberekeningen meegenomen.

In zijn algemeenheid leiden nieuwe projecten tot nieuwe risico's en dus tot een hoger benodigd weerstandsvermogen. Op het moment dat er zekerheid is over de uitvoering van een project (meestal bij een realisatiebesluit door de raad), maken we een inschatting van het risico en houden we er rekening mee in het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.

Vanaf de begroting 2020 hielden we het risico grondexploitaties constant op 80 miljoen euro. Nu we beter zicht hebben op de risico's bij nieuwe gebiedsontwikkelingen kan het risico worden verlaagd naar 51,5 miljoen euro in 2022. Hierin is rekening gehouden met risico's bij de Held III en het stationsgebied. Uitgangspunt voor de verlaging van het risico is dat de risico's bij de gebiedsontwikkelingen Stadshavens en Suikerzijde kunnen worden opgevangen binnen de grondexploitaties en beschikbare middelen voor de gebiedsontwikkelingen. Dit uitgangspunt geldt ook voor het risico bij de grondexploitatie Meerstad, met uitzondering van het risico bij Meerstad-Noord. Momenteel worden de nieuwe Bv's nader uitgewerkt voor wat betreft governance, statuten en financiën. Tot op heden zien we in die uitwerking dat de door de raad bestemde SIF-middelen voldoende zijn om de risico's binnen de BV's te kunnen opvangen. We zien nu dan ook geen aanleiding om alsnog een risicobuffer voor Stadshavens en De Suikerzijde in het gemeentelijk weerstandsvermogen op te nemen. Bij de oprichting en vaststelling door de raad kunnen we definitief bepalen in hoeverre en op welke wijze deze uitgangspunten kunnen worden gerealiseerd. Mocht dan toch blijken dat we eventueel een beroep op het gemeentelijk weerstandsvermogen moeten doen, zullen we de raad daarover

zo spoedig mogelijk informeren. Voor meer informatie verwijzen we naar het onderdeel weerstandsvermogen in paragraaf 7: [Grondbeleid](#).

Vergelijking met de rekening 2020

Berekening weerstandsvermogen jaarschijf 2022	begroting 2022	Rekening 2020	Vershil
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	122.716	123.308	-592
Benodigde weerstandsvermogen (B)	96.610	130.833	-34.223
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	127%	94%	
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	
Vershil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	26.106	-7.525	33.631
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	59%	44%	
Reserves in het weerstandsvermogen	56.919	57.847	-928

In vergelijking met de rekening 2020 neemt het benodigd weerstandsvermogen af met 34,2 miljoen euro en het beschikbaar weerstandsvermogen neemt af met 592 duizend euro. Dit leidt in 2022 tot een verbetering van de ratio met 33% (van 94% naar 127%).

De verschillen bij het beschikbaar weerstandsvermogen lichten we toe in het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#).

In het coalitieakkoord staat dat wordt gestreefd naar een ratio van 100% aan het eind van de coalitieperiode (2022). Deze ambitie wordt ruim gerealiseerd.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het aandeel van de reserves (Algemene reserve plus reserve Grondzaken ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen. Als streefwaarde hanteren we een percentage van 50%. In de jaren 2022-2025 zit het aandeel reserves boven de streefwaarde, In 2022 zit het aandeel reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen op 59%. In de komende jaren neemt dit naar verwachting toe tot 66%. Hierbij wordt rekening gehouden met de nu bekende toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve en reserve grondzaken voor de komende jaren.

Risicomanagement

Naast voldoende buffers in het beschikbare weerstandsvermogen is het belangrijk dat een goede sturing op en beheersing van de risico's plaatsvindt (risicomanagement). Risicomanagement geeft een organisatie inzicht in wat kan gebeuren en stelt organisaties in staat prioriteiten toe te kennen aan de onderkende risico's. Daardoor kunnen gestructureerd acties worden ondernomen en maakt het voor organisaties mogelijk om genomen beslissingen aangaande risico's te verantwoorden.

Bij projecten, waarbij het risico voor de gemeente Groningen groot is, laten we bij het aangaan van het risico een second opinion uitvoeren door een onafhankelijke partij. Dit geldt bijvoorbeeld voor situaties waarbij we als gemeente een lening verstrekken aan een derde of bij grotere projecten waar we als gemeente weinig ervaring mee hebben.

In 2022 werken we verder aan het versterken van risicomanagement in de organisatie met als doel:

- Het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak en het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie"). We gebruiken hiervoor onder andere

de tool RiskID. We hebben het bijvoorbeeld ingezet bij de projecten outsourcing ICT, revitalisering Stadhuis en in het sociaal domein;

- Het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van college en raad.

Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen. Met het beschikbare weerstandsvermogen zijn we in staat de financiële effecten van risico's op te vangen. Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn daarmee onderling verbonden en vormen een belangrijk onderdeel van het (financiële) beleid van de gemeente.

Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement

Het kader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de op 22 april 2020 door de raad vastgestelde [kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020 \(75701-2020\)](#).

Benodigde weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De verwachte impact van de aanwezige risico's;
- De mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt of beheerst;
- De gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitatie worden volgens de risicoboxenmethode berekend en integraal in het benodigde weerstandsvermogen opgenomen.

Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaalstelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Begroting 2022		Schatting Incidenteel	Schatting Structureel
1. Grondexploitatie incl. Meerstad		51.509	
2. Verkeer- en vervoersprojecten		700	
3. Bodemsanering			1.000
4. Parkeerbedrijf		4.300	
5. Gemeentelijk aandeel risico Warmestad BV		1.434	
6. Sociaal domein			13.300
7. Financiering uitvoering wet BUIG		0	375
8. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (OPSB en Sport 050)			725
9. Niet halen bezuinigingen		7.223	2.700
10. Verstrekte leningen en garanties		2.507	
11. Corona		1.600	
12. Huisvesting Landelijke vreemdelingen Voorziening (LVV)		850	
13. Overige risico's		1.022	
Totale risico's		71.145	18.100
Structureel maal factor 2			36.200
Waarschijnlijkheidsfactor 90%		64.030	32.580
Benodigde weerstandscapaciteit			96.610

beschikbare weerstandscapaciteit	122.716
Ratio weerstandscapaciteit	127%

Het benodigde weerstandsvermogen in 2021 is 96,6 miljoen euro. Dit is 34,2 miljoen euro lager dan bij de rekening 2020.

De grootste afwijkingen zijn:

- Afname risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties met 25,6 miljoen euro;
- Afname risico sociaal domein met 4,3 miljoen euro;
- Afname risico bezuinigingen met 3,3 miljoen euro;
- Afname risico corona met 1,5 miljoen euro.

De overige wijzigingen van de risico's leiden tot een kleine verhoging van het benodigd weerstandsvermogen met 0,5 miljoen euro (bij de omvang van de veranderingen is rekening gehouden met het effect van structurele risico's (bedrag x 2) en het effect van de waarschijnlijkheidsfactor van 90%.)

In het onderdeel [risico's](#) wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

Het volgende risico is ten opzichte van de rekening 2020 opgenomen:

- Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe.

Beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken.

Het beschikbaar weerstandsvermogen in de begroting 2022 is als volgt opgebouwd:

Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2022	jaarschijf 2022		aandeel wsv*
	incidenteel	structureel	
1. Algemene Reserve	48.964		50,7%
2. Reserve Grondzaken	7.955		8,2%
3. Stille reserves	50.000		51,8%
4. Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten (bedrag x2)		5.940	6,1%
5. Onbenutte belasting capaciteit (bedrag x2)		9.517	9,9%
6. Post onvoorzien (bedrag x2)		340	0,4%
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen	106.919	15.797	
Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2022			122.716
Beschikbaar weerstandsvermogen rekening 2020 (jaarschijf 2022)			123.308
Afname beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van rekening 2020			-592

*we laten zien wat het aandeel ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen is.

Het beschikbare weerstandsvermogen is 122,7 miljoen euro. Dit is 592 duizend euro lager dan in de rekening 2020. Deze mutatie van per saldo 592 duizend euro bestaat uit:

- Per saldo afname van de Algemene Reserve van 928 duizend euro (vooral door een onttrekking voor de meerkosten bodemsanering Woltersum);
- Toename onbenutte belasting capaciteit met 336 duizend euro;

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. Het onderstaande overzicht laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Begroting 2022							
Kengetallen:	Norm	jaarverslag 2020	Begroting 2021	2022	2023	2024	2025
netto schuldquote		142%	167%	160%	165%	160%	150%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120%	106%	131%	127%	134%	131%	125%
solvabiliteitsratio	20%	8%	7%	8%	8%	9%	9%
structurele exploitatieruimte		3,5%	0,0%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%
grondexploitatie excl. Meerstad		5,4%	5,1%	7,0%	8,6%	7,3%	5,9%
grondexploitatie incl. Meerstad		32,0%	36,9%	36,3%	38,2%	37,0%	35,2%
belastingcapaciteit		116,2%	115,6%	112,8%	112,8%	112,7%	112,6%

Onderstaand geven we een toelichting op de kengetallen. Onder de toelichting is het algemene oordeel opgenomen.

Algemeen oordeel

Overall kunnen we concluderen dat de ratio's laten zien dat de financiële positie van de gemeente Groningen kwetsbaar blijft. De netto-schuldquote en de solvabiliteit liggen boven de streefwaardes. De solvabiliteitsratio is onverminderd laag. Om de streefwaarde voor de solvabiliteit voor de korte termijn van 10% te realiseren is aanvulling van de reserves met 45 miljoen euro nodig. Om de streefwaarde voor de lange termijn van 20% te realiseren is zelfs een aanvulling van 250 miljoen euro nodig. Bij deze begroting is aanvulling van de reserves maar beperkt mogelijk gezien de opgaven waar we voor staan.

De structurele exploitatieruimte in de begroting 2022 komt uit op 0,5% en ligt boven de streefwaarde. Wel staat de exploitatie van de gemeente onder druk door de tekorten in het sociaal domein en de noodzakelijke investeringen als gevolg van een groeiende stad. Hiervoor zijn hervormingsmaatregelen genomen. Mogelijk leidt de herijking van het gemeentefonds tot een verbetering van de structurele exploitatie.

Risico's

Naam risico	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)				
Deelprogramma 1.1 en 1.3	Economie en werkgelegenheid en Wonen				
Omschrijving	Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc.				
	Bij de Rekening 2019, Begroting 2021 en Rekening 2020 is het benodigd weerstandsvermogen vastgekleit op 80 miljoen euro, die in 2019 (Rekening 2018/Begroting 2020) is bepaald. Het zicht op risico's die samenhangen met de nog te starten gebiedsontwikkelingen was onvoldoende en daarom is zekerheidshalve ervoor gekozen de 80 miljoen euro als weerstandsvermogen te handhaven. Inmiddels zijn die gebiedsontwikkelingen verder uitgewerkt en kunnen ook de bijbehorende risico's beter worden geduid. Die risico's zijn meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.				
	Benodigd weerstandsvermogen				
		2022	2023	2024	2025
	(Bedragen x 1 miljoen euro)				
	1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	11,8	13,9	14,1	13,3
	2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	9,8	13,8	14,2	14,2
	3. Grondexploitaties in aparte rechtsvormen				
	3a. Meerstad	-	-	-	-
	3a. Meerstad Noord	26,1	26,1	26,1	26,1
	3b. Stadshavens	-	-	-	-
	3c. Suikerzijde	-	-	-	-
	4. Strategisch bezit	3,8	4,2	4,5	4,8
		51,5	58	58,9	58,4
	Nadere toelichting				
Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:					
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties					
Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2022 een benodigd WSV van 11,8 miljoen euro uit.					
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties					
Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen middels een vast te stellen grondexploitatie later dit jaar of begin volgend jaar aan de raad voorgelegd. Het betreft een aantal kleinere gebiedsontwikkelingen die veelal met de versterkingsopgave te maken hebben. Daarnaast verwachten we ook de grondexploitaties voor de ontwikkeling van de Held3 (Heldin) en het Stationsgebied binnenkort te openen. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen berekend op 9,8 miljoen euro.					
3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht					
De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkeling Meerstad ondergebracht in een BV. Daarnaast is er het voornemen om de gebiedsontwikkelingen Suikerzijde en					

	Stadshavens ook in een BV onder te brengen. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden. 3a. Meerstad Noord Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Door deze planuitwerking neemt het risico dat de opbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden toe. In de Rekening 2019 kwam het risico Meerstad Noord uit op 11,3 miljoen euro. De actuele berekening komt uit op 26,1 miljoen euro. Een toename van het risico met 14,8 miljoen euro. Dit risico dekken we met gemeentelijk weerstandsvermogen af. 4. Strategisch grondbezit Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor het strategisch grondbezit berekend op 3,8 miljoen euro.
Risicobedrag 2022	51,5 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	58,0 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	58,9 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	58,4 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2004
Actie	Binnen de grondexploitatie wordt gestuurd op de beheersing van de risico's. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.

Naam risico	Parkeerbedrijf
Deelprogramma 1.2 :	Mobiliteit
Omschrijving	Voor het bepalen van het risico van het parkeerbedrijf wordt een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren. Bij de jaarrekening 2020 hebben wij voor 2021 het risico herijkt als gevolg van de corona-crisis. Het risico voor de jaarschijf 2021 neemt toe met 1,8 miljoen euro tot 4,5 miljoen euro. Voor de begroting 2022-2025 zijn de risico's ook herijkt. Over 2022 neemt het risico met 1,6 miljoen euro toe. Dit wordt deels verklaard doordat de begroting 2022 normaal is begroot, als ware er geen corona-crisis. In het risicomodel hebben we voor 2022 nog een verhoogd risico op een uitloop van de corona-crisis gekwantificeerd. Daarnaast heeft de corona-crisis geleerd dat ook de variabele huuromzet en de abonnementen-omzet van de Euroborg-garage conjunctuurgevoelig zijn. Voor deze omzetten zijn derhalve risico's gekwantificeerd. Daarnaast is het risico voor de forum-garage geactualiseerd. Bovenstaande wijzigingen leiden tot een verhoogd risico van circa 300 duizend euro per jaar, over 4 jaar derhalve 1,2 miljoen euro. Overige wijzigingen leiden tot een verhoging van 400 duizend euro.
Risicobedrag 2022	4,30 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	3,92 miljoen euro
Kans 2023	100%

Risicobedrag 2024	4,10 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	4,29 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Al jaren in de P&C-documenten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen.

Naam risico	Verkeer- en vervoersprojecten
Deelprogramma 1.2:	Mobiliteit
Omschrijving	Risico's bij verkeer- en vervoersprojecten hebben voornamelijk betrekking op de hoogte van de investeringskosten. Vooraf worden deze risico's zover mogelijk teruggebracht en beheerst door voor de start van uitvoering zoveel mogelijk uitgewerkte ontwerpen en kostenramingen beschikbaar te hebben. Bij de grote verkeersprojecten (= investering meer dan 5 miljoen euro) bepalen we het risico op 10% van de investeringskosten. Daarbij beoordelen we de mogelijkheid om bij te sturen in het project (beheersmaatregelen). Op projectniveau kunnen dat bijvoorbeeld zijn: het werken met een plafondprijs in de aanbesteding, het rekening houden met een percentage onvoorzien in de kostenraming of het in beeld brengen van besparingsmogelijkheden. Risico's die niet binnen de beschikbare middelen van het project kunnen worden opgelost, worden meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen voor verkeersprojecten. Voor projecten die voortvloeien uit de Netwerkanalyse 2013 (totale omvang gemeentelijke middelen 20 miljoen euro) is besloten dat voor- en nadelen mogen worden verrekend binnen het totale programma (gesloten financiering). Financiële tegenvallers kunnen dus binnen het totaal beschikbare budget worden opgevangen. Dit kan effect hebben op de projecten die uitgevoerd kunnen worden, maar voor het geheel geldt dat geen sprake is van een financieel risico voor de gemeente Groningen. Stationsgebied Haren De gemeente werkt aan de ontwikkeling van het Stationsgebied in Haren. Onderdeel van de ontwikkeling is het realiseren van een fiets- voetgangersverbinding tussen Oosterhaar en het centrum van Haren, ter hoogte van het station. Daarnaast wordt de omgeving van het station aangepakt. Prorail heeft in onze opdracht hiervoor een opdracht aan een aannemer verstrekt. De werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd en opgeleverd. Het risico bestaat momenteel uit de financiële afhandeling van het project waarvoor een arbitrageprocedure is aangespannen door de aannemer tegen Prorail. Naar verwachting gaat deze procedure een jaar duren. De totale claim van de aannemer is 2,7 miljoen euro. Dit is ook het totale risico. Mocht Prorail namelijk in het ongelijk worden gesteld, dan zal de gemeente Groningen, als opdrachtgever van Prorail, de kosten van de claim moeten dragen. De kans van optreden schatten we op 25%, wat een risicobedrag betekent van afgerond 700 duizend euro.
Risicobedrag 2022	0,7 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	0,7 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	0,7 miljoen euro
Kans 2025	100%

Risicobedrag 2025	0,7 miljoen euro
Kans 2024	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2017
Actie	

Naam risico	Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe
Deelprogramma 1.2	Mobiliteit
Omschrijving	De gemeente Groningen neemt voor 21% risicodragend deel in het OV-Bureau Groningen Drenthe (zie ook de paragraaf Verbonden Partijen). De andere deelnemers, de provincies Groningen en Drenthe, dragen respectievelijk 44% en 35% van het risico. Als gevolg van Corona zijn reizigers aantallen terug gelopen. De verwachting is dat het herstel een aantal jaar duurt. Dit heeft een nadelige invloed op de verwachte resultaten van het OV-Bureau. De Begroting 2022 van het OV-Bureau is vastgesteld met een voorzien tekort. Hiervoor is een 'Stelpost overige baten' in de begroting van het OV-Bureau opgenomen waarbij is aangegeven dat er extra middelen vanuit Rijk, provincies Drenthe en Groningen, gemeente Groningen en/of het weerstandsvermogen van het OV-bureau moeten komen. Daarnaast heeft het Rijk nog geen zekerheid gegeven over een beschikbaarheidsvergoeding vanaf september 2022 en de jaren daarna.
Risicobedrag 2022	0,4 miljoen euro
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	0,4 miljoen euro
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	-
Kans 2024	-
Risicobedrag 2025	-
Kans 2025	-
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2021
Actie	We volgen samen met het OV-Bureau de ontwikkelingen rondom de reizigers aantallen en de beschikbaarheidsvergoeding en wat dit betekent voor de financiële resultaten van het OV-Bureau. Eind van 2021 wordt een actueel beeld gebruikt om zo nodig de Begroting 2022 van het OV-Bureau te actualiseren.

Naam risico	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV
Deelprogramma 1.3:	Wonen
Omschrijving	WarmteStad heeft op dit moment 2 typen activiteiten: • Het ontwikkelen en exploiteren van het warmtenet Noordwest; • Het ontwikkelen en exploiteren van collectieve Warmte en Koude-opslagsystemen. Via Warmtestad investeert de gemeente in warmteprojecten gericht op een CO2 neutrale stad in 2035. WarmteStad heeft aandacht voor het identificeren, beheersen en financieel vertalen van risico's. Voor de resterende risico's voor de gemeente is het weerstandsvermogen versterkt. 1. Warmtenet Noordwest Voor de Investering geothermie en warmtenet Noordwest is op 8 juni 2016 het weerstandsvermogen versterkt met 1,3 miljoen euro. Dit is 18% van het toen, in de vorm van agio, geïnvesteerde bedrag van 7 miljoen euro. Met het besluit om geothermie niet meer te ontwikkelen is een verliesvoorziening gevormd van 3 miljoen euro. Hiermee kon

het benodigde weerstandsvermogen worden verlaagd met 580 duizend euro (18 % van 3 miljoen euro) tot 720 duizend euro.

In april 2018 is WarmteStad een overbruggingskrediet verstrekt van 1,3 miljoen euro ten behoeve van Tijdelijke Warmte Opwek. Het risicoprofiel is daarbij gesteld op 8% van het uitgeleende bedrag en 104 duizend euro weerstandsvermogen gevormd. Op 31 oktober 2018 is besloten om WarmteStad een overbruggingskrediet te verstrekken van 3 miljoen euro voor de eerste uitbreiding van het warmtenet met een bijbehorend weerstandsvermogen van 8 %, een bedrag van 240 duizend euro. Op 26 juni 2019 heeft de raad naar aanleiding van het raadsvoorstel Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest de integrale Business Case en het Project- en investeringsvoorstel voor warmtenet Noordwest vastgesteld. Tevens is toen besloten de verstrekte overbruggingskredieten van in totaal 4,3 miljoen euro om te zetten in agio. Dit is geëffectueerd in december 2019. Op basis van de vastgestelde Business Case is externe bankfinanciering verkregen. De huidige financiële stand van zaken is dat er aanloopverliezen zijn, maar dat die vooralsnog binnen de risicobuffers en bestaande voorwaarden van de bankfinanciering kunnen worden opgevangen en dat er geen aanvullende financiering nodig is. Wel zijn er diverse maatregelen genomen om de aanloopverliezen te beperken en de voorspelbaarheid van de financiële resultaten te verbeteren. Het college heeft de raad hierover op 26 februari 2020 geïnformeerd door middel van de brief Stand van zaken financiën Warmtestad 2019 en 2020.

Huidig risicoprofiel WarmteStad Noordwest BV.

Aanvankelijk is het risicoprofiel gesteld op 14%. In het kader van het vaststellen van de business case in 2019 zijn alle risico's opnieuw in beeld gebracht en is geconcludeerd dat de omzetting van de kredieten in eigen vermogen niet van invloed was op het risicoprofiel. Het totale weerstandsvermogen voor Warmtenet Noordwest kan worden gehandhaafd op 1,064 miljoen euro.

2. WKO-programma en risicoprofiel WarmteStad werkt stap voor stap het WKO programma uit. Op 19 februari 2015 is 750 duizend euro rekening-courant ter beschikking gesteld voor WKO Europapark. Risicoprofiel rekening-courant WKO is 8%, een bedrag van 60 duizend (er is een bestemmingsreserve gevormd van 57 duizend euro). Voor het financieel meerjarenplan (FMJP) 2017-2021 heeft de gemeente besloten 3,875 miljoen euro aan leningen te verstrekken. Op 31 mei 2017 is 2 miljoen euro voor jaarschijf 2017 ter beschikking gesteld. Het WKO-programma draait op een bewezen techniek en al bestaande bronnen. Het risicoprofiel is 8%, een bedrag van 160 duizend euro. In september 2018 is de resterende 1,875 miljoen euro (2018 – 2021) beschikbaar gesteld. Het weerstandsvermogen is 150 duizend euro (8%). Van het resterende bedrag van 1,875 miljoen is inmiddels, in 2019, 0,5 miljoen euro uitbetaald. Het totale weerstandsvermogen voor het WKO-programma kan worden gehandhaafd op 370 duizend euro.

Risicobedrag 2022	1,434 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	1,434 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	1,434 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	1,434 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2017
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico

Risico's bodemsanering

Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	In het convenant 'bodemon ontwikkelingsbeleid en spoedlocaties' is afgesproken dat in 2015 alle bodemverontreinigingen die een risico voor de mens vormen (humane spoedlocaties) gesaneerd of beheerst zijn. Daarnaast is afgesproken dat bodemverontreinigingen die onaanvaardbare risico's bevatten voor het ecosysteem en/of bijdragen aan de verspreiding van de verontreiniging (de overige spoedlocaties), ook zoveel mogelijk gesaneerd of beheerst zijn in 2020. In de gemeente zijn vanaf 2018 alle spoedlocaties beheerst (saneringen/of monitoring loopt) of gesaneerd. Een aantal spoedlocaties waar de sanering nog loopt zijn niet in eigendom van de gemeente. Wanneer een derde om welke reden dan ook de verantwoordelijkheid van de sanering niet kan nakomen, is de gemeente als bevoegd gezag verplicht een lopende spoedsanering tot een goed einde te brengen Tijdens de beoordeling of een mogelijk verontreinigde locatie een spoedlocatie is voor 2018, maar ook na de herindeling is gebruik gemaakt van de landelijke richtlijnen. Bij een beperkt aantal locaties (met name benzine service stations) is de beoordeling gebaseerd op zeer beperkte info. Mocht hier wel iets aan de hand zijn dan is het mogelijk dat we als gemeente aanvullend risico-onderzoek en eventuele risico-maatregelen moeten treffen. In het gebied met zandgrond en waterwinning (Haren e.o.) zou er sneller sprake kunnen zijn van een risico door een bodemverontreiniging. Een actuele inschatting gaat uit van een risico van 900 duizend euro en een kans van 50%. Het gaat om een structureel risico. Los van de spoedlocaties kunnen zich nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's (schadeclaims, saneringen, onrust omwonende en randvoorwaarden bodem). In het geval deze situaties zich aandienen moeten we middelen beschikbaar stellen voor aanvullend (risico) onderzoek, eventuele tijdelijke beheermaatregelen en op iets langere termijn voor een definitieve oplossing. De voormalige vuilstort Woltersum is hier een voorbeeld van (locatie is in 2021 gesaneerd). Voor het bepalen van het risico houden we rekening met kosten voor onderzoek en beheersmaatregelen. Uitgaande van drie gevallen per jaar schatten we het risico in op 500 duizend euro met een kans van 75%. Het gaat om een structureel risico. Tot slot is er een risico op onze apparaatskosten voor wettelijke taken voortkomend uit Wet bodembescherming/Omgevingswet. Het Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020 is inmiddels afgelopen. Voor 2021 zijn afspraken gemaakt met het rijk. De decentrale uitkering die de gemeente Groningen ontvangt is 482 duizend euro. Dat is lager dan de benodigde 700 duizend euro. De verwachting is niet dat dit bedrag door het Rijk nog wordt aangevuld. Voor 2022 en verder zijn de rijksbijdragen nog niet bekendgemaakt. Afspraken daarover worden pas eind 2021 verwacht. Daarom nemen we voorzichtigheidshalve voor 2022 en verder een structureel risico van 700 duizend euro op met een kans van 25%. Zodra er zekerheid is over het nieuwe convenant kan dit deel van het risico vervallen.
Risicobedrag 2022	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2022	Diverse kansen
Risicobedrag 2023	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2023	Diverse kansen
Risicobedrag 2024	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2024	Diverse kansen
Risicobedrag 2025	2,1 miljoen euro structureel
Kans 2025	Diverse kansen
Structureel/Incidenteel	structureel en incidenteel

1e signaleringsmoment	2001
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico Deelprogramma 2.1:	Bezwaarprocedures Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	Woningcorporatie Wierden en Borgen (Ten Boer) heeft bezwaar ingediend tegen de aanslag rioolheffing 2014 en volgende jaren. Het bezwaar richt zich met name op de stellingname van Wierden en Borgen dat de gemeente ten onrechte bepaalde objecten niet aanslaat. Daarnaast richt het bezwaar zich tegen de onderbouwing van de door te berekenen kosten naar het aanslagbedrag. Alle gemeenten waar onroerend goed staat van Wierden en Borgen hebben een gelijksoortig bezwaar gekregen. De rechtbank heeft op 10 maart 2020 Wierden en Borgen in het gelijk gesteld. We zijn in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak. We hebben namelijk een nadere onderbouwing kunnen opstellen waaruit blijkt waarom bepaalde objecten niet zijn aangeslagen. Gesprekken met Wierden en Borgen hebben niet geleid tot een oplossing zodat we nu in het formele traject zitten. Een inschatting van de omvang van het risico is niet te maken. Het risico staat daarom op p.m. Op 28 april 2021 heeft het gerechtshof Arnhem Leeuwarden het hoger beroep van de gemeente Groningen gegrond verklaard. Woningcorporatie Wierden en Borgen heeft beroep ingesteld (cassatie) bij de Hoge Raad.
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Het Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.
Het Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2008
Actie	We reageren op het beroepschrift in cassatie en wachten de uitspraak af.

Naam risico Deelprogramma 2.1:	Geen middelen in de voorziening Afvalstoffenheffing Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	Het saldo van de voorziening afvalstoffenheffing is per 1 januari 2021 nul. In 2020 is een groot tekort ontstaan in de exploitatie van het onderdeel afvalstoffenheffing. Omdat het afvalbeleid nog niet geharmoniseerd was, konden we de tarieven niet indexeren. Daardoor is er 2 miljoen onttrokken aan de voorziening Afvalstoffenheffing. In september 2021 is de prognose dat de exploitatie afval 2021 vrijwel neutraal verloopt. De verwachting is dat daardoor het saldo van de voorziening afvalstoffenheffing op 1 januari 2022 nul is. We hebben daardoor geen middelen meer in de voorziening om eventuele negatieve afwijkingen in de bedrijfsvoering 2022 op te kunnen vangen. Het tarief 2022 is immers 100% kostendekkend geraamd. Gezien de financiële omvang van 37,4 miljoen euro is een afwijking van circa 750 duizend euro reëel (2%).
Risicobedrag 2022	750 duizend euro
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	

Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2021
Actie	We sturen strak op de uitgaven

Naam risico	Financiering uitvoering wet BUIG															
Deelprogramma 3.1	Werk en Inkomen															
Omschrijving	In het financieel perspectief begroting 2022 is met onderstaande tekorten rekening gehouden. Dit wijkt positief af ten opzichte van het huidige perspectief.															
	<table><tr><th>BUIG</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Financieel perspectief</td><td>-13.600</td><td>-13.330</td><td>-12.770</td><td>-12.230</td></tr><tr><td>Verbetering</td><td>296</td><td>972</td><td>1.934</td><td>2.436</td></tr></table>	BUIG	2022	2023	2024	2025	Financieel perspectief	-13.600	-13.330	-12.770	-12.230	Verbetering	296	972	1.934	2.436
	BUIG	2022	2023	2024	2025											
	Financieel perspectief	-13.600	-13.330	-12.770	-12.230											
	Verbetering	296	972	1.934	2.436											
	We hebben de volgende uitgangspunten bij deze berekening gehanteerd:															
	• Het Rijk stelt in de gehele periode macro voldoende budget beschikbaar; • Het uitgavenaandeel neemt in 2021 en 2022 licht af als gevolg van de relatief gunstige ontwikkeling van de bijstand vanaf de tweede helft van 2020; • In de periode 2022-2025 wordt een werkprogramma 2.0 uitgevoerd dat leidt tot een opbrengst van 2,2 miljoen euro structureel vanaf 2025; • In de gehele periode zijn er tekorten tussen 7,5 en 12,5% van het budget die worden gecompenseerd door middel van een vangnetuitkering															
	Om het risico op een tekort in te schatten, hebben we drie dingen gedaan. In de eerste plaats hebben we de macrobudgetten vanaf 2022 bijgesteld:															
	• de werkelijke bijstelling van het nader voorlopig budget 2021 ten opzichte van het voorlopig budget is verwerkt; • er zijn prognoses gemaakt van een neerwaartse bijstelling van het definitieve budget als gevolg van de gewijzigde conjunctuur en de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling; • het negatieve herverdeeleffect als gevolg van de gewijzigde financiering van loonkostensubsidies is verwerkt.															
	Deze actualisatie leidt niet tot een wijziging in het financieel perspectief doordat het voordeel dat ontstaat door bijstelling van de budgetten nodig is om het negatieve herverdeeleffect als gevolg van de gewijzigde financiering van LKS af te dekken.															
Vervolgens hebben we een tweetal risico's geïnventariseerd:																
1. De uitvoering van het werkprogramma leidt niet tot een verlaging van de uitgaven; 2. Het aandeel in de macro-uitgaven 2022 ten opzichte van het uitgavenaandeel 2021 neemt niet af.																
NB. De veronderstelde daling van het uitgavenaandeel in 2021 ten opzichte van 2020 is <i>niet</i> als risico aangemerkt omdat in 2021 het aantal uitkeringen in Groningen zich gunstiger ontwikkelt dan landelijk.																
Wanneer beide risico's zich voordoen, verslechtert het financieel perspectief in 2022 en 2023 met 1,5 miljoen, oplopend naar 1,7 in 2024 en 2,0 miljoen in 2025.																
Risicobedrag 2022	1,5 miljoen															
Kans 2022	25%															
Risicobedrag 2023	1,5 miljoen															
Kans 2023	25%															
Risicobedrag 2024	1,7 miljoen															
Kans 2024	25%															
Risicobedrag 2025	2,0 miljoen															
Kans 2025	25%															
Structureel/Incidenteel	Structureel															
1e signaleringsmoment	VGR 2014-2 en Begroting 2015															

Actie	Optimaliseren van de sturing op uitvoering van het werkprogramma
-------	--

Naam risico Deelprogramma 3.3	Sociaal domein Welzijn gezondheid en zorg
Omschrijving	Met de decentralisatie in 2015 hebben gemeenten een grote verantwoordelijkheden gekregen. Het Rijk De bijbehorende budgetten die over zijn gegaan naar gemeenten schieten echter tekort. De zorgkosten budgetten staan onder druk en daarom zijn op begroting- en rekeningbasis tekorten vaak aangevuld. In het risico sociaal domein houden we rekening met een volume risico op zorggebruik (zorggebruik groeit harder dan verwacht) en een aantal specifieke risico's. Er is sprake van een volume-risico op zorggebruik WMO/jeugd omdat onzeker is hoeveel mensen zorg nodig hebben. We bepalen de omvang van het risico op basis van een aantal groeiscenario's (5%, 7,5% en 10%). Naast het volume-risico houden we rekening met een aantal specifieke risico's. Deze hebben vooral betrekking op (transformatie) maatregelen die moeten leiden tot een besparing op de zorgkosten door een verschuiving van dure naar goedkopere zorg. Of en in welke mate deze maatregelen het beoogde transformatie-effect opleveren wordt gemonitord en waar nodig zal bijgestuurd worden. Naast transformatie risico's houden we ook rekening met een risico dat door corona er extra zorg verleend moet worden en dat invoering van het nieuwe verdeelmodel bij de integratie uitkering voor beschermd wonen (die we ontvangen van het Rijk) tot een nadeel voor Groningen kan leiden. Voor alle specifieke risico's maken we een inschatting van de omvang van het risico en de kans van optreden. Omdat we in de systematiek van het risico sociaal domein al rekening houden met de kans van optreden nemen we de uitkomst van het risico volledig (kans van optreden 100%) mee bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.
Risicobedrag 2022	13,3 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	15,7 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	16,8 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	17,5 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	1 maart 2014
Actie	Wij hebben de laatste jaren maatregelen genomen om te zorgen dat de zorgkosten beter in control komen. Hierbij hebben we nadrukkelijk een koppeling gelegd tussen beleid, uitvoering en geld. Ter beheersing van deze problematiek streven wij er naar om door transformatie minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis) voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze op transformatie gerichte beweging is onder meer in gang gezet door een gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen van het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) en een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Meer recent ingezette ontwikkelingen zijn onder andere de aanpak voor multi probleemgezinnen

	waar spraken is van stapeling van door gemeente verstrekte voorzieningen én de inzet op Ondersteuner Jeugd en Gezin. In al deze verbeterlagen lopen inhoudelijke ambities en financiële doelstellingen samen op. Omdat er nog kansen bleven liggen als gevolg van gebrek aan ambtelijke capaciteit is hier ook in geïnvesteerd. Extra capaciteit was nodig om ontwikkelingen in kaart te brengen, te volgen en concreet om te zetten in zinvolle interventies en maatregelen samen met partners zoals bijvoorbeeld zorgpartijen, de zorgverzekeraar en de RIGG. Ontwikkeling van informatievoorziening maakt hier ook onderdeel van uit. Dit alles met als doel beter in control te komen op het sociaal domein. De komende jaren vinden er op de meeste trajecten nieuwe aanbestedingen plaats. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheden voor beheersing van de kosten.
--	---

Naam risico	Huisvesting LVV doelgroep
Deelprogramma 3.3	Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	De gemeente Groningen fungeert als opdracht- en subsidiegever voor de opvang en begeleiding van vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. De doelgroep werd gehuisvest in het voormalig formule 1 hotel. Deze huisvesting is echter niet langer beschikbaar omdat het pand niet meer aan de brandveiligheidseisen voldoet. We hebben de opdrachtnemer van de LVV, stichting Inlia Groningen, toestemming gegeven tot het huren van tijdelijke unitbouw voor deze doelgroep voor een periode van vijf jaar. De pilot van LVV eindigt echter op 1 april 2022. Er is een verlening van het convenant toegezegd tot 1 juli 2021. Het beleid van het Rijk inclusief de financiële bijdrage van het Rijk is na deze datum nog niet bekend. De LVV gemeenten en de VNG overleggen met het Ministerie van justitie en veiligheid over de besluitvorming na de pilotperiode. Bij het stopzetten van de pilot door het Rijk, staat de gemeente voor het risico. Het risico bestaat uit een aantal onderdelen: • Een hogere huurbetaling door een kortere looptijd (535 duizend euro); • Doorlopen huurperiode bij stopzetten pilot na 1 juli (700 duizend euro); • Versneld afbetalen investeringskosten (1,5 miljoen euro); • Verwijderingskosten tijdelijke huisvesting (315 duizend euro). Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over de Europese subsidie voor 2022 van 390 duizend euro. Het Rijk wil nog niet garant staan voor dit bedrag, daarom nemen we het mee in het risico. Het totale risicobedrag komt daarmee op 3,4 miljoen euro. Bij het bepalen van het risico in de rekening 2020 hielden we nog rekening met de ruimte in het budget voor de pilot LVV. Dit verlaagde het risico met 163 duizend euro. Omdat we nog geen volledig zicht hebben op de huisvesting- en exploitatiekosten in 2022 houden we hier geen rekening meer mee. De kans van optreden schatten we in op 25%. We verwachten dat het Rijk een vervolg zal geven aan de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.
Risicobedrag 2022	3,4 miljoen euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	0
Kans 2023	0
Risicobedrag 2024	0
Kans 2024	0
Risicobedrag 2025	0
Kans 2025	0
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2020

Actie	Overleg met het Rijk over het vervolg na de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.
-------	---

Naam risico	Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport050) en Zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer)
Deelprogramma 2.1 en 3.4:	Kwaliteit Leefomgeving /Sport en Bewegen/ Cultuur
Omschrijving	We houden rekening met een risico bij de werkmaatschappijen Oosterpoort/ Stadsschouwburg (SPOT) en Sport050 en bij de zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer). Een deel van de inkomsten van de directie SPOT is afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 9,6 miljoen euro voor SPOT. Sport050 kent een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van circa 10% van de tarief-gerelateerde omzet. Die verwachte omzet is circa 7,6 miljoen euro. De inkomsten zakelijke dienstverlening (bedrijfsafval, klein gevaarlijk afval, commerciële straatreiniging en onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen) zijn deels afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 12,2 miljoen euro. Het risico voor de beide werkmaatschappijen en de zakelijke dienstverlening samen is 2,9 miljoen euro. We houden rekening met een kans van 25%.
Risicobedrag 2022	2,9 miljoen euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	2,9 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	2,9 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	2,9 miljoen euro
Kans 2025	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Specifieke uitkering stimulering Sport BTW (SPUK BTW)
Deelprogramma 3.4:	Sport en bewegen
Omschrijving	Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten daarom jaarlijks een uitkering aanvragen ter compensatie van het btw-nadeel. Gemeenten hebben in 2021 een voorschot van circa 77% van de aanvraag uitgekeerd gekregen omdat het budget iets is bijgesteld (naar beneden). De definitieve afrekening volgt pas eind 2022. Voor de Gemeente Groningen is er op basis van de huidige verhouding (aanvragen versus budget) een nadeel van circa 0,7 miljoen euro (onze aanvraag was circa 3,1 miljoen euro). Een deel van dit nadeel leidt tot hogere investeringslasten (circa 30%) en daarmee tot een nadeel in de toekomst, het resterende deel leidt tot een direct nadeel in de gemeentelijke begroting (490 duizend euro). De kans bestaat dat er door de gemeenten wordt overvraagd en dat de werkelijke verdeling na indienen van de jaarrekeningcijfers anders uitpakt. Voor 2019 was de declaratie Groningen uiteindelijk lager en is geheel gehonoreerd. Het risico heeft zich in 2019 dus niet echt voorgedaan. We houden rekening met een kans van 25%. Na de

	afrekening 2020 kan dat wellicht worden bijgesteld. Het is nog lastig in te schatten of het structureel is. Vooralsnog gaan we uit van incidenteel.
Risicobedrag 2022	490 duizend euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	490 duizend euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	490 duizend euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	490 duizend euro
Kans 2025	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2020
Actie	We hebben de financiële gevolgen van de wijziging aangeleverd bij het VNG. We volgen de ontwikkelingen op rijksniveau.

Naam risico	Exploitatie Groninger Forum
Deelprogramma 3.5	Cultuur
Omschrijving	Forum Groninger is eind 2019 geopend. Voor de exploitatietekorten en aanloopkosten in de eerste 5 jaar (2020-2024) is een bedrag van 3,3 miljoen beschikbaar. Na de periode van 5 jaar verwachten we dat Forum Groningen goed zicht heeft op de structurele exploitatie met voldoende mogelijkheden om zelf (bij) te kunnen sturen. In 2020 is een bedrag van 590 duizend euro aan deze reserve onttrokken. 300 duizend euro voor de cofinanciering van de coronaondersteuning van het Filmfonds en 290 duizend euro voor het exploitatietekort over 2020. Voor 2021 heeft Forum Groningen een bedrag van 400 duizend euro als bijdrage uit deze reserve begroot. Eind 2021 resteert er dan nog een reserve van 2,3 miljoen. Indien de corona beperkingen zich niet op grote schaal voorzetten in 2022 dan is de verwachting dat Forum Groningen maar in beperkte mate een beroep hoeft te doen op deze reserve. Door de toetreding van Storyworld en de expositieruimte tot de Museumjaarkaart is in de afgelopen zomer het bezoekersaantal aan de exposities sterk toegenomen. Pre corona lieten de bezoekersaantallen van de bioscoop al zien dat daar een sterk groei mogelijk is. Gebouwtechnisch zijn de meeste kinderziekten in kaart gebracht en worden er geen overschrijdingen meer verwacht. 2020 en 2021 zijn door de COVID-19 beperkingen geen representatieve jaren voor de exploitatie van het Forum. Mogelijk is het wenselijk om de termijn van de inzet van de reserve te verlengen om goed zicht te krijgen op een reguliere exploitatie. Mocht dit noodzakelijk zijn dan zal hierover in de jaarlijkse update over het Forum een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd worden. De verwachting is dat de eventuele kosten hiervan binnen de bestaande reserves gedekt kunnen worden.
Risicobedrag 2022	PM
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	N.v.t.
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Structureel

1e signaleringsmoment	Rekening 2014
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico Deelprogramma:	Verstrekke leningen en garanties Divers
Omschrijving	In het treasury statuut staat dat de verstrekking van leningen of garanties aan derden alleen is toegestaan vanuit de publieke taak. Het verstrekken van een lening of het afgeven van een garantie leidt voor de gemeente tot een risico dat de derde niet aan de verplichtingen kan voldoen. Gemiddeld genomen houden we rekening met een risico van 8% van de omvang van de lening/ garantie. Per geval wordt het risico afzonderlijk beoordeeld en gewaardeerd. In dit risico zijn alle verstrekte leningen en garanties opgenomen, met uitzondering van de leningen verstrekt aan Warmtestad. Het risico daarvan is meegenomen in het risico Gemeentelijk aandeel Warmtestad. Leningen Euroborg De Euroborg NV heeft één huurder voor haar stadion, waardoor het risico bestaat dat de Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen. De omvang van het risico is gebaseerd op de omvang van de lening van de gemeente aan Euroborg NV vermindert met de taxatiewaarde. In verband met de coronacrisis is in 2020 953 duizend euro geleend ter financiering van de opgeschorte rente- en aflossingsverplichting 2020 van Euroborg NV. Eind 2021 zal het risico van de stadionleningen naar verwachting 7 miljoen euro bedragen. Rekening houdend met een kans van 25% komt het risico op 1,7 miljoen euro. We hebben een lening verstrekt aan de NV Euroborg voor het realiseren van het Topsportzorg centrum (TsZC). Bij het realisatiebesluit TsZC hebben we aangegeven dat deze lening niet leidt tot een noodzaak het gemeentelijk weerstandsvermogen aan te vullen. De omvang van de lening is niet hoger dan de executiewaarde (=70% van de investeringssom). Uit het meest recent gedeelde kasstroom overzicht van Euroborg NV, blijkt dat de lening voor het TsZC naar verwachting binnen enkele jaren afgelost kan zijn. Gezien de courantheid van het gebouw en de langjarige huurcontracten met onder andere VNO-NCW/MKB-Noord, geven ook de actuele ontwikkelingen geen aanleiding om voor deze lening weerstandsvermogen aan te houden. Lening Enexis In 2020 is een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis van 6,0 miljoen euro. Zoals aangegeven in de brief aan uw raad van 20 mei 2020, zijn wij in verband met het gunstige risicoprofiel van Enexis (een triple A-nutsbedrijf) uitgegaan van een relatief lage reservering in het weerstandsvermogen van 2,5 % van het leningbedrag, oftewel 150 duizend euro. Lening Stichting Ebbingehof Om de realisatie van sociale huurwoningen in het complex Ebbingehof mogelijk te maken heeft de gemeente in 2020 een lening van 3 miljoen euro verstrekt aan Stichting Ebbingehof. In verband met het relatief lage projectrisico zijn we uitgegaan van een reservering in het weerstandsvermogen van 4 % van het leningbedrag, een bedrag van 120 duizend euro. Dit is nader toegelicht in onze brief aan uw raad van 4 maart 2020. Verstrekke garantie en leningen voormalige gemeente Haren De gemeente heeft in het verleden een garantie afgegeven op een door de gemeente overgedragen leningen portefeuille met een verwachte stand per einde 2021 van circa 2,1 miljoen euro. Daarnaast heeft de gemeente nog twee geldleningen uitstaan met

	een verwacht restantbedrag van 0,7 miljoen euro per einde 2021. Bij het bepalen van het risico houden we rekening met een kans van optreden van 10%. Het risico komt hiermee op 0,3 miljoen euro. Verstreckte garantie Biblionet De gemeente heeft een garantie verstrekt aan de Stichting Biblionet. Voor het bepalen van de omvang van het risico houden we rekening met de omvang van de verstreckte garantie van 855 duizend euro en een kans van 25%. Het risico komt hiermee op 0,2 miljoen euro. De omvang van het (maximale) risico gerelateerd aan genoemde leningen en garanties waarvoor we weerstandsvermogen aanhouden bedraagt aan het einde van 2021 naar verwachting 19,2 miljoen euro. Rekening houdend met de kans van optreden houden we rekening met een risico in 2022 van 2,5 miljoen euro. Door aflossingen neemt dit in de jaren daarna met circa 0,1 miljoen euro per jaar af.
Risicobedrag 2022	2,5 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	2,4 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	2,3 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	2,2 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	jaarrekening 2006
Actie	Met het aflossen van de leningen, loopt het risico jaarlijks terug. Als enig aandeelhouder van de Euroborg NV monitoren wij de NV. Daarnaast houden we toezicht op de financiële situatie bij de huurder van het stadion (FC Groningen). Hiertoe bespreken we de stand van zaken regelmatig met de directie van FC Groningen. Voor alle uitgezette leningen en afgegeven garanties bewaken de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Dit doen we bijvoorbeeld door checks op hun financiële kengetallen.

Naam risico	Opgaven Vastgoedbedrijf
Deelprogramma:	Diverse
Omschrijving	Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen heeft een gemiddelde leeftijd van meer dan 40 jaren. De leeftijd van de vastgoedvoorraad brengt voor de toekomst forse vernieuwing- en moderniseringsopgaven met zich mee. Dit vraagt heldere koersbepaling op programmaniveau. Van een aantal programma's is de koers al bepaald, dan wel wordt dit voorbereid. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is hiervan een voorbeeld en het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport wordt voorbereid. Andere plannen waaraan gewerkt zijn bijvoorbeeld het Accommodatieplan (DMO) en een Strategische huisvestingsvisie (SSC/FSH). De projectmatige uitvoering van nieuw- en verbouw is belegd bij het Vastgoedbedrijf. De genoemde vernieuwing- en moderniseringsopgaven zijn gelet op de gebouweleeftijd, de dynamiek van de achterliggende (beleids-)programma's en veranderende gebruikers(wensen) noodzakelijk en leiden tot forse financiële opgaven voor de toekomst. Voor vernieuwing en modernisering is niet structureel gespaard binnen de gemeente. De gereserveerde middelen voor beheer en onderhoud zijn gericht op instandhouding en beheer en onderhoud 'as is', uitgaande van het meest kosten efficiënte onderhoudsniveau (NEN niveau 3). Veroudering van de voorraad leidt tot toenemende kosten van instandhouding. Met de oprichting van het Vastgoedbedrijf is ingezet op professionalisering van de omgang met het maatschappelijk vastgoed. Onderdeel hiervan is dat de voorraad

	stapsgewijs wordt getoetst op conformiteit aan wettelijke eisen. In 2020 is het asbestonderzoek afgerond en zijn waar nodig maatregelen genomen. Tevens is in 2020 onderzoek verricht naar benodigde energielabels en is uitvoering ter hand genomen. In 2020 is ook gestart met brandveiligheidsonderzoek en beoogd wordt -bij positieve besluitvorming door de raad - in 2021 te starten met de uitvoering van maatregelen om het brandveilig gebruik van gemeentelijke gebouwen te borgen. Ook worden de meerjarenonderhoudsplannen nader gescand en verfijnd op volledigheid en kwaliteit. Dergelijke onderzoeken geven invulling aan eigenaarsverantwoordelijkheid en vormen de basis voor risicobeheersing en voorspelbaarheid van (toekomstige) keuzes en bijbehorende financiële opgaven. De meerjarenonderhoudsplannen hebben daarbij een directe relatie met de lange termijn keuzes op programmaniveau en de hieruit af te leiden pand strategieën Ook de impact en omvang van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed tekent zich steeds helderder af. De in 2020 verschenen Landelijke Routekaarten onderstrepen de omvang van de opgave zowel uitvoeringstechnisch als financieel. Beoogd wordt in 2021 de verduurzamingsstrategie voor het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen vorm te geven via een (wettelijk verplichte) routekaart. De opgave is complex en vraagt nauwkeurige afweging in relatie tot de vernieuwing- en moderniseringsopgaven op programmaniveau. De benoemde ontwikkeling zullen in 2021/2020 nader worden verwerkt in een meerjarenperspectief voor het vastgoedbedrijf, waardoor de gemeenteraad systematisch inzicht krijgt in de risico's, opgaven en keuzes rondom de vastgoedvoorraad. Hierin wordt ook de systematiek van de kostprijs-dekkende huur meegenomen.
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	pm
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	pm
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	pm
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	pm
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Effecten coronavirus
Deelprogramma	Alle deelprogramma's
Toelichting	De corona pandemie had en heeft een grote impact op de gemeentelijke financiën in 2020 en 2021. Wat het effect is op de begroting 2022 is lastig aan te geven. De economie herstelt zich snel nu het aantal besmettingen afneemt en de vaccinatiegraad toeneemt. De verwachte economische groei in 2021 en 2022 is ruim 3% per jaar. De verwachte werkloosheid blijft in 2022 beperkt tot 4,1%, vrijwel gelijk aan het gemiddelde in 2017-2019, voor de crisis. Het bbp-niveau komt in 2025 naar verwachting weliswaar 1,5% lager uit dan voor de corona crisis werd voorzien, maar dat is gunstiger dan het negatieve effect van 3% waar eerder van werd uitgegaan. De permanente economische schade van de corona pandemie blijft dus naar verwachting beperkt. Dat blijkt uit de juni raming en de actualisatie van de middellange-termijnverkenning die het Centraal Planbureau op 22 juni heeft gepubliceerd. Het CBS ziet ook nog diverse onzekerheden. 1. Corona: Nieuwe besmettingsgolven blijven mogelijk; 2. Buitenland: Onduidelijkheid over inflatie, Europese begrotingsregels en economische relatie tussen EU en VK, China en VS;

	3. Meer consumptie: Positieve vooruitzichten kunnen leiden tot extra consumptie met een vliegwieleffect op de economie. Indien er in 2022 wederom een besmettingsgolf komt dan is de kans aanwezig dat (grote) evenementen en de kermissen niet doorgaan. Dat heeft dan ook weer effect op de opbrengsten logiesbelasting. We kunnen nu niet inschatten wat bijvoorbeeld de effecten zijn van de corona pandemie op de sport inkomsten 2022. Van het Rijk hebben we in 2020 en in 2021 aanvullende middelen ontvangen om de effecten van de corona pandemie deels te kunnen opvangen. De verwachting is dat we in 2022 ook aanvullende middelen ontvangen als dat nodig is. Onderstaand geven we een inschatting van het risico voor de verschillende sectoren. Dit leidt tot een incidenteel risico van 3,2 miljoen. In dit risico is geen rekening gehouden met het effect van de corona pandemie op het risico voor de BUIG, het risico Parkeren en het risico bij de zorguitgaven. Die effecten zijn meegenomen in de afzonderlijke risico's omdat deze niet los gezien kunnen worden van het reguliere risico.
Sport	We houden rekening met een risico dat de verhuurinkomsten van de sportaccommodaties teruglopen. Dit heeft betrekking op onder andere de verhuur aan sportverenigingen (door minder leden), verhuur aan scholen en overige verhuurinkomsten. Daarnaast houden we rekening met een verlaging van les- en cursusgelden en entreegelden bij de zwembaden en de ijsbaan. Het totale risico voor de inkomsten hebben we berekend op 2,6 miljoen euro. Voor een deel rekenen we op compensatie van het Rijk (1,4 miljoen euro). Daarmee komt het risico voor de gemeente op 1,2 miljoen euro
Cultuur	In het geval de 1,5 meter maatregelen in 2022 deels van kracht blijven zijn alle cultuur evenementen verliesgevend. Dit leidt tot lagere inkomsten lager terwijl de kosten wel gemaakt worden of toenemen. Voor het bepalen van het risico houden we rekening met minder inkomsten van 2 miljoen euro. We verwachten dat we voor een deel gecompenseerd worden voor dit tekort. We houden daarom rekening met een risico van 1 miljoen euro.
Werk en inkomen	De corona pandemie leidt tot een toename van de werkloosheid. Voor de gemeente leidt dit tot op veel fronten tot hogere lasten (zoals meer uitkeringen, meer begeleidingskosten om mensen aan het werk te helpen, hoger kosten schuldhulpverlening). Het effect van corona op het aantal te verstrekken uitkeringen kan niet los worden gezien van het reguliere risico (risico BUIG). Daarom nemen we dit effect mee in het reguliere risico BUIG.
Inkomsten	Als gevolg van de corona crisis lopen we een risico dat de gemeentelijke inkomsten zullen achterblijven ten opzichte van de begroting. In totaal 0,8 miljoen euro (afgerond). We houden bijvoorbeeld rekening met minder logies inkomsten van 260 duizend euro, lagere inkomsten Meikermis (250 duizend euro), leges vergunningaanvragen evenementen (160 duizend euro) en verhuurinkomsten evenemententerrein Stadspark 330 duizend euro)
Parkeren	Het risico op lagere parkeerinkomsten is meegenomen bij het risico parkeren.
Risicobedrag 2022	3,2 miljoen euro
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2019
Actie	

Naam risico

Niet halen bezuinigingen

Deelprogramma	Alle deelprogramma's
Omschrijving	Bij voorgaande en de huidige begroting zijn bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Niet alle voorgenomen bezuinigingen worden volledig en/of in het gewenste tempo gerealiseerd. We hebben elke nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel en nog te realiseren bezuinigingsmaatregel beoordeeld. Dit leidt tot een incidenteel risico van 7,4 miljoen euro in 2022 aflopend tot 6,4 miljoen euro in 2025 en een structureel risico van 2,7 miljoen euro in 2022 oplopend tot 4,2 miljoen euro in 2025. Bij het bepalen van het risico is per maatregel rekening gehouden met de kans van optreden. Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen wordt de uitkomst daarom volledig (=100%) meegenomen.
Risicobedrag 2022	7,4 miljoen euro incidenteel 2,7 miljoen euro structureel
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	7,8 miljoen euro incidenteel 2,7 miljoen euro structureel
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	6,4 miljoen euro incidenteel 2,7 miljoen euro structureel
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	6,4 miljoen euro incidenteel 4,2 miljoen euro structureel
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel/structureel
1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	We sturen actief op realisatie van de maatregelen

Naam risico	Fiscale risico's
Deelprogramma	Alle deel programma's
Omschrijving	Vennootschapsbelasting (VPB). Vennootschapsbelasting is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente Vennootschapsbelastingplichtig bij economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt en daarmee winst behaalt. Van deze activiteiten zal de fiscale winst moeten worden bepaald. De aangifte over het jaar 2016 is ingediend en de belastingdienst heeft daar inmiddels vragen over gesteld. Uit de vraagstelling van de belastingdienst -die overigens aan nagenoeg alle grote gemeenten zijn gesteld- blijkt dat de belastingdienst een onderneming herkent bij de volgende activiteiten: reclameopbrengsten, grondcomplexen en parkeeropbrengsten. Zodra duidelijker wordt hoe de belastingdienst oordeelt over de situatie in Groningen, kan het risico op VPB-plicht nog beter worden ingeschat. De aangifte VPB 2018 is inmiddels ingediend. We verwachten als gemeente in totaliteit geen VPB te hoeven betalen in de eerste jaren. Het risico bestaat echter dat de Belastingdienst anders zal oordelen over de feiten. Het is derhalve wel van belang om dit risico te blijven volgen. Voor de berekening van het weerstandsvermogen is het risico op p.m. gezet. Boekenonderzoek. De belastingdienst controleert over het jaar 2018 de volledigheid en juistheid van de aangifte loonbelasting, omzetbelasting en opgaaf BTW-Compensatiefonds van de gemeente Groningen, inclusief Iederz. We verwachten dat de belastingdienst de uitkomsten van dat onderzoek zal gaan extrapoleren naar de jaren 2016, 2017 en 2019. Of dit gebeurt is nu nog onduidelijk en zal door ons technisch én op grond van jurisprudentie worden betwist.

	Het boekenonderzoek raakt een aantal fiscaal kritische bedrijfsprocessen zoals: inhuur ZZP-ers, vergoedingen en verstrekkingen aan personeel en het gebruik van dienstauto's. In de BTW-sfeer zijn veel vragen gesteld over dienstverlening aan en van de GGD, herontwikkeling openbaar gebied Zernikelaan en over het Groninger Forum. Bijzonder onderdeel van het onderzoek is de controle naar de verloning van de uitkeringsadministratie door Inkomens Dienst Verlening (IDV). Impact beperkende omstandigheid daarbij is dat IDV handelt volgens de "Rekenregels en handleiding loonheffingen over bijstandsuitkeringen". Impact vergrotende omstandigheid is dat er landelijk geen recente ervaring bekend is met een degelijk onderzoek van deze omvang. Niet bij de belastingdienst, maar ook niet bij gemeenten. Het onderzoek bevindt zich in de fase van informatieverstrekking. Het aantal vragen tot nu toe (300), de behoefte aan gedetailleerde informatie van de belastingdienst en nog 80 te onderzoeken rittenadministraties maken dit een omvangrijke klus. De interne informatievoorziening verloopt vlot en is van goede kwaliteit. Het financiële risico kan nog niet worden gekwantificeerd en zetten we derhalve op P.m.
Risicobedrag 2022	P.m.
Kans 2022	P.m.
Risicobedrag 2023	P.m.
Kans 2023	P.m.
Risicobedrag 2024	P.m.
Kans 2024	P.m.
Risicobedrag 2025	P.m.
Kans 2025	P.m.
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Divers
Actie	

Naam risico	Gemeentefonds
Deelprogramma 4.2:	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. Voor 2020 en 2021 is echter besloten om de ontwikkeling van het accres te bevriezen op de stand van de voorjaarsnota 2020 van het Rijk. De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2021. De omvang van het gemeentefonds bedraagt in 2022 ruim 33 miljard euro. Het gemeentefonds is hierdoor de vierde grootste uitgavenpost op de rijksbegroting. De verdeling van de middelen in het gemeentefonds wordt herijkt. De laatste herziening van de financiële verhoudingen stamt uit 1997. Sindsdien is er veel veranderd in de opgaven voor gemeenten. Bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein en de toenemende regionale samenwerking op tal van terreinen. De herziening van de verdeling van de algemene uitkering is met behulp van de onderzoeksbureaus AEF en Cebeon uitgevoerd. Op basis van de eerste voorlopige uitkomsten van de herziening bleek dat Groningse en Friese gemeenten er onevenredig op achteruit gaan. Er is toen besloten om met de Friese en Groninger gezamenlijk op te trekken om tot een eerlijkere verdeling te komen. De minister heeft naar aanleiding van reacties van gemeenten en de ROB vervolgens besloten het voorgestelde verdeelmodel nog eens nader te onderzoeken. In de zomervakantie is een aangepast verdeelvoorstel voor het gemeentefonds gepresenteerd. Hieruit blijkt voor veel noordelijke gemeentes een verbetering maar toch blijken er nog steeds een aantal noordelijke gemeenten er onevenredig op achteruit te gaan. Dit najaar worden de ROB en de VNG/gemeenten geconsulteerd over het nieuwe verdeelmodel. Uiteindelijk besluit een nieuw kabinet over de herziening van de verdeling van het gemeentefonds en dit zal op zijn vroegst vanaf 2023 van kracht worden

	De werking van de normeringssystematiek 2015 – 2020 is geëvalueerd. De huidige systematiek (van trap-op-trap-af) is beoordeeld aan de hand van toetsingscriteria en worden er varianten uitgewerkt om de normeringssystematiek, op onderdelen, aan te passen. Er is geconcludeerd dat de normeringssystematiek goed werkt en daarom kan worden voortgezet. Uiteindelijk is het aan een nieuw kabinet om met de medeoverheden te besluiten over de te hanteren normeringssystematiek. De omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is aan een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het ministerie van BZK heeft in overleg met de VNG het standpunt ingenomen dat gemeenten zelf reëel dienen in te schatten welke verwachte ruimte onder het BCF plafond als verwachte bate kan worden opgenomen in de meerjarenraming. Wij vinden het reëel om meerjarig een verwachte bate in de begroting op te nemen als gevolg van mogelijke ruimte onder het BCF plafond. Daarom wordt vanaf de begroting 2021 hiermee rekening gehouden. De onderuitputting is momenteel 2,8 miljoen euro per jaar. Dat is de realisatie over 2020 die in de meicirculaire 2021 (192,6 miljoen euro) is opgenomen en dan het aandeel van de gemeente Groningen daarin (1,5%). Hiermee sluiten we aan bij de richtlijnen van de meicirculaire 2021 en de richtlijnen van de provincie Groningen.
Risicobedrag 2022	We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 28,8 miljoen euro (naar boven of naar beneden).
Kans 2022	We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.

Naam risico	Renterisico
Programma 4.3:	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de rente. De werkelijke renteontwikkeling kan hoger of lager uitvallen. Een beperkte afwijking zal zich zeker voordoen. Mutaties in de rente hebben gevolgen voor het resultaat. Het risico op een netto voordelig resultaat is even groot als het risico op een netto nadelig resultaat.
Risicobedrag 2022	P.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	P.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	P.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	P.m.

Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Doorlopend
Actie	De renteresultaten worden jaarlijks toegelicht en inzichtelijk gemaakt in de rekening.

Naam risico Programma 4.4:	Verzekeringen Algemene ondersteuning
Omschrijving	Binnen de Gemeente Groningen zijn er een aantal risico's welke niet afgedekt zijn door verzekeringen. De kans op het zich voordoen van deze risico's is dermate klein maar de impact ervan kan groot zijn. De risico's welke hieronder vallen zijn fraude/berovingsrisico, milieuschade, cybercrime, motorrijtuigen, computer en glas.
Risicobedrag 2022	P.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	P.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	P.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	P.m.
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	Begroting 2018
Actie	Door het nemen van interne beheersingsmaatregelen worden de risico's beperkt.

Ontwikkelingen

Naam ontwikkeling Biomassa installatie Kardinges Programma 5: Sport en bewegen	
Omschrijving	Landelijk wordt er een natuurvergunning gevraagd voor alle installaties > 1Mw. De huidige installatie bij Kardinges < 1Mw is in 2014 in bedrijf genomen. Op dat moment waren er geen normen voor de Nox uitstoot, echter eind 2015 zijn er normen gesteld, die in 2020 verder zijn aangescherpt. De geïnstalleerde installatie voldoet niet meer aan de huidige normen. We verwachten hiervoor van de provincie een gedoogvergunning te krijgen. Op dit moment zijn we aan het onderzoeken welke aanpassingen nodig zijn. In het ergste geval moet de installatie uitgezet worden en moeten we weer gebruik maken van de oude installatie gevoed door fossiele brandstoffen (gas). Eventuele kosten van aanpassingen en energie zijn op dit moment niet bekend. Deze zijn afhankelijk van de eisen die gesteld gaan worden we geen gedoogvergunning door de provincie wordt afgegeven. Daarnaast is het de vraag of de huidige installatie nog past binnen het grootschalige project renovatie/vernieuwing SC Kardinges 2023.
Actie	Volgen ontwikkelingen en onderzoek.

Naam ontwikkeling Deelprogramma 1.3	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen Wonen
Omschrijving	De minister BZK heeft met de VNG een bestuursakkoord gesloten dat de start van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gekoppeld wordt aan de invoering Omgevingswet. Tevens is onderdeel van het bestuursakkoord dat er voldoende proefprojecten uitgevoerd zijn. Kern van deze wet is dat: Kleine bouwwerken en verbouwingen vrij zijn van toets Bouwbesluit 2012;

	• De gemeente controleert of een aannemer werkt met een goedgekeurde methode voor kwaliteitsbewaking; • De toetsing aan het Bouwbesluit 2012 van nieuwbouw en verbouw bij de vergunningverlening door de gemeente vervalt; • Private partijen ontwikkelen methodes voor kwaliteitsbewaking om te zorgen dat aannemers zich houden aan de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012; • Een onafhankelijke publieke toelatingsorganisatie oordeelt of een voorgestelde methode voor kwaliteitsbewaking voldoet aan de eisen. Doelstelling van de nieuwe wet is het verhogen van de bouwkwaliteit en het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten. De wet wordt stapsgewijs ingevoerd: als eerste met eenvoudige bouwwerken: gevolgklasse 1. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken. Onder gevolgklasse 1 vallen met name grondgebonden woningen, bedrijfshallen tot 2 lagen en kleine fiets- en voetgangersbruggen. Monumenten en gebouwen waarvoor extra brandveiligheidseisen gelden, vallen hier niet onder. De met de invoering van gevolgklasse 1 van de Wkb vervallen taken die uit leges worden bekostigd. Daarvoor in de plaats komen behandeling, juridische en inspectiekosten die niet uit leges bekostigd mogen worden. In het financieel meerjarenbeeld houden we rekening met deze extra kosten vanaf 1 juli 2022 (80 duizend euro structureel en 40 duizend euro incidenteel tot en met 2025).
Actie	De consequenties voor de gemeente Groningen worden nader uitgewerkt in afstemming met het project Omgevingswet. In de aanvullende middelen voor de implementatie van de omgevingswet is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen meegenomen.

Naam ontwikkeling Programma 9	Flora en Fauna Kwaliteit van de leefomgeving
Omschrijving	Flora en fauna (Exoten) Invasieve exoten, planten of dieren die niet van nature voorkomen in Nederland en zich snel uitbreiden, vormen een groeiend probleem in de gemeente Groningen. Ze bedreigen de biodiversiteit en kunnen schade aan verharding veroorzaken of doorvaarbaarheid verhinderen. Het is belangrijk deze soorten, waaronder Japanse duizendknoop en grote waternavel, te beheersen en/ of te bestrijden. We werken aan een gerichte aanpak voor de exoten; voor de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn is nog geen dekking. Fauna (Eikenprocessierups) Het aantal nesten van eikenprocessierups in de gemeente neemt toe waardoor het belang om preventief maatregelen te treffen groter wordt. Wij verwachten komend jaar hierdoor meer kosten te maken voor het aantrekken van natuurlijke vijanden door middel van het aanbieden van nestgelegenheid en het vergroten van variatie in vegetatie.
Actie	

Naam ontwikkeling Programma 9	Beheer en onderhoud na oplevering Zuidelijke Ringweg Kwaliteit van de leefomgeving
----------------------------------	---

Omschrijving	Naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg hebben we een aantal ontwikkelingen geconstateerd die invloed kunnen hebben op het beheer en onderhoud. <i>Verspreiding Japanse duizendknoop</i> In een aantal gebieden waar werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de ARZ is er sprake van groei van de Japanse duizendknoop. Deze plant behoort tot invasieve exoten die lastig te bestrijden is. Vanwege zijn groeikracht en sterke wortels kan de Japanse duizendknoop schade toebrengen aan wegen en leidingen. Door de grondwerkzaamheden in het kader van de ARZ en het verplaatsen van grond bestaat een grote kans dat deze exoot zich kan verspreiden binnen het werkgebied van ARZ. Dit zal het beheer en onderhoud van de getroffen gebieden na oplevering van de ARZ sterk beïnvloeden. Het bestrijden ervan is zeer kostbaar. Het verwijderen, en vernietigen, van de Japanse Duizendknoop is noch een wettelijke noch een contractuele verplichting. Wel is afgesproken dat verplaatsen/verspreiden tot een minimum wordt beperkt. <i>Rioolpersleiding</i> Langs het gehele traject van de ARZ lag een belangrijke rioolpersleiding. Ten behoeve van de ARZ is deze persleiding grotendeels verlegd. Door de werkzaamheden in het kader van de ARZ treden mogelijk zettingen (verzakkingen) op waardoor schade aan de persleiding kan ontstaan. Vanuit het project worden beperkte aanvullende maatregelen getroffen om de zetting zoveel mogelijk te beperken en is een monitoringsplan opgesteld zodat ingrijpen mogelijk is als daar aanleiding toe is. De verwachting is dat (kleine) zettingen niet uit te sluiten zijn. Hierdoor wordt de restlevensduur van de persleiding korter. Dit kan betekenen dat de persleiding eerder moet worden vervangen en daarom eerder dan gedacht geïnvesteerd moet worden. Daarnaast geldt dat een gedeelte van deze persleiding (kruising onder A28) niet verlegd is. Ook hier constateren we dat door de werkzaamheden en zand-ophoging waarschijnlijk zettingen in de grond optreden. Er wordt weliswaar een monitoringssysteem aangebracht, maar dat neemt het risico niet weg dat dit gedeelte van de leidingen na de oplevering van de Zuidelijke Ringweg mogelijk moet worden vervangen
Actie	Er hebben gesprekken plaatsgevonden met alle bij het project betrokken partijen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en komen hierop terug.

Naam ontwikkeling Deelprogramma	Omgevingswet Divers
Omschrijving	De Omgevingswet treedt in principe in werking op 1 juli 2022. Het is een wettelijke verplichting deze wet in te voeren. Voor de gemeente Groningen dienen er onder andere één omgevingsvisie, en één omgevingsplan te komen, waarin alle regels uit alle bestemmingsplannen, de bruidsschat van het Rijk en vele gemeentelijke verordeningen verwerkt dienen te worden. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen. De Omgevingswet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en heeft de nodige raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding op het omgevingsplan (van rechtswege), het maken van het omgevingsplan, en de verbetertrajecten van de diverse werkprocessen zoals vergunningverlening en beleidsvorming zijn grote opgaven. In deze opgaven is er ook aandacht voor een verbetering van de dienstverlening. Een belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke digitaliseringsslag die wordt (af)gemaakt en de gevolgen voor het ICT-beheer bij (volledig) digitaal werken en werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

	Een ander aandachtspunt zijn de leges. In samenhang met de ontwikkeling 'Toetsing bouwplannen door derden' (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen) is het van belang de consequenties voor de leges in beeld te brengen. Een laatste aandachtspunt is dat de inwerkingtredingsdatum van de wet nog niet definitief is er is een kans op uitstel van de wet i.v.m. nog openstaande knelpunten op het gebied van het DSO.
Actie	In deze begroting is voor het programma Omgevingswet 1,133 miljoen euro opgenomen voor extra werkzaamheden op het gebied van digitalisering van het archief, verdere digitalisering van werkprocessen en werkzaamheden voor de totstandkoming van het omgevingsplan. Hierin is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging bouw meegenomen, inclusief de gevolgen voor de leges.

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij de raad inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Er wordt ingegaan op het gewenste onderhoudsniveau, de hieruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting. Eerst komt het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG) aan de orde. Vervolgens besteden we aandacht aan het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Onderdelen

- Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG);
- Gemeentelijke gebouwen

Beheerplan openbare ruimte

In dit onderdeel gaan we nader in op de wijze waarop wij onze kapitaalgoederen onderhouden. We beschrijven daarvoor de omvang van onze kapitaalgoederen, de kaders en doelen die we voor het onderhoud daarvan hanteren, welke relevante beleid- en beheerplannen hierop van toepassing zijn, welke onderhoudskwaliteit we nastreven en hoe de kosten voor regulier onderhoud en investeringen worden gedekt.

Kerncijfers

Onderdeel	Waarde
Wegen	
• Lengte in km	956
• Oppervlakte ha	1.187
- waarvan :	
• Asfalt ha	493
• Open verharding ha	535
• Beton ha	159
Groen	
• Oppervlakte ha	1.432
• Bomen (stuks)	119.239
Gemeentelijke bruggen	
• Beweegbaar	55
• Vast	326
Riolering	
• Op afloop liggend riool (km)	1.114
• Druk- en persriool (km)	181
• Gemalen aantal	8.696

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's die zijn weergegeven bij programma 2. Leefomgeving en Veiligheid. Met de uitvoering van de in deze nota's en beheerplannen gestelde doelen, werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn en te leven. Een gemeente die schoon, heel, groen en duurzaam is en waar samenwerken met bewoners bij onderhoud en beheer een goede gewoonte is.

Kwaliteiten

Bij het beoogde onderhoudsniveau van de openbare ruimte geldt tussen de verschillende gebiedsdelen van de gemeente nog een aantal verschillen. Daarnaast waarborgen we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte, onder andere door de tijdige uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en

vervangingen. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte wordt ieder jaar door de raad bepaald met de vaststelling van de begroting.

Voor de gemeente Groningen gelden de volgende kwaliteitsdoelen in het Beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

Beheermatrix versie 2020	Hoofd structuur	Binnenstad	Woon wijken	Bedrijven terreinen	Stedelijke en boven stedelijke voorzieningen	Grote groen- en recreatiegebieden	
onderdeel	radialen, belangrijke ov- lijnen wijk- ontsluitings- wegen, hoofd fietsstru- cturen	voetgangers / winkelgebieden		bedrijven terreinen, industrie terreinen en kantorenpark en	Hoofdstation, RUG, Gron. Museum, UMCG, Stads- schouwburg, Oosterpoort, MartiniPlaza	stedelijke parken en recreatieve voorzieningen geldt ook voor begraafplaatse n	Noorderplant -soen
Verharding	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Verlichting	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Straatmeubilair en bebording	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Goed	Goed	Goed
Groen	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Bomen	Voldoende	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Speel- voorzieningen	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Kunstwerken	Voldoende	Goed	Voldoende	Matig	Voldoende	Voldoende	Goed
Schoonmaken	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed

Legenda:

A+	zeer goed
A	goed
B	voldoende
C	matig
D	laag

Kort samengevat komt het erop neer dat de binnenstad en het Noorderplantsoen op het niveau 'Goed' worden onderhouden volgens het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG, zie beheermatrix hierboven met gedifferentieerde onderhoudsniveaus). Voor het overgrote deel van de openbare ruimte daarbuiten wordt het niveau 'Matig' als ondergrens aangehouden. Voor elementen (zoals verlichting, speelvoorzieningen enz.) in de wijken wordt het onderhoudsniveau 'Voldoende' nagestreefd.

Jaarlijks wordt door een Stadspanel en een extern bedrijf een schouw van de kwaliteit van de openbare ruimte uitgevoerd (BORG-schouw). De resultaten van de schouw worden gepresenteerd in de jaarlijkse BORG-rapportage.

Financieel

Een deel van de jaarlijks beschikbare middelen is nodig voor de dekking van vaste kosten. Het gaat dan vooral om de kapitaallasten van eerdere investeringen in vervanging van kapitaalgoederen. Het reguliere (dagelijks) en groot onderhoud brengen we rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Wanneer onderhoud en reparaties niet meer toereikend zijn voor de instandhouding van voorzieningen, gaan we over tot vervanging. De investeringen die hiervoor nodig zijn, worden geactiveerd en de raad besluit jaarlijks over het beschikbaar stellen van de investeringskredieten daarvoor.

Beheer gemeentelijke gebouwen

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het onderhoudsniveau 3 conform NEN 2767 met uitzondering van een aantal panden in de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren. Dit niveau is landelijk gangbaar en houdt het onderhoud op een redelijk niveau. De voorzieningen onderhoud zijn gebaseerd op actuele meerjarenonderhoudsplannen en zijn toereikend van omvang.

Kernvastgoed

Het grootste deel van de gebouwen in de portefeuille kernvastgoed is redelijk tot goed onderhouden. Voor deze gebouwen is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding. Noodzakelijk onderhoud als gevolg van een hogere bezetting (bijvoorbeeld aan de klimaatinstallatie) in een gebouw is niet voorzien. Voor één gebouw in deze categorie (aan het Harm Buitenplein) is met de bouwer ervan ook een onderhoudscontract voor meerdere jaren afgesloten. Die verricht het onderhoud.

De revitalisering van het Stadhuis aan de Grote Markt 1 is inmiddels in volle gang. Na de realisatie van de revitalisering zal het MJOP geactualiseerd worden voor het vernieuwde Stadhuis. Dan zal blijken hoe de onderhoudslasten zich ontwikkelen.

Voor de Peizerweg 128, de hoofdlocatie van Iederz, wordt nieuwbouw gerealiseerd door middel van een Design, Build en Maintenance contract. De aanbesteding is met succes afgerond en de afgelopen maanden is hard gewerkt aan de uitwerking van het ontwerp.

De wijkpost in Haren voldoet niet aan de onderhoudsnormen. Op deze locatie zijn de brandweer en de wijkpost gehuisvest. De Veiligheidsregio heeft ervoor gekozen om deze locatie te gaan verlaten. De gemeente onderzoekt op welke wijze hun dienstverlening naar de toekomst op de beste manier kan worden gehuisvest. Dit geschiedt in relatie met de andere wijkposten, zodat een totaalbeeld ontstaat van de huisvestingsbehoefte.

Het pand aan de Duinkerkenstraat 45 heeft op dit moment een belangrijke functie als het gaat om de huisvesting. Er zijn verschillende ontwikkelingen die aanleiding geven om de pandstrategie van deze locatie tegen het licht te houden. Vanuit de gebruikers is geconstateerd dat de locatie Duinkerkenstraat in de toekomst een belangrijke rol blijft vervullen in de huisvesting. Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze het pand toekomstbestendig kan worden gerevitaliseerd.

Het gemeentehuis in Ten Boer is onvoldoende op niveau. Afhankelijk van de langetermijnstrategie zal nut en noodzaak worden onderzocht in hoeverre extra inzet nodig is om dit pand op niveau te brengen. In 2022 zal de strategie voor dit pand duidelijk moeten worden, zodat hierop gericht kan worden ingezet.

Schoolgebouwen

De verantwoordelijkheid voor onderhoud, aanpassingen en het up-to-date houden van de schoolgebouwen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs ligt -zoals dat wettelijk is bepaald- bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen in de lumpsumfinanciering van het rijk. De gemeente heeft daarom geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) voor de technische en onderwijskundige staat van die gebouwen. Als gemeente hebben we een (wettelijke) verantwoordelijkheid voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding. De maatregelen en planning daarvoor zijn vastgelegd in het Integraal huisvestingsplan (IHP). Concreet voor de eerste 4 jaar, met een doorkijk naar de jaren daarna.

De multifunctionele accommodaties, Vensterscholen, Kindcentra en Brede scholen zijn in de meeste gevallen wel eigendom van de gemeente. In dat geval worden deze door ons onderhouden. Schoolgebouwen die niet meer voor onderwijs in gebruik zijn, vallen op basis van het economisch claimrecht terug aan de gemeente. Daarmee zijn deze gebouwen weer een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De gemeente probeert een goede bestemming voor deze gebouwen te vinden. Voor de gebouwen in eigendom van de gemeente zijn meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. Onze onderhoudsplanning is, zoals ook in de Vastgoednota is vastgelegd, in

eerste instantie gericht op instandhouding. Bij de eventuele wens voor aanpassingen gaan we in overleg met de gebruikers over de mogelijkheden binnen de bestaande budgetten of vragen de gebruiker aanvullende budgetten beschikbaar te stellen. Waar nodig houden we rekening met eventuele aanpassingen die nodig zijn voor aardbevingsbestendigheid.

Sociaal culturele (welzijns) accommodaties

De sociaal culturele welzijnsaccommodaties worden vanuit de accommodatienota gesubsidieerd. In 2021 vindt besluitvorming plaats of de accommodatienota met ingang van 2022 wordt vernieuwd. Het onderhoudsniveau van de welzijnsaccommodaties is redelijk tot goed te noemen. Eén uitzondering daarop is het gebouw van speeltuinvereniging Oosterpark aan de Resedastraat 2a. Dit 'boomstammengebouw' wordt met tijdelijke maatregelen in stand gehouden. Er zijn ontwikkelingen in de wijk (onderzoek naar realisatie van een wijkcentrum waar de speeltuinvereniging onderdeel van uit gaat maken) waardoor het gebouw mogelijk afgestoten of gesloopt worden.

Culturele gebouwen

In deze categorie vallen onder anderen het gebouw van Vrijdag aan de St. Jansstraat, het cultuurcentrum 'De Oosterpoort' aan de Trompsingel, het Forum aan de nieuwe markt en het Groninger Museum op het Museumeland. De (nog in aanbouw zijnde) nieuwe locaties van de Kunstwerf en Villa B aan de Bloemsingel worden in 2021 gebruik genomen. Bovendien wordt in de Sint Jansstraat de komende jaren (deels) nieuwbouw gepleegd voor Vrijdag en vindt onderzoek plaats naar nieuwbouw voor het muziekcentrum 'De Oosterpoort'. In afwachting van de verbouw en nieuwbouw wordt het onderhoud aan Vrijdag en het muziekcentrum 'De Oosterpoort' de komende jaren tot een minimum beperkt. Het Forum aan de Nieuwe Markt is inmiddels in gebruik en we krijgen meer zicht op de exploitatie en het onderhoud. Dit is een vereiste om het onderhoud van het Forum opnieuw te kunnen aanbesteden.

Sportaccommodaties

Voor het onderhoud van de sportgebouwen werkt Sport050 met een Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) die jaarlijks wordt bijgesteld. Hiervoor wordt sinds 2019 gebruik gemaakt van een voorziening waar het geplande onderhoud uit gefinancierd wordt. Deze MJOP geldt voor alle sportgebouwen in onze gemeente. In de planning voor 2022 staat onder andere het vervangen van de koeltoren op Karding. Begin 2021 zijn wij, mede op verzoek van de raad, gestart met het verbreden van de herontwikkelingsopgave voor het sportcentrum Karding tot een integrale, gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat de daadwerkelijke herontwikkeling van het sportcentrum later gerealiseerd wordt dan in eerste instantie beoogt. Met een aantal investeringen in vervanging en onderhoud kan het sportcentrum nog maximaal 5 jaar opengesteld worden. Het meerjarenonderhoudsplan is hierop geactualiseerd, gericht op een 'sterfhuiskonstructie' in uiterlijk 2029. Deze investeringen worden gedragen binnen de onderhoudsvoorziening en reservering van Sport050. Verder wordt van diverse gymlokalen de dakbedekking vervangen. Tevens gaan we voort met de vervanging van de oude douchepanelen in alle gymlokalen (ieder jaar een deel), het aanbrengen van ledverlichting en het vervangen van het oude Gebouw Beheer Systeem (GBS).

Voor de 'Vervanging Investerings Planning kunstgrasvelden' (VIP) wordt jaarlijks opnieuw onderzocht op noodzaak van vervanging voor het desbetreffende jaar. Hiervoor vindt medio september een soort van keuring plaats. De staat van de kunstgrasvelden is bepalend voor het moment van renovatie. Afhankelijk van de intensiteit van het gebruik vindt de vervanging van de top- en sporttechnische lagen van kunstgrasvelden plaats. Bij het bepalen van de definitieve vervangingen betrekken we de betrokken verenigingen. Voor 2022 staat de vervanging van meerdere kunstgrasvelden gepland. Kunstgrasvoetbalvelden op de sportparken Glimmen, Het Noorden, de Esserberg en Haren (2 velden en een pupillenveld). Tevens wordt het kunstgrasveld korfbal op Karding vervangen en in Haren het hoofdveld van de hockeyclub. Alle kunstgrasvelden met SBR worden via de VIP fasegewijs vervangen door een alternatieve infill die niet schadelijk is voor het milieu. Dit brengt meerkosten met zich mee, die op dit moment niet zijn meegenomen in de VIP. Voor een aantal jaren

(afhankelijk van de daadwerkelijke vervanging van die velden) zijn deze kosten gedekt in de meerjarenbegroting 2020-2023. Voor de periode daarna zal opnieuw naar dekking gezocht moeten worden.

Paragraaf 5: Financiering

In het Treasurystatuut hebben we de uitgangspunten en doelstellingen van ons financieringsbeleid benoemd. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Relevante ontwikkeling)

In dit onderdeel schetsen wij de interne en externe ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op onze financiering.

Kaders

De belangrijkste wettelijke kaders voor de financiering van gemeenten zijn vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (fido). Deze wettelijke kaders hebben we bij de gemeente Groningen vertaald naar concrete afspraken tussen raad en college in de vorm van ons Treasurystatuut 2020, dat door u is vastgesteld op 27 november 2019. De verdere vertaling naar de uitvoering en de verdeling van bevoegdheden tussen college en ambtelijke organisatie is vastgelegd in het door het college vastgestelde Handboek Treasury 2020.

Voorgenomen financieringsbeleid

De financieringsbehoefte is gebaseerd op de (geprognosticeerde) eindbalans 2022. De opbouw van de begrote financieringsbehoefte (die betrekking heeft op het resterende deel van 2021 en 2022) ziet er als volgt uit. Dit overzicht betreft de financieringsbehoefte van de gemeente zelf. De ten behoeve van derden aangetrokken en doorverstrekte leningen zijn buiten beschouwing gelaten.

Financieringsbehoefte (bedragen x 1.000 euro)	Bedrag
Saldo huidige geldleningen o/g per 31-12-2022	1.301.000
Beschikbare reserves en voorzieningen per 31-12-2022	210.000
Totaal beschikbare lange financieringsmiddelen per 31-12-2022 (A)	1.511.000
Investeringsen voorgaande jaren	1.508.000
Investeringsen 2022 (netto)	68.000
Totaal benodigde financieringsmiddelen (B)	1.576.000
Financieringsbehoefte tot en met 2022 (A-B)	65.000

Wij verwachten dat de lange rente in 2022 nog niet zal stijgen en dat de korte rente duidelijk lager zal liggen dan de lange rente (zie 3.5.2 Renteontwikkeling voor de details van onze rentevisie). Daarom is het aantrekkelijk om een zo groot mogelijk deel van de financieringsbehoefte in te vullen met kortlopende leningen (looptijd < 1 jaar). Op basis van de kasgeldlimiet mag dit tot een maximaal bedrag van 91 miljoen euro. Het resterende deel van de financieringsbehoefte moeten we invullen met langlopende leningen (looptijd ≥ 1 jaar), waarbij we op basis van de huidige rentevisie uitgaan van een looptijd van 20 jaar, maar op basis van onze rentevisie op het moment van aantrekken van de lening, ook kunnen kiezen voor andere looptijden.

De omvang van de financieringsbehoefte hangt in sterke mate af van de omvang van de investeringen in vaste activa en in grondexploitaties. Daarmee is de financieringsbehoefte ook gevoelig voor wijzigingen in de planning van (grote) investeringsprojecten. Op basis van onze ervaringen in voorgaande jaren is er gemiddeld genomen sprake van vertraging in de uitvoering van projecten. Daardoor kan de uiteindelijke financieringsbehoefte lager uitvallen dan hierboven berekend in de tabel Financieringsbehoefte.

Renteontwikkeling

De vastgestelde rentepercentages voor de begroting 2022 zijn ten opzichte van het meerjarenbeeld 2021-2024 geactualiseerd. De rente op nieuw aan te trekken langlopende leningen is begroot op 0,75%. Dit is 0,20% lager

ten opzichte van 2021. Tegen dit tarief verwachten wij in 2022 leningen aan te kunnen trekken met een looptijd van gemiddeld 20 jaar. Onderstaande tabel toont de renteveronderstellingen voor de lange rente.

Renteveronderstellingen 2021: lange rente	Rente percentage
Rente langlopende leningen	0,75%
Rente-omslagpercentage	1,50%
Grex-rente	1,52%
Rente reserves (beklemd)	1,50%

De daling van de lange rente is in 2019 ingezet. Inmiddels is de rente gedaald tot 0,30% (20 jaar rente swap per medio juli 2020). Deze lage lange rente kent zowel structurele als incidentele oorzaken. De corona crisis en de ongekende steunmaatregelen wereldwijd hebben een grote invloed op de renteontwikkeling. Met het opleven van de economie in de zomer van 2021 is er sprake van een oplopende inflatie en wordt de doelstelling van 2% voor het eerst in lange tijd bereikt.

De centrale banken passen hun ruime beleid echter nog niet aan. Er is twijfel over een mogelijk tijdelijk karakter van de oplopende inflatie. De ECB heeft recent besloten om haar beleid te baseren op een planningshorizon van drie jaar.

De risico opslagen voor de lagere overheden bedragen 0,20% voor een twintig jarige lening. Vanwege de onzekerheid in de markt hanteren wij een onzekerheidsmarge en gaan wij uit van een 20-jaars rente van 0,75% in 2022 en verder. Deze verwachting is doorgerekend voor de komende vier jaren. De rente-effecten zijn in het meerjarenbeeld verwerkt.

Voor het vaststellen van de rekenrente voor het grondbedrijf (Grex-rente) gelden aanvullende regels. Rekening houdend met deze regels hanteren wij een rentetarief voor het grondbedrijf van 1,52 %. Dit percentage is berekend aan de hand van de werkelijke rentelasten en de verwachte verhouding tussen vreemd vermogen en totaal vermogen per 1 januari 2022.

Het rente-omslagpercentage (ROP) voor 2022 is 1,50%. Dit is 0,20% lager ten opzichte van de begroting 2021. Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt door oude dure leningen die kunnen worden afgelost. De omslagrente is gebaseerd op de werkelijke rentekosten in het begrotingsjaar 2022.

De korte rente is in 2021 steeds negatief geweest. Dit gold ook voor de rente op de rekening courant faciliteit. De rente voor leningen met een looptijd tot 1 jaar was gemiddeld 0,50% negatief. Voor 2022 wordt geen rentestijging verwacht. Voorzichtigheidshalve begroten wij nul procent, zowel voor kortlopende leningen als voor onze rekening courant positie bij banken. De vergoeding op kortlopende tegoeden van derden bij de gemeente bedraagt ook 0%. Schuldposities van derden bij de gemeente komen niet veel meer voor. De rente hangt af van het risicoprofiel van de geldnemer.

Rentelasten externe financiering en renteresultaat

In onderstaand overzicht geven we inzicht in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Overzicht rentelasten externe financiering	Bedragen x 1.000 euro	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		30.329
De externe rentebaten		-8.633
Totaal door te rekenen externe rente		21.696

De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-1.129	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-245	
Totaal door te rekenen interne rente		-1.374
Saldo door te rekenen externe rente		20.322
Rente over eigen vermogen	673	
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	4	
Totaal rente reserves en voorzieningen		677
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		20.999
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-21.413
Renteresultaat op het taakveld Treasury		414

De externe rentelasten zijn gedaald met ruim 3 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2021. Dit komt vooral door het aflopen van oude dure leningen. Ook in 2021 konden wij profiteren van de lage rente, waardoor de daling van de rentelasten ook in het meerjarenbeeld verder doorzet.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Met dit onderdeel geven we een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Ook gaan we in op de gegevens die uit hoofde van de Wet Financiering Decentrale Overheden (fido) voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering

Ter beperking van renterisico's hanteren we limieten voor de korte en lange geldpositie. Het betreft hier uitsluitend nog de wettelijke limieten.

Limietenoverzicht (bedragen x 1.000 euro)	2021	2022
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	88.000	92.000
Drempelbedrag schatkistbankieren	4.827	11.163
Limieten lang geld		
Renterisiconorm	208.000	216.000

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de gemiddelde netto-vlottende schuld van de gemeente in een kwartaal. De netto vlottende schuld van de gemeente is het bedrag van de vlottende schuld, verminderd met het gezamenlijke bedrag van de contante gelden in kas, de tegoeden in rekening-courant en de overige uitstaande gelden met een rente typische looptijd van korter dan één jaar. Deze limiet is gelijk aan 8,5 % van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet komt voor 2022 uit op 92 miljoen euro.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Wij zijn verplicht om onze overtoollige middelen in de Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Met ingang van 1 juli is de berekening van het drempelbedrag gewijzigd. Het drempelbedrag is gelijk aan 10 miljoen euro plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro te boven gaat. Dit komt voor 2022 neer op afgerond 11 miljoen euro.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. Dit komt voor 2022 neer op afgerond 216 miljoen euro. In het onderdeel Leningenportefeuille, [berekening kasgeldlimiet en risiconorm](#) van deze paragraaf wordt het renterisico op de vaste schuld berekend voor een periode van vier jaar. Uit de berekening blijkt dat de renterisico's op de vaste schuld de komende vier jaren ruim onder de wettelijke norm blijven.

Vervroegde aflossing langlopende leningen

In de begroting wordt jaarlijks een overzicht opgenomen van leningen met een mogelijkheid tot vervroegde aflossing. In 2022 zijn er geen consolidatieleningen die hiervoor in aanmerking komen.

Kredietrisico's op verstrekte gelden

Onderstaand overzicht geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft zowel verstrekte geldleningen (lang en kort) als creditposities (tegoeden) bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven. In het overzicht zijn de risicogroepen (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep (bedragen x 1.000 euro)	Restantschuld per 01-01-2022	Risico %
Gemeenten en provincies	266.100	69,70%
Overheidsbanken en schatkistbankieren	0	0
Woningcorporaties met garantie WSW	63.039	16,51%
Semioverheidsinstellingen	1.127	0,30%
Financiële instellingen (AA en hoger)	0	0
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut	50.444	13,21%
Particulieren	1.084	0,28%
Niet-toegestane instellingen volgens Treasury statuut	0	0
Totaal risicodragend	381.794	100,00%
Voorzieningen langlopende leningen	1.091	
Totaal balanspositie	380.703	

Projectfinanciering Meerstad

In de bovengenoemde tabel is op de regel gemeenten en provincies een bedrag opgenomen van 266,1 miljoen euro ten behoeve van de projectfinanciering Meerstad.

Leningenportefeuille, berekening kasgeldlimiet en risiconorm

De samenstelling en de grootte van de opgenomen gelden (OG) geven we weer in het volgend overzicht.

Leningenportefeuille OG (bedragen x 1.000 euro)	Som leningen	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2022	1.674.698	2,38%
Nieuwe leningen		
Reguliere aflossingen	105.210	2,94%
Vervroegde aflossingen	0	p.m.
Renteaanpassing (oud percentage)	50.000	4,10%
Renteaanpassing (nieuw percentage) *	50.000	0,33%
Totaal	1.569.488	2,02%

* Dit betreft leningen die eind 2016 zijn afgesloten, waarvan de storting in 2022 plaatsvindt (forward leningen).

De samenstelling en de grootte van de uitgezette gelden (UG) geven we weer in het volgend overzicht.

Mutaties in Leningenportefeuille (UG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2022	380.703	3,03%
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	26.378	3,11%
Vervroegde aflossingen		p.m.
Renteaanpassing (oud percentage)	36.900	4,10%
Renteaanpassing (nieuw percentage) *	36.900	0,33%
Totaal	354.325	2,56%

* Dit betreft de leningen die eind 2016 zijn afgesloten ten behoeve van de grondexploitatie Meerstad en waarvan de storting in 2022 plaatsvindt (forward leningen).

Kasgeldlimiet (bedragen x 1.000 euro)	2022
Omvang vlottende korte schuld (A)	74.884
Opgenomen gelden < 1jaar	50.000
Schuld in rekening courant	24.884
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0
Vlottende middelen (B)	19.487
Contante gelden in kas	3.487
Tegoeden in rekening courant	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	16.000
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	55.397
Toegestane kasgeldlimiet	92.000
Ruimte onder de kasgeldlimiet	36.604
Begrotingstotaal 2022 (C)	1.081.584
Percentageregeling (D)	8,50%
Kasgeldlimiet (C x D)	92.000

Onder Totaal netto vlottende schuld (A-B) worden de beschikbare middelen gepresenteerd voor toepassing van de mismatch financiering. In de praktijk worden alle middelen gebruikt voor lange financiering.

De renterisiconorm berekenen we als volgt.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld in 2022-2025 (Bedragen x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
1. Renteherziening	56.826	6.940	1.163	36.040
2. Aflossingen	86.300	85.000	90.000	101.492
3. Renterisico	143.126	91.940	91.163	137.532
4. Renterisiconorm	216.000	212.000	213.000	214.000
5. Ruimte onder renterisiconorm	72.874	120.060	121.837	76.468
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b. Begrotingstotaal	1.081.584	1.061.585	1.064.753	1.072.292
4. Renterisiconorm	216.000	212.000	213.000	214.000

Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende leningen

Omschrijving	Boek waarde begin	Op te nemen	Aflossing	Boek waarde einde	Rente	Rente en aflossing (3+5)
--------------	-------------------------	----------------	-----------	-------------------------	-------	--------------------------------

	v/h jaar			v/h jaar (1+2-3)		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
GELDENINGEN						
Obligatieleningen						
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG - MTN leningen)*	242.500	-	-	242.500	4.030	4.030
Totaal obligatieleningen	242.500	-	-	242.500	4.030	4.030
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars-						
- Aegon Levensverzekeringen NV	20.000	-	-	20.000	20	20
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	20.000	-	-	20.000	20	20
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen						
- ABN AMRO Bank NV	1.392	-	112	1.280	60	172
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	823.013	50.000	151.360	721.653	16.149	167.509
- Triodos Bank	45.000	-	-	45.000	1.062	1.062
- Nederlandse Waterschaps Bank	178.239	-	3.738	174.501	4.103	7.841
- Nog op te nemen leningen **	157.053		-	157.053	1.178	1.178
Totaal binnenlandse banken en overige fin. instellingen	1.204.697	50.000	155.210	1.099.487	22.552	177.762
Openbare lichamen						
- Provincie Noord Brabant	205.000	-	-	205.000	2.893	2.893
- Gemeente Meerssen	2.500	-	-	2.500	64	64
Totaal openbare lichamen	207.500	-	-	207.500	2.957	2.957
Overige binnenlandse sectoren						
- Overig (Wichers Hoethlaken)		-	-	1	-	-
Totaal overige binnenlandse sectoren	1	-	-	1	-	-
Buitenlandse instellingen						
Totaal opgenomen langlopende leningen	1.674.698	50.000	155.210	1.569.488	29.559	184.769

* Leningen in het kader van Medium Term Notes programma (MTN). Deze leningen worden via de BNG afgesloten.

** De stelpost Nog op te nemen leningen is opgenomen onder de binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

In de praktijk kunnen de leningen uiteraard ook worden afgesloten bij een geldverstrekker van een andere categorie.

Overzicht uitgezette langlopende leningen

Omschrijving	Boek waarde begin v/h jaar	Uit te lenen	Aflossing	Boek waarde einde v/h jaar (1+2-3)	Rente	Rente en aflossing (3+5)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
- Gem. woningbouw (tot 1985)	927	-	73	854	65	138
- Gem. woningbouw (na 1985)	63.039	-	6.586	56.453	1.723	8.309
Totaal leningen aan woningbouwcorporaties	63.966	-	6.659	57.307	1.788	8.447
- Martiniplaza BV	9.470	-	499	8.971	216	715
- Euroborg NV	14.874	-	338	14.536	616	954
- Warmtestad BV	3.875	-	-	3.875	78	78
- Meerstad	266.100	36.900	55.350	247.650	5.587	60.937
- Enexis BV	6.053	-	-	6.053	130	130
Totaal leningen aan deelnemingen	300.372	36.900	56.187	281.085	6.627	62.814
- Bejaardenhuizen (Patrimonium & Huismeesters)	873	-	51	822	42	93
- Grunneger Power	161	-	9	152	6	15
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	89	-	43	46	3	46
- Meerhoven (Rizoem)	1.087	-	-	1.087	31	31

- Stichting Ecologische boerderij de Mikkellhorst	594	-	19	575	12	31
- Stichting Zwembad Scharlakenhof	175	-	82	93	5	87
- Zernike	820	-	-	820	19	19
- Stichting Ebbingehof	3.000	-	-	3.000	63	63
- Willem Lodewijk Gymnasium	1.200	-	60	1.140	5	65
- Groninger Museum	189	-	60	130	9	69
- Instellingen Sport/ Welzijn	138	-	-	138	4	4
- Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	7.846	-	-	7.846	118	118
- Leningen GKB	797	-	-	797	-	-
- Startersfonds EM2	20	-	-	20	-	-
- Startersleningen	120	-	-	120	-	-
- Leningen personeel	93	-	8	85	4	12
- Duurzaamheid Ten Boer	54	-	-	54	-	-
- Voorzieningen langlopende leningen	-1.091		-	-1.091		-
Totaal overige langlopende leningen	16.165	-	332	15.834	321	653
- VG&R	200	-	100	100	4	104
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	200	-	100	100	4	104
Totaal uitgezette langlopende leningen	380.703	36.900	63.277	354.325	8.740	72.017

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van waar de beleidsmatige informatie per verbonden partij beschikbaar is.

Gemeenschappelijke regelingen	Deelprogramma
Eems Dollard Regio (EDR)	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Omgevingsdienst Groningen	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
PG & Z (RIGG/ GGD)	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Publiek vervoer Groningen Drenthe	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Meerschapp Paterswolde	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Groninger Archieven	3.5. Cultuur
OV-bureau Groningen Drenthe	1.2. Mobiliteit
ARCG	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Veiligheidsregio Groningen	2.2. Veiligheid
Noordelijk Belastingkantoor	4.1. Dienstverlening

Vennootschappen en coöperaties	Deelprogramma
Thermiek BV	3.1. Werk en Inkomen
Euroborg NV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Waterbedrijf Groningen NV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Community Network Noord-Nederland BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
WarmteStad Holding BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
MartiniPlaza BV	3.5. Cultuur
GEMM CV en BV (Meerstad)	1.3. Wonen
Dilgt Hemmen Essen BV	1.3. Wonen
BNG NV	4.3. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien
Groninger Monumentenfonds	1.3. Wonen
Omrin NV	2.1. Kwaliteit leefomgeving

Stichtingen	Deelprogramma
WeerWerk Groningen	3.1. Werk en Inkomen
SIG	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Ondernemers-trefpunt	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	1.3. Wonen
Sociaal Fonds Groningen	4.4. Algemene Ondersteuning organisatie

Overig	Deelprogramma
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Vereniging van Groninger gemeenten	4.2. College en Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Gemeenschappelijke regelingen

Eems Dollard Regio (EDR)

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam 'Eems Dollard Regio'	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, Openbaar Lichaam.
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling gericht op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, op zowel regionaal als plaatselijk niveau, in de noordelijke grensstreek van Nederland en Duitsland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden en Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft, net als ieder lid, recht op 2 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (de EDR-Raad). Een collegelid is lid van het bestuur, de 2 ^e plek wordt op dit moment niet vervuld.
Financieel belang	Financieel belang: de gemeente Groningen betaalt jaarlijks een bijdrage op basis van haar inwonertal.
Vermogen	De begroting 2022 is nog niet beschikbaar. Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 727 duizend euro en op 31 december 2020 729 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 was 2,4 miljoen euro en op 31 december 2020 3,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2020 bedroeg 2 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De Eems Dollard Regio (EDR) is een openbaar lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking. Wij zijn lid van de EDR net als één van de ongeveer 100 andere voornamelijk gemeentelijke leden uit Noord-Nederland en Nedersachsen die lid zijn. De EDR heeft als voornaamste taak om grensoverschrijdende projecten te stimuleren en Europese subsidies in dat verband te verstrekken.
Beleidsrisico	Geen.

Omgevingsdienst Groningen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Veendam
Doelstelling en openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid 2.1. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij/zij de gemeente in het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 leden. Alle colleges van de 10 Groninger gemeenten en de provincie Groningen zijn vertegenwoordigd met één lid in het Algemeen Bestuur. Een gedeputeerde van de provincie Groningen is voorzitter van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De totale begrote deelnemersbijdrage voor de gemeente Groningen in 2022 is 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 31 december 2022 bedraagt 614 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op 31 december 2022 bedraagt 4,4 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begrote resultaat over 2022 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Het weerstandsvermogen bestaat uit de post onvoorzien en de algemene reserve, tezamen per 31 december 2022 geraamd op 674 duizend euro. Dit is 180 % van de gekwantificeerde risico's en daarmee ruimschoots voldoende.

Relevante beleidsinformatie	De Omgevingsdienst Groningen is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van én voor de provincie en alle gemeenten in de provincie Groningen sinds november 2013.
Beleidsrisico	Geen.

Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de Centrumregeling Beschermd Wonen is de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten in het kader van de Wmo 2015 op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente Groningen. Per 1 januari 2021 worden de taken Beschermd Wonen, op basis van de met alle gemeenten gemaakte samenwerkingsafspraken, in fasen door gedecentraliseerd naar elke individuele gemeente. De Groninger gemeenten blijven na 2021 samen werken (NvO) op het onderdeel BW&O en hebben hiervoor een convenant en programmastructuur ingericht waarin de samenwerking afspraken staan en op welke onderdelen we gezamenlijk diensten uitvoeren en organiseren.
Relatie met deelprogramma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	Gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het betreft een lichte GR, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouder is een lid van het college.
Financieel Belang	De gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente gelden (geoordeelde middelen voor Beschermd wonen en Opvang) als onderdeel van de Integratie Uitkering Sociaal Domein. Het budget is niet onderverdeeld naar de deelnemende gemeenten.
Vermogen	De centrumregeling heeft geen eigen vermogen en vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 5,1 miljoen euro. Naar verwachting zal, gelet op mogelijke dalende inkomsten en stijgende kosten, dit overschot niet structureel zijn en in 2021 verder richting 0 gaan met mogelijk een negatief saldo.
Financiële risico's	Er zijn geen specifieke risico's.
Relevante beleidsinformatie	Per 1 januari 2021 geldt de nieuwe gemeenschappelijke regeling Beschermd wonen en Opvang, met het bijbehorende convenant. Ondanks de decentralisatie van een aantal taken naar de regiogemeenten, blijft Groningen voor onder andere de inkoop, de bovenregionale inloopvoorziening GGZ en de Maatschappelijke opvang verantwoordelijk. Het voortzetten van deze taken biedt continuïteit aan een bijzonder kwetsbare groep, de inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
Beleidsrisico	Geen.

PG & Z (RIGG/ GGD)

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. De GR PG&Z kent twee uitvoeringsorganisaties: de GGD en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) voor de inkoop van de jeugdhulp.

Relatie met deel programma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is voorzitter van het Dagelijks Bestuur en vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur, dat gevormd wordt door de portefeuillehouders Gezondheid van de Groninger gemeenten.
Financieel belang	Het financieel belang bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste hebben we middelen in de vorm van een gemeentelijke bijdrage verstrekt van in totaal 7,7 miljoen euro (GGD 6,7 miljoen euro en RIGG 1,1 miljoen euro). Ten tweede is er door de gemeente een lening verstrekt voor de financiering van een Mobiele Röntgen Unit ad 1 miljoen euro. Jaarlijks wordt hierop 100 duizend euro afgelost. Per 31 december 2022 staat van deze lening naar verwachting nog 100 duizend euro open.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 2,1 miljoen euro en op 31 december 2022 eveneens 2,1 miljoen euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 17,7 miljoen euro en op 31 december 2022 17,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het verwachte resultaat over 2022 is nihil.
Financiële risico's	In de gemeentebegroting 2021 van Groningen is in de jaarschijf 2022 een taakstelling van 300 duizend euro opgenomen op de GR PG&Z. In de begroting 2022 van PG&Z is hiermee nog geen rekening gehouden. Een besparing moet komen uit de kerntakendiscussie.
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang van de GGD betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. Wij werken samen met de Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) aan de transformatie jeugdhulp. In de inkoop van de jeugdhulp, die de RIGG voor de 10 Groninger gemeenten uitvoert, is de transformatiegedachte zoveel mogelijk doorgevoerd. In onze visie op de doorontwikkeling van de jeugdhulp vanaf 2022 ligt de focus op innovatie van de inkoop en meer grip en regie als gemeente. Dit betekent dat de rol en positie van de RIGG verandert.
Beleidsrisico	Geen.

Publiek vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening leerlingenvervoer voor vervoer in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer. Om dit op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke manier te kunnen realiseren hebben alle gemeenten van Groningen en Drenthe zich verenigd in het samenwerkingsverband Publiek Vervoer. Publiek vervoer heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare vervoersmiddelen en stromen. Denk hierbij aan integratie en aansluiting van het doelgroepenvervoer (combinatie verschillende doelgroepen) onderling maar bijvoorbeeld ook met het openbaar vervoer. Namens de gemeentes is Publiek Vervoer voor een deel verantwoordelijk voor het contractmanagement, verantwoordelijk voor het klachtenmanagement, hebben zij een kennis- en advies functie en focussen zij daarnaast op doorontwikkeling van het vervoer.
Relatie met deelprogramma	3.3 Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen, Eemsdelta, Het Hogeland,

	Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westerwolde, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld en het OV-Bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur van Publiek Vervoer.
Financieel belang	Voor de gemeente Groningen was de bijdrage in 2020 112 duizend euro. De bijdrage per deelnemende gemeente is gebaseerd op de verdeelsleutel gemeentefonds 2015 voor de Wmo. Deze bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 22 duizend euro en op 31 december 2022 23 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 344 duizend euro en op 31 december 2022 344 duizend euro.
Financieel resultaat	Het begroot resultaat over 2022 is 1 duizend euro voordelig.
Financiële risico's	Gezien de relatief beperkte omvang van de organisatie en het relatief geringe aandeel van onze gemeente in de gemeentelijke bijdragen (ruim 13 %) zijn de financiële risico's zeer beperkt. Ook de gevolgen van Corona zijn klein. De gemaakte meerkosten kunnen worden verhaald op het Rijk en zijn via separate facturen bij de gemeente ingediend. Door de overeengekomen continuïteits-bijdrage met onze vervoerders kan de ingeboekte taakstelling van 230 duizend euro in 2020 en 2021 waarschijnlijk onvoldoende worden gerealiseerd. De transformatie is weliswaar inhoudelijk gerealiseerd maar de ingeboekte taakstellingen zijn met name gebaseerd op verhoogde inkomsten aan eigen bijdrage en het implementeren van een maximaal aantal kilometers op jaarbasis. Voor zowel deze verhoogde inkomsten aan eigen bijdrage en het maximaal aantal kilometers per jaar zijn we afhankelijk van een normale vervoerssituatie, dus een vervoerssituatie zoals voor de Covid-19 pandemie. Doordat het vervoer sterk gereduceerd is ontvangen wij simpelweg minder eigen bijdrage. Omdat wij bevoorschotten op basis van een maandnorm realiseren wij geen voordeel nu er minder kilometers worden gereden. Feitelijk kan dit worden gezien als Covid-19 schade maar volgens de definitie van het Rijk zijn dit geen meerkosten die een direct en aantoonbaar gevolg zijn van Covid-19 (mondkapjes, handgel etc.).
Relevante beleidsinformatie	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, het vervoer van leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening hiervoor in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer. Om dit op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke manier te kunnen realiseren hebben alle gemeenten in Groningen en Drenthe zich verenigd in de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe. Publiek vervoer heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare vervoersmiddelen en stromen. Denk hierbij aan integratie en aansluiting van het doelgroepenvervoer onderling maar bijvoorbeeld ook met het openbaar vervoer. Namens de gemeenten is Publiek Vervoer voor een deel verantwoordelijk voor het contractmanagement, hebben zij een kennis- en advies functie en focussen zij daarnaast op de doorontwikkeling van het vervoer.
Beleidsrisico	Een beleidsrisico als gevolg van Corona is er eigenlijk niet. De extra werkzaamheden die uitgevoerd dienen te worden door Publiek Vervoer worden op het Rijk verhaald als meerkosten. Er zijn geen signalen dat het functioneren van de gemeenschappelijke regeling in het geding komt als gevolg van Corona.

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, natuurbescherming en landschapsverzorging van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
Bestuurlijk belang	Na de gemeentelijke herindeling is het algemeen bestuur als volgt opgebouwd: 6 leden, waarvan 3 uit de respectievelijke colleges (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo, en 3 raadsleden (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo). DB bestaat uit 3 leden, gekozen uit AB, op voordracht van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van Groningen bedraagt 85,5 % (616 duizend euro in 2020) van de totale gemeentelijke bijdragen. De gemeente Tynaarlo draagt de overige 14,5% bij.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 655 duizend euro en op 31 december 2022 649 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 2,3 miljoen euro en op 31 december 2022 2,4 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begrote resultaat over 2022 is nihil.
Financiële risico's	Niet begrote incidentele tegenvallers worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Indien de uitgaaf van structurele aard is, zal hiervoor een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten worden gevraagd.
Relevante beleidsinformatie	Met de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde behartigen we de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied. Dit doen we samen met de gemeente Tynaarlo. In de begroting voor 2022 is een bezuiniging verwerkt van 30 duizend euro door het verlagen van de personeelskosten en de onderhoudskosten en het verhogen van de sluisgelden.
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Archieven

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling is in gezamenlijkheid de belangen behartigen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Groningen betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten, schilderijen en dergelijke die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Groningen en in de gemeentelijke archiefbewaarplaats. Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
Relatie met deelprogramma	3.5. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en het Rijk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee leden van het college en in het dagelijks bestuur door één collegelid.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2021 bedraagt 2,4 miljoen euro.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 718 duizend euro en op 31 december 2022 718 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 805 duizend euro en op 31 december 2022 4,473 miljoen euro. NB De stijging van het begroot vreemd vermogen in 2022 houdt verband met een lening voor de verbouwing van Cascadeplein 4.
Financieel resultaat	Het verwachte resultaat 2022 is nihil.

Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Beleidsperiode 2021-2024 In de beleidsperiode 2021-2024 worden de bestaande beleidslijnen verder uitgebouwd. De functie van de Groninger Archieven verschuift naar een brede publieksinstelling met als doel om de geschiedenis van stad en provincie onder de aandacht te brengen. Door publieksprojecten en publieksparticipatie wordt de verbinding gelegd tussen het onderzoek dat in de archieven wordt gedaan en de groeiende belangstelling in regionale geschiedenis. Ontwikkelingen De wijziging van de Archiefwet en het uittreden van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling (GR) in 2024 zullen het beleid tot 2025 bepalen. Door het uittreden van het Rijk uit de GR zal voor 2024 één of meerdere partijen tot de GR moeten toetreden. Daarnaast werkt Groninger Archieven (GA) nauw samen met het in ontwikkeling zijnde Museum aan de A (MadA). Vanaf 2023 worden er jaarlijks grote presentaties gegeven, daarbij participeert GA ook in het programma van het MadA.
Beleidsrisico	De Groninger Archieven zijn voor de opbrengsten voor het grootste deel afhankelijk van de bijdragen van de gemeente en het Rijk. Bezuinigingen van deze partijen kunnen invloed hebben op de opbrengsten en het realiseren van de beleidsdoelen.

OV-bureau Groningen Drenthe

Gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar busvervoer. Op basis van de kaderstellingen van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen heeft het OV-bureau doelstellingen voor het openbaar (bus-)vervoer geformuleerd, waar vanuit het ook in 2022 zijn werkzaamheden wil verrichten.
Relatie met deelprogramma	1.2. Mobiliteit
Deelnemende partijen	Het OV-bureau is een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door een collegelid. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden, drie uit ieder betrokken overheidsorgaan. De gemeente Groningen wordt hierin vertegenwoordigd door drie collegeleden.
Financieel belang	De gemeente is als deelnemer voor 21% risicodragend in het OV-bureau. De provincies Groningen en Drenthe zijn dit voor respectievelijk 44% en 35%. De gemeente Groningen draagt geen jaarlijkse deelnemersbijdrage af aan het OV-bureau voor de uitvoering van het OV. Wel draagt de gemeente bij aan de exploitatiekosten van het OV-bureau als organisatie.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 15,6 miljoen euro en op 31 december 2022 13,8 miljoen euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 12,3 miljoen euro en op 31 december 2022 10,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begrote resultaat over 2022 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Op 9 april 2019 heeft het algemeen bestuur OV-bureau de notitie Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018-2022 vastgesteld. Het risicomanagement van het OV-bureau omvat verschillende elementen, die in hun samenhang worden toegepast.

	De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt na vaststelling van de jaarrekening 2020 en de bestemming van het resultaat 9,738 miljoen euro. Voor 2021 is de verwachting dat het weerstandsvermogen op dit niveau kan blijven door de onttrekking aan de COVID-19 reserve. Hiermee is de weerstandscapaciteit ruim hoger dan de eerder vastgestelde ondergrens van 4,75 miljoen euro. Ondanks dat het weerstandsvermogen het doel heeft ten tijde van een crisis financiële risico's op te vangen, meent het OV-bureau dat het toch verstandig is deze ondergrens zoveel mogelijk in stand te houden. Momenteel zit binnen het weerstandsvermogen van het OV-bureau daarmee circa 5 miljoen euro ruimte om een incidenteel tekort op te kunnen vangen. Dit is onvoldoende om het geprognosticeerde tekort van 24,6 miljoen euro over de periode 2022–2025 op te kunnen vangen, zelfs als van dit geprognosticeerde tekort 11 miljoen euro wordt opvangen door te besparen op de dienstregeling 2022-2025. Additionele financiering van derden (Rijk en/of provincie Groningen, Drenthe en gemeente Groningen) is dus noodzakelijk om niet structureel op een financieel tekort uit te komen.
Relevante beleidsinformatie	De financiële uitdaging voor 2022 is onlosmakelijk verbonden met de uitdaging in de uitvoering waar het OV-bureau in 2022 voor staat. Door de impact die de coronacrisis op de uitvoering van de concessie heeft gehad, op dit moment heeft en naar verwachting nog tot 2025 zal hebben, richt het OV-bureau zich in 2022 primair op een viertal specifiek geformuleerde doelstellingen, te weten: • Herstel van reizigersaantallen en reizigerskilometers na de coronacrisis; • Het zoveel mogelijk in stand houden van het OV-netwerk; • Behouden van een financieel dekkende exploitatie van de concessie; • Continuering van het verduurzamingsproces.
Beleidsrisico	Daar waar doorstroming door toename van het verkeer en werkzaamheden meer onder druk komt te staan, leidt dit tot langere reistijden en gaat dit ten koste van de stiptheid. Dit heeft ook invloed op de kosten voor het openbaar vervoer.

ARCG

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit leefomgeving.
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks bestuur door een collegelid.
Financieel belang	De kosten van de ARCG worden gedragen door de 3 deelnemende gemeenten. De gemeente Groningen draagt in 2022 naar verwachting 2,6 miljoen euro bij, waarvan 518 duizend voor de vuilaavoer en 2,064 miljoen euro voor het afvalbrengstation, het KGA-depot en de OlieWarterSlib-afscheider.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 1,0 miljoen euro en op 31 december 2022 1,0 miljoen euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 2,9 miljoen euro en op 31 december 2022 2,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begroot resultaat over 2022 is 0 euro.
Financiële risico's	Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2022 van de ARCG blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende is om de risico's op te vangen.

Relevante beleidsinformatie	Door participatie in de gemeenschappelijke regeling ARCG willen we regie hebben op het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeente Groningen én enkele gemeenten in de regio.
Beleidsrisico	Per 1 januari 2022 wordt het afval van de 3 ARCG-gemeenten door Omrin verwerkt. Conform de akte van opstal wordt vanaf 2022 de nascheidingsfabriek van Attero ontmanteld. Dit proces vraagt om aandacht van de ARCG. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de wijze, waarop de ARCG in de toekomst in een andere vorm kan worden voortgezet.

Veiligheidsregio Groningen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Relatie met deelprogramma	2.2. Veiligheid
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De burgemeester treedt op als voorzitter van de Veiligheidsregio in het dagelijks bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij de gemeente in het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de burgemeesters van de 10 Groninger gemeenten.
Financieel belang	De begrote gemeentelijke bijdrage van de gemeente Groningen aan de Veiligheidsregio in 2022 bedraagt in totaal 20,9 miljoen euro. Dit bestaat uit een reguliere bijdrage van 19,7 miljoen euro en een tijdelijke aanvullende bijdrage van 1,1 miljoen euro. Deze aanvullende bijdrage betalen wij gedurende 5 jaar (2020 tot en met 2024) en is bedoeld om het negatieve eigen vermogen van VRG op te lossen. Dit negatieve eigen vermogen bedroeg 10,3 miljoen euro per 31 december 2019 en is ontstaan doordat de VRG zich, op basis van de recente ontwikkelingen en de BBV, genoodzaakt heeft gezien in de jaarrekening 2019 een voorziening van ongeveer 15,2 miljoen euro te treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie (FLO2018).
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 7,4 miljoen euro negatief en op 31 december 2022 4,5 miljoen euro negatief. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 53,2 miljoen euro en op 31 december 2022 67,8 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begrote resultaat over 2022 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Het is van belang om aandacht te blijven houden voor de financiële positie van VRG. In 2020 zijn afspraken gemaakt met de deelnemende gemeenten om de negatieve algemene reserve in 5 jaar op te lossen als gevolg van het FLO dossier. Tegelijkertijd spelen er diverse (landelijke) ontwikkelingen die in de toekomst een grote (financiële) impact kunnen hebben. Keuzes zijn noodzakelijk om uitvoering te kunnen blijven geven aan de wettelijke taken.
Relevante beleidsinformatie	Het bestuur van VRG heeft in oktober 2020 tijdens een bestuurseendaagse de actuele en toekomstige ontwikkelingen in samenhang besproken, zoals Brandweezorg in 2030 en de (maatschappelijke) veranderingen die zorgen voor de doorontwikkeling binnen crisisbeheersing. Dit gesprek wordt in 2021 voortgezet.
Beleidsrisico	Eind 2021 wordt de balans en het effect van de Coronacrisis opgemaakt, zowel voor de stand van zaken met betrekking tot de doelstellingen uit het Veiligheidsplan als voor de financiële effecten.

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Relatie met deelprogramma	4.1. Dienstverlening
Deelnemende partijen	De vier deelnemers zijn de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier leden, één uit iedere deelnemer. De raad wordt op vaste momenten (P&C- cyclus) en op incidentele basis geïnformeerd en betrokken.
Financieel belang	De begrote deelnemersbijdrage van Groningen bedraagt voor 2022 6,5 miljoen euro (incl. compensabele btw) (44 %).
Vermogen	Niet van toepassing.
Financieel resultaat	Niet van toepassing.
Financiële risico's	Niet van toepassing.
Relevante beleidsinformatie	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Beleidsrisico	Niet van toepassing.

Vennootschappen en coöperaties

Thermiek BV

Thermiek BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het verrichten van re-integratieactiviteiten ten behoeve van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder en een ambtenaar bij de gemeente Groningen is Statutair directeur.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 bedroeg 29 duizend euro en op 31 december 2020 30 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 bedroeg 129 duizend euro en op 31 december 2020 268 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg duizend euro.
Financiële risico's	Er zijn geen financiële risico's bekend.
Relevante beleidsinformatie	Thermiek BV heeft medewerkers van de doelgroepen Nieuw Beschut en Basisbaan in dienst die naar verschillende werkgevers worden gedetacheerd. In 2020 is het aantal medewerkers Nieuw Beschut gegroeid van 81 fte naar 94 fte. Sinds maart 2020 worden ook de basisbanen (pilot voor 3 jaar) verloond via Thermiek BV. Ultimo 2020 waren er 23 medewerkers (19,8 fte) op een basisbaan bij Thermiek BV in dienst.
Beleidsrisico	Geen.

Euroborg NV

Euroborg N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van de Euroborg is de landmark in de ontwikkeling van het Europapark (Hitachi Stadion) en Sportpark Corpus den Hoorn (TsZC) met sportvoorzieningen voor betaald voetbal Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.4. Sport en Bewegen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro, zijnde 48 duizend euro. De gemeente heeft een totaalbedrag aan annuïtaire leningen verstrekt van 19,3 miljoen euro voor het stadion. Daarnaast is in 2018 de gemeentelijke lening voor het TsZC met een maximum van 4,96 miljoen euro tot stand gekomen. De totale restschuld bedraagt per 31 december 2021 14,9 miljoen euro.
Vermogen	De begroting 2022 is nog niet beschikbaar. Het eigen vermogen op 1 januari 2020 is 5,7 miljoen euro en op 31 december 2020 5,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 is 18,1 miljoen euro en op 31 december 2020 18,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2020 bedraagt 588 duizend euro verlies.
Financiële risico's	In 2017 is besloten de oorspronkelijke stadionleningen voor de bouw van Euroborg te herzien. Door deze herziening van het leningenpakket is het debiteurenrisico voor de gemeente van Euroborg NV verlaagd. In 2018 is het Topsportzorgcentrum geopend. In juli 2020 is, als onderdeel van het coronasteunpakket, eenmalig de jaarlijkse annuïtaire aflossing op het leenpakket van het stadion opgeschort. Met deze betalingsopschorting was Euroborg NV in staat de huursom voor het stadion, te voldoen door FC Groningen, op te schorten. De opschorting van de huur resulteert dit en volgend jaar boekjaar in een groter verlies (huurderving in betreffend boekjaar). Zie ook de paragraaf 3: Weerstandvermogen en risicobeheersing.
Relevante beleidsinformatie	Euroborg NV beheert het stadioncomplex en het in 2018 opgeleverde TopsportZorgCentrum (TsZC). Het TsZC is volledig verhuurd en de zorgverdieping is door Euroborg NV verkocht. De gebruikers van het TsZC zijn – naast FC Groningen met alle jeugd- en top teams – werkgeversorganisatie VNO-NCW en het Omnium (de titel waarachter het verlenen van zorg schuil gaat).
Beleidsrisico	Het is nog onduidelijk hoe lang de coronamaatregelen van kracht blijven. Dit heeft veel invloed op de activiteiten (denk aan betaald voetbal).

Waterbedrijf Groningen NV

NV Waterbedrijf Groningen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en Tynaarlo (Drenthe).
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen in het Waterbedrijf Groningen zijn de provincie Groningen en de gemeenten in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een collegelid.

Financieel belang	Het financieel belang: de gemeente Groningen had per 31 december 2020 93 aandelen. De aandelen van de gemeente Groningen zijn op de balans onder de financiële vaste activa gewaardeerd voor 2,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 is 83,9 miljoen euro en op 31 december 2020 85,7 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 is 138,9 miljoen euro en op 31 december 2020 171,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 1,8 miljoen euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De missie van Waterbedrijf Groningen is om als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig te stellen. Waterbedrijf Groningen is niet alleen een leverancier van verschillende soorten water, maar levert ook een bijdrage aan zaken als volksgezondheid, natuurbehoud, het creëren van duurzame bronnen, bestuurlijke vraagstukken, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en innovatie. Het openbaar belang wordt vertegenwoordigd door de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in Tynaarlo (Drenthe). Waterbedrijf Groningen is samen met de gemeente Groningen voor 50% aandeelhouders in Warmtestad BV.
Beleidsrisico	Om te kunnen garanderen dat er ook in de toekomst voldoende kwaliteits-tief hoogwaardig (drink)water is, zijn oplossingen voor de besparing en opslag van water noodzakelijk. Deze opgave vergt een samenwerking met zakelijke en huishoudelijke klanten.

Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf)	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en openbaar belang	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de Gemeente Groningen direct aandeelhouder geworden van Enexis Holding N.V. Het publieke belang van deze deelneming betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. De Nederlandse klimaatdoelstellingen zijn uitdagend. Tevens hebben ze een impact op de beleidsdoelen die Enexis heeft geformuleerd: excellent netbeheer en versnellen energietransitie.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Van het totaal van 2.000.000 aandelen bezit de gemeente Groningen 24.211 aandelen. Diverse gemeenten en provincies zijn aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Enexis Holding.
Financieel Belang	De gemeente Groningen heeft 1,21054 % van de aandelen in Enexis.
Vermogen	Het eigen vermogen op 30 juni 2021 bedroeg 4,1 miljard euro. Het vreemd vermogen op 30 juni 2021 bedroeg 5,1 miljard. Deze bedragen staan vermeld in het halfjaarbericht 2021.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 108 miljoen euro en het resultaat over het eerste halfjaar van 2021 bedroeg 99 miljoen euro. Voor de periode daarna is er geen concrete winstvoorspelling.
Financiële risico's	De aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 20 duizend euro). Daarmee is het risico relatief gering. Het risico op oninbaarheid van de in 2020 verstrekte converteerbare hybride lening van ruim 6 miljoen euro is gering in verband met de huidige A-status, de prominente plaats die het behouden daarvan inneemt in het financiële beleid van Enexis en het feit dat Enexis een (gereguleerde) monopolie-positie op de markt heeft.
Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent	

Rechtsvorm	Besloten vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Bosch
Doelstelling en openbaar belang	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen ook aandeelhouder geworden van Attero Holding N.V. (dit belang is verkocht in 2014 aan Waterland). Daarnaast zijn, ter beperking van de risico's van de verkooptransactie, vijf tijdelijke rechtspersonen opgericht. Hiervan bestaan de volgende twee nog: <u>a. CSV Amsterdam B.V</u> De vennootschap zal na de afwikkeling van een bezwaar- en/of beroepsprocedure richting Belastingdienst of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure kunnen worden opgeheven. De inschatting is dat dat gedurende 2022 kan gebeuren. De resterende liquide middelen kunnen dan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Het begrote eigen vermogen op 1 januari 2022 is 293 duizend euro en op 31 december 2022 0 euro. Het begrote vreemd vermogen is 25 duizend euro op 1 januari 2022 27 duizend euro en op 31 december 2022 0 euro. <u>b. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V</u> Ondanks dat er geen claims meer kunnen worden ingediend bij deze vennootschap, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat dit in 2022 zal gebeuren. Het begrote eigen vermogen op 1 januari 2022 is 1,5 miljoen euro en op 31 december 2022 0 euro. Het begrote vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 is 5 duizend euro en op 31 december 2022 0 euro.
Relevante beleidsinformatie	Het publieke belang van Enexis betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. Om de energietransitie tot een succes te maken dient Enexis haar investeringen fors op te schroeven. Naar verwachting is er tot 2030 een extra investeringsbedrag van 1,7 miljard nodig.
Beleidsrisico	Als de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen niet snel genoeg worden uitgevoerd, dan kan dat de energietransitie vertragen.

Community Network Noord-Nederland BV

Community Network Noord-Nederland BV	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Doelstelling is het aanleggen, onderhouden en exploiteren van een kabelnetwerk in Noord-Nederland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouder is de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens RUG, HH, UMCG en stichting Gerrit. CANN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV, die de exploitatie van het glasvezelnetwerk in Groningen uitvoert.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,475 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,238 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, waarvan 117 in het bezit zijn van Administratiekantoor

	CNNN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming. De gemeente Groningen heeft de aandelen als financiële vaste activa gewaardeerd op 1,2 miljoen euro.
Vermogen	De begroting 2022 is niet beschikbaar. Het eigen vermogen op 1 januari 2020 bedroeg 2,9 miljoen euro en op 31 december 2020 3,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 bedroeg 280 duizend euro en op 31 december 2020 303 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 171 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Op dit moment wordt het contract voor overname van Gronet door CNNN opgesteld. De daadwerkelijke overdracht van het netwerk zal plaatsvinden in 2021.
Beleidsrisico	Geen.

WarmteStad Holding BV

WarmteStad Holding BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie-neutraal Groningen in 2035.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen, ieder voor 50%.
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur Ruimte is vertegenwoordiger van de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De deelneming in Warmtestad had per 31 december 2020 een totale boekwaarde van 11,3 miljoen euro. Daar is in een eerder boekjaar een voorziening van 2,9 miljoen euro op in mindering gebracht. Daarnaast stond er per 31 december 2020 3,9 miljoen euro aan leningen uit.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 is 5,2 miljoen euro en op 31 december 2019 10,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2019 is 13,6 miljoen euro en op 31 december 2019 19,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2019 bedroeg 2,9 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	De deelneming in Warmtestad had per 31-12-2020 een totale boekwaarde van 11,3 miljoen euro. Daar is in een eerder boekjaar een voorziening van 2,9 miljoen euro op in mindering gebracht. Voor het resterende bedrag en voor het totale bedrag aan uitstaande leningen, te weten 3,9 miljoen per 31-12-2020, is een totale reservering in het weerstandsvermogen opgenomen van 1,4 miljoen euro. Voor een uitvoerige beschrijving verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie neutraal Groningen in 2035. De kernwaarden van WarmteStad zijn duurzaam, betaalbaar en lokaal. In juni 2019 heeft de gemeenteraad het definitieve voorstel voor het uitvoeren van het project Noordwest vastgesteld. Het besluit betreft de bouw van een nieuwe duurzame warmtecentrale, waarbij gebruik wordt gemaakt van restwarmte van de twee nabij gelegen datacenters, de aanleg van een leidingnetwerk in de wijken Zernike, Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en

	Kostverloren en het aansluiten van woningen en anderen gebouwen tot in totaal 10.600 woningequivalenten. WarmteStad beheert op dit moment naast het Warmtenet Noordwest ook drie collectieve WKO projecten in de gemeente Groningen op het Europapark, in het Ebbingekwartier en in de Grunobuurt.
Beleidsrisico's	Voor de risico's met betrekking tot de waardering van de deelneming en uitstaande leningen hebben wij een reservering opgenomen in ons weerstandsvermogen. De risico's worden nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

MartiniPlaza BV

MartiniPlaza	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap. Met ingang van 2019 is de B.V. gesplitst in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. en een exploitatie B.V., te weten MartiniPlaza B.V. MartiniPlaza B.V. wordt geconsolideerd in de jaarrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.. De gemeente is alleen rechtstreeks (enig) aandeelhouder in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. Vandaar dat de cijfers hieronder betrekking hebben op de geconsolideerde balans en verlies- en winstrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een theater en een zalencomplex voor (top)sportactiviteiten, theatervoorstellingen, muziek, congressen en evenementen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.5. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedroeg per 31 december 2020 3,9 miljoen euro. De gemeente Groningen heeft (langlopende) leningen verstrekt met een restschuld per 31 december 2020 van 10,0 miljoen euro. Daarnaast ontvangt MartiniPlaza een jaarlijkse subsidie van 1,85 miljoen euro.
Vermogen	<u>MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.</u> Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 3,8 miljoen euro en op 31 december 2020 3,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 is 17,5 miljoen euro en op 31 december 2020 14,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat 2020 bedroeg 41 duizend euro positief.
Financiële risico's	MartiniPlaza redelijk ongeschonden uit de Coronacrisis gekomen met een klein positief resultaat over 2020 en een te verwachten goed resultaat in 2021. In 2022 moet duidelijk worden hoe het herstel zich zal ontwikkelen. Vanaf 2023 worden positieve resultaten verwacht.
Relevante beleidsinformatie	Gemeentelijke Visie MartiniPlaza B.V. is uitgegroeid tot een multifunctioneel complex met een programma van beurzen, congressen, cultuur en topsport. Na het aanpakken van fors achterstallig onderhoud, wordt momenteel gewerkt aan een meerjarenonderhoudsplan en aan het meer bij de tijd brengen van het pand ('MartiniPlaza 2.0'). MartiniPlaza toekomstbestendig maken voor de lange termijn, vraagt echter keuzes van de aandeelhouder rond vastgoed en profiel. Daartoe heeft uw Raad in 2021 een gemeentelijke visie voor MartiniPlaza vastgesteld. Deze benadrukt de economische, dynamische en publieke waarde van MartiniPlaza voor de stad en regio Groningen, en ziet met name kansen voor de zakelijke markt en de topsport. In een volgende fase kan de visie worden uitgewerkt in een concrete

	blauwdruk voor de toekomst, 'MartiniPlaza 3.0'. Coronacrisis MartiniPlaza B.V. heeft vanaf het boekjaar 2020 te kampen met de gevolgen van het coronavirus. Vanaf 12 maart 2020 heeft MartiniPlaza alle reguliere activiteiten moeten staken met als gevolg het wegvallen van een groot deel van de reguliere omzet. MartiniPlaza heeft evenwel vervangende omzet gevonden door verhuur van ruimte voor een GGD test- en vaccinatielocatie COVID-19. Daarnaast zijn maatregelen genomen tot beheersing van de kosten en is gebruik gemaakt van Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW).
Beleidsrisico's	Voor MartiniPlaza Vastgoed B.V. heeft de Coronacrisis tot gevolg gehad dat het onderhoud aan de panden en de geplande upgrading daarvan nauwelijks enige doorgang hebben kunnen vinden. Wel zijn geplande Meerjarig Onderhoudsplan(MJOP)-2projecten (2017-2020) versneld gerealiseerd. Een enkel project zal in 2021 worden afgerond als voorloper op de upgrading. Daarmee is de problematiek van het achterstallig onderhoud in brede zin niet verdwenen. Door onder meer tijdsverloop en het feit dat het MJOP 1+2 voornamelijk geënt waren op 'veiligheid en continuïteit' (en niet op de functionaliteit van de gebouwen), ontstaat voortdurend nieuw achterstallig onderhoud. Inmiddels is het MJOP 3+4 opgesteld dat de benodigde onderhoudsinvesteringen voor de jaren 2021-2030 in beeld brengt. Het voorstel is om de daaruit voortvloeiende kapitaallasten volledig te subsidiëren. De daarvoor benodigde middelen zijn opgenomen in deze begroting.

GEMM CV en BV (Meerstad)

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)	
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap en besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 1.3. Wonen
Bestuurlijk belang	De gemeente is 100% aandeelhouder van GEMM Beheer B.V. De gemeente bezit, als commandiet, 96 % van de aandelen in GEMM C.V. GEMM Beheer B.V. bezit, als beherend vennoot, de overige 4 % van de aandelen in de C.V. De gemeente zorgt voor de financiering. De grondexploitatie bevindt zich in de C.V. en de B.V. is de beherend vennoot van de C.V.
Financieel belang	Het aandelenkapitaal van de gemeente bedraagt 500 duizend euro. Daarnaast had de gemeente per 31 december 2020 264,6 miljoen euro aan langlopende leningen uitstaan.
Vermogen	Het eigen vermogen van de C.V. bedroeg op 1 januari 2018 65,8 miljoen euro en op 31 december 2018 66,4 miljoen euro. Het vreemd vermogen van de C.V. bedroeg op 1 januari 2018 268,1 miljoen euro en op 31 december 2018 268,3 miljoen euro. Het eigen vermogen van de B.V. was op 1 januari 2018 2,6 miljoen euro en op 31 december 2018 2,7 miljoen euro. De B.V. had op 1 januari 2018 en op 31 december 2018 geen vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het resultaat van de CV bedroeg in 2018 581 duizend euro. Het resultaat van de BV bedroeg in 2018 24 duizend euro.
Financiële risico's	Voor een omschrijving van de risico's verwijzen wij naar 1.3.3.7, het onderdeel risico's van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Relevante beleidsinformatie	Meerstad levert een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de woningbouwopgave van de gemeente en het faciliteren van bedrijven. Uit de gebiedsvisie Meerstad-Noord wordt duidelijk dat het gebied ook een belangrijke rol speelt in de energietransitie.
Beleidsrisico's	Voor een omschrijving van de risico's verwijzen wij naar 1.3.3.7, het onderdeel risico's van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Dilgt Hemmen Essen BV

Dilgt Hemmen Essen B.V.	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen B.V. oefenen wij invloed uit op het ondernemingsbeleid van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord Beheer B.V. is de beherend vennoot van GEM Haren Noord C.V. In deze C.V. bevindt zich de grondexploitatie Haren Noord.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt wettelijk vertegenwoordigd door de burgemeester in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De directie wordt aangewezen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 180 aandelen a 100 euro, zijnde 18 duizend euro. De gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen. De boekwaarde van de aandelen op 31 december 2020 bedroeg 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 is naar verwachting 17 duizend euro en op 31 december 2022 eveneens 17 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2022 is naar verwachting nihil en op 31 december 2022 eveneens nihil.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2022 is naar verwachting 0 euro.
Financiële risico's	Het maximale risico is gelijk aan het gestorte kapitaal en bedraagt 18 duizend euro.
Relevante beleidsinformatie	De woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen.

BNG NV

BNG Bank N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Relatie met deelprogramma	4.3. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. Gemeente Groningen bezit 0,61% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het belang bedraagt 341.835 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde bedraagt 856 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 4.887 miljoen euro en op 31 december 2020 5.097 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 was 144.802 miljoen euro en op 31 december 2020 155.262 miljoen euro.

Financieel resultaat	Over 2020 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van 221 miljoen euro.
Financiële risico's	De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar naar verwachting groot blijven. Dat maakt het doen van voorspellingen over het verwachte nettoresultaat en de vermogenspositie vanaf 2021 niet mogelijk.
Relevante beleidsinformatie	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleidsrisico	Geen

Groninger Monumentenfonds

NV Groninger Monumentenfonds	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het publieke belang voor de gemeente Groningen is: De doelstelling van het Groninger Monumentenfonds is het beheer, aankopen, restaureren en herbestemmen van monumentaal vastgoed in de provincie Groningen. Het publieke belang voor de gemeente Groningen: 1. Door het wegvallen van de ISV-middelen waarmee gemeente uitvoering gaf aan het monumentenbeleid, dient het GMF die taak op zich te nemen waarop gemeente mede regievoering heeft op herbestemming van het monument; 2. Gemeente kan gemeentelijk monumentaal bezit conform doelstellingen van het GMF afstoten en herbestemmen; 3. GMF wil in het aardbevingsdossier de bepalende monumenten beschermen en verstevigen.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Waterschap Noorderzijlvest, TCN-SIG, de gemeente Veendam, Stichting Libau, Stichting Groninger Kerken en Jan Menze van Diepen Stichting.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering
Financieel belang	De gemeente bezit 57% van de aandelen met een boekwaarde van 1,4 miljoen euro.
Vermogen	De begroting 2022 is nog niet beschikbaar. Het geconsolideerde eigen vermogen op 1 januari 2020 is 3 miljoen euro en op 31 december 2020 2,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 is 0,7 miljoen euro en op 31 december 2020 1,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2018 bedraagt 108 duizend euro negatief.
Financiële risico's	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van herbestemming van monumenten mogelijk onder druk komen te staan. Door toedoen van de coronamaatregelen in de horecasector verslechterde de liquiditeitspositie van het GMF aanmerkelijk eind 2020. Aan het GMF is via het SVn een noodkrediet beschikbaar gesteld van maximaal 350 duizend euro om aan de noodzakelijke verplichtingen in de boekjaren 2020 en 2021 te kunnen voldoen. Ter ondervanging van de financiële risico's is door GMF een onderzoek naar schaalvergroting gestart.
Relevante beleidsinformatie	Het GMF waarborgt door middel van een gezonde exploitatie het behoud van monumentaal erfgoed in de gemeente Groningen en provincie. In een gezamenlijke aanpak met provincie, gemeenten en de private sector worden aanwezige kennis en financiële middelen op het terrein van de monumentenzorg gebundeld. De gemeente Groningen had 33% van de aandelen in haar bezit. Door de omzetting van de achtergestelde lening van de gemeente in aandelen is het aandelenbezit gestegen naar 57%.

Beleidsrisico's	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van herbestemming van monumenten mogelijk onder druk komen te staan. Er is een plan van aanpak aangenomen in 2017. Dat plan was gericht op groei en het Groninger Monumentenfonds (GMF) was hierover in gesprek met externe financiers. De Coronacrisis heeft de situatie van het GMF verscherpt (in veel van de panden zijn (stilgelegde) horeca-activiteiten ondergebracht) en de groeiplannen zijn on hold gezet.
------------------------	---

Omrin NV

Omrin NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doelstelling en openbaar belang	Verwerking van afvalstromen: restafval, Gft, bedrijfsafval, kunststof en drankenkartons.
Relatie met deelprogramma	2.1 Kwaliteit leefomgeving .
Deelnemende partijen	Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland N.V. én N.V. Fryslân Milieu. De aandelen van Afvalsturing Friesland (met als belangrijkste taak het be- en verwerken van huishoudelijk afval) worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Appingedam en Delfzijl, de Noord-Veluwsche gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk). De aandelen van N.V. Fryslân Milieu (met als belangrijkste taak het inzamelen van huishoudelijk afval) zijn in handen van 12 Friese en 4 Groningse gemeenten. De gemeente Groningen neemt deel in Afvalsturing Friesland N.V. met 360 aandelen (type B).
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor afval- en grondstoffenbeleid is bestuurlijk verantwoordelijk. De wethouder zal deelnemen aan aandeelhoudersvergaderingen van Omrin.
Financieel belang	De aankoop van 360 aandelen B tegen een nominale waarde van 450 euro per stuk en de opgebouwde reserve per aandeel 2.589 euro, in totaal 1.094.000 euro.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 63,2 miljoen euro en op 31 december 2022 65,8 miljoen euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is 67,0 miljoen euro en op 31 december 2022 59,5 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het begroot resultaat over 2022 is 5,0 miljoen euro.
Financiële risico's	Er bestaat een risico dat afvalstromen niet verwerkt kunnen worden vanwege een stop van de installatie of een calamiteit. Omrin beperkt dit risico door een onderhoudsprogramma waarmee ongepland stilstand van de installaties zoveel mogelijk wordt voorkomen, zorgt voor voldoende opslagcapaciteit en back-up door derden. Daarnaast loopt Groningen als aandeelhouder risico voor de waarde die zij voor de aandelen heeft betaald. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de deelneming worden gewaardeerd op aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Dit risico doet zich voor bij structureel veel lagere resultaten dan nu voorzien, waardoor toekomstige dividenden wegvallen. Het risico van een faillissement als gevolg van nadelig financieel beheer of een omvangrijke calamiteit achten wij beperkt. Dit zal zich niet snel voordoen omdat Omrin over twee verwerkingsinstallaties beschikt waarover inkomsten worden gegenereerd. Andere door Omrin genoemde risico's voor de financiële resultaten zijn de energieprijzen en de beschikbaarheid van afval (dit laatste risico wordt zoveel mogelijk beperkt door langjarige contracten).
Relevante beleidsinformatie	Duurzaamheid en milieuprestaties Hieronder vallen het scheidingsrendement, het energierendement van de verbrandingsoven en de inzet op vermindering van de CO2 uitstoot. De nascheidingsfabriek van Omrin wordt momenteel technologisch opgeplust 9 waardoor het nascheidingspercentage naar verwachting stijgt van 38,5% naar 50%.(exclusief voorscheiding) Het energierendement en de

	vermindering van de CO2 uitstoot van Omrin zijn goed doordat de verbrandingsoven redelijk nieuw is. Tarieven De tarieven die Omrin hanteert zijn marktconform en worden daardoor als positief beoordeeld. De poorttarieven die voorliggen zijn 68 euro per ton Gft verwerking. Hierdoor verwachten we een daling van het huidige verwerkingstarief. Afvalverwerkingsactiviteiten in de regio/werkgelegenheid & social return Omrin spreekt de intentie uit om te willen investeren in de realisatie van een vergistings- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein. Op basis van een quickscan concluderen we dat er een reële businesscase is voor de realisatie van een dergelijke installatie. Daarmee wordt getracht om afval gerelateerde werkgelegenheid te behouden in Groningen. Omrin heeft aandacht voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op social return waar dat kan. Binnen het primaire proces is dat niet mogelijk vanwege het hoogtechnologische karakter van het geheel. Het vindt wel plaats binnen andere delen van het bedrijf. Social return kan worden verbonden aan de mogelijke realisatie van de vergisting- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein in Groningen.
Beleidsrisico	Zie hierboven bij Financiële risico's.

Stichtingen

WeerWerk Groningen

Stichting WeerWerk Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand, de Re-integratieverordening van de gemeente Groningen, evenals in de bij deze verordening behorende uitvoeringsbesluiten en voorts het verrichten van al wat tot het vorenstaande bevorderlijk kan zijn of daarmee verband houdt. De stichting tracht de doelstellingen te bereiken onder meer door het aanbieden van een dienstverband aan hiervoor bedoelde personen op basis van door de gemeente Groningen vast te stellen arbeidsvoorwaarden, zoals het detacheren van werknemers bij werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector. De gemeente heeft besloten de stichting gefaseerd af te bouwen.
Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Statutair worden de bestuurders benoemd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen.
Financieel belang	Het financieel belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt voor de loon- en overige personeelskosten van de personen die een dienstverband zijn aangegaan met de stichting. Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. De hiermee gemoeid gaande baten en lasten bedragen zo'n kleine 20 duizend euro. Het voornemen is deze persoon bij een andere organisatie in dienst te laten treden en vervolgens de stichting (naar verwachting in 2021) te liquideren.
Vermogen	In afwachting van de liquidatie worden de baten en lasten in de administratie van de gemeente (directie Werk) geboekt. De laatst bekende cijfers hebben betrekking op 2018. Het eigen vermogen op 1 januari 2018 was 40 duizend euro en bedroeg op 31 december 2018 eveneens 40 duizend euro. Het vreemd

	vermogen was op 1 januari 2018 167 duizend euro en op 31 december 2018 91 duizend euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2018 was nihil.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen die onder de doelgroep van de WWB vielen. Deze zogeheten 'gesubsidieerde arbeid' is inmiddels afgebouwd (raadsbesluit 30 november 2011). Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. Nadat deze persoon bij een andere organisatie in dienst is getreden zal de stichting worden opgeheven (naar verwachting in 2021).
Beleidsrisico	Geen.

SIG

Stichting SIG te Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. De stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente Groningen is enig bestuurder.
Financieel belang	De vorderingen op de TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier waarschijnlijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven.
Vermogen	De jaarrekening 2011 is in 2013 opgesteld. De stichting heeft geen vermogen. In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het resultaat is overgeboekt naar de gemeente Groningen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel van de stichting is het bevorderen van industrie, handel, nijverheid, ambacht en andere dienstverlening in of in de omgeving van Groningen. De stichting kan ter realisering van de doelstelling deelnemen in ondernemingen. Door het faillissement van TCN/SIG is de stichting niet meer actief. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven.
Beleidsrisico	Geen.

Ondernemers-trefpunt

Stichting Ondernemerstrefpunt	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang hangt samen met de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd, zowel in de gemeente Groningen als ook in de regio.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Vanuit het Onderwijs: • Christelijke Scholengemeenschap Groningen (CSG) (VO) • Openbaar Onderwijsgroep Groningen (O2G2) (VO) • De Bolster

	• Alfa College (MBO) • Noorderpoortcollege (MBO) • Gomarus College (VO) • Menso Alting College (MBO) • Unipartners (WO) • Samenwerking met (HBO) studieverenigingen HVM Actis, HSV en KIC • Vanuit het bedrijfsleven: • Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost (VBZO) • Vereniging Bedrijvenpark Noordoost (VBNO) • Vereniging Bedrijvenpark Groningen West (VBGW) • Groningen City Club GCC • MKB Noord • VNO-NCW • Kamer van Koophandel • Gemeente Groningen. • Provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is lid van het bestuur van de stichting Ondernemerstrefpunt.
Financieel belang	Financieel belang: jaarlijks 80 duizend euro als gemeentelijke bijdrage vanuit de economische agenda 2020-2022.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2019 was 150 duizend euro en op 31 december 2019 163 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2019 was 22 duizend euro en op 31 december 2019 15 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2019 bedroeg 13 duizend euro (verlies).
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De stichting heeft tot doel om het contact tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord treden wij op als commandiet in GEM Haren Noord CV, de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is bestuurder van de stichting.
Financieel belang	De door de gemeente gedane storting van eigen vermogen in GEM Haren Noord CV bedraagt 49 duizend euro. Dit belang wordt beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.
Vermogen	Het verwacht eigen vermogen op 1 januari 2022 is 49 duizend euro en op 31 december 2022 eveneens 49 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op zowel 1 januari 2022 als op 31 december 2022 is nihil.
Financieel resultaat	Het verwacht resultaat over 2022 is nihil.
Financiële risico's	Het maximaal risico is 49 duizend euro. Gezien de voorspoedige (financiële) ontwikkelingen van de woningbouw in Haren Noord is de kans dat dit risico zich voordoet gering.

Relevante beleidsinformatie	De woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel.
Beleidsrisico	Geen.

Sociaal Fonds Groningen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Relatie met deelprogramma	4.4. Overhead en algemene Ondersteuning
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De wethouder P&O, een raadslid en 2 afgevaardigden namens de vakbond hebben zitting in het bestuur van de stichting.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2022 is 23 duizend euro.
Vermogen	Het begroot eigen vermogen op 1 januari 2022 is 262 duizend euro en op 31 december 2022 268 duizend euro. Het begroot vreemd vermogen op 1 januari 2022 is nihil en op 31 december 2022 nihil.
Financieel resultaat	Het begroot resultaat over 2022 is 6 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Beleidsrisico	Geen.

Overig

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de gemeentelijke Enexis aandeelhouders in Noord-Nederland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De kleine Enexis aandeelhouders
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering en in het bestuur.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 bedroeg 29 duizend euro en op 31 december 2020 38 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 en op 31 december 2020 was 0 euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2020 bedroeg 10 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Via dit kanaal kan invloed worden uitgeoefend en daarmee worden bijgedragen aan een succesvolle strategie van Enexis op het terrein van de energietransitie (en de uitvoering daarvan).
Beleidsrisico	Geen.

Vereniging van Groninger gemeenten

Vereniging van Groninger Gemeenten	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer

Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van 12 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Relatie met deelprogramma	4.2. College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken
Deelnemende partijen	De Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het bestuur en in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de Vereniging. De jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2020 bedroeg 0,64 euro per inwoner.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 227 duizend euro en op 31 december 2020 263 duizend euro. Het vreemd vermogen op 1 januari 2020 was 531 duizend euro en op 31 december 2020 477 duizend euro.
Financieel resultaat	De begroting 2022 is nog niet beschikbaar. Het resultaat over 2020 bedroeg 54 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen
Relevante beleidsinformatie	Geen
Relevante beleidsinformatie	De Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) behartigt de belangen van de 10 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Beleidsrisico	Geen

Paragraaf 7: Grondbeleid

In de paragraaf zal naast de vaste onderdelen waarover gerapporteerd dient te worden volgens de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV), ook een meerjarenbeeld van het grondbedrijf gegeven worden. Het grondbedrijf gaat binnen afzienbare tijd nieuwe grootschalige gebiedsontwikkelingen in exploitatie nemen. Dit versterkt het belang van een goed financieel meerjarenbeeld. Het opstellen van een meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) zal in de komende jaren verder worden ontwikkeld.

Visie en uitvoering Grondbeleid

De gemeentelijke visie op grondbeleid is het bieden van instrumenten om de door de Raad vastgestelde doelen op het gebied van de programma's wonen, economie en werkgelegenheid, natuur, cultuur, zorg en onderwijs te ondersteunen. De doelstelling van het grondbeleid is het zodanig sturing geven aan de inzet en het gebruik van grond dat daarmee de gestelde gemeentelijke doelen worden gerealiseerd. Grondbeleid is daarmee een middel en geen doel op zich.

De Next City vormt de basis van de omgevingsvisie van de gemeente Groningen. Het grondbeleid wordt situationeel ingezet. Dit houdt in dat de rol van de gemeente afhankelijk is van opgave en omstandigheden. Het grondbeleid kan actief, facilitair of door middel van een tussenvorm (samenwerking) worden gevoerd. De uitvoering van het situationeel grondbeleid vraagt om financiële middelen voor het verwerven van grond en opstellen. Allereerst voor de exploitatielasten van het huidige bezit, maar daarnaast ook voor nieuwe strategische verwervingen. De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Twee programma's zijn in het bijzonder van belang voor het grondbeleid: Economie en werkgelegenheid én Wonen. Maar ook wordt tegenwoordig bijgedragen aan de energietransitie door middel van het beschikbaar stellen van gronden voor bijvoorbeeld zonneparken.

Economie en werkgelegenheid

Marktanalyse

De programmering van de werklocaties is afgestemd binnen de regio Groningen-Assen. In een onderzoek van Bureau Buiten in 2017 is een marktanalyse uitgevoerd en vastgelegd in een (tussen)rapportage van 1 maart 2018. Het onderzoek is op 18 september 2018 behandeld in het college, een informerende brief is naar uw raad gegaan. Deze prognose is in mei 2020 door Bureau Buiten herbevestigd in de 'update marktanalysewerklocaties'. Op basis van deze rapporten moest voormalig gemeente Groningen voorzien in een totale vraag naar bedrijventerrein van 37-69 ha tot 2025 (respectievelijk laag en hoog scenario) en een kleinere vraag van 5-45 ha tussen 2025 en 2035. In totaal gaat het dus om een vraag tot 2035 van 42-114 hectare (gemiddeld 2,5 – 6,7 ha per jaar). In deze prognose zijn bijzondere doelgroepen zoals datacenters, e-commerce/logistieke bedrijven en incidentele grote vragers niet meegenomen.

Actuele ontwikkelingen

De economische ontwikkelingen hebben zich sinds het onderzoek van Bureau Buiten zeer positief ontwikkeld. Op 1 april 2016 hadden de drie voormalige gemeenten nog 143.934 banen. De werkgelegenheid nam sinds dien met 11.938 banen toe. Hiermee heeft de gemeente Groningen per 1 april 2020 155.872 banen. In eerdere prognoses werd nog uitgegaan van een groei van 15.000 banen tot 2035 die mede waren gebaseerd op de werkgelegenheidsgegevens van 2016. Op basis van nieuw onderzoek naar de economische ontwikkelingspotenties van de ontwikkellocaties zoals Stadshavens en Suikerterrein zijn met deze Next City prognoses nieuwe werkgelegenheidsprognoses gemaakt door bureau Louter. Deze nieuwe prognoses komen op een werkgelegenheidsgroei van circa 23.500 banen tot 2035. Dit is hoger dan de prognoses uit het onderzoek van Bureau Buiten omdat er andere aannames aan ten grondslag liggen.

Aanbod bedrijventerreinen

De werkgelegenheidsgroei zien we terug in het aanbod aan (bestaande) werklocaties. De leegstand per 1-1-2021 in de bedrijfsruimte is gedaald naar 2,5%, de kantorenleegstand is per 1-1-2021 gedaald naar 4,5%. Door de transformaties van de afgelopen jaren en de aantrekkende markt zien wij met name een schaarste in de binnenstad en het Stationsgebied. Daar is de leegstand ver onder de frictieleegstand met in 2020 resp. 1,7% leegstaande kantoorruimte.

Het beschikbare aanbod van nieuwe bedrijventerreinen loopt terug. In 2017 was er nog 113 hectare bedrijventerrein beschikbaar en per 1-1-2021 bedraagt het aanbod nog 75,6 hectare (zie tabel). Het aanbod is daarmee de afgelopen jaren met 38 hectare afgenomen door nieuwe economische ontwikkelingen en bijbehorende grondverkoop. Ontwikkelingen die niet meegenomen zijn in de marktanalyse van Bureau Buiten.

Nog te realiseren gronduitgifte		jaarx2000											
Bouwgrond in exploitatie Bedrijvenlocaties	totaal in ha	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32-38
Eemspoort	3,3	1,1	1,1	1,1									
Zernike	13,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	2,1
Westpoort fase 1	44,6	2,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	2,4	3,1	3,1	3,1	3,1	18,8
Roodehaan	12,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8					
Reitdiep fase 3/4	0,2	0,2											
Haren- Nesciopark	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2								
Subtotaal bedrijvenlocaties	75,6	7,1	5,9	5,9	4,7	4,5	4,5	5,3	4,2	4,2	4,2	4,2	20,9

Vraag-aanbod analyse

Op 20 januari 2021 is de raad middels een collegebrief geïnformeerd over het “Meerjarenprogramma stadsontwikkeling 2021-2024”. Het meerjarenprogramma ruimtelijke economie maakt hier onderdeel van uit. In het meerjarenprogramma wordt melding gemaakt van hogere economische groei dan eerder verwacht. De werkelijk gerealiseerde banengroei van de laatste drie jaar zijn verwerkt in nieuwe werkgelegenheidsprognoses. Wij gaan op basis van de recente ontwikkelingen en prognoses in regioverband, die herbevestigd zijn in de update van het rapport van Bureau Buiten verkennen waar ruimte is voor nieuwe bedrijvigheid. Deze prognoses laten zien dat we ons -ondanks de corona-pandemie- moeten voorbereiden op een grotere groei (ten opzichte van hoog scenario Bureau Buiten) en het bieden van ruimte voor het faciliteren van deze groei in de toekomst. Met name voor regulier mkb is meer vraag dan aanbod aan de oostkant van de stad. We stellen een ruimtelijke visie op voor het gebied rondom de A7 tussen P+R Meerstad en Midden Groningen om een integrale afweging te kunnen maken van verschillende ruimtevragers in dit gebied.

Met nog 75,6 hectare in voorraad begin 2021 en een gemiddeld uitgiftetempo van 6,7 hectare per jaar (hoog scenario Bureau Buiten), exclusief bijzondere doelgroepen, zal er rond 2030 geen aanbod meer beschikbaar zijn. Wel zullen wij hierbij ook naar de benodigde typologieën moeten kijken. Aangezien de vraag naar gemengde, kleinschalige werklocaties zoals beschikbaar aan de oostzijde van de stad groter is dan het meer grootschalige aanbod aan de westzijde (Westpoort), kan er eerder dan 2030 behoefte zijn aan een extra werklocatie aan de oostzijde. Het dan nog beschikbare aanbod op Westpoort is dan vooral afhankelijk van de realisatie van bijzondere doelgroepen die niet zijn meegenomen in het onderzoek van Bureau Buiten. Als de prognoses van de hogere economische groei zich verder voortzet zal het aanbod sneller gaan dalen. De huidige interesse vanuit met name de logistieke hoek voor grotere kavels op Westpoort bevestigen de prognoses. Om ook in de toekomst tegemoet te kunnen blijven komen aan de vraag zullen wij de komende periode onderzoeken hoe extra ruimte geboden kan worden in bestaande en nieuwe bedrijventerreinen

(exploitatie Meerstad), kantoorgebieden (Stationsgebied) en nieuwe ontwikkelzones zoals Stadshavens, Suikerzijde en Meerstad-Eemskanaalzone. Wij zullen de voortgang van de grondverkoop goed blijven monitoren om de risico's binnen de grondexploitaties beheersbaar te houden.

Wonen

In de gemeente Groningen is het prettig wonen, studeren, werken en recreëren. Deze unieke combinatie zorgt voor een aanzuigende werking. Steeds meer mensen willen in en rondom de stad Groningen wonen. Dit feit, naast de meer algemene (landelijke) druk op de woningmarkt, zorgt voor een gespannen situatie. Het is dan ook zaak om de komende jaren duizenden woningen bij te bouwen. Hierbij dient een fors aandeel beschikbaar te komen voor sociale huur en het middensegment (zowel koop als huur).

Voor de zomer van 2020 werd de nieuwe “Woonvisie, een huis voor iedereen” vastgesteld. De belangrijkste opgave uit de woonvisie is het bouwen van voldoende en betaalbare woningen. Een deel van de woningbouw wordt ontwikkeld binnen de gemeentelijke grondexploitaties. Onderstaande grafiek geeft de prognose weer van kavelverkoop voor woningbouw in de gemeentelijke vastgestelde grondexploitaties inclusief Meerstad.

Prognose kavelverkoop voor woningbouw

De in de vastgestelde grondexploitaties opgenomen woningbouw is onvoldoende om de opgave voor de komende jaren te realiseren. Naast de reeds in uitvoering zijnde vastgestelde grondexploitaties wordt een aantal grote woningbouwplannen ontwikkeld zoals De Suikerzijde, Stadshavens en De Heldin. Voor Stadshavens zijn stedenbouwkundige plannen ontworpen en worden gesprekken gevoerd met de betrokken marktpartijen om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst. Voor de Suikerzijde willen we samen met een marktpartij een haalbaarheidsstudie uitvoeren voor de 1^e fase (700 woningen). Voor de Heldin wordt samen met de eigenaren/marktpartijen gewerkt aan een stedenbouwkundig plan. De tender voor de ALO-locatie heeft een winnaar en daarmee is inmiddels een ontwikkelovereenkomst gesloten. Hier worden naast een aantal commerciële voorzieningen 320 woningen gebouwd waarvan ook een deel in de sociale huur.

Voor de ontwikkeling van de gemeente zijn forse investeringen gedaan in het verwerven, planontwikkelingskosten en het bouw- en woonrijp maken van de gronden, zowel binnenstedelijk als ook in uitleggebieden. Daarnaast moeten extra kosten worden gemaakt om nieuwbouwlocaties optimaal in te passen in de bestaande stad. Denk hierbij aan kostbare investeringen in wegen, bruggen, tunnels, parken enzovoort. Dit maakt de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen een lastige en belangrijke opgave voor de

komende jaren. Deels zijn hiervoor middelen vanuit het SIF beschikbaar, maar ook wordt een beroep gedaan op subsidiestromen zoals de woningbouwimpuls. Naast de toekenning van 18 miljoen euro van de Stadshavens hopen wij in het najaar ook op een positief besluit van het Rijk voor de ontwikkeling van Suikerzijde.

Meerjarenperspectief grondbedrijf

Voorafgaand aan de begroting 2022 wordt het raadsvoorstel 'Resultaten herzieningen grondexploitaties 2021' besproken. In het voorstel wordt het resultaat van de herzieningen van de vastgestelde grondexploitaties bepaald. Het grondbedrijf bestaat uit meer dan de vastgestelde grondexploitaties. Er zijn en worden strategische aankopen verricht en grote gebiedsontwikkelingen worden door de gemeente ter hand genomen, zoals De Heldin, Spoorzone Zuidzijde, Suikerzijde, Stadshavens.

Om een doorzicht te geven voor de begroting 2022 wordt een financieel meerjarenbeeld gegeven van de vastgestelde grondexploitaties, de nog vast te stellen grondexploitaties en de strategische grondpositie en verwervingen. Een meerjarig perspectief geeft transparantie over de gehele grondportefeuille zodat het bestuur stevige handvatten heeft om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen.

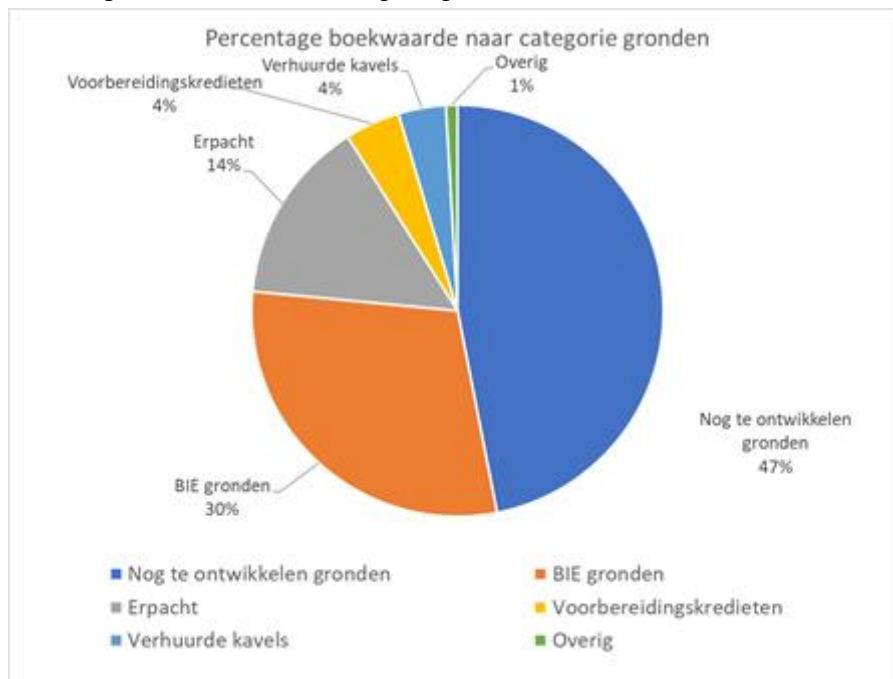
Categorieën gronden grondbedrijf

In de regelgeving van het BBV worden gronden in verschillende categorieën onderverdeeld. Deze categorieën hebben ieder een andere grondslag waarop ze worden gewaardeerd. De belangrijkste categorieën zijn:

- *Voorraad - Bouwgrond in exploitatie (BIE):*
Onder deze categorie vallen door de raad vastgestelde grondexploitaties. De boekwaarde op deze complexen per 1-1-2021 bedraagt afgerond 180 miljoen euro, met hiervoor getroffen verliesvoorzieningen ad 120 miljoen euro;
- *Materiële Vaste Activa (MVA) - nog te ontwikkelen gronden:*
Dit zijn de strategische grondposities en opstellen die aangekocht zijn voor nieuwe gebiedsontwikkelingen, bijvoorbeeld Suikerzijde, De Heldin, Spoorzone Zuidzijde en Stadshavens. De boekwaarde per 1-1-2021 bedraagt afgerond 137 miljoen euro, met hiervoor getroffen verliesvoorzieningen ad 42 miljoen euro. Een deel van het vastgoed is verworven door middel van de Grondbank-verordening;
- *MVA - In erfpacht of anderszins uitgegeven gronden:*
De boekwaarde bedraagt afgerond 29 miljoen euro;
- *MVA- Verhuurde kavels:*
De boekwaarde bedraagt afgerond 9 miljoen euro, met hiervoor getroffen verliesvoorzieningen ad 1 miljoen euro;
- *IMVA – voorbereidingskredieten:*
Dit zijn in- en externe plankosten of beheermaatregelen voor het strategisch bezit van het grondbedrijf, waarbij verwacht wordt dat er binnen vijf jaar een grondexploitatie opgesteld wordt. De boekwaarde bedraagt afgerond 9 miljoen euro.

De totale boekwaarde van het grondbedrijf bedraagt afgerond 365 miljoen euro. Hiertegenover zijn al middelen beschikbaar gesteld door het treffen van voorzieningen, voor in totaal afgerond 162 miljoen euro. De netto boekwaarde bedraagt (boekwaarde minus voorziening) afgerond 203 miljoen euro. Dit zijn investeringen die terugverdiend moeten worden met toekomstige grondopbrengsten (en bijdragen). In onderstaande grafiek worden de categorieën gronden weergegeven naar hoogte totaal netto boekwaarde. Uit onderstaande grafiek blijkt dat de categorie Nog te ontwikkelen gronden de hoogste netto boekwaarde heeft. In deze categorie is behoorlijk geïnvesteerd (onder andere in grondpositie), deze investeringen moeten door middel van de gebiedsontwikkelingen terugverdiend worden. De Suikerzijde heeft met een boekwaarde van afgerond 43 miljoen het grootste aandeel in dit complex (32%). Volgens de BBV richtlijnen (warme gronden) was het, op basis van een taxatie, niet nodig om voor de Suikerzijde een verliesvoorziening te treffen.

Percentage boekwaarde naar categorie gronden

Bouwgrond in Exploitatie, de vastgestelde grondexploitaties

De herziene grondexploitatie 2021 zijn voor de begroting 2022 geactualiseerd. Hiervoor zijn de boekwaardes per 1 januari 2021 als uitgangspunt genomen en zijn recente ontwikkelingen herijkt. In onderstaand tabel worden de verwachte resultaten per grondexploitatie weergegeven op Eindwaarde (EW) en op Contante Waarde (CW)*. De raad heeft de afgelopen decennia middelen in de vorm van verliesvoorzieningen beschikbaar gesteld voor verwachte tekorten in gebiedsontwikkelingen. Bij actualisatie en herzieningen van de grondexploitatie worden de reeds getroffen voorzieningen getoetst aan de herijkte resultaten van de grondexploitatie. Verliesvoorzieningen worden getroffen op het resultaat op contante waarde**.

* De Eindwaardeberekening is het exploitatieresultaat op het tijdstip dat de exploitatie wordt afgesloten. In deze berekening zijn alle kosten en opbrengsten (inclusief rente, opbrengsten- en kostenstijging) naar de einddatum doorberekend en dan gesaldeerd.

** De contante waarde berekening geeft inzicht in de prestatie van projecten ten opzichte van elkaar, berekende saldi kunnen worden vergeleken. Projecten hebben een verschillende einddata. Voor de contante waarde wordt de eindwaarde teruggerekend naar heden. Een bedrag op het prijspeil van heden dat, onder invloed van rente, zal groeien naar het bedrag op eindwaarde. De effecten van kosten- en opbrengstenstijging zijn hierin verrekend.

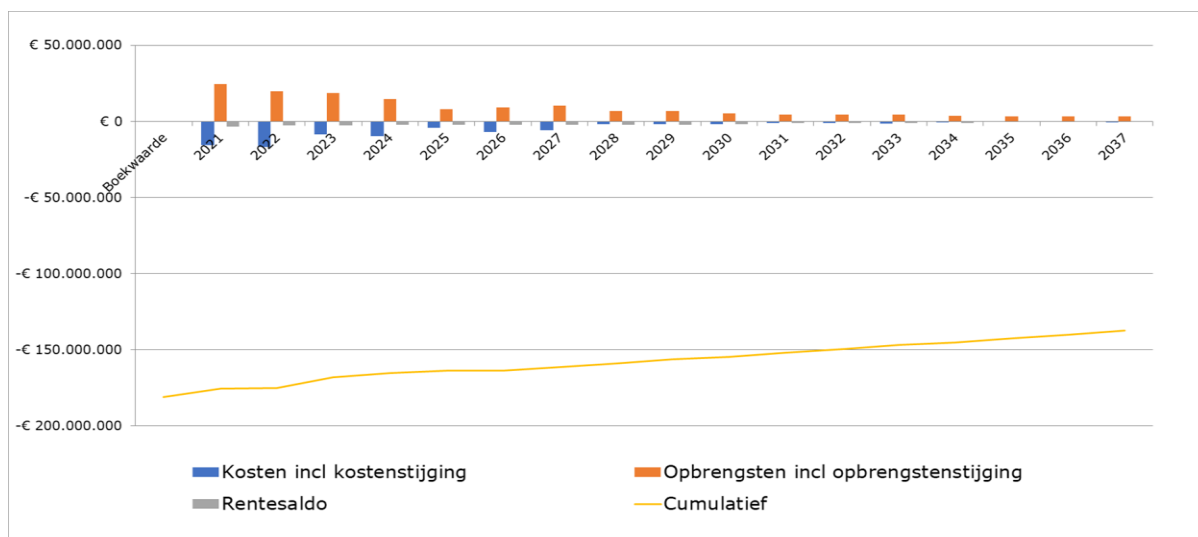
Het saldo aan verliesvoorzieningen per 1 januari 2021 bedroeg 119,80 miljoen euro. De benodigde verliesvoorzieningen na herzieningen van de grondexploitatie bedragen 120,62 miljoen euro. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde verliesvoorzieningen is 0,84 miljoen euro. Dit verschil kan verwerkt worden in de resultaten over 2021 of, indien in 2021 na verwerking een nadeel resteert, worden gedekt uit de bestemmingsreserve Grondzaken.

GreX in exploitatie		Verwacht resultaat Herziening 2021 t.b.v. begroting 2022			Mutatie op verliesvoorziening		
Bedragen x miljoen euro	Eindwaarde	Eindjaar	Contante waarde		Beschikbare voorziening 1-1-2021	Benodigde voorziening Herziening 2021	Mutatie op voorziening
Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing							
Ciboga	-32,0	2030	-26,2		26,1	26,2	0,1
Oosterhamrikzone	-23,2	2030	-19,0		17,7	19,0	1,3
Reitdiepzone, Friesestraatweg 137A	0,2	2022	0,2				
Reitdiepzone, Friesestraatweg 181	-0,9	2022	-0,9		0,9	0,9	0,0
Reitdiep fase 3&4	0,6	2025	0,5				
Haren, Stationsgebied	1,2	2022	1,2				
Alo-locatie	-6,5	2024	-6,0		6,0	6,0	0,0
Economie en werkgelegenheid							
Eemspoort	0,0	2024	0,0		0,0	-	0,0
Zernike	3,0	2033	2,3				
Westpoort fase I	-6,3	2037	-4,5		4,9	4,5	-0,4
Roodehaan	-2,1	2028	-1,8		1,9	1,8	0,0
Kantoren gemengd							
Europapark/ Europapark	-36,8	2034	-27,9		27,9	27,9	-0,1
Europapark/ Kempensberg	-11,1	2021	-10,9		10,9	10,9	0,0
Grote Mark	-23,5	2021	-23,4		23,4	23,4	0,0
Haren Nesciopark	0,0	2024	0,0				
Totaal			-116,4		119,8	120,6	0,8

Cashflow verloop

In een grondexploitatie gaan de kosten voor de opbrengsten uit. Eerst worden er investeringen gedaan in verwerving, planvorming en bouw- en woonrijp maken, daarna komen bij verkoop de grondopbrengsten. Dit heeft een risico, immers de gemaakte kosten moeten in de nabije (onzekere) toekomst terugverdiend worden. In spreektaal wordt dit vaak een badkuipmodel genoemd, omdat de vorm van de cashflow op een badkuip lijkt. Hoe dieper de badkuip hoe hoger het risico. Tegenover deze risico's staan de getroffen voorzieningen en benodigde weerstandsvermogen. De herziene grondexploitaties voor de begroting 2022 zijn geconsolideerd tot één model. Onderstaand tabel geeft hier de cashflow van weer.

Cashflow herziene grondexploitaties

De totale boekwaarde (het geïnvesteerd vermogen) van de vastgestelde grondexploitaties bedraagt per 1 januari 2021 afgerond 181 miljoen euro (zie ontwikkeling lijn “cumulatief”). Een aantal grondexploitaties hebben nog een relatief korte looptijd. Anderen, zoals Zernike, Westpoort en Europapark, hebben nog een lange looptijd waarin de grondopbrengsten gegenereerd moeten worden. Een belangrijk deel van de boekwaarde kan de komende jaren niet goedgeemaakt worden met grondopbrengsten. Voor deze verliesgevendende grondexploitaties worden na de herzieningen verliesvoorzieningen getroffen van ad. 121 miljoen euro. Er is een klein aantal grondexploitaties met een winstverwachting (voor ongeveer 5 miljoen euro). Deze winsten worden volgens de voorgeschreven Percentage of Completion methode (PoC), jaarlijks berekend.

MVA- nog te ontwikkelen gronden

De nog vast te stellen grondexploitaties

Zoals reeds gesteld staat de gemeente voor een forse opgave voor wonen en werken. Om deze in te vullen wordt aan verschillende gebiedsontwikkelingen gewerkt. In onderstaande tabel staan de grondexploitaties waarvan verwacht wordt dat deze in de komende jaren aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

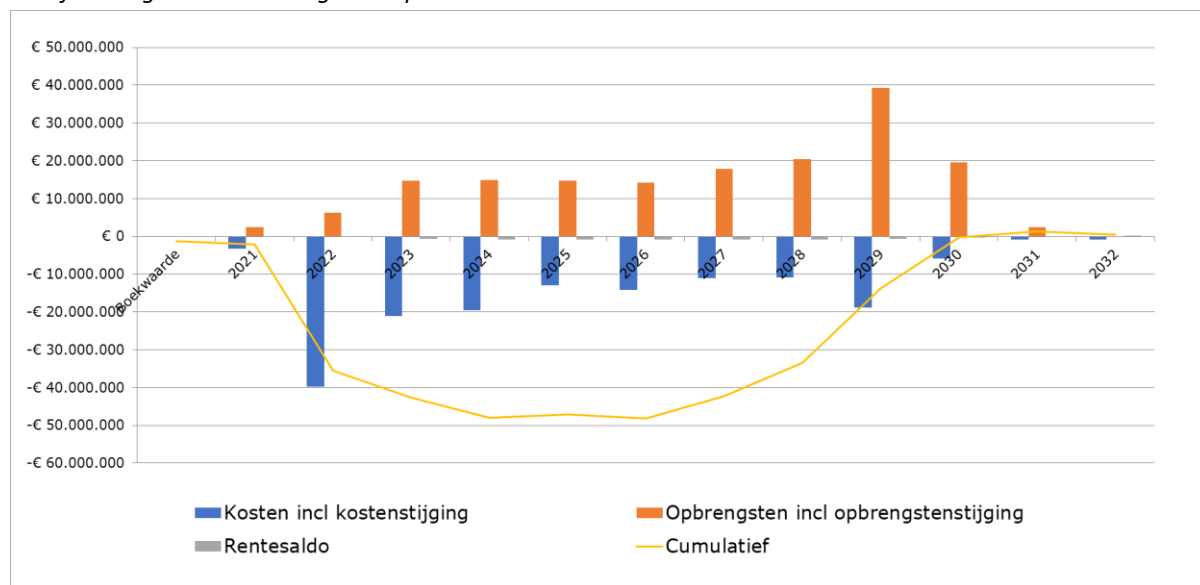
Voor het meerjarenbeeld zijn van de belangrijkste ontwikkelingen indicatieve grondexploitaties opgesteld. Deze grondexploitaties hebben geen status en zullen wijzigen. Richting vaststelling van de separate plannen worden deze plannen verder uitgewerkt. De concept resultaten laten zien dat de nieuwe grondexploitaties niet allemaal sluitend gepresenteerd kunnen worden aan de gemeenteraad. Wel lijken deze tekorten gedekt te kunnen worden uit de voorzieningen die getroffen zijn voor de afwaardering van het vastgoed dat ingebracht zal worden in de grondexploitaties of door bijdragen vanuit het SIF en subsidies. Pas bij vaststelling door de raad gaan deze gebiedsontwikkelingen in exploitatie.

Nog vast te stellen grondexploitaties	Verwacht in exploitatie
Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing	jaar
Theda Mansholt locatie	2022
De Heldin	2022
Stadshavens	2022
Suikerzijde	2022
Nelf locatie	2022
Gemengd	

Haren Raadshuisplein	2022
Stationsgebied Zuid	2022
Versterkingsopgave	
Ten Post Nije Buurt	2022
Ter Boer Ommerlanderstraat	2022
Woltersum Uitbreiding	2022

De concept grondexploitaties zijn geconsolideerd en in onderstaand grafiek wordt de cashflow weergegeven. Hierin zijn de projecten Stadshaven en Suikerzijde niet meegenomen omdat deze beide naar verwachting onder een BV ontwikkeld zullen worden.

Cashflow nog vast te stellen grondexploitaties

Verwacht wordt dat met name in 2022/2023 de gebiedsontwikkelingen ter vaststelling worden aangeboden aan de raad. In de komende jaren worden forse investeringen verwacht in de aanleg van openbare ruimte en hoofdontsluiting (bovenwijkse voorzieningen). Voor de Suikerzijde en Stadshavens zijn hiervoor middelen beschikbaar vanuit het SIF.

Strategische eigendommen en verwervingen

Een belangrijk deel van deze strategische eigendommen, met een boekwaarde van ongeveer 95 miljoen, zal binnen enkele jaren vanuit de materiële vaste activa ingebracht worden in de vast te stellen grondexploitaties, BV's zoals Suikerzijde en Stadshavens of in bovenwijkse voorzieningen. Naast het inbrengen in grondexploitaties wordt het overig bezit om strategische redenen in eigendom gehouden, maar ook gedeeltelijk afgestoten. Om de ruimtelijke doelstellingen van de gemeente te kunnen realiseren wordt ook de komende jaren situationeel grondbeleid ingezet. Ook nu met de onzekerheid in de markt door de gevolgen van het coronavirus is het van belang om anticyclisch te investeren. Het grondbedrijf wordt daarbij niet alleen ingezet voor woningbouw en bedrijventerreinen, maar ook steeds meer voor de energietransitie en als instrument om ingewikkelde vastgoedontwikkelingen op gang te brengen.

Grondbank

In de Next City wordt een groot aantal opgaven benoemd. Hiervoor is het nodig om vastgoed te verwerven om tot realisatie van deze doelen te komen. Met de grondbankverordening is het college bevoegd om strategische verwervingen te realiseren, uiteraard met rapportageplicht aan de gemeenteraad, zo nodig achteraf. Hierbij

geldt dat de grondbank een plafond (een krediet ruimte) kent van netto 37 miljoen euro. Momenteel bedraagt de boekwaarde van vastgoed in de grondbank 57 miljoen euro, hiertegenover is een verliesvoorziening getroffen van 25,1 miljoen euro. De netto boekwaarde bedraagt 31,9 miljoen euro per 1 januari 2021. Er resteert derhalve circa 5,1 miljoen euro krediet ruimte binnen de grondbank.

Zoals hiervoor reeds vermeld wordt een aantal ontwikkelingen de komende jaren in exploitatie genomen. Ook zullen het aantal toekomstige strategische aankopen aanzienlijk zijn. De kredietruimte van de Grondbank komt hierdoor onder druk te staan. Bij de actualisatie van de grondbankverordening in het najaar van 2021 zal hier separaat op worden ingegaan. Verwervingen waarvan verwacht wordt dat deze binnenkort kunnen worden overgeheveld zijn bijvoorbeeld de Heldin, Stadshavens, Stationsgebied en de Grote Markt.

Structureel budget exploitatielasten en afwaardering strategische eigendommen

Voor de komende jaren is een inschatting gemaakt van het benodigde budget voor de exploitatielasten en afwaardering van de huidige en verwachte toekomstige eigendomspositie. De benodigde ruimte voor uitvoering van het situationeel grondbeleid is afhankelijk van de mate waarin het bestuur door middel van eigendom sturend wil zijn bij gebiedsontwikkelingen. Deze sturing en grip is vooral van belang bij ontwikkelingen die niet zonder meer door de markt opgepakt worden. Maar ook wanneer het bestuur de voortgang van ontwikkelingen wil bevorderen. Vastgoedpartijen hebben namelijk niet altijd belang bij een snelle ontwikkeling van hun locaties. Soms is wachten financieel interessanter en komen ontwikkelingen niet op gang. Dit gaat ten koste van huisvesting van inwoners en bevordering van de werkgelegenheid, maar ook de energietransitie kan hierdoor vertraging oplopen. Een actief grondbeleid kan deze beleidsdoelen ondersteunen.

Jaarlijks wordt 2,5 miljoen euro voor het tekort op de exploitatie van strategische eigendommen en nieuwe verwervingen gedekt via een structurele reserveonttrekking. Voor de begroting 2022 en verder zijn de exploitatielasten van het strategisch bezit nader beschouwd en is een raming gemaakt voor het meerjarenperspectief inclusief nieuwe verwervingen. De exploitatielasten van de huidige strategische eigendommen die reeds binnen het grondbedrijf zijn geregistreerd zijn structureel van aard. Momenteel bedragen deze lasten circa 0,65 miljoen euro per jaar.

Op basis van de inventarisatie van toekomstige ontwikkelzones is een indicatie gemaakt van de potentiële verwervingen door de gemeente. Gemiddeld genomen wordt verwacht bij de uitvoering van het vastgestelde situationele grondbeleid zo'n 1,5 - 2,0 miljoen euro per jaar nodig te hebben, voor het afwaarderen van aankopen en de uitzetting van exploitatielasten. Dit bedrag zal van jaar tot jaar fluctueren afhankelijk van de kansen in de markt en gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Om invulling te kunnen blijven geven aan het situationele grondbeleid en daadkrachtige handelingssnelheid is het, naast de grondbankverordening, nodig financiële middelen beschikbaar te hebben. Tezamen met de lasten van het huidige bezit blijft daarmee het jaarlijks benodigd budget rond de 2,5 miljoen euro.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van de ontwikkeling van de lasten van het strategisch bezit van de gemeente uitgaande van deels afstoten en het doen van nieuwe verwervingen. In de grafiek is zichtbaar dat de exploitatielasten van het huidige bezit langzaam zullen dalen als gevolg van inbreng in nieuwe grondexploitaties en verkoop. Daarnaast nemen door aankoop van nieuw strategisch vastgoed de exploitatielasten jaarlijks toe. Ook is er ruimte nodig voor de afwaardering op de gerealiseerde aankopen. De geleidelijke stijging van de verliesvoorzieningen wordt veroorzaakt door nieuwe strategische verwervingen. Voor de MPG is een inventarisatie gemaakt van potentiële strategische verwervingen.

Ontwikkeling lasten strategisch bezit

Kredieten Grondbedrijf

Voorafgaand aan de begroting 2022 wordt het raadsvoorstel 'Resultaten herzieningen grondexploitaties 2021' besproken. Hierin wordt het resultaat van de herzieningen van de vastgestelde grondexploitaties bepaald, en worden de kredieten herzien. Voor de uitvoering van deze grondexploitaties is een ophoging van de kredieten met totaal 19,32 miljoen euro benodigd.

Voor het strategisch bezit van het grondbedrijf is het noodzakelijk om enkele voorbereidingskredieten vast te stellen. Het gaat dan om in- en externe plankosten, maar soms ook om beheermaatregelen. In bepaalde omstandigheden is het namelijk bijvoorbeeld niet meer verantwoord om het verworven vastgoed in stand te houden. In die gevallen zal tot sloop overgegaan worden. Wij streven ernaar om zoveel mogelijk eens per jaar nieuwe kredieten vast te stellen voor deze werkzaamheden. Deze nieuwe en gewijzigde kredieten worden voorafgaand aan de begroting 2022 met het raadsvoorstel 'Resultaten herzieningen grondexploitaties 2021' in de raad geagendeerd. Er is een ophoging van de voorbereidingskredieten met totaal 7,79 miljoen euro benodigd.

Grondprijsbeleid

Bij de vaststelling van de Nota Grondprijzenbeleid 2019-2022 op 29 oktober 2019, is aangegeven dat er in 2021 een tussentijdse afweging over eventuele aanpassingen zou plaatsvinden. Sinds 2019 zien we door met name de grotere vraag naar woningen en bedrijfslocaties, een forse stijging van de marktwaaarde van dergelijk vastgoed. Tegelijkertijd zien we in de nieuwbouw ook een forse stijging van de materiaalkosten, bouwkosten en aanneemsommen. Daarnaast leggen ambities en regelgeving een extra druk op de stichtingskosten. Per saldo is de ruimte om de grondprijzen te verhogen beperkt. Gezien de bijzondere marktsituatie is met name in de woningbouw steeds vaker maatwerk nodig om tot grondprijzafspraken te komen.

Voorafgaand aan de begroting 2022 wordt het raadsvoorstel 'Resultaten herzieningen grondexploitaties 2021' besproken. Hierbij wordt het door het college vastgestelde 'Grondprijzenoverzicht 2021' ter kennisgeving aan de raad aangeboden. De in dit grondprijzenoverzicht genoemde grondprijzen zullen als uitgangspunten voor de gesprekken met marktpartijen worden gehanteerd. Er is vaak sprake van vanaf-prijzen, om daarmee in relatie tot grondexploitaties ook greep te houden op de minimale opbrengsten en om anderzijds in te kunnen spelen op marktontwikkelingen.

Resultaten grondexploitaties en reserve grondzaken

Beschikbare weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen/risico's

Inleiding

Bij het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar er zijn ook risico's aan

verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de soms relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te maken kosten en opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. Risico's zijn om deze reden min of meer inherent aan projecten en grondexploitaties. De wijze waarop we met risico's omgaan is vastgelegd in de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 (raadsbesluit 22 april 2020). Het college heeft de parameters voor het weerstandsvermogen (WSV) op 1 juni 2021 tegelijk met de Voorjaarsbrief 2021 vastgesteld. Conform Kadernota Weerstandsvermogen zijn de parameters ter kennisgeving aan de raad aangeboden.

Benodigd weerstandsvermogen

Bij de Rekening 2019, Begroting 2021 en Rekening 2020 is het benodigd weerstandsvermogen vastgekleit op 80 miljoen euro, die in 2019 (Rekening 2018/Begroting 2020) is bepaald. Het zicht op risico's die samenhangen met de nog te starten gebiedsontwikkelingen was onvoldoende en daarom is zekerheidshalve ervoor gekozen de 80 miljoen euro als weerstandsvermogen te handhaven. Inmiddels zijn die gebiedsontwikkelingen verder uitgewerkt en kunnen ook de bijbehorende risico's beter worden geduid. Die risico's zijn nu dan ook meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

Hieronder volgt het weerstandsvermogen voor de komende jaren.

Benodigd weerstandsvermogen (Bedragen x 1 miljoen euro)	2022	2023	2024	2025
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	11,8	13,9	14,1	13,3
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	9,8	13,8	14,2	14,2
3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen				
3a. Meerstad	-	-	-	-
3a. Meerstad Noord	26,1	26,1	26,1	26,1
3b. Stadshavens	-	-	-	-
3c. Suikerzijde	-	-	-	-
4. Strategisch bezit	3,8	4,2	4,5	4,8
	51,5	58,0	58,9	58,4

Nadere toelichting

Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties

Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2022 een benodigd WSV van 11,8 miljoen euro uit;

2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties

Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen met een vast te stellen grondexploitatie vanaf begin volgend jaar aan de raad voorgelegd. Het betreft een aantal kleinere gebiedsontwikkelingen die veelal met de versterkingsopgave te maken hebben. Daarnaast verwachten we ook de grondexploitaties voor de ontwikkeling van de Helden en het Stationsgebied binnenkort te openen. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen bepaald;

3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht

De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkeling Meerstad ondergebracht in een BV. Daarnaast is er het voornemen om de gebiedsontwikkelingen Suikerzijde en Stadshavens ook in een BV onder te brengen. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden

aangehouden. Momenteel worden nieuwe BV's nader uitgewerkt voor wat betreft governance, statuten en financiën. Tot op heden zien we in die uitwerking dat de door de raad bestemde SIF-middelen voldoende zijn om de risico's binnen de BV's te kunnen opvangen. We zien nu dan ook geen aanleiding om alsnog een risicobuffer voor Stadshavens en De Suikerzijde in het gemeentelijk weerstandsvermogen op te nemen. Bij de oprichting en vaststelling door de raad kunnen we definitief bepalen in hoeverre en op welke wijze deze uitgangspunten kunnen worden gerealiseerd. Mocht dan toch blijken dat we eventueel een beroep op het gemeentelijk weerstandsvermogen moeten doen, zullen we de raad daarover zo spoedig mogelijk informeren;

3a. Meerstad Noord

Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Dit is een opbrengst boven op de agrarische waarde van de grond. Dit risico werd altijd al met het gemeentelijk weerstandsvermogen afgedekt. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Insteek is dat Meerstad als eigenaar van de grond een opbrengst ontvangt voor tijdelijk gebruik.

In het verleden kwam het risico voort uit de opbrengsttaakstelling terwijl er geen programma onder dit deelgebied lag. Met het uitwerken van de plannen voor een zonnepark wordt er weliswaar aan een nieuw programma gewerkt, maar wordt het risico dat deze grondopbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden hoger ingeschat. Dit heeft een tweetal hoofdoorzaken:

- De grondopbrengst Meerstad Noord wordt nu voorzien in de periode 2040-2043. In 2043 wordt de grondexploitatie afgesloten. Hoe verder in de tijd een opbrengst ligt, hoe groter de onzekerheid en hoe hoger het risico is. Concreet betekent dit dat voor de uitgifte van de grond na 2040 vanuit het voorzichtigheidsbeginsel het risicoprofiel sterk toeneemt. Het is nu nog echt onduidelijk hoe en wanneer deze grondopbrengsten kunnen worden gerealiseerd.
- Het risico op de langere exploitatieperiode gekoppeld aan de relatieve hoge boekwaarde van dit deelplan, betekent ook een (berekening volgens risicoboxenmethode) verhoging van het risicoprofiel van deze grondexploitatie.

De opbrengst vanuit bijvoorbeeld woningbouw kan door het tijdelijk gebruik voor een zonnepark sowieso pas later in de tijd gerealiseerd worden (na 2040) waardoor de onzekerheid groter wordt. Tenslotte is het de vraag in hoeverre er vanuit het programma energie een rendabele businesscase opgesteld kan worden en in hoeverre dat van invloed is op de opbrengsten die Meerstad dan kan realiseren.

In de grondexploitatie van vorig jaar kwam het risico Meerstad Noord uit op 11,3 miljoen euro. De actuele berekening komt uit op 26,1 miljoen euro. Dit is een toename van het risico met 14,8 miljoen euro. Dit risico dekken we in tegenstelling tot de rest van Meerstad wel met gemeentelijk weerstandsvermogen af omdat het risicoprofiel van Meerstad dit extra risico op voorhand niet kan opnemen.

Samenvatting

Ten opzichte van het 'vastgeklikte' benodigde weerstandsvermogen van 80 miljoen euro is er voor de jaarschijf 2022 met 51,5 miljoen euro, 28,5 miljoen euro minder weerstandsvermogen benodigd. Het benodigde weerstandsvermogen loopt in de jaren 2023-2025 naar verwachting weer op naar circa 58 miljoen euro. De ontwikkeling van het benodigd weerstandsvermogen ziet er de komende jaren positief uit, toch moeten we ons nu niet rijk rekenen. We staan aan het begin van een aantal grote gebiedsontwikkelingen. Ondanks dat in de huidige uitwerkingen de gebiedsontwikkelingen in BV vorm over voldoende risicobuffer lijken te beschikken, zal pas bij vaststelling door de raad blijken in hoeverre de BV's direct bij aanvang daadwerkelijk hun eigen risico's kunnen opvangen. Voor de nog te openen grondexploitaties en Bv's staan we echter aan het begin en moet nog blijken in hoeverre de Bv's direct bij aanvang daadwerkelijk hun eigen risico's kunnen opvangen en of we ook direct alle project specifieke risico's in beeld hebben. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente

Groningen. Een lagere uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt, worden gezien.

Reserve Grondzaken

Op 22 april 2020 heeft de gemeenteraad besloten om diverse reserves, waaronder de reserve grondzaken, samen te voegen met de Algemene Reserve. Een belangrijk motief om hiertoe te besluiten was de wens van de raad om de beschikbare reserves transparanter te maken. Over de opheffing van de reserve grondzaken bestond een aantal bezwaren. Zoals dat schommelingen in het resultaat van het grondbedrijf door de Algemene Reserve opgevangen moeten worden. Bij de behandeling van de begroting 2021 heeft de raad om die reden besloten de bestemmingsreserve grondzaken in te stellen.

Een belangrijke eigenschap van de activiteiten binnen het grondbedrijf is de marktgevoeligheid (fluctuaties). Ook het feit dat iedere situatie en project weer anders is vraagt om maatwerk. Bij het grondbedrijf is geen, zoals bij vele andere gemeentelijke activiteiten, sprake van stabiele lasten en baten over de jaren. Het ene jaar kan volop geïnvesteerd worden in bijvoorbeeld verwervingen of de aanleg van infrastructuur, terwijl het volgende jaar er vooral grondopbrengsten gegenereerd worden. De jaarresultaten schommelen daardoor aanzienlijk en zijn daarnaast ook conjunctuurgevoelig. Het verevenen van voor- en nadelen, maar ook veel of minder investeren in verschillende jaren (strategische aankopen) binnen het grondbedrijf is dan ook van groot belang. Met een meerjarenperspectief, waarbij de voordelen van het ene jaar de nadelen in het andere jaar kunnen opvangen, kan beter sturing worden gegeven aan de benodigde middelen op langere termijn. De Reserve Grondzaken blijft meetellen voor het weerstandsvermogen en heeft derhalve hier geen invloed op.

De algemene reserve wordt daarmee minder beïnvloed door de fluctuaties van het grondbedrijf, wat een rustiger beeld geeft. Daarmee wordt ook bereikt dat transparant is welke algemene middelen daadwerkelijk beschikbaar zijn. Uiteraard blijft wel overeind dat er geen 'hek om het grondbedrijf' komt. In alle omstandigheden blijft de raad bevoegd om keuzes te maken en de beschikbare reserve op alternatieve wijze in te zetten. Na vaststelling van de jaarrekening 2020 door de gemeenteraad is de stand van de reserve grondzaken 8,0 miljoen euro per 1 januari 2021.

Voortgang grondexploitatie en belangrijkste ontwikkelingen 2022

Hieronder volgt voor de financieel belangrijkste vastgestelde en nog vast te stellen grondexploitatie een beschrijving van de voortgang en de verwachte belangrijkste ontwikkelingen voor het jaar 2022.

Vastgestelde grondexploitatie

Eemspoort

Eemspoort is een bedrijventerrein die de gemeente in ontwikkeling heeft voor de vestiging van gemengde bedrijvigheid. Het bedrijventerrein ligt in het Zuidoosten van de gemeente Groningen. Het bedrijventerrein is nagenoeg bouw- en woonrijp gemaakt.

De afgelopen jaren is er voor Eemspoort veel belangstelling. Van de resterende 3,3 hectare grond is er circa 2,5 hectare aan opties en reserveringen uitgegeven. De uitgifte voldoet daarmee aan de lijn van verwachtingen voor het huidige en komend jaar. Voor de civieltechnische ontwikkelingen zijn de grote infrastructurele werken afgerond. Slechts een aantal hydrologisch gerelateerde aanpassingen (waterberging en afvoer), groenvoorzieningen in de vorm van bomen en de aanleg van trottoirs en inritten resteert in het woonrijp maken. De laatste werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang de verkoop van kavels plaatsvinden.

Zernike

Binnen het Akkoord van Groningen 2.0 is de ontwikkeling van Zernike Campus Groningen een belangrijke opgave. We willen Zernike verder uitbouwen tot een toplocatie waar kennisinstellingen en bedrijfsleven stevig

met elkaar verbonden zijn. De onderlinge samenwerking is succesvol gebleken voor de ontwikkeling van zowel het bedrijventerrein, de werkgelegenheid als de ontwikkeling van de onderwijsinstellingen.

Medio 2021 hebben we circa 1,3 hectare grond verkocht. Er lopen onderhandelingen voor de verkoop van ongeveer 0,3 hectare grond en een kleine 0,4 hectare wordt tijdelijk verhuurd. Met een programma inschatting van 1,1 hectare uitgifte per jaar is de verwachting voor 2021 en 2022 dan ook positief te noemen. Voor de inrichting van de openbare ruimte valt te vermelden dat er een viertal projecten in uitvoering zijn, dan wel staan gepland. Deze zijn respectievelijk: de inrichting van de groenzone langs het Jaagpad, de voetpaden langs de Deimten, een deel van de watercompensatie en het opruimen van het parkeerterrein "P5".

Westpoort

Het afgelopen jaar is de interesse voor Westpoort (fase 1) sterk toegenomen en zijn er veel kavels in optie genomen. Het betreft onder andere bedrijven in de distributiesector en e-commerce, maar ook MKB-bedrijven waarvoor geen plek meer is aan de oostkant van de stad. De grote interesse versnelt het in verkoop en ontwikkeling brengen van fase 1C. Het oorspronkelijke inrichtingsplan uit 2008 wordt herijkt anno 2021, rekening houdend met de kaders vanuit de grondexploitatie. Tezamen wordt het groenplan herzien voor heel Westpoort fase 1, om meer aan te sluiten op de groenambities van het college. De resultaten hiervan worden verwerkt in de volgende herziening van de grondexploitatie.

In 2020 is in fase 1B een grote verkoop van 11,5 hectare gerealiseerd ten behoeve van een distributiecentrum. In 2021 is in het eerste half jaar ruim 1 hectare verkocht aan een horecagroothandel.

Gelet op de grote interesse verwachten we met name in 2022 een toename van verkopen. Omdat het nu hoofdzakelijk nog opties betreft en nog geen daadwerkelijke verkopen kiezen we ervoor de uitgangspunten en parameters in de grondexploitatie nog niet aan te passen. Mocht de grote interesse daadwerkelijk tot veel verkopen leiden dan zal dit vermoedelijk aanleiding zijn om volgend jaar de uitgangspunten en parameters voor de grondexploitatie te herzien, bijvoorbeeld door de looptijd te verkorten.

Daarnaast wordt gewerkt aan een integrale visie voor het gebied. Hierin krijgen alle lopende initiatieven in het gebied een plek, zoals inrichting, bedrijvenlocatie, zonne-energie, fietsroutes/grondberging en aanlanding (zware) elektriciteitskabels Tennet op Vierverlaten. Deze visie valt binnen de op te stellen Westflankstudie.

Roodehaan

Roodehaan is een bedrijventerrein, bestemd voor milieu gerelateerde en gemengde activiteiten. Het bedrijventerrein ligt in het Zuidoosten van de gemeente Groningen. Het bedrijventerrein is nagenoeg bouw- en woonrijp gemaakt.

In 2021 is de transactie met Sweco/Indaver afgerond. Een verkoop van circa 13 hectare voor de uitbreiding van de Afvalverwerking Stainkoeln. Er is daarnaast groeiende belangstelling voor Roodehaan, waarbij er voor circa 4 hectare aan reserveringen zijn geplaatst. Qua uitgifte wordt daarmee voldaan aan de verwachtingen voor het huidige en komend jaar.

Voor de civieltechnische ontwikkelingen zijn de grote infrastructurele werken afgerond. Slechts een aantal hydrologisch gerelateerde aanpassingen (kavel ophoging, waterberging en afvoer), groenvoorzieningen in de vorm van bomen en de aanleg van trottoirs en inritten resteert in het woonrijp maken. De laatste werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden. Tot slot: in het kader van de energie/duurzaamheidsdoelstellingen is Roodehaan een locatie die in onderzoek is voor de plaatsing van Windturbines. De uitkomsten van dit onderzoek en eventuele effecten op de grondexploitatie zullen naar verwachting het komend jaar duidelijk worden.

Ciboga (Ebbingekwartier)

De ontwikkelingen op en rondom het Ebbingekwartier vorderen gestaag.

In het eerste kwartaal van 2021 zijn de circa 35 grondgebonden woningen op blok 7 opgeleverd, het laatste te bebouwen blok op de parkeergarage Boterdiep. Eind dit jaar volgt de oplevering van het Ebbingehofje, medio 2022 de circa 55 appartementen.

Voor de ontwikkeling van blok 10A, gelegen tussen de Borgmanschool en de Kunstwerf, zijn gesprekken met mede-grondeigenaar Nijestee gestart. Ontwikkeling zal hier vanwege een huurcontract met de RUG niet voor medio 2023 plaatsvinden. Oplevering van de Kunstwerf en Villa B zijn voorzien in het 3e kwartaal dit jaar.

De tijdelijke studentenhuysvesting aan de Vrydemalaan op de deellocatie Bodenterrein functioneert naar tevredenheid. Deze deellocatie op het voormalige Bodenterrein zal op middellange termijn (circa 2026 en verder) transformeren tot een definitieve invulling. Er is momenteel een mix van grondgebonden woningen en appartementen, al dan niet hier en daar gecombineerd met (non-)commerciële functies voorzien.

Op de hoek Vrydemalaan - Wouter van Doeverenplein, op de noordoostpunt van het Bodenterrein, is recent gestart met de realisatie van een woontoren voor 270 studenten. In september 2023 zullen de eerste studenten die het Liberal Arts and Sciences programma volgen op de Healthy Ageing Campus hun intrek nemen.

Voor de Oosterhamrikkade geldt dat er momenteel, samen met de ontwikkelaar, verder wordt gewerkt aan het stedenbouwkundig plan. Naar verwachting zal hier medio dit jaar duidelijkheid over zijn waarna de planontwikkeling kan worden gestart.

Europapark

De voorbereidingen voor de ontwikkeling van de P2 locatie zijn in volle gang. Bodemonderzoeken worden uitgevoerd en er wordt een partnerselectie voorbereid om samen met een marktpartij de haalbaarheid van de ontwikkeling te onderzoeken. De naastgelegen kavel wordt waarschijnlijk later dit jaar verkocht aan een woningbouwcorporatie voor de ontwikkeling van sociale huur- en middenhuur woningen.

Europapark Kempkensberg

De bouw van Engelse Kamp is in 2021 afgerond. In het voorjaar van 2021 zijn nog niet gesprongen explosieven aangetroffen. De gemeente heeft hierop direct geanticipeerd door een gespecialiseerd bedrijf onderzoek te laten doen. De verwachting is dat door deze vondsten het woonrijp maken niet zal vertragen. De deelgrondexploitatie zal dan ook later dit jaar worden afgesloten, de resterende kosten zullen bij de actualisatie van de grondexploitaties voor de jaarrekening worden overgeheveld naar de grondexploitatie Europapark.

Oosterhamrikzone

Het gebied wordt ontwikkeld op basis van de 'Routekaart Oosterhamrikzone' en de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen gemeente en Nijestee. De Grondexploitatie Oosterhamrikzone vormt het (financieel) vertrekpunt voor de herstructurering.

In 2022 wordt het gebouw 'Karaat' aan de Oosterhamrikkade 119 opgeleverd. Daarnaast is het plan 'Talent' aan Oosterhamrikkade 115-117 in uitvoering gegaan. Binnen de voorkeursvariant voor de nieuwe oeververbinding, zoals vastgelegd in de mobiliteitsvisie worden de overige deelgebieden verder uitgewerkt. Hiervoor worden bestaande uitgangspunten en het woonprogramma voor de koplocaties geactualiseerd.

Grote Markt

De bouw- en grondexploitatie Grote Markt Oostzijde zal naar verwachting in 2021 worden slotgecalculeerd.

Reitdiepzone (zoals grondexploitatie Friesestraatweg 137A en grondexploitatie Friesestraatweg 181)

De Reitdiepzone is een gebiedsontwikkeling waarin 2000 tot 2600 woningen worden gerealiseerd de komende jaren. Inmiddels zijn twee deelprojecten gerealiseerd, de Ommelanden (Brivec) met 123 grondgebonden huurwoningen en de Woldringlocatie met 435 huurappartementen, die primair bedoeld zijn voor jongerenhuisvesting. De gemeente heeft met de ontwikkelstrategie in 2017 ervoor gekozen om een faciliterend grondbeleid toe te passen op het gebied. Dat betekent dat slechts die kavels die al in eigendom waren van de gemeente worden ontwikkeld middels een grondexploitatie en dat de overige locaties worden gefaciliteerd met een bestemmingsplan en anterieure overeenkomst. In 2020 is het bestemmingsplan de Friesestraatweg 139, plan Crossroads, bouw 292 (huur, koop en sociale huur) woningen, definitief vastgesteld, zonder beroepsprocedures. De bouw is begin 2021 gestart.

Voor de Friesestraatweg 181, plan Portland, bouw van 500 studentenwoningen en 75 sociale huurwoningen, heeft de ontwerp omgevingsvergunning samen met het ontwerp bestemmingsplan tot 9 juni 2021 6 weken ter inzage gelegen. De verwachting is dat deze na de zomer 2021 vastgesteld wordt. Voor de Friesestraatweg 231, plan Dykstaete, bouw van 160 huurwoningen, is begin 2021 het bestemmingsplan vastgesteld. Bestemmingsplan en omgevingsvergunning zijn onherroepelijk en de bouw is in voorbereiding. Voor de Friesestraatweg 137A en de Friesestraatweg 175 (Jaho) ligt een voorontwerp bestemmingsplan ter beoordeling.

Om ook de openbare ruimte toekomstbestendig te maken is onderscheid gemaakt tussen de Friesestraatweg en de Reitdiepzijde. De Friesestraatweg wordt door de gemeente aangepakt en de kosten hiervan worden deels verhaald op de marktpartijen. De herinrichting van de Friesestraatweg start najaar 2021 met het stuk vanaf de Pleiadenbrug tot aan de Ommelanden. Ontwikkelaars zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van de dijk en kade van hun perceel. Er worden afspraken gemaakt om een strook van 15 meter terug te leveren aan de gemeente zodat hier een mooi verblijfsgebied ontstaat waarvoor de gemeente het beheer organiseert.

Vanwege de verwachting dat er meer dan 2000 woningen gebouwd zullen gaan worden in de Reitdiepzone is er in 2019 een MER/Structuurvisie procedure van start gegaan. Begin 2020 heeft de daaraan voorafgaande startnotitie 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' ter inzage gelegen. In de 2^e helft 2021 worden de uitkomsten van de MER procedure in de Structuurvisie Reitdiepzone verwerkt. Daarna zullen we parallel aan het vervolg van de MER/Structuurvisie met de ontwikkelaars in overleg gaan over de nog te ontwikkelen locaties Bouwselect, Borent, Baxbier en Alfa Oving.

Reitdiep fase 3&4

Het project Reitdiep fase 3-4 bestaat uit een gebiedsontwikkeling met circa 300 woningen en een kleinschalig bedrijventerrein. Begin dit jaar zijn de laatste projectmatig ontwikkelde woningen opgeleverd. De laatste particuliere kavels zullen uiterlijk eind dit jaar zijn bebouwd. In het 3^e kwartaal van 2021 zullen zowel fase 3 als fase 4 woonrijp worden opgeleverd.

Het kleinschalige bedrijventerrein ligt aan de zuidkant van het plangebied nabij de verkeersontsluiting van de woonwijk en de P&R. In 2019 opende het onbemande benzinestation naast de P&R. Sinds enkele maanden is het gezondheidscentrum op het naburige kavel in gebruik genomen. Ook het autogaragebedrijf er tegenover is inmiddels in bedrijf. Voor het laatste kavel wordt hard gewerkt aan de plannen voor een autowasstraat. Naar verwachting kan eind dit jaar met de bouw worden gestart en zal oplevering in 2022 plaatsvinden. Daarmee is het bedrijventerrein volledig ingevuld.

De verwerving van de Groene Enclave heeft nog niet plaats kunnen vinden. Ondanks gesprekken met de eigenaren van de grond zal verwerving naar verwachting ook in 2021 niet slagen.

De tijdelijke schoollocatie aan de Joeswerd 20-22 is verhuurd tot en met 2025. Na terug-levering aan de gemeente kan deze locatie worden uitgegeven voor woningbouw.

Haren Nesciopark

De verkoop verloopt voorspoedig. Bijna alle woonkavels zijn verkocht, er zijn nog enkele bedrijfskavels beschikbaar.

Haren, Stationsgebied

De bouw van sociale huurwoningen is begin 2021 gestart. De vrije kavels en de voormalige apotheeklocatie komen in het najaar van 2021 op de markt. De verwachting is dat in 2022 de Stationsresidence kavel verkocht zal worden.

Alo-locatie

In juni 2020 heeft uw raad de ontwikkelkaders en de bijbehorende grondexploitatie voor de Alo-locatie vastgesteld. Het betreft hier een ontwikkeling van maximaal 320 woningen, waarbij het plangebied voor minimaal 50% wordt ingericht als een parkachtige binnenterrein. Op basis van de ontwikkelkaders is de voormalige Alo-locatie als prijsvraag aan drie marktpartijen aangeboden. Na beoordeling van de ingediende ontwerpen is in februari 2021 de beoogde ontwikkeling gegund aan MWPO met hun plan 'Holt'. De gemeente en MWPO sluiten een koop- en een realisatieovereenkomst. Dit jaar zal MWPO een bestemmingsplan opstellen op basis van dit winnende ontwerp. Vervolgens kan het bestemmingplan (medio 2022) ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd, waarna wordt overgegaan tot de realisatie van de beoogde plannen.

Nog vast te stellen grondexploitaties

De Heldin

Begin 2019 is de Woondeal Groningen gesloten tussen de gemeente Groningen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarbij is geconstateerd dat Groningen een grote druk op de woningmarkt kent en de bouwproductie zal moeten vergroten om te voldoen aan de toenemende vraag naar woningen. In de woondeal is afgesproken dat onder meer wordt gekeken naar mogelijkheden om de woningbouw te versnellen in de Heldin. Een groot deel van de woningbouwbehoefte wordt de komende jaren gerealiseerd in stedelijke woonmilieus. Echter blijft er ook een constante vraag naar groen stedelijk wonen op uitleglocaties zoals de Heldin.

Met de private ontwikkelaar/grondeigenaar van het gebied zijn we een stappenplan overeengekomen om te komen tot een gezamenlijke ontwikkelvisie voor het gebied:

- 1) Opstellen gezamenlijk ruimtelijke kader;
- 2) Gezamenlijke selectie van stedenbouwkundig bureau;
- 3) Gezamenlijk opstellen voorontwerp stedenbouwkundig plan;
- 4) Opstellen gezamenlijke ontwikkelvisie;
- 5) Opstellen realistische planning waarbinnen partijen willen komen tot een vervolgovereenkomst.

In het stappenplan zijn we tot dusver gevorderd tot stap 3. In de vervolgstappen verkennen onder andere de onderlinge rolverdeling en dus de wijze waarop de gemeente regie houdt op de ontwikkeling van De Heldin. Na het doorlopen van alle stappen kan de ruimtelijke procedure worden opgestart. Gelijktijdig met het voorleggen van het ruimtelijk plan aan de gemeenteraad, ligt er eveneens een grondexploitatie voor. Voor de voorbereidingskosten is al een krediet vastgesteld door de gemeenteraad. De reeds gemaakte voorbereidingskosten worden opgenomen in de nog vast te stellen grondexploitatie.

Stadshavens

In de raadsbrief van 27 augustus 2020 met kenmerk 387756-2020 bent u geïnformeerd over het Akkoord op Hoofdpijnen dat de samenwerkende partijen in Stadshavens, te weten Lefier, Nijestee, VanWonen, Volker Wessels, BPD en de gemeente gesloten hebben. In deze brief en de informeerde sessie met uw raad van 16

september 2020 zijn de vervolgstappen gepresenteerd, namelijk het uitwerken van het Akkoord op Hoofdpijnen naar een Samenwerkingsovereenkomst, het opstarten van de planologische procedures, het aanvragen van een rijksbijdrage op basis van de regeling Woningbouwimpuls en het oprichten van een entiteit om uitvoering te geven aan het project.

Van Akkoord op Hoofdpijnen naar Samenwerkingsovereenkomst

Afgelopen jaar is hard gewerkt aan de uitwerking van het Akkoord op Hoofdpijnen naar een Samenwerkingsovereenkomst. Onze verwachting is partijen in het vierde kwartaal 2021 overeenstemming hierover bereiken.

Planologische procedures

In februari 2021 is de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) te inzage gelegd zoals toegelicht in de raadsbrief van 3 februari 2021 met kenmerk 54544-2021. De NRD is de technische vooraankondiging van de Milieueffectrapportage (MER) en het daaraan gekoppelde Omgevingsplan. De NRD is tevens voorgelegd aan de MER commissie. De uitkomsten van de ter inzage legging en het advies van de MER commissie worden meegenomen bij het opstellen van de MER en het Omgevingsplan. De verwachting is dat in het vierde kwartaal 2021 het voorontwerp van de MER en het Omgevingsplan ter inzage worden gelegd.

Regeling Woningbouwimpuls (ministerie van BZK)

In maart 2021 is een bijdrage van circa 18 miljoen toegekend vanuit de regeling Woningbouwimpuls.

Oprichting entiteit en financiële kaders

Naar aanleiding van de raadsbrief van 19 mei 2021 met kenmerk 232233-2021 bent u op 16 juni 2021 in de gelegenheid gesteld om uw wensen en bedenkingen te uiten over het voornemen van het college om de entiteit Stadshavens BV op te richten. Met inachtneming van uw wensen en bedenkingen verwachten wij in het vierde kwartaal 2021 dit proces te kunnen afronden door Stadshavens BV daadwerkelijk op te richten.

Stadshavens BV wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van het project. Wat betekent dat genoemde entiteit het investeringsprogramma en de grondexploitatie van de gemeentelijke grond in Stadshavens gaat realiseren. Zodra de Samenwerkingsovereenkomst gereed is en de entiteit formeel is opgericht kan ook de financiële inrichting plaatsvinden binnen de gestelde kaders. Dit houdt in dat de lopende gebiedsbegroting Eemskanaalzone wordt afgesloten en dat het investeringsprogramma en de grondexploitatie worden opgestart. De gevolgen daarvan voor het SIF (Stedelijk Investeringsfonds) zullen ook inzichtelijk worden gemaakt.

Suikerzijde

In 2020 zijn de planologische procedures voor De Suikerzijde opgestart. Het gaat om een Structuurvisie voor het hele plangebied en een bestemmingsplan voor het eerste deelgebied (deelgebied Noord). Voor beide documenten is ook een milieueffectrapportage opgesteld (MER). In juni zijn de Structuurvisie en het bestemmingsplan door de Raad vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan is één beroep ingediend (inclusief verzoek voorlopige voorziening). Naar verwachting zal de Raad van State begin 2022 uitspraak doen over het beroep. Ook zijn er diverse andere vergunningen aangevraagd.

De basis voor het bestemmingsplan ligt in het stedenbouwkundig plan voor deelgebied Noord. In het stedenbouwkundig plan zijn uitgangspunten, visie en het stedenbouwkundig raamwerk vastgelegd. In deelgebied Noord ontstaat een woon-werk milieu dat aanvullend is op het bestaande aanbod van de stad. Een plan dat binnen de hoofdstructuur stevig is en kwaliteit uitstraalt en tegelijk flexibel genoeg is om toekomstige veranderingen en opgaven soepel op te kunnen nemen. Het stedenbouwkundig plan is ook de basis voor de uitvoeringsplannen.

Afhankelijk van de voortgang in de procedures kan het project in uitvoering genomen worden. De werkzaamheden in de eerste helft van 2021 waren erop gericht het grondwerk (technisch) voor te bereiden. De daarvoor benodigde kredieten en vergunningen zullen nog in 2021 aangevraagd worden. De eerste fase van de uitvoering bestaat vooral uit grondwerk en zetting van de grond zodat de fysieke basislaag onder het plan op orde komt. Doel is in het najaar van 2021 met de uitvoering van het grondwerk te kunnen beginnen, afhankelijk van diverse bezwaar- en beroepsprocedures. Nadat het grondwerk klaar is en de grond “gezet” is, kan het gebied bouwrijp gemaakt worden waarbij de onder- en bovengrondse infrastructuur aangelegd wordt. Volgens planning wordt dit in 2021/2022 voorbereid voor de volgende uitvoeringsfase.

Nadat het gebied geschikt gemaakt is voor bouwen willen we in 2023 starten met de bouw van woningen. Samen met de corporaties Nijestee en Patrimonium werken we aan het selecteren van een gebiedsontwikkelaar. In gezamenlijkheid willen we vervolgens de eerste vier bouwvelden tot ontwikkeling brengen. We verwachten eind 2021 een partij geselecteerd te hebben en in 2022 gezamenlijk de plannen te kunnen uitwerking in een haalbaarheidsstudie.

Naar aanleiding van de raadsbrief van 19-05-2021 met kenmerk 232233-2021 bent u op 16 juni 2021 in de gelegenheid gesteld om uw wensen en bedenkingen te uiten over het voornemen van het college om de entiteit De Suikerzijde BV op te richten. Met inachtneming van uw wensen en bedenkingen verwachten wij in het eerste kwartaal 2022 dit proces te kunnen afronden door Suikerzijde BV daadwerkelijk op te richten.

De financiële kaders worden vastgelegd in een gebiedsbegroting voor het totale gebied. (Inclusief een grondexploitatie voor het eerste deelplan). Deze zullen in 2022 aan de Raad ter besluitvorming aangeboden worden. Parallel aan de procedures en de voorbereiding en uitvoering van het civieltechnische werk, werken we aan de voorbereiding van de bouw van woningen en voorzieningen. De planning is erop gericht in 2023 te kunnen starten met de bouw ervan.

Stationsgebied Zuid

De opgave voor de zuidzijde van het Stationsgebied is een gemengd stedelijk gebied te creëren die recht doet aan de centrale ligging, afstand tot de binnenstad, de potentie van de locatie en de kwaliteiten van de omliggende stadswijken. Het Stationsgebied is de verbindende schakel tussen de binnenstad en de Rivierenbuurt en de werklocatie Martini Trade Park. Bovendien moet de zuidzijde een aantrekkelijke station entree worden, met een hoog stedelijk milieu en sterke mix aan functies. Daarbij wordt binnen het plangebied ook ruimte gereserveerd voor het Muziekcentrum. De ruimtelijke, programmatische en technische afstemming geeft een extra dimensie aan de opgave.

In 2021 is gewerkt worden aan het uitwerken van de visie opdat naar verwachting einde 2021/begin 2022 het concept stedenbouwkundig plan kan worden opgeleverd inclusief een vertaling van de financiële haalbaarheid er van uitgaande dat de planvorming voor het Muziekcentrum hierbij ook tijdig kan aanhaken. Parallel aan dit proces worden alvast de eerste bouwstenen verzameld voor het opstellen van het omgevingsplan om de planning daarmee zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Waarna gestart kan worden met het bestemmingsplan. Het informatiepaviljoen zal waarschijnlijk in 2022 worden geopend als onderdeel van placemaking van het gebied.

Paragraaf 8: Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger.

Lokale heffingen betreffen zowel publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- **Belastingen:** de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB), de logiesbelasting en de hondenbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- **Rechten:** een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

In de jaarlijkse Tarievennota wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de gemiddelde jaarlijkse woonlasten. De woonlasten zijn een optelling van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld (meerpersoons) huishouden.

Op grond van de Financiële verordening gemeente Groningen 2019 moet om de vier jaar een tarievenonderzoek plaatsvinden en wordt de kostendekkendheid van de publiek- en privaatrechtelijke tarieven doorgelicht en aan de gemeenteraad gerapporteerd. Het laatste tarievenonderzoek heeft plaatsgevonden in 2020 en is uitgevoerd op de begroting 2021. De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is dat de tarieven rechtmatig zijn. Er worden geen kostenposten toegerekend die niet toegerekend mogen worden en de wettelijke norm van honderd procent kostendekking wordt niet overschreden. De kostentoedeling is inzichtelijk, herleidbaar en wordt integraal voor de gehele gemeente toegepast.

Beleid lokale heffingen

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten voor de algemene middelen. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing, omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. In 2022 wordt het tariefsysteem van de voormalige gemeente Groningen toegepast. In dat systeem wordt

onderscheid gemaakt naar drie categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens, en huishoudens van drie personen of meer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (aansluitrecht).

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De hoogte van de bouwleges wordt bepaald door de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW) en het tarief.

Parkeergelden publiekrechtelijk deel

Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en parkeerautomaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en parkeerautomaten, de kosten van het (gratis) fiets parkeren en de tarieven voor parkeervergunningen. Voor de publiekrechtelijke parkeergelden (parkeerbelasting) is de doelstelling van regulering expliciet in de wet vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing zij kwijtschelden. Het kwijtscheldingsbeleid van de heringedeelde gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer is met ingang van 2021 geharmoniseerd. Uitgangspunt daarbij is het kwijtscheldingsbeleid van de oude gemeente Groningen. Dit houdt in dat kwijtschelding wordt verleend van:

- Afvalstoffenheffing. Mensen die drie jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van de aanslag kwijtgescholden;
- Leges gehandicaptenparkeerplaats en -kaart en huwelijksleges (volledig).

Baten en kruissubsidiëring publiekrechtelijke leges

Voor elk van de verordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of de Verordening afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters van samenhangende diensten:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo;

- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de alcoholvergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit in de paragraaf lokale heffingen aangegeven. Ook indien de raad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Beleid privaatrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de privaatrechtelijke tarieven.

Privaatrechtelijke tarieven

In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Medio 2014 is de Wet Markt en Overheid in werking getreden. Op grond van deze wet moeten we voor onze producten en diensten de integrale kostprijs in rekening brengen. Daarnaast heeft de gemeente voor een aantal producten zelf een beleid voor kostendekkendheid.

Parkeergelden privaatrechtelijk

Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het in totaal (samen met het publiekrechtelijk deel) kostendekkend is.

Berekening lokale heffingen

Voor het berekenen van de kostendekkendheid en hoogte van de lokale heffingen, maken wij gebruik van een kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij directe lasten en baten, indirecte lasten en baten en de algemene interne dienstverleningskosten toe aan de verschillende lokale heffingen.

Toerekening primaire lasten

De centrale activiteiten van een heffing staan op een taakveld. Riolering en Afval zijn voorbeelden van taakvelden waarvan de kosten toe te rekenen zijn aan respectievelijk de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kosten-onderbouwing. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden of er op andere taakvelden lasten staan die te maken hebben met de uitvoering van de taak waarvoor de heffing in rekening gebracht wordt. Is dat het geval dan moet worden bepaald in welke mate die lasten toerekenbaar zijn.

Enkel voor de publiekrechtelijke leges geldt dat de lasten die geen enkel verband hebben met een dienst waarvoor een tarief in rekening wordt gebracht, niet verhaalbaar zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de kosten van:

- beleidsvoorbereiding;
- inspraak-, bezwaar- en beroepsprocedures;
- handhaving, toezicht en controle (behoudens de eerste controle).

Toerekening overhead

Alle kosten voor overhead staan apart begroot op taakveld 0.4. Een deel van de overhead mag als opslag op de directe lasten meegenomen worden in de tarieven. De overhead wordt niet doorbelast aan de taakvelden waar de directe lasten op staan. Dit betekent dat het niet mogelijk is om uit de taakvelden alle aan de tarieven toe te rekenen kosten af te leiden. De overhead moet buiten de begroting om aan de tarieven worden toegerekend. In de Financiële verordening gemeente Groningen 2019 is de methodiek voor de toerekening van overhead opgenomen.

Toerekening algemene interne dienstverleningskosten

Binnen de kaders van wet- en regelgeving rekenen we de algemene toerekenbare overhead, zoals kosten van het shared service center, aan de lokale heffingen toe. Dit noemen we algemene interne dienstverleningskosten, afgekort AID. De verdeling van de AID vindt plaats op basis van de formatie per heffing.

De AID is ten opzichte van de begroting van 2021 met 0,6 miljoen euro gestegen waardoor in 2022 het totale bedrag aan algemene interne dienstverleningskosten uitkomt op 68,2 miljoen euro. De netto verhoging is het resultaat van diverse mutaties binnen de overhead waaronder de loon- en prijscompensatie.

opbrengstontwikkeling lokale heffingen

In de begroting geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen, te weten de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen (leges). Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de in de begroting opgenomen opbrengsten voor de belastingen van de Gemeente Groningen.

Opbrengsten belastingen	Begroting 2021	Begroting 2022	Toename van 2021 naar 2022
(bedragen x 1 euro)			
Onroerende zaakbelasting (OZB)	94.504.721	97.940.928	3.436.207
Roerende zaakbelasting (RZB)	110.000	132.000	22.000
Hondenbelasting	1.115.000	0	-1.115.000
Logiesbelasting	2.274.273	2.274.273	0
Precariobelasting	1.169.603	1.198.843	29.240
Parkeerbelasting	13.428.695	14.513.007	1.084.312

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de in de begroting opgenomen opbrengsten voor de rechten en heffingen van de Gemeente Groningen.

Opbrengstenrechten en heffingen	Begroting 2021	Begroting 2022	Toename van 2021 naar 2022
(bedragen x 1 euro)			
Afvalstoffenheffing	33.219.547	36.699.733	3.480.186
Marktgeden	914.795	931.262	16.467
Rioolheffing	18.274.057	18.508.754	234.697
Begrafenisrechten	1.650.012	1.792.487	142.475
Leges Burgerzaken	2.222.350	2.040.250	-182.100
Leges Bouwactiviteiten	12.516.820	14.440.338	1.923.518

Leges Huisvestingswet	30.394	135.698	105.304
Instemmingsbesluit Telecommunicatie- verordening en Graafverordening	427.303	624.000	196.697
Leges Drank & Horeca	121.737	140.953	19.216
Leges Prostitutie	21.880	20.201	-1.679
Havengelden	168.240	171.269	3.029
Parkeergelden (privaatrechtelijk)	8.856.416	9.867.781	1.011.365

Belastingen

Hieronder geven wij een toelichting op de ontwikkeling van de diverse belastingen van de Gemeente Groningen.

Onroerende zaakbelasting

De OZB-opbrengst 2022 stijgt door de volumetoename (600 duizend euro) en de reguliere indexatie van 1,8 % (1,743 miljoen euro). Daarnaast zijn enkele maatregelen genomen die betrekking hebben op de OZB voor 2022:

- Bij de begroting 2020 is voor de jaren 2021-2023 besloten tot een jaarlijkse stijging van de OZB met 1% (820 duizend euro);
- Onderdeel van de Hervormingen 2020-2023 is de taakstelling 'Afvalinzameling en -verwerking ten bedrage van 532 duizend euro en te realiseren met ingang van 2021. In 2021 kon deze besparing echter nog niet gerealiseerd worden. Op basis van een geactualiseerd afvalbeheerplan verwachten we dat we, door schaalvoordelen en een goede samenwerking met bewoners, de besparing in 2022 wel kunnen realiseren. We verwerken de besparing in de afvalstoffenheffing vanaf 2022 en realiseren deze door een verhoging van de OZB. Deze uitruil zal gemiddeld genomen niet tot een lastenverzwaring leiden;
- Met ingang van 2022 worden onroerende zaken die bestemd zijn voor het geven van voortgezet onderwijs vrijgesteld van OZB. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs en voor het bekostigen van de OZB. Door deze vrijstelling hoeven de scholen de OZB lasten niet te declareren bij de gemeente. Dit leidt tot een lagere OZB opbrengst van 1,374 miljoen euro. Hier staat een lagere te betalen vergoeding aan de scholen tegenover (budgetneutraal).
- de hondenbelasting wordt per 2022 afgeschaft en de inkomstenderving wordt gecompenseerd door een verhoging van de OZB met 1,115 miljoen euro.

Roerende zaakbelasting

De opbrengst roerende zaakbelasting stijgt met 2 duizend euro als gevolg van het jaarlijks indexeren van het tarief. Daarnaast resulteert de verwachte volumegroei in een meeropbrengst van 20 duizend euro ten opzichte van de begroting 2021.

Logiesbelasting

De opbrengst van de logiesbelasting ramen we op hetzelfde niveau als in 2021.

Precariobelasting

De opbrengsten uit precariobelasting stijgen met 29 duizend euro als gevolg van indexatie. Het beleid is niet gewijzigd

Parkeergelden

De parkeergelden bestaan uit een publiekrechtelijk en een privaatrechtelijk deel. Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en parkeerautomaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en parkeerautomaten, de kosten van het (gratis) fiets parkeren en de tarieven voor parkeervergunningen. Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages, buurtstallingen en P&R terreinen. Het uitgangspunt is dat het in totaal kostendekkend is.

De opbrengst van de publiekrechtelijke parkeergelden (parkeerbelasting) stijgt met 1,1 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2021. Dit komt vooral door een toename van de staangelden onder andere meer bezoekerspassen en door tariefstijgingen.

De opbrengsten van de parkeergarages nemen toe met circa 1,0 miljoen euro. Deze toename wordt verklaard door verdere ingroei van de forumgarage (eind 2019 is de forum-garage in exploitatie genomen), toename van de omzet van de Boterdiep-garage en door de afloop van de coronapandemie. In 2022 is ook de verkoop van het Martiniplaza begroot voor 2 miljoen euro incidenteel. De kostendekkendheid van het privaatrechtelijke deel bedraagt in 2022, 106% (2021: 81%).

Leges en heffingen

Hieronder geven wij een toelichting op de ontwikkeling van de diverse leges en heffingen van de Gemeente Groningen.

Leges burgerzaken

Onder leges burgerzaken vallen de tarieven voor reisdocumenten, verklaring omtrent gedrag, inlichtingen en afschriften burgerlijke stand, rijbewijzen, huwelijken en afschriften basisregistratie personen (BRP). Voor de reisdocumenten en rijbewijzen geldt dat de rijksoverheid een maximumtarief vaststelt. De kostendekkendheid van de producten burgerzaken loopt uiteen maar de totale kostendekkendheid van deze producten komt uit op 69% (2021: 74%). Het verschil wordt vooral veroorzaakt door het product rijbewijzen. Dit komt met name door de zogenaamde 'rijbewijscyclus'. Omdat vanaf 1 oktober 1986 de geldigheid van het rijbewijs van 5 jaar naar 10 jaar is gegaan, krijgen we steeds te maken met twee verschillende periodes van 5 jaar. Vanaf 1 oktober 2021 hebben we te maken met een periode van vijf jaar waarin minder rijbewijzen worden afgegeven. De inkomsten zijn 248 duizend euro lager dan in 2021. Hier staan ook lagere lasten tegenover (153 duizend euro in 2022). Per saldo daalt de kostendekkendheid van rijbewijzen van 112% in 2021 naar 100% in 2022.

Instemming besluiten Telecom en Graafverordening

De kosten voor het verlenen van instemmingsbesluiten voor graafwerkzaamheden worden op basis van de telecomverordening en de graafverordening verhaald op de netbeheerders. De begrote heffingen in 2022 bedragen 624 duizend euro. De stijging van de heffingen met 197 duizend euro wordt met name veroorzaakt doordat we in 2022 verwachten meer glasvezelkabels aan te leggen. De lasten stijgen met 187 duizend euro door extra inzet van personeel dat nodig is in verband met de extra werkzaamheden voor deze verglazing van het netwerk.

Leges Gehandicapten parkeerkaart

De opbrengsten zijn voor 2022 begroot op 60 duizend euro (gelijk aan 2021) en de kosten op 237 duizend euro (25 duizend euro meer dan in 2021). De kostendekkendheid neemt hierdoor af van 28% naar 25%. Op basis van bestaand beleid hoeven de leges niet kostendekkend te zijn maar vormen deze enkel een tegemoetkoming in die kosten.

Leges bouwactiviteiten

Leges worden geheven om de kosten van het vergunningverleningsproces rondom een omgevingsvergunning te dekken. De hoogte van de bouwleges wordt bepaald op basis van een bouwkostenraming (aanneemsom exclusief BTW) en het tarief zoals in de legesverordening is vastgesteld.

De tarieven zijn in 2021 geharmoniseerd, waarbij gekozen is voor de berekeningssystematiek die ook in de voormalige gemeente Groningen werd gehanteerd. De legestarieven vallend onder Titel 2 'Omgevingsvergunningen' zijn voor 2022 met 0,88% verhoogd. Daarmee komt de kostendekkendheid van de titels 1 en 2 uit de legesverordening op 100%.

De begrote baten zijn onderverdeeld in de categorieën bouwkosten tot en met 455 duizend euro en bouwkosten meer dan 455 duizend euro. De bouwkostenvolumes waarmee gerekend is, zijn gebaseerd op het 6-jaarsgemiddelde van de gerealiseerde bouwkosten van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer over de jaren 2015 tot en met 2020. Er worden ten opzichte van dit gemiddelde geen uitschieters, bijvoorbeeld als gevolg van uitzonderlijke grote projecten, verwacht.

In de begroting van de lasten van de bouwleges is rekening gehouden met de toegerekende BTW. De overige lasten zijn herijkt.

In 2021 zijn voor het eerst leges geheven voor een zogenaamd vooroverleg (IVO). De lasten hiervan zijn afgesplitst aan de lasten van de bouwleges. Beide maken onderdeel uit van de leges omgevingsvergunning.

Bovengenoemde herberekeningen hebben geleid tot een toename in de baten leges bouwactiviteiten van 1,929 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2021 en een toename in de lasten van 1,807 miljoen euro. Het percentage kostendekkendheid is hiermee uitgekomen op 110% (2021: 110%).

Medio 2022 wordt de inwerkingtreding van de Omgevingswet verwacht, gecombineerd met de Wet Kwaliteitsborging Bouw. Hiermee ontstaan nieuwe producten/ vergunningen en verandert de wijze van toetsing. Ook het stelsel van vergunningvrij bouwen wijzigt. Over de exacte impact van de wet is nog veel onduidelijk. Hierdoor zijn de inkomsten zeer moeilijk te voorspellen. Het is ook nog mogelijk dat de wet weer wordt uitgesteld.

Leges vellen van de houtopstand

Er wordt een afname in de baten verwacht van 2 duizend euro in 2022 ten opzichte van 2021. De verwachte toename in de lasten bedraagt 3 duizend euro.

Leges vallend onder titel 3 van de Legesverordening

Afgezien van de leges voor evenementenvergunningen is in 2014 voor elk van de tarieven van titel 3 de norm op 100% kostendekking gesteld. Voor de leges die niet kostendekkend zijn, worden voorstellen gedaan om dit uitgangspunt te realiseren.

Horecaleges

Hieronder vallen de alcoholvergunning (vergunning om een horeca- of slijtersbedrijf te mogen uitoefenen) en de exploitatievergunning (onder andere voor coffeeshops). Om te komen tot volledige kostendekking moeten de horecaleges met 73% worden verhoogd. De horecaondernemers zijn zwaar getroffen door de gevolgen van de COVID-beperkingen. Daarom wordt de volledige kostendekking niet in één keer gerealiseerd maar in drie jaarlijkse stappen. In 2022 stijgt het tarief van € 440,40 naar € 548 (+24%) waarmee de kostendekking op 72% uitkomt. De extra opbrengst als gevolg van deze verhoging bedraagt 28 duizend euro.

Leges terrasvergunning

Om te komen tot volledige kostendekking moeten de leges met 11% worden verhoogd. Ook deze leges worden niet in één keer maar in drie jaarlijkse stappen verhoogd. Dit betekent voor 2022 een tariefstijging van € 523 naar € 542 (+ 3,6%) en een extra opbrengst als gevolg van deze verhoging van duizend euro waarmee de kostendekking op 93% uitkomt.

Leges vergunning seksbedrijven

Hierbij gaat het om de leges voor het verlenen en verlengen van vergunningen voor de exploitatie van prostitutiebedrijven, seksbioscopen e.d. Deze leges worden in één keer verhoogd naar volledige kostendekking. Hiervoor wordt het tarief met 18% verhoogd. Het tarief voor de vergunning voor de exploitatie

van een prostitutiebedrijf stijgt van € 2.180 naar € 2.572. De extra legesopbrengst als gevolg van deze verhoging bedraagt 3 duizend euro.

Leges vergunningen Huisvestingswet

Voor een deel van de woningvoorraad in de gemeente geldt een vergunningplicht voor:

- het onttrekken van woonruimte aan de woningvoorraad;
- het samenvoegen van woonruimte;
- het omzetten van zelfstandige in onzelfstandige woonruimte en
- het verbouwen van woonruimte tot twee of meer woonruimten.

Deze vergunningplicht heeft tot doel de woningvoorraad op peil te houden. Om te komen tot volledige kostendekkendheid wordt het tarief in één keer opgehoogd met 275% van € 706,85 naar € 2.650. De extra legesopbrengst als gevolg van deze verhoging bedraagt 99 duizend euro.

Leges splitsingsvergunning

De splitsingsvergunning is nodig om een gebouw te mogen splitsen in appartementsrechten. Het legestartief is verlaagd van € 287,90 naar € 268,70 om binnen de opbrengstlimiet te blijven. De opbrengstderving als gevolg van deze tariefverlaging is te verwaarlozen.

Leges ontheffingen Winkeltijdenwet

De Winkeltijdenwet regelt de openingstijden van winkels. Winkeliers die daarvan willen afwijken, hebben een ontheffing van de gemeente nodig. De leges voor deze ontheffingen zijn niet kostendekkend maar voor 2022 worden slechts enkele aanvragen om een ontheffing verwacht. Een voorstel tot tariefverhoging krijgt dan een willekeurig karakter omdat één aanvraag meer of minder al tot een geheel andere uitkomst leidt. Het tarief is daarom niet verhoogd.

Kamerverhuur- en bemiddelingsvergunning

Verhuurders van kamers of appartementen aan studenten in Groningen hebben sinds 1 januari 2019 een verhuurdersvergunning nodig. Dit geldt ook voor bureaus die bemiddelen in woonruimte voor studenten. Sinds 1 januari 2021 worden er voor deze vergunningen leges geheven die volledig kostendekkend zijn. De leges zijn voor 2022 met de toegestane indexatie (1,8%) verhoogd tot € 365,82.

Evenementen

Voor leges voor evenementen geldt een beperkte kostendekkendheidseis. Na indexatie van de tarieven met 1,8% is de kostendekkendheid 27% geworden. Dit is nagenoeg gelijk aan 2021.

Afvalstoffenheffing

Voor 2022 geldt voor de afvalstoffenheffing een vast tarief naar huishoudengrootte (1 persoons, 2 persoons en 3 en meer persoons). Kosten stijgen door meer investeringen in glas- papier- en afvalbakken in 2021², een verhoging van de bijdrage aan het afvalbrengstation door onder andere prijsstijgingen in de verwerking van diverse afvalstromen en meer inhuur van uitzendkrachten, stijging van salariskosten (indexatie), extra inhuur voor afvalpreventieprojecten en -campagnes en hogere kwijtscheldingslasten. Tegenover deze stijging van de lasten staat een sterke daling van de lasten door een nieuw contract met afvalverwerker Omrin. Om tot een 100% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing te komen, kan het gemiddelde tarief voor de afvalstoffenheffing met 1,92% worden verlaagd. De tarieven voor de verschillende categorieën huishoudens zijn hieronder weergegeven.

Tarieven 2022

1 persoonshuishouden	€ 254,88
----------------------	----------

² De afschrijvingslasten van investeringen in 2021 worden conform regelgeving toegerekend aan het jaar volgend op de investering

2 persoonshuishouden	€ 298,20
3 of meerpersoonshuishouden	€ 362,04

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (aansluitrecht).

Aan de batenkant is er ten opzichte van 2021 per saldo sprake van een stijging van de baten rioolheffing met 235 duizend euro. De baten stijgen enerzijds doordat het aantal aansluitingen is toegenomen tot 131.102. Anderzijds dalen de baten doordat het tarief ten opzichte van 2021 is gedaald met € 1,15. De toename van het aantal aansluitingen zit met name in de verwachte stijging van het aantal nieuwbouw woningen in 2022.

Het tarief voor de rioolheffing in 2022 bedraagt 141,18 euro.

Begrafenisrechten

De kosten die verband houden met begrafenisrechten stijgen zowel door volume-effecten, als indexatie van de kosten. Door stijging van de kosten is er bij de baten rekening gehouden met een tariefstijging van 6,87% om 100% kostendekkend te kunnen zijn.

Marktgelden

Na indexatie van de tarieven van 1,8% wordt de kostendekkendheid 100%.

Havengelden

Na indexatie van de tarieven van 1,8 % wordt de kostendekkendheid 100%.

Kostendekkendheid Lokale Heffingen

In 2014 heeft de gemeenteraad het uitgangspunt vastgesteld dat de gebruikers de volledige kostprijs voor onze producten en diensten betalen. Op dit uitgangspunt gelden de volgende uitzonderingen:

- indien de toegankelijkheid tot een voorziening of marktwerking daartoe aanleiding geeft, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld;
- indien het handhaven van de openbare orde en veiligheid dat wenselijk maakt, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld.

Kostendekkendheid publiekrechtelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van de publiekrechtelijke heffingen. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit aangegeven. Voor titel 1 en 2 van de legesverordening geldt een gezamenlijke kostendekkendheidseis van 100%. Voor de overige onderdelen is aangegeven wanneer de gemeenteraad niet uitgaat van het uitgangspunt van volledige kostendekking (criterium kostendekkendheid: beperkt of gefaseerd).

(bedragen x 1 euro)	Criterium	Begrote	Toegerekende	Kosten
Soort Heffing (Publiekrechtelijk)	Kosten dekkendheid	Opbrengsten 2022	Kosten	dekkendheid
Legesverordening				
Titel 1. Algemene Dienstverlening				
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:				

a. Reisdocumenten		867.000	1.294.804	67%
b. Verklaring Omtrent Gedrag		88.000	281.819	31%
c. Inlichtingen / Afschriften BS		94.000	228.320	41%
d. Rijbewijzen		662.700	662.711	100%
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk		1.711.700	2.467.654	69%
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:				
a. Huwelijksvoltrekkingen	Deels Kosteloos	210.250	213.803	98%
b. Inlichtingen / Afschriften GBA	Beperkt	118.300	264.173	45%
Totaal Afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum:		328.550	477.976	69%
Totaal Afgifte gerelateerde leges		2.040.250	2.945.630	69%
Naturalisaties		240.420	398.574	60%
Leges Leegstandswet		9.922	13.248	75%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening	100%	624.000	627.102	100%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		7.809	42.050	19%
Leges Kansspelen		29.563	18.342	161%
Leges APV - Verkeer		44.811	64.450	70%
Leges Makelaarsfaxen		4.771	16.254	29%
Gehandicapten parkeerkaart		60.000	236.747	25%
Totaal Algemene Dienstverlening				
Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning				
Omgevingsvergunning				
Leges Bouwactiviteiten				
Leges vooroverleg IVO Wabo		125.422	518.829	24%
Leges uitweg/inrit Wabo		13.335	10.752	124%
Totaal leges Bouwactiviteiten		14.579.095	13.297.827	110%
Leges Aanlegactiviteiten		6.146	5.062	121%
Leges ingebruikname brandveiligheid		47.787	28.617	167%
Leges Handelsreclame		3.715	7.657	49%
Vellen Houtopstand		165.060	197.070	84%
Totaal leges omgevingsvergunning		14.801.803	13.536.233	109%
Totaal Titel 1 en Titel 2	100%	17.863.349	17.898.630	100%
Titel 3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn				
Leges APV - Drank en Horeca	Gefaseerd	140.953	196.140	72%
Leges Terrasvergunning	Gefaseerd	37.152	40.027	93%
Leges APV - Prostitutie		20.201	20.301	100%
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	Beperkt	188.694	709.830	27%
Leges splitsingsvergunning		14.097	14.118	96%
Leges Huisvestingswet		135.698	135.321	100%
Kamerverhuurvergunning		91.455	91.455	100%
Leges Kamerbemiddelingsvergunning		1.829	1.829	100%
Leges APV - Winkeltijdenwet		186	1.692	11%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		630.265	1.210.712	52%
Totaal Legesverordening		18.493.614	19.109.342	97%
Overige:				
Afvalstoffenheffing				
Marktgelden		931.262	930.837	100%
Rioolheffing		18.508.754	18.508.766	100%
Havengelden		171.269	170.836	100%

Begravenisrechten		1.792.487	1.792.487	100%
Precariobelasting	n.v.t.	1.198.843	867.623	138%
Totaal Overige Verordeningen				
Totaal Publiekrechtelijk		77.795.962	78.079.623	100%

De verwachte begrote opbrengsten en toegerekende kosten met betrekking tot de leges is een optelsom van genoemde drie verschillende verordeningen. In totaal bedraagt de kostendekkendheid hiervan 97%. Het totaal van titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning bedraagt 109%.

De belangrijkste overige verordeningen, rechten en heffingen inclusief precariobelasting, komen op een gezamenlijke kostendekking van afgerond 101% uit. De kostendekkendheid van het totaal van de publiekrechtelijke heffingen bedraagt 100%.

Overhead

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces en bestaat uit:

- Leidinggevendend primair proces;
- Managementondersteuning primair proces;
- Personeel en Organisatie;
- Inkoop;
- Juridische zaken (uitgezonderd primaire taken als vergunningverlening);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Communicatie;
- Facilitaire zaken en Huisvesting;
- DIV.

De totale kosten overhead staan vermeld in programma 14. De toerekening aan de tarieven gebeurt op basis van de personeelsinzet van het primair proces. In onderstaande tabel is per soort publiekrechtelijke heffing de toegerekende overhead weergegeven.

(Bedragen x 1 euro)					
Soort heffing (publiekrechtelijk)	Opbrengsten	Kosten	Overhead	Totale kosten	Kosten-dekkendheid
Leges Reisdocumenten	867.000	982.843	311.962	1.294.804	67%
Leges Overige documenten/VOG	88.000	203.409	78.410	281.819	31%
Leges Inlicht. /afschriften BS	94.000	119.078	109.242	228.320	41%
Leges Rijbewijzen	662.700	467.189	195.522	662.711	100%
Leges Huwelijksvoltrekkingen	210.250	130.247	83.556	213.803	98%
Leges Inlicht. /afschriften GBA	118.300	130.063	134.109	264.173	45%
Leges Naturalisaties	240.420	309.029	89.546	398.574	60%
Leges Leegstandswet	9.922	8.296	4.952	13.248	75%
Leges Inst Telecom Graafverordening	624.000	450.462	176.640	627.102	100%
Leges APV - Winkeltijdenwet	186	1.312	380	1.692	11%
Leges Ligplaatsvergunning woonschepen	7.809	26.617	15.433	42.050	19%
Leges Kansspelen	29.563	13.454	4.888	18.342	161%
Leges APV - Verkeer	44.811	42.662	21.788	64.450	70%
Leges Makelaarsfaxen	4.771	11.355	4.899	16.254	29%
Leges Gehandicapten parkeerkaart	60.000	144.171	92.576	236.747	25%
Leges Bouwactiviteiten	14.440.338	10.073.052	2.695.195	12.768.247	113%
Leges Aanlegactiviteiten	6.146	3.649	1.413	5.062	121%
Leges bouwwerken brandveiligheid	47.787	19.127	9.490	28.617	167%

Leges Handelsreclame	3.715	4.939	2.718	7.657	49%
Leges vellen van de houtopstand	165.060	127.203	69.867	197.070	84%
Leges APV - Drank en Horeca	140.953	138.523	57.616	196.140	72%
Leges Terrasvergunning	37.152	28.617	11.410	40.027	93%
Leges APV - Prostitutie	20.201	14.614	5.687	20.301	100%
Leges Evenementen/ muziekvergunning	188.694	457.852	251.978	709.830	27%
Leges Splitsingsvergunning	14.097	8.663	5.455	14.118	100%
Leges Huisvestingswet	135.698	87.853	47.468	135.321	100%
Afvalstoffenheffing	36.699.733	32.657.690	4.042.044	36.699.733	100%
Marktgelden heffing	931.262	755.017	175.820	930.837	100%
Rioolheffing	18.508.754	17.498.946	1.009.820	18.508.766	100%
Havengelden heffing	171.269	123.130	47.706	170.836	100%
Leges Begrafenisrechten	1.792.487	1.320.287	472.200	1.792.487	100%
Precariobelasting	1.198.843	697.685	169.938	867.623	138%

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking er toe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Het gaat hierbij om tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang. De wet Markt en Overheid staat in deze gevallen een lager dan kostendekkend tarief toe. De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven.

Soort Heffing (Privaatrechtelijk)	Begrote Opbrengsten	Kosten	Overhead	Totaal toegerekende begrote kosten	Kosten dekkendheid *
(bedragen x 1 euro)	2022	2022	2022	2022	2022
Inzameling bedrijfsafval	9.263.778	7.415.332	1.497.835	8.913.168	104%
Klein Gevaarlijk Afval (KGA)	1.100.000	1.025.996	13.533	1.039.529	106%
Straatreiniging zakelijk	725.000	801.798	249.569	1.051.367	69%
Zakelijke werkplaats Stadsbeheer	1.190.000	1.130.411	51.927	1.182.339	101%
Kermissen	251.449	130.819	36.593	167.411	150%
Stadsschouwborg / Oosterpoort					
Stadsschouwborg/Oosterpoort - Zakelijke tarieven	455.000	203.902	308.361	512.263	89%
Stadsschouwborg/Oosterpoort - Culturele tarieven	8.675.750	15.103.664	2.960.390	18.064.054	48%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges					
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges - lasten incl. kapitaallasten	7.373.412	24.015.805	3.446.233	27.462.038	27%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges - lasten excl. Kapitaallasten	7.373.412	18.939.128	3.446.233	22.385.361	33%
Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges excl. Kapitaallasten					
Sporthallen	1.626.400	3.551.402	489.466	4.040.868	40%
Sportparken	1.403.031	5.149.864	322.695	5.472.559	26%
Gymlokalen	654.748	2.309.658	376.350	2.686.008	24%
Zwembaden	2.621.212	6.485.870	1.750.274	8.236.145	32%
IJsbanen	1.068.021	1.442.333	507.447	1.949.781	55%
Parkeergelden privaatrechtelijk	9.867.781	9.144.970	175.305	9.320.275	106%
Totaal	38.902.170	58.972.697	8.739.746	67.712.443	

*) De vermelde percentages zijn berekend op basis van niet afgeronde opbrengsten en kosten

**) Dit betreft opbrengsten bedrijfsafval, commerciële straatreinigingen, onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen.

Inzameling bedrijfsafval

We leveren onder andere aan bedrijven en instellingen diensten op het gebied van inzameling en verwerking van bedrijfsmatig vrijkomende afvalstromen. Ook faciliteren we omliggende gemeenten bij de inzameling van huishoudelijk afval. De kostendekkendheid op dit onderdeel is 104%.

Klein gevaarlijk afval

Klein gevaarlijk afval betreft de inzameling van afval waarin chemische stoffen zitten, die schadelijk kunnen zijn voor het milieu en de gezondheid van mens en dier. De kostendekkendheid op dit onderdeel bedraagt 106%.

Zakelijk straatreiniging

De zakelijk straatreiniging betreft de reiniging van verharding op private terreinen. De wet markt en overheid stelt dat deze dienstverlening minimaal kostendekkend moet zijn. De kostendekkendheid is 69%. Omdat het niet lukt deze dienstverlening kostendekkend uit te voeren, bouwen we de zakelijk straatreiniging gefaseerd af.

Zakelijke werkplaats

Voor het onderhoud en reparaties van voertuigen in bezit van derden, de verkoop van brandstof en het leasen van voertuigen verwachten we een kostendekkendheid van 101%.

Lokale lastendruk

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met die in andere gemeenten in Nederland maken we gebruik van gegevens uit de publicatie 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2021' van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de 40 grootste gemeenten in Nederland. Onder grote gemeenten worden provinciehoofdsteden en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners gerekend. In het overzicht zijn de woonlasten (de som van OZB-eigenaar, rioolheffing en afvalstoffenheffing) 2021 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde van de gemeente Groningen afgezet tegen die van de andere gemeenten. Als woonlasten geldt de som van die drie heffingen. In 2020 stond Groningen op de tweede plaats en in 2021 op de derde plaats, zie de laatste kolom.

Gemeente (Overzicht Coelo 2021)	OZB-Eigenaar (euro's)	Afvalstoffenheffing (euro's)	Rioolheffing (euro's)	Woonlasten (euro's)
Westland	317,50	366,84	276,53	960,87
Leiden	387,26	390,36	170,16	947,78
Groningen	395,40	369,00	142,33	906,73
Zaandam	276,60	337,00	284,41	898,01
Sittard-Geleen	402,03	310,10	181,44	893,58
Haarlem	327,20	412,20	153,50	892,90
Amersfoort	394,62	343,32	134,07	872,01
Delft	281,27	365,00	220,20	866,47
Middelburg	301,97	347,97	210,21	860,15
Almere	308,69	377,68	168,26	854,63
Enschede	300,30	281,24	270,60	852,14
Utrecht	259,83	345,25	228,32	833,40
Lelystad	344,00	294,72	193,20	831,92
Hilversum	299,35	345,60	182,52	827,47
Maastricht	283,89	344,08	199,50	827,46
Emmen	340,90	310,32	174,13	825,35
Alphen a/d Rijn	272,99	302,88	241,68	817,55
Deventer	319,00	321,91	173,76	814,67

Haarlemmermeer	295,05	382,00	134,86	811,91
Breda	229,77	347,52	225,84	803,13
Venlo	370,85	274,21	155,30	800,36
Rotterdam	190,21	377,10	225,70	793,01
Zoetermeer	382,31	298,14	111,07	791,53
Apeldoorn	351,30	291,68	143,98	786,96
Nijmegen	580,38	38,00	167,43	785,81
Helmond	353,33	241,04	190,80	785,18
Amstelveen	281,22	295,80	207,60	784,62
Oss	309,72	298,32	168,48	776,52
Amsterdam	182,48	435,00	144,00	761,48
Leeuwarden	239,07	343,59	170,15	752,81
Eindhoven	315,28	281,49	156,00	752,77
Dordrecht	230,50	301,20	202,08	733,78
Assen	356,55	238,99	126,11	721,65
Arnhem	340,07	196,58	165,16	701,82
Zwolle	302,74	290,73	108,19	701,66
Ede	301,36	232,26	154,68	688,30
s-Gravenhage	152,42	360,48	150,85	663,75
Alkmaar	195,44	307,41	151,02	653,87
s-Hertogenbosch	248,89	244,92	130,80	624,61
Tilburg	216,50	277,20	102,79	596,49
Laagste	152	38	103	596
Hoogste	580	435	284	961
Gemiddelde	266	332	176	774

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

Naar één integraal werkende organisatie

De bedrijfsvoering van onze gemeente is een belangrijke motor. Zij is onlosmakelijk verbonden met het primaire proces, levert een directe bijdrage aan onze gemeentelijke doelstellingen en is van strategisch belang. Stimulansen om de kwaliteit van onze organisatie verder te ontwikkelen of versnellen zijn essentieel om te kunnen blijven voldoen aan onze gemeentelijke opgaven.

Onze gemeentelijke opgaven zijn sterk verweven met andere maatschappelijke opgaven, deze houden niet op bij een gebiedsgrens of domein. We kunnen onze ambities alleen verwezenlijken in nauwe samenwerking en verbondenheid met maatschappelijke organisaties, ondernemers en kennisinstellingen. En binnen de organisatie werkend als één gemeente. We werken niet alleen, we werken samen. Waarbij we menskracht en talent mobiliseren en verbinden.

Voor 2022 zetten we daarom in op de volgende drie speerpunten: samenwerken, effectief werken en de strategische HR-agenda.

Samenwerken

Het uitgangspunt voor onze interne organisatie is samenwerking. We kiezen ervoor als één organisatie samen te werken voor en met onze inwoners en de lokale samenleving. Dat doen we inmiddels al op een groot aantal onderwerpen.

In 2021 maakten we dit uitgangspunt ook expliciet. We dachten gezamenlijk na over de Missie en Visie van onze organisatie. Dit deden we met medewerkers, directeuren, met ons college van Burgemeester & Wethouders en de concerndirectie. We ontmoetten elkaar digitaal en toen dat weer kon vooral ook fysiek. Deze ontmoetingen en gesprekken monden uit in één gekozen strategie voor onze organisatie. Hiermee hebben we een basis gelegd voor de koers van onze organisatie voor de komende 4,5 jaar: voor onze rol, de speelvelden en hoe we hieraan sturing geven. We zullen met medewerkers verder invulling geven wat zij nodig hebben om deze koers te realiseren.

Vanuit één organisatie samenwerken voor en met onze inwoners betekent in elk geval dat wij:

- Het belang van Groningers en de samenleving voorop stellen en de belangen van (onderdelen van) de organisatie hieraan ondergeschikt maken;
- Samen één organisatie vormen met ruimte voor flexibel en multidisciplinair werken;
- Doeltreffend en doelmatig werken en hiervoor krachten bundelen zowel intern als met derden.

Medewerkers geven we ruimte, we geven hen verantwoordelijkheden en het vertrouwen om beslissingen te nemen. We werken gebiedsgericht en geven bewoners meer zeggenschap in hun wijk of dorp. Initiatiefnemers helpen we om participatietrajecten vorm te geven. We hebben het Werkwijze- en Organisatiebesluit geactualiseerd om te kunnen bijdragen aan meer sturing en uitvoeringskracht; werken als één gemeente, één organisatie; een meer wendbare en flexibele organisatie met een vereenvoudigde medezeggenschap.

Het geheel is een omslag in een manier van werken waarbij iedereen nodig is. In 2022 zullen we zoals gezegd met medewerkers verder invulling geven aan wat dit vraagt van medewerkers en wat zij nodig hebben. Dit kunnen we alleen doen door elkaar te ontmoeten over domeinen en door de organisatie heen. De ontmoeting zal dan ook centraal staan in de verdere uitwerking (het programma) voor 2022.

Resultaten 2022

- Sessies met medewerkers over strategie en cultuur;

- Een plan voor verdere invoering van onze missie en visie.

Hybride werken, werken na Corona

De corona crisis met een lange periode van (voor vele medewerkers) thuiswerken, heeft de manier waarop we naar ons werk kijken en de (digitale) mogelijkheden flink veranderd. Hoe gaan we om met werken na de Corona crisis. Welke werkwijzen willen we in stand houden, verbeteren of veranderen? We willen hier op een flexibele en lerende manier mee omgaan.

Tot het voorjaar van 2022 stellen we daarom een aantal 'lichte kaders' waarbinnen mensen, teams en directies kunnen uitvinden wat het beste bij hen past. Er is ruimte om te blijven thuiswerken, op kantoor of elders. Uitgangspunt is: alles in goed overleg met elkaar. Ook is er ruimte om desgewenst te experimenteren met nieuwe teamafspraken rondom locatie onafhankelijke werken. Ondertussen stellen we onszelf ook de vraag: wat kunnen we leren over/van aanwezigheid op kantoor, welbevinden en medewerkertevredenheid, productiviteit en wat zijn (wettelijke) kaders. Dit vormt de input voor een programmaplan over het mogelijk maken en bestendigen van een nieuwe toekomstige balans.

Resultaten 2022

- Vastgestelde (lichte) kaders ten aanzien van werken, thuiswerken, hybride werken;
- Evaluatie van wat heeft 'gewerkt', experimenten en dergelijke ten behoeve van beleid naar de toekomst.

Omgevingswet

De Omgevingswet is opnieuw uitgesteld en treedt in principe in werking op 1 juli 2022. De wet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding en het maken van het omgevingsplan en de verbetering van processen zijn grote opgaven. Verbetering van dienstverlening is hierbij ook een uitgangspunt. In 2022 willen we, nog voordat de wet in werking treedt, al zoveel mogelijk in de geest van de wet werken. Dit betekent dat er veelvuldig afstemming is tussen medewerkers breed in de organisatie. Hiermee geven we vorm aan een belangrijk doelstelling: het integraal werken en besluiten. Het jaar 2022 willen we vooral ook gebruiken om te oefenen. Zowel met de nieuwe instrumenten, het Digitaal Stelsel als nieuwe werkwijzen. Niet alleen de inhoud van het werk verandert maar ook onze rol. In 2022 zullen we hier op niveau van afdelingen en teams zeker aandacht voor hebben en tijd voor maken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2022 dient elke gemeente, vanaf boekjaar 2021 een "eigen" rechtmatigheidsverantwoording te overleggen. Financiële rechtmatigheid is niet nieuw, maar het is wel nieuw dat niet de accountant, maar het college van B&W deze verklaring geeft. In 2021 hebben we gewerkt aan gemeentebrede bewustwording en dossiervereisten. Dit proces wordt afgerond en daarmee wordt het afleggen van de verklaring onderdeel van de Planning & Control cyclus van de gemeente. De directies dragen gedurende het jaar zorg voor aantoonbare controles op hun processen vanuit het rechtmatigheidsperspectief zodat zij in staat zijn hierover een onderbouwde verklaring af te leggen. In het controleprogramma 2022 van team Auditing zijn de rechtmatigheidstoetsen geïntegreerd.

Effectief werken

De goede dingen goed doen. We willen onze energie en capaciteit richten naar de resultaten die van ons gevraagd worden. Zowel van het bestuur als van onze burgers. Dit doen wij door zo doelmatig en doeltreffend mogelijk de vraag van burgers, bedrijven en instellingen te vertalen in organisatiedoelen en afspraken te maken over resultaten, slimme processen en technologische innovatie. Dat willen we effectief doen. Behalve een beter resultaat maken we daardoor minder kosten.

Effectief werken betekent (juist) ook meebewegen met de veranderingen die techniek-gedreven zijn: de buitenwereld verandert en hierop moeten we meebewegen. Nieuwe technologieën zijn niet meer weg te

denken uit ons dagelijks leven. Burgers en bedrijven verwachten dat gemeenten met innovatieve oplossingen komen. ICT wordt steeds meer ingezet als strategisch middel om maatschappelijke doelen te realiseren.

Digitale transformatie

Technologie ontwikkelt zich in een steeds sneller tempo en wordt intelligenter en sneller. Daarnaast wordt de invloed ervan in en op de samenleving groter: alles is informatie. Het gebruik van data groeit en biedt ons kansen om antwoorden te vinden voor burgers op cruciale vragen. Tegelijkertijd hebben we te maken met privacy regels om onze burgers te beschermen.

Groningen zit midden in deze transformatie. Niet alleen systemen moeten veranderen, ook de dienstverlening dwars door de organisatie heen. De Coronacrisis heeft deze ontwikkeling versneld. Daar zullen we op moeten inspelen. We zullen de komende jaren structureel moeten blijven werken aan onze ICT-systemen, informatieveiligheid, processen en gebouwen. En wel met de nodige centrale regie om de beperkt beschikbare middelen doeltreffend in te zetten.

We zijn sinds 2019 actief bezig met de versnelling van onze digitale transformatie. Dit doen we onder de noemer van het programma Virtueel Groningen. Dit heeft tot op heden onder andere geleid tot:

- Een actief platform voor burgerparticipatie (Stem van Groningen);
- Actieve betrokkenheid van inwoners bij onze dienstverleningsprocessen;
- Een nieuwe Kennisbank zodat inwoners beter en sneller geholpen kunnen worden;
- een intern leerplatform 'digivaardig in de gemeente' om onze digitale vaardigheid binnen onze organisatie te vergroten.

Het belang van investeringen op moderne dienstverlening neemt kortom alleen maar toe. We stellen daarom een Groninger Digitale Agenda met onze digitale ambities. In heldere taal en leesbaar voor onze inwoners. Ook brengen we de meerjarige financiële impact in beeld zodat we focus en scherpe keuzes kunnen maken.

Tegelijkertijd investeren we in 2022 in de grootste ambitie van het programma: de MijnGroningen omgeving waarin we één inwonersportaal maken voor alle producten en diensten. In 2022 willen we de eerste producten en diensten kunnen aanbieden.

Resultaten 2022

- Een Digitale Agenda die inzicht biedt in de uitdagingen op het gebied van digitalisering en dienstverlening;
- Inzicht in meerjarige financiële impact en keuzes;
- Het aanbieden van een aantal (eerste) producten en diensten via MijnGroningen.

Innovatie in administratievoering

Ontwikkelingen in administratievoering staan eveneens niet stil en volgen elkaar in hoog tempo op.

We zien dat de invloed van tech-bedrijven groeit. Dit bijvoorbeeld op het gebied dashboarding, particulier bankieren en kredietmanagement. Deze ontwikkelingen zullen de komende periode als versnellingsmotor fungeren om moderne oplossingen in te kunnen bedden in onze eigen processen. We werken aan een toekomst waarin technologie ons steeds beter ondersteunt in het digitaliseren van repeterende activiteiten, data-analyse en visualisaties.

Resultaten 2022

Voor 2022 ligt het accent op:

- De verdere inzet van virtuele robots die repeterende handmatige, administratieve handelingen overnemen;
- En verdergaande inzet van data-analyse om voorspellingen en onderzoek te doen.

Outsourcing ICT

De outsourcing van onze ICT gaat in 2022 een nieuwe fase in. De modernisering van de ICT-voorzieningen (van nieuwe pc's, de overgang naar Windows 10 tot en met de vervanging van de ICT-systemen) wordt in 2022 afgerond. Daarnaast heeft de consolidatie van de IT-dienstverlening door de leverancier zijn beslag gekregen. De opgedane ervaringen en daarbij gevraagde externe oordelen gebruiken we om te kijken naar welke strategie ten aanzien van de outsourcing voor de korte en langere termijn het beste is.

Resultaten 2022

- Herijkte sourcing strategie en indien aan de orde al deels uitvoering daarvan.

Strategische HR-agenda

De verwachting is dat werk zich de komende jaren compleet anders gaat ontwikkelen dan de laatste 50 jaar. Welk type ambtenaar en leiderschap hebben we in de toekomst nodig. HRM richt zich hierbij ook op de (mentale) gezondheid en vitaliteit van de werknemers. Aandacht zal er zijn voor leidinggeven op afstand. Hoe werk je optimaal samen? Hoe pik je bepaalde signalen op en zorg je ervoor dat werknemers betrokken blijven bij de organisatie?

De HR-strategie 2025 is er op gericht menskracht en talent te mobiliseren en te verbinden, waardoor de directies in staat zijn te sturen op het resultaat en de kwaliteit van hun werk. We richten ons in 2022 op drie hoofdthema's : duurzame inzetbaarheid, organisatieontwikkeling en diversiteit.

Organisatieontwikkeling

De geschetste ontwikkelingen op gebied van samenwerken, participatie en digitalisering vragen om andere competenties van ambtenaren en leidinggevendenden. Deze ontwikkelingen maken dat het nodig is om als werknemer ook zelf actief te blijven. Dit is ons uitgangspunt in onze nieuwe visie op leren en ontwikkelen. We startten in 2021 de Groninger academie met twee platformen: 'groningenleert.nl en digivaardig werken, deze laatste in samenwerking met de gemeenten Assen en Westerkwartier. Alle werknemers en leidinggevendenden hebben nu makkelijk toegang tot alle ontwikkelmogelijkheden die we aanbieden. Dit stimuleren we in 2022 verder met als doel verbetering van duurzame inzetbaarheid werknemers met regie op hun eigen loopbaan.

Resultaten 2022

- 75% van de werknemers neemt deel aan Groningenleert.nl;
- 50% van de werknemers in vaste dienst heeft de modules voor het digitaal rijbewijs gevolgd.

Diversiteit

In 2022 werken we verder aan een meer diverse en inclusieve organisatie. We gaan door met de uitwerking van het Charter Diversiteit, dat we in juni 2021 hebben ondertekend. Dat doen we onder andere door in te zetten op trainingen voor bewustwording van onbewuste vooroordelen, het benutten van verschillen in plaats van het zoeken naar gelijkheid en inclusief selecteren. Daarnaast gaan we onze arbeidsmarktstrategie richten op meer diversiteit en nemen we onze werving- en selectieprocedure onder de loep vanuit oogpunt van diversiteit en inclusie.

We continueren onze inzet om het aantal jonge medewerkers in onze organisatie te vergroten. We gaan een extra inspanning leveren om meer afspraakbanen te creëren.

Resultaten 2022

- 30% van de deelnemers aan sollicitatieprocedures heeft de training bewust zijn van onbewuste vooroordelen gevolgd;
- Het aantal afspraakbanen is 5 groter dan in 2021.

Arbeidsmarktstrategie

In 2022 willen wij voor de gemeente een duidelijk werkgevers merk (Employer Branding) hebben. Wat voor werkgever is de gemeente, wat inspireert de medewerkers die er werken en welke Identiteit, kernwaarden, ambities willen wij uitstralen. Deze zal een ook impuls moeten zijn voor het bereiken van de doelstellingen op het gebied van diversiteit en inclusie.

De arbeidsmarktstrategie zal niet alleen gaan over de externe markt, maar zeker ook over de interne markt en de interne mobiliteit. Wij willen de kwaliteiten van onze werknemers inzichtelijk hebben en hun kwaliteiten optimaal benutten voor de interne mobiliteit en tijdelijke klussen. Wij bieden daarmee onze werknemers volop ontwikkel mogelijkheden. Door meer inzet op interne mobiliteit en tijdelijke klussen door eigen werknemers blijven wij het saldo van de externe inhuur ook naar beheersen.

Resultaten 2022

- De respons op onze externe vacatures is 20% hoger dan in 2021
- De ervaren aantrekkelijkheid van de gemeente Groningen als werkgever is met 15% gestegen.

(Wettelijke) indicatoren en landelijke vergelijking

We verantwoorden in dit onderdeel de (wettelijke) indicatoren ten opzichte van voorgaande jaren en beoogde cijfers. Daar waar we expliciet op deze indicatoren kunnen en willen sturen, hebben we streefwaarden benoemd. Dit geldt bijvoorbeeld voor onze externe inhuur en overhead, oninbare facturen of bezwaartermijnen. Voor een aantal indicatoren rapporteren we zoals gebruikelijk achteraf.

De ambities voor 2022 hebben we gerelateerd aan de ambities en realisaties van voorgaande jaren. We hebben de ambities zodanig gesteld dat deze realiseerbaar tegelijkertijd ambitieus zijn. Voor het aantal stagiairs en trainees stelden we de ambitie bij naar beneden (200 in plaats van 250). We hebben sinds afgelopen jaar het Young Professional Programma voor de duur van 2 jaar. Omdat de instroom van stagiairs is teruggelopen (vermoedelijk vanwege Covid) is de realisatie in 2022 ook lager.

Wettelijke indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.022	1.036	1.097	n.v.t.	n.v.t.
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	14,3	12,7	11,7	n.v.t.	n.v.t.
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	13,9	12,6	11,4	n.v.t.	n.v.t.
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,40%	13,40%	14,50%	14,9%	14,0%
Overhead (% van de totale formatie)	10,80%	10,70%	9,60%	n.v.t.	n.v.t.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
% betalingen binnen wettelijke termijn	95%	93%	94%	90%	92%
% bezwaarprocedures afgehandeld binnen de wettelijke termijn	75%	73%	72%	85%	85%
% bezwaarschriften via informele weg	38%	48%	43,00%	40%	40%

% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen) *	81%	69%	38%	71%	61%
% oninbare facturen belastingen	0,40%	2,20%	0,79%	1,10%	1,1%
% oninbare facturen overig privaatrechtelijk	0,18%	0,15%	0,18%	0,15%	0,18%
% duurzame inkoop (aanbestedingen >50.000 euro)	100%	100%	100%	100%	100%
% lokale inkoop (binnen gemeente Groningen) - inkoopwaarde besteed bij leveranciers binnen de gemeente ten opzichte van de totale inkoopwaarde	39%	48,20%	40,10%	40%	45,0%
% regionale inkoop	53%	60,10%	55%	65%	70%
percentage aanbestedingen waarin afspraken worden gemaakt over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	35,30%	45,00%	35%	35%	35,0%
Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken	40	159	164	-	N.v.t.
Percentage melden (mogelijke) datalekken binnen 72 uur	100%	100%	100%	100%	100%
Instroom – aantal medewerkers in dienst	272	241	225		n.v.t.
Uitstroom – aantal medewerkers uit dienst	260	619	214		n.v.t.
Uitgaven persoonlijke ontwikkeling per medewerker x 1 euro	1.040	1.100	776	n.v.t.	n.v.t.
Ziekteverzuim	5,9%	6,5%	6,01%	6,3%	6,0%
Meldingsfrequentie	0,99	1,06	0,62	1	0,75
Aantal stagiairs en trainees	269	213	223	250	200
Interne mobiliteit - % medewerkers dat veranderd is van functie of afdeling ten opzichte van het totaal aantal medewerkers aan het begin van het jaar	3,04%	3,0%	2,9%	n.v.t.	n.v.t.
Aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een afspraakbaan	11	10	3	10	10
% vrouwen in leidinggevende posities	36,40%	37,4%	39,74%	n.v.t.	n.v.t.
% medewerkers onder 35 jaar	11,30%	13,0%	12,74%	n.v.t.	n.v.t.

*De cijfers van de indicator '% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen)' zijn met terugwerkende kracht tot en met 2018 gecorrigeerd. De omzettingen om niet worden nu meegenomen als afboeking.

Financiële positie

- 1. Samenvatting financieel beeld 2022-2025**
- 2. Financieel meerjarenbeeld**
- 3. Investerings- en financieringsstaat**
- 4. Reserves**
- 5. Voorzieningen**
- 6. Balans**
- 7. EMU-saldo**
- 8. Incidentele baten en lasten**
- 9. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen**

Samenvatting financieel beeld 2022-2025

In onderstaand overzicht staan de financiële consequenties samengevat van het financieel meerjarenbeeld, de financiële knelpunten en ambities en de dekkingsbronnen.

Financieel perspectief	2022	2023	2024	2025
Financieel meerjarenbeeld	2.053	1.675	2.901	15.350
Intensivering / opgaven	-23.742	-19.438	-18.720	-20.980
Hervormingen/ dekkingsbronnen	21.811	14.880	13.499	12.419
Saldo MJB te verrekenen met AR	122	-2.883	-2.320	6.789

In hoofdstuk Financieel meerjarenbeeld wordt ingegaan op de ontwikkeling van het meerjarenbeeld. Het startpunt is de meerjarenraming zoals opgenomen in de begroting 2021. Vervolgens worden ieder van de autonome ontwikkelingen vanaf de begroting 2021 toegelicht. Dit betreft de ontwikkelingen zoals opgenomen in de Voorjaarsbrief 2021 maar ook enkele nieuwe ontwikkelingen.

De intensivering en hervormingen zoals die in eerdere begrotingen zijn opgenomen voor de jaarschijven 2022-2025 maken onderdeel uit van het saldo van het meerjarenbeeld. De intensivering en hervormingen zoals opgenomen in de voorgaande begrotingen lichten we toe in de hoofdstuk Intensivering voorgaande jaren(reeds middelen voor gereserveerd in voorgaande jaren) en Hervormingen voorgaande jaren

Ook in 2022 t/m 2025 hebben we te maken met nieuwe opgaven waarvoor intensiveringsmiddelen beschikbaar zijn gesteld. Deze opgaven zijn opgenomen in het hoofdstuk Intensivering 2022-2025 en worden daar afzonderlijk per opgave toegelicht. Om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen stellen we in het hoofdstuk Hervormingen 2022-2025 een aantal maatregelen en hervormingen voor.

Financieel meerjarenbeeld

Bij de voorjaarsbrief 2021 hebben we het meerjarenbeeld voor de jaren 2022-2025 gepresenteerd. Het meerjarenbeeld is op onderdelen geactualiseerd in deze begroting naar aanleiding van aanvullende informatie. De ontwikkeling van het meerjarenbeeld sinds de begroting 2021 is daarmee als volgt:

	2022	2023	2024	2025
Meerjarenbeeld (begroting 2021)	0	0	0	13.117
<i>Nieuwe ontwikkelingen:</i>				
1. Uitvoering motie schoonmaak (voorbeklag)	-200	-244		
2. Ondersteuning Rekenkamer en griffie (voorbeklag)	-204	-204	-204	-204
3. Brandveiligheid	-90	-580	-90	-90
4. Proceskostenvergoeding belastingen	-175	-175	-175	-175
5. ODG - wijziging financieringsmodel/ asbesttaken	-124	-124	-124	-124
6. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)	-60	-120	-120	-120
7. Opslag FOG gemeentelijke objecten	250	250	250	250
<i>Jaarlijkse ontwikkelingen</i>				
8. Gemeentefonds – septembercirculaire 2020	1.413	1.460	2.576	2.988
9. BTW op riolering	-6	-6	-6	-20
10. Areaalontwikkeling fysiek	-94	-6	-5	30
11. Voorziening afkoopsom graven	10	9	12	17
12. Dividend Enaxis	908			
13. Investeringsprojecten - kapitaallasten				-840
14. Terugloop inkomsten geldigheid reisdocumenten	38	40	23	
15. Rente-effecten	-236	423	783	786
16. Nominale compensatie	849	839	399	-1.239
17. Belastingopbrengsten	-25	26	153	517
18. Terugloop kapitaallasten	-28	-51	-90	-113
19. Verbonden partijen	8	83	157	591

20. Gemeentefonds - meicirculaire 2021	1.223	-591	-2.572	-2.590
21. Migratie e-Suite en BurgerZaken Modules	-1.700	-326		
22. Wet open overheid				101
23. BUIG	296	972	1.934	2.468
Saldo meerjarenbeeld begroting 2022	2.053	1.675	2.901	15.350

1. Uitvoering motie schoonmaak

Er is een motie aangenomen om de schoonmakers zo snel als zorgvuldig mogelijk in dienst te nemen. Het inbesteden van de schoonmaak vraagt een langere voorbereiding dan de einddatum van de huidige schoonmaakcontracten. Om de periode tussen 1 november 2021 en de startdatum van inbestede schoonmaak te overbruggen zijn nieuwe contracten nodig. Gezien de financiële omvang moet hiervoor een Europese aanbesteding opgestart worden. In de aanbestedingsstukken wordt aangegeven dat we, na afloop van het contract, de schoonmaak inbesteden.

Parallel aan deze aanbesteding zal gestart worden met het opzetten van een nieuwe eigen schoonmaakorganisatie. De incidentele kosten bedragen in 2022 en 2023 respectievelijk 200 duizend euro en 244 duizend euro. De structurele kosten worden betrokken bij de opgaven.

2. Ondersteuning Rekenkamer en griffie

Eerder is er voorgesteld om een onderzoeker/ secretaris aan te stellen voor ondersteuning van de Rekenkamer Groningen. Daarnaast is voorgesteld de inrichting van de griffie aan te passen zodat deze passend is bij de taken en ambities van de raad. De kosten van beide ontwikkelingen bedragen 204 duizend euro vanaf 2022.

3. Brandveiligheid

Onderzoek of panden voldoen aan wettelijke eisen met betrekking tot brandveiligheid leidt tot aanvullend onderhoud en investeringskosten. Hiervoor is eerder al dekking voor beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2022 en 2023 zijn nog aanvullende investeringen nodig van 1,822 miljoen euro wat een kapitaallast van 90 duizend euro per jaar betekent. Daarnaast is er in 2023 nog 490 duizend euro nodig voor onderhoudskosten die niet geactiveerd mogen worden.

4. Proceskostenvergoeding belastingen

Het bedrag aan uitgekeerde proceskostenvergoeding is sterk gestegen. Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures tegen de WOZ-waarde voert, neemt toe. Deze bureaus werken gratis ('no-cure-no-pay'). Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten. De stijging van het aantal procedures en kostenvergoedingen leidt tot een structureel nadeel van 175 duizend euro vanaf 2022.

5. ODG wijziging financieringsmodel / asbesttaken

De Omgevingsdienst Groningen (ODG) voert voor ons een aantal taken uit op het gebied van vergunningverlening en toezicht milieu. Er is bij de ODG sprake van een ander financieringsmodel en er worden extra basistaken ingebracht vanwege wijzigingen in de wetgeving (Besluit Omgevingsrecht). Het inbrengen van deze extra taken is wettelijk verplicht, maar de exacte omvang, wijze van uitvoering hiervan en de bijbehorende kosten staan nog niet vast. Op dit moment verwachten we 124 duizend euro aan meerkosten vanaf 2022 voor asbesttaken. Na invoering van de Omgevingswet zijn we naar verwachting verplicht nog meer taken over te dragen. Omdat het exacte bedrag dat hiermee samenhangt nog onzeker is wordt dit later in het meerjarenbeeld verwerkt.

6. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Doelstelling van de Wkb is het verhogen van de bouwkwaliteit en het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten. De wet wordt stapsgewijs ingevoerd: als eerste met eenvoudige bouwwerken: gevolgklasse 1. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken.

Met de invoering van gevolgklasse 1 van de Wkb vervallen taken die uit leges worden bekostigd. Daarvoor in de plaats komen behandeling-, juridische en inspectiekosten die niet uit leges bekostigd mogen worden. De kosten hiervan bedragen hiervan 80 duizend euro structureel en 40 duizend euro incidenteel per jaar tot en met 2025. De invoering van de Wkb is tegelijkertijd met de invoering van de omgevingswet en gaat in op 1 juli 2022. De kosten zijn daarom 60 duizend euro in 2022.

7. Opslag FOG gemeentelijke objecten

Er wordt een opslag van 6% geheven op de OZB van alle niet woningen voor 'Fonds Ondernemend Groningen' (FOG). Deze opslag wordt ook geheven over gemeentelijke objecten, maar niet uitgekeerd aan dit fonds. We ramen deze opbrengst structureel waardoor het niet meer in het rekeningresultaat valt. De opbrengst is 250 duizend euro vanaf 2022.

8. Gemeentefonds – septembercirculaire 2020

In het bestuurlijk overleg met het Rijk is afgesproken om het accres in 2020 en 2021 te bevriezen op de stand van de Voorjaarsnota 2020. Ook vanaf 2023 is door de fondsbeheerders de stand van het accres bevroren op de stand. Met een nieuw kabinet worden afspraken gemaakt hoe en wanneer de normeringssystematiek weer in werking treedt. In de septembercirculaire is er dus geen sprake van een accres. Het voordelige resultaat vanaf 2022 ontstaat door de actualisatie van maatstaven (OZB-belastingcapaciteit, de ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, omgevingadressendichtheid, medicijngebruik (met drempel) en diverse andere maatstaven.

9. BTW op riolering

De BTW compensatie op riolering is naar verwachting iets lager. Voor 2022 t/m 2024 betekent dit een nadeel van 6 duizend euro per jaar en vanaf 2025 is dit een nadeel van 20 duizend euro per jaar. Dit wordt veroorzaakt door een iets lager volume aan investeringen in het riool dan was begroot.

10. Areaalontwikkeling fysiek

De benodigde budgetten voor het onderhoud aan de openbare ruimte door ontwikkelingen in het areaal is geactualiseerd ten opzichte van de begroting 2021. In 2022 leidt dit tot een nadeel van 94 duizend euro dat daarna afloopt en in 2025 tot een voordeel van 30 duizend euro leidt.

11. Voorziening afkoopsom graven

Het afgekochte grafonderhoud loopt via een voorziening, conform voorschriften van het BBV. Jaarlijks vindt er een onttrekking aan de voorziening plaats ter hoogte van het in dat jaar benodigde onderhoudsbedrag. Daarnaast storten we jaarlijks een bedrag bij voor een (nieuw tiende) jaar. De hoogte van deze jaarlijkse bijstorting wordt elk jaar, bij het opstellen van de begroting, geactualiseerd op basis van gedetailleerde overzichten van al het afgekochte onderhoud. De voorziening moet in de jaarrekening van voldoende omvang zijn om de kosten voor de komende tien jaren te kunnen dekken. Dit betekent een verwachte lagere dotatie aan de voorziening in ieder van de jaren van ongeveer 10 duizend euro per jaar.

12. Dividend Enexis

In 2022 is sprake van een incidenteel voordeel omdat we het verwachte dividend over onze Enexis aandelen van 908 duizend euro hebben verwerkt. (Het dividend is incidenteel geraamd omdat we in ons weerstandsvermogen rekening hebben gehouden met de opbrengst van een eventuele verkoop).

13. Investeringsprojecten – kapitaallasten

In de begroting 2019 zijn investeringsprojecten opgenomen bij de opgaven waarvan de kapitaallasten jaarlijks toenemen. De toename van de kapitaallasten voor de jaarschijf 2025 betreft:

Toename Kapitaallasten Investeringsprojecten 2025 (Bedragen x 1.000 euro)	Bedrag
Binnenstad	180
Stadshavens	200
Suikerunie	460
Totaal	840

14. Terugloop inkomsten in verband met geldigheid reisdocumenten

In 2014 is de geldigheidsduur van reisdocumenten verlengd van 5 naar 10 jaar. Als gevolg hiervan lopen de inkomsten terug. Een deel van de derving van inkomsten wordt goedgemaakt door de personele capaciteit aan te passen aan de productie. De inschatting is geactualiseerd en leidt tot een voordeel van 38 duizend euro in 2022, 40 duizend euro in 2023 en een voordeel van 23 duizend euro in 2024.

15. Rente-effecten

Alle rentelasten die we betalen aan geldverstrekkers worden jaarlijks doorbelast aan de diverse gemeentelijke activiteiten. Het percentage dat we hiervoor gebruiken is het Rente Omslag Percentage (ROP). Met ingang van 2019 is de rentesystematiek aangepast op basis van gewijzigde regelgeving (BBV). Voor het betreffende begrotingsjaar wordt sindsdien gerekend met een renteresultaat van nul (eerder werd 4-jaarlijks een neutraal renteresultaat bepaald). Voor 2022 gaan we uit van een ROP van 1,5% (dit was in 2021: 1,7%) en ook voor de opvolgende jaren voorzien we een daling van de rentelasten (ROP). De rente effecten leiden tot een nadelige bijstelling van 236 duizend euro in 2022 en lopen vervolgens op tot een voordeel van 786 duizend euro in 2025.

De oorzaak van de positieve rente-effecten vanaf 2023 is vooral gelegen in het feit dat we voor alle jaren uitgaan van een rentepercentage op nieuw aan te trekken leningen van 0,75 %, terwijl we in de begroting 2021 nog rekenden met een percentage van 0,95 %. Het nadeel in 2022 heeft te maken met volume-effecten: er wordt gedurende het jaar 2022 naar verwachting relatief veel geïnvesteerd. De hieruit voortvloeiende rentelasten kunnen op basis van de BBV-regels alleen met vertraging worden toegerekend aan de taakvelden.

16. Nominale ontwikkelingen

De nominale compensatie is bedoeld om de koopkracht van de gemeentelijke budgetten op niveau te houden. De nominale compensatie wordt bepaald op basis van een gewogen gemiddelde van de verwachte loon- en prijsontwikkeling. De nacalculatie van de nominale compensatie over 2020 en 2021 leiden tot een structurele bijstelling van -1,5 miljoen euro vanaf 2022. Dit wordt veroorzaakt door een hogere loonontwikkeling in 2021. In 2022 is de loonontwikkeling lager dan geraamd en leidt tot een voordelige bijstelling van 2,3 miljoen euro. Het saldo van beide effecten leidt tot een voordelige bijstelling van 0,8 miljoen euro in 2022. Voor 2023 blijft de nominale ontwikkeling gelijk maar in 2024 en 2025 is er een hogere nominale compensatie voorzien waardoor het resultaat in 2024 daalt tot 0,4 miljoen euro en tot -1,2 miljoen euro in 2025.

17. Belastingopbrengsten

Het tariefstijgingspercentage wordt berekend op basis van de nominale compensatie. Door een lagere nominale compensatie daalt het tariefstijgingspercentage in 2022 tot 1,80% (was 1,98%). Ook meerjarig is de indexatie geactualiseerd op basis van de verwachte nominale compensatie en dit leidt met name in 2025 tot hogere opbrengsten (de indexatie is in 2025 1,98% waar 1,66% was geraamd).

De opbrengst van de hondenbelasting in Haren en Ten Boer was nog niet in de raming betrokken en leidt tot een voordeel van 80 duizend euro structureel (*). Hogere precariobelastingen door de bouw van waterwoningen in Meerstad en containerwoningen voor studentenhuysvesting betekenen een voordeel van 20 duizend euro structureel. Per saldo leidt de actualisatie van belastingopbrengsten tot een nadeel van 25 duizend euro in 2022 dat vervolgens oploopt tot een voordeel van 517 duizend euro in 2025.

(*) Bij de afschaffing van de hondenbelasting is dit betrokken bij de raming van de OZB-opbrengsten.

18. Terugloop kapitaallasten

Dit betreft specifieke investeringen waarvan de afnemende kapitaallasten terugvallen ten gunste van het meerjarenbeeld. Bij de begroting 2021 is voor de terugloop kapitaallasten gerekend met een rente-omslagpercentage (ROP) van 1,7 procent. Voor 2022 is het ROP verlaagd naar 1,5 procent. De jaarlijkse rentecomponent die vrijvalt is daarmee zo'n 0,1 miljoen euro per jaar lager geworden.

19. Verbonden partijen

De bijdrage aan de verbonden partijen Groninger Archieven, PG&Z en Veiligheidsregio Groningen is geactualiseerd. De bijdrage is gebaseerd op de ontwerpbegrotingen van de verbonden partijen. Het betreft de loon- en prijsontwikkelingen en mutaties in verdeelsleutels. Door het indienen van een zienswijze is er de mogelijkheid om te reageren op de voorgestelde ontwerpbegroting van een verbonden partij. Dit leidt tot een voordeel van 8 duizend euro in 2022, 83 duizend euro in 2023, 157 duizend euro in 2024 en 591 duizend euro in 2025. Voor 2025 wordt het voordeel voor 0,5 miljoen euro veroorzaakt door het wegvallen van de pensioenreservering bij de Veiligheidsregio Groningen omdat hiervoor inmiddels een voorziening is gevormd.

20. Gemeentefonds – meicirculaire 2021

We hebben de raming van de algemene uitkering gemeentefonds geactualiseerd op basis van de informatie van de meicirculaire 2021. Voor de jaren vanaf 2022 is het accres conform afspraken geactualiseerd op basis van de bestaande normeringssystematiek. Een lagere ontwikkeling van lonen en prijzen leidt tot een neerwaartse bijstelling van het accres.

De ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds blijkt hoger te zijn dan eerder was geraamd. In onze meerjarenraming houden we rekening met deze ruimte onder het plafond BCF en dit leidt overeenkomstig tot een voordelige bijstelling vanaf 2022.

Daarnaast zijn maatstafgegevens geactualiseerd ten opzichte van de septembercirculaire 2021. De belangrijkste aanpassingen betreffen de maatstaven gerelateerd aan het aantal bijstandsontvangers, inwoners, woonruimten en de omgevingsadressendichtheid.

Per saldo leiden bovengenoemde ontwikkelingen tot een voordeel van 1,2 miljoen euro in 2022, een nadeel van 591 duizend euro in 2023 en een nadeel van 2,6 miljoen euro vanaf 2024.

21. Migratie e-Suite en BurgerZaken Modules

Wij maken gebruik van het zaakstelsel e-Suite en van BurgerZaken Modules. De overeenkomsten voor beide systemen lopen op 1 juli 2023 af en zijn van rechtswege niet langer te verlengen. Beide systemen moeten voor 1 juli 2023 zijn vervangen via een Europese aanbesteding. Wij zijn van plan aan te sluiten bij het Dimpact transitieprogramma voor de vervanging van de e-Suite en BZM. De incidentele kosten voor de migratie e-Suite en BurgerZaken Modules voor 2022 en 2023 bedragen respectievelijk 1,7 miljoen euro en 326 duizend euro.

22. Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel één transparante overheid en verantwoording door die overheden te bevorderen, door te verplichten zo veel mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken. We implementeren de Woo op het ambitieniveau Basis. Hierdoor kan een deel van rijksmiddelen die in de meicirculaire 2021 beschikbaar zijn gesteld vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. De vrijval bedraagt 101 duizend euro in 2025.

23. BUIG

Het verwachte tekort op de BUIG is geactualiseerd. Het beeld is dat de gevolgen van de coronacrisis in Groningen minder groot zijn dan gemiddeld in Nederland. Een verwachte toename van het budgetaandeel vanaf 2021 en een verwachte afname van het aandeel in de macro-uitgaven leiden tot een lager verwacht tekort op de BUIG. Voor 2022 wordt een tekort op de BUIG verwacht van 13,6 miljoen euro. Hierbij is rekening gehouden met een bijdrage vanuit de vangnetuitkering (1,0 miljoen euro) en de effecten van het nieuwe werk-

en scholingsprogramma. Ten opzichte van de begroting 2021 betekent dit een lager tekort van 0,3 miljoen euro. Het verwachte tekort daalt verder in de jaren daarna. Ten opzichte van de begroting 2021 wordt in 2025 een lager tekort verwacht van afgerond 2,5 miljoen euro.

Het nieuwe werk- en scholingsprogramma heeft een looptijd van vier jaar. In deze periode investeren we in totaal 9,3 miljoen euro; jaarlijks 2,2 miljoen euro en in het eerste jaar komt daar nog een half miljoen euro bij vanuit het vorige werkprogramma. We willen vooral inzetten op mensen die ver van de basis van de arbeidsmarkt afstaan en die zonder onze steun niet profiteren van de aantrekkende economie.

Deze investering dekking we voor 7,75 miljoen euro uit middelen uit het aanvullend sociaal pakket dat het kabinet beschikbaar heeft gesteld. Het grootste deel zit al in de begroting en valt vrij bij de jaarrekening 2021.

De resterende dekking is afkomstig uit REACT-EU (1,2 miljoen euro) en reguliere re-integratiemiddelen begroting 2022 (350 duizend euro). Eind van dit jaar leggen we een voorstel met betrekking tot het werk- en scholingsprogramma voor aan de raad.

Intensiveringen voorgaande jaren

Intensiveringen voorgaande begrotingen	Begroting	Deel programma	I/S	2022	2023	2024
1. Werklocaties	2019	1.1	I	-200		
Werklocaties	2019	1.1	S	-115	-115	-115
2. Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	2019	1.2	I	-250		
3. Kapitaallasten binnenstad	2019	1.2	S	-180	-180	-180
4. Fietsparkeren	2021	1.2	I	-600	-600	-600
5. Stadshavens	2019	1.3	S	-200	-200	-200
6. Energie	2019	1.3	I	-1.150		
7. Erfgoed	2019	2.1	I	-100		
8. Plankosten	2019	2.1	I	-50		
9. Stadsbeheer proef	2019	2.1	I	-125		
10. Groot onderhoud en vervangingen	2020	2.1	S	-52	-94	-94
11. Vervangingsinvesteringen Groen en	2021	2.1	S	-116	-208	-464
aanvullend groot onderhoud	2021	2.1	I			-360
12. Aanpak gele stenen binnenstad	2021	2.1	S	-37	-37	-37
13. Apparaatskosten Wet bodembescherming	2021	2.1	I	p.m.	p.m.	p.m.
14. Veiligheidsregio Groningen - pensioen vz.	2021	2.2	I	-1.149	-1.149	-677
15. Basisbaan	2019	3.1	I	-700		
16. Intensivering begeleiding en participatie	2019	3.1	S	500	500	500
17. Meer geld voor minder armoede	2020	3.1	I	-30	-30	
18. Tekort BUIG	2020	3.1	S	-800	-1.100	-1.100
19. Tekort BUIG	2021	3.1	S		-100	-500
20. Begeleiding vergunninghouders	2021	3.1	I	-209	-72	
21. Vervanging SW sleutelfunctionarissen	2021	3.1	S	-189	-233	-522
22. Wet schuldhulpverlening	2021	3.1	S	p.m.	p.m.	p.m.
23. Subsidies beheer & accommodaties	2019	3.3	I	-25		
24. Terugdringen zorgkosten	2019	3.3	S	75	75	75
25. Aanpak problematische doelgroepen	2019	3.3	I	-98		
26. Problematische jeugdgroepen	2021	3.3	I	-165		
27. Zorgkosten Wmo	2020	3.3	S	1.979	-135	-135

28. Zorgkosten Jeugd	2020	3.3	S	800	2.000	2.000
29. Wmo beschermd wonen	2021	3.3	S	p.m.	p.m.	p.m.
30. Wmo volumegroei	2021	3.3	S	-167	-158	-148
31. Wmo overig	2021	3.3	S	160	-89	-336
32. Vervanging kunstgrasvelden	2019	3.4	S	-3	-3	-3
33. Vervanging kunstgrasvelden	2020	3.4	S	-185	-222	-222
Vervanging kunstgrasvelden	2020	3.4	I	-517	-200	
34. Vertraging en gedeeltelijk niet realiseren bezuinigingen DMO	2021	3. ...	S	-221	-257	-257
35. Digitale dienstverlening	2019	4.1	I	-220		
36. Wijkvernieuwing (sociaal/ruimtelijk)	2019	4.2	I	-4.000		
37. Gebiedsgericht werken	2019	4.2	I	-2.150		
Gebiedsgericht werken Haren & ten Boer	2019	4.2	I	-1.075		
38. Niet realiseren oude taakstellingen	2020	4.2	I	-468	41	
39. Compensatie OZB nw Haren en ten Boer	2019	4.3	I	-540		
40. Vrijval herindelingsbudget wsv	2021	4.3	I	-1.644		
Vrijval herindelingsbudget wsv	2021	4.3	I	1.644		
41. Generatiepact	2021	4.3	S	45	120	100
42. Digitale archiefbestanden	2019	4.4	I	-140		
43. Huisvesting Iederz	2020	4.4	S	-400	-1.400	-1.400
44. Vereenvoudiging financiële administratie	2021	4.4	I	-153	-77	
45. Financiering datawarehouse	2021	4.4	I	-158	-142	-125
46. Formatie functioneel beheer	2021	4.4	I	-333	-317	-300
47. Huisvesting huur Tromphuis	2021	4.4	S	-110	-110	-110
48. Niet realiseren hervorming 2020: AOW uitstroom	2021	divers				406
Totaal opgaven voorgaande jaren				-13.821	-4.492	-4.804

1. Werklocaties

Groningen groeit , niet alleen in aantal inwoners maar ook in aantal banen. Onze regiofunctie neemt toe en daarmee de druk op de stedelijke regionale voorzieningen. De economie verandert continu. Bedrijven zijn gemiddeld kleiner, zijn meer gericht op (kennisintensieve) dienstverlening, werken samen aan opdrachten en innoveren met de kennisinstellingen en andere bedrijven in plaats achter gesloten deuren. We worden steeds internationaler (met studenten en kenniswerkers), maar ook steeds drukker met bezoekers en toeristen. Ondertussen neemt de druk op de kantorenmarkt, horeca-, leisuremarkt en detailhandelsruimte en bedrijfsruimtemarkt verder toe. Willen we deze (ruimtelijk-) economische groei (blijven) accommoderen en een aantrekkelijk vestigingsklimaat houden dan staan we komende jaren voor een investeringsopgave om: 1. De groei te blijven faciliteren, 2. Een aantrekkelijke vestigingsplaats te blijven, en 3. Flexibel en wendbaar te kunnen inspelen op de veranderende economie. We creëren investeringsruimte voor verbetering van het vestigingsklimaat, in het bijzonder ontwikkelen we een visie op het profiel van bedrijventerreinen. We werken daarbij samen met de regio om het aanbod goed op de vraag af te stemmen. We stellen in 2020 125 duizend euro structureel beschikbaar oplopend tot 380 duizend euro in 2022. Daarnaast stellen we incidentele middelen beschikbaar (2021: 350 duizend euro en 2022: 200 duizend euro).

2. Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen

We treffen tijdelijke maatregelen voor fietsenstallingen gezien de ervaren hinder van gestalde fietsen in de openbare ruimte. We stellen 3250 duizend euro in 2022 beschikbaar voor tijdelijke maatregelen fietsenstallingen.

3. Kapitaallasten binnenstad

Het visiedocument Bestemming Binnenstad is vertaald in een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen. Dit uitvoeringsprogramma is door uw raad vastgesteld en jaarlijks actualiseren we het programma. Bij de actualisatie is het aantal projecten toegenomen en is een kostenraming opgenomen voor een aantal projecten die eerder nog niet was uitgewerkt. Het betreft bijvoorbeeld onze ambities voor de Grote Markt, aanlooproute Sontplein, gebiedsontwikkeling Noordwand, et cetera. We stellen voor tot en met 2022 ieder jaar 180 duizend euro structureel hiervoor beschikbaar te stellen. (Bij de begroting 2021 is bij hervorming 34 het beschikbare bedrag voor de binnenstad structureel verlaagd met 200 duizend euro vanaf 2020).

4. Fietsparkeren

Wij willen ervoor zorgen dat het voor iedereen prettig verblijven is in onze binnenstad. Daarom is het juist in de binnenstad van belang dat fietsen op de geëigende plek worden gestald. Er zijn daarom extra middelen nodig voor fietsstewards, de handhaving op de maximale parkeerduur en verkeerd gestalde fietsen. Voor fietsstewards zijn incidentele middelen beschikbaar in 2020 en 2021. Verder is voor de handhaving op maximale parkeerduur en voor handhaving op fout gestalde fietsen in het gebied rond het Forum, de Poelestraat en Peperstraat extra inzet nodig. In de opgaven houden we rekening met 600 duizend euro in 2022 t/m 2024.

5. Stadshavens

Uw raad heeft in april 2018 opdracht gegeven om voor deelgebied 1 (het gebied tussen Sontweg en Damsterdiep) een stedenbouwkundig plan en een daarbij horende gebiedsbegroting op te stellen. Gezien het belang dat we toekennen aan het beschikbaar krijgen van gemengde woon-/werklocaties en de vraag in de markt, stellen we voor deze ontwikkeling door te zetten. De kosten voor de bodemsanering en de niet aan de grondexploitatie toe te rekenen kosten schatten we op 20 tot 60 miljoen euro. We houden rekening met het tekort door vanaf 2020 cumulatief jaarlijks 200 duizend euro beschikbaar stellen. Vanaf de jaarschijf 2023 wordt de extra kapitaallast betrokken bij de actualisatie van het meerjarenbeeld.

6. Energie

Uw raad heeft in het beleid (warmtevisie/routekaart) vastgesteld dat de gemeente een grotere rol moet hebben dan alleen regie voeren over de transitie in de bebouwde omgeving. De gemeente zou ook een rol moeten hebben van medefinancier en mede-investeerder, naast Rijk, corporaties, particulieren en bedrijfsleven. Achtergrond is de door de raad vastgestelde ambitie dat Groningen CO₂-neutraal is in 2035. We zetten daarom in op verschillende onderdelen. Zo maken we wijkenergieplannen in opdracht van het Rijk in de transitie naar aardgasloze wijken, zonder dat daar op dit moment nog middelen tegenover staan. We nemen deel aan de Regionale Energiestrategie, naast onze eigen inzet stelt ook het Rijk hiervoor middelen beschikbaar. We zetten middelen in voor het Windplatform en het Masterplan energie-landschap Meerstad Noord. We stellen hiervoor 1,15 miljoen euro beschikbaar in 2022.

7. Erfgoed

De geschiedenis van onze gemeente zegt iets over onze identiteit. Wij koesteren onze cultuurhistorie: de monumenten, de landschappen en de archeologie. Voor het uitvoeren van de erfgoednota stellen we 100 duizend euro per jaar beschikbaar in 2022.

8. Plankosten

We stellen in 2022 per 50 duizend euro beschikbaar voor plankosten. Dit zijn kosten voor het werken aan projecten die we niet direct vanuit het programma Leefkwaliteit initiëren, maar waar we wel plankosten

moeten maken (inzet projectleider, ontwerper of andere adviseur) om extra groen of een impuls in de openbare ruimte voor elkaar te krijgen.

9. Stadsbeheer proef

Een belangrijk deel van het onderhoud in de gemeente wordt momenteel uitgevoerd door circa 260 medewerkers die vallen onder de Wet Sociale Werkvoorziening. Met het van kracht worden van de Participatiewet is vanaf 2015 nieuwe instroom binnen deze groep niet meer mogelijk en neemt het aantal medewerkers binnen deze groep af. We vinden het onverminderd belangrijk om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een plek te bieden in het onderhoud van de gemeente en zoeken daarom naar andere vormen. In 2019 is gestart met de concrete uitwerking van een proef. We stellen in 2022 voor deze proef 125 duizend euro beschikbaar.

10. Groot onderhoud en vervangingen

De komende jaren zijn diverse voorzieningen in de openbare ruimte aan vervanging toe. Of omdat de kosten voor onderhoud in de eindfase te hoog worden of omdat de voorziening echt 'op' is. Via voorgaande begrotingen zijn meerjarig budgetten gereserveerd voor aanvullend groot onderhoud en vervangingen. Het betreft een structurele component voor vervangingsinvesteringen en een incidentele component voor groot onderhoud. Het gaat om vervanging en groot onderhoud van het openbaar lichtnet, beweegbare bruggen en viaducten, verharding, speeltoestellen en openbare recreatievoorzieningen.

11. Vervangingsinvesteringen Groen en aanvullend groot onderhoud

Er zijn aanvullende middelen nodig voor het vervangen van bomen (mede als gevolg van ziekte) en speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Deze kosten kunnen niet binnen de bestaande onderhoudsmiddelen worden opgevangen. Het meerjaren investeringsprogramma wordt jaarlijks betrokken bij de begrotingsvoorbereiding. We stellen incidenteel 360 duizend euro beschikbaar in 2024. Voor 2022 wordt 116 duizend structureel beschikbaar gesteld dat oploopt tot 464 duizend euro in 2024.

12. Aanpak gladheid gele stenen binnenstad

Alle gele stenen in de binnenstad worden vervangen in de periode 2018-2022. Deze operatie vergt – zoals aangegeven in de begroting 2018 – een totale investering van 8,6 miljoen euro. De restant investering in 2022 bedraagt 820 duizend euro (kapitaallasten: 37 duizend euro).

13. Apparaatskosten Wet bodemsanering

Tot en met 2020 ontvangen we van het Rijk middelen om de wettelijke taken die voortkomen uit Wet bodembescherming uit te kunnen voeren. Dit is geregeld in het 2e Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020, dat is ondertekend door het Rijk, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen. Voor de uitvoering van de wettelijke taken is 560 duizend euro beschikbaar. Daarnaast is er 140 duizend euro beschikbaar voor wettelijke taken die door de Omgevingsdienst Groningen (ODG) worden uitgevoerd. Met het aflopen van het convenant in 2020 vervalt ook de dekking van onze uitvoeringskosten en de inzet van de Omgevingsdienst Groningen. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over middelen die vanuit het Rijk beschikbaar komen. Hierover wordt met de convenantpartijen nog overlegd. Het niet ontvangen van middelen is opgenomen onder de risico's.

14. Veiligheidsregio Groningen – pensioenvoorziening

De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen. Op basis van de wet- en regelgeving dient dit eigen vermogen te worden weggewerkt. We stellen 1,149 miljoen euro beschikbaar in 2022 t/m 2023 en 677 duizend euro in 2024.

15. Basisbaan

Voor mensen die nauwelijks een kans maken op de arbeidsmarkt experimenteren we de komende jaren met de basisbaan binnen verschillende sectoren, bijvoorbeeld ondersteunende taken in de wijk. Met de basisbaan willen we ook deze mensen perspectief bieden. In 2019 stelden we 250 duizend euro beschikbaar. In 2020 t/m 2022 stellen we jaarlijks 700 duizend euro beschikbaar.

16. Intensivering begeleiding en participatie

We ontwikkelen een nieuw werkprogramma dat uitgaat van positief individueel maatwerk. We willen hiermee de instroom in de bijstand beperken en de uitstroom uit de bijstand versnellen. Een scan van de arbeidsmarktwaarde maakt deel uit van de intake. Als het na 3 maanden niet gelukt is om werk te vinden, komt het Ontwikkelhuis in beeld. Hier wordt scholing en re-integratie geboden. Voor 2020 gaan we uit van extra kosten voor de intensivering van 2 miljoen euro dat jaarlijks afneemt met 500 duizend euro tot 1 miljoen euro vanaf 2022.

17. Meer geld voor minder armoede

We stellen in 2020 t/m 2023 jaarlijks 30 duizend euro beschikbaar voor belangrijke voorzieningen voor minima zoals de maaltijdvoorziening.

18. Tekort BUIG

In onze raming voor 2020 gingen we ervan uit dat de relatief positieve ontwikkeling van onze bijstandsuitgaven zich zou voortzetten. Ons aandeel in de landelijke bijstandsuitgaven was de afgelopen jaren afgenomen en ook waren er extra middelen beschikbaar gesteld om de bijstandsuitgaven nog verder te verlagen. In afwijking van wat we hadden gedacht, is ons aandeel verslechterd. De stijging van ons uitgavenaandeel heeft een negatief effect op het voorspelde tekort op de BUIG. Dit neemt fors toe en bedraagt meer dan 7,5% van het toegekende budget zodat we weer in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. Bij de begroting 2020 is daarom nog eens 5,8 miljoen euro beschikbaar gesteld dat met 1,3 miljoen toeneemt tot een tekort van 7,1 miljoen euro in 2021. Daarna loopt het nadelige tekort op tot 7,9 miljoen euro in 2022 en 8,2 miljoen euro in 2023.

19. Tekort BUIG

Het verwachte tekort op de BUIG is geactualiseerd naar aanleiding van het voorlopig budget 2020. Door een daling van ons aandeel in het macrobudget en een negatieve bijstelling van het macrobudget naar aanleiding van de lagere realisaties van het aantal uitkeringen in 2019 stijgt ons tekort op de BUIG. Voor 2021 wordt een tekort op de BUIG verwacht van 14,1 miljoen euro. Hierbij is rekening gehouden met een bijdrage vanuit de vangnetuitkering en de effecten van het werkprogramma. Ten opzichte van de begroting 2020 betekent dit een extra tekort van 1,5 miljoen euro in 2021. Het extra tekort loopt met 100 duizend euro op in 2023 en met 500 duizend euro vanaf 2024.

20. Begeleiding vergunninghouders

De verwachting is dat we vanaf 2021 een nieuwe opgave krijgen, namelijk de Veranderopgave Inburgering. Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor de regie op de uitvoering van de inburgering. We verwachten de extra inzet op de begeleiding vergunninghouders te kunnen dekken uit een nog te ontvangen rijksbijdrage.

21. Vervanging SW-sleutelfunctionarissen

In het beschutte bedrijf worden momenteel circa 47 sleutelfuncties ingevuld door SW-medewerkers. Het betreft medewerkers in de functie van werkleider, begeleider, onderhoudsmedewerker, magazijnmedewerker en ondersteuning personeelszaken. Doordat de oude SW wordt afgebouwd en de nieuwe instroom minder potentieel bevat zullen op termijn voor deze functies géén SW-medewerkers meer beschikbaar zijn. Hierdoor moeten we deze functies ambtelijk invullen. Dit leidt tot hogere kosten. In de periode 2021 – 2025 betreft dit 21 medewerkers. We onderzoeken mogelijkheden om geschikt personeel te vinden in andere gesubsidieerde doelgroepen. Ook de functie van orderbegeleider zal vanaf 2021 uitgebreid worden. Vooralsnog houden we rekening met een opgave vanaf 2022 van 189 duizend euro oplopend naar 522 duizend euro in 2024.

23. Subsidies beheer & accommodaties

Buurtcentra zijn van belang voor de sociale cohesie. Met de komst van de WIJ en het GON zijn er algemene, laagdrempelige voorzieningen in de wijk hard nodig. Bij een aantal accommodaties kennen we knelpunten. We stellen 25 duizend euro beschikbaar in 2022.

24. Terugdringen zorgkosten (inkoop jeugd, WIJ & OJG)

Om positieve lange termijneffecten te kunnen realiseren hebben we meerdere maatregelen in beeld gebracht. Hierbij zetten we in op een intensieve samenwerking met de diverse instellingen. De maatregelen zijn er mede op gericht de zorgkosten te beheersen. Voor de kosten van het uitvoeren van de maatregelen stellen we 225 duizend euro structureel beschikbaar in 2021 aflopend naar 150 duizend euro structureel vanaf 2022. Concreet gaat het hierom de invoering van de Ondersteuner Jeugd en Gezin in de WIJ-teams en de huisartsenpraktijken.

25. Aanpak problematische doelgroepen

We zien knelpunten bij aanpak van problematische doelgroepen: Het gaat om personen met verward gedrag, doelgroep bij afbouw Toppelzone en ex-gedetineerden. Daarnaast is er een incidenteel knelpunt bij Bed, Bad en Brood. We stellen 98 duizend euro beschikbaar in 2022 om de knelpunten aan te pakken.

26. Problematische jeugdgroepen

Op basis van ervaringen met problematische jeugdgroepen, signaleren wij bepaalde ontwikkelingen die vragen om een bredere aanpak met inzet van meer jeugdstraatwerkers en jeugd BOA's. We zien onder andere een groei in het aantal en omvang van groepen met forse criminele en gewelddadige gedragingen. Daarnaast zien we dat binnen jeugdgroepen, subgroepen ontstaan die elkaar (met geweld) bestrijden en dat groepen mobieler en ongrijpbaarder lijken te worden. Voor een bredere aanpak is een extra budget van 165 duizend euro nodig voor 2022. In de uitwerking van de regiodeal wordt ook aandacht geschonken aan problematische wijken en kwetsbare jongeren.

27/28. Zorgkosten Wmo en Jeugd

De stijging van de zorgkosten Jeugd wordt naast stijging van de tarieven veroorzaakt door de groei van het aantal cliënten in combinatie met een verschuiving naar zwaardere zorg. Het college vult de extra tekorten op WMO en Jeugd in de begroting ten opzichte van het coalitieakkoord aan. Dit gaat om een bedrag van rond de 1 miljoen euro voor WMO en een bedrag variërend van 3,7 tot 6,1 miljoen euro voor Jeugd. Hierbij wordt er vanaf 2021 echter geen rekening gehouden met de volumegroei. Dit hangt samen met een afspraak tussen het Rijk en de VNG waardoor de gemeente Groningen compensatie van het Rijk verwacht voor de volumegroei.

29. Wmo beschermd wonen

Er gebeurt heel veel tegelijk op het gebied van Beschermd wonen. De (financiële) verantwoordelijkheid van cliënten verschuift door decentralisatie en woonplaatsbeginsel. De Wlz cliënten gaan uit BW. En er is een nieuw objectief verdeelmodel op basis van instroomcijfers gemaakt. De uitkomsten van dat model zijn nog niet gepubliceerd, maar moeten straks worden afgezet tegen de huidige kosten minus kosten voor WLZ cliënten. Ook die laatste is nog niet bekend. Ten slotte komen er twee ingroeipaden voor de nieuwe financiering. Al deze wijzigingen maken het voorspellen van het budget en de kosten Beschermd Wonen voor komende jaren lastig.

30/31. Wmo volumegroei en overig

De raming van de zorgkosten in het kader van de WMO hebben betrekking op de door de gemeente gecontracteerde zorg (ZIN) en de verstrekking van persoonsgebonden budgetten. Daarnaast zijn hierin ook de kosten voor huishoudelijke hulp, vervoer- woon en rolvoorzieningen, de meerkosten-regeling en de kosten voor collectief vervoer meegenomen. Ten opzichte van de raming in de begroting 2020 zien we vooral een wijziging door de geraamde volumestijging. In de begroting 2020 hielden we vanaf jaarschijf 2021 geen rekening met een groeiende zorgvraag. Als we in 2021 rekenen met een volumegroei van 2,5%, leidt dit tot een

opgave van ongeveer 150 duizend euro vanaf 2022.

De overige effecten in de raming van de WMO zorgkosten leiden in 2022 tot een lichte daling van de kosten. Vanaf 2023 slaat dit om in een kleine nadelige afwijking door iets hogere zorgkosten.

32/33. Vervanging kunstgrasvelden

Er is besloten om bij vervanging van kunstgras af te stappen van rubbergranulaat (SBR) en te kiezen voor kunstgrasvelden non-infill vanuit milieuoverwegingen. Bij de begroting 2019 is al dekking beschikbaar gesteld voor de structureel hogere kapitaallasten. Vanaf 2022 betekent dit nog een extra structurele dekking van 3 duizend euro. Om ook andere kunstgrasvelden te kunnen vervangen is in de begroting 2021 voorgesteld aanvullende dekking beschikbaar te stellen. Voor de structurele dekking van de kapitaallasten wordt 185 duizend euro in 2022 en 222 duizend vanaf 2023 beschikbaar gesteld. Daarnaast is voor de sanering van de aanwezige SBR incidenteel dekking nodig van 517 duizend euro in 2022 en 200 duizend euro in 2023.

34. Vertraging en gedeeltelijk niet realiseren bezuinigingen DMO

Binnen de DMO is sprake van vertraging bij de realisatie van bezuinigingen:

In de begroting 2019 is een taakstelling opgenomen die wordt gerealiseerd door het niet volledig doorgeven van de interne loon-prijscompensatie. Voor een deel kan de bezuiniging worden gerealiseerd. In de begroting 2019 is vanaf 2021 een taakstelling voor de huisvesting van de WIJ opgenomen van 285 duizend euro, te realiseren door het samenvoegen van WIJ-locaties. Door de herhuisvesting van de WIJ centrum locatie naar het Oosterpark wordt vanaf 2021 een besparing van 100 duizend euro gerealiseerd. Na onderzoek is het duidelijk dat om de resterende taakstelling te realiseren een frictiekostenbudget nodig is. We houden voorts nog rekening met een opgave van 100 duizend euro structureel vanaf 2022. Herschikking binnen bestaande budgetten zorgt dat we de vertraging in deze bezuinigingen gedeeltelijk kunnen oplossen. Voor de dan nog resterende opgave stellen we 121 duizend euro beschikbaar in 2022 oplopend tot 157 duizend euro vanaf 2023.

35. Digitale dienstverlening

De digitalisering van de samenleving heeft een grote impact op de gemeente. Deze impact betreft met name de veranderende interactie met burgers, de grotere rol van data in de taakuitvoering, de transitie naar gemeentebrede en overheids-brede dienstverlening en de noodzaak van continue innovatie en aanpassing aan veranderende verwachtingen van de maatschappij. Deze veranderingen kunnen deels binnen de organisatie worden gerealiseerd maar vereisen ook de ontwikkeling van nieuwe relaties met burgers, bedrijven en andere overheden en instanties. We stellen hiervoor 220 duizend euro beschikbaar in 2022.

36. Wijkvernieuwing (sociaal en fysiek)

In 2018 is een start gemaakt met een nieuwe vorm van wijkvernieuwing ("wijkvernieuwing 3.0") voor de wijken Selwerd, Beijum, De Wijert en Indische buurt/De Hoogte en een mogelijke verbreding naar Vinkhuizen, Paddepoel (motie Raad) en eventueel Lewenborg. Doelstelling is om toe te werken naar een eigentijdse innovatieve wijkverbeteringsaanpak die een stevige financiële gemeentelijke inbreng vergt. De inzet is gericht op fysieke investeringen in de wijk (openbare ruimte, woonomgeving, inclusief klimaatadaptatie) en gelijktijdige investeringen op sociaal-maatschappelijk vlak en de plankosten (inclusief programmaleiding wijkvernieuwing). De hiervoor genoemde energietransitie geldt als belangrijke motor voor de wijkvernieuwing. We stellen voor fysieke en sociale wijkvernieuwing 4 miljoen euro beschikbaar in 2022.

37. Gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken is een bij gemeentelijk beleid te bevorderen en ondersteunen. Daarnaast jagen we hiermee een integrale gemeentelijke aanpak van opgaven in wijken aan. Voor de uitvoering van de programma's stellen we extra middelen beschikbaar. Voor de jaren 2021 en 2022 stellen we 2,150 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast stellen we middelen beschikbaar voor gebiedsgericht werken vanuit budgetten van

verschillende programmabudgetten. We stellen in 2022 1,075 miljoen euro beschikbaar voor het onderbrengen van Haren en Ten Boer bij gebiedszaken.

38. Niet realiseren oude taakstellingen

Een aantal nog openstaande oude taakstellingen op de organisatie zijn niet realiseerbaar. Deze taakstellingen zijn afkomstig uit eerdere bezuinigingsrondes om de begroting sluitend te krijgen. Het grootste gedeelte hiervan is gerealiseerd, een deel echter niet. In 2022 bedraagt het nadeel 468 duizend euro. In 2023 wordt een beperkt voordeel gerealiseerd.

39. Compensatie OZB niet woningen Haren & Ten Boer

De harmonisatie van de OZB leidt voor bedrijven in de oude gemeenten Haren en Ten Boer tot een forse lastenstijging. Bedrijven in Haren en Ten Boer betalen na herindeling meer aan OZB dan daarvoor. We willen voor deze bedrijven daarom een compensatieregeling treffen. We stellen hiervoor 540 duizend euro beschikbaar in 2022.

40. Vrijval herindelingsbudget inzetten voor weerstandsvermogen

Vanuit het gemeentefonds wordt over een periode van vijf jaar (2008-2022) een vergoeding ontvangen voor kosten gerelateerd aan de herindeling. Het programma Herindeling is in 2019 beëindigd. Het verwachte overschot van 1.644 duizend euro wordt toegevoegd aan de algemene reserve ter versterking van het weerstandsvermogen

41. Generatiepact

Het Generatiepact 2019 van de gemeente Groningen is een regeling waarbij medewerkers van 60 jaar en ouder een stapje terug doen, zodat er ruimte komt om jonge medewerkers aan te trekken. Het generatiepact voor medewerkers tot en met schaal 7 loopt tot 1 januari 2022 en voor medewerkers in schaal 8 tot 1 januari 2021 (na verlenging met ingang van 1 januari 2020). De mogelijkheden in 2021 en verder worden nader uitgewerkt door een vertegenwoordiging vanuit de werkgever en de bonden. Ook wordt in het kader van een nieuwe CAO mogelijk een landelijk bindende afspraak gemaakt over een Generatiepact. Het Generatiepact leidt tot extra kosten van 490 duizend euro in 2021 aflopend tot 390 duizend euro in 2024.

42. Digitalisering archiefbestanden

Digitaal werken is noodzakelijk om aansluiting te houden met de digitalisering van de maatschappij. Informatie delen en verrijken zijn daarin belangrijke thema's. Om dat te kunnen moet de basis op orde zijn. Er is geconstateerd dat er grote knelpunten zijn in de analoge en digitale archivering. De maatregelen zijn in een programma uitgewerkt, maar vragen een forse financiële en personele inspanning. We stellen voor de digitalisering van archiefbestanden 140 duizend euro beschikbaar in 2022.

43. Huisvesting Iederz

We stellen in 2022 0,4 miljoen euro en vanaf 2023 1,4 miljoen euro beschikbaar voor de herhuisvesting van Iederz.

44. Vereenvoudiging financiële administratie

De huidige financiële administratie van de gemeente Groningen is complex. Dit bemoeilijkt een goede informatievoorziening en de totstandkoming van de P&C cyclus. We willen daarom de financiële administratie vereenvoudigen. Deze vereenvoudiging zal er ook toe bijdragen dat de keuze voor een nieuw systeem minder afhankelijk is van de complexe en Groningen-specifieke inrichting die we nu gebruiken in onze administratie. We willen dit projectmatig aanpakken met een doorlooptijd van 2 tot 3 jaar. De inspanningen die gepleegd moeten worden voor dit project, kunnen niet volledig binnen bestaande personele capaciteit (in de vorm van tijd en kennis) worden uitgevoerd. We stellen 153 duizend euro beschikbaar in 2022 en 77 duizend euro in 2023.

45. Financiering datawarehouse

Het gemeentelijke datawarehouse is nu zo'n twee en een half jaar in de lucht. Inmiddels zijn al 25 applicaties ontsloten, van waaruit informatie wordt geleverd. Belangrijke bronnen zijn de applicaties die worden gebruikt binnen het sociaal domein (Werk, Inkomen, WMO en Jeugdzorg), maar ook data uit het ruimtelijk domein en de bedrijfsvoering wordt in toenemende mate ontsloten en beschikbaar gesteld. Het is daarmee een belangrijke schakel geworden voor de informatievoorziening binnen de gemeente. We stellen 158 duizend euro beschikbaar in 2022 aflopend tot 125 duizend euro in 2024.

46. Formatie functioneel beheer

De ICT wordt steeds meer ingezet als strategisch middel. De bestaande capaciteit op het gebied van functioneel beheer is vooral gericht op beheer en instandhouding en niet op nieuwe ontwikkelingen. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkeling van publieke dienstverlening & informatieverstrekking aan onze inwoners. Dit leidt tot een opgave van 333 duizend euro in 2022, 317 duizend euro in 2023 en 300 duizend euro in 2024.

47. Huisvesting huur Tromphuis

Voor de huisvesting van onze medewerkers huren we een pand (Tromphuis). Aangezien er nog geen ruimte is binnen ons eigen kernvastgoed is het noodzakelijk de bestaande situatie te continueren. We blijven kijken naar mogelijkheden om de medewerkers op termijn alsnog binnen ons eigen kernvastgoed te huisvesten. De kosten bedragen 22 duizend euro in 2021 en 132 duizend euro vanaf 2022

48. Niet realiseren hervormingen begroting 2020 - AOW uitstroom

Bij de begroting 2020 zijn hervormingsmaatregelen vastgesteld. Een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn niet/ zeer moeilijk te realiseren. Het betreft hervormingen op het gebied van sport, duurzame energieopwekking, beheer en onderhoud, vrijval compensatieregeling OZB en optimalisatie gebruik panden. Het niet realiseren van de hervormingen kan vanaf 2024 gedeeltelijk worden gedekt uit de besparing op AOW-uitstroom.

Hervormingen voorgaande jaren

In dit onderdeel van de financiële positie lichten wij de hervormingen toe die in voorgaande jaren in de begroting zijn verwerkt. Het betreft de nog openstaande hervormingen afkomstig uit de begrotingen 2019, 2020 en 2021. Ieder van deze hervormingen wordt vervolgens toegelicht.

Hervormingen voorgaande begrotingen	Begroting	Deel programma	I/S	2022	2023	2024
1. SIF-middelen	2020	1.2	I		1.000	
SIF-middelen	2020	1.2	S	1.600	1.600	1.600
2. Parkeergarage Leonard Springerlaan	2020	1.2	I	2.000		
3. Uitbreiding betaald parkeren	2020	1.2	S	50	50	50
4. Ringsparen	2020	1.2	I	381	381	
5. Organisatorische inrichting	2020	1.3	I	190	190	
6. Intensivering begeleiding en participatie	2019	3.1	S	1.000	1.000	1.000
7. Begeleiding vergunninghouders	2021	3.1	I	209	72	
8. Peuteropvang	2020	3.2	S	-200	-200	-200
9. Natuur- en duurzaamheidseducatie	2020	3.2	S	120	120	120
10. Terugdringen zorgkosten (inkoop)	2019	3.3	S	1.500	1.500	1.500
11. Sport	2020	3.4	S	260	260	260
12. Verkiezingen	2020	4.1	I	50	50	
13. Interne loon- en prijscompensatie	2019	4.2	S	1.700	1.700	1.700
14. Ingroeitaakstelling organisatie	2019	4.2	I	1.075		

15. Subsidies	2020	4.2	S	250	250	250
Subsidies	2020	4.2	I	1.000	1.000	
16. Organisatorische inrichting	2020	4.2	S	250	750	750
17. Frictiekosten	2020	4.2	I	-763	-220	
18. Inzet DOIB	2021	4.2	I	325	325	325
19. OZB verhogen	2020	4.3	S	820	1.640	1.640
20. Inzet weerstandsvermogen	2019	4.4	I	1.782		
21. Saldo financieel perspectief via AR	2019	4.4	I	-1.353		
22. Taken organisatie (incl. externe inhuur)	2020	4.4	S	1.500	1.500	1.500
23. Inzet weerstandsvermogen	2020	4.4	I	6.727	-7.046	
24. Verstrekking hardware ICT middelen	2020	4.4	S	20	30	30
18. Inzet DOIB	2021	4.4	I	175	175	175
Totaal hervormingen voorgaande jaren				20.668	6.127	10.700

1. SIF-middelen

We stellen voor de algemene bezuiniging op de structurele middelen van het SIF voor het grootste deel in te vullen door het schrappen van de parkeergarage in stationsgebied Zuid. In de begroting 2019 was daarvoor in 2021 400 duizend euro structureel beschikbaar gesteld en vanaf 2022 1,82 miljoen euro. We gaan de oplossingen voor het parkeren betrekken bij de nog te maken nadere keuzes voor de ontwikkeling van dat gebied. De resterende besparing van 180 duizend euro vanaf 2022 wordt de komende jaren ingevuld door incidentele vrijval op de SIF-budgetten. Voor de taakstelling van 1 miljoen euro in 2023 doen we een voorstel in de begroting 2023.

2. Parkeergarage Leonard Springerlaan

De parkeergarage aan de Leonard Springerlaan is gemeentelijk eigendom. Door deze parkeergarage te verkopen, kan een eenmalige opbrengst worden gerealiseerd van naar verwachting 2 miljoen euro in 2022. Daar tegenover staat het wegvallen van de jaarlijkse huuropbrengsten van 160 duizend euro netto en toekomstige lasten van groot onderhoud.

3. Uitbreiding betaald parkeren

Met de verdere uitbreiding van betaald parkeren naar wijken in het stedelijk gebied willen we kwaliteit in de openbare ruimte toevoegen. In wijken met een hoge parkeerdruk brengen we door het invoeren van een parkeerregime de parkeerdruk omlaag. In de openbare ruimte die we daarmee winnen, kunnen we de andere functies van de straat (fietsen, wandelen, spelen, groen, ontmoeten) verder de ruimte geven. Naast extra leefkwaliteit verwachten we een extra opbrengst te kunnen genereren. Daarbij gaan we er vanuit dat we invulling kunnen geven aan deze uitbreiding door het aantal beschikbare betaalautomaten op straat te verdunnen.

Een ander deel kan worden gerealiseerd met een aanpassing van het systeem van bezoekersparkeren, het verhogen van de kostendeckingsgraad van de buurtstallingen en de herziening van contracten met leveranciers. Om dit te realiseren is het wel noodzakelijk het creëren van draagvlak voor een parkeerregime opnieuw te overwegen.

In de begroting 2021 is reeds een besparing van 50 duizend euro opgenomen. Vanaf 2023 neemt de besparing toe met 30 duizend euro tot 80 duizend euro.

4. Ringsparen

Van het Ringspaarbudget zetten we 381 duizend euro t/m 2023 elders in. De aanleg van de 'inprikker' vanaf het Emmaviaduct naar stationsgebied Zuid wordt daar niet door geraakt. Na 2023 vloeien deze middelen weer terug naar de ringspaarprojecten. We gaan hierover in gesprek met de Provincie.

5. Organisatorische inrichting

Er wordt een (schaal)voordeel gerealiseerd op de personele inzet (aardbevingsgelden). Dit leidt tot een besparing van 190 duizend euro per jaar tot en met 2023.

6. Intensivering begeleiding en participatie

Met de ontwikkeling van een nieuw werkprogramma dat uitgaat van positief individueel maatwerk, willen we de instroom in de bijstand beperken en de uitstroom uit de bijstand versnellen. We stellen het zoeken naar en krijgen van werk centraal. Hiermee realiseren we een besparing op de BUIG uitgaven waardoor het tekort op de BUIG wordt verlaagd. Hierdoor is minder inzet van gemeentelijke middelen nodig om het tekort af te dekken. De besparing die we hiermee realiseren loopt vanaf 2022 op met 1 miljoen euro. (De begroting 2021 houdt al rekening met een structurele besparing van 4 miljoen euro).

7. Begeleiding vergunninghouders

De verwachting is dat we vanaf 2021 een nieuwe opgave krijgen, namelijk de Veranderopgave Inburgering. Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor de regie op de uitvoering van de inburgering. We verwachten de extra inzet op de begeleiding vergunninghouders te kunnen dekken uit een nog te ontvangen rijksbijdrage. Voor 2022 en 2023 houden we rekening met een incidentele dekking van respectievelijk 209 duizend euro en 72 duizend euro.

8. Peuteropvang

Op basis van de prognose van de groei van het gebruik van de urenuitbreiding houden we rekening met een vrijval op het budget van peuteropvang vanaf 2020. Daarnaast realiseren we vanaf 2020 een besparing van 350 duizend euro doordat een deel van de uitgaven voor peuteropvang gedekt kan worden uit structureel rijksbudget voor onderwijsachterstandenbeleid. De besparing bedraagt 1,05 miljoen euro in 2020 en 2021 en 850 duizend euro vanaf 2022.

9. Natuur- en duurzaamheidseducatie

Op natuur- en duurzaamheidseducatie besparen we vanaf 2022 structureel 120 duizend euro (=10%). We onderzoeken hiervoor nog verschillende scenario's om zo min mogelijk te snijden in de inhoud.

10. Terugdringen zorgkosten (inkoop jeugd, WIJ & OJG)

Voor het omlaag brengen van de zorgkosten zijn meerdere maatregelen in beeld gebracht. Een aantal maatregelen moet leiden tot reductie van de zorgkosten:

- We investeren in een brede invoering van de Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG). Via de inzet van deze OJG verminderen we vermijdbare verwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening;
- Via innovatie van de inkoop Jeugd. Dit kunnen wijzigingen zijn binnen het bestaande inkoopmodel of door de zorg op een andere manier in te kopen;
- Binnen de WMO zien we nog enkele maatregelen om de efficiency te vergroten, onder meer door aanpassingen binnen collectief vervoer;
- We willen de ondersteuning vanuit de WIJ goedkoper organiseren. We werken de mogelijkheden uit voor beperking en aanscherping van de opdracht aan de WIJ. Daarbij onderzoeken we mogelijkheden om de WIJ sterker als netwerkaanjager in te zetten en om te differentiëren op basis van wat inwoners nodig hebben.

(De begroting 2021 houdt al rekening met een structurele besparing van 5,96 miljoen euro).

11. Sport

Uitgangspunt bij het maken van noodzakelijke keuzes is geweest dat we bestaande voorzieningen in stand laten. Ook maken we de keuze om nieuwe investeringen in sportaccommodaties te blijven doen. Het co-investeringsfonds zetten we deels in om de opgave te kunnen realiseren. De basis van Bslim wordt gecontinueerd. Voor de uitbreiding stellen we vanaf 2020 minder middelen beschikbaar dan beoogd. Vanaf

2021 stellen we geen middelen meer beschikbaar voor verenigingsondersteuning. We kiezen er voor om vanaf 2021 de afschrijvingstermijn van kunstgrasvelden met een jaar te verlengen. De korting op het trainingsveldtarief voor sportverenigingen is uitgesteld tot sportseizoen 2021/2022 en wordt betrokken bij de totale harmonisatie van de sporttarieven. Vanaf 2021 zijn er minder middelen beschikbaar voor de subsidiëring van topsportevenementen. Voor het overige zien we in de toekomst mogelijkheden om de bezuinigingsopgave binnen sport te kunnen realiseren. Hieraan geven we de komende jaren verder invulling. De besparing voor 2020 was 343 duizend euro en dit neemt in 2021 met 3 duizend euro af tot 340 duizend euro. Vanaf 2022 neemt de structurele besparing toe met 260 duizend euro tot 600 duizend euro.

12. Verkiezingen

De kosten voor verkiezingen lopen al enige jaren op. Door middel van een aantal maatregelen worden deze kosten omlaag gebracht. Hierbij zal worden onderzocht hoe 50 duizend euro bespaard kan worden op het organiseren van verkiezingen. De toegankelijkheid en nabijheid van stembureaus voor de inwoner zal zoveel mogelijk worden gewaarborgd.

13. Interne loon- en prijscompensatie organisatie

Voor stijgende prijzen en de loonontwikkeling worden budgetten jaarlijks gecompenseerd om de koopkracht te behouden. Vanaf 2020 geven we deze compensatie aan de eigen organisatie niet volledig door. De besparing die hiermee realiseren loopt vanaf 2022 met 1,7 miljoen euro op.

(De begroting 2021 houdt al rekening met een structurele besparing van 3 miljoen euro).

14. Ingroeitaakstelling organisatie

Voor gebiedsgericht werken stellen we middelen beschikbaar door bestaande budgetten te verschuiven. Als ingroeitaakstelling voor de organisatie houden we rekening met een incidenteel bedrag van 1,075 miljoen voor 2020 t/m 2022 en een structureel bedrag dat oploopt van 627 duizend euro in 2020 naar 1,257 miljoen euro vanaf 2021. Deze dekkingsmaatregel heeft een relatie met de opgave gebiedsgericht werken.

15. Subsidies

Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden.

16. Organisatorische inrichting

Er wordt een (schaal)voordeel gerealiseerd op de personele inzet (aardbevingsgelden). Dit leidt tot een besparing van 190 duizend euro tot en met 2023.

17. Frictiekosten

Er worden diverse maatregelen getroffen om te komen tot een sluitende (meerjaren)begroting. In een aantal gevallen zijn frictiekosten onvermijdelijk, bijvoorbeeld voor maatregelen die de organisatie raken. In de periode 2020-2023 hebben we daarom een bedrag van 5,17 miljoen euro gereserveerd voor frictiekosten. In 2022 en 2023 is dat respectievelijk 763 duizend euro en 220 duizend euro. In de uitwerking blijkt of en in welke mate frictiekosten daadwerkelijk gaan optreden.

18. Inzet DOIB

In de begroting is een jaarlijks een budget beschikbaar voor financiering van concernbrede initiatieven voor vernieuwing en verbetering van de organisatie op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering (DOIB). De

financiële realisatie van het DOIB-budget laat zien dat er jaarlijks sprake is van onderbesteding. We zetten daarom 500 duizend euro van dit budget als dekking in voor 2022 t/m 2024.

19. OZB verhogen

Bij de begroting 2020 is voor de jaren 2021-2023 besloten tot een jaarlijkse stijging van de OZB met 1% (820 duizend euro).

20. Inzet weerstandsvermogen

We streven aan het eind van de coalitieperiode naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1,0. Gelet op de grote opgave accepteren we voor de kortere termijn een ratio van minimaal 0,8. Bij de inzet van het weerstandsvermogen wordt, naast deze ratio, ook gekeken naar de verhouding tussen harde reserves en niet direct beschikbaar weerstandsvermogen. In de begroting 2019 hebben we 1,782 miljoen euro van het weerstandsvermogen ingezet voor een sluitende begroting in de jaarschijf 2022.

21. Saldo financieel perspectief via AR

Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is het financiële meerjarenbeeld. Bij het saldo van het meerjarenbeeld houden we vervolgens rekening met de genoemde financiële knelpunten en dekkingsbronnen. Voor 2022 resulteert een overschot van 1,353 miljoen euro. De tekorten en overschotten bij de begroting verrekenen we met de AER en zijn per saldo meerjarig neutraal.

22. Taken organisatie (inclusief externe inhuur)

We beperken het aantal externen dat door ons wordt ingehuurd en heroverwegen taken die we als organisatie uitvoeren. We verwachten vanaf 2022 een oplopende besparing van 1,5 miljoen euro (De begroting 2021 houdt al rekening met een structurele besparing van 4,5 miljoen euro).

23. Inzet weerstandsvermogen

We streven aan het eind van de coalitieperiode naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1,0. Gelet op de grote opgave accepteren we voor de kortere termijn een ratio van minimaal 0,8. Bij de inzet van het weerstandsvermogen wordt, naast deze ratio, ook gekeken naar de verhouding tussen harde reserves en niet direct beschikbaar weerstandsvermogen. Voor de periode 2020 tot en met 2023 zetten we per saldo 2,4 miljoen euro weerstandsvermogen in voor een sluitende begroting. In 2022 wordt 6,727 miljoen onttrokken aan het weerstandsvermogen en in 2023 wordt 7,046 miljoen euro toegevoegd aan het weerstandsvermogen.

24. Verstrekking hardware ICT middelen

De afgelopen jaren is een stijging in de uitgifte van ICT middelen waarneembaar (onder andere iPads en laptops). Dit past binnen de visie om de medewerkers te voorzien van moderne ICT voorzieningen. Daarbij zien we dat deze middelen niet overal effectief worden ingezet. Er is hierbij soms gering gebruik zichtbaar of een langere tijd geen gebruik. Daarnaast zijn er ook werknemers met dubbele ICT voorzieningen. Een efficiëntere inzet van de ICT middelen zal moeten leiden tot lagere lasten. De besparing loopt in 2022 op met 20 duizend euro en vanaf 2023 loopt dit op met 30 duizend euro (tot structureel 80 duizend euro).

Intensiveringen 2022-2025

In onderstaand overzicht staan de opgaven waarvoor wij aanvullende middelen beschikbaar stellen. Het betreffen opgaven die niet binnen bestaande budgetten opgelost kunnen worden of waar dit onwenselijke consequenties heeft. We stellen voor deze opgaven op te lossen door het beschikbaar stellen van extra beleidsmiddelen hiervoor. We lichten alle punten afzonderlijk toe.

Intensiveringen	Deel programma	I/S	2022	2023	2024	2025
1. Klachtbehandeling Stadsontwikkeling	divers	S	22	22	22	22

2. Verkeersmeldingen/vragen Loket Verkeer	divers	S	36	36	36	36
3. Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie	1.2	I	550			
4. Geluidswal A7 Buitenhof	1.2	I	400			
5. Fietsparkeren	1.2	S				600
6. Kamerverhuur stelsel en illegale kamerverhuur	divers	S	324	324	324	324
7. Gebied stedenbouwkundige	divers	S	29	29	29	29
8. Adequaate management VTH	1.3	S	56	56	56	56
9. Implementatie omgevingswet	1.3	I	1.133			
10. Beleidsmedewerker milieu	divers	S	29	29	29	29
11. Capaciteit BAG / jaarlijkse mutatie detectie	divers	S	120	120	120	120
12. Extra capaciteit toetsing werkzaamheden ZRW	2.1	I	103	103	103	
Extra capaciteit toetsing werkzaamheden ZRW	4.2	I	-103	-103	-103	
13. Onderhoud openbare ruimte - gebiedsteams	2.1	S	400	p.m.	p.m.	p.m.
14. Vervanging en groot onderhoud openbare ruimte	2.1	I				365
Vervanging en groot onderhoud openbare ruimte	2.1	S				292
15. Erfgoed	2.1	I	225			
16. Onderhoud openbare - veranderde instroom	2.1	S	300	720	1.010	1.330
17. Visie Stadspark onderhoudsniveau	2.1	S	100	100	100	100
18. Dierenwelzijnsnota	2.1	I	75	p.m.	p.m.	p.m.
19. Top-X Aanpak jongeren hardnekkige criminele leefstijl en ernstige problematiek	divers	I S	63	478	478	478
20. Ketenregisseur veiligheid en zorg	divers	I	138	138	138	138
21. Handhavingsteams openbare ruimte - jeugd	2.2	S	240	240	240	240
22. Cameratoezicht	2.2	I	325			
Cameratoezicht	2.2	S	100	100	100	100
23. Verhuurdersinspectie	2.2	I	425	425		
24. Organisatie DMO	divers	S	600	600	600	600
Organisatie DMO	divers	I	90			
25. Vervanging SW sleutelfunctionarissen	3.1	S	298	303	246	642
Vervanging SW sleutelfunctionarissen	3.1	S	-298	-303	-246	-642
26. Basisbaan	3.1	I	217	707		
Basisbaan	3.1	I	-217	-707		
27. Vroegsignalering	3.1	I	430	-60	-125	-245
28. Bijzondere bijstand / individuele inkomensvoet	3.1	S	460	210		
Bijzondere bijstand / individuele inkomensvoet	3.1	S	-460	-210		
29. Structuur Sport050	divers	S	249	p.m.	p.m.	p.m.
30. Onderzoek en uitwerking nieuw muziekcentrum	divers	S	534	882	1.000	1.110
31. Positief opgroeien	3.2	S	100	p.m.	p.m.	p.m.
Positief opgroeien	3.2	S	-100	p.m.	p.m.	p.m.
32. Jeugdhulp	3.3	S	6.600	5.800	4.900	4.900
33. Voorgenomen bezuiniging taken GGZ	3.3	I	300			
34. Zorgkosten WMO (volume)	3.3	S	909	1.189	1.199	1.199
Zorgkosten WMO (overig)	3.3	S	1.618	2.026	1.962	1.914
35. Financiering voorzieningen (niet volledig uit GON)	3.3	S	152	152	152	152
36. Accommodatiebeleid	3.3	S	50	110	110	110
37. Meerschapp Paterswolde	3.4	S	75	75	75	75

38. Herontwikkeling Karding – verlenging gebruik	3.4	I	176	176	-574	
39. Actualisatie MJOP Sportvastgoed	3.4	I	300			
40. Co-investeringsfonds sportaccommodaties	3.4	S		200	200	200
41. Karding plankosten	3.4	I	300			
42. Nulscenario Oosterpoort	3.5	S				6.000
Nulscenario Oosterpoort	3.5	I				-6.000
43. 350 jaar Groningen ontzet	3.5	I	150			
44. Taakstelling evenementen	3.5	S	49	49	49	49
45. Personele capaciteit SPOT	3.5	S	300	300	300	300
46. Martiniplaza	3.5	S	130	300	330	525
47. Beschermd wonen	4.1	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
48. Taakstelling publieke dienstverlening	4.1	S	180	p.m.	p.m.	p.m.
49. Generatiepact	4.2	S	295	365	345	285
50. Financiering gebiedsteaminzet	4.2	S	260	260	260	260
51. Niet realiseren hervorming subsidies	4.2	S	500	500	500	500
52. Niet realiseren hervormingen	divers	S	1.275	1.275	1.275	1.275
53. Organisatie Programma Wijkvernieuwing / Gebiedsgericht werken	4.2	S	450	450	450	450
54. Uitstel reclamebelasting	4.3	I	150			
55. ICT reservering	4.4	S	1.850	875	1.350	1.350
56. Digitale dienstverlening	4.4	S		300	300	300
57. ICT faciliteiten	4.4	S	300	300	300	300
58. Uitvoering motie schoonmaak	4.4	S		117	700	732
59. Niet realiseren dekkingsgraad tarieven	4.4	S	380	380	380	380
			23.742	19.438	18.720	20.980

1. Klachtbehandeling Stadsontwikkeling

Door toename van het aantal en de complexiteit van klachten is een te grote druk op de bestaande capaciteit voor klachtenafhandeling ontstaan. Voor uitbreiding van de formatie is 22 duizend euro structureel nodig.

2. Verkeersmeldingen/vragenafhandeling Loket Verkeer

De druk op het loket Verkeer en de afhandeling van meldingen is in de afgelopen jaren toegenomen. Oorzaken zijn dat door onze open houding richting inwoners en bedrijven het aantal vragen, verzoeken en klachten toeneemt. Ook het grotere areaal en meer inwoners door de gemeentelijke herindeling zorgen voor een toename. Daarnaast heeft het toenemende gebruik van social media en de toegankelijkheid van de gemeentelijke website de drempel voor meldingen flink verlaagd. Om de druk op de beschikbare personele capaciteit en daarmee lange afhandelingstermijnen te voorkomen is uitbreiding van het loket nodig. We stellen 36 duizend euro vanaf 2022 hiervoor beschikbaar.

3. Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie

Naar verwachting wordt dit najaar een nieuwe Mobiliteitsvisie voor Groningen vastgesteld. Daarin beschrijven we de belangrijkste keuzerichtingen op het gebied van bereikbaarheid, ruimtelijke ordening, duurzaamheid en leefbaarheid en de onderlinge samenhang daarin. Een uitstekende leefkwaliteit staat voorop en daarmee het terugdringen van het autoverkeer in de openbare ruimte. De inzet is gericht op het laten groeien van ruimte efficiënt, schoon en gezond vervoer, waarbij lopen en fietsen optimaal wordt gefaciliteerd. De Mobiliteitsvisie beschrijft hoe een toekomstbestendig verkeersnetwerk er in Groningen uit moet komen te zien, inclusief de rol van het OV, ketenmobiliteit en deelmobiliteit. Om te komen tot de uitvoering van het voorgaande, stellen we in 2022 het Uitvoeringsprogramma op basis van de visie op. Drie belangrijke aspecten uit de visie dienen te

worden uitgewerkt: de Doorwaadbare stad, Routekaart OV 2040 en Deelmobiliteit. We stellen hiervoor 550 duizend euro in 2022 beschikbaar.

4. Geluidswal A7 Buitenhof

In april 2021 heeft de raad de motie 'Rust voor de Buitenhof' aangenomen. Uit onderzoek blijkt dat met een geluidswal ter hoogte van de Buitenhof in combinatie met een geluidsscherm een belangrijke structurele verbetering kan worden bereikt voor een aanzienlijk deel van de Buitenhof. De investeringskosten zijn 400 duizend euro incidenteel.

5. Fietsparkeren

In de Begroting 2021 is aanvullend 600 duizend euro voor het realiseren van voldoende parkeergelegenheid in de binnenstad toegekend. Per abuis zijn deze middelen niet structureel maar incidenteel in de meerjarenbegroting verwerkt. Hierdoor zou er vanaf 2025 een knelpunt van 600 duizend euro ontstaan. Dit herstellen we nu door de middelen vanaf 2025 structureel op te nemen.

6. Uitvoering kamerverhuurstelsel / illegale verhuur

In 2019 had Groningen de primeur in Nederland met het kamerverhuurstelsel. Wij waren de eerste gemeente die dit stelsel heeft ingevoerd. Uit evaluatie van de invoering van dit stelsel en in vergelijking met andere studentensteden volgt dat de huidige middelen een gedegen aanpak bemoeilijken. Groningen heeft relatief de grootste kamerverhuurmarkt ten opzichte van andere studentengemeenten, maar heeft qua capaciteit op uitvoering en handhaving relatief weinig capaciteit. We stellen 324 duizend euro vanaf 2022 beschikbaar voor de personele capaciteit.

7. Gebied stedenbouwkundige

In 2015 is het Atelier StadsBouwMeester opgericht (ASBM). Het ASBM moet richting geven aan de uitvoerende ontwerpteams en met de programmaleiders goede, scherpe integrale kaders stellen voor nieuwe ontwikkelingen. Binnen dit ASBM zijn vier gebied stedenbouwkundigen (3,6 fte) werkzaam. De gebied stedenbouwkundigen zijn ieder belast met de stedenbouwkundige coördinatie van ontwikkelingen binnen een gedefinieerd gebied van de gemeente Groningen. We zien een toename in complexiteit en urgentie van de opgaven. Daarmee ontstaat druk op de personele capaciteit. We stellen 29 duizend euro beschikbaar voor extra capaciteit.

8. Adequate managementsturing Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Afdeling VTH is een uitvoerende afdeling. In 2015 is vanwege de overheveling van de basismilieutaken naar de Omgevingsdienst Groningen (ODG) een bezuiniging vastgesteld om het aantal teams te verkleinen van 4 naar 3 teams. Intussen is de span of control van de teams binnen VTH aanzienlijk groter geworden en niet kleiner. Hier spelen de herindeling met Haren, de versterkingsopgave, de Omgevingswet en de enorme bouwopgave van de gemeente Groningen allemaal een rol in. We stellen 56 duizend euro vanaf 2022 beschikbaar voor het verbeteren van de managementsturing.

9. Implementatie Omgevingswet

We hebben in 2017 afgesproken om jaarlijks te bekijken wat de bijstelling van de financiële middelen moet zijn. De Omgevingswet (Ow) treedt voorsnog in werking op 1 januari 2022. Er zijn landelijk nog diverse knelpunten, waarvan de invoeringskosten en de werking van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) de 2 belangrijkste zijn. Deze knelpunten hebben ertoe geleid dat er uitstel van de invoering van de Ow is tot 1 juli 2022. Het jaar 2022 zal een transitiejaar worden. Na de invoering van de Ow houdt het nog niet op. De focus voor de invoeringsdatum ligt op datgene wat echt moet. Het landelijke gedeelte van het DSO voorziet nog slechts in een beperkte basis, die in de loop van de jaren uitgebreid zal worden. Voor de gemeente zullen nieuwe werkwijzen, nieuwe werkprocessen erin geslepen moeten worden. In 2022 is hiervoor incidenteel 1,13 miljoen euro nodig.

10. Beleidsmedewerker milieu

In de Omgevingsplannen moeten natuur en milieuaspecten nadrukkelijk een plek krijgen. Dit vraagt om beleidsmatige input met kennis van natuur en milieu. We stellen 29 duizend euro beschikbaar vanaf 2022.

11. Uitvoering en beheer BAG - mutatiedetectie

De BAG is een registratie die onderdeel uitmaakt van het stelsel van Basisregistraties. Alle registraties binnen dit stelsel moeten wettelijk verplicht worden uitgevoerd en beheerd. In Nederland wordt de komende jaren toegewerkt naar één samenhangende objectenregistratie. Hierbij worden de registraties met een vastgoedcomponent zoveel mogelijk samengevoegd tot één registratie. Het toewerken naar één samenhangende objectenregistratie vergt extra capaciteit. Daarnaast is het wettelijk verplicht om op de registraties een mutatiedetectie uit te voeren. We stellen voor 120 duizend euro beschikbaar te stellen vanaf 2022.

12. Extra capaciteit toetsing werkzaamheden zuidelijke ringweg

De werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg worden uitgevoerd conform een zogenaamd UAV-GC contract. In dit contract zijn, ook door de gemeente Groningen, eisen gesteld aan ontwerp en uitvoering (Design & Construct). Toetsing van zowel het ontwerp als de uitvoering vindt plaats op basis van deze eisen. In de afgelopen jaren is gebleken dat de aannemer Combinatie Herepoort moeite heeft om aan de gestelde eisen te voldoen en dat wij daar forse inzet op hebben moeten plegen. Nu, met de overeengekomen Vaststellingsovereenkomst (VOK), vraagt dit ook om herijking van onze toets inzet. Uitgangspunt van de VOK is namelijk 'contract is contract'. Het is noodzakelijk om (tijdelijk) extra toets capaciteit (schaal 9) in te zetten zodat de vereiste kwaliteit beter geborgd wordt en er achteraf substantieel minder discussiepunten zijn. De extra kosten bedragen van 2022 tot en met 2024 103 duizend euro per jaar. We willen deze kosten dekken uit het in de algemene bestemmingsreserve gereserveerde bedrag voor de extra kosten voor kabels en leidingen als gevolg van de verlegging riolering in verband met Aanpak Ring Zuid. De kosten van 103 duizend euro in 2022 t/m 2024 worden gedekt uit de ABR.

13. Onderhoud openbare ruimte – gebiedsteams

De druk op de openbare ruimte neemt steeds verder toe, en daarmee ook de benodigde inspanning voor beheer en onderhoud van die openbare ruimte. Het budget voor beheer en onderhoud is hierin niet meegegroei. Tegelijk is bij de totstandkoming van de gebiedsteams vanaf 2015 voor de dekking van gebiedsgericht werken een bijdrage geleverd vanuit beheer en onderhoud. De bedoeling was dit bedrag via gebiedsteams te blijven inzetten voor groot onderhoud van de openbare ruimte. In de praktijk worden deze middelen veelal ingezet voor projecten in de fysieke leefomgeving, anders dan beheer en onderhoud. Daarmee is het totaalbudget voor beheer en onderhoud onvoldoende om het huidig afgesproken niveau van onderhoud te kunnen blijven garanderen, en de benodigde werkzaamheden te kunnen uitvoeren ten behoeve van groenonderhoud/bomen en onderhoud van wegen en speelplekken. Om het huidige BORG-niveau te kunnen blijven realiseren is in 2022 een bedrag nodig van 400 duizend euro. De impact voor 2023 en volgende jaren wordt onderzocht.

14. Vervangingsinvesteringen en groot onderhoud

Een aantal voorzieningen in de openbare ruimte is versleten en moet de komende jaren worden vervangen en/of er moet groot onderhoud worden gepleegd. Het gaat dan bijvoorbeeld om bruggen, openbare verlichtingskabels, speeltoestellen, verhardingen, bomen en oeverbeschoeiingen. Het reguliere onderhoudsbudget is niet toereikend voor dekking van de kapitaallasten die met deze investeringen zijn gemoeid. In het bedrag voor bomen zit ook de herplant als gevolg van essentaksterfte, kastanjeziekte en stormschade opgenomen. Jaarlijks bij het opstellen van de begroting brengen we in beeld wat de benodigde middelen voor de komende 4 jaar zijn. We stellen 292 duizend euro beschikbaar vanaf 2025, daarnaast stellen we 365 duizend euro incidenteel beschikbaar in 2025.

15. Erfgoed

In 2021 is begonnen met de borging van de panden met een potentiële monumentwaarde in het gebied van de oude gemeente Groningen. Deze vallen nu nog onder de bescherming van de provinciale omgevingsverordening, maar na vaststelling van het bestemmingsplan 'Gebouwd Erfgoed' vervalt deze bescherming. We stellen 225 duizend euro beschikbaar in 2022.

16. Onderhoud openbare ruimte – veranderde instroom

Het teruglopen van het aantal SW medewerkers in het beheer en onderhoud van onze gemeente vloeit voort uit de Participatiewet en vraagt om alternatieve capaciteit om het BORG niveau op peil te houden. Mede omdat de inleenvergoeding voor SW medewerkers voor het beheer en onderhoud altijd relatief laag was, leidt alternatieve capaciteit met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt tot meer kosten. De uitstroom SW vervangen we voor 50% met mensen uit de doelgroep en voor 50% door reguliere onderhoudsmedewerkers. We stellen 300 duizend euro beschikbaar in 2022 oplopend tot 1,33 miljoen euro in 2025. Deze opgave heeft een relatie met hervorming 6 Inzet activeringsmiddelen t.b.v. oplopende onderhoudskosten openbare ruimte door veranderde instroom mensen met afstand tot de arbeidsmarkt".

17. Visie Stadspark onderhoudsniveau

Voor de verhoging van het onderhoudsniveau van het Stadspark van C (matig) naar B (voldoende) is structureel 100 duizend euro nodig.

18. Dierenwelzijnsnota

Er wordt gewerkt aan een dierenwelzijnsnota welke we eind dit jaar aan de raad zullen voorleggen. We stellen voor om voor een drietal projecten 75 duizend euro beschikbaar te stellen. Op een later moment zullen we terugkomen op de structurele beheerskosten van het dierenwelzijn.

19. Top-X aanpak jongeren met hardnekkige criminele leefstijl en ernstige problematiek

Landelijk is de noodklok geluid over de toename van zware geweldsdelicten onder jongeren. In Groningen zien we ook een toename. Dit noodzaakt om nu stevig te investeren in deze jongeren voordat ze verder afglijden in de criminaliteit. Daarom willen we een Top-X aanpak ontwikkelen. De opstartkosten in 2022 zijn 63 duizend euro en vanaf 2023 zijn de structurele kosten van de Top-X aanpak 478 duizend euro.

20. Ketenregisseur voor effectieve verbinding veiligheid en zorg

De onderlinge beïnvloeding tussen de werkvelden openbare orde & veiligheid en maatschappelijke ondersteuning & zorg is sinds de decentralisaties zeer sterk, maar in de praktijk lukt het nog lang niet altijd om verbinding en samenwerking te realiseren. Om de tegenstellingen op het snijvlak van veiligheid en zorg te overbruggen én doorslaggevende factoren te vinden voor een succesvolle samenwerking is een ketenregisseur Veiligheid en Zorg nodig. De structurele kosten vanaf 2022 bedragen 138 duizend euro.

21. Handhavingsteams openbare ruimte - jeugd

De uitbreiding van boa-capaciteit met de taakspecialisatie jeugd is noodzakelijk. De jeugdboa's worden ingezet om jeugdgroepen goed in beeld te brengen, de groepsdynamieken te analyseren en om gerichte interventies te kunnen doen in een integrale aanpak met ketenpartners. Het versterkt onze signalerings- en interventiemogelijkheden ten aanzien van problemen, door professionals die op straat werken en die in direct contact staan met jongeren en omwonenden. Deze inzet geeft ook de moderne wijkenaanpak de nodige stevigheid. Daarom stellen we 240 duizend euro vanaf 2022 beschikbaar voor de capaciteit van de handhavingsteams.

22. Cameratoezicht

De cameratoezichtruimte, die op dit moment nog is gehuisvest in het politiegebouw, wordt in 2023 beëindigd. Goed zicht op verstoringen van de openbare ruimte is een belangrijke voorwaarde voor succes in de rest van de veiligheidsketen. We willen hiervoor een gemeentelijke cameratoezichtruimte en Driehoekskamer inrichten. We stellen incidenteel 325 duizend euro beschikbaar in 2022 en 100 duizend euro vanaf 2023.

23. Verhuurdersinspectie

Voor de aanpak misstanden in de verhuursector van kamers en appartementen richten we ons op intensieve controle en handhaving van een geselecteerde groep vastgoedbezitters in combinatie met een integraal ondermijningsonderzoek in samenwerking met het RIEC. Het project heeft een looptijd van twee jaar. Na afloop van deze periode wordt een evaluatie opgesteld om te beoordelen of verlenging en/of het structureel maken van de aanpak aan te bevelen is. We stellen 425 duizend euro beschikbaar in 2022 en 2023.

24. Organisatie DMO

Een transformatie in het sociaal domein is nodig om de in de begroting opgenomen taakstellingen op de zorgkosten te kunnen realiseren. Vorig jaar heeft een extern deskundige onderzoek gedaan naar hoe de directie Maatschappelijke ontwikkeling er over 5 jaar uit moet zien. In de begroting 2021 zijn hiervoor aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Hiermee is een eerste slag gemaakt naar meer programma gestuurd werken, het operationaliseren van opgaven en het boeken van resultaten. Maar we zijn er nog niet. Om in control te komen is extra ondersteuning nodig. Voor een deel omdat de incidentele inzet bij zorgkosten in control langer nodig is en voor een deel om nieuwe taken goed uit te kunnen voeren. Specifiek gaat het om nieuwe taken bij de inkoop van jeugdzorg en de inzet van contractmanagement en monitoring en informatie. Daarnaast is er een tijdelijke behoefte aan een directie strateeg en extra inzet op rechtmatigheid. We verwachten een deel van de middelen te kunnen vinden binnen bestaande programma's en verwachten een deel van de kosten te kunnen dekken uit externe geldstromen (bijvoorbeeld corona ondersteuningsmiddelen en aanvullende middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg). Hiermee kunnen echter niet alle opgaven opgevangen worden. Per saldo resteert een structurele opgave van 600 duizend euro vanaf 2022 en een incidentele opgave van 90 duizend euro in 2022.

25. Vervanging SW sleutelfunctionarissen

In het beschutte bedrijf worden circa 47 sleutelfuncties ingevuld door SW-medewerkers. Het gaat om functies als werkleider, begeleider, onderhoudsmedewerker, magazijnmedewerker en ondersteuningsfuncties. De oude SW wordt afgebouwd en de nieuwe instroom bevat minder potentie. Op termijn zijn er geen SW-medewerkers meer beschikbaar voor deze functies, waardoor we deze functies ambtelijk in moeten vullen. In de periode 2022 – 2026 zullen 21 medewerkers vervangen moeten worden. Dit leidt tot een opgave van bijna 300 duizend euro in 2022 oplopend naar ruim 750 duizend euro in 2026. In de begroting 2021 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2021-2024. Daarbij was echter nog geen rekening gehouden met de sleutelfunctionarissen die voor 2021 zijn vervangen. De kosten hiervan waren incidenteel gedekt. Deze kosten en de kosten na 2024 zijn structureel meegenomen in de opgave. De kosten kunnen worden gedekt uit de beschikbare middelen voor de SW en nieuwe doelgroepen. Deze ruimte ontstaat doordat het subsidietekort op de SW de komende jaren afneemt als gevolg van de afname van het aantal SW'ers.

26. Basisbaan

In maart 2020 zijn we in Groningen gestart met het experiment basisbaan. Het doel van deze banen is om extra werkgelegenheid te creëren voor mensen die op een andere manier geen kans maken op een betaalde baan. Er is enige vertraging geweest bij de start van het experiment en door de Corona crisis is er verdere vertraging ontstaan. Om deze redenen is het voorstel om het experiment te verlengen t/m 2023 en in deze periode het beoogde aantal van 50 basisbanen te realiseren. Het tekort t/m 2023 bedraagt 924 duizend euro en wordt gedekt door verwachte REACT-EU gelden.

27. Vroegsignalering

Door invoering van de nieuwe wet schuldhulpverlening moet ook de gemeente Groningen de vroegsignalering inrichten. Door een toename van het aantal deelnemende organisaties verwachten we de komende tijd een forse stijging in het aantal signalen en daarmee in de benodigde uitvoeringskosten (4 fte + uitvoeringsbudget). Totaal komt dit neer op 430 duizend euro waarvoor geen dekking aanwezig is. Vanuit het Rijk worden hier geen extra middelen voor beschikbaar gesteld, uitgangspunt is dat deze kosten zichzelf terugverdienen. De verwachting is inderdaad dat deze lasten zichzelf gaan terugverdienen met een besparing op de lasten van de schuldhulpverlening, hier zal echter wel enige tijd overheen gaan voor we dit voordeel gaan realiseren. We stellen in 2022 430 duizend euro beschikbaar. In 2023 dalen de kosten met 60 duizend euro en dit loopt op tot lagere kosten van 245 duizend euro in 2025.

28. Bijzondere bijstand / individuele inkomenstoeslag

We verwachten voor de komende jaren een toename van de uitgaven aan bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag. Deze prognose wordt deels beïnvloed door de verwachte toename van de doelgroep als gevolg van de coronacrisis. Hoe het beeld zich na 2023 ontwikkelt is zeer onzeker, we kijken om die reden niet te ver vooruit.

De stijging van het gebruik van de individuele inkomenstoeslag lijkt te zijn afgevlakt, voor 2022 en 2023 wordt nog wel jaarlijks een tekort van 170 duizend euro verwacht. Ook bij de maaltijdvoorziening verwachten we een groei van 10% van het aantal cliënten, wat neerkomt op een stijging van de lasten in 2022 en 2023 van 40 duizend euro. Als gevolg van een hogere huisvestingstaakstelling in 2021 verwachten we dat de uitgaven aan aanvullende bijstand voor vergunninghouders in 2022 weer gaat toenemen. Het tekort voor 2022 wordt ingeschat op 120 duizend euro. Tenslotte wordt in 2022 een tekort van 130 duizend euro op de uitvoering van het beschermingsbewind verwacht. De invoering van het nieuw beleid in 2018 waarbij we zelf beschermingsbewind als dienst aanbieden, heeft geleid tot een sterke afname van uitgaven maar minder dan gedacht. De redenen zijn de verlate ingangsdatum van de 'nieuwe' beleidsregels, de hardheidsclausule, de verhuizers, de klanten van Haren en Ten Boer en de lange wachttijden bij de rechtbank. We onderzoeken de mogelijkheden om deze tekorten op te vangen door gedeeltelijke inzet van armoedemiddelen en verwachte extra rijksmiddelen voor bijzondere bijstand vanuit het steun en herstelpakket corona.

29. Structuur Sport050

Na een reorganisatie in 2016 waarbij Sport050 is teruggegaan van 14 naar 6 leidinggevendende merken we in de praktijk dat er te weinig sturing aanwezig is om de dagelijkse gang van zaken goed te laten verlopen. De dienstverlening staat hierdoor onder druk. Voor verbetering van de dienstverlening is het noodzakelijk drie extra leidinggevendende aan te stellen. We stellen hiervoor 249 duizend euro beschikbaar in 2022.

30. Nieuw muziekcentrum – onderzoek en uitwerking

Het opstellen van de kadernota inclusief een financieringsplan voor het nieuwe muziekcentrum wordt naar verwachting afgerond in de eerste helft van 2022. Voor de fase daarna worden extra kosten verwacht voor plankosten, fundraising en Leerwerk. We stellen hiervoor 534 duizend euro beschikbaar in 2022, 882 duizend euro in 2023, 1 miljoen euro in 2024 en 1,11 miljoen euro in 2025.

31. Positief opgroeien

Kind aan Huis is een programma waarbij kinderen en jongeren een dagdeel, weekend of andere periode terecht kunnen bij vrijwillige gastgezinnen. Het zijn kinderen/jongeren die komen uit gezinnen waar sprake is van: armoede, ziekte, een verslaving of een beperking, sociaal isolement, een (v)echtscheiding. Maar ook jonge vluchtelingen die alleen naar Nederland gekomen zijn, kunnen behoefte hebben om even uit huis te zijn. De structurele kosten zijn 100 duizend euro. De afgelopen periode is dit programma gedekt uit het Oranjefonds. De bijdrage van het Oranjefonds stopt eind 2021. Binnen het budget positief opgroeien is geen ruimte de kosten te dekken. We stellen vanuit de middelen van het corona-herstelplan 100 duizend euro hiervoor beschikbaar in 2022.

32. Jeugdhulp

De opgave zorgkosten jeugd heeft een aantal oorzaken. Om de kosten van jeugdhulp terug te dringen zijn, onder de noemer acceleratie projecten WIJ, de afgelopen jaren diverse maatregelen genomen en als gevolg daarvan taakstellingen ingeboekt. Inmiddels is duidelijk dat de maatregelen een positief effect hebben op de kosten, maar per saldo leiden ze vooral tot een demping van de kostenstijging in plaats van de kostendaling die verwacht werd. Zonder deze maatregelen waren de kosten van jeugdhulp hoger uitgevallen. De verwachting is dat als gevolg van de maatregelen de kosten de komende jaren zullen dalen, maar niet in de omvang die vooraf was ingeschat. Voor 2022 en verder bedraagt de totale taakstelling acceleratie WIJ 9,5 miljoen euro per jaar. Op basis van de realisatie tot nu toe wordt deze taakstelling verlaagd met respectievelijk 3,0 miljoen euro in 2022 en 2,1 miljoen euro vanaf 2023.

Een van de succesvolle maatregelen is de invoering van de ondersteuner jeugd en gezin (OJG) bij huisartsen. Ondanks de inzet van de OJG vallen de zorgkosten via de huisarts structureel 1,7 miljoen euro hoger uit dan eerder verwacht. Zonder de inzet van de OJG was deze kostenstijging hoger geweest.

Voor 2022 en de jaren erna is een structurele besparing van 1,0 miljoen euro ingeboekt in verband met de nieuwe inkoop jeugdhulp. Vanaf 2024 wordt nog steeds verwacht dat deze besparing netto kan worden gerealiseerd. Voor de jaren 2022 en 2023 wordt geen netto-besparing verwacht als gevolg van noodzakelijke investeringen en aanloopkosten binnen de nieuwe inkoop jeugd, waardoor de taakstelling voor 2022 en 2023 met 1,0 miljoen euro naar beneden moet worden bijgesteld.

Tot slot zijn de zorgkosten 2020 hoger uitgevallen dan het niveau waarop de begroting 2021 gebaseerd was. Een deel van deze kostenstijging is structureel en werkt door in de loon-prijscompensatie. Dit heeft een nadelig effect op de zorgkosten van 0,9 miljoen euro in 2022, 1,0 miljoen euro in 2023 en 1,1 miljoen euro vanaf 2024.

33. Voorgenomen bezuinigingen wettelijke taken GGZ

In 2019 is een hervorming van 300 duizend euro opgenomen voor het heroverwegen van het takenpakket van de GGZ (Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg) om een besparing van 5% te realiseren. Deze taakstelling is nog niet structureel ingevuld. Hierover hebben we onlangs een zienswijze bij de begroting 2022 van de GR PG&Z voorgelegd aan de raad. Eind 2021 moet blijken of invulling vanaf 2022 haalbaar is. Vooralsnog houden we er rekening mee dat de taakstelling in 2022 niet wordt ingevuld.

34. Zorgkosten WMO

Op basis van het beschikbare budget en verwachte meerjarige ontwikkeling van de zorgkosten Wmo verwachten we de komende jaren een oplopend tekort. Het grootste verschil komt door de tariefstijging huishoudelijke hulp vanaf 2021, volumestijgingen in 2022 en enkele knelpunten bij Wmo oud.

Voor het volume effect is rekening gehouden met de volumegroei 2022, gebaseerd op de populatieontwikkeling. In de begroting 2021 was alleen voor 2021 rekening gehouden met een volumestijging. De overige effecten ontstaan vooral door:

- Doorwerking hogere tarieven huishoudelijke hulp vanaf 2021 (nadeel 1 miljoen euro);
- Het niet realiseren van de uitname Wlz-middelen voor hulpmiddelen (480 duizend euro) en een rijks korting (oplopend naar 355 duizend euro in 2023) als gevolg van de uitname van de Wlz-middelen voor hulpmiddelen;
- Kosten die de Rijksoverheid gemeenten in rekening brengt voor uitvoeringskosten PGB van de Sociale Verzekeringsbank (225 duizend euro);
- Financiële consequenties van de nieuwe aanbesteding van hulpmiddelen. We schatten in dat de meerkosten ongeveer 350 duizend euro bedragen.
- De kosten van de Onafhankelijke cliëntondersteuning zijn opnieuw aanbesteed en leiden tot meerkosten van 81 duizend euro vanaf 2022.

Overige effecten samen leiden tot lagere kosten en verklaren het resterende verschil. Omdat we nog geen aantoonbare effecten van Corona zien, is hier in de opgave voor 2022 en verder geen rekening mee gehouden.

35. Financiering algemene voorzieningen die niet volledig vanuit het GON worden gefinancierd

Het gaat om vernieuwende bewonersinitiatieven met een preventieve werking, die een relatie hebben met de zorgkosten. Voor deze initiatieven (pareltjes) is geen structurele dekking. In 2017 heeft de raad besloten deze algemene voorzieningen buiten het GON-budget (Gebiedsondersteunend Netwerk) te houden en voor twee jaar incidenteel te dekken. Deze periode is onderzocht of deze voorzieningen vanaf 2021 geheel door het GON gedekt kunnen worden. Hieruit bleek dat maximaal 186 duizend euro van het totaal benodigde budget van 438 duizend euro binnen de GON doelstelling valt en dus door het GON gedekt kunnen worden. Vanuit het budget voor ondernemers challenge kan 100 duizend euro worden gedekt. De resterende 152 duizend euro stellen we vanaf 2022 beschikbaar voor het continueren van de Pareltjes.

36. Accommodatiebeleid

Om de voorzieningen in de Oosterparkwijk in lijn te brengen met de andere wijken in de stad, hebben we de wens de Siebe Jan Boumaschool te transformeren tot een wijkcentrum. Er wordt onderzocht welke extra middelen nodig zijn voor het beheer en onderhoud van deze nieuwe accommodatie. Vooralsnog gaan we uit van een jaarlijks benodigd bedrag van 50 duizend euro.

In Ten Post komt een nieuw multifunctioneel centrum 'Huis van Ten Post'. Vanwege een toename van de jaarlijkse gemeentelijke belastingen en heffingen, verzekeringen en exploitatie welke gebaseerd zijn op een nieuw gebouw ontstaat een jaarlijks tekort in de exploitatie van 60 duizend euro.

37. Meerschapp Paterswolde

In de begroting 2020 is aangegeven dat we taakstellend willen besparen op het Meerschapp Paterswolde. De afgelopen periode is nader onderzocht of en hoe deze taakstellende bezuiniging van 100 duizend vorm gegeven kan worden. Er is gekeken naar de begroting van het Meerschapp en of een eventuele wijziging van de organisatievorm voordeel zou kunnen bieden. Daaruit is gebleken dat de opgelegde taakstellende bezuiniging niet haalbaar is. Er kan maximaal 25 duizend euro op de gemeentelijke bijdrage worden bespaard. We stellen 75 duizend euro vanaf 2022 beschikbaar voor het niet volledig kunnen realiseren van deze hervorming. Tevens hebben we gezamenlijk met gemeente Tynaarlo opdracht gegeven om een nader verkenning naar de voor- en nadelen uit te voeren van de huidige GR regeling en eventuele alternatieven.

38. Herontwikkeling Karding – huidig complex

We zijn gestart met het proces om het sportcentrum Karding te herontwikkelen. Gedurende het proces hebben zich tal van kansen voorgedaan om het hele gebied Karding een forse impuls te geven. We werken nu eerst een integrale gebiedsvisie uit. De consequentie hiervan is dat het tijdspad langer wordt en Karding tot uiterlijk 2029 in de huidige staat operationeel moet blijven. Dat kan maar vraagt wel extra preventief onderhoud én uitstel brengt ook risico's op uitval met zich mee. Het bestaande onderhoudsplan Karding is geactualiseerd gericht op een 'sterfhuiskonstructie' in uiterlijk 2029. Op basis van onderzoeken zijn een aantal zaken uit het meerjarig onderhoudsplan gehaald en apart genomen. Deze zaken worden niet preventief vervangen, maar op het moment dat ze stuk gaan zal op dat moment afgewogen moeten worden of vervanging nog wenselijk is gezien de ontwikkelingen en resterende levensduur. Op dat moment moeten ook de financiële consequenties worden beoordeeld en volgt mogelijk een financiële claim. Actualisatie van het onderhoudsplan leidt tot een jaarlijks aanvullend benodigde storting in de onderhoudsvoorziening. In de periode 2021- 2023 leidt dit tot een tekort, vanaf 2024 is Karding afgeschreven en kan de vrijvallende kapitaallast tijdelijk ter dekking worden ingezet. Het tekort in de jaren 2021-2023 komt ten laste van de algemene middelen, in 2024 wordt het tekort van in totaal 574 duizend euro 'terugbetaald' aan de algemene middelen.

39. Actualisatie MJOP Vastgoed

De wijze waarop tot nu toe het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd aan het sportvastgoed is op de lange termijn niet houdbaar. Met de komst van de nieuwe gemeentelijke vastgoed organisatie maken we een professionaliseringsslag. Als we het Sportvastgoed ook professioneler willen onderhouden en in stand willen houden moeten we starten met een fundamenteel en integraal verbeterprogramma. Het programma bestaat uit twee onderdelen: we moeten voor alle 100 panden nieuwe MJOP's opstellen, de kosten daarvoor zijn 150 duizend euro en we moeten komen tot een organisatie en administratie die ons in staat stelt het sportvastgoed adequaat uit te voeren. Hiervoor hebben we externe deskundigheid nodig: kosten 150 duizend euro.

40. Co-investeringsfonds sportaccommodaties

Het co-investeringsfonds sportinfrastructuur biedt mogelijkheden om structureel investeringen te doen in sportaccommodaties. Nieuwe voeding van het structurele deel van het fonds is noodzakelijk om sportinvesteringen te kunnen blijven doen. Belangrijk aspect is dat bij deze investeringen sprake is van cofinanciering door de sportclubs. We stellen 200 duizend euro beschikbaar vanaf 2023.

41. Kardinges plankosten

We stellen een integrale gebiedsgerichte aanpak voor Kardinges op. De uitkomst en keuzes voor gebouw en gebied leggen we in 2022 ter besluitvorming voor. Aan plankosten is in 2022 incidenteel 300 duizend euro nodig.

42. Nulscenario Oosterpoort

Bij de besluitvorming over de 'nieuwe Oosterpoort' is aangegeven dat *'Ongeacht of we in de toekomst tot een nieuw muziekcentrum besluiten, we de Oosterpoort na 2027 als voorziening voor de stad willen behouden. Minimaal uitgangspunt hiervoor is het voortzetten van de huidige programmering, functionaliteit en bedrijfsvoering. Hieraan zijn kosten verbonden die we als stad altijd zullen moeten maken. We willen dit nulscenario inzichtelijk maken en als opgave betrekken bij de Begroting 2022.'*

In de eerste fase van het vooronderzoek naar een nieuwe Oosterpoort (2018) is in beeld gebracht wat de kosten zijn voor renovatie van de Oosterpoort uitgaande van de huidige bedrijfsvoering en programmering. De uitkomsten van dit onderzoek zijn geactualiseerd en hanteren we als nulscenario. De stichtingskosten zijn berekend in een bandbreedte van 124 tot 160 miljoen euro. Ten opzichte van de huidige situatie leidt dit tot een jaarlijkse stijging van circa 6 tot 8,5 miljoen euro. In de uitkomsten is geen rekening gehouden met de negatieve gevolgen voor de marktpositie als gevolg van voortzetting in de huidige vorm in plaats van nieuwbouw. We stellen 6 miljoen euro vanaf 2025 structureel beschikbaar. Eenzelfde bedrag valt jaarlijks vanaf 2025 vrij tot op het moment van gereedkomen van het nieuwe muziekcentrum.

43. 350 jaar Groningen ontzet

De Koninklijke Vereniging voor Volksvermaken (KVVV) heeft de gemeente benaderd voor een bijdrage voor het 350 jarig bestaan van Gronings Ontzet in 2022. Vergelijkbaar met de bijdragen aan bijvoorbeeld 70 en 75 jaar bevrijding in respectievelijk 2015 en 2020, heeft KVV ons gevraagd hiervoor eenmalig 150 duizend euro beschikbaar te stellen.

44. Taakstelling evenementen niet volledig realiseerbaar

Bij de begroting 2020 is een bezuiniging op evenementen vastgesteld van in totaal 215 duizend euro. Hiervan is 166 duizend euro verwerkt in tarieven en de resterende 49 duizend euro is niet te realiseren. Het betreft de beoogde inkomsten van een extra kermis en huurinkomsten voor het beschikbaar stellen van de openbare ruimte (naast de Drafbaan) voor evenementen.

45. Personele capaciteit SPOT

Als gevolg van cao ontwikkelingen stijgen de personeelskosten bij de directie SPOT met minimaal 300 duizend euro vanaf 2022.

46. Martiniplaza

Met het MJOP1 (2014-2015) en MJOP2 (2017-202) is het achterstallig onderhoud bij Martiniplaza aangepakt, zodat veiligheid en continuïteit konden worden gegarandeerd. Voor het onderhoud naar de toekomst toe wordt een MJOP voor de periode 2021-2040 opgesteld. Hierover heeft de raad op 29 september een brief ontvangen. Een eerste indicatie duidt op een toenemende onderhoudsbehoefte. We stellen 130 duizend euro beschikbaar in 2022 oplopend tot 525 duizend euro in 2025.

47. Beschermd wonen

Op basis van de groei van cliënten beschermd wonen (BW) van de afgelopen jaren zouden de zorgkosten BW verder stijgen. In de beheersagenda hebben we maatregelen genomen om de kosten terug te dringen. In de meerjarenbegroting houden we er rekening mee dat de maatregelen uit de beheersagenda de groei van het aantal cliënten beperkt, waardoor de kosten niet zullen stijgen. We houden dus geen rekening met een aanvullend tekort. Bij BW zijn landelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de Rijksbudgetten. Vanaf 1 januari 2021 staat de Wet langdurige zorg (Wlz) open voor ggz-cliënten met een blijvende behoefte aan intensieve zorg. Dit betekent dat bepaalde cliënten met een beschermd wonen indicatie in aanmerking komen voor een Wlz indicatie. De financiële effecten van de uitstroom, met ingang van 2021 zijn nog onduidelijk. Wij gaan er in de begroting 2022 vanuit dat het geen financiële effecten heeft. Ook de Rijksfinanciering wijzigt per 2022 door invoering objectief verdeelmodel in het gemeentefonds. Om dit model mogelijk te maken zijn er veel aanvullende maatregelen zoals de invoering van een woonplaatsbeginsel en hantering van ingroeipaden bij de herverdeling. Het eerste beeld van het objectieve model laat geen nadeel of voordeel voor provincie Groningen zien. Echter door de Wlz uitname kan dit ook anders uitkomen. Gelet op onzekerheden bij het terugdringen van de groei van het aantal cliënten en de ontwikkeling van de Rijksbudgetten, hebben we een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd. In het meest negatieve scenario hebben de maatregelen uit de beheersagenda geen resultaat en zet de groei van het aantal cliënten door. Dit leidt tot een nadeel van 4,3 miljoen euro. In het meest positieve scenario hebben de maatregelen effect en is de groei van het aantal cliënten beperkt. Dit leidt tot een voordeel van bijna 1,5 miljoen euro. In de begroting hebben we de opgave meerjarig op p.m. gesteld.

48. Niet realiseren hervorming publieke dienstverlening

In de begroting is een structurele taakstelling ter hoogte van 180 duizend euro opgenomen voor verwachte efficiencyvoordelen als gevolg van hervormingen in de publieke dienstverlening. De taakstelling blijkt in ieder geval voor 2022 niet te realiseren. We onderzoeken de mogelijkheden om de taakstelling vanaf 2023 wel te realiseren. Vooralsnog is de opgave daarom voor de jaren 2023 en verder op p.m. gezet.

49. Generatiepact

Het Generatiepact 2019 van de gemeente Groningen is een regeling waarbij medewerkers van 60 jaar en ouder een stapje terug kunnen doen, zodat er ruimte komt om jonge medewerkers aan te trekken. Op basis van uitgangspunten en aannames zijn eerder middelen beschikbaar gesteld om dit generatiepact te dekken. Mede omdat het generatiepact voor schaal 8 en hoger niet opnieuw is verlengd is een soort "laatste kans-effect" ontstaan en is de deelname groter geworden dan vooraf verondersteld. Dit leidt zeven jaar lang tot hogere lasten van 295 duizend euro in 2022 oplopend tot 365 duizend euro in 2023 waarna het afloopt tot 285 duizend euro in 2025, waarbij rekening is gehouden met het niet meer invullen van drie stadstalent-plekken.

50. Financiering gebiedsteaminzet

Bij de begroting 2019 is een structureel bedrag van 1,257 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van gebiedsgericht werken. Ter dekking van deze extra middelen is een ingroeitaakstelling in de begroting opgevoerd. Vanaf 2021 moet de dekking komen uit verschillende bestaande programmaonderdelen. Deze taakstelling blijkt niet volledig te realiseren. We stellen 260 duizend euro beschikbaar vanaf 2022.

51. Niet realiseren hervorming subsidies

Bij de begroting 2020 hebben we een structurele bezuinigingstaakstelling opgenomen van 500 duizend euro vanaf 2022 die betrekking heeft op het binnenhalen van (Europese) subsidies. Deze taakstelling kan alleen gerealiseerd worden indien met aanvullende subsidiemiddelen gemeentelijke middelen vrijgespeeld kunnen worden. Dit blijkt in de praktijk niet mogelijk omdat (Europese) subsidies vaak voor nieuwe specifieke ontwikkelingen zijn en de regels die horen bij subsidies het niet toestaan reguliere in de begroting opgenomen kosten ten laste te brengen van deze subsidies.

52. Niet realiseren hervormingen

In voorgaande begrotingen zijn hervormingsmaatregelen vastgesteld waarvan geconstateerd wordt dat deze niet/ zeer moeilijk te realiseren zijn. Het betreft de volgende hervormingen:

Hervormingen (bedragen x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025	2026
1. Beleidsharmonisatie	400	400	400	400	400
2. Herstructurering medezeggenschap	245	245	245	245	245
3. Maatschappelijke begeleiding statushouders	30	30	30	30	30
4. Afweging samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden	600	600	600	600	600
	1.275	1.275	1.275	1.275	1.275

Ad 1. Beleidsharmonisatie

Harmoniseren van beleid binnen de gemeente Groningen door de herindeling moest vanaf 2021 leiden tot een besparing van 500 duizend euro. Op dit moment is alle beleid geharmoniseerd en dat heeft geleid tot een besparing van 100 duizend euro: 400 duizend euro wordt niet gerealiseerd.

Ad 2. Herstructurering medezeggenschap

Als gevolg de discussie over concernsturing en de herstructurering van de medezeggenschap heeft er overleg plaatsgevonden tussen de gemeentesecretaris en de OR. De uitkomst is dat de medezeggenschap (centraal en per directie) op dezelfde wijze blijft plaatsvinden zodat de bezuiniging van 245 duizend euro structureel niet kan worden gerealiseerd.

Ad 3. Maatschappelijke begeleiding statushouders

Er is een bezuiniging opgenomen van 10% op het budget voor maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders (30 duizend euro per jaar). Het gevolg is dat we dan geen maatschappelijke begeleiding meer kunnen bieden aan niet inburgering-plichtige vergunninghouders.

Ad 4. Afweging samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden Vanwege de financiële positie van de Veiligheidsregio en het moeilijk realiseren van bezuinigingen als één van deelnemers van een gemeenschappelijke regeling is de bezuiniging op de Veiligheidsregio ad 500 duizend euro en de 100 duizend euro voor anders organiseren van samenwerkingen niet te realiseren.

53. Organisatie Programma Wijkvernieuwing / Gebiedsgericht werken

Sinds een aantal jaren werken we in Groningen weer aan de vernieuwing van bestaande wijken. Tot en met 2022 is hiervoor jaarlijks incidenteel 4 miljoen euro ter beschikking gesteld en is structureel 700 duizend euro ter beschikking gesteld voor dekking van kapitaallasten van investeringen die we in de wijken doen. Met het afsluiten van de Regiodeal en afspraken in het kader van het NPG doen zich kansen voor om deze aanpak te verbreden. Om dit verder uit te werken willen we een Programma Wijkvernieuwing en Gebiedsgericht Werken vorm gaan geven. Inschatting van kosten hebben betrekking op een programmamanager en -secretaris, ondersteuning in de vorm van een planeconoom/ controller, onderzoekskosten en communicatiemiddelen. De kosten hiervan worden vooralsnog geschat op jaarlijks 450 duizend euro.

54. Uitstel reclamebelasting

Wij brengen het gebruik van schaarse openbare ruimte meer in rekening. Daarom voeren we een

reclamebelasting in (hervorming 30, begroting 2021). De extra opbrengsten zijn naar verwachting jaarlijks 150 duizend euro vanaf 2022. We stellen de uitvoering een jaar uit vanwege de gevolgen van corona voor lokale ondernemers.

55. ICT reservering

Ten behoeve van de afronding van het outsourcingprogramma en het op orde krijgen en houden van een kwalitatieve ICT omgeving – waarin we zelf voldoende in control zijn - ter ondersteuning van onze processen onderkennen we dat we in 2022 en verder additionele middelen vrij moeten maken. Hiervoor reserveren we 1,85 miljoen euro in 2022, 875 duizend euro in 2023 en 1,35 miljoen euro vanaf 2024.

56. Digitale dienstverlening

Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die gedaan worden om de effecten van (economische) veroudering op te vangen. Om in de toekomst voorbereid te zijn op een vervanging van het digitale dienstverleningsplatform en niet ad hoc naar financiering te hoeven zoeken, is een structureel bedrag nodig van 300 duizend euro vanaf 2023.

57. ICT-faciliteiten

Als gevolg van de Corona crisis zien we een aanzienlijke stijging van de uitgifte van ICT middelen. Denk aan extra laptops, beeldschermen voor thuis en tablets. Deze worden nu – naast de al beschikbare middelen – extra ingezet om vooral thuis effectief te kunnen werken. Het ligt in de rede, dat het gebruik van mobile devices en dan meer in het bijzonder van de laptop, maar ook van vergadervoorzieningen op de werkplek en in vergaderruimtes de norm gaat worden. Deze lijn is al ingezet, maar zal de komende jaren alleen maar worden doorgezet. Al met al betekent dit een flinke toename van ICT rand voorwaardelijke zaken met de daarbij behorende noodzakelijk structurele dekking van 300 duizend euro.

58. Uitvoering motie schoonmaak

Nu uw raad tot inbesteden van de schoonmaak heeft besloten bereiden we ons voor op het in dienst nemen van de schoonmakers per 1 november 2023, na afloop van een korte aanbesteding voor een periode van 2 jaar. De structurele lasten van het in dienst nemen van de schoonmakers per november 2023 zijn 117 duizend euro in 2023, 700 duizend euro in 2024 oplopend tot 764 duizend euro structureel vanaf 2025.

59. Niet realiseren verhogen dekkingsgraad tarieven

De bedoeling van deze taakstelling in de begroting 2019 was om daar waar mogelijk tarieven die nog niet kostendekkend zijn op te hogen en daarmee de dekkingsgraad op te hogen. Hiervoor komt nog een beperkt aantal tarieven in aanmerking. De gevolgen van de verhoging van deze tarieven (onder andere terrasvergunning, kaartje Schouwburg) is dat inwoners en ondernemers in de gemeente Groningen veel meer kwijt zijn voor de producten die zij van de gemeente afnemen. Omdat de realisatie in de praktijk vrijwel onmogelijk is vervalt de taakstelling van 380 duizend.

Hervormingen 2022-2025

Voor de begroting 2022-2025 hebben wij aanvullende bezuinigingsmaatregelen en hervormingen in beeld gebracht. De verdeling van de maatregelen 2022-2025 is in onderstaande tabel opgenomen. Vervolgens is per dekkingsbron een toelichting gegeven.

Hervormingen	Deel-programma	I/S	2022	2023	2024	2025
1. Bovenwijkse voorzieningen Meerstad	1.1	I	900			
2. Vrijval kapitaallasten SO	1.1	I	400			
3. Verhoging leges Titel 3, Legesverordening	divers	S	131	160	189	189

4. Meeropbrengst Parkeerbedrijf	1.2	I	1.250			
5. Vrijval gereserveerde middelen ARZ	2.1	I	323			
6. Inzet activeringsmiddelen t.b.v. oplopende onderhoudskosten openbare ruimte door veranderde instroom mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	3.1	S	300	720	1.010	1.330
7. Aanvulling taakstelling maatregelen Jeugdzorg	3.3	S		3.000	2.700	2.300
8. Extra opbrengst subsidies	4.2	I	500	500		
9. Aanvulling rijksmiddelen uitvoering Jeugdzorg	4.3	S	17.400	10.500	9.600	8.600
10. BTW in legesvergunningen		I	607			
			21.811	14.880	13.499	12.419

1. Bovenwijkse voorzieningen Meerstad

We hielden voor 900 duizend rekening met kapitaallasten van bovenwijkse voorzieningen Meerstad. Dit blijkt in 2022 niet nodig te zijn. Daardoor kan er 900 duizend euro vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

2. Vrijval kapitaallasten SO

We houden rekening met een vrijval van kapitaallasten van 400 duizend euro doordat projecten later in uitvoering worden genomen.

3. Verhoging leges Titel 3 Legesverordening

We streven naar 100% kostendekkendheid van onze leges. We constateren dat de leges verhoogd moeten worden in Titel 3 van de Legesverordening om aan dit uitgangspunt te voldoen. De horecaondernemers zijn zwaar getroffen door de gevolgen van de COVID-beperkingen. Daarom worden de leges voor horeca- en terrasvergunningen in drie stappen verhoogd tot een kostendekkendheid van 100%. De leges voor de seksbedrijven en vergunningen huisvestingswet brengen we met ingang van 2022 op een kostendekkendheid van 100%. De opbrengst bedraagt 131 duizend euro in 2022 en loopt op tot 189 duizend euro vanaf 2024.

4. Meeropbrengst Parkeerbedrijf

We verwachten in 2022 een incidentele meeropbrengst van 1,25 miljoen bij het Parkeerbedrijf. Dit voordeel ontstaat door de lage rentestanden en tariefffecten.

5. Vrijval gereserveerde middelen ARZ (Aanpak Ring Zuid)

De gereserveerde middelen voor het verleggen van kabels en leidingen voor de Aanpak Ring Zuid in de algemene bestemmingsreserve kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene middelen omdat de betreffende kosten ten laste van de riolering kunnen worden gebracht. Er ligt een relatie met de opgave ARZ (intensivering 12) waarbij de extra toetscapaciteit voor ontwerp en uitvoering van werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg in 2022 t/m 2024 wordt gedekt met een onttrekking uit de algemene bestemmingsreserve.

6. Inzet activeringsmiddelen t.b.v. oplopende onderhoudskosten openbare ruimte door veranderde instroom mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

We zetten de eerder beschikbaar gestelde intensiveringsmiddelen voor activering anders in. Deze middelen zullen we inzetten voor de oplopende onderhoudskosten voor beheer en onderhoud openbare ruimte door veranderende instroom van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (zie Intensivering 16).

7. Aanvulling taakstelling maatregelen jeugdzorg

Aanvullend op de maatregelen die de gemeente Groningen al heeft getroffen om de kosten van de jeugdzorg omlaag te brengen, zien wij mogelijkheden in de door de arbitragecommissie voorgestelde maatregelen om de

kosten van jeugdzorg verder te verlagen. Daarom is een aanvullende taakstelling opgenomen van 3,0 miljoen euro in 2023, 2,7 miljoen euro in 2024 en 2,3 miljoen euro in 2025.

8. Extra opbrengst subsidies

Eerder is al in de begroting rekening gehouden met incidentele opbrengsten uit subsidies van de EU of het Rijk. We verhogen onze verwachting van de extra opbrengsten uit subsidies met 500 duizend euro in 2022 en 2023. Bij de intensiveringen (51) is de extra opbrengst van 500 duizend euro structureel vanaf 2022 vervallen, omdat we geen mogelijkheden zien voor een structurele invulling van deze taakstelling.

9. Aanvullen rijksmiddelen uitvoering jeugdzorg

Op 3 juni 2021 heeft het kabinet besloten om gemeenten in 2022 1,314 miljard euro extra budget te verstrekken ten behoeve van de uitvoering van de jeugdwet. Dit extra budget is het resultaat van een jarenlang traject van onderzoeken naar de tekorten op de jeugdhulp, gesprekken tussen VNG en Rijk hierover en de uiteindelijke uitspraak van een arbitragecommissie over de structurele financiering van de jeugdzorg. Een nieuw kabinet zal moeten besluiten over de jaren na 2022. Het aandeel van de gemeente Groningen in het totale budget 2022 is 17,4 miljoen euro. Aan de afspraak over het extra budget is gekoppeld dat er een hervormingsagenda tussen Rijk, VNG en andere betrokken partijen moet komen, waarin maatregelen zijn opgenomen om de kosten van jeugdzorg omlaag te brengen. De arbitragecommissie heeft hierover uitspraken gedaan. De verwachting is dat daardoor het jaarlijkse extra budget voor de jaren na 2022 stapsgewijs omlaag zal gaan. Het Rijk heeft voor de jaren vanaf 2023 indicatieve budgetten afgegeven. Vanuit behoedzaamheid en in het licht van de afspraken rond de hervormingsagenda dat gemeenten ook zelf kostenbesparende maatregelen kunnen nemen, is tussen Rijk, gemeenten en provincies (als toezichthouder) afgesproken dat gemeenten maximaal 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling van deze jaarlijkse budgetten zouden krijgen, mogen opnemen in de begroting. Voor de gemeente Groningen gaat het om de volgende bedragen: 2023: 10,5 miljoen euro, 2024: 9,6 miljoen euro en 2025: 8,6 miljoen euro.

10. BTW in legesvergunningen

Het is mogelijk om (net als afgelopen jaar) bij de leges omgevingsvergunningen aan de lastenkant de compensabele btw mee te nemen en dit door te berekenen in de legestarieven. We ramen een incidentele opbrengst in 2022 omdat de toerekenbare btw kan fluctueren. De incidentele opbrengst voor 2022 bedraagt 607 duizend euro.

Investing en financieringsstaat

Investerings (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 1-1-2022	Bruto investeringen	Verminderings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Immateriële vaste activa (totaal)	392	0	0	27	365
Bijdragen aan activa van derden	392	0	0	27	365
Materiële vaste activa (totaal)	1.409.881	122.204	7.000	47.058	1.478.027
I. Investerings met economisch nut		111.645	7.000		
Waarvan routine investeringen		15.046			
Waarvan beleidsmatige investeringen		96.599			
II. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut		10.559			
Viottende activa (totaal)	74.140	29.837	26.463	0	77.514
Onderhanden werk inzake grondexploitaties	74.140	29.837	26.463	0	77.514
Financiële activa (totaal)	401.211	0	26.377	0	374.833
Kapitaalverstrekkingen	20.508			0	20.508
Uitgezette leningen	380.703	0	26.377	0	354.326
Totaal activa	1.885.624	152.041	59.840	47.085	1.930.739

Financiering (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 1-1-2022	Bruto investeringen	Verminderings	Boekwaarde 31-12-2022
Reserves	171.020	18.270	18.078	171.212
Voorzieningen	42.723	10.141	14.030	38.834
Opgenomen geldleningen Treasury	1.671.881	50.000	158.241	1.563.640
Te financieren lang en kort*		157.053		157.053
Totaal financiering	1.885.624	235.464	190.349	1.930.739

*In ons financieringsbeleid gaan we er op begrotingsbasis vanuit dat we vaste activa en grondexploitaties financieren met langlopend vermogen. In paragraaf 5: Financiering staat vermeld welke financieringsbehoefte daaruit resulteert. In afwijking daarvan is in bovenstaande tabel ook rekening gehouden met de mogelijkheden die de prognosebalans biedt tot financiering van vaste activa en grondexploitaties met kortlopend vermogen.

Materiële vaste activa

Bij de vaste activa ramen wij voor 122,2 miljoen euro aan investeringen en 7,0 miljoen aan bijdragen. In combinatie met de geraamde afschrijvingen van 47,0 miljoen euro stijgt daardoor de boekwaarde van de vaste activa van 1.409,9 miljoen euro naar 1.478,0 miljoen euro.

De 122,2 miljoen euro aan investeringen in vaste activa onderscheiden we naar drie soorten, namelijk:

- Routine investeringen: 15,0 miljoen euro
- Beleidsmatige investeringen: 96,6 miljoen euro
- Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut: 10,6 miljoen euro

Routine investeringen

De routine investeringen zijn investeringen ter vervanging van bestaande activa met als doel de bedrijfsvoering op het huidige peil te houden. Het betreft voornamelijk investeringen in automatisering, meubilair, huisvesting, voertuigen en materieel. Voor 2022 verwachten wij de volgende investeringen:

Routine investeringen 2022 (Bedragen x 1.000 euro)	
Vervangingsinvesteringen Informatie & Onderzoek	1.630
Vervangingsinvesteringen Stadsontwikkeling	125

Vervangingsinvesteringen Sport050	118
Vervangingsinvesteringen SPOT Groningen	1.757
Vervanging materieel Stadsbeheer	10.388
Materieel Iederz	1.028
Totaal	15.046

Een deel van bovenstaande investeringen komt nog ten laste van de kredieten van voorgaande jaren (4,5 miljoen euro). Dit houdt in dat wij in 2022 voor totaal 10,6 miljoen euro aan nieuwe kredieten voor routine-investeringen nodig hebben. De kapitaallasten van de nieuwe kredieten voor routine investeringen 2022 hebben wij opgenomen in deze begroting.

Routine-investeringen 2022 (Bedragen x 1.000 euro)		Beschikbaar te stellen krediet
Vervangingsinvesteringen Informatie & Onderzoek		1.630
Vervangingsinvesteringen Stadsontwikkeling		125
Vervangingsinvesteringen Sport050 *		118
Vervangingsinvesteringen SPOT Groningen		1.406
Vervanging materieel Stadsbeheer		7.016
Materieel Iederz		285
Totaal		10.580

*Investeringen Sport050 zijn incl. BTW

Beleidsmatige investeringen.

Beleidsmatige investeringen zijn investeringen waarover al principebesluiten zijn genomen en waarvoor de dekking is geregeld. Voor 2022 ramen wij voor 96,6 miljoen euro aan beleidsmatige investeringen.

Beleidsmatige investeringen met economisch nut (Bedragen x 1.000 euro)		Bruto
Investeringen Sport050 *		4.295
Vervanging riolering		11.008
Investeringen in scholen		17.350
Nieuwbouw Iederz		25.239
Vrijdag		12.469
Diversen		26.238
Totaal		96.599

*Investeringen Sport050 zijn incl. BTW

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen die in principe niet verhandelbaar zijn, maar wel een meerjarig nut (kunnen) hebben. Voorbeelden hiervan zijn wegen, straten, pleinen, bruggen en openbaar groen. Met ingang van 2017 moeten deze investeringen, conform BBV, worden geactiveerd. Voor 2022 ramen wij 10,6 miljoen euro aan investeringen. Voor de financiering van deze investeringen leggen wij afzonderlijke raadsvoorstellen aan de gemeenteraad voor.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut (Bedragen x 1.000 euro)		Bruto
Vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte		6.237
LED Verlichting		2.022
Gele stenen		2.300
Totaal		10.559

Vlottende activa

Investeringen in grondexploitaties gelden in de gemeentelijke verslaglegging als vlottende activa. Het betreft zaken als grondaankopen en infrastructurele werken. In 2022 gaat het naar verwachting om 29,8 miljoen euro aan investeringen, met daartegenover 26,4 miljoen euro aan inkomsten.

Financiële activa

Begin 2022 heeft de gemeente naar verwachting voor totaal 401,2 miljoen euro aan financiële activa. Dit betreft als hoofdonderdelen 380,7 miljoen euro aan verstrekte geldleningen en 20,5 miljoen euro aan kapitaalverstrekingen (deelnemingen). Bij de verstrekte geldleningen gaat het voornamelijk om de leningen voor Meerstad (266 miljoen euro) en de leningen aan woningcorporaties (64 miljoen euro). Het bedrag aan uitgezette leningen loopt met 26 miljoen euro terug. Dit komt vooral doordat er sinds 2001 aan woningcorporaties geen leningen meer worden verstrekt en er alleen nog aflossing plaats vindt van bestaande leningen. Het totaal van de uitgezette leningen komt eind 2022 uit op 354,3 miljoen euro. Het totaal van de financiële activa is eind 2022 374,8 miljoen euro.

Financiering

De boekwaarde van de gemeentelijke activa stijgt van 1,886 miljard euro naar 1,931 miljard euro. De financiering van deze boekwaarde geschiedt door middel van de reserves en voorzieningen van de gemeente, door geldleningen die de gemeente in het verleden heeft aangetrokken, door het inzetten van kort geld of door het aantrekken van nieuwe geldleningen.

De omvang van de reserves stijgt met 0,2 miljoen euro van 171,0 naar 171,2 miljoen euro. De omvang van de voorzieningen daalt met 3,9 miljoen euro van 42,7 miljoen euro naar 38,8 miljoen euro. Per saldo komen de eigen financieringsmiddelen eind 2022 naar verwachting uit op 210,0 miljoen euro. Het overgrote deel van de 1,931 miljard euro aan boekwaarde, wordt daarom gefinancierd met langlopende leningen. Het totaal aan aangetrokken lange geldleningen bedraagt begin 2022 naar verwachting 1,607 miljard euro. Daarnaast verwachten we 65,2 miljoen euro met kort geld te financieren. Van de langlopende geldleningen wordt 50 miljoen euro opgenomen (reeds afgesloten forward leningen) en 158,2 miljoen euro afgelost. Het bedrag van de opgenomen lange en korte geldleningen komt eind 2022 uit op 1,564 miljard euro.

Het verschil tussen de geraamde boekwaarde van 1,931 miljard euro en de opgenomen geldleningen (1.564 miljoen euro) en reserves en voorzieningen (210,0 miljoen euro) bedraagt 157,1 miljoen euro. Dit bedrag is de financieringsbehoefte die nog met lang of kort vermogen moet worden afgedekt

Reserves

Verloopoverzicht reserves 2022

Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Begroot Saldo 31-08-2021	Prognose 2021	Prognose Saldo 31-12-2021	Begrote toevoeging 2022	Begrote onttrekking 2022	Saldo 31-12-2022
Algemene Reserve	49.822	-910	48.912	9.335	9.270	48.977
Algemene Bestemmingsreserve	5.007		5.007		2.911	2.096
Aandelen Essent NV	1.345		1.345			1.345
Afkoopsom onderhoud fietspad	449		449			449
Afkoopsommen erfpacht	13.477		13.477			13.477
Begraafplaatsen	67		67	30	30	67
Bijdrage MFA de Wijert	1.114	553	1.667		43	1.624
Bijdrageregeling dorpshuizen	20		20		20	0
Bovenwijkse infrastructuur	1.986		1.986			1.986
Cofinanciering investeringsfonds	1.643		1.643		55	1.588
Duurzaamheid Scholen	399		399			399
Eemskanaalzone	8.743		8.743	129		8.872
Egalisatiereserve Instellingen	3.138	468	3.606	4.744	4.574	3.776
ESF	340		340		340	0
Esserberg	160		160		11	149
Extra Beleid	969	-90	879			879
Flankerend beleid	1.547		1.547			1.547
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	44		44		6	38
Gresco	300		300			300
GrESCo aanpak 24 gebouwen	125		125			125
Grondzaken	7.959		7.959			7.959
Hergebruik grond	626		626			626
Kunst op straat	263		263			263
Nieuw Raadhuis Haren	1.599		1.599	147	126	1.620
Nieuwbouw VMBO	715	138	853		100	753
Onderhoud en vastgoed	37		37		37	0
Onderwijshuisvesting	5.508		5.508	1.667		7.175
Openbaar Gebied	24		24			24
Quintusschool			0			0
Realisering Speelvoorzieningen	89		89		78	11
Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400		9.400			9.400
Regionale Energie Strategie			0			0

Reserve Kapitaallasten (BK)	22.619		22.619	1.583	128	24.074
Scholenfonds	1.730		1.730	135	99	1.767
SIF	20.762		20.762	500		21.262
WarmteStad	60		60			60
Zernike College	8.774		8.774		251	8.523
Totaal	170.861	159	171.021	18.270	18.078	171.212

Toelichtingen op reserves

Omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31- 12-2022	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Algemene Reserve	Deze reserve dient ter dekking van het opvangen van onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		48.976	In de begroting 2022 wordt een totaalbedrag van 9,335 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd: - aanvulling weerstandsvermogen op grond van de begroting 2017 ad 1,845 miljoen euro; - terugbetaling ruil businesscase outsourcing ICT ad 2,478 miljoen euro; - uit meerjarenbegrotingen van de voormalige gemeente Haren/Ten Boer 460 duizend euro; - terugbetaling bijdrage toekomst Groningen Airport Eelde ad 300 duizend euro; - vrijval herindelingsbudget ad 1,644 miljoen euro; - saldo financieel perspectief begroting 2019 ad 1,353 miljoen euro; - saldo financieel perspectief begroting 2021 ad 1,133 miljoen euro; - saldo begroting 2022 ad 122 duizend euro verrekening met de Algemene Reserve In de begroting 2022 wordt een totaalbedrag van 9,270 miljoen euro aan de algemene reserve onttrokken: - verrekening weerstandsvermogen begroting 2020 ad 6,695 miljoen euro; - inzet geluid-reducerend asfalt ad 75 duizend euro; - dekking begroting grondbedrijf 2,5 miljoen euro.	Voldoende

Algemene Bestemmingsreserve	De algemene bestemmingsreserve is voor bestemde middelen, waarvoor geen afzonderlijke bestemmingsreserve is ingesteld.		2.096	In de begroting 2022 wordt een totaalbedrag van 2,911 miljoen euro aan de algemene bestemmingsreserve onttrokken: - dekking amendementen begroting 2020 ad 30 duizend euro; - inzet ten behoeve van Zuidelijke Ringweg ad 103 duizend euro; - vrijval claim nacalculatie ad 323 duizend euro; - inzet weerstandsvermogen risico Meerstad zoals besloten bij begroting 2019 1,782 miljoen euro; - dekking bovenwijkse voorzieningen (begroting 2020) 673 duizend euro;	Voldoende
Aandelen Essent NV	Deze reserve dient als tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD (nu: Essent).		1.345	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Actualisering Bestemmingsplan	In de begroting 2012 is door de raad een krediet beschikbaar gesteld voor de actualisatie van de komplannen. Dekking algemene reserve. Dit bedrag is in 2012 vanuit de algemene reserve overgezet in de bestemmingsreserve actualisering bestemmingsplannen komplannen. Deze actualisering is in 2016 afgerond en er is besloten om het restant van de reserve in te zetten voor kosten afronding bestemmingsplan buitengebied en € 6.000,00 voor het project proeftuin omgevingswet Woldwijk.		0	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Afkoopsom onderhoud fietspad	Deze reserve dient ter dekking van de kosten van het jaarlijks onderhoud aan de Stadsweg Ten Boer		449	Er zijn geen mutaties begroot. Aangezien het onderhoud vanaf 2023 wordt gestart, zal de reserve vanaf dat moment worden benut.	Voldoende
Afkoopsommen erfpacht	Deze reserve dient voor het reserveren van afkoopsommen erfpacht. De ontvangen afkoopsom erfpacht wordt toegevoegd aan deze reserve tot maximaal de waarde van de uitgegeven kavel.		13.477	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Begraafplaatsen	De reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.		67	Jaarlijks wordt er 30 duizend toegevoegd en onttrokken ten behoeve van het aandeel ruimen in de tarieven voor grafuitgiften (ruimingskosten). Daarnaast wordt de reserve gebruikt voor het opvangen van verschillen in de exploitatie indien nodig.	Voldoende
Bijdrage MFA de Wijert	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van het project Multifunctionele Accommodatie De Wijert.		1.624	De begrote onttrekking van 43 duizend is ter dekking van (een deel van) de kapitaallasten van het pand MFA de Wijert.	Voldoende

Bijdrageregeling dorpshuizen	Deze reserve dient het verstrekken van een bijdrage in de kosten van groot onderhoud ten behoeve van dorpshuizen in het kader van de bijdrage regeling dorpshuizen.		0	Het restant ad 20 duizend euro wordt onttrekken om uitvoering te geven aan het nieuwe onderhoudsbeleid accommodaties die in 2021 wordt vastgesteld. Bij de jaarrekening 2022 kan de reserve worden opgeheven.	Voldoende
Bovenwijkse infrastructuur	Deze reserve is ingesteld om middelen die vrijkomen door activering van bovenwijkse voorzieningen in de grondexploitaties te reserveren		1.986	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Cofinanciering-investeringsfonds	Deze reserve dient om de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk te maken en om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen van sportverenigingen in sportaccommodatie		1.588	De onttrekking ad 55 duizend euro is in het kader van de bezuinigingen uit begroting 2020-2023.	Voldoende
Duurzaamheid Scholen	Deze reserve dient ter dekking van kosten voortvloeiende uit een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017.		399	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Eemskanaalzone	Deze reserve dient voor het aanhouden van middelen als gevolg van marktwaardetoetsen. Middelen die vrijkomen doordat waardering van de strategische gronden en gebouwen worden opgeplust naar de waarde bij huidige bestemming op basis van een taxatie. .		8.872	Om de kapitaallasten te kunnen dekken wordt jaarlijks 129 duizend euro toegevoegd.	Voldoende
Egalisatiereserve Instellingen	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.		3.776	Conform de t-2 systematiek hebben de mutaties in 2022 betrekking op het onttrekken van het accres die in 2020 is gedoteerd. De onttrekking is gewijzigd conform het vastgestelde percentage bij de begroting 2022.	Voldoende
ESF	Deze reserve dient om vrijval van ESF- subsidie die de gemeente Groningen als centrumgemeente ontvangt te reserveren en wordt zoveel als mogelijk weer ingezet ter dekking van projecten		0	Om de kosten uit het werkprogramma te dekken wordt 340 duizend euro aan deze reserve onttrokken. Het saldo van deze reserve is na deze onttrekking nihil.	Voldoende

Esserberg	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het investeringsproject 'renovatieplan sportpark Esserberg'.		149	Jaarlijks wordt een bedrag aan deze reserve onttrokken ten behoeve van kapitaallasten.	Voldoende
Extra Beleid	Deze reserve dient om de nog te besteden extra beleids gelden op te nemen.		879	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Flankerend beleid	Deze reserve dient voor herplaatsing van medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie.		1.547	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigingen	Deze reserve dient ter dekking van het fonds "Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigingen" in ten Boer. Op grond van de gebruiksovereenkomsten kunnen voetbalverenigingen een beroep doen op de gemeente voor groot onderhoud aan de accommodaties en de financiering van een aantal zaken op en rond de velden.		38	Jaarlijks worden vergoedingen verstrekt aan de vier voetbalverenigingen.	Voldoende
Gresco	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van Gresco		300	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
GrESCo aanpak 24 gebouwen	Deze reserve dient voor de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten integrale aanpak 24 gebouwen		125	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Grondzaken	Deze reserve dient ter vorming van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties.		7.959	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Hergebruik grond	Deze reserve dient om vooruit ontvangen gelden voor de toekomstig te maken kosten te reserveren. Jaarlijks zal het exploitatieresultaat verrekend met deze reserve.		626	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Kunst op straat	Deze reserve dient voor het financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte.		263	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Nieuw Raadhuis Haren	Deze reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.		1.620	De toevoeging van 147 duizend euro betreft rente. De onttrekking van 126 duizend euro heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Nieuwbouw VMBO	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		753	De begrote jaarlijkse onttrekking van 100 duizend euro houdt verband met de dekking van de kapitaallasten van de gebouwen van VMBO.	Voldoende
Onderhoud en vastgoed	Deze reserve dient ter dekking kosten beheer en onderhoud van vastgoed		0	In 2022 wordt naar verwachting het restsaldo ad 37 duizend euro onttrokken.	Voldoende

Onderwijshuisvesting	Deze reserve is voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	5.000	7.175	In 2022 wordt naar verwachting een bedrag van 1,667 miljoen euro aan deze reserve toegevoegd.	Voldoende
Openbaar Gebied	Deze reserve dient ter dekking van kosten inrichting openbaar gebied		24	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Quintusschool	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de verbouwing die is gepleegd in het kader van de samenvoeging van De Marke en De Meent tot de huidige Quintusschool		0	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Realisering Speelvoorzieningen	Deze reserve dient ter dekking van kosten realisering speelvoorzieningen .		11	We verwachten dat we in 2022 89 duizend euro van deze reserve nodig zijn en dat het restsaldo ad 11 duizend euro in 2023 zal worden onttrokken.	Voldoende
Regio Specifiek Pakket ZZL	Deze reserve dient om Projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) te financieren.		9.400	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Regionale Energie Strategie			0	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Reserve kapitaallasten ICT modules vastgoedmanagement	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		64	Tijdens de afschrijvingsperiode wordt jaarlijks 33 duizend euro aan de reserve onttrokken.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Van Lenneplan	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		479	Jaarlijks wordt 13 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Gele steentjes	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		479	Jaarlijks wordt 12 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Speelvoorzieningen	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		848	De reserve wordt benut zodra de achterloop meerjaren investeringen is ingelopen.	Voldoende
Reserve kapitaallasten	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		17.237	De opbrengsten van de Centrumgarage ad 350 duizend euro worden ten behoeve van het Binnenstadprogramma aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast wordt 40 duizend euro gestort ten behoeve van het fietspad Kerklaan.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Sportpark de Kring	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		370	Jaarlijks wordt 11 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.	Voldoende

Reserve Kapitaallasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		4.597	Er vindt er een dotatie plaats van 799 duizend euro ten behoeve van het stadhuis en 394 duizend euro voor Groene Wei. De onttrekkingen zijn reguliere onttrekkingen om kapitaallasten te dekken.	Voldoende
Scholenfonds	Deze reserve dient ter dekking van de kosten bouw nieuwe school		1.767	De jaarlijkse toevoeging van 135 duizend euro houdt verband met de bouw van het nieuwe kindcentrum. 99 duizend euro wordt onttrokken om kapitaallasten te dekken.	Voldoende
SIF	Deze reserve is ingesteld voor nog niet uitgegeven (rijks)middelen voor toekomstige projecten.		21.262	Jaarlijks wordt 500 duizend euro toegevoegd voor Groen, waarvan bestedingen ten laste van de reserve worden gebracht.	Voldoende
WarmteStad	Deze reserve dient ter dekking van het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV		60	Er zijn geen mutaties begroot	Voldoende
Zernike College	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College.		8.523	De onttrekking van 251 duizend euro heeft betrekking op de dekking van kapitaallasten.	Voldoende
Totaal reserves			171.212		

Verloopoverzicht reserves 2023-2025

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12-2022	Prognose mutatie 2023	Saldo 31-12-2023	Prognose mutatie 2024	Saldo 31-12-2024	Prognose mutatie 2025	Saldo 31-12- 2025
Algemene Reserve	48.976	4.833	53.809	5.547	59.356	6.897	66.253
Algemene Bestemmingsreserve	2.096	-133	1.963	-103	1.860		1.860
Aandelen Essent NV	1.345		1.345		1.345		1.345
Afkoopsom onderhoud fietspad	449	-23	426	-23	403	-23	380
Afkoopsommen erfpacht	13.477		13.477		13.477		13.477
Begraafplaatsen	67		67		67		67
Bijdrage MFA de Wijert	1.625	-43	1.582	-43	1.539	-43	1.496
Bijdrageregeling dorpshuizen	0		0		0		0
Bovenwijkse infrastructuur	1.986		1.986		1.986		1.986
Cofinanciering investeringsfonds	1.588	-55	1.533		1.533		1.533
Duurzaamheid Scholen	399		399		399		399
Eemskanaalzone	8.872	129	9.001	129	9.130	129	9.259
Egalisatiereserve Instellingen	3.776	-1.070	2.706	-817	1.889	-705	1.184
ESF	0		0		0		0
Esserberg	149	-11	138	-11	127	-11	116
Extra Beleid	879		879		879		879

Flankerend beleid	1.547		1.547		1.547		1.547
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	38	-6	32	-6	26	-6	20
Gresco	300		300		300		300
GrESCo aanpak 24 gebouwen	125		125		125		125
Grondzaken	7.959		7.959		7.959		7.959
Hergebruik grond	626		626		626		626
Kunst op straat	263		263		263		263
Nieuw Raadhuis Haren	1.621	21	1.642	21	1.662	21	1.683
Nieuwbouw VMBO	753	-100	653	-100	553	2.045	2.598
Onderhoud en vastgoed	0		0		0		0
Onderwijshuisvesting	7.175	2.450	9.625	2.690	12.315	1.027	13.342
Openbaar Gebied	24		24		24		24
Quintusschool	0		0		0		0
Realisering Speelvoorzieningen	11	-11	0		0		0
Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400		9.400		9.400		9.400
Regionale Energie Strategie	0		0		0		0
Reserve Kapitaallasten (BK)	24.074	114	24.188	1.585	25.773	-358	25.416
Scholenfonds	1.766	36	1.802	36	1.839	36	1.875
SIF	21.262	500	21.762	500	22.262	500	22.762
WarmteStad	60		60		60		60
Zernike College	8.523	-251	8.273	-251	8.022	-251	7.771
Totaal	171.212	6.381	177.592	9.155	186.747	9.259	196.007

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	2022		2023		2024		2025	
	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.	Stort.	Onttr.
Eemskanaalzone (rente toevoeging)	129		129		129		129	
Kapitaallasten i.v.m. financiering binnenstad	350		350					
Kapitaallasten MFA de Wijert		43		43		43		43
Esserberg		11		11		11		11
Nieuwbouw VMBO		100		100		100		100
Kapitaallasten Spp De Kring		11		11		11		11
Kapitaallasten Gele steentjes		12		12		12		12
Kapitaallasten Speelvoorzieningen		78		11				
Scholenfonds	135	99	135	99	135	99	135	99
Br Nieuw Raadhuis (Haren	147	126	147	126	147	126	147	126
Br Zernike College (Haren		251		251		251		251
Kapitaallasten Heesterpoort		56		56		56		56
Groot ohd voetbalver Ten Boer		6		6		6		6

Kapitaallasten modules								
Vastgoedmanagement		33		33		31		
Kapitaallasten Van Lenneplan		13		13		13		13
Onderhoud fietspad Stadsweg				23		23		23
Kapitaallasten Kunstwerf		3		3		3		3
Revitalisering Stadhuis				41		41		41
Nieuwbouw Iederz						44		44
Driebond Engelbert				37		37		37
Groene Wei				29		29		29
Investeringsbudget								
SIF voor groen	500		500		500		500	
Totaal	1.261	842	1.261	905	911	936	911	905

Voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen 2022

Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Begroot Saldo 2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Saldo 31-12-2022
Achterstallig onderhoud wegen	327		327		0
Afkoop onderhoud begraafplaats	4.101	449	416		4.134
Euvelgunnerweg 17	320	20		34	306
Groot onderhoud gebouwen	16.993	2.736	5.632		14.097
Groot onderhoud Oosterpoort	741	5	564		181
Groot onderhoud sportaccommodaties	533	128			661
Groot Onderhoud Welzijn	616	645	446		816
Legaat Andrea Elkenbracht	211				211
Nazorgvoorziening	59	50	95		14
OH bruggen en kunstwerken	0				0
OH Sportvoorzieningen Ten Boer	492	145	418		219
Onderhoud museum	1.577	267	440		1.403
Onderhoud Muziekschool	1.170	341	306		1.204
Onderhoud parkeergarages	1.822	1.601	1.480		1.942
Onderhoud sportaccommodaties	1.597	2.105	2.317		1.385
Onderhoud vensterscholen	2.004	1.250	1.102		2.152
Pensioenen wethouders	8.188	300	175		8.313
Reorganisatie	1.515				1.515
Reorganisatie casusregie	0				0
Riolering groot onderhoud	280				280
Riolering Vervangingsinvesteringen	0				0
Wachtgeld wethouders	177	100	277		0
Totaal	42.724	10.141	13.996	34	38.836

Toelichtingen op voorzieningen

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2022	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Achterstallig onderhoud wegen	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten onderhoud wegen	0	De voorziening voor achterstallig onderhoud wordt in 2021 en 2022 volledig ingezet.	Voldoende

Afkoop onderhoud begraafplaats	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeven van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	4.134	Om de voorziening op het vereiste niveau te houden wordt 315 duizend euro toegevoegd. Daarnaast worden de verwachte afkoopsommen ad 134 duizend toegevoegd. De kosten van onderhoud van de graven waarvan het onderhoud is afgekocht komen ten laste van de voorziening. De verwachte onttrekking bedraagt 416 duizend euro.	Voldoende
Euvelgunnerweg 17	Deze voorziening dient voor dekking van de compensatie voor de huur van pand Euvelgunnerweg overeengekomen met de stichting het Viaduct voor de eerste vijf jaar	306	De dotatie ad 20 duizend euro is conform het meerjarenonderhoudsplan. Daarnaast valt 34 duizend euro vrij om andere exploitatiekosten met betrekking tot dit pand te kunnen dekken.	Voldoende
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	14.097	De dotaties en onttrekkingen zijn conform de kostprijs dekkende huurberekening.	Voldoende
Groot onderhoud Oosterpoort	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouwburg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	181	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende
Groot onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	661	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende
Groot Onderhoud Welzijn	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	816	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende
Legaat Andrea Elkenbracht	Deze voorziening dient om begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	211	Er zijn geen mutaties begroot.	Voldoende
Nazorgvoorziening	Deze voorziening dient voor nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1b BBV	14	Onttrekking conform opgave geplande kosten nazorglocaties. De dotatie aan de voorziening is nodig om de voorziening op het gewenste peil te houden.	Voldoende
OH bruggen en kunstwerken	Deze voorziening dient om het onderhoud van bruggen en kunstwerken te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	0	Naar verwachting wordt de volledige voorziening in 2021 ingezet en zijn er in 2022 geen mutaties.	Voldoende

OH Sportvoorzieningen Ten Boer	Deze voorziening dient om het onderhoud van de sportvoorzieningen van de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Het betreft de gymzaal Garmerwolde, de Tiggelhal, de tennisvelden, het zwembad en de sportvelden. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	219	Voor de 3 gebouwen en de sportvelden is een MJOP gemaakt. De bestedingen worden ten laste van deze voorziening gebracht. Daarvoor wordt jaarlijks aan de voorziening gedoteerd. Het onderhoud Tiggelhal wordt via de beheerende stichting uitgevoerd en bij de gemeente middels een subsidie aangevraagd en ook ten laste van de voorziening gebracht. Voor de tennisvelden wordt jaarlijks gedoteerd voor groot onderhoud. Dit was voorzien in 2022 maar uit overleg met de vereniging bleek dat nog niet nodig. Waarschijnlijk zal in 2025 nader overleg plaatsvinden over de uitvoering. Voor het zwembad staat de vervanging van de glijbaan in 2025 op het programma voor 231 duizend euro. Hiervoor zal extra dekking moeten worden gezocht.	Voldoende
Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het Groninger Museum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.403	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende
Onderhoud Muziekschool	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.204	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende
Onderhoud parkeergarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parkeerbedrijf.	1.942	De dotaties en onttrekkingen aan de voorziening onderhoud zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan voor de parkeergarages en buurstallingen, fietsparkeren Europapark en Stadsbalkon.	Voldoende
Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.385	Bestedingen zijn conform meerjarenonderhoudsplan. Voor Sportcentrum Karding is een apart plan gemaakt met het oog op de instandhouding totdat duidelijk is wat de visie op het sportcentrum is na 2023. De verwachting is dat het sportcentrum nog enige jaren daarna in de lucht wordt gehouden totdat de doorontwikkeling geconcretiseerd is en tot uitvoering kan worden overgegaan. Meerjarig wordt nog een voorstel voor aanvullende dekking voorgelegd om te voorkomen dat het saldo van de voorziening ontoereikend is.	Voldoende
Onderhoud vensterscholen	Deze voorziening dient ter dekking van schommelingen in de onderhoudsplanung voor planmatig/groot onderhoud. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.152	De dotaties en onttrekkingen zijn conform het onderliggende meerjarenonderhoudsplan.	Voldoende

Pensioenen wethouders	Deze voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006). Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	8.313	In de begroting verwachten we dat jaarlijks 0,3 miljoen euro moet worden toegevoegd om de voorziening op peil te houden. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat er pensioenuitkeringen of overdrachten plaats vinden. Jaarlijks aan het eind van het jaar worden de toekomstige verplichtingen herrekend en eventuele toevoegingen en onttrekkingen die hiervan het resultaat zijn bij de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.	Voldoende
Reorganisatie	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van boventalligheid als gevolg van reorganisaties. Bijvoorbeeld de vorming van het SSC. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	1.515	De mutaties zijn gebaseerd op de huidige lijst met (ex-) medewerkers die herplaatser zijn en die geheel of gedeeltelijk vrijgesteld zijn van werk, maar nog wel salaris ontvangen en een groep ex-herplaatsers die WW/wachtgeld ontvangen. Deze verplichtingen worden betaald uit de reorganisatie voorziening. Afhankelijk van plaatsing of wijze van uitstroom (ontslag of anderszins) zal het saldo hoger of lager zijn. Jaarlijks aan het eind van het jaar wordt bekeken of de toekomstige verplichtingen nog afdoende zijn of dat er dotatie of vrijval moet plaatsvinden	Voldoende
Reorganisatie casusregie	Deze voorziening dient ter dekking van frictiekosten van voormalig medewerkers Bureau jeugdzorg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV.	0	De laatste deelnemer gaat eind 2021 met pensioen. Het resterende bedrag ad 219 duizend euro kan vrijvallen, waarna de voorziening kan worden opgeheven.	Voldoende
Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	280	Er zijn geen mutaties begroot.	Voldoende
Riolering Vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1d BBV	0	Naar verwachting wordt de volledige voorziening in 2021 ingezet en zijn er in 2022 geen mutaties.	Voldoende
Wachtgeld wethouders	Deze voorziening dient voor de dekking van wachtgeld-verplichtingen van oud-wethouders. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	0	In de begroting verwachten we dat jaarlijks 0,1 miljoen euro moet worden toegevoegd om de voorziening op peil te houden. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat er wachtgeld dienen te worden uitbetaald. Jaarlijks aan het eind van het jaar worden de toekomstige verplichtingen herrekend en eventuele toevoegingen en onttrekkingen die hiervan het resultaat zijn bij de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.	Voldoende
Totaal voorzieningen		38.836		

Verloopoverzicht voorzieningen 2023-2025

Naam Voorziening (bedragen x 1.000 euro)	Begroot Saldo 31-12-2022	Prognose mutatie 2023 31-12-2023	Saldo Prognose mutatie2024 31-12-2024	Prognose Saldo mutatie 2025	Saldo 31-12- 2025
Achterstallig onderhoud wegen	0		0		0
Afkoop onderhoud begraafplaats	4.134	9	4.143	3	4.157
Euvelgunnerweg 17	306	-14	292	-15	277
Groot onderhoud gebouwen	14.097	-2.881	11.216	-814	10.402
Groot onderhoud Oosterpoort	181	-43	139	-5	133
Groot Onderhoud Sportaccommodaties (Sportcentrum Europapark)	661	141	802	156	958
Groot Onderhoud Welzijn	816	209	1.025	188	1.213
Legaat Andrea Elkenbracht	211		211		211
Nazorgvoorziening	14	-13	0	2	3
OH Sportvoorzieningen Ten Boer	218	-118	101		100
Onderhoud museum	1.404	-163	1.241	239	1.479
Onderhoud Muziekschool	1.205	-9	1.196	323	1.519
Onderhoud parkeergarages	1.942	615	2.556	99	2.655
Onderhoud sportaccommodaties	1.385	-294	1.091	-868	223
Onderhoud vensterscholen	2.152	366	2.518	275	2.794
Pensioenen wethouders	8.313	125	8.438	125	8.563
Reorganisatie	1.515	-500	1.015	-500	515
Riolering groot onderhoud	280		280		280
Wachtgeld wethouders	0		0		0
Totaal	38.834	-2.570	36.264	-792	35.472
				-472	35.000

Balans

Geprognosticeerde Balans 2022-2025

Bedragen x 1.000 euro

Activa	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	4.591	4.565	4.538	4.511	4.485	4.459
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4.173	4.173	4.173	4.173	4.173	4.173
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	418	392	365	338	312	286
Materiële vaste activa	1.370.289	1.409.881	1.478.027	1.530.278	1.524.171	1.492.816
waarvan economisch nut	757.375	773.028	827.835	858.345	850.286	816.152
waarvan economisch nut heffing gerelateerd	201.909	227.360	242.482	251.082	258.888	267.476
waarvan maatschappelijk nut	411.005	409.493	407.710	420.851	414.997	409.188
Financiële vaste activa	412.443	401.211	374.833	351.763	329.263	291.011
Kapitaalverstrekking deelnemingen	19.414	20.508	20.508	20.508	20.508	20.508
Leningen woningbouwcorporaties	74.352	63.966	57.307	50.669	44.398	39.117
Leningen deelnemingen	303.143	300.372	281.085	265.097	249.093	216.331
Leningen verbonden partijen	300	200	100	0	0	0
Overige langlopende leningen	15.234	16.165	15.834	15.490	15.265	15.056
Totaal Vaste Activa	1.787.323	1.815.656	1.857.397	1.886.551	1.857.919	1.788.286
Viottende Activa						
Voorraden	63.909	76.242	79.616	95.521	82.423	67.872
Overige grond- en hulpstoffen	407	407	407	407	407	407
Onderhanden werk	61.807	74.140	77.514	93.419	80.321	65.770
Gereed product	1.695	1.695	1.695	1.695	1.695	1.695
Uitzettingen	178.047	165.440	165.440	165.440	165.440	165.440
Openbare lichamen	45.115	45.115	45.115	45.115	45.115	45.115
Overige verstrekte Kasgeldleningen	11.750	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
overige vordering	104.324	104.324	104.324	104.324	104.324	104.324
Uitzettingen in Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	16.857	0	0	0	0	0
Liquide middelen	3.487	3.487	3.487	3.487	3.487	3.487
Liquide middelen	3.487	3.487	3.487	3.487	3.487	3.487
Overlopende activa	71.259	71.259	71.259	71.259	71.259	71.259
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	230	230	230	230	230	230
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	12.170	12.170	12.170	12.170	12.170	12.170
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	40.253	40.253	40.253	40.253	40.253	40.253
Overige overlopende activa	18.606	18.606	18.606	18.606	18.606	18.606

Totaal Vlottende Activa	316.702	316.428	319.802	335.707	322.609	308.058
Totaal Activa	2.104.025	2.132.085	2.177.200	2.222.259	2.180.528	2.096.344

Bedragen x 1.000 euro						
Passiva	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	238.624	171.021	171.212	177.592	186.747	196.007
Algemene reserve	55.853	48.912	48.976	53.809	59.356	66.253
EV: Bestemmingsreserve	122.872	122.109	122.236	123.783	127.391	129.754
Saldo van de rekening	59.900	0	0	0	0	0
Vreemd vermogen	49.292	42.724	38.834	36.264	35.472	35.000
Voorzieningen	49.292	42.724	38.834	36.264	35.472	35.000
Vaste schuld	1.469.991	1.606.725	1.655.537	1.696.785	1.646.693	1.553.721
Obligatieleningen	242.500	242.500	242.500	202.500	167.500	115.000
Pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.009.050	1.135.785	1.184.597	1.265.845	1.250.753	1.212.781
Onderhandse leningen van openbare lichamen	197.500	207.500	207.500	207.500	207.500	205.000
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	1	1	1	1	1	1
Waarborgsommen	940	940	940	940	940	940
Totaal Vaste Passiva	1.757.907	1.820.471	1.865.583	1.910.642	1.868.912	1.784.727
Vlottende Passiva						
Vlottende schuld	259.415	224.915	224.915	224.915	224.915	224.915
Overige Kasgeldleningen	84.500	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bank- en girosaldo	24.884	24.884	24.884	24.884	24.884	24.884
Vlottende schuld: Overig	150.031	150.031	150.031	150.031	150.031	150.031
Overlopende passiva	86.703	86.703	86.703	86.703	86.703	86.703
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	878	878	878	878	878	878
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	44.072	44.072	44.072	44.072	44.072	44.072
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	12.108	12.108	12.108	12.108	12.108	12.108
Overige vooruit ontvangen bedragen	12.237	12.237	12.237	12.237	12.237	12.237
Verplichtingen	17.408	17.408	17.408	17.408	17.408	17.408
Totaal Vlottende Passiva	346.118	311.618	311.618	311.618	311.618	311.618
Totaal Passiva	2.104.025	2.132.088	2.177.201	2.222.259	2.180.530	2.096.345

Toelichting activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten sluiten geldleningen
- Kosten onderzoek en ontwikkeling
- Bijdragen in activa van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verstrekte bijdragen (bijdragen in activa van derden) dan wel de directe kosten en rente (plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa.

Op plankostenkredieten van voorgenomen grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Op het moment dat de raad (na maximaal vijf jaar) tot een grondexploitatie besluit worden de plankosten ingebracht in de desbetreffende grondexploitatie. Als er geen grondexploitatie komt wordt het actief afgeboekt ten laste van het resultaat.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met meerjarig maatschappelijk nut.

Activa met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde gewaardeerd.

Overige investeringen met economisch nut

Op de activa met een economisch nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Uitgezonderd van lineaire afschrijving zijn:

- Investerings in publieke parkeervoorzieningen (gesloten financieringsstructuur);
- Investerings met een specifieke (rijks)regelgeving .

Deze investeringen worden annuïtair afgeschreven.

Overige bijzonderheden ten aanzien van de afschrijving:

- In alle gevallen gaat de afschrijving in vanaf de maand volgend op de maand van ingebruikname;
- Bij publieke parkeergarages en gebouwen die behoren tot het kernvastgoed wordt rekening gehouden met een restwaarde;
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met heffing gerelateerd economisch nut

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop begraafrechten kunnen worden geheven.

Op activa met heffing gerelateerd economisch nut wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de investeringen in (aanleg) riolering; deze worden conform de Financiële Verordening annuïtair afgeschreven.

Activa met meerjarig maatschappelijk nut

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven zoals vastgelegd in de Financiële Verordening.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De waardering is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. aanschafprijs, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening (grondexploitatie), of voorziening voor incurantheid, die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. De waardering op enig moment geeft daarmee de minimaal nog te verwachten opbrengst weer.

Vorderingen <1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Toelichting passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gemaakt in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Vaste schulden > 1 jaar

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van langer dan 1 jaar. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Emu saldo

		T-1	T	T+1
		2021	2022	2023
		Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2022
Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)				
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-26.602	192	6.381
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	39.566	68.119	52.224
3.	Mutatie voorzieningen	-6.568	-3.890	-2.570
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	12.333	3.374	15.905
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-85.069	-75.191	-64.318

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringsen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringsen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het begrotingssaldo in baten-/lastentermen bedraagt 0 euro, maar excl. de mutaties in de reserves is dit 0,2 miljoen euro positief. Daarnaast nemen onze (im)materiële vaste activa met 68,1 miljoen euro toe en investeren we per saldo 3,4 miljoen euro in onze grondexploitaties. Tot slot zijn er uitgaven van 3,9 miljoen euro die we rechtstreeks ten laste brengen van de voorzieningen. Daarmee komt het EMU-saldo van de gemeente Groningen voor 2022 uit op 75,2 miljoen euro negatief.

Incidentele baten en lasten

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Incidentele baten	Bedrag 2022	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Toelichting
01.2 Mobiliteit	Parkeergarage Leonard Springerlaan	2.000				De parkeergarage aan de Leonard Springerlaan is gemeentelijk eigendom. Door deze parkeergarage te verkopen, kan een eenmalige opbrengst worden gerealiseerd van naar verwachting 2 miljoen euro in 2022.
03.1 Werk en inkomen	Onttrekking reserve ESF	340				Voor uitvoering van het ESF-werkprogramma wordt in 2022 340 duizend euro uit deze reserve gehaald.
03.2 Onderwijs	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	133	215	250	294	Betreft de onttrekking uit de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	2.699	4.219	4.833	5.629	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
03.4 Sport en bewegen	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	103	156	178	205	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
03.5 Cultuur	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	1.639	2.586	2.965	3.460	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Bovenwijkse voorzieningen 2020-2022	673				Ter dekking van bovenwijkse voorzieningen wordt in 2022 een bedrag 673 duizend euro uit de algemene bestemmingsreserve onttrokken.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Dekking vrijval herindelingsbudget	1.644				Vanuit het gemeentefonds wordt over een periode van vijf jaar (2008-2022) een vergoeding ontvangen voor kosten gerelateerd aan de herindeling. Het programma Herindeling is in 2019 beëindigd. Het verwachte overschot wordt toegevoegd aan de algemene reserve ter versterking van het weerstandsvermogen.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Inzet weerstandsvermogen risico Meerstad	1.782				We streven aan het eind van de coalitieperiode naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1,0. Bij de inzet van het weerstandsvermogen wordt, naast deze ratio, ook gekeken naar de verhouding tussen harde reserves en niet direct beschikbaar weerstandsvermogen. We zetten daartoe een deel van het weerstandsvermogen in. In 2022 is de inzet van het weerstandsvermogen 1,782 miljoen euro.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Onttrekking reserve claim werkzaamheden zuidelijke ringweg	426	103	103		In de algemene bestemmingsreserve is een bedrag 632 duizend euro gereserveerd voor de extra kosten voor kabels en leidingen als gevolg van de verlegging riolering in verband met Aanpak Ring Zuid. Voor de jaren 2022 tot en met 2024 worden deze kosten ad 103 duizend euro per jaar gedekt uit deze reserve. Het restant ad 323 duizend euro kan in 2022 ten gunste van de algemene middelen vrijvallen.

04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Onttrekking AR: Dekking knelpunten uit weerstandsvermogen	6.725	30			Er wordt gestreefd naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1,0. Gelet op de grote opgave accepteren we voor de kortere termijn een ratio van minimaal 0,8. Bij de inzet van het weerstandsvermogen wordt, naast deze ratio, ook gekeken naar de verhouding tussen harde reserves en niet direct beschikbaar weerstandsvermogen. De komende jaren zetten we een deel van het weerstandsvermogen in.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Saldo financieel perspectief via Algemene Reserve (BGR21)		1.946			Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is het financiële meerjarenbeeld. Bij het saldo van het meerjarenbeeld houden we vervolgens rekening met de genoemde financiële knelpunten en dekkingsbronnen. Voor 2022 resulteert dit in een overschot van 2,486 miljoen euro, over 2023 is er een tekort van 1,946 miljoen en voor 2024 verwachten we een overschot van 5,133 miljoen euro. De tekorten en overschotten verrekenen we met de AER.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Saldo financieel perspectief via Algemene Reserve (BGR22)		2.883	2.320		Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is het financiële meerjarenbeeld. Bij het saldo van het meerjarenbeeld houden we vervolgens rekening met de genoemde financiële knelpunten en dekkingsbronnen. Voor 2022 resulteert dit in een overschot van 122 duizend euro. 2023 resulteert in een tekort van 2,883 miljoen euro, over 2024 is er een tekort van 2,320 miljoen euro en voor 2025 verwachten we een overschot van 6,789 miljoen euro. De tekorten en overschotten verrekenen we met de Algemene Reserve..
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Strategische eigendommen en verwervingen	2.500	2.500	2.500	2.500	Bij de dekkingsmogelijkheden houden we rekening met een ruil van incidentele met structurele middelen. We spelen incidentele middelen vrij die zijn bestemd voor investeringen door de kapitaallasten structureel te dekken in de begroting.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Subsidies	1.000	1.000			Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden. Het gaat om 1,0 miljoen euro voor de jaren 2021 t/m 2023.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Subsidies projecten	4.429				In 2020 is 7,14 miljoen euro ontvangen voor de Regiodeal Groningen Noord. Voor de projecten programma Aardgasvrije Wijken (PAW), Regiodeal en Energiearmoede is hiervan in 2022 nog 4,429 miljoen euro beschikbaar.
04.3 Alg inkomsten en post onvoorzien	Herindelingsbijdrage gemeentefonds	1.768				Ter dekking van de herindelingskosten stelt BZK in de periode 2017-2022 via het gemeentefonds middelen ter beschikking.
04.3 Alg inkomsten en post onvoorzien	Jeugdhulp	3.937				In de septembercircularisatie 2020 is voor Jeugdhulp incidenteel 3,937 miljoen euro

						beschikbaar gesteld. Deze wordt in 2022 ontvangen.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Opbrengst verkoop pand Peizerweg			1.863		De verkoopopbrengst van het pand aan de Peizerweg wordt aan de reserve kapitaallasten toegevoegd ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw Bornholmstraat.
Divers	Overige incidentele onttrekkingen	217	85	30	30	
	Totaal incidentele baten	32.015	15.723	15.042	12.118	

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Incidentele lasten	Bedrag 2022	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Toelichting
01.2 Mobiliteit	Stationsgebied SIF, verlaging fasering		-1.000			
01.2 Mobiliteit	Incidentele meeropbrengst Parkeerbedrijf	-1.250				We verwachten in 2022 een incidentele meeropbrengst van 1,25 miljoen bij het Parkeerbedrijf. Dit voordeel ontstaat door de lage rentestanden en tariefffecten.
01.3 Wonen	Energie	1.150				Uw raad heeft vastgesteld dat de gemeente een grotere rol moet hebben van medefinancier en mede-investeerder, naast Rijk, corporaties, particulieren en bedrijfsleven. De gemeente zou ook een rol moeten hebben in de door de raad vastgestelde ambitie dat Groningen CO2-neutraal is in 2035. We zetten daarom in op verschillende onderdelen. Zo maken we wijkenergieplannen in opdracht van het Rijk in de transitie naar aardgasloze wijken, zonder dat daar op dit moment nog middelen tegenover staan. We nemen deel aan de Regionale Energiestrategie, naast onze eigen inzet stelt ook het Rijk hiervoor middelen beschikbaar. We zetten middelen in voor het Windplatform en het Masterplan energie-landschap Meerstad Noord. De omzetting van leningen aan WarmteStad naar inbreng eigen vermogen, leidt tot een verschuiving van rentelasten van WarmteStad. Dit is eerder gemeld aan uw raad. De structurele consequenties zijn 100 duizend euro. Daarnaast gaat het om toevoegingen aan het weerstandsvermogen gerelateerd aan de financiering van investeringen om in te spelen op WKO -ontwikkelingen.
01.3 Wonen	Implementatie omgevingswet	1.133				We hebben in 2017 afgesproken om jaarlijks te bekijken wat de bijstelling van de financiële middelen moet zijn. De Omgevingswet (Ow) treedt vooralsnog in werking op 1 januari 2022. Er zijn landelijk nog diverse knelpunten, waarvan de invoeringskosten en de werking van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) de 2 belangrijkste zijn. Deze knelpunten hebben ertoe geleid dat er uitstel van de invoering van de Ow is tot 1 juli 2022. Het jaar 2022 zal een transitiejaar worden. Na de invoering van de Ow houdt het nog niet op. De focus voor de invoeringsdatum ligt op datgene wat echt moet. Het landelijke gedeelte van het DSO voorziet nog slechts in een beperkte basis, die in de loop van de jaren uitgebreid zal worden.

						Voor de gemeente zullen nieuwe werkwijzen, nieuwe werkprocessen erin geslepen moeten worden. In 2022 is hiervoor incidenteel 1,13 miljoen euro nodig.
02.2 Veiligheid	Veiligheidsregio Groningen – pensioenvoorziening	1.149	1.149	677		De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen. Op basis van de wet- en regelgeving dient dit eigen vermogen te worden weggewerkt. Er is 1,149 miljoen euro beschikbaar in 2021 t/m 2023 en 677 duizend euro in 2024.
03.2 Onderwijs	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	131	175	240	286	Betreft de toevoegingen uit de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.
03.2 Onderwijs	Toevoeging reserve kapitaallasten : nieuwbouw VMBO				2.145	Om deze reserve op peil te houden wordt de verwachte verkoopopbrengst van het voormalige schoolgebouw aan de Travertijnstraat ad 2,145 miljoen euro in 2025 aan deze reserve toegevoegd.
03.2 Onderwijs	Toevoeging reserve Onderwijshuisvesting	1.667	2.450	2.690	1.027	Toevoegingen aan deze reserve zijn bedoeld voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen. De hoogte wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld.
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	2.810	3.606	4.352	5.214	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
04.3 Alg inkomsten en post onvoorzien	Jeugdhulp	3.937				In de septembercirculaire 2020 is voor Jeugdhulp incidenteel 3,937 miljoen euro beschikbaar gesteld. Deze wordt in 2022 ontvangen.
03.4 Sport en bewegen	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	112	139	165	195	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
03.5 Cultuur	Egalisatiereserve Instellingen i.v.m. concernaccres	1.691	2.186	2.652	3.188	Zie toelichting van dit onderwerp hierboven bij deelprogramma 03.2.
03.5 Cultuur	Nul scenario Oosterpoort				-6.000	In de eerste fase van het vooronderzoek naar een nieuwe Oosterpoort (2018) is in beeld gebracht wat de kosten zijn voor renovatie van de Oosterpoort uitgaande van de huidige bedrijfsvoering en programmering. De uitkomsten van dit onderzoek zijn geactualiseerd en hanteren we als nul-scenario. De stichtingskosten zijn berekend in een bandbreedte van 124 tot 160 miljoen euro. Ten opzichte van de huidige situatie leidt dit tot een jaarlijkse stijging van circa 6 tot 8,5 miljoen euro. In de uitkomsten is geen rekening gehouden met de negatieve gevolgen voor de marktpositie als gevolg van voortzetting in de huidige vorm in plaats van nieuwbouw. We stellen 6 miljoen euro vanaf 2025 structureel beschikbaar. Eenzelfde bedrag valt jaarlijks vanaf 2025 vrij tot op het moment van gereedkomen van het nieuwe muziekcentrum.

04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Bijdrage integraal gebiedsgericht werken	2.150				Gebiedsgericht werken is een politiek speerpunt en bestuurlijk en maatschappelijk wenselijk burgerbetrokkenheid en zeggenschap bij gemeentelijk beleid te bevorderen en ondersteunen. Daarnaast jagen we hiermee een integrale gemeentelijke aanpak van opgaven in wijken aan. Voor de uitvoering van de programma's stellen we extra middelen beschikbaar. Voor de jaren 2019 t/m 2022 is 2,150 miljoen euro beschikbaar gesteld.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Herindelingsbijdrage gemeentefonds	1.768				Ter dekking van de herindelingskosten stelt BZK in de periode 2017-2022 via het gemeentefonds middelen ter beschikking.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Overige toevoegingen AR	801	761	761	761	Betreft diverse kleinere onttrekkingen.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Transitie outsourcing ICT	2.478	2.478	2.626		De procedure voor het outsourcen van onze ICT heeft op 5 juli 2018 geleid tot de selectie voor het definitief gunnen van de opdracht. Uitkomst is dat de businesscase over de totale looptijd van het contract wordt gerealiseerd voor wat betreft de uitbesteding van de generieke ICT. Hier was voorfinanciering voor nodig om met name incidentele transitiekosten in 2019 en 2020 van respectievelijk 9,8 miljoen euro en 260 duizend euro. In de jaren 2021 tot en met 2024 wordt deze voorfinanciering weer ingelost door de structurele besparing op de ICT.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Vrijval herindelingsbudget t.b.v. weerstandsvermogen	1.644				Vanuit het gemeentefonds wordt over een periode van vijf jaar (2008-2022) een vergoeding ontvangen voor kosten gerelateerd aan de herindeling. Het programma Herindeling is in 2019 beëindigd. Het verwachte overschot wordt toegevoegd aan de algemene reserve ter versterking van het weerstandsvermogen.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	4.000				In 2018 is een start gemaakt met een nieuwe vorm van wijkvernieuwing ("wijkvernieuwing 3.0") voor de wijken Selwerd, Beijum, De Wijert en Indische buurt/De Hoogte en een mogelijke verbreding naar Vinkhuizen, Paddepoel (motie Raad) en eventueel Lewenborg. Doelstelling is om toe te werken naar een eigentijdse innovatieve wijkverbeteringsaanpak die een stevige financiële gemeentelijke inbreng vergt. De inzet is gericht op fysieke investeringen in de wijk (openbare ruimte, woonomgeving, inclusief klimaatadaptatie) en gelijktijdige investeringen op sociaal-maatschappelijk vlak en de plankosten (inclusief programmaleiding wijkvernieuwing). De hiervoor genoemde energietransitie geldt als belangrijke motor voor de wijkvernieuwing. Voor de jaren 2020 t/m 2022 is jaarlijks 4,0 miljoen euro beschikbaar.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Subsidies projecten	4.429				In 2020 is 7,14 miljoen euro ontvangen voor de Regiodeal Groningen Noord. Voor de projecten Programma Aardgasvrije Wijken (PAW), Regiodeal en Energiearmoede is hiervan in 2022 nog 4,429 miljoen euro beschikbaar.

04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Aanvulling weerstandsvermogen	1.844	8.923	1.847	1.847	We streven naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1.0. Om het weerstandsvermogen te versterken wordt het weerstandsvermogen in 2022 aangevuld met 1,8 miljoen euro, in 2023 met 8,9 miljoen euro en in 2024 en 2025 wederom met 1,8 miljoen euro.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Saldo financieel perspectief via Algemene Reserve (BGR21)	2.486		5.133		Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is het financiële meerjarenbeeld. Bij het saldo van het meerjarenbeeld houden we vervolgens rekening met de genoemde financiële knelpunten en dekkingsbronnen. Voor 2022 resulteert dit in een overschot van 2,486 miljoen euro, over 2023 is er een tekort van 1,946 miljoen en voor 2024 verwachten we een overschot van 5,133 miljoen euro. De tekorten en overschotten verrekenen we met de AER.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Saldo financieel perspectief via Algemene Reserve (BGR22)	122			6.789	Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is het financiële meerjarenbeeld. Bij het saldo van het meerjarenbeeld houden we vervolgens rekening met de genoemde financiële knelpunten en dekkingsbronnen. Voor 2022 resulteert dit in een overschot van 122 duizend euro. 2023 resulteert in een tekort van 2,883 miljoen euro, over 2024 is er een tekort van 2,320 miljoen euro en voor 2025 verwachten we een overschot van 6,789 miljoen euro. De tekorten en overschotten verrekenen we met de Algemene Reserve.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Migratie E-suite	1.700	326			Voor de migratie e-Suite en BurgerZaken Modules is voor 2022 incidenteel 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld en voor 2023 een bedrag van 326 duizend euro.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Toevoeging reserve kapitaallasten	1.193		1.863	-111	Om toekomstige kapitaallasten te kunnen dekken wordt in 2022 een bedrag van 1,193 miljoen euro aan deze reserve toegevoegd: 799 duizend euro ten behoeve van het Stadhuis en 394 duizend voor Groene Wei. In 2024 wordt de verwachte verkoopopbrengst van het pand aan de Peizerweg aan deze reserve toegevoegd ten behoeve van de nieuwbouw voor Iederz.
Divers	Overige incidentele toevoegingen	30	30	30	30	
	Totaal incidentele lasten	37.175	21.223	23.036	15.371	

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Wij hebben jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zoals wachtgeld, pensioenen van huidig en voormalig personeel (zoals oud-wethouders en burgemeesters). Deze kosten moeten wij jaarlijks meenemen bij het opstellen van de begroting. Als we onverwachte uitgaven verwachten, dan maken we hier een voorziening voor.

WW-conforme uitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen (vervangen wachtgeld)

Sinds 1 januari 2001 kunnen ambtenaren aanspraak maken op een bovenwettelijke WW-conforme uitkering voor de duur van de werkloosheid. Sinds 1 juli 2008 zijn de uitkeringen qua duur en hoogte versoberd, dit geldt dus bij ontslagen van na die periode. Wij verwachten in 2022 geen tot een geringe stijging van deze kosten. Deze kosten nemen we mee in de post voormalig personeel gemeente Groningen.

De CAO gemeenten correctie derde ziektejaar bovenwettelijke uitkering is gerealiseerd. De premies hiervoor vinden plaats door middel van een inhouding op het salaris van de medewerkers.

Wachtgeld en pensioenen wethouders

De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie in verplichtingen door mogelijke (tussentijdse) wethouderswisselingen is een belangrijke wegingsfactor voor pensioenen en wachtgeld wethouders. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep; de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgeld van wethouders kunnen aanzienlijk zijn. Daar de pensioenen van de wethouders na 2007 zijn verzekerd bij Loyalis hebben wij hiervoor geen voorziening gevormd; de jaarlijkse pensioenpremies worden als last in de exploitatie verantwoord. Voor pensioenen van voor 2007 is wel een voorziening ingesteld. De verwachte wachtgeld worden als kosten meegenomen in de gemeentelijke begroting.

Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)

De gemeente Groningen is per 1 januari 2008 eigenrisicodrager geworden in het kader van de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Hiertoe is besloten omdat de instroom van medewerkers in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) in de gemeente Groningen laag is. De uitvoering van de WGA is vervolgens in 2008 door de gemeente zelf ter hand genomen. Door het eigen risico-dragerschap mag de gemeente, indien er hoge instroom in de WGA plaats vindt, de helft van de WGA-lasten verhalen op de werknemers. In 2015 is besloten dat er tot 2020 geen verhaal in het kader van de WGA op de werknemers plaatsvindt omdat de lasten van de bijdrage zeer gering zijn. er is voor 2022 nog geen andere afweging gemaakt.

Verlofstuwmeer

Verlofstuwmeren ontstaan door niet opgenomen verlofuren van ambtenaren jaar in jaar uit mee te nemen naar het volgende jaar. De financiële gevolgen van het toekennen en opnemen van verlof moeten gerekend worden tot de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Aan het eind van 2022 vervalt het wettelijk verlof van 2021. Vanwege de omvang van de gemeente Groningen mogen zulke verplichtingen beschouwd worden als van een jaarlijks vergelijkbaar volume. Hierdoor hoeven wij hier geen voorziening in te stellen. Wel willen we gericht sturen op het opnemen van verlof gedurende het jaar 2022.

Overzichten

1. Begroting op taakveld
2. Begroting op deelprogramma
3. Intensiveringen voorgaande jaren
4. (Historisch) Intensiveringen (peildatum 30 juni 2021)
5. Kapitaallasten
6. Subsidies en inkomensoverdrachten
7. Staat B: personeelskosten
8. Overzicht meerjarige exploitatiekosten
9. Samenwerkingsverbanden
10. SIF-middelen
11. Wettelijke beleidsindicatoren
12. Uitgangspunten begroting

Begroting op taakveld

Begroting op taakveld (bedragen x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
01 Bestuur	7.726	7.706	7.803	7.916
Lasten	7.726	7.706	7.803	7.916
010 Mutaties reserves	193	6.381	9.156	9.260
Lasten	18.270	22.009	23.270	22.283
Baten	18.078	15.628	14.115	13.023
02 Burgerzaken	6.525	6.300	5.990	6.018
Lasten	9.113	8.888	9.064	9.244
Baten	2.588	2.588	3.074	3.226
03 Beheer overige gebouwen en gro	18	18	18	18
Lasten	24	24	24	24
Baten	5	5	5	5
04 Overhead	109.172	111.828	111.660	117.954
Lasten	118.511	121.207	123.066	127.423
Baten	9.340	9.378	11.406	9.469
05 Treasury	-2.892	-3.548	-4.575	-5.553
Lasten	7.394	3.403	1.634	175
Baten	10.286	6.951	6.209	5.728
061 OZB woningen	-47.925	-49.814	-50.966	-52.266
Lasten	1.734	1.780	1.817	1.879
Baten	49.659	51.594	52.783	54.145
062 OZB- niet woningen	-43.658	-45.109	-46.375	-47.563
Lasten	4.647	4.527	4.413	4.545
Baten	48.305	49.636	50.788	52.107
063 Parkeerbelasting	-9.160	-9.281	-9.537	-9.582
Lasten	6.392	6.388	6.415	6.452
Baten	15.552	15.669	15.952	16.034
064 Belastingen Overig	-225	-363	-352	-335
Lasten	1.110	1.125	1.138	1.158
Baten	1.335	1.488	1.490	1.493
07 Algemene uitkering en overige	-594.938	-590.453	-597.585	-607.949
Baten	594.938	590.453	597.585	607.949
08 Overige baten en lasten	4.527	4.160	5.439	4.956
Lasten	8.220	7.854	7.635	7.152
Baten	3.692	3.694	2.196	2.196
11 Crisisbeheersing en Brandweer	20.891	21.262	20.740	20.073
Lasten	20.909	21.280	20.758	20.091

Baten	17	17	17	17
12 Openbare orde en Veiligheid	3.124	3.025	2.998	3.000
Lasten	3.873	3.803	3.805	3.806
Baten	748	777	806	806
21 Verkeer en vervoer	40.159	39.518	41.021	42.379
Lasten	44.806	44.164	45.668	47.025
Baten	4.647	4.646	4.646	4.646
22 Parkeren	1.942	5.078	5.583	5.157
Lasten	13.833	15.476	15.823	15.464
Baten	11.890	10.398	10.240	10.306
24 Economische Havens en waterweg	930	928	926	827
Lasten	1.169	1.167	1.165	1.066
Baten	239	239	239	239
25 Openbaar vervoer	301	-566	435	435
Lasten	301	-566	435	435
31 Economische ontwikkeling	4.957	5.263	5.391	5.712
Lasten	6.121	6.272	6.400	6.721
Baten	1.164	1.009	1.009	1.009
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.965	9.241	9.175	9.122
Lasten	10.245	10.522	10.458	10.408
Baten	1.279	1.281	1.283	1.285
33 Bedrijvenloket en bedrijfsrege	1.596	1.596	1.594	1.591
Lasten	2.648	2.551	2.549	2.547
Baten	1.052	955	955	955
34 Economische promotie	-926	-926	-926	-926
Lasten	1.790	1.790	1.790	1.790
Baten	2.717	2.717	2.717	2.717
42 Onderwijshuisvesting	14.218	14.114	14.076	13.925
Lasten	16.503	17.033	17.004	16.876
Baten	2.286	2.919	2.929	2.951
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.975	10.515	10.580	10.650
Lasten	18.974	19.506	19.588	19.674
Baten	8.999	8.991	9.007	9.024
51 Sportbeleid en activering	1.502	1.518	1.525	1.533
Lasten	1.507	1.523	1.530	1.538
Baten	5	5	5	5
52 Sportaccommodaties	16.822	16.081	15.307	16.188
Lasten	26.095	25.362	24.588	25.466
Baten	9.273	9.282	9.281	9.278

53 Cultuurpresentatie, cultuurpro	17.886	18.511	18.817	19.260
Lasten	30.008	30.609	30.946	31.420
Baten	12.122	12.098	12.128	12.159
54 Musea	19.329	19.956	20.371	20.744
Lasten	20.404	21.049	21.481	21.872
Baten	1.075	1.092	1.110	1.128
55 Cultureel erfgoed	1.472	1.147	1.148	1.149
Lasten	1.485	1.160	1.160	1.161
Baten	12	12	12	12
56 Media	-24	-25	-26	-26
Lasten	24	24	25	25
Baten	49	49	50	51
57 Openbaar groen en (openlucht)	30.577	25.163	26.190	27.409
Lasten	35.326	25.470	26.497	27.716
Baten	4.749	307	307	307
61 Samenkracht en burgerparticipatie	18.619	18.514	18.799	19.193
Lasten	19.983	19.872	20.151	20.536
Baten	1.364	1.358	1.352	1.343
62 Wijkteams	35.175	35.863	36.427	37.107
Lasten	35.183	35.863	36.427	37.107
Baten	8	0	0	0
63 Inkomensregelingen	42.678	42.875	42.826	42.821
Lasten	208.654	205.817	202.069	198.696
Baten	165.976	162.942	159.244	155.875
64 Begeleide participatie	22.080	20.512	20.276	19.846
Lasten	35.991	34.423	34.187	33.757
Baten	13.911	13.911	13.911	13.911
65 Arbeidsparticipatie	24.479	24.371	24.093	23.771
Lasten	24.725	24.617	24.339	24.017
Baten	246	246	246	246
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7.208	7.397	7.650	7.881
Lasten	7.374	7.473	7.726	7.957
Baten	166	76	76	76
671 Maatwerkdienstverlening 18+	46.454	47.253	48.052	48.572
Lasten	48.793	49.635	50.474	50.998
Baten	2.339	2.382	2.422	2.426
672 Maatwerkdienstverlening 18-	65.572	66.721	67.184	68.874
Lasten	65.612	66.730	67.193	68.884
Baten	39	9	9	9

681 Geëscaleerde zorg 18+	92.095	92.707	92.858	92.968
Lasten	95.805	96.409	96.561	96.670
Baten	3.710	3.703	3.703	3.703
682 Geëscaleerde zorg 18-	7.654	0	0	0
Lasten	7.654	0	0	0
71 Volksgezondheid	8.168	8.077	8.297	8.515
Lasten	9.309	9.215	9.435	9.652
Baten	1.141	1.137	1.137	1.137
72 Riolering	-2.651	-2.476	-2.223	-2.210
Lasten	17.722	17.750	17.765	17.778
Baten	20.373	20.226	19.988	19.988
73 Afval	-11.159	-11.153	-11.139	-11.115
Lasten	36.953	36.959	36.973	36.997
Baten	48.112	48.112	48.112	48.112
74 Milieubeheer	2.658	2.734	2.809	2.825
Lasten	2.723	2.799	2.874	2.890
Baten	65	65	65	65
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.102	1.088	1.071	1.067
Lasten	2.922	2.908	2.891	2.888
Baten	1.820	1.820	1.820	1.820
81 Ruimtelijke Ordening	11.559	12.261	13.024	13.788
Lasten	15.192	15.901	16.663	17.425
Baten	3.633	3.640	3.639	3.636
82 Grondexploitatie (niet bedrijv	2.537	2.655	2.779	3.377
Lasten	3.781	3.899	4.024	4.622
Baten	1.244	1.244	1.245	1.245
83 Wonen en bouwen	2.712	1.377	1.616	1.642
Lasten	22.316	20.489	20.323	20.349
Baten	19.603	19.112	18.707	18.707
Totaal	0	0	0	0

Baten en lasten totaal	2022	2023	2024	2025
Lasten totaal	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Lasten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.081.584	1.061.858	1.064.753	1.072.292
Baten totaal	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Baten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.081.776	1.068.239	1.073.909	1.081.552

Begroting op deelprogramma

Begroting op deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Rekening*	Actuele Begroting	Primitieve Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
01 Economie en Ruimte	-6.292	39.105	41.731	43.054	45.637	47.217
01.1 Economie en werkgelegenheid	-13.596	27.983	26.698	28.471	29.018	29.484
Lasten	32.863	35.368	33.864	35.387	35.936	36.404
Baten	46.459	7.385	7.166	6.916	6.918	6.920
01.2 Mobiliteit	13.227	6.964	7.170	8.648	10.281	10.520
Lasten	36.688	31.783	34.972	35.075	36.833	37.221
Baten	23.462	24.819	27.802	26.427	26.552	26.701
01.3 Wonen	-5.923	4.157	7.863	5.935	6.338	7.212
Lasten	23.655	21.757	24.186	22.173	22.575	23.450
Baten	29.578	17.599	16.323	16.237	16.237	16.237
02 Leefomgeving en Veiligheid	64.695	59.832	64.398	65.453	67.029	68.261
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	40.105	34.433	36.869	37.444	39.864	41.582
Lasten	109.234	113.868	111.631	112.023	114.196	115.910
Baten	69.130	79.435	74.762	74.579	74.331	74.328
02.2 Veiligheid	24.591	25.399	27.529	28.010	27.164	26.679
Lasten	27.511	28.930	30.850	31.360	30.544	30.059
Baten	2.920	3.532	3.322	3.351	3.380	3.380
03 Vitaal en Sociaal	463.884	460.284	455.614	450.288	453.047	458.585
03.1 Werk en inkomen	94.600	105.848	96.085	94.532	93.903	93.022
Lasten	298.596	270.526	278.149	273.222	268.894	264.645
Baten	203.996	164.678	182.064	178.690	174.991	171.623
03.2 Onderwijs	21.144	25.231	23.480	23.706	23.975	24.348
Lasten	33.655	36.677	34.554	35.534	35.850	36.291
Baten	12.511	11.446	11.074	11.828	11.875	11.944
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	290.292	267.884	275.453	271.406	274.332	278.259
Lasten	305.395	279.104	286.301	283.640	287.230	291.963
Baten	15.103	11.220	10.848	12.234	12.897	13.704
03.4 Sport en bewegen	19.499	19.962	20.828	20.120	19.435	20.362
Lasten	27.024	30.129	30.480	29.820	29.102	30.053
Baten	7.525	10.167	9.652	9.700	9.667	9.691
03.5 Cultuur	38.350	41.360	39.768	40.524	41.401	42.595
Lasten	46.086	57.137	55.808	57.537	58.842	60.579
Baten	7.737	15.778	16.040	17.013	17.440	17.984
04 Dienstverlening en bestuur	-3.647	4.913	22.574	22.578	24.705	26.376
04.1 Dienstverlening	9.544	10.379	10.559	10.215	9.986	10.151

Lasten	13.698	13.390	13.142	12.799	13.056	13.372
Baten	4.154	3.011	2.584	2.584	3.070	3.222
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	-13.191	-5.466	12.015	12.364	14.719	16.225
Lasten	39.178	30.116	32.858	23.654	21.565	20.648
Baten	52.369	35.582	20.843	11.290	6.846	4.423
04 Dienstverlening en bestuur	-578.539	-564.133	-584.317	-581.374	-590.417	-600.439
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	-684.677	-669.834	-694.881	-694.629	-705.276	-719.222
Algemene Inkomsten	-684.677	-670.004	-695.054	-694.805	-705.455	-719.405
Lasten	13.470	12.947	10.516	6.365	4.447	3.064
Baten	698.147	682.950	705.570	701.169	709.902	722.469
Post Onvoorzien	0	170	173	176	179	183
Lasten	0	170	173	176	179	183
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	106.138	105.701	110.564	113.255	114.859	118.783
Overhead	105.259	105.144	109.885	111.742	113.396	117.746
Lasten	116.068	115.714	119.968	121.868	125.591	127.973
Baten	10.809	10.570	10.083	10.126	12.195	10.228
Ondersteuning organisatie	879	557	679	1.513	1.464	1.037
Lasten	2.178	2.219	2.401	3.235	3.185	2.759
Baten	1.299	1.662	1.722	1.722	1.722	1.722
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Totaal	-59.900	0	0	0	0	0

*De rekening 2020 wordt hier weergegeven in de programma indeling die bij de begroting 2022 wordt gebruikt.

Baten en lasten totaal	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten totaal	1.125.299	1.079.835	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Lasten totaal (exclusief reservemutaties)	1.095.113	1.065.128	1.081.584	1.061.858	1.064.753	1.072.292
Baten totaal	1.185.198	1.079.835	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Baten totaal (exclusief reservemutaties)	1.101.774	1.038.526	1.081.776	1.068.239	1.073.909	1.081.552

Intensiveringen voorgaande jaren

1 Economie en Ruimte			begroting	2022 (i)	2022 (s)	2023 (i)	2023 (s)	2024 (i)	2024 (s)
1. Diverse deelprogramma's									
Niet realiseren hervormingen AOW uitstroom	S	2021							-9
1.1 Economie en Werkgelegenheid									
Werklocaties	I	2019	200						
Werklocaties	S	2019		380					
1.2 Mobiliteit									
Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	I	2019	250						
Kapitaallasten binnenstad	S	2019		540					
Fietsparkeren	I	2021	600		600		600		
1.3 Wonen									
Stadshavens	S	2019		600					
Energie (inc)	I	2019	1.150						
Niet realiseren herv: Duurzame energieopwekking	S	2021		1.000					
Totaal 1 Economie en Ruimte				2.200	2.520	600	0	600	-9

2 Leefomgeving en Veiligheid			begroting	2022 (i)	2022 (s)	2023 (i)	2023 (s)	2024 (i)	2024 (s)
2. Diverse deelprogramma's									
Niet realiseren hervormingen AOW uitstroom	S	2021							-23
2.1 Kwaliteit leefomgeving									
Erfgoed	I	2019	100						
Plankosten	I	2019	50						
Stadsbeheer proef	I	2019	125						
Groot onderhoud en vervangingen	S	2020	52				94		
Verv.investeringen Groen en aanv groot ohd	I	2021						360	
Verv.investeringen Groen en aanv groot ohd	S	2021	144		236				492
Aanpak gladheid gele stenen Binnenstad	S	2021		37					
2.2 Veiligheid									
Veiligheidsregio pensioenvoorziening	I	2021	1.149		1.149		677		
Totaal 2 Leefomgeving en Veiligheid				1.620	37	1.385	94	1.037	469

3 Vitaal en Sociaal			begroting	2022 (i)	2022 (s)	2023 (i)	2023 (s)	2024 (i)	2024 (s)
3. Diverse deelprogramma's									
Niet realiseren hervormingen AOW uitstroom	S	2021							-161
Vertraging bezuinigingen DMO	S	2021	68				104		
3.1 Werk en Inkomen									
Basisbaan	I	2019	700						
Intensivering begeleiding en participatie	S	2019		1.000					
Meer geld voor minder armoede	I	2020	30		30				
Tekort BUIG	S	2020	7.900				8.200		
Tekort BUIG	S	2021	1.500		1.600				2.000

Begeleiding vergunninghouders	I	2021	209		72			
Vervanging SW sleutelfunctionarissen	S	2021	189		233			522
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg								
Subsidies beheer en accommodaties	I	2019	25					
Terugdringen zorgkosten	S	2019		1.200				
Aanpak problematische doelgroepen	I	2019	98					
Problematische jeugdgroepen	I	2021	165					
Zorgkosten Wmo	S	2020	-957			1.157		
Zorgkosten Jeugd	S	2020	5.300			4.100		
Wmo volume groei	S	2021	979		970			960
Wmo overig	S	2021	-425		-176			71
3.4 Sport en bewegen								
Vervanging kunstgrasvelden	S	2019		95				
Vervanging kunstgrasvelden	S	2020	259			296		
Vervanging kunstgrasvelden	I	2020	517		200			
Totaal 3 Vitaal en sociaal			16.557	2.295	2.929	13.857	0	3.392

4 Dienstverlening en bestuur		begroting	2022 (i)	2022 (s)	2023 (i)	2023 (s)	2024 (i)	2024 (s)
4. Diverse deelprogramma's								
Niet realiseren hervormingen AOW uitstroom	S	2021						-213
4.1 Dienstverlening								
Digitale dienstverlening	I	2019	220					
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken								
Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	I	2019	4.000					
Gebiedsgericht werken	I	2019	2.150					
Gebiedsgericht werken Haren en Ten Boer	I	2019	1.075					
Niet realiseren oude taakstellingen	I	2020	468			-41		
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien								
Compensatie OZB woningen Haren & Ten Boer	I	2019	540		258			
Vrijval herindelingsbudget t.b.v. wsv	I	2021	1.644					
Dekking inzet vrijval herindelingsbudget t.b.v. wsv	I	2021	-1.644					
Generatiepact	S	2021	445		370			390
Niet realiseren herv: vrijval comp.reg OZB	S	2021		140				
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie								
Digitalisering archiefbestanden	I	2019	140					
Huisvesting Iederz	S	2020	400			1.400		
Vereenvoudiging financiële administratie	I	2021	153		77			
Financiering datawarehouse	I	2021	158		142		125	
Formatie functioneel beheer	I	2021	333		317		300	
Huisvesting huur Tromphuis	S	2021		132				
Totaal 4 Dienstverlening en bestuur			10.082	272	1.164	1.359	425	177
Totaal continuering beleidsmiddelen			30.459	5.124	6.078	15.310	2.062	4.029

Historisch intensiveringen (peildatum 30 juni 2021)

Deelpr.	Intensiveringen 2015	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
1.2	Thema Verplaatsen		2.000	2.000	0	
2.1	Wettelijke taken Cultuurhistorie		300	300	0	
3.1	Schuldhelpverlening		70	70	0	
3.4	Thema Bewegen		300	300	0	
	Totaal 2015	0	2.670	2.670	0	0

Deelpr.	Intensiveringen 2016	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
2.1	Groot onderhoud kinderboerderijen	250		239	0	11
3.4	Extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn		44	24	20	
4.4	Interne plankosten ZRW	750		750	0	
	Totaal 2016	1.000	44	1.013	20	11

Deelpr.	Intensiveringen 2017	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
4.2	Gebiedsgericht werken	2.000		1.203	0	797
	Totaal 2017	2.000	0	1.203	0	797

Deelpr.	Intensiveringen 2019	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
1.1	Structurele kapitaallasten ruilmiddelen		1.800	900	900	
1.3	Uitvoering taken omgevingslawaaï		50	50	0	
3.2	School Meerstad		394	394	0	
3.2	MFA de Wijert		140	140	0	
4.2	Weglekeffect bezuinigingen op organisatie		1.090	975	115	
4.4	Revitalisering Stadhuis	379		0	0	0
	Totaal 2019	379	3.474	2.838	1.015	0

Deelpr.	Intensiveringen 2020	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
1.3	Omgevingswet	1.178		1.178	0	
2.1	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		880	819	61	
2.1	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)	214		84	130	
2.1	Beheer en onderhoud groen		688	688	0	
2.1	Emissievrij wagenpark		296	186	110	
2.1	Energie		246	246	0	
3.2	Apparaatskosten NDE (Emissievrij wagenpark)		4	4	0	
3.3	Subsidies beheer en accommodaties (struct)		50	50	0	
3.3	Aanpak multiproblematiek (frictiekosten)	250		250	0	
3.3	Implementatie WVGZ		680	680	0	
4.1	Digitale dienstverlening	440		440	0	
4.2	Weglekeffect bezuiniging Outsourcing ICT		1.116	0	1.116	
4.2	Gebiedsgericht werken		500	500	0	
4.2	Gebiedsgericht werken (inc)	2.150		1.919	231	
4.4	Toezicht en handhaving, overhead		80	80	0	
4.4	Transitie DIV	561		561	0	
	Totaal 2020	4.793	4.540	7.685	1.648	0

Deelpr.	Intensiveringen 2021	Oorspronkelijk bedrag (i)	Oorspronkelijk bedrag (s)	Besteed	Beschikbaar	Reserve EB
1.1	Stedenbanden		30	30	0	
1.1	Veiligheid en dienstverlening brugbediening		90	90	0	
1.1	Werklocaties (inc)	350		350	0	
1.1	Werklocaties (struct)		265	265	0	
1.2	Fietsparkeren	500		500	0	
1.2	Handhaving foutparkeren		250	18	232	
1.2	Handhaving logistiek binnenstad		200	200	0	
1.2	Kapitaallasten		360	360	0	
1.2	Oosterhamrikzone		250	250	0	
1.2	Stationsgebied		400	400	0	
1.2	Terugdringen autoverkeer, fiets en OV (struct)		253	253	0	
1.2	Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	300		300	0	
1.3	Energie (inc)	1.110		1.110	0	
1.3	Geen gezin in de kou (SIF)		230	230	0	
1.3	Implementatie omgevingswet	990		990	0	
1.3	Openbare ruimte Treslinghuis		14	14	0	
1.3	Stadshavens		400	400	0	
1.3	Toezicht en handhaving wonen		150	150	0	
1.3	Wijkvernieuwing (fysiek)		700	700	0	
1.3	Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	4.000		4.000	0	
2.1	Beheer en onderhoud ecologische structuur		100	100	0	
2.1	Erfgoed	100		100	0	
2.1	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		252	252	0	
2.1	Groen in de openbare ruimte (SIF)		145	145	0	
2.1	Groot onderhoud en vervangingen (inc)	137		137	0	
2.1	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		304	0	304	
2.1	Kostentoedeling materieel openbare ruimte		332	332	0	
2.1	Niet realiseren hervorm. beheer en ohd		23	23	0	
2.1	Plankosten	50		50	0	
2.1	Stadsbeheer proef	125		125	0	
2.1	Verv.investeringen en aanv groot ohd (struct)	28		28	0	
2.2	Actiecentrum Veiligheid en Zorg		164	164	0	
2.2	Cybercrime en interstatelijke dreigingen		86	86	0	
2.2	Handhaving foutparkeren		263	145	118	
2.2	Niet volledig realiseren taakstelling OOV		150	150	0	
2.2	Veiligheidsregio		811	811	0	
2.2	Veiligheidsregio - pensioenvoorziening	1.149		1.149	0	
2.2	Verkeersbesluiten en Verkeersmaatregelen		80	80	0	
3.*	Optimale structuur DMO		375	375	0	
3.*	Vertraging bezuinigingen DMO		-154	-154	0	
3.1	Basisbaan	700		700	0	
3.1	Begeleiding vergunninghouders	423		423	0	
3.1	Individuele inkomenstoeslag		190	190	0	
3.1	Intensivering begeleiding en participatie		1.500	1.500	0	
3.1	Meer geld voor minder armoede	30		30	0	
3.1	Schuldhelpverlening		680	680	0	
3.1	Tekort BUIG		9.500	9.500	0	
3.1	Tekort BUIG		7.100	7.100	0	
3.1	Tekorten BUIG		1.500	100	1.4000	

	Uitvoeringskosten				
3.1	Inkomensdienstverlening	1.140	300	840	
3.1	Uitvoeringskosten Werk& Participatie	1.300	800	500	
3.2	Gezond opgroeien - goede onderwijsomgeving		75	75	0
3.2	Leerplicht		50	50	0
3.2	Onderwijshuisvesting		2.500	2.500	0
3.3	Aanpak problematische doelgroepen	98	98	0	
3.3	Aanvullende zorgkosten Wmo & Jeugd		9.632	9.632	0
3.3	Herindelingseffect DMO (inc)	108	108	0	
3.3	Herindelingseffect DMO (struct)		476	476	0
3.3	Jeugdhulp	700	700	0	
3.3	Problematische jeugdgroepen	165	165	0	
3.3	School als Wijk		165	165	0
3.3	Subsidies beheer en accommodaties	25	25	0	
3.3	Tekort WIJ-organisatie	400	400	0	
3.3	Terugdringen zorgkosten		1.275	1.275	0
3.3	Transitiefonds buurt- en sportaccomm	100	100	0	
3.3	Verhoging meerkostenregeling		165	165	0
3.3	Versterken sociale infrastructuur		140	140	0
3.3	Wmo overig		-265	-265	0
3.3	Wmo volumegroei		812	812	0
3.3	Wmo, Beschermd Wonen en Jeugd	4.300	4.300	0	
3.3	Zorgkosten Jeugd		6.100	6.100	0
3.3	Zorgkosten Wmo		19	19	0
3.3	Zorgkosten Wmo		1.022	1.022	0
3.4	Capaciteitstekort binnensport		105	40	65
3.4	Exploitatietekort sportaccomm SPUK/BOSA		46	46	0
3.4	Hogere energielasten sport		278	278	0
3.4	Inzet extra leidinggevende laag Sport050	175	175	0	
3.4	Lichtmasten		33	9	24
3.4	Niet realiseren hervormingen Sport		60	60	0
3.4	Reparatie trainingsveldkorting		142	142	0
3.4	Toekomst drafbaan	90	90	0	
3.4	Toekomst ontwikkeling Kardinges	300	300	0	
3.4	Vervanging kunstgrasvelden		92	92	0
3.4	Vervanging kunstgrasvelden (inc)	2	2	0	
3.4	Vervanging kunstgrasvelden (str)		74	74	0
3.5	Cultuurnota		300	300	0
3.5	Plankosten Nieuwbouw Oosterpoort	450	450	0	
3.5	Ruimte voor nieuwe makers en cultuurtalent		100	100	0
3.5	Stijgende kosten bedrijfsvoering SPOT		185	185	0
3.5	Verzelfstandiging CBK	22	22	0	
4.1	Digitale dienstverlening	330	330	0	
4.2	Dekking inzet vrijval herindelingsbudget wsv	-218	-218	0	
4.2	Gebiedsgericht werken (inc)	2.150	2.150	0	
4.2	Gebiedsgericht werken Haren en Ten Boer	1.075	1.075	0	
4.2	Generatiepact		490	490	0
4.2	Niet realiseren oude taakstellingen	1.322	1.322	0	
4.2	Niet realiseren taakstelling inleenkrachten		500	500	0
4.2	Niet volledig realiseren taakst. restwaarde		109	109	0
4.2	Vertraging bezuinigingen DMO		200	200	0
4.2	Vrijval herindelingsbudget wsv	218	218	0	
4.3	Compensatie OZB woningen Haren & Ten Boer	810	810	0	

4.3	Niet realiseren hervorm. vrijval comp.reg OZB	209		59	150	
4.3	Uitstel invoering reclamebelasting	150		150	0	
4.4	Cybercrime en interstatelijke dreigingen		14	14	0	
4.4	Digitalisering archiefbestanden	140		140	0	
4.4	Frictiekosten	1.170		1.170	0	
4.4	Huisvesting huur Tromphuis		22	22	0	
4.4	Huur I&A	141		141	0	
4.4	Huur Oosterboog	125		125	0	
4.4	Inzet extra leidinggevende laag Sport050	48		48	0	
4.4	Niet realiseren hervorm. Optimalisatie panden		100	100	0	
4.4	Onderhoudskosten software		600	600	0	
4.4	Optimale structuur DMO		75	75	0	
4.4	Revitalisering Stadhuis		589	589	0	
4.4	Structureel tekort formatie functioneel beheer		333	333	0	
4.4	Structurele financiering datawarehouse		158	158	0	
4.4	Tekort ICT-faciliteiten	300		300	0	
4.4	Transitie DIV	298		298	0	
4.4	Vereenvoudiging financiële administratie	153		153	0	
	Totaal 2020	27.788	53.764	77.619	3.933	0
	Totaal generaal	35.960	64.492	93.028	6.616	808

Kapitaallasten

(bedragen x 1.000 euro)	Afschrijvingen 2022	Toegerekende rente	Kapitaallasten
Immateriële vaste activa			
- Bijdragen aan activa van derden	27	6	33
Materiële vaste activa	47.058	23.018	70.076
Financiële vaste activa			
- Kapitaalverstrekkingen	0	308	308
- Uitgezette leningen	0	8.740	8.740
Totaal	47.085	32.072	79.157

Subsidies en inkomens overdrachten

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2021	Begroting 2022
01.1 Economie en werkgelegenheid	6.981	6.991
01.2 Mobiliteit	1.201	1.571
01.3 Wonen	188	273
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	7.513	8.395
02.2 Veiligheid	20.604	21.094
03.1 Werk en inkomen	181.748	198.833
03.2 Onderwijs	11.354	10.081
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	278.291	258.456
03.4 Sport en bewegen	3.950	3.341
03.5 Cultuur	31.914	30.136
04.1 Dienstverlening	3.933	3.372
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht w	5.874	1.540
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	865	425
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	697	698
Hulpkostenplaatsen	0	0
Totaal subsidies en inkomensoverdrachten	555.113	545.207

Staat B: Personeelskosten

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening

Totaal	Primitieve begroting 2022		Actuele begroting 2021		Rekening 2020 Gemiddelde	
	Toegestane (begrote) formatie		Toegestane (begrote) formatie		personele bezetting	
	fte	euro	fte	euro	fte	euro
Personeel in dienst:						
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst	2.798	218.625	2.756	213.127	2.663	198.609
Waaronder bovenformatief personeel						
Aantal fte en kosten	16	1.190	26	1.917	29	2.180
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel	2.798	218.625	2.756	213.127	2.663	198.609
Stagiaires en werkplekken (waaronder BBL-trajecten)		156		150		72
Bestuur	53	2.426	53	2.454	53	2.424
WSW	781	30.230	862	31.462	908	32.612
WWB		373		630		556
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB	834	33.029	915	34.546	961	35.592
Externe inhuur		14.479		12.883		33.616

Voormalig personeel						
Wachtgelden		237		274	795	
FLO/FPU/Overig		447		447	775	
Overig		0		0	0	
Totaal voormalig personeel		684		721	1.570	
AF:						
Gedetacheerde uitleen		-3.789		-3.447	-5.219	
Verhaal salaris		-377		-339	-1.130	
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris		-4.166		-3.786	-6.349	
Overige personeelskosten						
Vorming en opleiding		3.318		3.367	2.331	
Werving en selectie		83		80	82	
Bedrijfsgezondheidszorg		575		558	642	
Personele vergoedingen en verstrekkingen		805		847	777	
Overig		1.476		3.301	493	
Totaal overige personeelskosten		6.257		8.153	4.325	
Totaal generaal fte's en personele lasten	3.632	269.064	3.671	265.794	3.624	267.435

Meerjarige exploitatieprojecten

Omschrijving Project	Tijdsplanning Project	Totaal	Verwachte besteding	resterend
		Beschikbare budget	tot en met 2022	voor 2022 en verder
Herindeling gemeente Groningen, Haren, Ten Boer	2017-2022	8.057	7.933	124
Accommodatieontwikkeling Oosterparkwijk	2016-2022	500	399	101
DOIB - transitie DIV	2019-2022	1.286	1.286	0
Implementatie Omgevingswet	2016-2021	4.370	3.237	1.133
Budget Knoop Groningen	2016-2024	14.900	5.500	9.400
Nieuwe huisvesting de Oosterpoort	2019-2021	1270	970	300
Lump sum aardbevingen	2018-2023	10.402	7.847	2.555
Revitalisering Stadhuis	2018-2021	3.226	1.467	1.759
Stadhuis, tijdelijke huisvesting	2018 - 2021	1.257	1.058	199
Virtueel Groningen	2019-2023	3.740	2.038	1.702
Outsourcing ICT	2016-2024	15.000	13.060	1.940
Vernieuwing Applicaties Sociaal Domein	2019-2023	2.229	517	1.712
Programma transitie DIV	2019-2024	7.500	2.331	5.169
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	2020-2032	1.449	370	1.079
Uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021 - 2022	1895	1005	890
Fonds Dijkpark	2018-2022	128	2	126

Herstelagenda Groningen Vooruit	2021-2022	3.500	1.500	2.000
---------------------------------	-----------	-------	-------	-------

Samenwerkingsverbanden

Beschikbare middelen samenwerkingsverbanden / centrumgemeente	
Omschrijving middelen (bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar in 2022
Akkoord van Groningen	925
Maatschappelijke opvang	17.717
Vrouwenopvang	7.599
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg	150
Beschermd Wonen	67.568
Werk in Zicht algemeen	399
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	0
Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren	20
Arbeidsparticipatie mensen met psychische beperking	0
Regio-coördinatie Statushouders	923
Versterking arbeidsmarktregio's	0

SIF-middelen

SIF-herijking

Sinds de vaststelling van de kaders voor het Stedelijk Investeringsfonds (SIF) in maart 2018 zijn er een aantal zaken gewijzigd en middelen en taakstellingen toegevoegd. Met deze herijking zetten we alles weer overzichtelijk op een rij.

In de Gemeentebegroting 2017 is besloten tot de vorming van een Stedelijk Investeringsfonds (hierna: SIF). Achtergrond daarvan was de noodzaak van forse investeringen om de groei van de stad mogelijk te maken, in combinatie met het feit dat er op dat moment niet of nauwelijks substantiële subsidiestromen voorhanden waren. Het ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) was opgeheven (goed voor 8-10 miljoen euro per jaar) net als het BLS (Besluit locatiegebonden subsidies), Europees geld was niet meer beschikbaar voor 'stenen' en het Zuiderzeelijn-geld was al (meer dan) belegd.

Oorspronkelijke opzet SIF

In maart 2018 heeft de raad vervolgens het Kader Stedelijk Investeringsfonds (SIF) vastgesteld.

- Geld uit het SIF is uitsluitend bestemd voor fysieke investeringen horend bij een beperkt aantal grote gebiedsontwikkelingsprojecten. Het betrof de Binnenstad, het Stationsgebied, de Eemskanaalzone (waaronder Stadshavens), het Suikerfabriekterrein, de Oosterhamrikzone, de Westelijke Ringwegzone en de Wijkvernieuwing;
- De zogenaamde Intensiveringsmiddelen waren bestemd voor de programma's.

Daarnaast heeft het SIF een reserve. Aanvankelijk bestond die alleen uit (gelabelde) oude ISV-middelen.

In de begroting 2018 zijn daar ook enkele programmamiddelen aan toegevoegd. (Bij het opstellen van die begroting najaar 2017 bestond er immers nog geen Kader SIF.) Bij de vaststelling van het Kader SIF is besloten dat maar zo te laten tot dat geld was besteed.

Situatie na coalitieakkoord 2019

In het coalitieakkoord 2019 en daarna de begroting 2019 is het SIF vervolgens uitgebreid met een deel van de programmamiddelen, namelijk het investeringsdeel van de nieuw toegevoegde Intensiverings-middelen voor de programma's Leefkwaliteit, Ruimtelijke Economie, Verkeer & Vervoer en Wonen. Ook een deel van het geld voor het programma Groningen Geeft Energie is ondergebracht in het SIF. Het Groencompensatiefonds (incidenteel geld) zit intussen ook in het SIF.

Daardoor is nu de situatie ontstaan dat een deel van de programmamiddelen wel en andere delen niet in het SIF zitten. Programmageld dat niet in het SIF zit betreft de bestaande Intensiverings-middelen uit de vorige collegeperiode en middelen (doorgaans incidenteel) uit andere gemeentelijke bronnen.

Voor middelen in het SIF gelden bovendien andere financiële afspraken dan voor geld dat daar niet in zit. Niet uitgegeven middelen in het SIF blijven in beginsel binnen het SIF, niet uitgegeven middelen buiten het SIF vloeien terug naar het concern. Uitzondering betreffen de structurele intensiverings-middelen voor Verkeer ([Kader Resultaatbepaling en Resultaatbestemming](#), vastgesteld 22 april 2020).

Het SIF wordt conform de uitgangspunten uit het Coalitieakkoord uitgebreid met de opgaven en een beperkt aantal structurele middelen. Vanaf de begroting 2021 brengen we de nog resterende extra beleids- en intensiveringsmiddelen die zijn gerelateerd aan de meerjarenprogramma's Groningen Geeft Energie, Leefkwaliteit, Ruimtelijke Economie/ Vestigingsklimaat, Verkeer & Vervoer en Wonen onder in het SIF. Daarmee ontstaan 4 categorieën in het SIF:

- De 7 gebiedsontwikkelingsprojecten;
- Plankosten voor overige of nieuwe gebiedsontwikkelprojecten zoals Kardingse en het nieuwe muziekcentrum;
- De extra intensivering- en beleidsmiddelen die gerelateerd zijn aan de vijf programma's;
- De reserve SIF.

Deze herijking heeft verschillende voordelen. Voor iedereen is zo op elk moment helder over welke middelen een gebiedsontwikkelingsproject of een programma beschikt. In de Begroting, Meerjarenbegroting en de Rekening kunnen alle middelen direct bij de inhoud worden toegelicht resp. verantwoord. En bovendien gelden dan voor alle programmamiddelen dezelfde financiële regels en afspraken. In het Kader Resultaatbepaling en Resultaatbestemming kan de uitzondering voor de structurele Intensiveringsmiddelen Verkeer vervallen.

Wat betreft het weerstandsvermogen blijft gelden dat alle middelen in het SIF (voor zover niet verplicht) meetellen voor het weerstandsvermogen. De effecten van deze herijking zijn reeds meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting 2022. In dat opzicht verandert er dus niets.

SIF-financiën 2022-2025

Titel (bedragen x 1 euro)	I/S	Deelprogramma	2022	2023	2024	2025
INT Ruimtelijke economie (RE)	I	1.1	200.000	0	0	0
Investerings RE	S	1.1	330.000	445.000	445.000	445.000
Suikerzijde	S	1.1	1.600.000	2.060.000	2.520.000	2.980.000
Tijdelijke fietsmaatregelen	S	1.2	175.000	175.000	175.000	175.000
Tijdelijke fietsmaatregelen	S	1.2	850.000	600.000	600.000	600.000
INT Verkeer	S	1.2	2.653.000	2.653.000	2.653.000	2.653.000
Stationsgebied investeringen	S	1.2	22.000	156.000	156.000	156.000
Ringsparen	S	1.2	454.000	454.000	454.000	454.000
Handhaving logistiek ZES	S	1.2	200.000	200.000	200.000	200.000
OHZ	S	1.2	250.000	250.000	250.000	250.000

Opstellen UVP Mobiliteitsvisie	I	1.2	550.000	0	0	0
Geluidswal A7 Buitenhof	I	1.2	400.000	0	0	0
Binnenstadsprogramma	S	1.2	1.340.000	1.520.000	1.700.000	1.880.000
INT Wonen	S	1.3	1.807.000	1.807.000	1.807.000	1.807.000
INT GGE	I	1.3	1.150.000	0	0	0
INT GGE	S	1.3	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
INT GGE geen gezin in de kou	S	1.3	230.000	230.000	230.000	230.000
Kardinge plankosten	I	3.4	300.000	0	0	0
Nieuw muziekcentrum 2022 e.v.	S	3.5	250.000	500.000	500.000	500.000
Wijkvernieuwing	I	4.2	4.001.000	0	0	0
Wijkvernieuwing	S	4.2	700.000	700.000	700.000	700.000
Wijkvernieuwing en GZ organisatie	S	4.2	450.000	450.000	450.000	450.000
SIF plankosten	S	1.3	1.475.000	1.475.000	1.475.000	1.475.000
Stadshavens	S	1.3	600.000	800.000	1.000.000	1.200.000
INT Leefkwaliteit, watervisie	S	1.3	168.000	168.000	168.000	168.000
INT Leefkwaliteit, monumenten en erfgoed	I	2.1	325.000	0	0	0
INT Leefkwaliteit, monumenten en erfgoed	S	2.1	384.000	384.000	384.000	384.000
Compensatie Eelde	S	2.1	150.000	150.000	150.000	150.000
Groenplan SIF	S	2.1	500.000	500.000	500.000	500.000
Groen in openbare ruimte extra	S	2.1	145.000	145.000	145.000	145.000
taakstelling SIF	S	1.2	-200.000	-1.200.000	-200.000	-200.000
Eindtotaal			23.259.000	16.422.000	18.262.000	19.102.000

Toelichting tabel

De opgaven voor het SIF zijn ten opzichte van 2021 toegenomen:

- Voor het verder uitwerken van het plan van de herontwikkeling van Kardinge is een budget voor plankosten benodigd. Voor de tweede fase van de verkenning naar een nieuw muziekcentrum is opdracht gegeven tot het opstellen van een business case. De business case is bedoeld om de kosten van een nieuw muziekcentrum af te wegen tegen de baten rekening houdend met de kansen en risico's, zodat een besluit kan worden genomen over het starten van het project. Indien positief wordt besloten over de business case en uiteindelijk de nieuwbouw dan is aanvullend budget nodig voor plankosten. De extra plankostenclaims voor Kardinge (300 duizend euro) en het nieuwe muziekcentrum (250-500 duizend euro) worden toegevoegd aan het SIF.
- Om de overlast op het gebied van fietsparken in de binnenstad te beperken zijn extra middelen nodig voor fietsstewards en handhaving op de maximale parkeerduur en fout gestalde fietsen. Verder is voor de handhaving op maximale parkeerduur verspreid over 2 dagen per week en voor handhaving op fout gestalde fietsen in gebied rond het Forum, de Poelestraat en Peperstraat voor 2 dagen per week. De hiervoor beschikbare middelen zijn bij de begroting 2022 structureel geworden.
- Voor het opstellen van het Uitvoeringsplan bij de Mobiliteitsvisie is voor 2022 550 duizend euro (incidenteel) beschikbaar gesteld.
- Voor een geluidswal bij de Buitenhof langs de A7 is 400 duizend euro (incidenteel) beschikbaar gesteld.
- Voor de SIF wijkvernieuwing en Gebiedszaken zijn 450 duizend euro (structureel) beschikbaar gesteld om de organisatie op te bouwen.
- Voor de invulling van de taakstelling van 1 miljoen euro (incidenteel) in 2023 doen we een voorstel in de begroting 2023.

N.B.: We verwachten dat we de herinrichting van de Grote Markt voor een groot deel kunnen betalen uit de bouw- en grondexploitatie Grote Markt Oostzijde/Groninger Forum. Daardoor zou 200 duizend euro (structureel) beschikbaar kunnen komen voor andere doeleinden. Mocht blijken dat dit toch niet mogelijk is, dan vervalt deze in 2020 vastgestelde bezuinigingsoptie.

Een nadere inhoudelijke toelichting op de verschillende onderdelen van het SIF vindt u bij de respectievelijk (deel)programma's en projecten. Voor de reserve verwijzen we naar [hoofdstuk Reserves](#) (begroting 2021).

Wettelijke indicatoren

De gegevens van onze wettelijke indicatoren zijn conform wet en regelgeving opgenomen op de website "[Waar staat je gemeente](#)". Besluit begroting en verantwoording.

Uitgangspunten begroting

Financiële uitgangspunten begroting 2022	
Nominale ontwikkelingen (stijging lonen en prijzen)	
1. Nominale compensatie 2022	1,48%
2. Tarief stijgingspercentage 2022	1,80%
Rente	
3. Rentepercentage nieuwe lang lopende leningen	0,75%
4. Rente omslag percentage (ROP)	1,50%
5. Rente omslag percentage grondexploitaties (ROP Grex)	1,52%
6. Rente percentage kasgeldleningen en rekening courant faciliteit	0,00%
7. Rente percentage tegoedpositie derden (credit%)	0,00%
8. Rente percentage schuldpositie derden (debet%)	Afhankelijk van risicoprofiel derden

Nominale ontwikkelingen

De nominale ontwikkelingen geven weer wat de verwachte stijging van de lonen en de prijzen is.

1. Nominale compensatie 2022

Nominale compensatie 2022	Percentage	Factor	Percentage
Loon	1,50%	80%	1,20%
Prijs	1,40%	20%	0,28%
Totaal			1,48%

Loonontwikkeling

In de begroting 2022 gaan wij uit van een CAO-ontwikkeling van 1,50 procent, bestaande uit een doorwerking van 0,50 procent van de verwachte nieuwe CAO per 2021 en een raming van 1,00 procent voor een nieuwe CAO per 2022.

De verwachte stijging van de sociale lasten hebben wij geraamd op 1,00 procent. Het ABP heeft al aangegeven dat de pensioenpremies voor de werkgever zullen stijgen met zeker 0,5 procent. Vanwege de onzekerheid gaan wij in deze begroting uit van 0,75 procent. Ook verwachten wij een stijging van de overige premies van 0,25 procent. Omdat de omvang van de stijging van de pensioenpremie onzeker is nemen wij hiervoor een risico op.

De uitwerking van de eenmalige uitkering en de thuiswerkvergoeding in 2021 hebben we in afwachting van de verdere uitwerking voorlopig gesteld op afgerond 1,0 procent. Omdat we deze in de nacalculatie 2020 structureel verwerken, ramen wij die in 2022 weer terug.

De totale loonontwikkeling komt daarmee voor 2022 uit op 1,50 procent.

Prijsontwikkeling

De prijsontwikkeling is gebaseerd op de cijfers van prijsmutatie materiële overheidsconsumptie. Voor 2022 houden we conform de informatie van het Centraal Economisch Plan (CEP) rekening met een prijsontwikkeling van 1,40 % procent.

De nominale compensatie voor loon- en prijsontwikkeling leidt voor 2022 tot een gecorrigeerd gemiddelde van 1,48 procent.

Loon- en prijsontwikkeling 2023-2025

Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 hanteren wij de cijfers van het CEP (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) voor de schatting van de loonontwikkeling. Deze mutaties zijn respectievelijk 2,00 procent, 1,80 procent en 2,10 procent.

De prijsontwikkeling ramen wij voor de jaren 2023 tot en met 2025 op jaarlijks 1,50 procent.

De totale nominale compensatie hebben wij voor de jaren 2023, 2024 en 2025 bepaald op respectievelijk 1,90 procent, 1,74 procent en 1,98 procent.

2. Tarief stijgingspercentage 2021

De tarieven (waaronder de OZB) worden aangepast met de nominale ontwikkelingen gecorrigeerd met de nacalculaties over de twee voorgaande jaren. Het stijgingspercentage 2022 is zonder nacalculatie 1,48 procent. Dit percentage gecorrigeerd met de nacalculaties over 2020 (0,04 procent) en 2021 (0,28 procent) komt uit op 1,80 procent.

Stijging tarieven	2022	totaal
Tariefstijging 2022	1,48%	
Nacalculatie 2020	0,04%	
Nacalculatie 2021	0,28%	
Totaal tariefstijging 2022		1,80%

Rente

3. Rentepercentage nieuwe lang lopende leningen

In voorgaande jaren gingen wij uit van leningen met een looptijd van 20 jaar.

Voor 2022 zullen wij ook weer uitgaan van de verwachte tarieven voor leningen met een looptijd van 20 jaar. Het aantrekken van langer lopende leningen zorgt voor stabiliteit in de leningenportefeuille en sluit goed aan bij het karakter van de te financieren activa.

De daling van de lange rente is in 2019 ingezet. Inmiddels is de rente gedaald tot 0,30% (20 jaar rente swap per medio juli 2021). De risico opslagen voor de lagere overheden bedragen 0,20% voor een twintig jarige lening. In onze rentevisie gaan wij voor het komende jaar uit van constante rentetarieven op het huidige niveau. Vanwege de onzekerheid in de markt hanteren wij wel een onzekerheidsmarge en gaan wij uit van een 20-jaars rente van 0,75% in 2022 en verder. Deze verwachting is doorgerekend voor de komende vier jaren. De rente-effecten zijn in het meerjarenbeeld verwerkt.

4. Rente omslag percentage (ROP)

Het rente-omslagpercentage (ROP) voor 2022 is 1,50%. Dit is 0,20% lager ten opzichte van de begroting 2021. Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt door oude dure leningen die kunnen worden afgelost.

5. Rente omslag percentage grondexploitaties (ROP Grex)

Voor het vaststellen van de rekenrente voor het grondbedrijf (Grex rente) gelden aanvullende regels. Rekening houdend met deze regels hanteren wij een rentetarief voor het grondbedrijf van 1,52 % (begroting 2021: 1,81 %). Dit percentage is berekend aan de hand van de werkelijke rentelasten en de verwachte verhouding tussen vreemd vermogen en totaal vermogen per 1 januari 2022.

6. Rente percentage kasgeldleningen en rekening courant faciliteit

De actuele korte rente is negatief. Bij het aantrekken van kasgeld kan de gemeente op dit moment voor percentages lenen die negatief zijn, waardoor over aangetrokken geld rente wordt ontvangen. Voor kort geld (kasgeld en rekening courant) gaan wij in de prognoses echter uit van 0%.

7. Rente percentage tegoedpositie derden (credit%) / 8. Rente percentage schuldpositie derden (debet%)

Voor rente op kort geld aan derden is het marktpcentage de basis. Sinds 2017 geldt een debet percentage van 1-maands Euribor plus 0,75%. Het credit percentage is 0%. Op basis van de gehanteerde uitgangspunten komen we voor 2022 uit op gecalculerde standaard rentepercentages voor derden van 0,20% (debet) en 0,00 % credit.

Bij het verstrekken van leningen aan derden is verder het risicoprofiel van de geldnemer van belang. Wij zijn verder genoodzaakt rekening te houden met het feit dat bij het niet hanteren van een marktconform percentage sprake kan zijn van staatssteun. Hierdoor kan er voor bepaalde geldnemers sprake zijn van rentepercentages die afwijken van de standaardpercentages.

Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

Burgemeester Koen Schuiling (VVD)

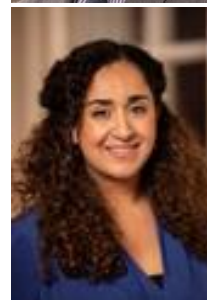
Algemene Zaken, Openbare Orde & Veiligheid, Externe Betrekkingen & Stedenbanden, Regionale Samenwerking, GAE, DIV, Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven, Coördinatie Akkoord van Groningen, Stadstoezicht, Media, Versterking & Herstel, voorz. stuurgroep revitalisatie stadhuis, harmonisatie na herindeling

Glimina Chakor (GroenLinks)

Wijkwethouder Zuid

Stadsbeheer & Reiniging, Groen & Klimaatadaptatie, Duurzaamheid & Circulaire Economie, Inkoop, Integratie & emancipatie, Laaggeletterdheid, Toegankelijkheid, Evenementen

Isabella Diks (GroenLinks)

Wijkwethouder Oost

Coördinatie sociaal domein, Zorg & Veiligheid, Jeugd & Jeugdhulp, Volksgezondheid, Inkomen & Schulden

Philip Broeksma (GroenLinks)

Dorpswethouder Haren

Verkeer & Vervoer, Energietransitie, Digitale Innovatie & ICT

Roeland van der Schaaf (PvdA)

Wijkwethouder Centrum

Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Wijkvernieuwing, Versterking & Herstel, Grondzaken, Maatschappelijk Vastgoed, Revitalisering Stadhuis

Carine Bloemhoff (PvdA)

Wijkwethouder Oude Wijken

Onderwijs en Passend Onderwijs, Werk & Participatie, Arbeidsmarktbeleid,
Sociaal ondernemen, Accommodatiebeleid

Berndt Benjamins (D66)

Wijkwethouder West

Financiën, P&O, Publieke Dienstverlening, Economie en innovatie,
Marktwezen, Internationale handel en samenwerking, Toerisme en
recreatie,
Cultuur, Gebiedsgericht werken en democratische vernieuwing.

Inge Jongman (ChristenUnie)

Dorpswethouder Ten Boer

Zorg & Welzijn, Dorpenbeleid, Landbouw, Natuur, Ecologie & Dierenwelzijn,
Sport, Beschermd Wonen & Opvang

Christien Bronda

Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

**Mirjam
Wijnja**

GroenLinks

[Fractievoorzitter](#)

**Benni
Leemhuis**

GroenLinks

**Petra
Brouwer**

GroenLinks

**Femke
Folkerts**

GroenLinks

**Hans
Sietsma**

GroenLinks

**Jan
Visser**

GroenLinks

**Justine
Jones**

GroenLinks

**Jeffrey van
Hoorn**

GroenLinks

**Ceciel
Nieuwenhout**

GroenLinks

**Martijn van
der Glas**

GroenLinks

**Nick
Nieuwenhuijsen**

GroenLinks

**Maarten van
der Laan**

PvdA

**Julian
Bushoff**

PvdA

**Els van der
Weele**

PvdA

[Fractievoorzitter](#)

**Jan Pieter
Loopstra**

PvdA

**Krista
Boogaard**

PvdA

**Rik van
Niejenhuis**

PvdA

**Jim
Lo-A-Njoe**

D66

**Ido
Venhuizen**

D66

**Koosje van
Doesen
-Dijkstra**

D66

**Tom
Rustebiel**

D66

[Fractievoorzitter](#)

**Sander
Cleassen**

D66

**Jimmy
Dijk**

SP

[Fractievoorzitter](#)

**Bob
de Greef**

SP

**Daan
Brandenburg**

SP

**Lucy
Wobma**

SP

**Wim
Koks**

SP

**Elisabeth
Akkerman**

VVD

**Ietje
Jacobs-
Setz**

VVD

[Fractievoorzitter](#)

**Geeske
de Vries**

VVD

**Jasper
Boter**

VVD

**Gerben
Brandsema**

CU

[Fractievoorzitter](#)

**Peter
Rebergen**

CU

**Tessa
Moorlag**

CU

**Kirsten
de Wrede**

Partij
voor de
dieren

[Fractievoorzitter](#)

**Terence
van Zoelen**

Partij
voor de
dieren

**Wesley
Pechler**

Partij voor
de Dieren

**René
Bolle**

CDA

[Fractievoorzitter](#)

**Herman Pieter
Ubbens**

CDA

**Hans
Moerkkerk**

100%
Groningen

**Yaneth
Menger**

100%
Groningen

[Fractievoorzitter](#)

**Amrut
Sijbolts**

Stadspartij
voor Stad
en Ommeland

[Fractievoorzitter](#)

**René
Staijen**

Stadspartij
voor Stad en
Ommeland

**Steven
Bosch**

Student & Stad

[Fractievoorzitter](#)

**Ton
van Kesteren**

PVV

[Fractievoorzitter](#)

**Koen
Schuiling**
Burgemeester

**Josine
Spier**
Griffier